

صدام حسین

له گرتو خانہی ئەمەریکیدا

ئەوێ

کە روویدا؟

بیرەوەرێیەکانی

خەلیل دڵمی لە گەڵ سەدام حوسین

✓ چون بە خدا داگیر کرا؟

✓ چیرۆکی گرتنە کە ی چییە؟

✓ نەینییەکانی عێراق و درۆکانی ئەمریکا

✓ بوچی بریاری ئەسپدارەدانی دواکەوت؟

پارێزەر: خلیل دڵمی

وەرگیرانی

شەمال محەممەد

۲۰۱۰/۴/۲

پاریژ، خلیل دلیلی

سهرۆکی دهستە پاریژەکانی صەدام حسین و هاوهله‌کانی

صەدام حسین

له‌گرتوخانه‌ی ئەمریکیدا

ئەوه‌ی گه‌روویدا

نوسینی: خلیل دلیلی

وهرگیرانی: شه‌مال مه‌مه‌د

سلیمانی ۲۰۱۰

پېناسی کتیب

ناوی کتیب: نه وهی که پرویدا له گز توخانه ی نه مریکتدا

بابه ت: بیره وهی

نوسینی: خه لیل دلیتمی

وهرگیترانی: شه مال محمه د

تایپ: لاوه ند نه حمه د

دیزاینی بهرگ: سکای دیزاین

نرخ: (۷۰۰۰) هزار دینار

تیراژ: (۱۰۰۰) دانه

شوینی چاپ: چاپخانه ی چوارچرا

سالی چاپ: ۲۰۱۰ سلیمانی

ژماره سپاردنی (۱۰۰۱) ی سالی (۲۰۱۰) ی وهزاره تی روشنبیری سلیمانی وهرگرتووه.

پېشەكى

لەدنيايى ئەمىرۇدا كارى وەرگىرپان يەككەك لەبنەماكانى ئەدەبى گرتووەو
بوومتە دياردمەكى بەرچاوو پېشكەوتوو لەكتىبخانەى جىهانیدا...
هەربۆيە نېمەش بەپيۆستمان زانى يەككى تر لەو كتیبانە بخەينە نيو
كتىبخانەى كوردییەو...

كتىبى (سەدام لەگرتوو خانەى ئەمریکیدا) ناویشانى ئەم كتیبەى،
كەلەنوسىنى (خەلیل دلىمى) پارىزەرى سەدام حسینه...

پېم خۆشبوو لەم پېشەكییە كورتەدا ئاماژە بەو بەدەم كەنوسىنى ئەم كتیبە
زیاتر لایەنگرى حزبى بەعس و سەدام حسینى پيۆە دیارە، ئەتوانم بلیم ئەم
كتیبە زیاتر پیاھەلدانە. چونكە لەسەر بنەمای فكرىكى عەرەبى شۆفینى كۆنە
پەرستانە نوسراوە، ئەوانەى جگە لەخۆیان برۆایان بەلیكدانەووەو بیرو
نایدۆلۆژیایى كەسى تر نیە...

من دەمەوێت لەكۆتایدا ئەو بەلیم كەوەرگىرپانى ئەم كتیبە هیچ
پەيوەندییەكى بەشیوازی بیرکردنەووەو نینتیمماو سروشتی وەرگىرپەووە نیە، تەنیا
ئەو مەبەیت ئەم كتیبەم وەرگىرپاوە تاوەكو گەلى كورد بزنانن شیوازی
بیرکردنەووەى ئەو عەرەبە شۆفینىیانە چۆنە؟ و ئامانجیان چیه؟

وەرگىر

پیرست

- بەرایى: نەم كۆتیبە بۆجى بەپېنوووسى خەلیل دایمی ۹
- گەواھى بەندییەك لەھاودلەكانى صەدام حسین ۱۴
- وتەيەك: بەپېنوووسى عەل ۲۷
- وتەيەكى پېنویست: صەدام حسین ئە عۆجەود بۆ كۆشكى سەرۆكایەتى ۳۳
- بەشى يەكەم: سەردتا ۴۱
- بەشى دوووم: گەشتى جاوپێكەوتنى مێژووى ۵۳
- بەشى سێيەم: لاپەرەدى يەكەمى جەنگى (جەواسم) ۶۹
- بەشى چوارەم: لاپەرەدى دووومى جەنگى (جەواسم) و بەرھەڵستكارى ۷۹
- بەشى پێنجەم: رووداودكانى پېش داگیركارى ۱۹۹۱ ۸۵
- سەرۆك و كەسایەتیه راگەیانندن و سیاسیهكان ۸۸
- سەباردت بەكویت ۸۹
- هەلویستی هەندێك لەولاتانى عەرەبى سەباردت بە قەیرانى كویت ۹۲
- رۆلى ئێران لە قۆلگردنەودى قەیرانى ۹۶
- راپەرپى فەلەستینیەكان ۹۸
- بەشى شەشەم: صەدام حسین و مەسەلەى ھاوشیودكەى ۹۹
- بەشى حەوتەم: چۆن بەغداد داگیركرا ؟ ۱۰۲
- نێردراویكى عەرەبى ۱۰۹
- دوووم سەردانى بریماكۆف ۱۱۰
- سوپا خرایە ژێر رێكفی سیاسیهكانەوه ۱۱۳
- رۆلى ئێران لە ئاسانکردنى داگیركارى ۱۱۴
- نایا لە ناو سەرکردایەتى سوپادا خیانهت كرا ؟ ۱۱۶
- شەرى فرۆكەخانە: بەپېنوووسى فەریقى يەكەم روكن سەیفەدین راوى ۱۲۱
- ئەو جەنگەى ئەمریکییەكان بێریان ناچیتەوه ۱۲۵
- بەشى هەشتەم: چیرۆكى گرتن ۱۲۹
- چیرۆكى ئەمریکییەكان ۱۳۰

- سەرۆك چىرۆكى بەدىلىكردنەكەى دەگىرپتەۋە ۱۳۷.....
- زىندانى سەرۆك ۱۴۱.....
- لەنىۋان قورئان و خىزاندا ۱۴۳.....
- سەرۆك و بەكارھىنانى تەلەفون ۱۴۵.....
- بەشى نۆيەم: سەدام حسين و ۱۱ ئەيلول ۲۰۰۱ ۱۴۹.....
- بەشى دەيەم: دەۋلەت و ئۆبۇزسيۇن ۱۵۵.....
- سەرۆك و ھەلەى ھەندىك لە خىزمانى ۱۶۰.....
- بەشى يانزەيەم: ئەمىرىكا ۋە ھولدان بۇ شىۋاندىنى ويىنەى سەرۆك ۱۶۳.....
- ھەندىك ھەلەدانى ھىچ ۱۶۶.....
- درۆكانى ئەمىرىكا ۱۶۸.....
- چىرۆكى گەپان بەدۋاى چەكدا ۱۶۹.....
- ھەولدان بۇ چەۋاشەكردنى سەرۆك ۱۷۲.....
- لەكەداركردنى ويىنەى سەرۆك ۱۷۳.....
- سەردانى ۋەزىرەكانى داگىركەر ۱۷۳.....
- بەشى دوانزەيەم: ۱۷۹.....
- دىموكراتىيەتى گورگەكان ۱۸۰.....
- دىۋارى رېگىرى ئەمىرىكى ۱۸۰.....
- كاترەمىرەكەى دەستى سەرۆك ۱۸۱.....
- چۆن لەگەل سەرۆكى دىلدا مامەلەيان كرد ؟ ۱۸۳.....
- مانگرتن لە خواردن ۱۸۷.....
- سەرۆك چۆن ھەۋالى كوزرانى ھەر دوو كورەكەى و كورەزاكەى پىگەيشت؟ ۱۸۹.....
- چىرۆكى بەدەستەۋەدان ۱۹۰.....
- بەشى سيانزەيەم: سەدام حسين چۆن سەرپەرشتى ئايندە دەكات ۱۹۵.....
- ئەمىرىكا ۋە ئىران ۱۹۶.....
- بەشى چۈاردەيەم: سەرۆك ۋە ھەلۋىستى عەرەبى و نىۋەمۋەلەتى ۲۰۷.....
- چاۋپىكەۋتنى سەرۆك لەگەل ۋەزىرىكى ئىرانىدا ۲۱۱.....
- يادەۋەريەكانى لەگەل ھەندىك لەبراكانىدا ۲۱۳.....
- بەشى پانزەيەم: سەرۆك داۋادەكات لە كار بخىرئ ۲۱۷.....

- ۲۱۸..... پېشنىيازى شېخ زايد بن سولتان ئال نھيان
- ۲۲۱..... بۆش و نرخی لەسەرکار لاجوون
- ۲۲۲..... بەشى شانزەيەم: ھەلە دىلۇماسىيەكان بۇ رزگارکردنى سەرۆك
- ۲۲۶..... پەيودەندى کردن بەسەرۆكە عەردبەكانەود
- ۲۲۹..... ھەندىك دەستپېشخەرى بۇ بەردانى سەرۆك
- ۲۳۲..... بەشى ھەقدەيەم: سەرۆك و بەرپوودچوونى دادگا
- ۲۴۰..... رېنمايىيەكانى سەرۆك بۇ پارىزەردگان
- ۲۴۶..... ئەودى لە دوجەيل پوويدا جى بوو
- ۲۵۲..... بەشى ھەزدەيەم: سازشکردنى سەرۆك
- ۲۵۷..... قسەكانى سەبارەت بەئەمريكاو روس
- ۲۶۲..... نامەيەك بۇ واشنتون
- ۲۶۵..... بەشى نۆزدەيەم: پېشبينى و ھەستو سۆزو نامەكان
- ۲۶۹..... نامەى سەرۆك بۇ تالەبانى
- ۲۷۰..... شانازى کردن بەعەرەبو عىراقىيەكانەود
- ۲۷۲..... نامە بۇ رموتە نىشتەمانىيەكان
- ۲۷۲..... بەعسو نايندە
- ۲۷۲..... نامەى سەرۆك بۇ عزەت دورى
- ۲۷۵..... بەشى بىستەم: ھەولەكانى گرتنى زىندانى سەرۆك
- ۲۸۲..... پىلانى گرتن
- ۲۸۵..... بەشى بىستەو يەك: ھەولەكان بۇ رھاندىنى سەرۆك
- ۲۸۷..... ھەولنىك بۇ رزگارکردنى سەرۆك يان رزگار بوون لىي
- ۲۹۱..... پېشنىيارى نەرىي سەرۆك
- ۲۹۲..... گەمەى راوکردن
- ۲۹۵..... ناسازشكارى
- ۲۹۵..... بەياننامەى ناديار
- ۲۹۷..... بەشى بىستەو دوو: لەدانىشتەكانى لىكۆلىنەودە جى پوويدا؟
- ۲۹۸..... سەرۆك و كەنارخستنى پارىزەردگان
- ۲۹۸..... چاوپېكەوتنى سەرۆك لەگەل دادوهر ۲۰۰۵/۸/۲۲

- دانيشتنى ۲۰۰۵/۹/۱۵: پتەۋى و بەرەنگاربوونەۋە و پياۋەتى..... ۲۰۷
- دانيشتنى لىكۆئىنەۋە لەرووداۋەكانى ۱۹۹۱..... ۲۰۹
- بەشى بىستە و سى: لايەنە مروئىيەكانى كەسايەتى سەرۆك..... ۲۱۵
- پەيۋەندى سەرۆك بە پارىژەرەكانىەۋە..... ۲۱۸
- ئاگايى ئەمنى و پاك و خاۋىنى..... ۲۲۲
- سەرۆك لەھۆلى دادگادا..... ۲۲۴
- مومارەسە كەردنى سەرتە ئىسلامىيەكان..... ۲۲۵
- سەرۆك و مەرجهەكان..... ۲۲۶
- ھەئۆيستە سەختەكان..... ۲۲۷
- تەندروستى سەرۆك..... ۲۲۲
- بەشى بىستە و چوار: دوا چاۋپىكەۋتن لەگەل پارىژەرانددا..... ۲۲۵
- بەشى بىستە و پىنج: دوا كاترەمىرەكان..... ۲۴۵
- تەلەۋ گەمەكان..... ۲۴۸
- ئەمەرىكا و ئىران و ھەلەبجە و پارىژەرەكان..... ۲۵۱
- گرىبەستى كوشتنى سەرۆك..... ۲۵۴
- دوا داۋاكارى سەرۆك..... ۲۵۶
- تەسلىم كەردنى سەرۆك بە ھەكۈمەتى داگىركار..... ۲۵۷
- چۆن سەرۆك بەرەۋ روۋى جەلادەكان بوۋەۋە..... ۲۵۹
- بۆچى ۳۹ گرى..... ۲۶۱
- ئايا لەسىدارمەدرا يان كوژرا..... ۲۶۲
- دەلالەتى شوئىنەكە..... ۲۶۴
- سەرۆك و تەسلىم كەردنەۋە بەرپرسىارىتى دەستورى..... ۲۶۷
- بەشى بىستە و شەش: ۋەسىت، دىكۆمىنتىكى مىژوۋى..... ۲۶۹
- بەشى بىستە و ھەت: دەستەى بەرگرى .. ۋتەى ھەق..... ۲۷۵
- پاشكۆ: نامەكان لە سەدام ھسېنەۋە..... ۲۸۶

خەلیل دایمى

۸

بەرايى

ئەم كىتەبە بۇ

لەسەرەتاوۋە خاكى نىۋ دۈۈزى، لەسەرەتاوۋە خاكى عىراق مەزن بوۋە، ولاتى شارستانىيەكان لەگەل سۆمەرىيەكان و پىتەكانى نووسىندا گەشاۋەتەۋە، شارستانىيە يەك لەدۋاى يەكەكانى كە پاشماۋەى بەنرخى لەسەر ئەم خاكە، خاكى دۈۈزى جىيەشتۈۋە، مەموو گەواھىيەكان باس لەگەلەك دەكەن كارى كردۈۋە و هىلاك بوۋە و ھەولەداۋە، كەھەموو جىھان زانىارىيان لەولاتى ئەم دۈۈ زى نەمرەۋە وەرگرتۈۋە، دىجلە و فورات، عىراقى دەروازەى نەتەۋەى خۆرھەلات و پارىزەرى، لەھەموو لايەكەۋە بەرە و پۈۈى داگىركارى بوۋەتەۋە، لەسەر ئەم خاكە كەۋتنى چەندان دەۋلەت و مەملەكەتەمان بىنىۋە.

لەسەردەمى نويدا عىراق پەرەسەندەن و گەشەكردىكى گەرەى بەخۆيەۋە بىنىۋە، ھەر لەپۈۈى ئابورى و مۆۈى و پۆشنىبرى و تەندروستى و سەربازىيەۋە، پاش خۆمالى كردنى نەۋتەكەى، ئەم سامانە كەۋتە دەست نەۋەكانى، كە پىشتەر بەدەست بىگانەۋە بوۋ، نەخويندەۋارى لەناۋەرد، جىھان شاھىدى بۇ پەرەسەندى بۈۈى تەندروستى و تەكنۆلۇژى دەدەن، سۈپايەكى پىكەۋە نا كە چۈارەم سۈپا بوۋ لە جىھاندا لە پۈۈى كەل و پەل و توانادا، لەجەنگىكى بىۋىنەدا بەسەر سەرسەختىن دۈزۈندا سەركەۋت.

كوردەكان باشتىن مافىان لەچاۋ بەشەكانى تىرى كوردا بەدەستەتەنا بوۋ، ئەم قۇناغە پەرەسەندىكى گەرەى پىشەسازى بەخۆۋە بىنى، شۆرشىكى زانستى مەزن، ئەگەرچى ئەم تافە بە قورستىن تافى مۆۈۈى عىراقى نوۋ دادەنرەت، ئەو تافەش دەكەۋىتە نىۋان سالانى ۱۹۶۸ بۇ ۲۰۰۳، جەنگىكى درىزخايەنى ھەشت سالى، جەنگىكى جىھانى لە سالى ۱۹۹۱، گەمارۆى ئابورى كە زىاتر لە سىانزە سالى خايند، پاشان جەنگى داگىركارى ئەمەرىكى و بەرىتانى و زايۋنىزم و ئىران، پۈۈداۋە خۆتەۋىيەكان، كە سەرۆك مەدام حسىن لەم كىتەبەدا بە دىكۆمىنت باسى لىۋە دەكات.

لە سالى ۲۰۰۵ پىشنىارى ئەۋەم بۇ سەرۆكى دىل لە زىندان كرد، دەست بكات بە نووسىنى ياداشتەكانى تا بلاۋى بگەينەۋە، سەرۆك لەسەر بىرۆكەكە پازى بوۋ، ھانى جىبەجىكردنى دام، بەلام پاسەۋانە ئەمەرىكىەكان ھەموو ئالوگۈرپكى كاغەزىان لى قەدەغە

كردىن تاكو بەھارى سالى ۲۰۰۶، سەرۆك متمانە و باوەرى بە ئەمەرىكىەكان نەبوو كەرىگەى
بدەن ياداشتەكانى بنووسىتەو و بلاوى بكاتەو، بەلام بۆ فكرەكە زۆر بەپەرۆش بوو پىي
ووت ((زۆر پىيوستە ياداشتەكانم تۆمار بكەم، تەمەن بەدەست خودايە، چەندىك دەرفەتم
هەيىت و يادەو ەرىم يارمەتيم بدات بۆتى دەگىرمەو و تاكو تۆمارى بكەيت)).

پىش ئەو، لە يەككە لە دانىشتەكانى لىكۆلىنەو ودا كە لاين دادو و ز منىر حەدادەو
بەپىو و دەچوو، سەرۆك هەندىك كاغەزى پىدام كە ياداشتەكانى بوو بەدەستى خۆى
نووسىبووى، بەلام كاپىن مايكل ماكۆى (بەپىو بەرى نووسىنگەى پەيوەندى ئەمەرىكى)
داواى لە سەرۆك كرد كاغەزەكان بدات بە دادو و، كەو ەرىگرت بەلنىدا پاش ئەو
دەيانخوئىتەو بۆم بگىرپىتەو، تاكو لەناو ەپۆكى دنيا بىت، بەلام بەلنىكەى خۆى بەجى
نەمىنا، كاتىك سەرۆك لە چارەنووسى كاغەزەكانى پىرسى، پىم ووت، زۆر توو ە بوو،
پاشان رىكەوتىن كە ياداشتەكان چەندجار بنووسىتەو و زۆريان بە ئىمزاو خەتى خۆى دزە
پىيكات.

بەم شىو ە بەلنىم بەخۆمدا وەك چۆن سەرۆك ئەو بەرپرسىارى ەتەى پىدام كە
هەقىقەتى ئەو ە پىش داگىركارى بەسەر ئەم ولاتە خو شەو ىستەدا هاتوو بگەينم، ئەو ىش
لەسەر زمانى سەرۆكى شەرى ولاتەو، هەر لەسەرەتاي مندالىو و تاكو وەرگرتنى
سەرکردايەتى تا دەگاتە قۇناغى بوونىادنەن و ئەو قۇناغە سەختەى عىراقى پىدا تىپەرى
بەتايەتى لە كاتى داگىركردنى عىراق لەلاين ئەمىركا و لە سالى ۲۰۰۳، ەروەها ئەو
پۆزانەى دواتر هاتن كە مېژووى عىراق ەركىز ئەو ەندە قەساو ەتى بەخۆىو ە نەبىنو ە
لەلاين داگىركەران و هاو ەيمانان و دواكەوتووانى ئەوان، لە وەحشىەت و تاوانكارى و كىنيان
لە عىراق و گەلەكەى، لەلاينەكى ترەو ە باسى نازاى و جوامىرى و قوربانيدان و خۆراگرى گەلى
عىراق و چۆنىەتى پو ە رو ەو ەو ەو ەى داگىركارى.

بەلنىم بە خۆمدا كە لەگواستەو ەى ئەو ەى دەىگىرپىتەو ە ئەمىن ىم، ئەو ەى بەبىرى
دیتەو ە دەىو ىت بۆ گەل و نەتەو ەكەى بگوازىتەو، ئەمە جگە لەو ەى وەلامى زۆرىك لە
پرسىارەكانى دەدامەو، زۆرى لىدەكردم ەرجى دەللىت تۆمارى بكەم و وەك خۆى
بىگىرمەو، لەبەر ئەو ەى لەو ەپروايەدا بوو، پۆرىك دىت ئەمىركايەكان لەپو ە
خەستەى ەو لەناوى دەبەن، شىو ەى گىرپانەو ەى ياداشتەكان، ەل ەزارىنى خانەى

بلاۋكردنەۋەكەي بۇ خۆم بەجىھىشت، پرسىياري ناونىشانى كىتەبەكەي لىكرىم، پىم ووت زۆرىك ناونىشانم لاگەلە بوو.

يەكەميان (دادپەرۋەرى لەپشت شىشەكانى زىندانەۋە)، پىشنىياري ئەم ناونىشانى كىرد، بەلام پىم ووت لەۋانەيە ئەم ناونىشانە بۇ ھەموو ئەۋانە باش بىت كەلەناو دادگادا پوودەدەن، كاتىك سەربەستى ناوانى كىتەبەكەي بۇ جىھىشتىم، كە پەيوەستە بە ياداشتەكانى كە بۆي گىرپامەۋە.

ئەۋەتا ياداشتەكانى سەركەسەدام حسىنتان بۇ دەگىرپەۋە، ئەو ياداشتەكانى لايەنىكى بىنەپەتى ژيانى عىراقى و كاروانى دەۋلەتى نىشتىمانى بۇ ماۋەي چل سال پىكەدەھىنىت، لەھەموو قۇناغەكانى بەرەنگارىۋونەۋە و بىناكردن و بەرگىركردن لە نىشتىمان كە بەر لە دوژمنكارى ۱۹۹۱ دا پووياندەۋە، واتە پاش داگىركارى و قۇناغى بەرگىركردن لە دژى داگىركارى.

ئەم لاپەرپانە بەلگەنامەيەكى گرنگە، پىشكەشى گەلى عىراقى دەكەم، بۇ پۇلەي نەتەۋەي عەرەب و ئىسلام و پاى گىشتى جىھانى، ھەرۋەھا بۇ مېژوو پىشكەشى دەكەم تاكو ھەمووان ئاگايان لە حىكمەتى مېژوۋى سەركەسەدام حسىن بىت، كە سەركەدەيەكى عىراقى و عەرەبى و موستلمان بوو، سەدام حسىنى موحاھىدو باۋەردار، كە ژيانى خۆي كىردە قورىبىنى نىشتىمان و بىروباۋەپو عەقىدەي نىشتىمانى عەرەبى ئىسلامى.

زۆرىك لە پىاۋانى سىياسەت و ياساۋ ئاداب و ھاۋپىيان و ھاۋەلانى ويستىيان دەربارەي سەدام حسىن بنووسن، بەلام لە پانتايىيەكى بەرتەسكدا، بەلام تەنھا ووتەيەكى خاۋەن دەلالەت و پەمزىيەتى بەرز نەبىت كە پۇژنامەنووسىكى گەۋرەي عىراقى نووسى، كە يەكەك بوو لە بەرھەلىستكارەكانى سەركەسەركە و پۇژمى بەعسى.

تىبىنىيەك بۇ خويىنەرى بەرپىز، يەك كىتەب جىگەي ياداشتە زارەكەكانى سەدامى تىدا نابىتەۋە يان نووسراۋەكانى كەسەدەھا لاپەرە دەبن، ئەمە جگە لە شىيەر كە نىزىكەي ھەزار بەيتى نووسىۋە، لەبەر ئەۋە لەم كىتەبەدا تەنھا ياداشتە زارەكەكانى بلاۋ دەكەمەۋە.

يەكەك لە ياساناسەكان دەلىت: (مروۋ ناتوانىت كىتەبەك لەو پۇژەيدا بنووسىت، ئەگەر باسى سبەينى نەكات، ئەگەر ئەمەي گۆپى باشتەرە ئەگەر ئەمەي زىادكرد ئەۋا باشتىبوو، ئەگەر پىش ئەمە بگەۋىت ئەۋا باشتىرە، ئەگەر ۋازى لەمە بەينايە جوانترىبوو، ئەمەش

مەزنتەرىن گوزارشتە، كە بەلگەيە بۆ دەست بەسەراگرتنى سەرجه مەرۆقايەتى).

ئەوئەى لە دووتوئى ئەم كىتەبەدا پىشكەشى دەكەين دانراوئىك يان چىرۆكئىك يان پۇمانئىك نىيە، بىتوانىن گوزارشت و ووشەكانى بگۆرپىن، بەلكو ئەمە گەواھىنامەيە، بەلكو دىكۆمىتتەكە، كەناشەت شىكردنەو و راڤەو گۆرانكارى بۆ ووشەكانى بكەين، ئەمە گەواھىيە لەسەر زمانى يەكئىك لەوانەى مېژووئىان دروست كرد، مېژووئى عىراقى نوئى، بەلگەنامەيەكە باس لەو زولمەتە دەكات كە بەسەر عىراقى مەزندا ھاتووە، ئەو پىلانانەى بەدزى و ئاشكرا لەدزى گىرراون، ئەم كىتەبە بەو پەرى ئامانەتەو دەگىرپمەو، ھەندىك شتى گرنگ ھەيە لەو كاتەى دۆخى عىراق گونجاو بوو باسى لىو دەكەين، لەوانە ھەندىك شت ھەيە كە پەيوەستە بە كەسايەتى سەرۆك سەدام حەسەنەو.

لىرەدا سوپاس و پىزانىنى خۆم بۆ ھەموو ئەوانە دەردەبىرم كە بەشداريان لە بلاوكردنەوئەى ئەم كىتەبەدا كرد، ھەموو ئەوانەى بەفكرئىكى پاك ھاوكارىان كردم كە كارى دەرھىتان و پىداچوونەو و رىكخستى و كارى كۆتايى بلاوكردنەو، ھەزار سالاويان پىشكەش دەكەم، پايداربن بۆ خزمەتى عىراقى خوشەويست.

پاريزمەر خەلىل دلىمى

سەرۆكى دەستەى بەرگريكاران

ئەمە نمونەى شىعەرئىكى سەدام حەسەنە كە بۆ خەلىل دلىمى نوسىو
لەبەرئەوئەى لەماناى راستەقىنەى شىعەرەكە لاندەين بەپىويستمانزانى وەكو خۆى
بلاوى بكەينەو.....

من صدام حسين
الى محاميه خليل الدليمى

مساء ٢/٦ / ٢٠٠٥

شحت أخلة وتقدم بها خليل	وكل على محتده والأصول
من ذى أصل يجب الغيبة عنه	وتزهو فروعه به والفضول
وأثر بائن يلحقه بنائلة لا	يتردد في دمه أو يميل
هكذا خليلنا عطر وعافية ومن	مثله بالمسك مغمس مأهول
يا دليل المبادئ مجيئك صادق	ماء عذب دونك ماء سحول
للقب شارة يعطيها عن صاحبه	نغنى به وهو الأمين الدليل
ينيبننا القلب لو عزت تفاصيل	لنا به صول وهو بنا يصول
فما كلت عواتقه في مهمة	صبور في الصعب سخي حمول
لنا شمعة في كل دار شريفة	تعرف الحق ولها به صهيل

صه دام حسین له ته رازووی میژوودا

به پینووسی (دیلیک له هه فالانی صه دام حسین)

ئه گهر میژووی پروداوه کانی سه دهی بیست به ویزدانه وه بنووسریت، ئه وا صه دام حسین وه که مه زنتین سه رکردهی ئه وه سه دهیه باس ده کریت، ئه گهر میژووی نه ته وهی عه ره ب له و قوناغه دا بنووسریت وه، صه دام حسین وه که یه کیک له و دوو سه رکرده عه ره بیه مه زنه باسی لیوه ده کریت، که یه که میان (جه مال عه بدول ناسره و دووهم صه دام حسین). ئه وه موو تومه ت و خراپه کاریانه مان بینی که ئاراسته ی جه مال عه بدول ناسر کرا، چ له ژیانیداو چ له مردنیدا، زور له وه قورسترو دژوارتر ئاراسته ی صه دام حسین کرا، صه دام حسین به دیکتاتورو جه لادو ئه وه سه رکرده یه ی ولاته که ی نوقمی چهنده ها جه نگ کردو به وه تاوانبارکرا که سه ده ها و هه زاره ها عیراقی و ئیرانی و هندی به کوشندا، هه روه ها هه موو سامانی ولاته که ی له م سه رکیشیانه به هه در بردو له بوونیا دنانی کۆشک و شتی له و جوړه دا خه رج کرد، ئه مانه و چهنده ها تومه تی ترکه لای ئیمه شاروه نییه، له و پتیه رانه ی له ژیاندا هه له ناکه ن، له هه لسه نگاندنی سستمی حوکمی کۆن و نوئ، ده بیته ئه وه بزانی که ئه م جوړه تومه تانه له عیراقی و عه ره ب و بیگانه ده یخه نه پالی، له وانه یه پتیه ری راست بیته بۆ زانیی ئه وه هه قیقه ته وه که شاعیری گه وره ئه بو ئه لته یب ئه لموته نه بی ده لیت:

واذا انتك مذمتی من ناقص

فهی الشهادة لی بانی کامل

(واته ئه گهر دوژمه که م به که م و کورت باسم بکات، ئه وه ئه مه گه واهی ئه وه ده دات که من کاملم).

سوارچاکانی ئه م پتیاژه کتین که چهند ده یه یه کی ئه م زه مه نه ی خایاندو تاکو ئیستاو پاش صه دام حسین به رده وامه ؟
یه که مین که سانیک له وانه، سه هوینییه کان و سه رکرده کانی ئیسرائیل و پیاوانی راگه یاندن و

پروپاگاندە و لایەنگرانیان لە بیگانه، بەتایبەتی ولایەتە یەكگرتووەكانی ئەمەریكا و ئەوروپا، ئەگەر ئەم راستیە بزانیت، دەتوانیت بە ئاسانی ھۆکارەكانی بزانیت، ئەمانە بەسەر صەدام حسیندا دەگونجێن وەك چۆن بەسەر جەمال عەبدول ناسردا دەگونجان.

زایۆنیزم و ئیسراییلیەكان و ھاوپەیمانەكانیان، دركیان بەوە كردبوو جەمال عەبدول ناسرو صەدام حسین دوو سەركردهی عەرەبی ترسانكن بۆ ئیسراییل، ھەر یەكەیان لە زەمانی خۆیدا دوژمنی یەكەمی ئیسراییل بوون، ئەگەر ئەمە وابێت، ئەوا پێویستە ئەو دوژنە تێك و پێك بشكێنرێت، بە نمونە یەكی زۆر سادەتان بۆ باس بكەم، جەمال عەبدول ناسر پیاویكی جوان و بالابەرزو خاوەن سیمایەكی جوان بوو، ھەركەس تەماشای بكردایە خۆشی دەویست، ھەروەھا صەدام حسینیش كە جوانترین پیاو بوو لەپرووی بالاو سیماو قامەتەو، پۆژنامە خۆرئاواییە زایۆنیەكان و پۆژنامەكانی دژی عەرەب بەناچاری جارجار وێنە ی ئەو سەركردهیە بلۆدەكردهو، بەلام ھەمیشە چەكی كاریكاتێر ئامادە بوو، سەدەھا ھێندە ی وێنەكانی خۆیان بلۆیان دەكردهو، بەلام كە تەماشای سیمای كاریكاتێرەكانی ئەم دوو سەرۆكە دەكەیت، پیاویكی سیمادێرندە دەبینن، خاوەن جەستە یەكی لاواز خاوەن تیروانینیكی تۆقیو، كاریكاتێر دەربارە ی جەمال عەبدول ناسرو صەدام حسین بۆ ئەو داواكراو بوو تاكو خەلك بەتایبەتی لە خۆرئاوا بەو شیوەیە ببینن، كە ئەمانە بوونە ھۆی مەترسی بۆ سەر زایۆنیزم و ئیسراییل، دەبوا یە بە دێندە یی و ناشرینی و سروشتی خراپ وێنا بكرانایە، بەم شیوەیە جوانترین سەركرده عەرەبەكانی سەردەمی خۆیان بوون بە ناشرینترین پیاو.

لەگەڵ ئەو رك و كینە ی جولەكە لەبەرامبەر صەدام حسین و جەمال عەبدول ناسر ھەیانبوو، تاكو ئیستاش ئەو ركە ی یەھودیەت لە عێراق ھەر بەردەوامە، كە ئەم رك و كینە یە بۆ سەردەمی نەبوو خوز نەسرو بابلیەكان دەگەرێتەو، لەوانە یە بڵێن ئەم قسانە دوورن لە راستی و پەرگێرانە یە، بەلام ھەقیقەتە، ئەو كردهوہی ئیسراییل بۆ پالۆگە ئەتۆمیەكانی عێراق ئەنجامیدا سالی ۱۹۸۱، ئەو كاتە سەرۆك وەزیرانی ئیسراییل (بیگن) ناوی بابلی لێنا، وەك بیرھێنانەوہیەك كە جولەكە لەسەردەمی نەبوو خوز نەسردا ھاتوونەتە بابل.

لەگەڵ ئەو كینە ی جولەكە لە عێراق ھەیبوو كە ھۆکارەكانی ئاشكران، فارسەكان ھەمان كینەیان ھەبوو لە دژی عێراق و پاشان لە صەدام حسین، فارسەكان بەدریژایی میژوو

ههولیانداوه دهست به سهر ولاتی دوزیدا بگرن، بهرله هاتنی ئیسلام فارس دهستی به سهر
 عیراقددا گرتبوو، له جهنگی قادسیه دا عهره بو ئیسلام عیراقیان له ژێر دهستی فارسه کان
 پزگار کردبوو، له وانه یه هه ندیک بپرسن ئه مه چ په یوه ندیه کی به کۆماری ئیسلامی ئیرانه وه
 هه یه، من دوو بنه مای بنه پره تیتان بو باس ده که م، یه که میان: ئه و خه و نه په گه ز په رسته یه
 فارسیه ی که تا کو پاش دامه زرانندی ئه و کۆماره ی ناوی ئیسلامی لێنرابوو هه رمابوو،
 دووه میان: سروشتی ئه وه ی به کۆماری ئیسلامی ئیرانی ناسرابوو، له وانه یه هه ندیک وایته
 پیش چاویان ئیران له بهر جهنگی هه شت ساله پکیان له سه دام بوو، به لام کاتی که خومه ینی
 بهر له شوێش له پاریس بوو، پۆژنامه نووسیکی بیانی لیتی پرسی دووژنه کانی ئیوه کین ؟
 خومه ینی وه لامی دایه وه: دووژمنه کانم ئه مریکا و شاو سه دام حسینه، سه دام حسین
 نه وکات هیشتا جیگری سه رۆک کۆمار بوو، جهنگی عیراق و ئیران هیشتا پووینه دابوو، له بهر
 چی خومه ینی عیراق و سه دام حسینی کردبووه ئامانج، له کاتی که سه دام حسین جیگری
 سه رۆک بوو، که ده زانرا له وکاته دا سه رۆکی راسته قینه خۆی بوو، هۆکاری دووهم بو ئه و
 تیۆره ی خومه ینی ده که پیته وه که پژی مه که ی له سهر بوونیاد نابوو (تیۆره ی ولایه تی فه قی)
 و ده بیته جیگری ئیمام مه هدی چاوه پوانکراو، دواتر ده بیته سه رۆکی هه موو موسلمان ه
 شیعه کانی جیهان، به بی ئه مه ناتوانیت بیته جیگری ئیمام مه هدی چاوه پوانکراو، هه روه ها
 فه قی فارسی ناتوانیت بیته سه رکرده ی شیعه ی جیهان، ته نانه ت ئه گه ر بیته حاکی
 ئیرانی، ئه گه ر کۆنترۆلی سه نته ری سه ره کی نه کات که په مزه کانی مه زه بی شیعه ی
 (جه عفه ری) پیکدینن، ته وانیش نه جه فو که ره لاو کارمیه و سامه پایه، جیگری ئیمام ده بیت
 بیته سه رۆک و مه رجعه له و پێگه په مزیه سه ره کیانه دا، ئه م پێگانه ش هه مووی پێگه ی
 عیراقین، ده بیت دهستی به سه ردا بگرییت تا کو سیفه ته کانی جیگری ئیمام مه هدی ته واو
 بکات، که واته ده بیت حزبی به عسو سه رکرده یه تیه که ی له عیراق له ناو به ریت و ده ست
 به سه ر ئه م ناوچانه ی عیراقددا بگرییت، ئه م ئامانجه زۆرێک له هه لویست و هاو په یمانی نتوان
 هه ردوو پارتی شیعی (ده عوه و ئه نجومه نی بالای ئیسلامی) ده رده خات له گه ل هه ردوو
 پارتی کوردی (دیموکراتی و یه کیتی نیشتمانی کوردستان) ئه م ئامانجه شیده کاته وه،
 مادامه کی ئه و دوو پارتی کوردیه ئاماده ن ده سه لات بده نه ده ست ئه م دوو حزبه
 جه عفه ریه له و پێگه په مزیه سه ره کییه، له بهر ئه وه ئه م دوو پارتی شیعه جه عفه ریه
 به لایانه وه گرنگ نییه ئه وه ی له عیراق ده میتیته وه بیده ن به هه ردوو حزبه کوردیه که،

نه‌وه‌ش نه‌وه‌لۆیستانه‌ی سه‌باره‌ت به‌که‌رکوک و موسڵ و دیا له‌هه‌ن پوون ده‌کاته‌وه‌.

نه‌وه‌ی لای جوله‌که‌ گرنه‌که‌ که‌سی‌ک نه‌مینی‌ت له‌ عێراق په‌یکه‌ری‌ک بۆ نه‌بو خوز نه‌سر دابینی‌ت، که‌ ئیسرائیلی داگیرکردو جوله‌که‌کانی ئاواره‌ی بابل کرد، یان په‌یکه‌ری‌ک بۆ سه‌دام حسین نه‌بی‌ت که‌به‌ده‌نگی به‌رز له‌دوا پۆژه‌کانی ژیا‌نیدا هاواری کرد (بژی فه‌له‌ستی‌نی ئازادی عه‌ره‌بی له‌په‌ووباره‌وه‌ بۆ ده‌ریا) نه‌وه‌ی لای فارسه‌کان و لایه‌نگریان گرنه‌که‌ بوونی پا‌به‌ره‌ (که‌ ده‌بی‌ته‌ جی‌گری ئی‌مام) سه‌رکرده‌ی بی‌ پکه‌به‌ری سامه‌پاو کا‌زمیه‌ و نه‌جه‌فو که‌ریه‌لا، په‌یمان‌نامه‌یه‌کی شاراو له‌نیوان ئێران و ئه‌مریکای زایۆنیزی له‌سه‌رده‌می بۆش و ئیسرائیلدا له‌گه‌ڵ شوینی‌که‌ و توانی خومه‌ینی له‌ عێراقدا هه‌یه‌.

بارودۆخی ئیستام له‌به‌ر چه‌ند هۆکارێک پێگه‌م نادات هه‌موو شتی‌ک بلی‌م، به‌تایبه‌تی سه‌باره‌ت به‌ جه‌مال عه‌بدول ناسرو سه‌دام حسین، له‌به‌ر نه‌وه‌ی من له‌ پیاوه‌کانی نه‌و بووم و زۆر لی‌وه‌ی نزیک بووم، به‌لام سه‌رنجتان به‌لای یه‌ک راستیدا پا‌ده‌کی‌شم، نه‌گه‌ر بارودۆخ پێگه‌بدات له‌وانه‌یه‌ زیاتر ... پینچ سا‌ڵ زیاتر به‌سه‌ر داگیرکردنی عێراق و روخانی پژی‌می سه‌دام حسیندا تی‌په‌په‌وه‌، نه‌وانه‌ی پاش سه‌دام و حیزبی به‌عس هاتن له‌ئه‌مریکیه‌کان و عێراقیه‌کان ده‌لێن ئی‌مه‌ عێراقی نو‌ی پاش لا‌بردنی دیکتاتۆریه‌ت و پژی‌می تاک حزب دروست ده‌که‌ین، من سه‌باره‌ت به‌مه‌ هیچ نا‌لێم، به‌لام داوا له‌هه‌موو چاودێران ده‌که‌م به‌شی‌وه‌یه‌کی باب‌ه‌تی و شه‌ریفانه‌، به‌تایبه‌تی نه‌وانه‌ی لایه‌نگری سه‌دام و پیاوه‌کانی نه‌بوون، به‌لکو له‌ عێراقیه‌کان و عه‌ره‌بو بیانیه‌کان داوا ده‌که‌م تابلۆیه‌ک بکێ‌شن و به‌راوردی ئیستام و سه‌رده‌می سه‌دام حسین و حزبی به‌عس بکه‌ن و به‌م عێراقه‌ نوی‌یه‌ به‌راوردی بکه‌ن، گومانی تی‌دا نی‌یه‌ له‌ سیاسه‌تدا گرنگی پیدانی زۆره‌ن، که‌ سیاسیه‌کان بۆ ده‌رکردنی حوکم پش‌تی پیده‌به‌ستن، به‌لام له‌ژیا‌ندا وه‌ک حا‌له‌تی زۆری‌ک له‌ده‌وله‌تان، هه‌ندی‌ک پی‌وه‌ره‌ن هه‌له‌و کۆشش قبول ناکات له‌ هه‌لسه‌نگاندنی هه‌لۆیستی ده‌وله‌تان، جا نه‌و کۆشش‌کاره‌ شی‌وعی بی‌ت یان پێش‌که‌ و تنخواز یان کۆنه‌په‌رست، دیموکراتخواز بی‌ت یان دیکتاتۆر.

با ته‌ماشای جیاوازی نیوان هه‌ردوو دۆخی سه‌دام حسین و پاش نه‌و بکه‌ین، نه‌ویش له‌ هه‌ندی‌ک کاروباری جه‌وه‌ریدا له‌ ژیا‌نی خه‌لکی و وه‌سفی سستی حوکمرا‌نی.

یه‌که‌م: ئاسایشی ناوخۆ، یه‌که‌م شتی‌ک هه‌موو گولانی دنیا داوا له‌ حکومه‌ته‌کانیان ده‌که‌ن که‌ ئاسایشیان بۆ فه‌راهه‌م بکه‌ن، هاو‌لاتی له‌مالی خۆیدا بنوی‌ت و هه‌لسی‌ت و بجی‌ته‌ سه‌ر کارو ئی‌واره‌ به‌سه‌لامه‌تی بگه‌رێ‌ته‌وه‌، هه‌روه‌ها نه‌گه‌ر سه‌ردانی هاو‌پێیه‌ک یان خزمی‌کی

کرد يان حەزى کرد فلىمىكى سىنەماى بېنىت يان شاتۆيەك يان لە چاىخانەيەك دانىشيت .. چەندەها چالاكى مۆيى تر .. كەس نكۆلى لەو ناكات كە خەلك لە عىراق لە ماوەى سى سالد چىزيان لە ئاسايشى تەواو وەرگرتوو، تەنها چەند ماوەيەكى كەم نەبىت لە سەرەتاي جەنگ لە گەل ئيران يان ئەو ماوانەى ئەمرىكا جەنگو بۆمبارانى عىراقى كردوو.

لە گەل بوونی ئەو هەموو كىشمە كىشمە سياسيه زۆرەى هەبوو، پووينەداو لە عىراقى سەردەمى سەدام حسيندا خەلك هەلبسىت لەخەو لاشەى كۆزراو لە سەر شەقامەكان و سەرەنوێلكەكان بە ژمارەى زۆر بېنىت و دەسەلات بليت جەستەكان نەناسراو بوون، بۆ زانىارىتان لە عىراقدا هېچ كەسىكى نەناسراوى تيدا نەبوو، هەموو عىراقىيەك ناوى لە فەرمانگا حكومىيەكان تۆمار كرابوو، خاوەنى ناسنامە بوون، پەرۋارى لە داىكبوون و شوينى نىشتەجى تيدا نووسراو بوو .. هەرۆهە كۆمەلەك زانىارى بنەرەتى تىرش، ئەگەر پوويىدايە يەكێك لەو هاوڵاتيانە بە جەلدەى دل بمردايە يان تووشى پووداوى هاتووچۆ يان كوشتن بەهاتايە، پۆليس لە چەند خولەكێكا دەيناسيەو لە خراپترين حالەتدا پاش چەند كاترمىرك دەياناسيەو.

ئەمە حالى عىراق بوو لە سى سالى حكومراني سەدامدا، بەلام لە سەردەمى نویدا كە پاش سەدام حسين و حيزبى بەعس هات، عىراقىيەكان و دەسەلاتى پەسى دەيهەا لاشەى هاوڵاتيانى عىراقى فریدراو لە سەر شەقام و سەرەنوێلكەكاندا دەدۆزنەو، دەسەلات بۆ بەستەرەى مردووكان دەيگوازيتەو، بەبى ئەوێ بزانيت بكۆزو كۆزراو كىيە، پاش چەند هەفتە و مانگێك، پاش ئەوێ بەستەرەكان پڕ دەبن، لاشەى مردووكان دەبريتە كەربەلاو لە گۆپىكى بەكۆمەلدا دەنێژرين، كە گەورەترین گۆپى بەكۆمەلە لە عىراقدا، كە سوارچاكي تافى نۆى دەلێن كە لە سەردەمى سەدام و بەعسدا پڕ بوو لە گۆپى بەكۆمەل.

مروە تەنها لە سەر ئاسايش ناوەستيت كە نەبیتە يەكەم پيويسىتيەكانى ژيانى پۆژانەى كۆمەلگا، جگە لە ئاسايشى ناوخۆ كە پاش سەدام حسين بوونی نەما، هەندىك پيداويستى سەرەكى ترهەن، هەندىكى بۆ هەموو خەلكە، هەندىكى تر عىراقىيەكان لە سەرى راهاتوون و لە گەلیدا دەژين، راستە عىراقىيەكان هەندىك شتيان لە دەستداو، كە لە سەرى راهاتبوون، بەلام كەى ئەمە پوويدا ؟ تەنانەت لەكاتى شەرى دريژخايەن لە گەل ئيران كە هەشت سالى خاياند، ژيانى خەلك لە عىراق باشربوو، باشتري بەلگەش بۆ ئەمە گەلى عىراق لەم جەنگەدا خۆپاگربوو بە ئازايانە دەجەنگا، لە كۆتايدا دەسەلاتى ئيرانيان ناچار كرد واز لە

خه ونه کانیان بهینن جا نه گهر به شیوه یه کی کاتیش بیت، نه ویش روخاندنی رژیمی نیشتمانی و کونترۆلکردنی عیراق بوو، عیراق له م جهنگه هاته ده ری، گهر چی زۆریک گره وی نه وه یان کرد بوو نه م جهنگه ده بیته هۆی پوو خانی عیراق، به لام به هیزو چوستی مایه وه .

ناستهنگی ژبانی که عیراقیه کان له گه لیدا ژبان له کاتی سه پاندنی گه مارۆی ئابوریه وه دهستی پیکرد، هه مووان ده زانن گه مارۆ له پاش سالی ۱۹۹۱ سه پینرا، که پیشتر له میژووی نه ته وه یه کگرتووه کاندایینه ی نه بووه، پیشتر سزا به سهر ده وله تانی تر دا سه پینرابوو، به لام نه و گه مارۆیه ی به سهر عیراقدا سه پینرا، پرۆژه یه ک بوو ئامانجی خنکاندن و تیکشکاندنی عیراق بوو، ئاسانکردنی پوو خاندنی پرژمه نیشتمانیه که ی بوو، پیویست ناکات به لگه و گه واهی له سهر نه مه بهینینه وه، لای هه مووان ئاشکرایه، پاش چه ند سالی که له و گه مارۆ گشتگیره، گۆرپانکاری له هه لۆیستی نیوده وله تیدا دروست بوو، له و کاته ی نه مریکاو به ریتانیا موماره سه ی نه م سیاسه ته یان ده کرد، هه لۆیستی رووسیای فهره نسا پله به پله گۆرپا، چیدی به شداریان له پوو خاندنی پرژمدا نه ده کرد، له بهر نه وه ی نه مریکاو به ریتانیا خاوه نی مافی فیتۆ بوون له نه نجومه نی ئاسایش، له بهر نه وه زۆر بریار هه بوو ده رنه ده کراو بوونه هۆی نه وه ی گه مارۆ که منه کریته وه و له برگه ی ۲۲ له بریاری ۶۸۷ ی تایبته به چه کی کۆکۆژ قه تیس درا، به لام سالانی دواتر گۆرپانکاری سه ری هه لداو بووه هۆی که مکردنه وه ی گه مارۆ، به لام له سالی ۱۹۹۷ دا چه ند پیشکه وتنی که پوویدا وایکرد عیراق به شیوه یه کی ئاسانتر جو له بکات و نه مه له سهر ژبانی خه لکی عیراق په نگی دایه وه، بنه په ترین هه قیقه ت له م باره یه وه لای سه رکردایه تی عیراق، له گه ل بوونی نه و گه مارۆ دلپه ر ق و گشتگیره دا، زۆر هه ولیده دا قورسای سهر شانی گه لانی عیراق که م بکاته وه، یه که م شت که توانی بیکات هه لمه تیگی گشتی بیۆینه بوو بۆ ئاوه دانکردنه وه و چاککردنه وه ی نه وه ی له دوژمنکاریه که ی سالی ۱۹۹۱ دا تیکدرا بوو، نه و داگیرکاریه ی وینه ی نه بوو، عیراق چی هه بوو هه مووی وێران بوو، به و هۆکارو توانایه ی هه یانبوو، عیراقیه کان به پابه رایه تی سه دام حسین ده ستیان کرده وه به ئاوه دانکردنه وه، نه ویش به و توانا دیاریکراوه ی عیراق هه یبوو.

جهنگی ۱۹۹۱ هه موو پردو پێگا سه ره که یه کانی عیراقی وێران کرد، ویستگه ی کاره باو پالاوگه ی ئاوو کارگه کان و ته نانه ت کارگه ی شیرى مندال، به لام عیراقیه کان به هیمه تی خۆیان به شیوه یه کی بیۆینه توانیان زۆرترین وێرانه ی جهنگ ئاوه دانبه که نه وه، نه م خاله بریتی بوو له هه قیقه تی جه وه ری پرژمی سه دام حسین، هه روه ها لیڤه دا هه قیقه تی

جه وهه ری جیاوازی نیوان ئەم و ئەو پژییمه ی ئەمریکا له ٢٠٠٣/٤/٩ بۆ عێراقی هێنا دهرده که ویت.

دووباره ئاوه دانکردنه وه بریارێک نه بوو سه رکردایه تی ده ریکردبیت، به لکو هه ولێکی نیشتمانی گشتگیر بوو ملیۆنان عێراقی به جۆش و خروشه وه به شداریان تیدا کرد، ده کریت له مه وه ئەوه تیبه گه ین په یوه نده کی ته ندروست له نیوان سه رکردایه تی و گه لدا هه بوو، به تایبه تی توێژه پۆشنبیره که ی له زانایان و ئەندازیاران و دکتۆرو مامۆستای زانکۆ هه موو پۆشنبیره عێراقیه کان، ئەگه ر پژیمی دیکتاتۆری سته مکار که هیز له دژی خه لک به کارده هینیت تاناچاریان بکات به رد هه لبگرن و شتیکی وه ک هه ره مه کان دروست بکه ن، پژیمیکی دیکتاتۆری قیزه ون ناتوانیت گه ل ناچار بکات دووباره کارگه و پردو ویستگه ی ئاوو ته له فۆن و چه نده های تری پێچاکبکاته وه، ئەویش له بارودۆخی گه مارۆی نیوده وه له تی توندو گشتگیر.

بوونیادنانه وه ی هه موو ئەم شتانه به لگه یه بۆ پۆخی نیشتمانی به رز لای عێراقیه کان، هه روه ها به لگه یه بۆ په یوه نده ی ته ندروستی نیوان گه ل و حکومه ت، نیستا بۆ نمونه یه ک پرد له به غدا به هۆی کرده وه ی تیرورسیه وه پوخاوه، به لām سالی ١٩٩١ ده یه ها پرد له به غدا وه بۆ به سره پوخابوو، به لām ئەو تاکه پرده تاکو نیستا گیراوه و که سی پێدا تیپه رنابیت، به لām ئەوکات بینای ئەو ده یه ها پرده کرایه وه له عێراق، به لām نیستا عێراق له ژیر قورسای گه مارۆی ئابووریدا نییه.

ئه مریکیه کان پڕوپا که نده ی ئەوه ده که ن یارمه تی عێراق ده دن بۆ بوونیادنانه وه ی ولاته که یان، له کاتی که داها تی سه رچاوه نه وتیه کان به شیوه یه کی خورافی زیاد ده کات، عێراق به بی هیچ له مه رێک ده توانیت مامه له له گه ل هه موو جیهاندا بکات، به لām حکومه ته کانی نیستا ده سته وه ستانن له دا بینکردنی کاره باو ئاوی خواردنه وه و ته له فۆن بۆ ها ولاتی، کارگه کان له به ره مه هینان که وتوون، سه نته ره زانستی و زانکۆیه کان تووشی دا پمان بوون، ئەندازیارو هونه ریه کان به ره و ده ره وه ی عێراق هه لدین، به لکو زۆریکیان کوژدان و هه والیان و ونبوو، له گه ل ئەوه شدا حکومه تی نیستا ناوی خۆی ناوه حکومه تی دیموکراتی و له لایه ن گه له وه هه لبژێردراوه.

ئه گه ر به راوردی حا له تی گه نده لی له نیوان ئیداره ی عێراق له سه رده می سه دام حسین و به م گه نده لیه ی که نیستا هه یه بکه ین، ده بینین ئەوکات زۆر سنووردار بووه و قه باره ی

بچوك بووه، ئىستا گەندەلى بەھەموو كەلئەكانى دەولەت لە عىراقدا پۆچووتە خواری، تەنانەت عىراق بووتە نمونەيەك بۆ حالەتى گەندەلى.

ئەم بارودۆخە لەنێوان دوو سەردەمدا، پێوەریکمان دەداتى كە گفتوگۆ قبول ناکات لەنێوان فلانە يان ئەو ھەلۆیستی سیاسى، ئەمانە جیاوازی جەوھەرىن لە سروشتى رژىمەکاندا كە ئەمریکا بۆى ھیناوين لەگەڵ لایەنگران و بەکرىگىراوھەکانیاندا، ئەوانەى خۆيان بۆ حوکمی عىراق ھەلبژاردووه ھەر لە سەرەتای پیکھینانى ئەنجومەنى دەسلەلات لەسەردەمى بریمر تاكو ئەمڕۆ.

دەكرىت فۆرمى خۆراك پێوەریكى بنەرەتى بىت بۆ ھەلسەنگاندنى پزىمى صەدام حسین بەم پزىمەى ئىستا، كە ئەو فۆرمە چ پەيوەندیەكى بەگەلى عىراقوھە ھەيە، بەتایبەتى ھەژاران، پاش دەرجوونى بریارى گەمارۆى ئابورى لە ۱۹۹۰/۸/۲، صەدام حسین بریارى دابىنکردنى بەشە خۆراكى مانگانەى سەرەكى دەرکرد، لەخواردنە سەرەکیەكان وەك (برنج، شەكر، ئارد، چا، شیر، پاككەرەوھە)، چەندان ماددەى خۆراكى تر كە لە دەستى دەولەتدا بوون، لەگەڵ بوونى گەمارۆ و شكبوونى سەرچاوەكانى دەولەت، ئەم فۆرمە بەردەوام بوو ھەموو مەزەكە كە لە عىراق دەژیا لە عىراقى و عەرەب و ھەندىك بیانى ھەژار لانى كەمى پێداویستى سەرەکیەكانى بۆ دابىن كرابوو، حالەتى برسىتى لە عىراق پووينەدا، لە پاش ئەو سالانەى بەرنامەى نەوت بەرامبەر خۆراك جیبەجۆ كرا، بەشە خۆراك گەیشتە (۲۰۰۰) كالىورى لەیەك پۆژدا بۆ ھەر تاكىكى گەلى عىراق، بەرلە جەنگى كۆتایى ۲۰۰۳، صەدام حسین بریاریدا بەشە خۆراكى سێ مانگی داھاتوو دابەش بكەن، ئەویش لەبەرامبەر ئەوھى لەكاتى ھێرش و حالەتى پشێویدا كاریگەرى خرابى نەبىت.

لەو كاتەى لایەنگرانى ئەوھى بە پزىمى نوێ ناودەبرىت لە خوشیاندا سەمايان دەكرد، كاتىك دەبابەكانى ئەمریکا لە گۆرەپانى فێردەوس پەيكەرى صەدامیان دەررخاند، ئەو كاتە ئەوان و بەكرىگىراوھەكانیان لەو بەشە خۆراكەيان دەخوارد كە صەدام حسین پێى دابوون.

بەلام بارودۆخى ئىستا چىيە؟

یەكەم: گەمارۆى ئابورى لەسەر عىراق لابراوھە، عىراق دەتوانىت نەوت و بەرھەمەكانى و كبرىت و ھەموو شتێك ھەناردە بكات، ھەرۆھە دەتوانىت بەبێ ھیچ سانسۆرىك ھەرچى بویت بىكرىت بەبێ ئەوھى لیژنەى سزاكانى سەر بە ئەنجومەنى ئاسایش دەست بخاتە

كاره كانيانەو، نرخی نەوت بەرپادەيەك بەرزبوووەتەو، كە سەد دۆلاری بۆ بەرمیلێك تێپەڕاند، بەرپرسیانی عێراقی نوێ دەلێن كە داھاتی نەوتیان بۆ ساڵی ۲۰۰۸ گەیشتوووەتە شەست ملیار دۆلار، لەوانەيە سەد ملیاریش بێت، بەلام داھاتی عێراقیەكان لە نەوت نەگەیشتە سێ ملیار دۆلار لەكاتی سەدامدا، بەتایبەتی پاش ئەو گۆرانکاریانەي لە ئێران پاش ۱۹۷۹دا ڕوویداو ھەناردەي نەوت پەکی كەوت.

ئێستا پاش پێنج سال لەو بارودۆخە گونجاوہ بۆ حكومەت، فۆرمی خۆراك پەکی كەوتوو، زۆرجار ناگاتە دەستی ئەوانەي پێویستیان پێیەتی، یان كە دەیانگاتێ كەم و كورتە، زۆرجار بەشەخۆراكەكان ھەمووی ماددەي ماوہ بەسەرچوون یان ناشیت بۆ بەكارھێنانی مڕۆ، ئەمانە ھێچي نھیتی نین بەلكو بە ئاشكراو ھەمووان باسی لێوہ دەكەن، ئایا دەتوانین بەراورد لەنیوان پزۆمێك لە تاریكترین ساتەكاندا ئاگای لەگەلەكەي بێتو ماددەي خۆراكی بۆ دابین بكات، لەنیوان پزۆمێك بێتوانیت ھەموو شتێك دابین بكاتو دەولەمەند بێت، بەلام گرنگی بەگەل نەدات بەتایبەتی ھەژارانو بەشەخۆراكیان بەدزیو وەزیرو بەرپرسە گەورەكانی ئەم پزۆمێ نوێیە یاری بە گریبەستەكانەوہ بكەن تا پارەیان دەست بكەوێتو لە بانكە جیھانیەكان خەشاری بدن بەتایبەتی بانكەكانی ئێران !! بەلام ئەمانە زۆر بە ئاشكرا باس لە خراپی سەدام حسین دەكەن، باس لەوہ دەكەن ئەوان بوونیادی عێراقی كی نوێ دەنن، حكومەتەكەیان بەشیوہیەكی دیموكراتی لەلایەن گەلەوہ ھەلبژێردراوہ.

پێوہری كی بئەپەتی تر ھەيە، بەرپرسە نوێیەكانی رژیمی نوێ چۆن كار دەكەن، لە سەردەمی سەدام حسیندا بەرپرسەكان چۆن کاریان دەكرد، لەسەردەمی رژیمی سەدام حسیندا ئەو كاتەي جیگری سەرۆك بوو، پاشان كە بوو بە سەرۆك، سەدام حسین سەردانی ھەموو عێراقی دەكرد، لە شەقامو شارو گوندەكاندا دەگەرا، لەگەل خەلكانی ئاسایی كۆدەبووہو، دەچوو مالەكانیانەوہو باری ژانیانی بەسەردەكردەوہ، ئەم سەردان و چاپێكەوتنە دەبوونە بریارو پێشوی بۆ چارەسەری گرفتەكانو باشكردنی بارودۆخی خەلك، ژمارەي تەلەفۆنی سەدام حسین لای ھەمووان ئاشكرا بوو، زۆرجار ھاوڵاتی ئاسایی دەیتوانی تەلەفۆنی بۆ بكات، كاتی دیاریكراوی ھەبوو بۆ چاپێكەوتنی ھاوڵاتیان، ئەوانەي داوایان دەكرد ببینن، ژمارەي ئەوانەي چاپێكەوتنی لەگەل ئەنجامدەدان دەیانو بگرە سەدان كەس دەبوون، سەدام حسین وەزیرەكانی ناچار كرددبوو كاتیك بۆ چاپێكەوتنی

ئەوانە داينىن كە دەيانەوئىت سەردانىان بكن، وەزىر وابەستە بوو كە راپۇرتىك لەسەر ئەو چاوپىكەوتنانه ئامادە بكات و ئەو رېئوشوئىنانهى كە گرتووئىتەبەر باس بكات.

بەلام سوارچاكانى رزىمى ديموكراتى نوئ، وەك خۇيان دەلئىن بە ھەلېئاردنى ئازاد ھاتوونەتە سەر حوكم، ئەوان لەماوھى پىنچ سالى حوكمىاندا لە ناوچەى سەوز بە پارىزەرى ھىزى ئەمرىكا لەوئ بەدەگمەن دىنەدەرى، بەلكو ھەندىكىان لەوەزارەتەكەى خۇى ھەر دەوام ناكات، كاروبارى وەزارەتەكەى بەتەلەفون و چاوپىكەوتن رايى دەكات، ئەوئش كاتىك فەرمانبەرىك بۇ ناوچەى سەوز دىتەلای.

لەماوھى جەنگى ئىراندا، صەدام حسىن سەركردەى ھىزە چەكدارەكانى بوو، سەردانى كەرتەكانى سوپاي دەكرد، تەنانت كەرت و يەكە بچوكەكانى سوپا، لەگەل سەربازو ئەفسەرە گەورەو بچوكەكان كۆدەبوووەو لەبارودۇخ و خواردن و پىداوئىستىان پرسیارى دەكرد، بەلام سەرەك وەزىرانى ھەلېئىردراو سەركردەى ھىزە چەكدارەكان، كاتىك ھىرش كرايە سەر بەسەرە موسل، كەس نەبىئىنى و چاوى بەخەلكى بەسەرە نەكەوت، تەنها لە بنكەى سەربازى بەرىتانى لەبەسەرە مایەو، كە خەلكى موسل و بەسەرە لە ھەلېئاردنىكى ئازاددا ھەلېئانېئارد، تاكو بىئتە سەرەك وەزىران، كە صەدام حسىن سەردانى دەكرد وەزىرەكانى وەك ئەويان دەكرد، كە ھەموو ھەفتەيەك سەردانى يەكك لە فەرمانگەكانى سەر بەوەزارەتەكەى خۇى دەكرد، چاوى بەفەرمانبەرەكانى خۇى دەكەوت، سەردانى پرۆژەو شوئنى كارەكانى دەكرد، عىراقىەكان ئەوھيان لەبىرە، لەسەردەمى گەمارۆى ئابوورى سەپىئراودا خزمەتگوزارىيەكان بەھۆى كەمى ماددەكانەو پاشەكشى دەكرد، صەدام حسىن ھەموو وەزىرەكانى راسپارد كە ھەر يەككىيان بىئتە بەرپرسى يەكك لە ناحىەكان و بەبەردەوامى سەردانى بكات و ھەللى چاككردنى خزمەتگوزارىيەكانى بدات و سەرچاوەى وەزارەتەكەى بەكاربەئىت، بەو پارەكەمەى لە بودجەى دەولەت پاشەكەوتى كەردووە، بۇ ھەندىك حالەت و پىئوستى ئىمەرجنسى بەكارى بھىئىت، لەو كاتەى بانگەشە بۇ سەردەمى ديموكراتى نوئ دەكرىت، كە زۆرىك لە وەزارەتەكان لەگەل بوونى ئەو بودجە زەبەلاحانەدا، كەوەك خۇيان دەلئىن كە بەشىك لە بودجەكەيان خەرج نەكەردووە بۇ چاككردنى بارودۇخى خەلك، ئەمەش ماناى واپە ئەو وەزىرانە كاریان نەكەردووەو نەيانزانووە ئەركى وەزارەتەكەيان چىيە ؟ بەلام ئەو وەزىرە شكۆدارانە ھەرگىز لە سىماو كۆنگرەكانى دەرەوھى ولات دواناكەون، بەتایبەتى لە ئەمرىكاو ئەوروپا، ھەروەھا سەردانى

به‌رده‌وامی ئیران، به‌لام نه‌وکات خیزانی به‌رپرسه عیراقیه‌کان له‌ناو عیراقداد ته‌نانه‌ت له‌کاتی جه‌نگه‌کانیشدا عیراقیان به‌جینه‌ده‌هیشته، ته‌نانه‌ت له‌کاتی جه‌نگو بۆمباران و موشه‌کباران و نه‌هامه‌تیه‌کانیشدا، به‌لام زۆربه‌ی یان هه‌موو خیزانی به‌رپرسه‌کانی ئیستا له‌ده‌ره‌وه‌ی ولات ده‌ژین و خانوو کۆشکیان له‌ولاتانه‌هیه، هه‌ندیکجار سه‌ردانی عیراق ده‌که‌نه‌وه ئه‌ویش وه‌ک گه‌شتیار، زۆر ده‌رباره‌ی ئه‌و ملیاره‌ها دۆلارانه‌ و ترا که‌ گوایه‌ سه‌دام حسێن نارده‌ویه‌ته‌ ده‌ره‌وه‌ی ولات، پاش تیپه‌په‌وونی پینج سال له‌ پوه‌خاندنی به‌هۆی جه‌نگو کوشتن و له‌ سیداره‌دان، سوارچاکی ئیستا و نه‌مریکا و به‌ریتانیا له‌ هه‌موو بانکه‌کانی دنیا یه‌ک دۆلاریان به‌ناوی سه‌دامه‌وه نه‌دۆزیوه‌ته‌وه، ئه‌مه‌ش لایه‌نیکی تری درۆو ساخته‌کاری که‌ درۆی سه‌دام حسێن و سستمه‌ نیشتمانیه‌که‌ی ده‌یڵێن.

دو‌اجار ووتیان که‌ سه‌دام حسێن خاوه‌نی دوو کۆشکه‌ له‌ باشووری فه‌ره‌نسا، هه‌ولیا‌ندا داوای دوو کۆشکه‌که‌ بکه‌ن به‌وه‌ی به‌شیکه‌ له‌ مولکه‌کانی ده‌وله‌تی عیراقی، به‌لام ئه‌وانه‌ی له‌ وه‌زاره‌تی ده‌ره‌وه‌ی عیراقی کارده‌که‌ن و بالۆیزی عیراقی له‌ فه‌ره‌نسا ده‌زانن ئه‌و دوو خانووه‌ نه‌ک کۆشک، ئه‌وانه‌ مولکی ده‌وله‌تی عیراقین و به‌ناوی سه‌فاره‌تی عیراقه‌وه‌ن له‌ فه‌ره‌نسا، که‌ ده‌بیته‌ ئه‌و باجه‌ی له‌سه‌ریه‌تی هه‌ر له‌کۆتایی هه‌فتاکانه‌وه تا ئه‌مه‌رۆ بیده‌ن، هه‌روه‌ها هه‌یج که‌س سه‌دام حسێنی نه‌بینیوه‌، به‌تایبه‌ت سه‌ردانی فه‌ره‌نسا بکات و له‌و ماله‌دا به‌مینیته‌وه، له‌راستیدا یه‌کیک له‌ وه‌زیره‌کانی پژیتمی پێشوو ئه‌و دوو خانووه‌ی له‌به‌رپرسیکی فه‌ره‌نسی کړیوه، له‌به‌رامبه‌ر هه‌ندیک خزمه‌تگوزاری که‌ پێشکه‌شی عیراقی کردووه.

دو‌اجار باس له‌یه‌خته‌که‌ی سه‌دام حسێن ده‌که‌ن، له‌راستیدا سه‌دام حسێن خاوه‌نی هه‌یج یه‌ختیک نه‌بووه، به‌لکو ئه‌و یه‌خته‌ مولکی ده‌وله‌ته‌ و تایبه‌ت به‌سه‌رۆکی عیراق بووه، وه‌ک چۆن سه‌رۆکی ده‌وله‌ت له‌سه‌رده‌می پاشایه‌تیدا خاوه‌نی یه‌ختیک بووه، سه‌دام هه‌رگیز ئه‌و یه‌خته‌ی به‌کارنه‌هێناوه، چونکه‌ پاش هه‌لگیرسانی جه‌نگ له‌گه‌ڵ ئیران ئه‌و یه‌خته‌ ته‌واو بوو، که‌ زه‌حمه‌ت بوو بگاته‌ به‌سه‌ره‌، له‌ده‌ره‌وه‌ مایه‌وه.

ئه‌مانه‌ چه‌ند نمونه‌یه‌کی ساده‌ن که‌ جیاوازی به‌ره‌می نیتوان هه‌ردوو سه‌رده‌م پوون ده‌که‌نه‌وه، سه‌رده‌می دیکتاتۆری و جه‌للادو سه‌رده‌می حکومه‌تی دیموکراتی و هه‌لبێژدرادو له‌لایه‌ن گه‌له‌وه، به‌لام گه‌لی عیراقی له‌ ژێر داگیرکاری ئه‌مریکیدا ده‌نالیته‌ت، هه‌روه‌ها به‌ده‌ست داگیرکاری نا ئاشکراکراوی ئیرانه‌وه، زۆریک له‌ خه‌ک ئه‌م راستیه‌ ده‌زانن که‌

هیشتا پینج سال به سهر داگیرکاریدا تیپه پیووه .

خه لکی باس له وه ده کهن، نه وانهی له ژیر سایه ی رژیمی صه دام حسیندا ژیاون، چون ژیاون و صه دام حسین چون مامه لهی له گه لدا کردوون، چون هه لسوکه وتی له گه ل وه زیره کانی کردووه، ده بینین سوارچا که کانی نیستا چون ده ژین و چی ده کهن و چی ناکه ن، له نه مانه گرنگتر نه وانه چه ندیک پاره یان له بانکه کانی نه مریکا و نه وروپا و نیراندا هه یه .

چه ند لاپه ره یه ک ناتوانیت وینه یه کی ته واو ده رباره ی نه م سهر کرده جیا وازه بدات، سهرده می صه دام وه ک جیگر دهستی پیکردو پاشان بۆ ماوه ی سی سال سهرۆکی عیراق بوو، که دریزترین ماوه یه له سه ده ی بیستدا سهرۆکی حوکی عیراقی کرد بیت، له بهر نه وه پیوستمان به بابه تیانه و نه مانه تی زۆره .. زۆر کتیب له بواره جیا جیا کاندای وه ک سهرۆکی حیزبی به عسی ئیشتراکی و پۆلی وه ک سهر کرده یه کی گشتگیر له ماوه ی نه وه ته کاندای جه غت کردنه وه له روشن بیری و پاگه یاندن، هه روه ها نه خشه کیشان بۆ په ره پیدان و رۆلی سهر کردایه تی نه و بۆ خۆمالی کردنی نه وت، پیش نه وه پاگه یاندنی به یاننامه ی ١١ ی نازارو دامه زراندنی ئوتۆتۆمی له و پارێزگایانه ی کورد زۆرینه ی پیک ده هینن، هه روه ها پۆلی وه ک سهرۆکی لیژنه ی کاروباری باکور بۆ ماوه ی چهنده ها سال، هه روه ها سهر په رشتی کردنی چاره سهری هه لگه پانه وه ی بارزانی پاش سالی ١٩٧٤، پۆلی نه و له ریکه وتننامه ی جه زائیری ١٩٧٥ دا، پۆلی له کۆنگره ی بالای به غداد، هه روه ها پۆلی له و هه لسوکه وته یه ک لایه نه ی میسر له ریکه وتنی کامپ دیفددا، هه روه ها چهنده ها مه سه له ی حزبی و سیاسه تی ناوخیی و ده ره کی و نه و پرۆژه زه به لاحانه ی به کاریگه ری و سهر کردایه تی نه و نه نجامدران، هه روه ها مامه له کردنی له گه ل به ره ی نیشتمانی و په یوه ندی له گه ل شیوعیه کان له سالانی هه فاکاندا، له گه ل زۆریک له پارت و کوتله سیاسیه کانی تر.

کاروانیکی دریزه و پرپیه تی له پووداو مه ترسی و کاری مه زن له پینا و خزمه تی گه ل و په ره پیدانی عیراق و بوونیادنانی هیزی چه کداری، نه مه جگه له و پۆله ی وه ک سهر کرده ی هیزه چه کداره کان گیرای له جهنگی قادسیه ی صه دامدا، که به گه وره ترین و مه زترین و گرنگترین داستانی عیراقی و عه ره بی له سهرده می نویدا داده نریت، کاتیک ولاتیکی عه ره بی بۆ ماوه ی هه شت سال له جهنگیکی توندا ده ژیا، که پرژیمی خومه یینی وه ک پیشتر باسمان کرد مه بهستی بوو ده ست به سهر عیراقدا بگریت.

صه دام حسین به دریزایی نه و سالانه و له و پووداو شکۆمه ندانه داو له و هه موو مه ترسیه

گەورانەدا، ھەموو کات سەرکردەىەكى خۆراگربووە، خاوەنى بێرکردنەوہى خۆى بوو و دەستپیشخەرو بێرمەندو سەرکردەى ھەموو لایەك بوو، ئەو سەرۆكەى گوتى لەھەموو كەسێك دەگرت، پاش گەفتوگۆى درێژ بپارى بنەبەر دەدات.

ئەم كاروانە پەر شكۆیە بە راستى پێویستى بە لێكدانەوہى زۆر ھەيە، پێویستى بە چارەسەرى زۆرە، دەبێت زۆرێك لە ھاوڕێیانى ھەدام حەسین بەشداری تیدا بكەن، بە تابیەتى ئەوانەى لەو پووداوانەدا لەگەلى ژیاونو لەزۆربەى ئەو كارانەدا لەگەلیدا بەشداربوون.

ئەم ھەولدانە لە یەكێك لە ھاوھەلەكانیەوہ تەنھا پێشەكیەكە بۆ ئەو كاروانە درێژەى، ھەروەھا پالئەریكە بۆ ئەوہى ھاوڕێكانى قەسەى تیدا بكەن و لەو بارەىەوہ بنووسن.

دوآجار ھەدام حەسین كۆچى دواى كردو بەدەستى داگیركەرى ئەمرىكى و بەكریگیراوہ عێراقیەكان كۆژرا، میژوو پێیان دەلێت ئەوان كورتە بنەن لەچاوە ئەو كێوہدا، خوا پرەحمى پێبكات لە ژياندا سەرکردەىەكى مەزن بوو و لە كۆژرانیش پیاویكى ئازا بوو و بوو بە شەھیدی ئەم سەردەمە.

ئەگەر ئەم گرگانە لە ئەمرىكای داگیركەرو بەكریگیراوہ عێراقیەكان توانیان پەيكەرى ھەدام حەسین بپوخێنن و وێنەكانى داگیرنو ناوھەكەیان لەزۆر شوێن سەپەوہ، بەلام میژوو ناوى ھەدام حەسین دەگیرێتەوہ، یادەوہریەكان و دەسكەوتەكانى، كە دەستى ئەو گرگانە ھەرگیز نایگاتى.

صەدام حسێن دیڤری یەكەم لەكتیڤی ئەفسانە

بەپێنووسی: عەلی ئەلسەراف *

ئەو دادگا یکردنە، هیچ قسە و بایسیکی جیای تیدا نەبوو، تەنھا وەك گەواھی میژوو یەکی تر وابوو لەو دایرانە هەمیشەییەکی نێوان هەق و ناھەق.

زۆر پووداوەن لەژیانی ئەم پیاووەدا، كە ناماژەن بۆ كرۆك و ئەسلی، پەگ و پێشەیی دیاری دەكەن، بەلام صەدام حسێن پۆشن و دیار نەبوو لەناو ئەو پەگ و پێشەدا، هێندەیی ئەوێ لە زینداندا پۆشن و لە دادگاكاندا دیاربوو.

تەنھا لەویدا هەقیقەتی پووتی ئەو پیاووە دەرکەوت، وەك ئەوێ خوا لە پۆحیدا چاندبووی.

بەتەنھا لەویدا شكۆی دەسەلاتی فەرامۆش كرد، تاكو شكۆی ئەفسانەیی دەرێكەوێت. لەویدا دیکتاتۆر هەقیقەتی دەرکەوت.

دیکتاتۆر زۆر لەوێ گەورەتر بوو كە زنجیر و قەفەس و كۆت و بەند بتوانیێت لە گەورەیی بخات، بە شكۆمەندیەوێ دەھاتە ناو هۆلی دادگا، بەھەمان شكۆوێ دەچووێ دەرەوێ، پیاویك بەمردنی دەوت (ئەھا ئەوێ تام) وەرە، ئەگەر ئازای وەرە بمبە.

مردن نەبێردەوێ،

بەلێ لەبەردەم پەتی سێدارەدا وەستاو دوو شەھادەیی هێنا.

بەلێ بینیمان بەسەری دیارو نەپێچراوێ هاتە پێشی، بەچاوی كراوێو، پەتی سێدارەیی لە مل كرد، بەلام كەمێك زێربوو، بەلێ بینیمان جەستەیی كەوتە خواری، پاشان

جەستەي دريژ بوو، بەلام دوابزەي سەر ليۆي ھەموو شتېكى ووت. دەرزانى ئەمە دوا دېرى
كتىبى خەباتكارىك ۋە ھەقال ۋە سەرۆك ۋە سەركرده ۋە باوكىكە، بەلام دېرى يەكەمى كىتىبى
ئەفسانەيەك بوو.

چۆن بە دىكتاتورىيەتەكەي ھەلخەلەتەين، كە لەسىمايدا ھەق دەبىنرا، ھەروەھا لە
مردنیشيدا ئىمەي خەلەتەند.

ئەو نەمر بوو، ھەنگاويكى ناو بزەگرتى ۋە چوۋە قۇناغىكى تر، ۋەك چۆن مەۋ ۋە سەر
پەيزەيەكدا سەردەكەۋىت، ماۋەي ژيان ۋە ئەبەدىيەت تەنھا لەو پلىكانەيە زىاتر نىيە.

جەستەي كەۋتەخوارى، بەلام مردن نەيىردەۋە بۇ خۆي، لەو چركەساتەۋە سەدامىكى
تر لەدايك بوو، سەدامى نەمر، ئەو سەدامەي مەرگ ھەرگىز ناتوانىت بىباتەۋە بۇ خۆي.

كەمىك گىريەين، كەمىك خەمبار بووين، بەلام پىكەۋە بزەمان كرد، كاتىك فىلى
پالەۋانمان ئاشكرا كرد، بەدلمان لە ئامىزمان گرت، رۆحى ئەو خەباتگىرپەمان لەباۋەش
گرت، ئىمە مائىئاۋايىمان لەبەشېك لەو كردو ناردمان بۇ لاي خۋاي خۆي، بەلام شىكۋدارترين
بەشمان گەپاندەۋەۋە برەۋمان بەخەباتى بەرگىركارىدا.

ئەۋەمان بۇ ئاشكرا بوو، لەلايەكى ترەۋە بزەي دەكرد، بزەي ئەو دەسەلاتە پەرە،
بەھەموو شىۋەيەك لەناو شىكۋى بابلىيائەي خۇيدا بوو، مەۋقەيىكى خۇپراگىبوو، خاۋەن
سادەيى ۋە دىسافى، لەۋانەيە فرمىسكەكانى بەسەر پومەتيدا بىتە خوارى، خەمبار دەبوو،
توۋرە دەبوو، پىدەكەنى، ۋەك ھەموو مەۋقەيىكى تر خاۋەنى دىكىكى زىندوۋ بوو، بەلام بە
شىكۋى پىاۋىك قامەتى پالەۋان، كە ھەرگىز بەۋ شىۋەيە دەرەكەۋتوۋە.

لە ((زۆرى نەھامەتەكاندا)) دەيوست مەبەستىكى ھەبىت ۋە بگاتە ئامانجىك، ئەم مەۋقە
دەبەش بىۋو، ھەندىك ۋەك دىكتاتورىك كە وردەكارىيەكانى باس دەكەن، بەلام ئەمىيان ھىچ
مانايەكى نىيە، ھەروەھا ئەۋانەي ئامانچ ۋە مەبەستى بەھەموو وردەكارىيەكانەۋە دەبىنن،
بەتايىبەتى لە ھەموو زانكۆۋ دامەزراۋە ۋە كارگەكان.

مانگ ھەر يەك دانەيە، لەھەر نىۋەيەكى برۋانىت، ئەۋا نىۋەكەي ترى دەبىننىت.

بەم شىۋەيە سەرسورماۋ دەبىت، ھەروەھا دەبىتە خولايەك، بەم شىۋەيە ھەنگاۋىك
غىراق دەباتە پىشىن، ھەنگاۋ دۋاي ھەنگاۋ، تاكو ھەموو ئەۋانەي دىيان لىي پەشېت پىيان
لىي بىتەۋە، پىلانى بۇ دادەپىژن ۋە بۇ كوشتىنى ھاۋپەيماننىتيان بەست ۋە ھەۋلى دارمانى

عیراق دەدەن.

بەم دڵە پەشەو، حوکمرانی دەكەن، كاۋل دەكەن، دەكوژن و ئەشكەنجە دەدەن، بەم دڵە پەشەو عیراقيان کردوو بە قەسابخانە و گۆمی خوین، ئەمان هیچی تریان نەبوو وەك ئەوھى بە زۆر لە ھەسارەيەكى تاريكەو ھاتبن.

دەبوايە صەدام حسين بكوژرايە، لەبەر ئەوھى ئەيانويست خواستی عیراقيەكان بكوژن، ئەو خواستەي بۆ ھێزو شكۆو خوشنوودی بوو.

ئەو سۆمەرييەمان دەبينى بوونيادی دەناو دەجەنگا تاكو بە بەرەبەيانى نەمرى بگات، بەلام وەك چۆن گلگامیشى يەكەم لەدەستیدا، ئەويش لەنیو ددانى ئەو مارەي قوتیدا، پيش ئەوھى ئەم جەنگاوەرە بگاتەسەرى، گلگامیشى دووھميش لە نیو ددانى مارەكەدا ھەمان شتى لەدەستدا.

پالەوان درەوشاو نەبوو، وەك چۆن لە زیندان و دادگادا درەوشاو بوو سەرەتا ويستيان ئیھانەي بکەن، بەلام ئەو ئیھانەي کردن، ويستيان دادگايى ديكتاتور بکەن، ئەو دادگايى ملکہ چى و بەکریگىراويەتى و داروخانى کردو.

ويستيان بەلاوازي بييين، بەلام ئەو بويى جەنگاوەرى نیشاندان، کە ناتوانن ملی پیکەچ بکەن.

بەزمانى پاراوو نيشتمانپەرەي و بيري قولی، بوو پاريزەرى يەكەمى ئيمە، ھەموو گروپى بەرگريکارانى بوون بەگروپى ياریدەدەر.

صەدام حسين لە زیندان پووت بوو، مەژۆ لە نەھامەتیدا پووت دەبیتهو و ئاشکرا دەبیئت، زیندان ئاشکرای کردوو پووتی کردەو، کە هیچ سەرکردەيەك بەو شیوەيە نەبوو، بە يەكسانی خۆيەو جوان بوو، زیاتر ئازایانە ھەنگاوی دەنا، زیاتر مەزنتەر بوو لەبەردەم پاريزەرەکانیدا خۆراگرو ھێزو توانای خویان لەودا دەبینیەو، نەك بە پیچەوانەو، ئەو دڵنەوايى دەکردین، نەك ئيمە، وری بەرز دەکردینەو، نەك بە پیچەوانەو لەسەر پتی راست دەیھێشتینەو، نەك بەدوایدا بگەپین، کەترین ئازادیخواز ئەو شەرەفەيان پیپراو کەبەو شیوەيە بەرەو پووی داگیرکەراندە بەشکوو بوو سستیتهو. کە میان میژوویان کردە نەبەردی و خالی وەرچەرخان.

بەشوینى پالەوانیتی ئەودا پوشتین، پاريزەرەکانى بوونە پالەوان، وەك ئەو پووبەپووی

مردن دەبوونەو، بە ئازایی جەنگاوەر ئەک بە پێشە ی پارێزەر، ئیدی چۆن ئەم پێشە بەرەوپرۆی ئەو میلێشیایانە ببنەو کە لە ژوورەو جلی دادوهریان پۆشیو، گیرەشیوتنەکانیش لە دەرەو بەرگی میلێشیایان پۆشیو.

لەناو هۆلی دادگا، دادوهر دادوهر نییە، بە لکو لایەنگرێکە گفتوگۆ دەکات، هاوار دەکات، دلەپاویکیەتی، توورە دەبێت، وەک گیرەشیوتنەکان دەیانکاتە دەرەو، هەرەها گۆی ناداتە (مغاویرەکانی ناوخوا) و پاسەوانانی داگیرکەر کە لەناو پێرەوی هۆلی دادگادا لە تۆمەتباران دەدەن و ئەشکەنجەیان دەدەن.

لە دەرەو هەش میلێشیاکان ئەو کارە تەواو دەکەن، پارێزەرەکان دەتوقین و بەدوایان دەکەون و هەرەشیان لێدەکەن، تەنانەت پێنجیان لیکوژرا، ئەویش پاش پەلبەست کردن و ئەشکەنجەدان، بە لکو یەکیکیان بە ستونی کارەبادا هەلواسیبوو، ئەک تەنها وەک کاریکی وەحشیگەرانی بە لکو وەک بە لگە یەک کە چاوپۆشی لێناکریت، مانای ئیفلایسی ئەخلاق تەواو بە داگیرکەران و حکومەتەکی و میلێشیای دادگاکی.

لەبارودۆخیکی لەو جۆرەدا، (دەستە ی پارێزەرەکان) تەنها پارێزەر نەبوون، بە لکو پیاوان و ژنانێک بوون، ئامادەبوون واز لە کارەکانیان بهێنن تاکو ببنە شەهید و بە پێی خۆیان بچن بەرەوپێری مەرگ، ئەمانە جەنگێکیان ئەنجامدا لە چوارچێوە یاسادا نا، بە لکو هەولیان دەدا هەق دەرێخەن و دادپەرەری دیارێخەن، ئەویش لە چوارچێوە یاسادا، لە نێوان یاسای جەنگەدا بە سەرەتایترین ماناکانی و بەدواکەوتوویی و دەسبەرداربوون لە بەها مۆبیەکانی، ئەویش هەولێان بۆ پرزگاربوون لە چالێ مارو دوپشکەکان، کە لیواری چالەکە بەگورگ و کەمتیار دەرەدراو و هەریەکیان چاوپێی بە شە خۆراکی خۆی دەکات.

دەیانووێست ئەو دادگایە بێتە (دادگای سەدە) .. بەلام بوو گالته جاپیەک کە بەدرێژی ئەم سەدە یە دەنگەداتەو، وەک نمونە یەکی خراپ کە مۆقاییەتی نایببێستی بۆ ئیھانەکردنی بەهای هەق و دادپەرەری و یاسا، دەبێتە ئابرووچوونێک وەک سەرئۆرپەکی دوا ئەوانە دەکەوێت کە تێوێ گلاون.

مردن لە هەموو ساتێکدا ئامادە بوو، لە هەموو پێچ و پەنایەکی ئەم کێشە یەدا لە نێو ئەمانەدا تەنها یەک ئامانج لە پشت ئەم گالته جاپیەو بوو، ئەویش کوشتنی تۆمەتباران بوو لە ژێر پەردە یاسادا، بە تاییەتی وەک جەنگە لێک زۆرێک لە چەقو ئامادە کرابوو، تاوێکو

جەستەى قوربانىيەكان بەغەدرو ناھەق لەتو پەت بکەن، چەندىك لەم دۆخەدا دلان ئازابوون، ئەوھەندە پارىزەرەكان بەدوای ستراتىژىيەتو نەخشەى بەرگىزىکردندا دەگەپان، چەقۆكان بالادەستى كىشەكەبوون، نەك دژى سەرۆك و دەسەلاتەكەى، لەژىر پەردەى زالم و بوونىادنانى درۆو دەلەسەى بەتال، نەك تەنھا لە دژى پارىزەرەكان، كە ئەوانىش بوونە قوربانى ھەرەشەو كوشتن و ھەلواسىن بەستونى كارەبادا، بەلكو لەدژى گەلىك كە بىتاوانەكانى لەناودەبرىت، بەژنو پياوو مندالىيەو، بەبەرچاوى ھەموو جىھانەو ھەموو مەرەكانىيان سەردەبرى.

بەتېروانىنىك لەو پووداوانە دەزانىن ئىمە چەند لەسەر ھەقبووین، شەھىدەكەمان دىكتاتورىكى تەواو نەبوو، ئەگەر ئەو سىفەتە لەبنەرەتدا لەگەل ئەو بگونجىت، چەندىك سىماى ئەوتىر پۆشن بوو، بوونىادنان و گەشەسەندنى ھىز لەسەردەمى ئەودا پووكارى راستەقىنەى عىراق بوو.

ئەو گىرەشيوئىنانە بۆ خۆيان دەبن بە شاھىدى دادگای پاشەپۆژ، تاوانەكانىيان بەسە كە لەبەردەم مېژوودا بوو سىتت و بلىت لەچ دنيايەكى نزمەو ھاتووم، لە ھەسارەى تارىكيەو ھاتووم، سەربە چ دنيايەكم، كەدەكەوئىتە پىش ياساوە، لە پىش ياساوە، ياساو دەولتياں وەرگرتووە.

لەگەل ئەوھى ئەوان دىلىكىيان كوشت و جەستەيان پز كرد لە رك و كىنە، بەلام ھەر دەكوژنو وىران دەكەن و لاقە دەكەن، تەننەت و ايانلىھاتووە لەھەموو عىزاقىيەكدا بەھانەيەك بۆ پق و كىنەيان دەبينن، لە راستىدا ئەم نائەخلاقيەى جىھانى خوارەو لە ھەسارەى تەواو تارىكيەو ھاتووە، لەدەروونىانەو دەكەوئىتە پىش سەرھەلدانى بەھاو پىوەرە مەروپىيەكان، ئەمە بەتەنھا بوو تەھۆى خوكمپرانى چەقۆكانىيان، نەك تەنھا لەسەر جەستەى بىتاوانەكان بەلكو لەسەر جەستەى عىراقىش، لەسەر ئايندەى عىراق و مافى پۆلەكانى لە ئاسايش و خوشنوودى و ئازادىش.

لەم راستا خوئىناوئەدا دەستەيەك لە پالەوانان بپارىياندا سەركىشى بەژيانانەو بکەن، وەك پارىزەرى ئازادىخواز بىنە پىشى، لە باشتىر زانكۆكان زانست فېربوون، پسپۆرپيان لە باشتىر گۆرەپانى دادوهرىدا بەدەستەيناوە، تا بەرگرى لە شەھىدىك بکەن، پىش وەخت دەيزانى كە شەھىدە، ھەروەھا ھەقالەكانى تىرى كە وەك ئەو ئازا دەمىننەو،

جاریکی تر نازایه تیان به ناگادیته وه .

کاری (دهسته ی بهرگری) وهك دهسته ی شهره ف وابوو زیاتر له وه ی له دهسته ی یاسا بچیت، یاسا مه سه له كه نه بوو ، به تایبه تی به گویره ی نه و دادگایه ، كه واته ناکریت به بی نه و كه شی كوشتنه ی كه عیراقی گرتووه ته وه ته ماشای نه و دادگایه بکهین، نه و شاهیدی مردنی خودی ویزدان بوو، به لگه بوو بو هه موو به ها مروییه کان، له مردنی ویزدان و دارمانی به هاکان، (کیلگه کانی کوشتن) له عیراق زیاتر خوینرپژانه بوو، له هه موو (کیلگه کانی کوشتن) كه وه حشیگه ری سادی پیشت له میژووی مروقایه تیدا ناسیوویه تی .. له هینتله ره وه بو پۆل پۆت تاكو بینوشتیت (نوسه ر سه دامه كه ی له مه پخوی له بیرچووه) وه رگیز.

به لام نه و کیشه یه ی نه و پاریزه رانه بهرگریان لیده کرد پیش وهخت ده یانزانی دۆراون به لام هه رگیز نه مه دۆراندن نییه .

له وئ له زیندانه كهیدا پیاوه تی شه هیدیکی ئاشکرا کرد، پاله وانیک بوو به هیزتر له پولا، مروفتیک بوو پۆخی خیرو رۆخی لیبوورده یی و نیشتمانپه روه ری تیدا بوو، هه رگیز گیانی تۆله سه ندنه وه ی تیدا نه بووه، داوای نه کردووه تۆله ی بسه ننه وه، به سه ر هه موو ده سه لاته کاندایه پیه ووه، ته نها عیراقی مه زن سیبه ری په شمالی به سه ر دلیدا کیشابوو. له وکاته ی کاترزمیری پۆیشن هات، به بزه و دلنیاپیه وه هه نگاوی ده نا، له وانه یه ئیمه سه رۆکیکو سه رکرده یه کمان له ده ست دابیت، به لام پاله وانیک کی ئه فسانه یی و په رمزیکمان ده سته وه ته وه .

هه موو هه قاله کانی تری وهك نه ویان کرد، هه روهك نه و هه موو هاوپریتیانی کاروانی نازادی واده کهن، عیراقی مه زن، عیراقی خیرو لیبوورده یی و نازادی و شادمانی، نه و داره نه مره یه، كه گلگامیشیک کی له ده سته و گلگامیشیک کی تر له دایک بوو.

وتەيەك كەھەر دەبىت بوترىت

صەدام حسين

لەعۆجەوھ ... بۆ كۆشكى سەرۆكايەتى

ھېچ كەسك وەك صەدام حسين لە كۆتايى سەدەي بىست و سەرەتاي ھەزارەي نويدا دنيای پر نەكردو خەلكى سەرقال نەكرد، ژيانى جگە لە بەرەنگاربوونەوھ و سەرکەوتن و تراژىديا و نەھامەتى نەمر ھىچى تر نەبوو، ئەمەش پىنگاي ھەموو مەزنەكانى پىنگاي مېژوون. ئەستېرەيەك ھەيە لە ياداشتى صەدام حسيندا دەدرەوشىتەوھ و ھالەيەكى گەرەي دەداتى لە ھەلۆستە لەسەر كردن و گرنگىپېدان، لەبەر ئەوھى لە كەلېنى فەرامۆش كراوھە ھاتووتە دەرى، لەناو بەرزى و نزمى ژيانى ھەژارى و تالى ژيان، بەگەشتىكى سەختدا بەرەو بەيداخى شكۆ چوھ، كەبەرۆخى پىيگەيشت و بەرپروى زەمانەوھ بمىنىتەوھ. كۆمپانىيائى (المنبر) بۆ چاپكردى ديارىكراو لە سودان، ئەم كىتەبەي بلۆكردەوھ، كە گرنگترىن و مەترسیدارترین دىكۆمىنتى سىياسىە لە جىھانى ھاوچەرخماندا، جىگەي شانازىمە شەھىد بوونى صەدام حسين بىتتە نۆبەرەي چاپكراوھەكانى، چ بەھايەك لەمە گەرەترەيە، كە پىويستە لىرەدا ھەلۆستە لەسەر ئەم پىاوھ صەدام حسين بكەين.

لە كوخيكي بچوكدا، رەشەباي ھاويىنە لە گوندى عۆجە دەدات، يەككە لە ناحىەكانى شارى تكريت كە تەنھا ۱۷۰كم لەباكورى خۆرئاواي بەغدادەوھ دورە، لە ۱۹۳۷/۴/۲۸ى زايىنى لەدايك بووھ، لەخانويەكدا تەنھا يەك ژورر بووھ، مندالىكى ساواي ھەتيوو، كە حسين مەجىدى باوكى لەدايكبوونى ئەم كۆپەي بەچاوى خۆي نەبىنى، شەش مانگ بەر لە داىكبوونى بوو باوكى مرد، داىكى (صبحە طلفاح) ناوى صەدامى لىنا.

خىزانىكى بچوك، سەرقالى كشتوكال و شوانكارەيى بوون، لەوپەپى ھەژاریدا دەژيان، نەوكات عىراق جولانەوھەكى سىياسى چالاكى تىدابووھ، كە رژىمى پاشايەتى تووشى

دلەپراوکی کردبوو، وهك ئەوهی میژووی درێژی خۆی بە دەستبەینی، میژووی عێراق هەر لەسەرەتاوه لانکهی شارستانییه ته دێرینهکان بووه و لانکهی پالەوانانی میژووو داستانی نیشتمانی و پیگهی جولانهوه سیاسیهکان و ههروهها میژووی ئیسلام هەر لەسەرەتای خولهفای راشدینهوه تاكو سهردهمی ئەمهوی و عهباسی .. تاكو میژووی نوی.

لەم کهشوههوایه دا جهنگی جیهانی دووهم که ره نای خۆی کوتی، سه دام حسین له دایک بوو، به مه تیووی و هه ژاری و بیکه سی که ته نها له دنیا به دا سه بری جوان و ژبانی سه ختی و ئومیدی کوزاوهی هه بوو، دایکی شووی دووهمی کردهوه به پیاویک ناوی ئیبراهیم هه سه ن بوو، له م پیاوه ئەم برایانهی له دایک بوون (به رزان، وه تیان، سه بعاوی)، سه دام سالانی یه که می له ژێر دهستی دایکیدا په روه رده بوو، له گه ل می ردی دایکی که ته نها کاری شوانی ده زانی، ئەم منداله ته مه نی مندالی و هه رزه کاری له نیوان شوانی مه رومالات و گه ران به دهشت و ده رو فروشتنی کاله ک له ویستگهی شه مه نده فه ردا به سه ربردووه، تاكو خێزانه که ی و برا بچوکه کانی به ختی بکات.

سه دام له ناخیدا گه رده بوو، له پوچیدا تووی جیاکاری و سه رکردهیه تی چه سپا، هەر له مندالیه وه سیمو و بیکهاته کانی ده رکه وتن، له و کاته ی قوتابی قوناغی سه ره تای بوو له تکریت، که زۆر به باشی هه ولیده دا، هه روه ها ئاگای له هیزی ژینگهی شوانکارانه ی بوو که له خوین و مۆرکیدا چه سپی بوو.

له قوناغی ناوه ندیدا ئەم سیمو و بیکهاته سه رکردهیه ته پوشتی ده رکه وت، کاتی که په وته فکری و سیاسیه کان به توندی به پانی و درێژی نیشتمانی عه ره بیدا ده هاتوو و ده چوو، سه دام حسین چوو مالی (خیرالله طلفاح) ی خالی تاكو له شاری به غدا بخوینیت و له که رخ خویندنی ئاماده یی ته واو بکات، ئەم ماوه یه به گرنه گرتن ماوه ی بیکهینانی سیایی و فکری داده نریت به ته واوه تی تیروانینی نیشتمانی کامل بوو، که وته ژێر کاریگه ری فکری قه ومیه وه، له ناو بزوتنه وه نیشتمانیه عێراقیه کاندا له درژی داگیرکاری به ریتانیا دهستی به خه بات کرد، که ئەوکات به سه ر دلی عێراقه وه بوو، مالی خالی که خیرولا ئەوکات ماموستا بوو، به به رده وامی ماله که ی ببوو شوینی چالاکی و کاری قه ومی و پیاوانی جولانه وه ی نیشتمانی عێراقی و پر بوو له کتیب و چاپه مه نی که هه لگری فکری قه ومی عه ره بی بوون، هه روه ها کتیبی میژوویی و فه لسه فه و ئاداب، که بیری قه ومی و فکری سیاسی له ماوه ی

سالانى پەنجاكاندا خەملاۋ وەك چىرايەكى پۇشن دەرگەوت، كەبەرچاۋى پۇشنىرانو لاۋانى
عەرەبى پۇشن كىردەۋە.

پاش ئەۋەى خويىندى دواناۋەندى تەۋاۋ كىرد، سەدام ھەۋلىدا بچىتە ئەكادىمىيى
سەربازى لەبەغدا، بەلام لەبەر ھەندىك ھۆكارى تايىبەتو ھەندىكى تر پەيوەست
بەبارودۇخى سىياسى ئەۋتافە، بوۋنە پىگر تاكو بچىتە ئەكادىمىيى سەربازى، بەتايىبەتى
لەبەر ئەۋەى يەكك بوۋ لەلەيەنگرانى حىزبى بەعسى عەرەبى سۆسىيالىستى لە سالى
۱۹۵۶، دواتر توۋشى گىرفتى تاۋناتاۋ دەبوۋ، يەكجاريان شەشە مانگى خاياند ئەۋىش
لەنىۋان سالانى ۱۹۵۸ - ۱۹۵۹، سەدام ئەۋكاتە سەركىردەيەكى لاۋى حىزب بوۋ،
لەماۋەيەكى كەمدا شارەزايى پىكخستنى ۋەرگىرت، بوۋە دىارىتەين كادىرە تەمەن
مەندالەكانى حىزب.

سالى ۱۹۵۸ كودەتا سەربازىيەكەى عبدول كەرىم قاسم پوۋىدا، ۋەك پوۋداۋىكى گىرنگ لە
عىراقو گۇرپانكارى سەرەكى لە پىكھاتەى ھوكمپرانى، ھوكمى پاشايەتى بە سەرۋكايەتى
فەيسەلى دوۋەم كۆتايى پىھىنا، ئەۋ ئەفسەرەنەى كودەتاكەيان دژى پاشا ئەنجامدا، لەۋ
ئەفسەرەنە بوۋن كە سەر بەحىزبى بەعس نەبوۋن، حىزبى بەعس لەدژى دەسەلاتى نوۋى
بوۋ، كە نەيتۋانى ئاسايش بەدەست بەھىننىتو جەۋى دلەپاۋكىكان پابگىرتو ھەلچۈنە
سىياسىيەكانو بارودۇخى سىياسى ناۋخۇ ھىۋر بىكاتەۋە، حىزبى بەعس بىپارىدا گۇرپانكارى لە
رىزى كادىرو ئەفسەرەكانىدا بىكات، ئەۋىش بەھۋى ئەۋ زىنجىرە لە سىدارەدانانەى رىزى
ئەفسەرەنى گىرتەۋە، لەناۋىشىاندا ئەفسەرە بەعسىيەكان، ھەۋلى كۈشتى عەبدول كەرىم
قاسم لەلەين كادىرانى حىزبەۋە درا كە سەدام ھىسەن يەكك بوۋ لەۋ كادىرانە، ئەم ھەۋلە
پاش ئەۋەى كەژاۋەى سەرۋك قاسم بەرگۈلەدرا، شىكستى خۋارد، سەدام لەۋكاتەدا بىرىندار
بوۋ، بەۋ بىرىندارىيەۋە تۋانى لە روۋبارى دىجلە بەمەلە بىپەرىتەۋە، بەرو شارۋچكەكەى
خۇيان لە تىكرىت ھەلھات، دەزگا ئەمىنيەكانى عەبدول كەرىم قاسم بەدۋايدا دەگەپان بەلام
نەياندۇزىيەۋە، بەم شىۋەيە ئەستىرەى سەدام لەناۋ حىزبى بەعسدا درەۋشايەۋە لە
گۇرپەپانى سىياسى عىراقدا كەشەى سەند.

لەۋ ماۋەيەدا زۇر لە ژىر كاريگەرى فەكرى نەتەۋەيدا بوۋ، بەتايىبەتى نوۋسىنەكانى
مىشيل عەفلەق، كەلەۋكاتەۋە پەيوەندى پتەۋى لەگەل ئەۋ سەركىردەيەدا ھەبوۋ.

به هوی ئه و گه ران و پشکنینه ی بۆ صه دام له لایه ن ده زگا ئه مته کانی قاسمه وه ده کراو
ئه و هه موو فه رمانی گرتنه ی بۆی ده رکرا، ببوو ه جیگه ی گرنگی ده زگا کانی ئه من، ئه م
پیاوه ی ناچار کرد خوی بشارته وه و جی گۆرکی بکات و به به رده وامی شوینی خوی
بگوریت، له به ر ئه وه بریاریدا تکریت و عیراق جیبه یلێت.

له کوتایی سالی ۱۹۵۹ داو له مانگی دیسه مبه ری هه مان سالدا گه شتیکی پر مه ترسی به
ناوچه بیابانه کاندایه ست پیکرد به پی به ره و سنووری سوریا و عیراق، ئه و کاته سوریا
یه کێک بوو له و ولاتانه ی هه لچوونی نه ته وه بی و یه کیتی عه ره بی تییدا کلپه ی سه ندبوو.

صه دام نزیکه ی سی مانگ له دیمه ش مایه وه، له و کاته دا تیروانیی سیاسیانه ی
پیگه یشت، له گه ل چه نده ها له په مزه کانی فکری نه ته وه یدا تیکه لاوی په یدا کرد، په یوه ندی
به حیزبه وه له ناو عیراق هه ر مابوو، هه میشه په یوه ندی پتوه ده کردن و له پرو داهه کان
ئاگادار بوو.

قاهره ویستگه ی دووه می بوو له پۆزی ۲۱ ی فیبرایه ری ۱۹۶۰ دا گه یشته ئه وی،
ئامانجی له م سه ردانه ته واو کردنی خویندن و زیاد کردنی مه عریفه ی بوو، په یوه ندی به
خویندنگه ی کۆشکی نیل له قاهره کرد، تا کو دوانا وه ندی ئاراسته کانی ته واو بکات، که
ده توانیت له زانکۆو له کۆلیژی یاسا بخوینیت، له گه ل هاوه له به عسیه کانیدا له لانه ی
قوتابیان ده ژیا له گه ره کی نه لده قی له قاهره، چوو ه ناو ریکخستنی قوتابیان و
سه رکردایه تی حیزبی به عس، تا کو گه یشته به رپرسی یه که می قوتابیانی حیزب له میسری
عه ره بی، له ناو هه قاله کانیدا وانا سراو بوو که حه زی له شه ومانه وه و رابواردن نییه، کاته کانی
به خویندنه وه و یاری شه تره نج به سه ر ده برد.

له و ماوه یه دا له به غدا به غیابی حوکه می له سیداره دانی بۆ ده رچوو، له گه ل کۆمه لێک له
هه فالانی له ده ره وه ی ولات نه ویش به تۆمه تی هه ولی تیرۆر کردنی عه بدول که ریم قاسم،
دادگا له سالی ۱۹۶۰ ئه و حوکه می دژی صه دام ده رکردو به م شینوده یه لپه ره یه کی
به ره نگاریبونه وه ی نوێی له ناو حیزبو ده سه لاتدا دروست کرد، صه دام حسین قوناغه کانی
خویندنی بری، چوو ه کۆلیژی یاسا له زانکۆی قاهره، نه ویش له سالی ۱۹۶۱، خویندنی
ته واو نه کرد، گه راپیه وه بۆ عیراق، نه ویش به پیی رینمایه کانی حیزب، که خوی بۆ
کو ده تایه ک له دژی عه بدول که ریم قاسم ئاماده ده کرد، حیزب توانی له ۱۴/ ته موز/ ۱۹۶۳

دا حوکمی قاسم بروخینیت، عه‌بدول سه‌لام عارف کرا به سه‌رۆک کۆمار.

له هه‌مان ساڵدا سه‌دام له‌گه‌ڵ (ساجده خیرالله طلفاح) ی کچه خالی خیزانی پیکهینا، وه‌ک سه‌ره‌رشتیاری ریکخستنی سه‌ربازی حیزب دامه‌زرا، له‌کاتی ئه‌و کۆده‌تایه‌ی به‌سه‌ر به‌عسیه‌کاندا به‌سه‌رکردایه‌تی عه‌بدول سه‌لام عارف له ۱۹۶۲/۱۱/۱۸ دا به‌پێوه‌چوو، ئه‌ویش پاش ئه‌و ناکۆکیه‌ قۆله‌ی له‌گه‌ڵ حیزب هه‌یبوو، زۆریک له‌ سه‌رکرده‌کانی حیزب ده‌ستگیرکران که له‌ناویاندا سه‌دام حسینی تیدا بوو، به‌لام توانی له‌ زیندان هه‌لبیت، وه‌ک پیشه‌ی هه‌موو جاریکی له‌ هه‌موو شوینیکی عێراق به‌دوایدا ده‌گه‌پان و به‌دوای که‌وتبوون، ئه‌م ئه‌زمونه‌ توانای ریکخستن و ووردی نه‌خشه‌کانی ده‌رخست، ئه‌و بووه به‌پێوه‌به‌ری یه‌که‌می کرده‌ی خۆشاردنه‌وه‌و له‌ خسته‌بردن و لێلکردن بۆ سه‌رکرده‌کانی حیزب و کادیره‌کانی، له‌و ماوه‌یه‌دا که‌حیزب حوکمی به‌ده‌سته‌وه‌ بوو په‌یوه‌ندی پته‌وی له‌گه‌ڵ سه‌ره‌ک وه‌زیران و عه‌بدول سه‌لام عارف و ئه‌حمه‌د حه‌سه‌ن به‌کر دروست کرد، که ئه‌مه‌ی دواییان په‌یوه‌ندیه‌کی نزیکی له‌گه‌ڵ سه‌دامدا دروست کرد.

له‌و ماوه‌یه‌دا سه‌دام حسین توانی ریکخستنیکی سه‌ربازی پته‌وو کارا پیکهینیت، سوودی له‌ توانا و ئه‌زمونی خۆی وه‌رگرت، هه‌موو جۆله‌و کاره‌ نه‌ینه‌کانی ریکده‌خست، دانیای کردنه‌وه‌ی کادیرو سه‌رکرده‌ سه‌ربازیه‌کان و یه‌که‌کانی سه‌ر به‌ حیزب له‌ناو پیزه‌کانی سوپادا، هه‌روه‌ها کاری شانه‌ حیزبی و سه‌ربازیه‌کانی ریکده‌خست.

له‌ چرپوونه‌وه‌ی پووداوه‌کاندا، ساڵی ۱۹۶۲ سه‌دام حسین عێراقی به‌جیه‌شت و چوو بۆ سوریا، تا‌کو چاوی به‌سه‌رکرده‌کانی حیزبی به‌عس بکه‌وین، چاوی به‌ میشیل عه‌فله‌ق دامه‌زیننه‌ری حیزب که‌وت و به‌شداری گفتوگۆی له‌گه‌ڵ سه‌رکرده‌کانی حیزبدا و تاوتوویی په‌ره‌سه‌ندن و هه‌لچوون و داچوونه‌کانی ناو عێراقی کرد، هه‌روه‌ها باسیان له‌ لیک‌ترانه‌کانی ناو حیزب کرد به‌تایبه‌تی باڵی عێراق، هه‌روه‌ها کیشمه‌کیشی نیوان باڵه‌ جیاوازه‌کانی ناو حیزب، سه‌دام متمانیه‌ی عه‌فله‌قی له‌و ماوه‌یه‌دا به‌ده‌سته‌ینا و په‌یوه‌ندیان پته‌و بوو، شتی زۆری بۆ به‌عسیه‌کانی عێراق به‌ده‌سته‌ینا، بوو به‌ جیگه‌ی په‌زامه‌ندی و سه‌رنجی سه‌رکردایه‌تی قه‌ومی حیزبی به‌عس و وه‌ک ئه‌ندام هه‌لیان‌بژارد، په‌یوه‌ندی حیزبی له‌گه‌ڵ میشیل عه‌فله‌ق و هه‌فالانی سواریادا پته‌وکرد.

له‌ دیارترین سیماکانی ئه‌و په‌یوه‌ندییه‌، سه‌رکردایه‌تی حیزب له‌ سوریا زۆر سووربوون

لەسەر ئوۋەي كە دەپىتە سەدام حسين لە دىمەشق بىمىنىتەۋە، لەم بارەيەۋە ئامۇزگاربان
كرد، ئوۋىش پاش ئوۋەي عەبدول سەلام عارف ئوۋەي ئاشكرا كرد كە ئەندامان و كادىرانى
حىزب و رىڭخستنى سەربازى حىزب سەرقالى كودەتان بەسەرىدا، ئامۇزگارى عەفلەۋو
سەركردايەتى قەۋمى ئوۋە بوو عارف سەدام لەناو دەبات، بەلام سەدام گوئى لە
ئامۇزگاربيەكانيان نەگرتو بۆ بەغدا گەرايەۋە.

پاش لىكۆلىنەۋە و دەۋوگەۋتن دەزگا ئەمىنەكانى عەبدول سەلام عارف توانيان لە
۱۴ى ئۆكتوبەرى ۱۹۶۴ دا سەدام حسين دەستگىر بگەن، بەرەو زىندان و گرتووخانەيەكى
سەربازى پەلكىشكراو خرايە ناو زىندانىكى تاكە كەسيەۋە لەۋىدا ھەموو جۆرەكانى
ئەشكەنج و ئازارى بىنى.

سەركردايەتى نەتەۋەيى حىزبى بەعس لە سورىاو عىراق لە بوارى بەدۋاچوونى ھەۋالى
لە زىندان و خۇپراگرى لەبەردەم ئەو ھەموو ئەشكەنجە دىندانەيەدا، بىرپارىاندا ۋەك ئەمىن
سرى حىزب ھەلبىزىردا، ئەگەر چى لەۋكاتەدا لە زىنداندا بوو.

تواناو لىھاتوۋى و پتەۋى و ھىزى رىڭخستنى لەۋىدا دەرگەۋت كە نەخشەي بۆ ھەلھاتنى
دوۋەمى كىشا، بەپاستىش لە كودەيەكى پالەۋانى و ووردو تۆكمەدا لە زىندان ھەلھات،
ئوۋىش بەھۆى ھاۋكارى ھەندىك لە ھاۋرىكانى لە كادىرانى حىزب، كە لەكاتىكدا بەرەو
دادگاي سەربازى دەبرا بۆ دادگايى كردنى، ئەمەش لە ۲۳ى يۇلىۋى ۱۹۶۶ دا بوو، ئەم
ھەلھاتنە بوۋە شۆكىكى گەرەو لەرزاندنى بەھىزى دەسەلاتى حوكمى عەبدول سەلام
عارف، دەزگا ئەمىنەكان لە ھەموو شۆيىنىك بەدۋايدا دەگەپان، لەۋكاتەي سەدام لە زىندان
بوو رىڭخستنىكى نەپنى دروست كرد بوو سەر بە حىزب بوو، كە بىرىتى بوو لە دەزگايەكى
ئەمنى لەناو حىزىدا، كە بەناۋى (حەنن) ناسرابوو، لەگەل كارى ئەمنى يەكەيەكى
بەپرسيارى ھەبوو بۆ جوتياران و رىڭخستنى ژنان لە حىزب.

لەۋكاتەدا عەبدول سەلام عارف بەھۆى كەۋتنە خوارەۋەي فرۆكەكەيەۋە گيانى
لەدەستدا، پاش ئەو براكەي عەبدول رەحمان عارف ھاتە سەر حوكم، لەۋكاتەدا حىزب
پلان بۆ ئوۋە دادەپىژىت كە دەسەلات بگىرىتە دەست، لەۋكاتەدا سەدام حسين پۇلىكى
گىرنگى ھەبوو لە سەرپەرشتىكردن و نەخشەدانانى كودەتايەك بەسەر عەبدول رەحماندا،
بەم شۆۋەيە شۆرشى تەموز لە ۱۹۶۸ دا سەرگەۋت، كە توانيان دەسەلات بپوخىنن و

به‌سه‌رۆكایه‌تی سه‌دام توانرا گه‌مارۆی كۆشكى كۆمارى بدریٲو بانگه‌شه‌ی كۆتایه‌ینانى پڙٲمى كۆن و سه‌ره‌تای سه‌رده‌مىكى نوٲى بۆ عىراق كرد.

ئه‌نجومه‌نى سه‌ركردایه‌تی شۆرش به‌سه‌رۆكایه‌تی فه‌ریق روكن ئه‌حمه‌د حه‌سه‌ن به‌كر پىكهات، سه‌دام نه‌كرا به‌جیگرى، ئه‌گه‌ر چى هه‌لسوكه‌وتى جیگرى ده‌كرد، تاكو له‌ ۱۹۶۹/۱۱/۹ به‌په‌سمى كرا به‌جیگرى سه‌رۆكى ئه‌نجومه‌نى شۆرش، ئه‌وكات ته‌مه‌نى سى و سى ساڵ بوو، له‌گه‌ڵ به‌رپرسىاریٲى ئه‌مین سڤى حیزبو به‌رپرسى ئه‌منى ناوخۆ.

له‌ماوه‌ی ئه‌و ده‌ ساڵه‌ی وه‌ك جیگرى سه‌رۆك به‌سه‌رى برد، توانى به‌شدارییه‌كى كارا بكات له‌ بوونىادنانى دامه‌زراوه‌كانى ده‌وله‌تدا، هه‌ر له‌ سوپای عىراق و ده‌زگای ئه‌منى و هه‌موو دامه‌زراوه‌كانى حوكم و خزمه‌تگوزارى گشتى، ده‌ستى كرد به‌سه‌رپه‌رشتى و جیبه‌جى كردنى گه‌شه‌سه‌ندنى گشتگیر له‌ عىراق تاكو پووکارى ژيان بگۆڤٲ و سوود له‌ سه‌رچاوه‌و تواناكانى عىراق وه‌رگرٲ.

له‌م ماوه‌یه‌دا په‌یوه‌ندى باشى له‌گه‌ڵ هه‌ردوو جیهانى عه‌ره‌بى و ئیسلامى دروستكرد، په‌یوه‌ندى له‌گه‌ڵ چه‌ندین ده‌وله‌تى جیهاندا به‌ست، له‌ گرنه‌ترین كاره‌كانى سه‌دام له‌و كاته‌ی جیگرى سه‌رۆك بوو، جیبه‌جیكردنى چه‌ندین پڕۆژه‌ی ستراتیژى گه‌وره‌ بوو، به‌تایبه‌تى وه‌ستانى له‌ پشت بریارى خۆمالى كردنى نه‌وت له‌ ساڵى ۱۹۷۲ دا، پڕۆژه‌یه‌كى خوینه‌وارى به‌رفره‌وانى ده‌ستپىكرد له‌سه‌ر ئاستى وڵات و هه‌لمه‌تى نه‌هیشتنى نه‌خوینه‌وارى، كه‌ حوكمى سى ساڵ زیندانى ده‌ركرد بۆ هه‌ر كه‌سىك كه‌ له‌ پۆله‌كانى نه‌هیشتنى نه‌خوینده‌وارى دوابكه‌وٲ تا فێرى خویندن و خویندنه‌وه‌ ده‌بٲ، له‌گه‌وره‌ترین به‌ره‌مه‌كانى ئه‌م پڕۆژه‌یه‌ سه‌دان هه‌زار عىراقى به‌ ژن و پیاو و منداڵه‌وه‌ فێرى خوینده‌وارى بوون.

سه‌دام له‌ ۱۶ى مارسى ساڵى ۱۹۷۵ له‌ جه‌زائىر، پاش ئه‌وه‌ی سه‌رۆكى جه‌زائىرى هه‌وارى بو مدین كه‌وته‌ نىوانیان بۆ مۆر كردنى پىكه‌وتنه‌نامه‌یه‌ك له‌گه‌ڵ ئىرانى شا محمد په‌زىا په‌له‌وى بۆ كیشانى سنوورى نىوان عىراق و ئىران و له‌گه‌ڵ دابه‌شكردنى شه‌تولعه‌ره‌ب، ئه‌ویش له‌به‌رامبه‌ر ئه‌وه‌ی ئىران ده‌ست له‌كاروبارى ناوخۆى عىراق وه‌رنه‌دات و جیگرى و ئاسایشى تىكنه‌دات، له‌وانه‌ پالپشتى نه‌كردنى هه‌لگه‌پانه‌وه‌ی كورده‌كان له‌ باكورى عىراق. له‌حه‌فتاكاندا سه‌دام سه‌ردانى فه‌ره‌نسای كرد بۆ بوونىادنانى پڕۆژه‌یه‌كى گه‌شه‌پىدانى

ستراتىجى زەبەلاح بۇ وزەى ئەتۆمى ئاشتىانە.

سەرکردايەتى وەفدى دانووسانى لەگەل سەرکردەكانى كورد كرد لە باكورى عىراق، پاش دانوسانىكى ماسۆنى، كە ئەو ئەندازىارى راستەقىنەى دەسەلاتى ئۆتۆنۆمى بوو، لە ۱۱ى ئازارى ۱۹۷۴ دا بەخسرا بەكەمىنەى كوردى، كە ئەم حالەتە بۆيۆنە بوو لەچاوە شۆينانەى تر كە كوردى لىيە وەك ئىران و توركيە و سورىا.

لە ۱۶ى حوزەيرانى ۱۹۷۹ ھۆكارەكانى راگەياندن و رادىو تەلەفزیۆن لە عىراق پەخشى خۆى راگرت تاكو بەياننامەىكى گرنگ بخوینیتەو، كە سەرۆك كۆمار ئەحمەد حەسەن بەكر دەست لەكار كىشانەو، لە پۆستەكەى خۆى راگەياند، بەهانەى بۆ ئەم كارە ئەو بوو كە چوو تەتەمەنەو و بارى تەندروستى باش نىيە، ئەوكات نفوزى صەدام زۆر بەهیز بوو، بۆيە لەو بېروايەدا بوون كە صەدام لەپشت ئەم دەست لەكار كىشانەو، بىت، تاكو رىنگا بۇ خۆى خوش بكات دەسەلات بگريتە دەست.

صەدام حەسەن لە عىراق حوكمى گرتەدەست، وەك سەرۆك كۆمار و ئەمىندارى گشتى حیزبو سەرکردەى ئەنجومەنى شۆرش ھەلبژێردرا، يەكەم ھەنگاوەكانى لە سەرۆك كۆماریدا دەستپيكرى ھەلمەتێكى بەرفراوانى بۇ چاكسازى لەناو حیزبو دەولەتدا دەستپيكرى بوو سەرۆكى كوردەى چاكسازى و پاكتاوكردن ... لەوێو لەپەرەىكى نوێ لە مێژووى عىراق دەستى پيكرى، كە لە بەشەكانى تری ئەم كتيبە ئاشكرای دەكات.

بەشى يەكەم

سەرەتا

داواتان لێدەكەم كە حوكمى دادگا دەرچوو بەدبىنى نەبن
هەروەها مێشكتان قال مەكەن بەوێ چاومرپی دەرچوونی
حوكمى دلخۆش نەبن، نەگەر دەرچوونی حوكمى دواخرا
ئێو مەسەلەكەتان نەدۆران دوو.
لەوانەىە جەستە بمریت، بەلام مەسەلەكەمان زیندوووە نامریت.

مەدام حسین لەبەندیخانەدا

سەرم لەو سۈرما بوو لە نىوان ئەو ەى دوژمن رايگە ياند كە ئامانجى گەورە خەرىكى
 نزيك دەبىتەو، ھەروەھا لەو ەى گويم لە مۆسقىايەكى بلىد بوو لە يەككە لە كۆشكەكانى
 سەرۆكايەتيدا، بە ئامادەبوونى ئەو ەى بە ئەنجومەنى دەسەلات و برىمەر و جۆقەى
 سەرۆكايەتى سوپايى داگىركەرى ئەمريكى، كەشى عىراق پىر بىبوو لەبۆنى باروت و مەرگ و
 نيكەلاو بوونى بۆمبى بەرگى لەگەل تۆپى دوژمن، ئەو پۆژە چ پۆژىك بوو، ئەو پۆژەى
 عىراق، كە لە ھىچ پۆژىكى تر نەدەچوو، پۆژىكى نۆر درىژ كە كۆتايى نەدەھات، زستان
 نزيك بىو ەو ەو ەو بە ئاسمانەو ەو خۆرىش مىلى دادا ەو، خۆرى بەغداد بەرەو ئاوابوون
 دەچىت، مىللى كاترۇمىرەكان خىرا دەكەن، كاترۇمىرى سفر خەرىكە لىدەدات، تاكو
 بەياننامەكەى ئەمريكا رايگە ياند كە ئامانجىكى گىرنگيان دەستگىر كىدو ەو .. ھالەت
 چا ەروانى .. چركە ساتىكى ترسناك تىدەپەرىت و مىشك تووشى شلەژان دەكات، دەبىت
 چ ئامانجىك بىت پاش داگىركردنى بەغداد، چا ەروانىەكى سوتىنەر، پاشان كارەساتىكى تر
 دىت، ئەو ىش بەدىل كردنى صەدام حسىنە، خەلك واقيان وپما ەو ەو با ەر ناكەن، دەپرسن:
 بەراستى ئەو ەو سەرۆكە يان ھاوشىو ەيەكەيەتى، لەناخياندا دەلەن ھىوادارىن ھاوشىو ەكەى
 بىت، خەلكى داوايان لە خا ەن مو ەلىدەكان دەكرد كارەبايان بەدەن تاكو تەماشاي
 شاشەى تەلەفزیون بكەن، ھەوالى ھاوشىو ە لە ھەموو شارەكانى عىراق بىلابو ەو ەو،
 بەتايبەتى لە پۆژى پاش دەستگىركردنى خەلك دەيانووت صەدام لە شارى فەلوجە
 بىنرا ەو، لەبەر ئەو ەو تەقەى خۆشى لە ھەموو پارىزگاكانى عىراق دەستى پىكرد، لە خۆشى
 ئەو ەى سەرۆك ئەسىر نەكرا ەو، من يەككە بووم لەوانەى تەقەى خۆشىم كرد، بەلام
 لەناخمدا با ەرم بەو چىرۆكى ھاوشىو ەيە نەكرد، رەغد قسەى بۆ يەككە لە كەنالە
 ئاسمانىەكان كىدو وتى كاتىك راوى شىرىيان كىدبوو، تەخدىر كىرابوو.

پرسىارىك ناخمانى دەھەژاند، ئەمريكىەكان لەبەر چى وىستىيان صەدام بەو وىتەيە
 نىشان بەدەن، ئايا صەدام دەبىتە بەر دادگا، چ دادو ەرىك دەو ىرىت دادگابى ئەو سەركرەد
 نەتەو ەى و نىشتمانپەرو ەردا بكات .. پوودا ەو ەكان بەدواى يەكدا ھاتن.

دەستەي پارىژگارى لە سەرۆك

ماناى چى سەدام حسين بکەوێتە ژێر چەپۆكى دوژمنان ؟ بەپێى ياساى نێودەوڵەتى و عێراقى و نەرىت و ئەخلاق، سەدام حسين سەرۆك كۆمارى عێراقە، سەرکردەى گشتى ھێزە چەكدارەكانى عێراقە، ئەمرىكايەكان خۆيان پايانگەياندا سەدام حسين دىلى جەنگە، بەپێى پێكەوتننامەكانى ژنېف تايبەت بەدىلى جەنگ، دەبێت وەك دىل مامەلەى لەگەڵدا بكرێت، بەلام سەدام حسين وەك دىل نەكەوتە بەردەستى دوژمنان كە پێز لەياسا و پێكەوتننامە و عورفە جىھانىەكان بگرێت، بەلكو كەوتە دەست كۆمەلێك سىياسى ئەمرىكى كە ھەيئەتى نوێنەرەكانيان لە عێراق پكيان لێدەبوو، وەك قەوارە و مێژوو شارستانىەكانى كە پۆلىكى پېشەرەوانەى لە شارستانى مرقاىەتيدا بىنيوو، بەتايبەتى لە شارستانى عەرەبى و ئىسلاميدا، لە جولانەوہى ھەستانەوہ و خۆپاگرى عەرەبیدا بەپووى نەخشەى داگرىكارى و فراوانخوазى و بالادەستى كۆلۇنيالى و زايۇنيزمى، بەھەمان ھيئەدە كارەساتى ھيئاوہ، پڕۆژەى ھەللوشىنى عێراق و دزىنى سامانەكەى و دواتر لەناوبردى ھەموو وڵاتە عەرەبىەكانى تر.

رۆژى دواى دىلكردنى سەرۆك سەدام حسين، پارىژەرە پالەوانەكانى ئۆردن خۆبەخشانە پايانگەياندا كە بەرگرى لە سەدام دەكەن، لە ھەفتەكانى داھاتوودا دەستەيەكيان پێكھيئا جگە لە ئۆردنىەكان، پارىژەرىكى فەرەنسى تېداوو بۆ بەرگرىكردن لە سەدام حسين و تارىق عەزىز، ھەرەھا پارىژەرانى عەرەب لە پېش ھەمويانەوہ دكتور عائىشە ئەلقەزافى، چەندىنچار لەخۆم پرسى: ئەى پارىژەرە عێراقىەكان لەكوێن ؟ ئەوہتا ئەمرىكا گالە بە ھەستى ھەموو عەرەب دەكات بەوہى سەرۆكيان دىل كردووہ و بەو شىوہەش پېشانىاندا كە بۆ سەرکردەيەكى وا گەرە شياو نەبوو.

لە پۆژى داھاتوودا، وەك پۆژانى تر چوومە دادگاى شارى رومادى، لەوێ لەگەڵ ھاوړپكەنم كۆبوومەوہ، پېشنىارى ئەوہم بۆ كردن دەستەيەك بۆ بەرگرىكردن لە سەرۆك دروست بكەين و خۆبەخشانە كاربکەين، لەخۆمەوہ دەستپېدەكەم، ھەندىك پازى بوون، ھەندىك خۆيان پاراست و ھەندىكى تر پەتبان كردەوہ، لەنێو ئەوانەى پازى بوون و خۆبەخشانە ھاتنە پېشەوہ كە بەرگرى لە سەرۆك بکەن سى ژنە پارىژەرە بوون، كە يەكێكيان پېشتر خيژانەكەى زيانى پېگەيشتبوو، بەلام زۆر بە پەرۆشەوہ ئامادە بوو بەرگرى لە سەرۆك بكات، بەلام ئەوانەى خۆپاريزيان ھەبوو، باسيان لە مەترسى بارودۆخەكە و مەترسى پێگاكە دەكرد، وا حسابيان كردبوو سەردەمى سەدام حسين كۆتايى ھاتووہ و جارىكى تر ناگەرێتەوہ، چ سوودى ھەيە خۆيان بخەنە ناو ئەو گيژاوہى

كۆتايىيەكەى دەزانى، زۆرىك لەو ھاوکارانە لەوانە بوون كە دەیانویست بە ھېمنى و ئاشتى بژىن، بەلام ئەوانەى ئەم كارەیان پەتكردەو، لەو پارىزەرانە بوون كە سەر بە پەوتەر پارتە جىاوازەكان بوون.

ئەو كاتە ھەستم كرد ئىمە ئەركىكى گەرەمان لەسەر شانە كە بەيەك ھەلوئىست لەگەل برا ئۆردنى و عەرەبىيەكاندا دەوەستىن، بەلام نەقىبى پارىزەران وەك دامەزرىنەرى دەستەكە من بېم بە سەرۆكى، ئەگەر چى بارودۆخى عىراقمان لەبەرچا و بوو، كۆبوونەو ھەيكمان ئەنجامدا و بېيارماندا نامەكانمان نەينى بىت و نەقىبى پارىزەرانى ئەنبار خۆى بىت بە سەرۆكى دەستەكە، بەلام ئەو پىشنىارى منى كرد، پۆژى دواتر چووينە سەندىكاي پارىزەران تاكو دەستەكە بەشئو ھەيكى پەسمى پىكېھىنن، پارىزەر (زىاء ئەلسەدى) ئەمىن سېرى سەندىكا دەستى بە توندى گوشىن، كە ئەو باشترىن يارمەتيدەرى ھەموو پارىزەرەكانى عىراقە، عەرەبىكى پەسەن و نىشتەمانپەرە، كە نەلەنزىك و نەلەدوور پەيوەندى بە سەرۆك ھەدام ھىستەو ھەبوو.

فەلوجە وئىسگەى دوو ھەمان بوو، لە پۆژى سىيەمدا چووين بۆ ئەو، بەلام نەقىبى پارىزەران ناوى پارىزەرە خۆبەخشەكانى نەداينى، لەبەر ئەو ھەى دەترساو باو ھەى بەنىيەتى ئىمە نەبوو، لەوانەى ھەى ئەمەياندا لەسەر ھەق بووبىت، پاش تاوتىكردىن بابەتەكە، لەسەر فەكرەكەمان پازى بوو، پاش ئەو ھەى مەمانەيان پىكردىن دواتر ناو ھەكانيان داينى.

وئىستگەى دواترمان شارى ھەدىسە بوو، پاشان شارى ئەنبار، تاكو ژمارەى پارىزەرەكان گەيشتە (۹۰) پارىزەرى ژنو پىاو، دەستەكەمان ناونا (دەستەى بەرگى ئەنبار)، وئىستگەى گرنگمان شارى بەغداد بوو كە دەى ھەى پارىزەر لە ھەردوو پەگەز ئامادەىيان نىشاندا، دواتر ژمارەكە گەيشتە سەدان پارىزەر لە ناوياندا سونى و شىعى و مەسىحى و كورد و توركمان ھەبوون، پاشتر كۆنگرەى ھەىمان لە سەندىكاي پارىزەران بەست، بەكۆى دەنگ خەلىل ئەلدەلىمى، ھەروە ھەى پارىزەرى شەھىد خالىد ئەلەوبەدى وەك جىگىرى سەرۆك و دكتور ھەمىد ئەلسەدون وەك وەتە بىژى پەسمى دەستەكە پەگەى ھەنرا.

لە پۆژانى يەكەمى پىكېھىنانى دەستەكەدا، ھەقالانى ئەنبار لە بەغداد پىشتىگىريان لىدەكردم، پاشان بەپى نووسراوىك كە لەلەىن خىزانى سەرۆكەو ھە ئاراستەى دادگا كرا، ھەموو پارىزەرەكان وەلانران، جگە لەمن، ئەوئىش لەسەر بىنەماى پەوئىژى پەوئىژكارى ياساى خىزان بۆ مەبەستى پىكخست.

پاش ئەو ھەى كرام بە سەرۆكى دەستە، ئەركى قورس دەستى پىكر، دەبوایە بەبەردەوامى بچووماى بۆ سەندىكاي پارىزەران لە بەغداد ئەوئىش بە ئەركىكى نىمچە نەينى،

لەسەر ئاستى خىزانى سەرۆك، كەس نەيدەزانى من بووم بە سەرۆكى دەستەى بەرگىرى لە سەرۆك سەدام حسىن و ھەقالەكانى، تەنھا يەك بىرام نەبىت، كە پەيوەندىيەكى گەرممان پىكەو ھەبوو، خىزانەكەم دەپىرسى لەبەرچى پۆژانە سەردانى بەغداد دەكەم و كارى پارىزەرىم بەجىھىشتوو، ئەمە جگە لەوھى بارى ماددىمان زۆر خراپ ببوو، ئەوئىش بە ھۆى ئەوھى ناچاربووم كارەكەم جىبھىلەم، وەلامم بۆ خىزانەكەم ئەو ھەبوو كە لە سەندىكەى پارىزەران ھوكم ھەيە.

يەككە لە برا گەرەكانم، لە شوئىنىكى دوور لەمن دەژيا، پاش ئەوھى ھەوالى تەوکیل كردنەكەم بۆلابوو ھە پىرسىارى لىكردم كە ئايا ئەو ھەوالە راستە، كەواتە ئەو خەلىل ئەلدلىمە كامەيە ؟ ھەموو جارێك دەمووت ئەو شىتە دلىمە مالىان لە تارمىيە، بەلام برا گەرەكەى ترم بەبەردەوامى پىدەووتم: تۆ ھەمىشە ئەو ۲۰ دەكەيتەو، بەلام با پىتەلەم كە ئەم كارەى تۆ سەرکەوتوو نىيە و دەرئەنجام دەردەكەوت، ھەر ھەما ئەمىركىيەكان ھەرگىز سەرۆك بەرنادەن، ئەترسم ئەمىركىيەكان نىازيان بىت لەناوى بەرن، لەبەر ئەوھى ئەوان ئەم دەرئەنجامەيان دەويست، ئەوھى ويستيان بەرامبەرى كرديان، من لەو ھەترسم تۆ ئەم كىشەيە بدۆرپىت، ئەو زمانت لىدريژ دەكەن و بەكەمتەرخەم تۆمەتبارت دەكەن، چۆن كارىكى وا دەكەيت كە لەتوانا ووزەى ئىمەدا نىيە، پاشان سەبرى مندالەكانت بكە، تۆ خىزانىكى گەرەت كەوتوو بەسەردا و لەولاشو ھەوازت لە ئىش و كارت ھىناو.

لەملاو ئەولا دەنگى ناپەزايەتى بۆلابوو ھە، ھەموويان لە ژيانى من دەترسان ژيانى خۆم و خىزانەكەم، ھەندىكى تر دەيانوووست ورم بىروختىن، بەوھى كە پىويست ناكات خۆمان بخەينە مەترسىيەو ھە دەرئەنجامىش لای ھەمووان ئاشكرايە، بەلام من بىپارم دابوو لەسەر كارەكەم بەردەوام بىم، لەبەر ئەوھى سەرۆك سەدام حسىن سەرۆك و سەرکردەمانە، ئىمەى پارىزەرانى عىراق لە ھەمووان باشتىن بۆ ئەوھى بەرگى لىبەكەين، بەخۆم ووت ناوى خاى لىبىنە.

دەستم كرد بەدانانى پىو شوئىن بۆ پاراستنى خۆم و خىزانەكەم، كە ترسىكى گەرە بەرەوپرومان ببوو ھە، وەنەماندەزانى كە سبەينى چى بۆ ھەشارداوين، دەبوايە ھەزاران كىلو مەتر بىرم بەناو زىبپۆش و تانكى ئەمىركىدا بۆم بۆ ھەمان، ھىزى ئەمىركى جارىكيان بەتانك و ھامفى و سەدان مارىنەو ھە پالپىشتى كۆپتەرى ئاپاچى و بلاك ھۆكەو ھىرشىيان كردە سەر مالەكەم لەنيو ھەودا مندالەكانيان تۆقاندىم، ئەوئىش لە ھەوى ۲۰۰۵/۵/۱۵ دا كاتىك دەرگەى مالەكەيان تەقاندەو ھە بۆمبى دەنگيان تەقاندەو، كە خانووى يەكەم لە گەرەكى ئەفسەران لە رومادى فرۆشتبوو، چومە دەرەوھى رومادى لە باكورى خۆرئاواى

شارەكە، منداڵەكانم و دایكە پیرەكەم بە تۆقیوییەووە لە بەرامبەر لێزمەى گولەى تەنگى داگیركەراند و هەستابوون و تەنگى داگیركەران لەسەر سنگیان بوو، لەو كاتەدا سەربازەكان مالهەكەیان دەپشكنى، ئەوەى بەردەستیان كەوتبوو دزیبوویان، لەناو ئەوانەدا چل و چوار هەزار دۆلارى نرخى ئەو خانووەى كە لە رومادى فرۆشتبووم، هەروەها پێنج ملیۆن دینارى عێراقى، لەگەڵ ئالتونى خێزانەكەم، هەروەها ئەو كڵاشنكوفەى هەمبوو، ئەمە جگە لە دزینی چەندین كاغەزو دیکۆمىنتى گەرم، ئەمە جگە لە شكەندنى كەل و پەل و ناو مالهەكەم، هەموو ئەمانە بە بەهانهى ئەوەى ئەوان بەم شەووە درەنگە بەدواى تیرۆرستێكدا دەگەران، كە ئەوكات لە عەمان بووم لەگەڵ پەرمى كلارك و پارێزەر مامۆستا زیاد ئەلخەصاونه.

پاش ئەو پەلامارە درێندەییەو دزینی هەموو ئەو سامانەى هەمبوو بۆ منداڵەكانم، كارەكەم ئاراستەى كى قورسى وەرگرت، پاش ئەوەى خزمەكانم ئەو هەموو دەرگا و پەنجەرە شكوانەیان بینی، بەرھەڵستكاریان لە كارەكەم زیاتری كرد، بەتایبەتى كەل و پەلامارەدا یەكێك لە خزمەكانم بە گولەى ئەو هێزە كوژرابوو، هەروەها یەكێكى تر بریندار ببوو، ئەم پەلامارە بۆ پۆلى دواى دووبارە بوووە، ئەگەرچى سوپای ئەمرىكى نكولى لێدەكرد، دواتر لەو كاتەى من لە مال ئەبووم، داواى لێبووردنیان لە خێزانەكەم كردبوو.

پاش ئەو پەلامارە ئەركى سەرشانم قورس بوو، زۆریك بەرەوپرۆم دەبوونەو، بەلام هاندانى ئەو براىەم كە زۆر لێمەووە نزیك بوو، هەروەها سووربوونى لەسەر ئەوەى واز لەو كارە پێرۆزە نەهێنم، ئەمە جگە لەداب و نەرىتى پارێزگای ئەنبار و هەموو عێراقیەكان بەشیوەیەكى گشتى و عەشرەتى دێم بەتایبەتى، ئەوانە بوونە پالانەرى سەرەكیم تاكو بەردەوام بم، لەو كاتەووە خۆم بە شەھیدێك دانا وەك فیداكاریەك بۆ عێراق و صەدام حسین، ئەو پرسىارەى هەمیشە بەرەوپرۆم دەبوووە: لەبەرچى لەناو ئەو هەموو پارێزەرە عێراقیەدا تەنها تۆیان هەلبژارد بۆ ئەركىكى وا پڕمەترسى ؟

لەبیرمە ئەوكاتەى سەرۆكى دەستە بووم لە عێراق پارێزەر زیاد ئەلخەصاونه، كە سەرۆكى دەستەى ئەوسا بوو لە ئۆردن، تاكو پێرۆزبای لە پارێزەر صالح ئەلعمەرموتى بكەین بەبۆنەى ئەوەى وەك نەقیبى پارێزەرانى ئۆردن دەستنیشانكرا بوو، یەكێك لە هاوكارەكانم لێم نزیك بوووە كە ئەندامى سەندىكای پارێزەرەكان بوو لە ئۆردن، لە خۆشەویستیم بۆ عێراق و سەرۆك صەدام حسین پێزى لێگرتم، هەمان پرسىارى لێكردم سەبارەت بەهەلبژاردنم، وەك ئەوەى ئەو پیاو بەم پرسىارە تووش بووبێت، بەلام مامۆستا صالح ئەلعمەرموتى و زیاد ئەلخەصاونه و زیاد ئەلنەجداوى پڕۆتستۆى ئەم پرسىارەیان كرد، ئەو پیاو ناچار بوو داواى لێبووردن بكات و سەرم ماچ بكات، كە ئەو لەسەر هەق بوو كە

پرسىياري كرد. ئۆفيسى دەستەكە لە شارى رومادى بوو لە پارىزگاي ئەنبار، لە شوپىنك كە تەنھا چەند كەسك نەبىت كەس نەيدەزانی لە كوئىيە، هېچ پارىزەرىكى دەرەوھى شارى رومادى شوپىنەكەى نەدەزانی، ئەویش لەبەر چەند ھۆكارىكى ئەمنى، ئەو شوپىنە بە كەسانى دلسۆز پارىزراوو، لە پىش ھەموويانەو ھەرىق روكن محمد ئەلفەھداوى، يەكك لە سەركرەكانى ھىزى بەرگري (المقاومە) ھەروھە شەھىدى پالەوان جاسم عەبدول ھەمىد ئەلفراجى، ھەروھە پياوانى ئازاى تر كە كاتى خۆى ھاتو بارى ئەمنى باش بوو ناويان دەھىنين، ئەو خانوو خانووى پالەوانىكى دلىمى بوو كە دواتر ئازارى زۆرى چەشت بەھوى گرتىنەو، ئەوھى زۆر دەچووين بۆ ئەو شوپىنەو پەيوەندىكردن بە ئامىرى سورەيا كە لەلايەن ئەمريكىەكانەو چاودىرى دەكرا، ھەروھە لە پىگەى بەكارھىنانى ھىلى ئەنتەرنىتەو، يارمەتى ھىزەكانى ئەمريكيدا كە پەلامارى ئەو شوپىنە بدەن و لە شەوئىكى درەنگ وەختدا، ھەروھە گرتن و بەندكردى ئەو پياوھ بۆ چەندجاريك، كە لەجاريكاندا خەريك بوو بكورژىت، ئەو پياوھ بوو بە پاسەوانى تايبەتيم لەو كاتەى لە نىوان بەغدادو ئەنبارو بەپىچەوانەو ھاتووچوم دەكرد، ئەو لەگەلمدا بوو.

ئەم بىكەيە پۆلىكى گرنكى لە كاتى دادگايى كردنى سەرۆك ھەدام ھسىندا گىپرا، كاتىك پۆلىكيان لەناو پىرەوى دادگادا بووين، خەريك بوو دادگا پىگە لە دىكتور نەجىب ئەلنەعمى بگريت و نووسراوئىكى سەبارەت بەمە بىئىت، كاتىك لە يەكك لە دانىشتنەكاندا ھۆكارى ئەمەمان لە دادگا پرسى، دادوھر پەئوف نكولى لەمەكرد.

ئىمە زۆرمان پىويست بەو نووسراوھەبوو، لە كاتى پشووذا تىمى دەستەكە لە ئەنبار خىرا بە ئىمىل نووسراوھەكەيان بۆ ناردىن، ئەم نووسراوھەمان خستە بەردەم پاي گشتى، ھەروھە ئەو پالەوانەى ئەنبار زۆرىك لەو زانىارىانەى لە كاتى دانىشتنەماندا پىويستمان پىبوو، بۆيان پەوانە دەكردىن، لە پەتكرەنەوھى بەھانەو درۆى شاھىدەكان، ھەروھە پەيوەندى كردن بە ژمارەيەك سەركرەدە سەربازى و مەيدانىەكان و سەركرەدەى بىكەى ھىزى ئاسمانى بوو لە پارىزگاي سەلاحەدىن، پاش شەھىد بوونى سەرۆك ئەو ھەلدەستا بەكارەكانى، بەلام پۆلى نووسىنگەى عەمان ((لەوانەيە نەشیاو بىت بەراوردیان بكەين بە ھوى پىگەى نووسىنگەى ئەنبار لە ناو قەبارەى جەنگ لەو شوپىنەدا، بەتايبەتى ھەردوو نووسىنگە خزمەتى يەك مەسەلە دەكات))، ئەو گەورەتر بوو بەھوى ئەو توانا پىشەيىيەى تىيدا بوو، پىگەى لە دەرەوھى عىراق، ھەروھە بوونى كادىرانى قەبە لە وەرگىپو ھەرمانبەران، ھەروھە ھەراھەمكردى ھەموو پىداويستىەكانى وەك راگەيانندن و پەيوەندىكردن و كارەباو ھۆكارەكانى گواستەنەو ھەند ، ھەروھە ئەتوانن بە ئاسانى

په یوه نندی به تاكه كه سى خیزانی سه دام حسینه وه بکه ن، واته خاتوو ره غد، كه نوینه ری خیزانی سه رۆك بوو بۆ ته خوילו وه لسو كه وت له گهل ده سته ی پارێزه رانی باوکی، ئه ر ئوفیسه بچو كه كاری گه و ره و کاری گه ری نه جامدا له به رام به ر ده زگایه کی قه به ی ده وه ل تینگی گه و ره، كه له ساخته کردنی راستیه كان هونه ری ده نواندو له دروست کردنی درۆو لادان له یاسا نیوده وه ل تیه كاندا وه ستایه کی کارامه بوو.

له مانگی ئایاری سالێ ٢٠٠٤ دا په یوه ندیما ن به پارێزه ر زیاد نه ل خه صا و نیه وه کرد تاكه هه مئا هه نگی له نیوان هه ردوو ده سته دا بکات، عیراق و ئوردن، له و کاته ی گه شتی زستان ر هاوین به رێگه ی سه رزه ویدا ده سته ی پێک رد، نه و رێگایه پر بوو له مه ترسی، نه ویش به هۆی نه وه ی هیزه کانی نه مریکا رێگای نیوان به غداد و عه مانیا ن بری بوو، ده بوایه به رێگای بیابانی نیوان نه نبارو عه ماندا برۆم، هه ندیک شه و به هۆی ره تلێ هیزه کانی نه مریکيه وه له ر رێگایه شه وم ده کرده وه، كه نه یان ده هیش ت لییا ن نزیک بکه ویته وه، چه ند جارێك به هۆی نزیک بوونه وه م له و ره تلانه خه ریک بوو بکوژریم، یا ن به هۆی نه وه ی ده سته ی مقاومه چالاکیا ن له درۆی هیزی داگیرکه ر نه جام ده دا.

له ماوه ی چه ند رۆژێکدا وه کاله یه کی سزایما ن رێکخست و ته سلیمی سه ندیکای پارێزه رانما ن کرد، پاشا ن داما ن به دادگای سزایی نه وانیش به ده وری خو یا ن دا بو یا ن به نه مریکيه کان، تا کو سه دام حسین ئیمزای تایبه تی خو ی له سه ر دا بنیت، نه و وه کاله ته ئیمزا کرا وانه مان وه رگرت وه به هه مان رێگا بۆما ن گه زایه وه و دواتر ئیمه ش داما نه وه به سه ندیکای پارێزه رانی عیراق، پاشا ن درا به هه ردوو ده سته ی به رگری له عیراق و ئوردن و خیزانی سه رۆك كه بریتی بوو له یانزه وه کاله تی سزایی بۆ ها وه له پارێزه ره کانما ن له ده سته ی به رگری له عیراق، نه و وه کاله ته بنه ما بوو كه پارێزه ره کان ده ستیا ن به کارکردن کرد.

پارێزه ری یه که م:

پاش ته وا و بوونی نه و رپوشوینانه، له یاسای دادگادا نه وه مان بی نی که ده بیت ناوی پارێزه ری یه که می عیراقی دیاری بکری ت، كه له لایه ن پارێزه ره عیراقی و عه ره بی و بیانی هه کانه وه دیاری ده کری ت، لیزه وه سه رکر دایه تی شه رعی نا و زیندان ها ته وه لام، ده بیت سی پارێزه ر به پیتی پتیه ری تایبه تی دیاری بکری ت كه گرنگترین سیفه ت ئازایه تی و نه زاهه ت بوو، سی پارێزه رما ن دیاری کرد، هه لبژاردنی پارێزه ری یه که م که وته سه ر من، نه مه جگه له سه رۆکایه تی ده سته ی به رگری عیراقی، نه وه ی کاره که ی ئاسا ن کرد هه لویستی

نیشتمانی ماموستا (ضیاء السعدی) بوو، که نهوکات نه مین سړی پارټزه ران بوو، نهو نه قیپی شهرعی پارټزه رانی عیراق بوو، به لام دهسه لاتی داگیرکه ر لای برد، له هه موو بواره کانی کارکردنماندا هاوکاری ده کردین، هه موو ناسته نگیه کانی به ردیمان دهسپرتیه وه، راپوړی یاسایی پیشکه ش ده کردین، بهو سیفه ته ی پارټزه رنکی کونی خاوه ن نه زموونی گه وره یه، هه موو که لینه شاراوه کانی پارټزه ری نشان ده داین، راپوړی نهو به پیتی پیویست نهو نه مانه ته قورسه ی له مل کردینه وه، که نیمه له تواناماندا نه بوو هه لیگیرن.

سهره پای نه وهی له دهسته ی عیراق گرفت ی زور گه وره تووشمان ده بوو، به لام برا پارټزه ره توردنیه کان به تاییه تی ماموستا محمده نه لره شان به کم سه روقی دهسته ی توردن و پارټزه ر زیاد نه لځه صاونه و چندی تریش تووشی فشاری ناوختوی و دهره کی ده بوون له لایه ن هه ندیک لایه نه وه بو شتواندنی ناوی دهسته که و نه دانه کانی.

نهم لایه نانه هر هه موویان بو حسابی نه چندای دهره کی کاریان ده کرد، ده یانویست هه قیقه ته کان بشیوتینن و گرفت له نیو پارټزه ره کاند دروست بکن و که شینکی بیتعمانه یی له نیتوانیاند دروست بکن، نهم نه چندیه تا راده یه که سرکه وتوو بوو، هه ندیک له نامانجه کانی هاته دی، بهو شتویه هه ندیک له نه دانه مانی دهسته له دهسته که نوورخرانه وه یان پاشه کشه یان کرد، هه روه ها دوو پارټزه ری مالیزیمان له ده ستدا، که به سه روقایه تی سه ره که وه زیرانی پیشوو مه هاتیم محمده بوو، که هه موو تواناکانی خویان خسته خرمت دهسته که وه، نهمه جگه له وهی تووشی فشاری گه وره هاتن و دهست تیره دانی ناشرین له کاره کانیاند هه بوو، تاکو له م کاره پیروزه دووریان بخته وه، نهویش به رگریکرنه له سه روق صدام حسین.

به لام دهسته که له عیراق له سه ر کاره کانی به چوستو چالاک ی به رده وام بوو، له گال نهو هه موو دهست تیره داند و ناسته نگي و هه ولدان بو ناوړېاندنمان، نهمه جگه له وهی ژماره یه که له پارټزه ره کاندان به دهستی میلیشیا تیرقورسته کانی عیراق کوژدان. هه ندیک پارتو میلیشیای سه فه وی و هه ندیک لایه نی حکومی که لهو دادگایه سوودمه ندبوون له ریگه ی موبایل و نیمه لوه زانیاری ساخته یان بو ده تاربین، که باسیان له زیندوو بوونه وهی ویزدان ده کرد، یان هه ندیک جار باسیان له وه ده کرد له بهر هوکاری مادی ناچارن نهو زانیاریانه یان بده نی، له بهرامبه ریشدا زقیریک زانیاریمان دهستکه وت که له هولی دادگاه دهرده چوون، نهویش له لایه ن هه ندیک نیشتمانه یه روه روه یان به هوی (زیندوو بوونه وهی ویزدان) لای هه ندیک یان به هوی کیشه یه که ده که ویته نیتوان نه دانه مانی نهو دادگایه وه، بهوپه ری ناگایه وه مامه له له گال نهو زانیاریانه ده کرا.

لەبەر ئەوەى ئەم كىشەيە كىشەيەكى مېژووى زۆر گرنگە، لەبەر ئەوەى پىزەكانى دۆژمن تىيدا زۆرن، دەبىت ئەو بلىم چەندجاريك هەولئى ئەو دراو بە پارەى خەيالئى فريو بدريم تاكو لەو ئەركە پىرۆزە بەردەوام ئەيم، بەلام خوا پشتىوانم بوو، باوەپيش لە سنگمدا پتەو بوو، شەرەفى بەرپرسيارىتى ئەو ئەركەم لەبەرچاوى خۆم دانا بوو، لەگەل متمانهى ئەو پياوہ گەورەيە و عەشرەت و پارىزگاگەم و سەرچەم عىراق، ھەروەھا متمانهى ھەموو ئەوانەى پشتگىريان دەکردم، ھەروەھا حوكمى نەوہەكانى ترو مېژوو كە ھىوادارم كە جيگەى ئومىديان بن.

پاش ئەوەى دۆژمن كۆليان لىدام، پىلانەكانيان گواستەوہ بۆ لاپەرەيەكى تر، ھەموو ھەوليان بۆ فراندن و كوشتنم خستەگەر، بەلام ھەموو ئەو ھەولانە شكستىھيئا، نامەويت بچمە ئاو ووردەكارىەكانەوہ، ئەو قسەيە بۆ مېژوو جىدەھيئلم، ئەگەر لەو كارەدا بەھوى تواناي كەممانەوہ سەرکەوتوو نەبين، ئەوا داواى لىبووردن لە نەوہەكانى داھاتوو دەكەين، ئەگەر سەرکەوتوو بووين، بەجيا لە دەرئەنجامەكەى كە پيش وەخت دانراوہ، ئەوا سوپاسى خوا دەكەين، دەبىت ووتەيەكى دلسۆزانە بۆ ھاوپىكانم بكەم، كە تەواو دلسۆز بوون و سەرۆك خۆشى ويستوون، باسى لە شادمانى و پىزانىنى خوى بۆ كردوون، بەتايبەتى پارىزەرە عەرەبەكانى وەك دكتور عائىشە قەزافى و مامۇستا نەجيب ئەلنەيمى و مامۇستا صالح ئەلەرموتى و مامۇستا ئەمين دىبو چەندى تر لەو پارىزەرانە، ھەروەھا لەگەل مامۇستا رەمىزى كلارك لە ھاوہە بيانىيەكانمان.

بۆ راستى ئەلىم ھىچ پارەمان نەبوو، ھەروەھا ھىچ پالىشتىكى ماددىشمان نەبوو، لەكار وەستايىن و نووسىنگەكانمان داخست و بەئەركى پارىزگارى كردن لە سەرۆك صەدام و ھەقالەكانى پەيوەست بووين.

لە مانگى ۸ى سالى ۲۰۰۵ دا بارودۆخى دەستە و نووسىنگەكەى رومادى دەگاتە ئاستىك كە نەتوانىن وەك پىئويست كاربەكەين، كاتىك خاتوو رەغدەى كچى سەرۆك بەحالى دەستەكەمانى زانى، پالىشتى كردىن و دوو كۆمپىوتەرى بە ھەموو پىداويستىەكانىەوہ بۆ كړين، لەگەل دابينكردنى خەتتىكى ئەنتەرنىت تايبەت بە ئوفيس لە ئەنبار تاكو پەيوەنديمان بە جىھانى دەرەوہ ھەبىت، ئەويش لەو كاتەى ھاتووچۆ كەمبووہوہ و قەدەغەكردنى ھاتووچۆ زيادى كرد، ھەروەھا موەليدەيەكى كارەبايى KV ۱۲ بۆ كړين، ھەروەھا پىداويستى چاپ و كاغەز و شتى تر، ھەروەھا موچەيەكى سى سەد دۆلارى بۆ دوو كارمەند كە لەو ئوفيسەدا كاريان دەكرد برىەوہ، ھەروەھا مۇبايلىك بۆ پەيوەندى نۆدەوہلەتى.

لەبەر ئەۋەي پىۋىستىم بە پاسەۋاننىڭ ھەبۇو بۇ زامىنكىدىن ھاتۇچۇق لە نىۋان ەمانو بەغدادداۋ بۇ پاراستىنى خىزانەكەم لە رومادى، لەبەر ئەۋەي سەرقالى كاروبارى دەستەكە بوومو لە كاركەۋتېووم، خىزانى سەرۇك پارەي سى پاسەۋانى بۇ دابىن كىردىم، لەگەل كىرى ھاتۇچۇكانىم بۇ ماۋەي پىنج مانگ لە ۲۰۰۵/۱۰/۱ ۋە بۇ ۲۰۰۶/۳/۱، بەھۇي بارودۇخى ماددى خىزانى سەرۇكەۋە ھەندىك خەرجى تر لەلەين كەسانى دىسۆزەۋە دابىن دەكرا، ۋەك دابىنكىدىن شوپىنى مانەۋە بۇ پارىزەرەكان لە ئوردىن ۋە ھاتۇچۇيان بۇ بەغدادو گەپانەۋەيان بە پىچەۋانەۋە.

ئەۋەي جىگەي باسە ۋەلەتە يەكگرتوۋەكانى ئەمىركاۋ لەينە پەيۋەستەكان بە پىرۇزە داگىركارەكانىەۋە لە عىراق، بە ھەموو ھۆكارىك ھەۋلىاندەدا دەستەي بەرگىرى سەرۇك سەدام حسىن لەناۋ بىرىتۋ تەۋقى پىزگارېوونى سەرۇك ۋە ھاپىكانى نەشكىنىت، ھەروەھا سىنارىۋى دادگايىەكان سەركەۋتوۋ بىت، ئەۋىش لەبۋارى ھەۋلەدان بۇ زانىنى چى لە ئەجنداي دەستەي بەرگىدا ھەيە ۋە نەخشە ۋە ئامادەكارى بۇ چى دەكەن، ھەۋلىاندە دزە بىكەنە ناۋ دەستەكەۋە ئەۋىش لەلەين ئەفسەرىكى CIA ۋە، كە بەرەگەن عىراقى بوو زۆر ھەۋلىدا لە پىگەي پەيۋەندى ئەلىكتىرۇنىەۋە بىتە ناۋ دەستەكە، ئەۋ دەزگايە كەسانى تىرى پالپىۋەنا كە كىشە لەناۋ دەستەدا دروست بىكەن ۋە دىارىتەين كەسەكانى لى دورىخەنەۋە ۋە كەنارخستىنى پارىزەرە بە تۋانكان، كە جىگەي باۋەرى سەدام حسىن بوون، ھەندىك لەۋ ھەۋلەنە سەريان گىرت كە بوونە ھۇي ۋەلەنانى ھەندىك لە سەرۇكى دەستەكان لە پارىزەرە ەرەبە پالەۋانەكان.

ئەۋەي جىگەي سەرسۇرمان ۋە گالەتەجاربىيە، يەككىك لە راۋىزكارەكانى ياساى CIA كارەكەي گۇپىبوو لە پىكخەرى ئەمىندارى گىشتى نەتەۋە يەكگرتوۋەكانەۋە بۇ راۋىزكارى ياساى لە دەستەي دادگاي ئەمىركى - ئىرانى، دەستە داۋاي لە دادگا كىرد بەشېۋەيەكى ئاشكرا ۋەلابىرىت، ئەۋىش پاش ئەۋەي سەرۇك سەدام حسىن بۇ ئەم مەبەستە پىشكەشى كىرد، بەلام بىسۋود بوو، ئەم راۋىزكارەي CIA بوو بە راۋىزكارى دەستەي دادگا كە بە عىراقى ناۋدەبىرىت، بە ھەموو شېۋەيەك ھەۋلىدەدا سەرۇكى دىل بەرەۋ لە سىدارەدان بەرىت، دەست لە كارى دەستەۋ چۇنىتتى بەپىۋەچۈنى كارەكانىدەدا، ئەۋ پىرۇزەي بىرىرى ئەمىركى - ئىسرائىلى - ئىرانى دەرگىرا، بىرىرى لە سىدارەدانى سەرۇك كۆمار سەدام حسىن لە ۲۰۰۶/۱۱/۵.

دەستەۋ سەرۇك ۋە ئەندامانى ۋە ئەۋانەي لە تىمى بەرگىدا بوون لە دەرەۋەي دەستە، لە بارودۇخىكى زۆر قورسدا دەزىيەن، زۆر لە ئالۋىزى ۋە مەترسى لە پىماندا بوو، ئاكار گەيشتە

كوشتنى ژمارەيك لە ئەندامانى دەستە، ئەگەر ئىمەى تىمى بەرگريكار ئەو ھەموو سەختىەمان تىپەپراندبىت، ئەو ھەموو مەترسىەمان تىپەپراندبىت، بەلام ئىمە لەو باوەپرەداين تاكو ئىستا خزمەتى گەلى عىراقى برىندار دەكەين، خزمەتى ئايندەى عىراق دەكەين جا داگريكارى ئەمرىكى و ھاوپەيمانەكان و گورگەكان چ پلاننىك بگيڤن، جا ئەمان و بەگريگراوەكانيان چەندىك تاوانى دپندە و پاكتاوكردن لە دژى گەلەكەمان ئەنجامبدەن، ئەوا بەم زووانە دەپۆن، ئەو كاتە زۆر لەو نزيكتەرە كە بىريان ليكردووەتەو، عىراق بە ھىمەتى ھىزەكانى مقاوھەى عىراقى و دەستە و ھىزى عىراقى نىشتەمانى و نەتەوھى دەگەرپتەو. سەربەخۆى و يەكبوون پۆلىكى سەرەكە لە ئەركەكانى نەتەوھى عەرەبى و ئىسلامى، ھۆكارى ھاوسەنگى و سەقامگىرى سەرەكەى لەم بەشە زىندووەى جىهان.

بۆ مێژوو، بە ئىنسافەو لەگەڵ ھاوھەلە پارىزەرەكانم وتەمان: ئەو پايەى لە سالى ۲۰۰۵ دا لەسەرى پىككەوتىن ئەوھە لە كاتى داداگريكدندا سەرۆك پۆلى پارىزەرە سەركرە بگيڤت و وەك پياوى يەكەم دەربكەوت، نەك وەك تاوانبارىكى لاواز، وەك ئەوان دەيانويست كە ھىچ ھىزىكى نەبىت تەنھا لەلای پارىزەرەكانىو نەبىت، لەبەر ئەو دەستە پالپشتى ليكرد، ئەم بىرۆكەم كاتى خۆى لای سەرۆك باس كرد، پيشواى ليكرد، بەلام مەسەلە ھونەرە پووتەكانى بۆ ئىمە جىھىشت، لەبەر ئەوھى ھەرگىز كارى پارىزەرى نەكردووە، لەم سۆنگەيەو دەستمان پيكرە كە پياويكى وەك سەدام حسين بە ھەموو توانا و شكۆ ئازايەتيەو پيوستى بەكەس نىيە بەرگري ليكەت، بەتايەتى ئەمرىكايەكان و دەست و پيوەندەكانيان ھەولياندەدا وەك تاوانبارىكى لاواز نىشانى بدەن، سەرۆكى شەھىد لە يەككە لە دانىشتنەكاندا بە دادوهرى وت (ئەى دادوهر، لەگەڵ شانازيكردنم بەو پارىزەرە سەربەرزە، برپارى خۆم كۆتايى، مافى ئەوھەتان نىيە پۆلى من رەتبكەنەو، لەبەر ئەوھى پارىزەر وەكەلە نەك بەدىل)، لە پاستيدا ھەر واى، ھەر لەسەر ئەمە پىكەوتىن و قەناعەتیشمان بەمە ھەبوو.

بەشى دوۋەم

گەشتى چاوپىكەۋتنى مېژۋويى

خەلىل كورم، بەخۇا ئەمىرۇ كور كار بۇ باۋكى ناكات، ھەرومھا باۋك كار بۇ
كورەكەى ناكات، ئەۋەى تۇ دەيكەيت كەس نايكات، خۇا ئەۋەندە دەرۋەتم
بدات ھەندىك لەچاكەكانت بدەمەۋە، ھەرچى بكەم ناتوانم چاكەى تۇ
بدەمەۋە، من دوزانم تۇ بەم بەرگىرىكدنەت لەمن چ نرخیكى گران دەدەيت
كە ئەۋىش ژيانى خۇتە، خۇا لەبرى كورە شەھىدەكانم تۇى پىبەخشىم.

صەدام حەسەن لە زىنداندا

گەشتى دووھى نەھامەتەكانم دەستى پىكرد، ئەمجارەيان لەگەڵ ھىزەكانى ئەمريكا، زياتر لە جارێك داوامكرد چاوم بە سەدام حسين بکەوێت تاكو گوێى لىبگرم و گوێى لە ئامازەكانى بگرم، لەوانەى بەر ئەو خولايە بێت كە حەزم دەكرد پووبەروو چاوم بە سەرۆكەكەم بکەوێت، كە پيشتر تەنها لە تەلەفزیوندا بينىبووم، زۆر چاوەڕێم كرد بەلام وەلام نەبوو.

لە پۆژى ۲۰۰۴/۱۱/۲۶ دا نەقیبى پارێزەرانى عێراقى بۆ كارێكى گرنگ بانگى كردم، داڤەى زۆرھات بە مێشكەدا، لەوكاتەى لە ئۆتۆمبیلەكەى خۆمدا بووم، لە نێو ھەراو زەنای ئۆتۆمبیلی سەربازى ئەمريكیدا، لەگەڵ ئەو ھەموو مەترسیانەى ھەبوون، كە نەدەبووایە لىيان نزىك بکەوینەو، گەيشتمە بارەگای سەندىكا، كەسێك كە نوێنەرایەتى دادگای دەكرد بە چرپە پێى و تم لەگەڵ سەرۆك سەدام حسين چاپێكەوتنت ھەيە لە پۆژى ۲۰۰۴/۱۲/۸ دا، بەلام دەبێت ئەم مەسەلەى بە نەھىنى بمىنیتەو، لەبەر چەند ھۆكارێكى ئەمنى، بەر لەوھى بپۆم، نەمدەتوانى ئەم ھەوالە بە راست بزانم، داواى لىكردم ژمارەى ئۆتۆمبیل و پەنگو مۆدیل و ووردەكارىيەكانى بدەم، ئایا ھەر خۆم دیم يان كەسێكى ترم لەگەڵدا، بە چ پێگایەكدا دیم، خالى سفر كە دەبێت لەوێم، پرسىارگەلىكى زۆرى سەرسوڕھێنەر، ناچاربووم ووردەكارى تەواوى بدەم.

پاش دوو پۆژ زەنگى مۆبايلەكەم لىیدا، ئەوكات لە پومادى بووم، بە زمانىكى عەرەبى كرچوكال وتى من وەرگىرم و لەگەڵ ھىزەكانى ئەمريكا كار دەكەم، كە سەدام حسينى تيا زىندانە، لى پرسیم ئایا من پارێزەر خەلیل ئەلدلىمىم، پاشان كاتى سەردانەكەى پێدام، ھەمان پۆژ بوو ۲۰۰۴/۱۲/۸، ھەروەھا ئەو شوێنەى دەبێت لەویدا ئامادەبم، جەختى لە نەھىنى پۆشووینەكان كردهو، ئەویش لەبەر ترسناكى بارودۆخەكە لەسەر ژيانم.

چەند چركە ساتىكى مێژووى بوو، ناتوانم وەسفى بكەم، يان وەسفى ئەو ھەستە راست و چەپانە بكەم، كە لە مێشكەدا دەھاتن و دەچوون.

لە پۆژى ديارىكراودا، بە ئۆتۆمبیلەكەى خۆم بەرەو بەغداد بەرێكەوتم، بەر لەوھى بگەمە شوێنى مەبەست، ھەمان كەس (نوێنەرى دادگا) داواى لىكردم بەرەو سەندىكا بچم، واھات بە مێشكەدا ئەمەيان تەلە بێت، ئۆتۆمبیلەكەم لە شوێنىكى تر پاكتر، بە ئۆتۆمبیلێكى تر چووم، چەند كەسێك لە خزانى خۆم لەگەڵدا بوو، كاتێك گەيشتمە بارەگای سەندىكا، نوێنەرى دادگا پێى و تم كە پۆژى سەردانەكە بۆ ۲۰۰۴/۱۲/۱۶ گۆراو.

لەو پۆژەشدا ھەمان پێگەم گرتەبەر، بەلام بە ھۆى گەمارۆى فەلوجەو ناچاربووم

پىڭاي بىابان بىگرمەبەر كە ماۋەى چوار كاتژمىر پىڭام بېرى تاگەيشتە بەغداد، لەبەدبەختىدا بەر لەۋەى بىگەمە بەغداد ئۆتۆمبىلەكەم شىكا، ئەۋە يەكەمجاربوو ئۆتۆمبىلەكەم بىشكى، چونكە مۆدىلەكەى نوۋى بوو، بىابان زۆر چۆل بوو، تەنھا رەشمالى شۋانەكانى لىبوو، ئۆتۆمبىلەكەمان لاي ئەۋان داناۋ سوۋارى ئۆتۆمبىللىكى خىزمەكانم بووم، لەۋە دەچۈۋ قەدەر ئەم شىكانەى دروست كىرىتت، كە دواتر بۆم ئاشكرا بوو، ئەمىيان تەلەيەكە ۋ بۆ كۈشتىم نراۋەتەۋە.

گەيشتە ئامانچ، ئۆتۆمبىللىكى سەربازى رىئونكەر لەسەر ئەۋ پىڭايە بوو كە دەمانگەيەنئىتە زىندانەكەى سەرۆك، ھەرۋەھا شەش ئۆتۆمبىللى سەربازى لە جۆرى ھامفى ۋەك ھىزى پارىزگارى لەگەلمان بوون.

ئەفسەرىكى ئەمىرىكى لىم نىزىك بوۋەۋە، پىرسىيىرى ناۋو ناسنامەى لىكردم، پاش ئەۋەى ئۆتۆمبىلەكەم جىيەيشت لەگەل يۋەرەكەمدا دوركەۋتىنەۋە، داۋاي لىكردم سوۋارى زىيۈشەكە بىم، ئەۋىش بە بىيانۋى ئەۋەى ئەم رىۋوشوئىنانە ھەموۋى بەمەبەستى كارى ئەمىنە لە پىناۋ خۆم ۋ مۋەكىلەكەمدا، لەناۋ زىيۈشەكەدا كەسىك لە تەنىشتەۋە دانىشت، چلو بەرگى ماريىزى لەبەردابوو، بەدرىژايى پىڭا ھەر چاۋدىرى دەكردم، كاتىك پوۋمان بەرەۋپوۋى يەك دەبوۋەۋە بىزەيەكى دەكرد لەۋكاتەدا ھىچم لا مەبەست نەبوو، تەنھا چاۋپىكەۋتنى سەرۆك نەبىت، گەشتەكەمان پەنجا خولەكى خاياند، پاشان سەيارەكە ۋەستا، بىنىم پىنج ئەفسەرى ئەمىرىكى پىشۋازيان لىكردم، پاشان چوۋىنە ناۋ لولەيەكى چىراۋ (بۆرى) پىرتەقالى كە درىژيەكەى ۲۵ مەتر بوو، بەرزىەكەى نىزىكەى ۴ بۆ ۵ مەتر دەبوو، بۆ ئەۋە دانرابوو تا گومپامان بىكەن ۋ شوئىنى سەرۆك نەزانىن، پاشان چوۋىنە ناۋ ھۆلىكى چوارگۈشەۋە كە پانتايەكەى ۲۵ مەتر دوۋجا بوو، جگە لە دەرگاي سەرەكى دوو دەرگاي ترى تىدابوو، دەرگايەكيان دەچۈۋە سەر ژورىك ۱۲ مەتر دوۋجا بوو، لەۋ شوئىنەدا چاۋپىكەۋتنەكە ئەنجام دەدرىت، بەلام دەرگايەكى تر دەچۈۋە سەر ئەۋ ژورەى سەرۆكى تىدا گىرابوو.

لە سالۋنە سەرەكەكەدا كۆمپىۋتەرىكى لىبوو، چوار ئەفسەرى لەدەۋر بوو، دواتر زانىم ئەۋە ئامىرىكى چاۋدىرىيە بۆ چاۋدىرىكىرىنى چاۋپىكەۋتنەكەم لەگەل سەرۆك، ئەگەرچى پىشتەر لەۋە دلىيا بووم كە بە قىدىۋ چاۋپىكەۋتنەكە تۆمار دەكرىت.

پاشان جانتاكەيان پىشكىم كە پىر بوو لە كاغەزو ئەجندەيەك بۆ نوۋسىنى تىيىنى، ئەمە جگە لە ھەندىك كىتىپ قورئانىك كە بۆ سەرۆكم ھىتابوو، شتەكانيان بۆ گىرپامەۋە بەلام جانتاكەيان لاي خۇيان دانا تا گەپامەۋە، ھەرۋەھا قورئانەكەيان لاي خۇيان گىلدايەۋە

تا ئۇ كاتەى لە سەرۆكيان پىرسى ئايا دەيەوئىت، ھەرودھا پىم وتن كە ھىچ نامەيەكم نە لەلەين خىزمانىەو ەيان ھىچ كەسىكى ترەو ەپىننە.

فەرمانى تووند:

ئەفسەرىك لىم نىزىك بوو ەو ەوتى: دەست ناكەيتە مىلى و ماچى ناكەيت، يان باو ەشى پىدباكەيت، دوو مىزمان لە نىوانتانداندا داناو ە، تەنھا دەتوانن تەوقە بكەن لە دوورەو ە، كاتىك دىت نابىت لەبەرى ەلسىت، سەربازىكتان لايە بۇ پىشكەشكردى ئاو، ەربى نازانىت و ئەندامى دەزگاكامان نىيە، سەرنجى خۇم پىوتن كە ئىمە كەسمان ناوئ خىزمەتمان بكات، ئەفسەرەك ەلەمى دامەو ە: كەواتە بۇ ئەو ەيە لەيەكترى بتانپارزىت، ئەم پىو شوىنە ھەر دەبىت بكىت، ە ئەو ەلەدەستىت بە پىدانى كاغەزو كىتەكان بە صەدام، قەدەغەيە ھىچ شتىكى لەگەل بگورىتەو ە، تەنھا لە پىگەى ئەم سەربازەو ە نەبىت. ئەو سەربازە سەر بە CIA بوو، زمانى ەربى بە تەواو ەتى دەزانى، ەستم دەكر لە قسەكانمان تىدەكات، لەبەر ئەو ەى جوان گوئى لىگرتبووئىن، لەوئدا تىگەيشتم بەم ەموو پىو شوىنە توندەو بەو لىستى مەرجانەى داياننابوو دەيانوىست جەنگىكى دەروونى لەگەل من و سەرۆكدا بكەن.

داگىركەران دەيانەوئىت لە يەكك لە ئەندامانى گەلەكەى بپارزىن كە دەيەوئىت زۆر بەگەرمى سلاوى گەلى پىبگەيەنىت، بەر لەو ەى ەك پارىزەرىك سەردانى بكەم، گفتوگوى نىوانمان چلو پىنچ خولەكى خاياند، كە سووربووم لەسەر ئەو ەى بە شىوازى گەرمى عىراقى سلاوى لىبكەم، قسەى زۆريان كرد كە ئەم پىاو ە ئىستا سەرۆكى تۆ نىيە، ئەو بە تۆمەتى تاوانى جەنگ تۆمەتبار كراو ە، پىم وتن كە ناتوانم ئەو پىنمايىانەى تايبەتە بە سلاوكردن لە سەرۆك جىبەجى بكەم، دەبىت مىزى دوو ەم لاپەرن، جەختم لەو ە كردهو ە كە ئامادەم چاوپىكەوتنەكە پەتبكەمەو ە، ئەگەر ئامانچ لەم پىو شوىنانە ئىھانە كرىنى سەرۆك بىت، ەستام كاغەزەكانم خستەو ە ناو جانتاكەمەو ە داوام كرد بىگەپىننەو ە بۇ ئەو شوىنەى لىو ەى ەاتووم، پىم وتن: (من چاوپىكەوتنىك پەتدەكەمەو ە كە ئىو ە كۆنترۆلى ەموو وورەكارىەكانى بكەن)، پاش دەنگە دەنگىكى تووندى زۆر، ژنە ئەفسەرىكى ئەمرىكى ەاتە ژوورەو ە، كەمىك ەربى دەزانى، وتى بە ەموو مەرجەكانم پارزىيە، ئەمەش ماناى واىە من لە ژىر چاودىرىدام، كە گوئى لە ەموو ئەو شتانە بوو كە لە نىوان من و ئەو ئەفسەرەندا پوويداو ە، ئەوئش لە پىگەى ئامىرى چاودىرى كە لە ەولەكەى تردا دانرابوو، لە كۆتايدا ەوليدا نەرم و نىان بىت لەگەلەمدا، تەوقەى لەگەل كردم و وتى:

(ھەر چىت ئەوئىت بىكە، بەلام باوھەشى پىدامەكە).

ئايا دەتوانم ھەست و خۆشەويستىم بۆ سەرۆكەكەم دەرئەبىر، جا ھەر چۆنىك كەوتوۋە لەسەرم ؟!

وھ ئەوھى لەسەر ئاگرىم ئاۋا چاۋەپوانم دەكرد، چاۋەپىي ئەوھ بووم كى دەست بە گريان دەكات، پاشان خستىمانە ئەو ژورەى چاۋپىكەوتنەكەى تىدا ئەنجام دەدرىت، لە شوئىنى دىارىكرادا دانىشتىم، ئەفسەرەكە وتى: پاش پىنج خولەكى ترصەدام دىت).

خولەكەكان دەبن بە كارمىرىك ..

پىنج خولەك .. پىنج خولەك .. وھك درىژبوونەوھى زەمەن، چەند خولەكىك وھك خوليا، پرىەتى لەشۆرۋ شەوق، پىر ئازار، پىر لە دلەپاۋكى، ھەموو مىژۋىي ژيانم لەيەك ساتى داھاتوۋدا كورت بوۋەوھ نازانم شىۋەى چۆنە .. ھەولمدا ھەموو ھەلچوونەكانى ناخم خاۋبىكەمەوھ، لە ھەستى پىكدا دراۋى چاۋەپىي ژورەكەدا بووم، پەنجەرەكان بەرزىن لەسەقفەكەوھ نىزىكن، بەلام بىھوۋدە ھەولمىدەدا لەو دلەپاۋكى و ناسەقامگىرىيە رىزگارم بىت، ئەوھ يەكەمجارە چاۋم بە صەدام حسىن دەكەوئىت، سەرم لە كارى خۆم سوپما، ئەوھى بەسەرمدا ھات ھەقىقەتە يان خەيال ؟ ئايا .. ئايا .. ئايا .. لە ژىر چەندەھا پىرسىاردا مامەوھ، بەھەموو لايەكدا دەمبات، ھەموو گىيانم خرۆشابوو، چۆن دەيىيىم .. چى پىدەلئىم، كاتىك ئەو ھەموو گىيمانانە داگىريان كردم، خولياى زۆر .. ويستم گالتە بەپۇجى خۆم بىكەم، لە ناكاو دەرگاگە كرايەوھو چوار ئەفسەر ھاتنە ژورەوھو لە نىزىك دىۋارەكەوھ بە پىز پراۋەستان، ھىندەى چەند چىركەيەكى برد صەدام حسىن ھاتە ژورەوھ، بەو بالا كەلەگەتەيەوھ، بەو شىق مەزنەوھ، وھك ھەموو جارىكى قزو پىشى درىژ بوو، بەشىۋەيەكى بەرچاۋ لاۋازبوو.

ھەر ئەوھەندەى چاۋمان بەيەكترى كەوت، لەو مىزەى كە لە نىۋانمان بوو ھاتمە دەرئ، يەك سللوم بۆ كرد شايستەى بىت، ھەموو ئەو پىنمايىانەى پىيان وتبووم فرىمدايە دەرەوھ، بەگەرمى دەستم لە مىلى كرد، بەسۆزەوھ كىشاي بە پىشتمدا، سىماى ئەفسەرەكان سەرسوپمانى پىۋەدىاربوو، دەيانپىرسى ئەوھ چى پوويدا، لە خۆيان دەپىرسى: ئايا ئەمە ئەو پىاۋە نىيە كە دىكتاتور بوو عىراقىيەكان چاۋەپىي بوون خۆيانى لىپزگار بىكەن و ئىمەيان ناچاركرد ئەو كارە ئەنجامبەدەين ؟ بەسەرسوپمانەوھ چوونە دەرەوھو دەرگاگەيان داخست و لەگەل سەرۆك و پاسەوانە ئەمىرىكەكە جىيان ھىشتىم، كە ھەر نىوكاتژمىر دەيانگۆپى، وھ پىشتىر ماۋەى چاۋپىكەوتنەكەيان بەچوار كاتژمىر نىو بۆ دىارىكردبووین.

لەبەرامبەر يەك دانیشین، گومان دەهات بە مێشکەدا، ئایا ئەو سەرۆك سەدام حەسین، زۆر گۆرانبوو، لە سیمایدا هەندێك نیشانەى هیلایى پێو دیاربوو، ئەویش بەهۆى ئەو دۆخە سەختەى تێیکەوتبوو بە تاییبەتى لەناو زینداند، پالتۆ پەشەكەى لەسەر مێزەكەى نێوانمان دانا، چاکەتێكى پەشى خەتخەتى لەبەردا بوو، لەگەڵ کراسێكى سپى و پانتۆلێكى پەش، لە گیرفانى قەلەمێك و دەفتەریكى دەرھینا، لاپەرەكانى زەرد بوو، لاپەرەكانى هەڵدایەو بەبێ ئەوێ هێچ بلیت، منیش بێدەنگ بووم و باوەرم نەدەکرد، تۆ بلیت ئەمە هاوشیوەكەى نەبیت، كەباسیان لێو دەکرد، لەو كاتەى هەندێك تیبینیم نووسى گومانەكەم زیادى كرد، جارنەجاریك سەرم هەڵدەبرى، دەمبىنى گالتەى لەگەڵ سەربازە ئەمریکەكە دەکردو پێدەكەنى، كێ بە كێ پێدەكەنیت، ئایا هاوشیوەكەى بە ئەمریکەكان پێدەكەنیت، سەرۆك هیشتا ئازاد بێت و لە دەرەو بێت، ئایا دەستگیرکردنى ئەو هاوشیوەیە بۆ پووختاندنى وەرەى گەلى عێراق و مقاومە خۆپاگرەكەى نەبیت. بێگومان هاوشیوە و ئەمریکەكە بە من پێدەكەن، بەلام دلم دەيگوت وانییە ئەو سەدام حەسین، هیشتا لاپەرەكانى ئەمدیواو ئەودوو دەکردو پاشان سەرى هەلبێ ووتى: (كۆرم گۆی لەم قەسیدەى بگرە).

ان لم تكن راسا فلا تكن اخره فليس الاخر سوى الذنب

لە خوێندنەوێ قەسیدەكە بەردەوام بوو، كە من توانیم تەنها ئەم دێرەى لى لەبەر بكەم، كاتێك لە خوێندنەوێ بوو وەوتى: لەناو زیندان نووسیومە، لەبەر ئەوێ زیندان ناتوانیت بمبەزینیت و ئێرادی عەرەبێكى خەباتگیرى باوەردار بمبەزینیت كە بەرگرى لە زمانى نەتەوەكەى دەكات، ئەوێ مێژوو بخوینیت و دەزانیت عەرەبى ئازاد قبولى ئەو ناكات ژێر دەست و زەلیل و پوخوا بێت، بەلكو هەمیشە سەرى بەرزە، تەنانەت لە چركەساتى جەورو سەمداو لە ژێر دەستى جەبەروتى داگیركەرانیشدا. پاشان تەماشای كردم (سەرۆك یان هاوشیوەكەى)، دەبویست بزانیت لەدەرەوێ زیندان چى پوودەدات، داواى مۆلەتم لێكردو خۆم پێناساند، خۆم و عەشیرەت و پارێزگاكەم، پێم وت: گەرەم بە گوێرەى منەو بەر لەوێ پارێزەربم، هاوڵاتییهكى عێراقیم، سلاوى عێراقیەكان و گەلى عەرەبیم پێیە، من قوتابیم و تۆ مامۆستا، من ئامادەى پێنماییهكانى بەپێزنام.

نیشانەى دانیایی و پشوو دان لە سیمایدا دەرکەوت، لەسەر مێزەكەو دەستى گرتو ووتى (شرناهاو عیت مظلومة)^۱ چەندجاریك ئەم قسەى دووبارەكردهو، لەو كاتەدا

^۱ ئەم پەندە لە فۆلكلورى عێراقیدا ناسراو. باس لە پیرۆزێك دەكات ناوى مەزئومەیه لەسەردەمى عوسمانیداو سەر بە

سەربازە ئەمىرىكەكە بە سەرسورمانەو سەيرى دەكردين وتى (كورم خەلىل مېژوو خۆى دووبارە دەكاتهو، خوا بىپاريزىت و لەگەل ئەو دايكەى تۆى لىبوويت، لەگەل عەشیرەتو ھەموو خەلکى ئەنبارى پالەوان)، پاشان بۆم باس کرد چۆن دەستەى بەرگريم لە عىراق دروست کردوو، ھەروەھا چۆن پاريزەرە عەرەببەکان لەناو ئەوانىشدا ئۆردنى پالەوانەکان دەستەبەكى عەرەبى نىو دەولەتيان دروست کردوو، ئىمە ھەردوو دەستەكەمان کرد بەيەك و بارەگاکەى لە عەمانە، ئەوکات دەستەكەى عىراق (۲۵۰) پاريزەر بوون، دەستەى نىودەولەتى ژمارەبەكى زۆرن لە باشترین پياوانى ياسا لە عەرەبى و بىانى، پاش ئەوئى دوو دەستەكەمان لىکدا پاريزەر زیاد ئەلخەصاونە بوو بە سەرۆكى دەستەكە، منىش وەك جىگرى سەرۆك، ھەموو پاريزەرەکانى دەستەكە خۆبەخشن بۆ پاريزگارى کردن لە سەرۆك و ئەندامانى سەرکردايەتى، ناوى دەستەكە (دەستەى بەرگريکردنە لە صەدام حسين)، سەرۆك ھەندىك تىببىنى نووسى، ھىندەى نەبرد سەرى لەسەر كاغەزەکان بەرزکردەو سوپاسى کردم ((سلاوى من بگەيەنە بە ھەموو ئەندامانى دەستە بەتايبەتى مامۆستا زياد ئەلخەصاونە و خىزان و عەشرەتى رەسەنيان، كە خاوەنى مېژوون، ھەروەھا پاريزەر ھانى ئەلخەصاونە))، سەرۆك داواى لىکردم دەستەكە ناوبىنين (دەستەى پالېشتى

خىلى منە، كاتىك ژەندرمەى عوسمانى داوى باپىرانى سەدام كەوتبوون، ھەندىك لە خىلەكان وازيان لىھىنان لەترسى ستەمكارى ژەندرمە، ناچار پەنايان بۆ يەكىك لە خىلەكانى دىم برد، شىخ پىنى وتن لە ترسى زۆلى ژەندرمە ناتوانىت دائەديان بدات، ناردنى بۆ لای شىخىكى تر، ئەويش ھەمان شتى پىوتنەووتىان تەنھا خىلى ئەبو عەلى ئەلجاسم نەبىت (واتە خىلى ئىمە)، كە يەكىكە لە خىلە بەھىزەكانى دىم، كاتىك دەگەنە ئەو خىلە، خىمەبەكى نەرىتى دىتە بەردەميان كە بە تەيمانىك لە لىقى دارخورما دەورەدراو، خاوەن مان كۆچى داوى کردبوو، كە ئەوان خالوانى منن، واتە مائە خالى دايكى من، ئەو مائەدا پىرىژنىك دەژيا ناوى مەزئومە بوو وەك عەرەب دەلین (زەلامىك). بوو بۆ خۆى، واتە لە ھەموو ھەنسوكەوتىدا لە پىاوچوو، لەھەرچوارلاو دەورى مائىيان داوين، دەلین دەريان بکەن تا بىيانگرين ئەگىنا بە زۆر دىنە ژوورى و دەيانبەن، مەزئومە سەرى بادەدات و دەلېت ئەگەر تەسلىميان بکەن ھەردوو مەمكى خۆم دەبرم، دەبىت قەناعەتيان پىبکەن كە بگەيەنەو، مەندالەكانى ھاتنە دەروو و تىيان (شرناھاء عىت مظلومە)، واتە راپوژمان پىکرد بەلام بەتووندى رەتى کردەو، مەزئومە ھەستا پەرژىنى دەورى ئەو خىمەبەكى گرتىبەردا كە باپىرانى سەرۆكى تىدا بوو، بە تەنەنگە كۆنەكەى كەوتە تەقەکردن، ژەندرمە لەبەردەم ئەم بەرگریەى ژنەكە پاشەكشىيان کرد، پياوانى خىل لەگەل كۆرەكانيان كە گوڭيان لەمە بوو ھەلەلەيان لىدا، مەندالەكانى دەيانووت (شرناھا و عىت مظلومە)

بەرگىرى لە سەرۆك سەدام حسىن و ھەموو گىراوھ عىراقى و عەرەبەكان).

سەرۆك باسى حال و ئەحوالى گەلى عىراقى لىكردم، بە درىژى ئەوھى لەسەر زەوى
پوودەدات بۆم باسكردو وتى: بەلى چاوەرپى ئەوھو زياتریش دەكەم، لەبەر ئەوھى
ئەمرىكا كە ھاتووھتە عىراق ئامانجى خۆى باش دەزانىت، ھاتووھ دەولەتى عىراقى
تىكەشكىنىت و بلاوكردنەوھى گىرەشنىوتى لەسەر زەوى عىراق، فیتنە و لىكترازان بخاتە
نىو پۆلەكانى عىراقەوھ، كوشتن و ويرانكارى و كاوكلكارى و دزىنى سامانەكەمان، پاشان وتى:
من و ھەقالانم لە سەرکردايەتى دەمانزانى دوژمنكارى دىت و گومانى تىدا نىيە، ھەموو
بانگەشەكانى بۆشى بچوك و ئەوانەى لە دەورين برىتيە لە جاردان بۆ دوژمنكارى، نىيەتيان
دياربوو بەدەر لە راستى و درۆى قسەكانيان، سەرۆك جەختى لەوھ كردهوھ ھەموو درۆكانيان
دەركەوتن، ئەمەش خزمەتى ھەلويسى ياساى سەرۆك دەكات و پالپشتى دەكات و وتى:
كاتىك ئەمانوت عىراق خاوەنى چەكى كۆكۆزى نىيە، راستگۆ بووين، بەمە ويستمان بەپاى
گشتى جىھانى بلىين ئىمە تا دواسنور ھاوكارىن، بەتايبەتى پاش ئەوھى لەلايەن ھەندىك
سەرکردەى عەرەبەوھ داوام لىكرا، بەلام بەداخوھ ئەمرىكا ھەموو چوارچىوھى كۆمەلگای
نىودەولەتى بەزانى، دوژمنكارى كرد بەبى ئەوھى سەنەدىك يان شەرعىيەتىك يان ياسايەك
پالپشتى بكات و لەدەرەوھى چوارچىوھى ئەنجومەنى ئاسايش ئەم كارەى ئەنجامدا، بەلام
گويمان لە دەنگىك نەبوو بلىت لەبەر ئەوھى ئەمرىكا درۆى لەگەل كردىن دەبىيت
لىپچىنەوھى لەگەل بكرىت، دواتر كارەكە دەركەوت وەك ئىمە ھەمىشە دەمانوت
پەيوەندى بە نەوت و ئىسرائىلەوھ

ھەيە، لەبەر ئەوھ داواتان لىدەكەم ھەموو ئەو لىدوانانە دىكۆمىنت بكەن كە لە لەلايەن

فەرەنسا و ئەلمانىا و ئەوانى ترەوھ دەرچووھ، ئەوھم بە سەرۆك و ت كە لىدوانىكى
ئەمىندارى گشتى نەتەوھ يەكگرتووھكان (كوفى ئەنان) ھەيە دەلىت ئەوانەى پوویدا
ھەموو لادان بوو لە نەتەوھ يەكگرتووھكان، داگىركارى بە ناشەرعى و بىبەھانەزانى،
سەرۆك وتى ئەوھىش دىكۆمىنت بكەن و وتى:

(ھەست دەكەم ئەمىندارى گشتى نەتەوھ يەكگرتووھكان لە ھەلويسى ئەمرىكا
تەنگەتاو بووھ، ئەو لە راستى ئامانچ و كاروبارەكان تىدەگات، دەزانىت ئەمرىكا وەك
پاشكۆيەك دەيەووت نەك وەك خاوەن بپيار)، ھەروھە بەسەرۆكم و ت لە ئىسپانىا لە
ھەلبژاردندا سەرەك وەزيران شكستىھىنا، سۆسيالىستەكان دەسلەتەيان گرتووھتە دەست،
ھەروھە ھىزى ئىسپانىايان لە عىراق پاشەكشى پىكردوھ.

خۆشى بەسىماي سەرۆكەوھ دىابوو، وتى: ئەمە مەزىنە، ھەموو كلكەكانى بۆش بە پىشتىوانى خوا ناچار دەكرېن ھىزەكانيان لە عىراق و زەوى دووزى پاشەكشى پېيكەن، بۆش خۆي بەتەنھا دەمىننەتەوھ، ئەوكات گەلى ئەمريكا ناچارى دەكات ھىزەكانى پاشەكشى پېيكات ئەم پىلانەش درىژە ناكىشىت.

بەبۆنەي ئىسپانىاۋە سەرۆك باسى سەردانى خۆي بۆ ئىسپانىا لە سالى ١٩٧٤ دا كردو وتى: (ئەو كاتەي جىگرى سەرۆكى ئەنجومەنى سەركردايەتى شۆرش بووم، بانگىشتىكم بۆ ئىسپانىا پىگەيشت، ئەوكات گەنج بووم و مەرجى تەندروستىم نەدەزانى، وام ھەست دەكرد مرۆف تاكو پىر نەبىت نەخۆش ناكەوئىت، واپوويىدا تەوشى سى پووداويووم، يەككىيان لەسەر ئەسپ كەوتمە خوارەوھ، دووھمىيان لە ھەمام و سىيەمىيان لەو كاتەي يارى تىنسىم دەكرد، پاش ئەم پووداوانە لەو بېروايەدابووم پىيوستىم بە دىكتۆرە، دىكتۆر پىي وئەم دەبىت يەك مانگ لەسەر پىشت پالېكەوئىت و ئامۆزگارىيان كردم سەردانەكەي ئىسپانىا دوابخەم، بەلام پەتمكردەوھ، لەبەر ئەوھ ناچاربووم پىشتىنم بۆ بھىنن، چووم بۆ ئىسپانىا لە غەرناتە گەپاين، لەناو ئىسپانىا زۆر داوھەتم قبول كرد، كە گەپامەوھ بۆ ولات، پزىشكەكان بېريارىندا نەشتەرگەرىم بۆ بكەن، ھەندىكى تريان ئامۆزگارىيان كردم يەك مانگو نىو لەسەر پىشت بكەوم، ئەوكات بېريار دەدەن چى بكەن، كورتەي قسە پىم وئەن: ئەگەر يەك مانگو نىو لەسەر پىش پالېكەوم تەندروستىم چاك دەبىتەوھ ؟ وئەيان لەوانەيە، بەم شىوہەيە يەك مانگو نىو لەسەر پىشت كەوتم، پاش تەواو بوونى ئەو ماوہەيە بىنيان ھالەم زۆر باشە، پاشان لەسەر دەستى دىكتۆرىكى كۆبى كردارى شىلانم بۆ كرا.

گرنگىدان بەيەكئىتى گەل

سەرۆك دووبارە باسى دۆخى گەلى عىراقى لىكردم و سەبارەت بە يەكئىتى نىشتىمان، ھەروەھا ئايا داگىركەر توانىوويەتى يەكئىتى نىشتىمان لەتېكات، تۆوى فېتنەي چاندووە، وەلام دايەوھ، ئەمريكا ھەمىشە ھەولەدەدات، بەلام تاكو ئىستا شىكستى خواردووە، زۆر لەو بارەيەوھ قسەمان كرد، سەرۆك وتى زۆر لايەن ھەن لەگەل ئەمريكا دەيانەوئىت عىراق كاۋل بكەن و يەكئىتەكەي ھەلا ھەلابكەن كە بە درىژايى مېژوو چەسپاوە، پاشان وتى:

(دەزانم ئەو ھىزانە كارى كوشتن و تەقىنەوھ مومارەسە دەكەن، زانىارى ھەلە دەدەن بە كۆمەلگاي عىراقى بۆ تەقاندنەوھى پەيوەندى نىوانىيان و ھاندانى شەپى ناوخۆ تايەفەگەرى، بەلام من گەلى عىراق دەناسم وەك پىشتەر وئەم گەلى عىراق مەعدەنەكەي پەسەنە، تەنھا خەلكى عىراق ئەمە دەزانى، متمانەي تەواوم ھەيە كە ھەموو ئەو ھەولەدانە

شکست ده هیئت، هه مووشی بهر سه روچاوی داگیرکه ران ده که ویت له گه ل کلک و به کریگیراوه کانیا، له بهر نه وه کورم نه وه سیه ته پیده لیم بیگه یه نه به گه لی عیراقی پاله وان:

- بۆ هه موو نه وانه ی خاوه نی پیگه ی خویانن که ئامانه تی نیشتمان و مانا به رزه کانی و راستگویی و پیگه ی راستگویی شهریفانه.

- نه وانه ی دوودلن بیرى به یعه ت وابهسته بوونیان له بهرده م خواو نیشتماندا هه بوو.
- داوا له هه موو زانایانی موسلمان و پیاوانی ئایینی ده که م که په یوه ندیان له گه ل هه بیته و کۆنتاکتیان به رده وام بیت، به دهر له و ناوانه ی هه لیانگرتوو ده بیت نه مین بن و ریزه کانیا پیکه ن.

- داوا ده که م نابیت سه رکردایه تی قبول بکریته ته نها له سه ر بنه مای چه زم و چه زم و ئازابه تی و پته وى هه لویست نه بیت.

- له عیراقیه کان داوا ده که م ریزه کانیا یه کبخه ن و کات به فیرۆ نه دهن و نه یده نه دوژمنان، که به هه موو شیوه کان هه ولی لیکترازانی ده دهن، پاش نه وه ی نه م گه ل خوینی لیرزا داگیرکه ر هات.

- داوا ده که م په یوه ندی به پیکه خراوه میلی و حکومی و نیو ده وله تیه کانه وه بکریته.
- قبولی ئیهانه مه که ن، چه م مه خۆن، ئیوه شکۆمه ندن و هه مووان ده ست به ریبازی خواوه بگرن و له یه کتری جیامه بنه وه.

ئیران دوژمنی میژوویه

کاتیك باسی هه لویستی ئیرانم بۆ کرد، که ده یه ها هه زار ئیرانی هاتوونه ته ناو عیراقه وه، به کریگیراوه کانیا له تۆماری دانیشتوواندا ناو نووسیان کردوون، ناسنامه ی باری شارستانی و دیکۆمینته کانی تریان ساخته کردووه، له خشته ی نه و کاره ی ناوی هه لباردنه تۆماریان کردوون، که نه مانه عیراقین، نه ویش پاش نه وه ی هه موو تۆماری مه دهنی عیراقیان سووتاند، سه دام وتی:

((نه و فارسانه بۆ نه سلای خویان ده گه پینه وه، نه مه ش پیره ویانه، له غه دری ئیران و ده ست تیوه ردانی خراپیان له کاروباری عیراق ئاگادارتان ده که مه وه .. نه و له پشت نه و فیتنه وه یه یه، ده یه ویت باشووری عیراق دابریته و به ده وله تی فارسیه وه بیلکینیت، به لکو ده یه ویت ده ست به سه ر هه موو عیراقدا بگریته، نه مه خه ون و ئامانجی نه وانه، که زۆر زو درکمان پیکردو ده وله تانی ناوچه که مان لێناگادارکرده وه، خه ونی فارسی بریتیه له

دروستکردنی ده‌وله‌تی فارسی گه‌وره‌و زیندووکردنه‌وهی ئیمپراتۆریه‌تی فارسی
 په‌گه‌زپه‌رستی فراوانخوازییه له‌سه‌ر حسابی عێراق و لا‌تانی که‌نداو، ئه‌مه‌ش پێکه‌وتنی
 نیوان هه‌موو سه‌رکرده‌ فارسه‌کانه، له‌به‌ر ئه‌وه ئه‌وهی تۆ باسی لی‌وه‌ده‌که‌یت به‌ دووری
 نازانم به‌ تایبه‌تی ئیستا ده‌ستی له‌ ناو عێراقه‌و به‌ئاره‌زی خۆی یاری ده‌کات، گومانی تیدا
 نییه کلکه‌کانیان له‌وانه‌ی به‌ هێزی به‌در ناوده‌برین ناشرینترین تاوان له‌ دژی گه‌لی عێراق
 ئه‌نجامده‌ده‌ن، ده‌سته‌بژیری نیشتمانی عێراقی ده‌کوژن، ئه‌وانه‌ی به‌ عروبه‌ته‌وه
 په‌یوه‌ستن و لۆژیک و میتۆدی بالاده‌ستی و داگیرکاری په‌تده‌که‌نه‌وه.

به‌ر له‌ جه‌نگی عێراق و ئێران، ده‌ست تی‌وه‌ردانی ئێران بۆ عێراق گه‌یشته ئاستیک
 نه‌ده‌کرا بیده‌نگی لی‌بکری‌ت، ئامانجی فراوانخوازی له‌ به‌رزترین ئامانجی‌کلانی بوو،
 له‌سه‌رده‌می شادا یه‌که‌م هانده‌ری مه‌لکه‌پانه‌وه‌ی ناوچه‌ی باکور بوون، ئه‌و ده‌ست
 تی‌وه‌ردانه گه‌یشته ئاستیک ئه‌و گروپه‌ خاکی ئێرانی به‌کارده‌هێنا له‌گه‌ڵ ته‌واوی یارمه‌تی
 لۆجیستی و چه‌ک و زه‌خیره‌کانی، پێکه‌وتنامه‌ی جه‌زائیرمان به‌ست، ته‌نازولی دلته‌زینمان
 کرد، وه‌ک لای هه‌مووان ئاشکرایه، ئه‌ویش له‌به‌رامبه‌ر پاراستنی یه‌ک پارچه‌یی خاکی
 عێراق و یه‌کی‌تی گه‌لی عێراق، له‌ دیارترین به‌نده‌کانی ئه‌و پێکه‌وتنامه‌یه بریتیه له‌ ده‌ست
 تی‌وه‌رنه‌دان له‌ کاروباری ناوخۆی هه‌ردوو ولا‌ت.

کاتی‌ک خومه‌ینی په‌نای بۆ عێراق برد، له‌نی‌و عێراقیه‌کان به‌وپه‌ری پێزه‌وه ژیا، چاومان
 له‌ زۆری‌ک له‌ هه‌لسوکه‌وته‌کانی ده‌پۆشی که‌ هه‌ولێ ده‌دا ده‌ست له‌کاروباری ناوخۆی عێراق
 وه‌ربدات، به‌لام هه‌ر ئه‌وه‌نده‌ی هه‌ستا به‌ ئه‌نجامدانی شو‌پش، زه‌وی عێراقی بۆ
 ئامانجه‌کانی خۆی به‌کارده‌هێنا، تا‌کو داوامانی‌کرد عێراق به‌جێبه‌ی‌لێ‌ت و پێ‌ز له‌سه‌روه‌ری
 ولا‌ته‌که‌مان بگری‌ت که‌ تییدا ده‌ژی، به‌لام ئه‌م کاره‌ی به‌دل نه‌بوو، دواتر لی‌دوانه‌کانی هه‌موو
 دژی عێراق ئا‌پاسته ده‌کرد، تا کار گه‌یشته ئه‌و ئاسته‌ی وتی عێراق به‌شی‌که له‌ خاکی
 فارس، ئه‌مه پاش ئه‌وه‌ی ده‌زگا سی‌خوریه‌کانی خۆ‌رئا‌وا بردیانه سه‌ر کورسی ده‌سه‌لا‌ت،
 ده‌ستی کرد به‌ هه‌په‌شه‌و ده‌وله‌تانی که‌نداوی عه‌ره‌بی به‌ پارێزگای ئێرانی ناوده‌برت.

هه‌موو ده‌زانن به‌ هه‌موو شی‌وه‌یه‌ک هه‌ولماندا تووشی به‌ریه‌که‌وتن نه‌بین، پاش ئه‌وه‌ی
 گه‌یشته تاران، هێزه‌کانی له‌ سنووری عێراق کۆکرده‌وه، به‌ ئاشکرا باسی له‌وه ده‌کرد که
 شو‌رشه‌که‌ی هه‌نارده ده‌کات و یه‌که‌مینجار بۆ عێراقی ده‌نی‌ری‌ت، له‌ سا‌لی ١٩٨٠ تۆپه‌کانیان
 ده‌ستی‌ان به‌ بۆمب بارانی شارو گونده سه‌رسنووریه‌کانیان کرد له‌ سه‌یف سه‌عدو زبایه‌و
 مه‌ندلی و به‌دره‌و شاره‌کانی تر، داوامان لی‌کردن ئه‌و ئیستفزازانه بوه‌ستین، ئه‌ویش به‌پێی
 ده‌یه‌ها یاداشتنامه، به‌لام هێ‌لی دو‌ژمنکاری خا‌لیکی ترسناکی وه‌رگرت به‌تایبه‌تی

١٩٨٠/٩/٤، گرەویان لەسەر وروژاندنی بیرى مەزەبى دەکرد لەوەشدا شکستیان هێنا، چونکە شیعەکان بەر لە سونەکان لە دژیان جەنگان، زۆریک لەسەرکردە ئیسلامیەکان لە جیهان و ئەفریقا، لەوانە بەرێژ ئەحمەد سیکۆتۆرى خوا لێیخۆش بێت، داواى لێکردن جەنگ بووەستین، بەلام خومەینى لەسەر دوژمنکاری لە دژمان سووربوو، ئێمەش ئازایانە لە دژیان جەنگاین، پاش سەرکەوتنە یەک لەدای یەکەکانمان شکستیان هێنا، فاو یەکەمین شارى عەرەبى بوو داگیر بکریت و ئازاد بکریتەو، بانگەوازی سەرکەوتنمان لە دژی خومەینى راگەیاندو ژەهرمان پێخواردەو، کە واژۆی بریاری وەستانی جەنگى قادسیەى سەدامى پێرۆزی کرد، بانگەشەى سەرکەوتن لە ١٩٨٨/٨/٨.

کاتیك سالى ١٩٨٠ بە پووی پەشەبای زەردەو وەستاین، کە لە ئێرانەو دەهات، هەلۆیستی هەندێک لە برا عەرەبەکانمان دلى کردین بە سەهۆل، دەولەتانی عەرەبى هەستیان بە مەترسی ئێران دەکرد لەگەڵ پەوتى مەزەبى کارەساتبار، بەتایبەتى لەسەر ئاینەدى پۆلەکانیان، بەلام هەلۆیستیان هەرگیز بیرمان ناچیتەو، کاتیك بەو قۆناغە قورسەدا تێپەڕین لەکاتی جەنگدا پشتیان لێکردین.

لەو کاتەى خومەینى مرد، یەکیك لە دەستەى پاسەوانەکانم هات و بە خۆشیەو هەوالەکەى پێراگەیاندم، وتم (انا لله وانا اليه راجعون) و خوا لێیخۆش بێت، ئێمە رقمان لەکەس نییه.

لە ماوەى داگیرکردن و پێش دیلکردن چاودیرى ئەوانەم دەکرد بە چ پۆلیکی تێکدەرانە گەمە دەکەن، چۆن ئەمریکەکان پێگایاندان لە خاکی ئێرانەو بە هەموو پێداویستیهکانیانەو بێنە عێراق و دژمان بووەستەو، تەنانت ئەو کاتەى پەیکەرەکەى گۆرەپانى فێردەوسیان پووچاند، لەو شوێنە زۆر دوور نەبووم، بەلام لەو کاتەدا زۆر گرنگیم بە کاروبارى شکلی نەدەدا، ئەوەندەى خەمى بارودۆخى عێراقم بوو، ئەو شانۆییە (پوخاندنى پەیکەر) گۆمەلێک درندە کردیان خوینى عێراقى لە دەمارەکانیاندا نییه، پێشتر مەشقیان بۆ ئەم شانۆییە پێکراو و ئێمەش بە یارمەتى داگیرکەر، لە نێوانیاندا عێراقیەکم نەبینى تەنها ئەوانەى حەزیان دەکرد و حەز پالى پێوەنابن، گومانى تێدا نییه ئەو عێراقیانەى لەم کارەدا بەشداربوون ئەوانەن خاوەن تاوانى ترن، لەبەر ئەوەى عێراقى شەریف پێگە نادات بەوەى پوویدا).

سەرۆک بەردەوام بوو وتی:

((زۆریک لە زانیانیان کوشت، لە کردەى پەلاماردا بەشداریان لەگەڵ داگیرکەردا کرد، هەموو ئەمانەش بەپەرەزەمەندى هەندێک لەوانەى خۆیان بە پیاوانى ئایین و موفتى دادەناو

ئايىن لەوانە بىبەرە، بەرژەوۋەندى عىراقو گەلەكەى لامەبەست نىيەو ئىنتىماى بۇ ئەم نەتەوۋەيە نىيە، بگرە ئىرانى بەلاوۋە گرنگترە، تاكو گەمە بە عىراقو كەتداو بە ئارەزوۋى خۆى بكات)).

سەبارەت بە جەنگى ئىران سەرۆك وتى:

((ئەوانەى باسيان لە ھەلەى جەنگى بەرگرىكارى لە دژى فارسەكانو تەماعو خواستە شەپانگىزەكانيان كرد لە دژى عىراقو ناوچەكە، لە سالانى ھەشتاكانى سەدەى بىستە، دەبىت ئىستا ئەو دۆسىيە بخویننەوۋە بۇ ئەوۋەى بۆيان دەربكەوېت ئىرانى فارسى بۇ يەك چركە وازى لە خوليا فراوانخوۋازىەكانى نەھىناوۋە، كە ئەو ئىستا بەشېكە لەو گەمە قىزەوۋەى دژى عىراقو عەرەبو موسلمانانە، ئىران ئاسانكارى بۇ ھاتنە ناوۋەوۋەى ئەمريكا بۇ ناو عىراق كرد، ئەمريكاش پەلكىشانى ئىرانى بۇ ناو عىراق ئاسان كرد)).

ھەروەھا سەرۆك وتى:

((ئىمە پېش وەخت نىەتى باشى خۆمان بۇ ئىران لە پاش كۆتايى جەنگ دەربېرى، ئەوېش بە گەرەنەوۋەمان بۇ پىكوتننامەى جەزائىر لەگەل ئەو ھەموو سلبىاتەى تىيدابوو، ھەروەھا نىەت باشى خۆمان دەربېرى ئەوانىش بەلئىنياندا نىازپاكى خۆيان دەربېرن، وتيان ئىمە لەيەك سەنگەرداين لەگەل ئىوۋە لە دژى ئەمريكا لە ناوچەكە، ھەروەھا فرۆكە جەنگىەكانمان لای ئەوان دانا، بۇ ئەوۋەى لە جارى دووۋەمدا ئەوان لە دژى ئەمريكا بەكارىبھىتن، بەگوڤرەى ئەو پىكەوتنەى لە نىوانماندا بوو لەگەل سەركرەدەكانى ئىران، پىشوازيان لە يەك سەنگەرى بەرەنگاربوۋەنە كرد، بەلام وەك نەرىتى خۆيان غەدرىان لىكردين، ئەمەش نەرىتىكى فارسەكانە، لەبەر ئەو ھەمووان لەوان ئاگادار دەكەمەوۋە، من ئەمپۇ لەھەر كاتىكى تر لە سوريا دەترسم لەوۋەى ئىران غەدرى لىبكاتو سوريا بە جەنگى ئىسرائىلەوۋە بگلىننىت و پاشان خۆى لى بدزىتەوۋە، كە سوريا لە ئىستادا ئامانجى ئىسرائىلە، وەك چۆن حالەتى نەتەوۋەى عەرەب ھەموۋى وايە، لەوۋە دەچىت كىنەى دلىان بە عىراق بېرژن لە دژى شارستانى و خەلكەكەى دوزمىنكارى بكەن، وەك ئەوۋەى بۇ تۆلە سەندەوۋە كاولكارى دەكات، پىلانيان لە دژى پزىمى شەرىى نىشتمانى لە عىراق داپشت، لە رىگەى دوزمىنكارى پاستەوخوۋە دەستيان بەسەر دەسەلاتدا گرت، ئەوېش پاش ئەوۋەى بە ھەموو پىگاكان نەيانتوانى ئەم كارە بكەن، ئەگەر پاست دەكەن بۆچى تاكو ئىستا لە عىراق ماونەتەوۋە، پاش ئەوۋەى بەكرىگىراوۋەكانيان لە عىراق دامەزراند پاشەكشىيان نەكرد، ئەوكات بارودۇخەكە جىاوازتر دەبوو، بەلام ئامانجى ئەوان لەوۋە گەرەتر بوو پلان لە دژى سەدام حسىن و پزىمەكەى دابېرژن.

پېرچەك كىردى سوپاي عىراقى

پرسىياردىن لە سەرۆك سەدام حسين كىردى كە گوايە وا بىلاو لە كاتى جەنگى ھەشت سالىدا زۆرىك لە ولاتانى جىھانى خۇرئاوا چەكىداو بە عىراق، ئەوئىش وتى:

((پىشتىر زۆرىك ولاتانى جىھانى سىو لە نىوانىياندا عىراق بۇ پېرچەك كىردى سوپاكانىيان پىشتىيان بە يەك سەرچاوە دەبەست، ئەوئىش چەكى يەكئىتى سۆقىيەتى جاران بوو، لەگەل ھەندىك ولاتانى بلۆكى خۆرھەلات، بەلام پاش ئەو نىسكۆيانەى عەرەب لە بەرامبەر ئىسرائىل بەسەرىدا ھات، بىرياماندا سەرچاوەى چەكداركىردى سوپاكانىيان ھەمەجۆر بىكەين، ئەمىش ھەقىكى سىروشتى خۆمانە، ۋەك چۆن ھەقى مەشروعى ھەمووانە بە تايىبەتى عىراق لەبەر ئەوئى سىنورىكى دىژى لەگەل دراوسىيەكى خراپدا ھەيە، كە پقو كىنەو تۆلەو تەماعى فراوانخووزى ۋە ھەولى وروژاندى كىنەى مەزھەبى ناچىزەى لەگەلمان ھەيە، پاش قادىسيەى دووھەم، لە جەنگى ئىران و عىراق چەند گىرىبەستىكىمان لەگەل فەرەنسا ھەبوو ئەوئىش بۇ كىرنى فرۆكەى جەنگى بۇ پتەوكىردى ھىزى ئاسمانىيان، بەھۆى جەنگە ۋە جىيەجى كىردى ئەو گىرىبەستانە دواكەوت، ھەروەھا بە ھۆى ئەو دابىرانەى ئەمىريكا لە وكتەدا سەپاندى.

لە سالى ۱۹۸۰ ۋە عىراق سەرچاوەكانى چەكى بەھۆى گىرىبەستى پاسايىيە ۋە فراوانكىرد، لەگەل چەندەھا دەولەتدا گىرىبەستى ئەنجامدا، بەشىۋەيەكى راستەخۆ چەكمان كىرى دواتر بەشىۋەيەكى ناراستەخۆ بەھۆى ۋەكىلەكانەو چەكمان بەپىي پىداوئىستى سوپا كىرى، چ زىيانكى تىدايە ئەگەر عىراق چەك لە بەرازىل يان فەرەنسا يان نەمسا يان چىن يان يەكئىتى سۆقىيەت يان دەولەتانى ئەوروپاي خۆرھەلات بىكەي، ۋەك چۆن ئەمىريكا ھاوپەيمانەكانى ۋە ئەوانى تر پېرچەك دەكات ؟ لەماوئى جەنگدا پىداوئى پىشەسازى سەربازى توانىيان پىداوئىستى ناوخۆى عىراق پېر بىكەنەو، ئەم كارە ئەمىريكا ۋە ئىسرائىلى توورەكىرد، بە ھەموو نىيەتلىكى شەپانگىزى خويان جەختىيان لە وئىرانكىردى ئەم كەرتە گىرگوزىندوۋە كىردەو.

لەگەل ئەمانەشدا پەيوەندى بازىرگانىيان لەگەل ولاتانى بلۆكى خۆرھەلات ھەرباش بوو، جا بەكىرنى چەك يان پىداوئىستى لۆجىستى، برا عەرەبەكانىيان بۇ بەرەنگاربوونەوئى فارسەكان پىشتىيان گىرتىن ۋە بۇ پوچەلكىردنەوئى نىيەتى بۆگەنىيان، ئەمىشيان عەبىبە نىيە، بەلام ئەوئى عەبىبە يەكئىك بلىت ئەمىريكا شەيتانى گەورەيە، بەلام ھەموو چەك لۆجەستىيەكانى بۇ ئەوئى شەيتانە گەورەيە بگەپتەوئى ۋە لە ئىسرائىل ۋە كۆرىا چەك بىكەيت.

ئەمريکا بۇ بابەتيانە تەماشاي ئەم کارە ناکات، لە کۆمپانيا گەورەکانی بېيجيڭتەو، کە چەک لە دژى عەرەب بە ئيران دەفروشن، ئەو دەزانى کى هەلەبجەى بەو چەکە بۆردومان کرد کە ئەلمانیا دروستى کردبوو، CIA ئەمريکى ئەمە باش دەزانيت و بەبەلگەو هەمووى هەيە، ئەمريکا بۇ لەسەر ئەمە لە ئيران ناييجيڭتەو.

که واته ئەمریکا لیپرسینه وه له گەڵ ئەمیان دەکات و چاو له ویان دەپۆشیت، تەنانهت له جەنگی فاو له ساڵی ۱۹۸۶، ئەمریکا به خۆی پێگهیدا به ئێران هێرش بۆ فاو بکات، ههروهها یارمهتیدان که ئەو به شه گرنکه له خاکمان داگیر بکهن، له بهر ئەوهی دهیویست ئێران ههپهشه له دهوله تانی کهنداوی عه ره ب بکات و بلیت: ئەوه ئێرانه هه مووتان قوت دهدات، که تهنه چهند مه تریک لیته واته وه دووره، تاکو ئاماژهیه کیان پێبدات و بلیت ئەوه عێراقه بهرگهی زۆرداری ئێرانی نهگرت، تاکو ئەمریکا بتوانیت ولاتی ئەو ناوچهیه له خسته بهریت و پارهیان لیبکیشیت وه، که وورده کاری تهواوی کهرته سه ربازیه کانهمان و چری کهرته کان و زانیاری تهواوی به ئێران دا، پاشان زانیاری ناپاسته وخۆی بۆ ئیمه نارد.

ئەمەرىكا دەريويست ماوەى جەنگى عىراق و ئىران درىژە بکيشيت بۆ لاواز کردنى عىراق و
 عەرەب، عەرەب بخاتە نيوان دوو مەترسيەو، لەلايهک کيانى سەھوینى لە خۆرئاواو،
 لەلايهکى ترەو، فارسەکان و تەمەيان لە خۆرھەلاتەو، لەبەر ئەو چەکی بە ئىران
 دەبەخشی، زانیاریەکانى بەھۆى مانگی دەستکردەو بە پاستەوخۆ دەبەخشی بە ئىران.
 بەلام ئیمە، ھەندیک زانیاریمان لە برا عەرەبەکانمانەو پێگەشت لەوانە
 سەرچاوەکەى ئەمەریکا و بەریتانیا بێت، بەلام بە شێوەیەکی ناپاستەوخۆ، زۆریان درۆبون و
 لەبەرژەوہندى ئىران بوون، بەم شێوەیە ھەندیک لە زانیاریەکان بوونە ھۆى داگیرکردنى
 فاو.

با جیهان بزانیّت ئیّران چۆن یاری به به ته کان ده کات، له باکوره وه به هۆی
تاله بانیه وه) له باشوریشه وه به هۆی ئه مریکا و به ریتانیه کانه وه، با ببینن عیراق چۆن
شمشیری له رووی ته ماعی ئیّراندا راگرتبوو.

بەشى سىيەم

لاپەرەى يەكەم لەجەنگى يەكلاكەرەو (الحواسم)

لە مېتۆدو حسابى ئىمەدا نەبوو، كەرۆژىك لەرۆژان تووشى شەپكى
دەرەكى بىن، وە بە بيانىيەك خۆمان بەهيز بکەين، لەبەرئەو
خۆبەهيزکردن بەبيانى

بەتايبەتى لەدزى يەكترى، هيج و پووج و قيزەونى يە

صەدام حسين لە زينداندا

بومه له رزه یه کی توقینه ر له ٩ ی نیسانی سالی ٢٠٠٣ دا پرویدا، شاری به غدادی خوشه ویست له سهر دهستی مه غولیکی تر داگیرکرا، هه موو شتیك ببوو جیگه ی سهرسورمان، شه قامه کانی به غدادو شاره کانی تر تانکی ئه مریکی پیدایه تیده په پری و قه له ر شه کانیان به چری به سهر ئاسمانی به غداده وه ده سورانه وه، کاولکاری و کینه ی خویان به سهر عیراقدا ده باراند.

له ژیر ئه م سهرسورمان و شوکه چاوه پواننه کراوه دا، داگیرکهران جیگه ی سوپای عیراقیان گرته وه، ده زگا کانی ده وله تیان هه لوه شانده وه، یاسایه کیان بۆ پاکتاوکردنی حیزبی به عس ده رکردو سهرکرده کانیان ده ستگیرکرد و... و...، ئازاره که به سو بوو، کاتیك هه موو ئه وانه ی به سهر عیراقدا هات له دوژمنکاری و پیلانگێری نابه هانه، ته نها له هزری دوژمندا نه بیته، سه روک وتی: پتیویسته بگه پێینه وه بۆ سهره تا، تا ساته کانی کو تایی ببینین، ئه ویش پاش دوژمنکاری بۆ سهر عیراق له شه ری ٢١ ی ئازار، که ئه میان لاپه ره ی یه که می جه نگه.

له وکاته ی خۆم هه فالانی سهرکرده یه تی له وه دلنیا بووین، که هه موو گه لی عیراقی به سه برو موجهیدمان له گه له، دوژمنکاری شه پانگیزی ئه مریکا بیگومان پرووده دات، ئامانجی هه موو عیراق و پیکهاته و بوون و پاشه پوژییه تی، که بۆ چهنده ها دهیه بۆ دواوه ی ده گه پێنیتته وه، نه خشه ی پتیویستمان بۆ به رهنگار بوونه وه ی دوژمنکاری دانا، که دواتر به ناچاری له بری ئه لته رناتیقی سهر بازی راسته وخۆ ده بیته به رهنگار بوونه وه و مقاومه هه لبرێترین، که له و کاته دا ئه مریکا سواری خولیای شه یتان بووه، له بهر ئه وه گه لی عیراق و هیزه چه کداره کانمان خسته حاله تی بهرگری گشتگیریه وه، به به شداری هه موو وزه کانی ده ولته تو گه ل، ئاماده کاری له پووی ده روونی و فکری و مه عنه ویه وه، تا کو حاله تی بهرگری زامن بکه ین، جه نگیکی درێزخایه ن ده که ین که بگاته چه ند مانگێك، که کرانه وه ی گشتی بۆ هیزه چه کداره کان (هیزه کانمان) له سهر بنه مای نه خشه ی بهرگری سهره کی له عیراق دامه زرابوو، هه روه ها گریمانه ی ئه وه مان کرد که عیراق له هه موو لایه که وه تووشی دوژمنکاری ده بیته.

له سهر ئه م بڼه مایه و چه ندینی تر گرنه گترین چاره سهره کانمان دانا، ئه ویش زامنکردنی سهرکردایه تی و کۆنترۆلکردنه، بۆ ئه وه نه خشه مان داړشت و توانا کانمان دیاریکرد، عیراقمان کرد به چوار ناوچه ی سهره کیه وه، سهرکردایه تی و هه قالانمان دابه شکرد به سهر که رته کاند، سه رۆک فرقه و فه یله قه کان و هیزه چه کداره کان هاوکاریان ده کرد.

دابه شکردنه که به م شیوه یه ی لای خواره وه بوو: -

که رتی عه مه لیاتی باکور:

به سه رۆکایه تی ئه بو ئه حمه د (عیزه ت دوری)، سهرکرده ی فه یله ق و فه رقه کان هاوکاریان ده کرد، که ده که وته ئه و که رته وه، ئه م که رته هه موو پارێزگاگانی موسڵ و که رکو و هه ندیک له ناوچه گانی دیاله و به شیک له پارێزگای سه لاهه دینی ده گرته وه.

که رتی مه رکه زی:

ناوچه گانی به عداد، ئه نبار، سه لاهه دین، دیاله و به شیک له هه ردوو پارێزگای واست و که ربه لا، قوسه ی سهرکردایه تی ئه م ناوچه یه ی ده کردو هه قالانی سه ربازی که هیزه کانیا ن له و ناوچه یه یه هاوکاریان ده کرد.

که رتی ناوچه ی فوراتی ناوه راست:

پارێزگاگانی بابل و نه جفه و قادسیه و مثنی له خۆده گریت، سهرکردایه تی ئه م که رته مان سپارد به هه قال مزبان خزه هادی، هه قال فازل محمود غه رب هاوکاری ده کرد، ئه رکی به رگریکردن له و ناوچانه درابوو هه نگاوه رانی سوپای قودس و پێکخسته نه گانی هه قالانی حیزب.

که رتی باشور:

پارێزگاگانی به سره و میسان و زیقار له خۆده گریت، هه قال عه لی حه سه ن مجید کرا به سه رکرده ی ئه م ناوچه یه، برایانی سه رۆک فه یله قه کان و فرقه ی ئه و که رته هاوکاریان

دەکرد.

ئەم كەرتانە بە سەرکردایەتى ھەڤالانى سەركرده سیاسىيەكان بوو، لەگەڵ ھاوتاكانيان لە ھیزی چەكدارى موحامید، ھەروەھا گرنگترین نەخشەى بەر لە دوژمنكارى، كە نەخشەى كۆتایی بریتىيە لە بەرگریکردن لە بەغداد، لەبەر ئەوە دەستمان كرد بە دابەشکردنى بەغداد بۆ چەند ناوچەيەك، كە ھەڤالانى سەرکردایەتى سەرۆكایەتيان دەکرد، گرنگیدان بە بەغداد لە گرنگیتترین شتەكان بوو كە ھەڤالانى ھەردوو سەرکردایەتى سیاسى و سەربازی گرنگیان پێدەدا، لەبەر ئەوەى گروھى لەسەر دەرئەنجامى جەنگى كۆتایی و سەرنجى دوژمن لەسەر ئەمە وەستاو.

بەر لە پوودانى دوژمنكارى، بە ھەڤالانم وت كە تەڤەنگێك پۆلى یەكلاكەرەوھى لە جەنگى كۆتايدا ھەيە، ئەمە جگە لە چەكەكانى تر، پاشان بە پاسەوانانى دەوورى خۆم وت پشیتىنى تەقینەو ھە ئامادە بکەن لەو كاتەى لەگەڵ دوژمن دەجەنگین و خۆمان لە دۆخیكدا بینێو ھە ناچاربووین بەكارى دەھێنین تاكو بتوانین زۆرتەین زیان بە ریزەكانى دوژمن بگەيەنین، كە بەدیگرتنمان لە حسابى خۆماندا دانەنابوو، بەلام پاش تێپارمان لەم بېيارەم پاشگەزبوومەو ھە بەخۆم وت چى بەگەل ھەڤالانى سەرکردایەتى بلیم و چیم پێدەلێن، ئایا من سەركردهم و جەنگ بەپێوەدەبەم یان جەنگاوەرم ؟ ئەم ھەلۆیستەم وا لێكدەدرایەو ھە كە ئەمە دەستبەردانە لە سەرکردایەتى، لەبەر ئەوە فكرەكەم پەتكردهو ھە.

كاتێك لە شەوی ۲۰ لەسەر ۲۱ ی ئازارى ۲۰۰۳ دا، دوژمنكارى پوویدا، ھیزە موحامیدەكانمان ئەركى بەرگری و بەرھەووبوونەو ھەیان خستە ئەستۆى خۆیان، ھەمووان بەپێى پیزو كەرتەكانيان ھەك پالەوان كاریان دەکرد، لەگەڵیشیاندا گەلى عێراقى موحامید بە ھەموو باوھەرو خۆپاگریو ھە بەشداریان دەکرد، سوپای ئازامان بە تاییبەتى لیوای ۴۵ ی پالەوان، كە دوژمنى بەو خۆپاگرییەى لە ئوم قەسر سەرسام كرد، لەگەڵ دڕندەیی و توندی دوژمنكاریدا، ھەروەھا گەورەترین کاریگەرى لەسەر گەلەكەمان داناو دوژمنى ناچارکرد زیاتر لە جارێك چاو بە نەخشەكانیدا بخشێنیتەو ھە.

پاش توندبوونەو ھە جەنگو لەكاتى جەنگى فرۆكەخانەدا لە ۲۰۰۳/۴/۵، لەگەڵ براكانم لە ھەندێك قۆناغەكانى جەنگدا بە خۆم بەشداریم كرد، كە پالەوانانى گاردی كۆمارى و پالەوانانى جەنگاوەرە عەرەبیەكان و فیدایییە بەرپزەكانم لەگەڵدا بوو، پۆزێك كە پێنمایم بە

هه نډیک له هه قالانم له سه رکړدایه تی سوپاو گارد له نږیک مزگه وتی (نوم نه لقبول) ددها، نه بو نه دا (ته ها یاسین ره مه زان) م پیگه یشته، له و کاته دا دوژمن توانیبووی له هه نډیک ریگا سه ره کییه کانه وه بیته ناو به غدا ده وه به تانکو زریپوښه کانی هیله کانی پیښه وه بپریت، من و هه قالان له ژیر پردیدا بووین، هیر شمان کرده سه رکړته کانی دوژمن، خوا یار مه تیدام به نار بی جی سیقن تانکیک یان دووانی دوژمن بشکینم، نه بو نادیه زور به توندی نه مهی په تکرده وه و تی: تکایه کاری و امه که، تو سه رکړدهیت و سه رکړدایه تی ده کهیت و پینمای ده دهیت، تو سه رباز نیت به خوټ بجه نگیت، نه گهر بریندار بکرییت یان خوانه خواسته شه هید بکرییت، نه مه کاریگه ری له سه وره ی سه رباز ده کان داده نیت، به لکو ته نانه ت له سه هه قالانی سه رکړدایه تی، نه مه ش وهک ده سه به ردان له نه رکی سه رکړدایه تی ته ماشا ده کهین، پاشان نه بو نادیه پوښته له گه ل هه قالانی سه ربازو نه دمانی ده سته ی پاسه وان مامه وه، که جه نگاوه ره عه ره بو فیداییه کان پو لیک پالنه وان و میژووی پر شه ره فیان هه بوو، که ده بیته وانه یه ک بو نه وه کانی داهاتوو، عیراقی چهند به هیز بیت، به قولبو نه وهی نه ته وهی هیزی زیاتر ده بیت.

له جه نگی فروکه خانه دا، سه رکړه وتمه سه ری که یک له تانکه کان، ساتیک زور قورس بوو، نه و تانکه م له نیو پرتلیک زریپوښدا به ره و فروکه خانه لیخوړی، فروکه کانی دوژمن و قه له په شه کانیان له ناسمانی جه نگدا ده سوړانه وه، له و کاته دا په شه بایه کی لماوی ناسمانی جه نگی گرته وه، وایکرد دوژمن نه توانیت بومبارانی هیزه کانمان بکات.

پاشان دوژمن پالی به هیزه کانیه وه ناو نه خشه و ته کتیکه کانی گوړی، سوپاکه ی کو کرده وه و پانتاییه کی گه وره ی فروکه خانه ی داگیرکرد، به لام هیزی پالنه وانی موشه کی و راجیمه کان و توپه کان و که رته کانی تر، ده ستیان به له ناو بردنی دوژمن کرد، به نیمچه له ناو بردن له ناویان بردن، دوژمن له ویدا زیاتر له دوو هزار که سی تیاچوو، زور له وه زیاتر بریندارو نامیری تیکشکاو، نه ویش له جه نگی کدا که به پیز (محهمه د سه عید نه لسه حاف) نه وکات نامارده ی پیدا، نه مه بوو به شوکیکی به هیز بو دوژمن، هیزه کانمان توانی نه وکات نه و پیگه یه بگریته وه و دوژمن بیده نگ بکات، تاکو نیستاش ده رنه نجامی نه و جه نگی کپکراوه، تاکو نیستاش باس له زیانه کانی نه و جه نگی کاره ساتباره ناکه ن.

پاش نه وه دوژمن نه قلی له ده سته، سه ر له نوی هیزه کانی کو کرده وه، هیرش

ئاسمانى ۋە حەشىيانە ۋە موشەكى توندترى. كرده سەر بەغداد كە پېشتىر وېنەى نەبوو، بەشىۋەيەكى شىتانه بە چەكى ئەتۆمى لە فرۆكەخانىە بۆمبارانى ھىزەكانى كىردىن، كە لەسەر ئاستى نىۋ دەولەتى قەدەغەيە، بەلام ئەمان بەكىنە ۋە ھەمەجىيانە بەكارىانھىنا، بەم شىۋەيە باشترىن كورپان ۋە ھىزمان لە دەستدا، ئەمەش بوو گەرەتترىن كارىگەرى، كە واىكرد دوژمن بېتە ناو بەغدادەو، ئەو بۆمبارانە دېندانەيەى فرۆكەخانىە واىكرد ھەندىك سەر كىردەى سەربازى كۆنترۆلى ھىزەكانىيان نەكەن، كە ئەم بۆمبارانە كارى لە وورەى سەربازەكان ۋە ھەندىك ئەفسەران كىرد، ئەوانەى پلەى نزم ۋە مامناۋەندىيان ھەبوو، كە شويىنى بەرگىر كىردىيان جېھىشت ۋە ھاتنە ناۋەو ھەى دوژمنى بۆ بەغداد ئاسان كىرد.

نامەۋىت باس لە رۆلى خۆم لە ۋە ھەلوپىستەدا بىكەم، بەلام كۆمەلىك راستىن پىۋىستىيان بە دىكۆمىنت كىردن ھەيە، تاكو ناخەزان نەلەن ھەدام حەسەن لە ۋە جەنگانەدا لەكۆى بوو، مەن لە كاتى ئاشتىشدا لە ناو گەلدا بووم، لەناو جەنگاۋەرەكانم لە كاتى جەنگ ۋە كاتە قورسەكاندا.

جەنگاۋەرانى عەرەبى پالەوان لەگەل فېدايىيە ئازاكان، قورستىر جەنگىيان لە دژى كەرتەكانى دوژمن لە نەفەقى شورتەدا ئەنجامدا، لەگەلئاندا بووم ھەولماندەدا پېشقەچچوونى دوژمن ۋە ئامىرو زىپۆشەكانى راگرىن كە بەرەو بەغداد دەھاتن، ھەندىك لە ئامىرەكانىيانمان تېكىشكاند، لەویدا داوام لە جەنگاۋەرە پالەوانەكان كىرد كە برا عەرەبەكانىيان بپارىزن، پاشان بەرەو گەرەكى مەنسور بەرپىكەوتم، لەگەل برا جەنگاۋەرەكانم ۋە برا عەرەبەكانم بەشدارى جەنگم كىرد، كە لەوكاتەدا بەتوندى لە دژى دوژمن ۋە ئامىرەكانى دەجەنگاين، توانىمان بە پىشتى خوا چەند تانكىك بشكىتىن، كە لە شەقامى ۱۴ ى پەمەزان ھەلھاتن، لە پىگەيەكەو ۋە بۆ يەككى تر دەجولەين، لەناو جەنگاۋەرەكاندا بووین ۋە مەعنەۋىياتمان بەرز دەكردنەو.

لە ۹ ى نىسانى ۲۰۰۳ دا جەماۋەر بەشىۋەيەكى عەفەۋى لە گەرەكى مەنسور كۆبوۋەنەو، پاشان چووم بۆ باب ئەلشەرقى، زۆر لە گۆرەپانى فېردەوس دوور نەبووم، ئەۋىش لەو كاتەى شانۆگەرەيەكەى تىدا پىۋىدا، كە لەویدا دوژمن دەۋىست مەعنەۋىياتى سوپاكەى بەرزىكاتەو، پاشان لە نىۋ خەلكدا لە شارى ھەدام پىاسەم كىرد، بەلام لەو كاتەدا وېنەگرەكەمان لە دەستدا تاكو بتوانىت ئەۋەى پىۋەدەدات دىكۆمىنتى بىكان.

لەدوای ئەو پۆژەو پۆژانی دواتر، چاوم بە هەندیک لە هەڤالانی سەرکردایەتی و سەرکردایەتی سوپا کەوت، لەلایەکی تره‌وه جەنگێکی توند لە ناوچەی ئەعزەمیە و گۆڕەپانی عەنتەر روویدا، جەنگاوەرە عەرەبەکان زۆر بەتوندی دەجەنگان، هێزەکانی دوزمن و بە کریگێراوەکانیان لە خائێنان توانیان دزەبەکەنە ناو بەغداد و بێنە ناوێ و هەموو لایەکدا بلۆبێنەوه.

پاشان بەره‌و ئەعزەمیە کەوتەپێ، لەگەڵ پاسەوانەکانم نانی نیوہ پۆمان خوارد، ئەویش لەوکاتەی بەکێک لە پاسەوانەکان لە چێشتخانەیەکی ئەو ناوہ خواردنی بۆ هێناین، پاش ئەوێ نوێژی عەسرمکرد لە مزگەوتی ئیمام ئەبی حەنیفە، سەدەها کەس لە خەلکی ئەعزەمیە پالەوان کۆبوونەوه، جەنگاوەرە عەرەبەکان و فیدائییەکانم لەگەڵدا بوو، سلاوم لەجەماوەر کردو مالتاوايم لیکردن، پاشان قسەم بۆ جەنگاوەرە عەرەبەکان کردو داوای بەرگری زیاترم لیکردن، دەرڤەت نەدەن بە دوزمن هەناسە بدات، ئەمڕۆ جەنگی راستەقینە ئێمە دەست پێدەکات، هەر ئێمەش پێپەرەوه‌کە یاری دەکەین، دەبێت وانەیک فێری داگیرکەر بکەین هەرگیز بیری نەچیتەوه، پەلەکردن لە ئەنجامدانی کردە ی پالەوانی، تاکو دوزمن و بەکریگێراوەکانیان چیتێ سەرکەوتن نەکەن، دوزمن بە چەندین شیۆه و هەوایی درۆ دەیویست کاریگەری سلبی لەسەر وەرمان دابنیت، بەلام بەهۆی باوەرمان بەخوا و پەوایی کێشەکەمان و بەرگری و خۆپاگریمان هەموو ئومێدەکانیان تێکشکا، هەولیاندا کاریگەری لەسەر مەعنەویاتی عێراقیەکان دابنێن بەوێ دەیانووت صەدام حسین کۆژراوه، داوام لە هەڤالانم کرد هەوالەکە بەدرۆ نەخەنەوه.

هەڤالان و سەرکردەکان و ئەندامانی سەرکردایەتی لە ئاستێکی بەرز ی خۆپاگری و نازایەتی و هەلوێستیان هەبوو، ئەگەرچی جەنگەکە زۆر درێژ و توند بوو، لەگەڵ ئەندامانی سەرکردایەتی بە درێژی پۆژانی جەنگ پەيوەندیان هەبوو، بەتایبەتی تەها یاسین پەمەزان و تارێق عەزیز و قوسەیی و فەریق سولتان هاشم و سەحاف، ئەمەجگە لە سەرکردە مەیدانیەکان، بەلام چاوم بە ئەبو ئەحمەد (عیزەت دوری) نەکەوت، لەبەر ئەوێ سەرکردایەتی کەرتی باکوری دەکردو لە بەغدادەوه دووربوو، لەناو شاری بەغداد دەگەڕاین و لەنیو پیزەکانی گەڵا بووین، بەشداری پۆلی کەرته‌کانمان لە جەنگدا دەکرد، هەندیکجار بە ئۆتۆمبیلی خەڵەتینەرانە و هەمەجۆر هاتووچۆمان دەکرد، هەندیکیان کۆن و

ھەندىكى تريان ئۆتۈمبىلى گىشتى بوون، پاشان چاوم بە ھەندىك لە ھەقالان كەوت،
 بېرىماندا خۇمان خەشار بىدەين و بۆ بەشى دووھى خەبات بگوازينەو، بەشى
 مفاوھەت و خەباتى نەيتى، پۇژى ۲۰۰۲/۴/۱۱ لە بەغداد دەرچووين و پوومان كرده بارەگا
 بەدىلەكان.

پۇژى داگیركارى سەرۇك لەكوى بوو؟

لە پۇژى يەكەمەو كە دوژمن ھاتە ناو شارى بەغداد، لە پووى دەرۋونىيەو خۆم بۆ
 ئەمە ئامادەكرد، گەرەمەو بۆ سالانى يەكەمى خەبات لە سالى ۱۹۵۹، كارەكە لەگەل خۆم و
 ھەقالان وا بەپتو دەرچو، وەك ئەوھى پوويدا لامان كتوپىرى نەبوو، لەو كاتەى
 شەپانگىزەكان دەھۆلى جەنگ دەكوتن و باس لە دەرھەتى ئالتونى دەكەن، ھەولماندەدا
 ئەو دەرھەتەيان بۆ فەرھەم نەكەين، كە لەوانەيە بېيتە كارەساتىك بەسەر ھىزە
 چەكدارەكانمانەو، ئەمیان لای من بۆ خۆشەويستى ژيان نەبوو، ژيان لای من ھىچ
 مانايەكى نەبوو لە بەرامبەر ئەوھى عىراق بە ئازادى و كەرەمەت بۆ.

بۆ لە دەستدانى دەرھەت لە دوژمن، دەبوايە پىگەى بەدىل وەربىگرىن، لەو شەوھى بۆش
 دوژمنكارى بۆ سەر بەغداد دەستپىكرد، لە مالىكى ھاكەزايى بووم لەگەرەكى تەشرىع كە
 نۆر لە كۆشكى كۆمارىو دەر نەبوو، دوژمن كۆشك و ئەو ئامانجانەى ديارىكردبوو
 بۆمبارانى كرد.

لەيەكەك لە پۇژنامەكانى بەرەنگارىوونەو، سەرکردايەتيم بۆ كۆبوونەو لە چىشتخانەى
 (الساعة) داوھەتكرد لەگەرەكى مەنسور، داوام لە ئەندامانى سەرکردايەتى كرد لە دەرگای
 پىشەو و پىشەو بىتە ژورى، ئەويش بۆ لە خىشتەبردن، كاتىك من چووم بۆ شوپىنى
 كۆبوونەو، بىنيم يەكەك لە كەسايەتە گرنگەكان لە كۆبوونەو كە ئامادە نەبوو،
 بەخۆم وت كارى خۆى كرد، يەكسەر داوام لە ئامادەبووان كرد ئەو شوپىنە بەجىبھىلن و
 بچنە شوپىنىكى تر لە مەنسور لە خانويەكى ئاسايى، پاش ئەوھى چووينە ژورى و بۆ
 ماوھەكى كەم كۆبووينەو، فەرمانم پىكردن بچنەدەرى، پاش چەند خولەكەك لە چوونە
 دەرەوھەمان ئەو شوپىنە بەخەستى بۆردومان كرا، ئەوكات دوژمن بۆلوى كردهو كە صەدام
 لەو شوپىنەدا مردو.

پاش ئهوهی دوزمن داگیرکاری بهغدادی تهواو کرد، بریارمدا له بهغداد بچمهدهری، چووم بۆ پارێزگای ئهنبار، به دیاریکراوهیی بۆ شاری رومادی، که بوومه میوانی خیزانیکی عێراقی ناسراو به کهرامهت و وهفای نیشتمانی، ئهوانیش خیزانی (ئال خربیته)، لهوی چاوام به عودهی و قوسهیی و هندیك له پاسهوانهکانیان و بهرزان کهوت، گههجان بههوی ئامیری سورهیاوه پهیهوهندیان دهکرد، کهوا دانراوه زۆر بهخیزایی چاودیری دهکریت لهلایه مانگه دهستکردهکانهوه، که دهتوانیت ئامانجهکه بهووردی دیاری بکات، لهو کاتهدا خۆم بۆ خه و ئاماده دهکرد، داوام له خیزانهکهه کرد له بهغداد دهبرچن، لهو کاتهدا فروکه ئهمریکیهکان ئه و شوینهیان بۆردومان کردو لهویدا روکان عهبدول غهفور شههید بوو، لهگهڵ ژمارهیهک له پاسهوانهکانی، ههروهها ژمارهیهکی زۆر له ئهندامانی خاوهن مāl شههید بوون، بههوی ئه م کارهساته پڕئازارهوه، که تاكو ئیستا ههست به شهرمهزاری لهبردهم خیزانی ئال خربیت دهکهه، یهکسهه لهگهڵ دووان له پاسهوانهکانم به ئۆتۆمبیل دهچووین، پووم کرده قهزای هیت، وهک له بیرم بیت لهگهڵ قایمقامی قهزا چاومان بهیهک کهوت، ئۆتۆمبیلهکانمان گۆرپهوه، پاشان وازی لیهتنام و له دهووبهری شاری رومادی دهسوپامهوه و خۆم ههشاردابوو، له نزیک عهشیرهتهکهی تو مامۆستا خهلیل، له راستیدا ویستم نههم بهبار بهسهه عهشیرهتهکهتهوه.

سهروک بۆ چهند ساتیک بێدهنگ بوو، وامزانی سهدهیهکه ... دهمويست گویم له شتی زیاتر بیت، لهو زهمهنهی پاسهوانه ئهمریکیهکان بۆیان دیاری کردبووین که تنها چوار کاتژوێرو نیو بوو، پرسیارم لیکرد: گهورهه ههست دهکهیت نهخشهیی بهغداد کهلینی تیدا بووبیت ؟ وهلامی دایهوه:

((بهائی ههندیك کهلینی گرنه ههبوون، ماجرایی کارهکان و پهوتی جهنگ و بالادهستی دوزمن توانی ئه و کهلینانه له بنهپکردنی جهنگ به خیزایی بهکاربهیئت، لهگهڵ ئهمانهشدا، جهنگاوهرهکان و پیاوانی هیزی چهکداری پالهبان و سههرکرده و فهرمانده و جهنگاوهران، لهگهڵیاندا فیداییه پالهبانهکان و خۆبهخشه عهربهکان کاریکی باشیان کردو له پشتیانوه گهلی عێراقی پالهبان ههبوو .. بهلام ئیرادهی خوایه و کهس ناتوانیت بهرهوپووی بیتهوه.

بەشى چوارەم

لاپەردى دوودىمى يەكلاكرەو (ئەلجەواسم)
مقاودمەت

ئەودى يەكجار چەكى كىرىتتە رووى ئىمپىريالىزم، ناتوانىت لە دەستى
بىخاتە خوارى ئەگەر ئەمەشى كىرد ئەوا ئىمپىريالىزم گۆرى بۇ ھەلەكەتتى

پائول كاسترو

قەسەکردن لەگەڵ سەدام حەسەن، قەسەکردنە لەگەڵ مێژوودا و بۆ مێژوو، کاتێک باسی لاپەرەى دووھەمى جەنگى عێراق و نەتەوھەى کرد، لایەنى مفاوھەمەى ئازا، کە ھەموو جیھانى بە خێرايى و ھێزەکەى سەرسامکرد، وتى:

لاپەرەى دووھەمى جەنگى (مفاوھەمەى داگیرکەر)، خەلىلى کوپم لە پۆزى ۲۰۰۳/۴/۱۱ واتە پاش داگیرکردن بەدوو پۆز پوویدا، لەو پۆژەدا چاوم بە سەرکردە سەربازییەکان کەوت پێم وتن چیان ھەبە پێم بلێن، بەک بەیەك وەلامیاندايەو، وەلامەکانیان ھەمەجۆر بوو، تاكو دوا کەسیان وتى: تەنھا دوو فەوجم ماو، وتم: بپۆن و پشت بەخوا، لاپەرەى دووھەمى جەنگەکان تان دەستپێیکەن.

لەبەر ئەو ئەوھەى ئەمڕۆ پوودەدات بە پێکەوت نییە و کارێكى عەفەوى نییە، بەلکو کارێکە بەر لەماوھەیکى درێژ نەخشەى بۆ کێشراو، بەر لە پوودانى دوژمنکاری، ھەموو پێ و شوێنە پێویستەکانمان گرتەبەر، چەك و تەقەمەنیمان ئەنبارکردو پێداویستەکانى جەنگى درێژخایەنمان دەست پێکردو قوناغى جەنگى پارتیزانى دەستى پێکرد، کە دوژمن نايدۆزیتەو.

لە ۲۰۰۳/۴/۹ دا سەردانى مەدینە سەورەم کرد، خەلکى شارەکەم بەسەرکردەو، بە ژمارەیکى زۆر کۆبوونەو، ئەم سەردانە وێنەى گیرا، لەبەر ئەوھەى ئێمە پێگەيەکمان گرت جیاوازتر لە پێگای تیمى وێنەگرتن، کە بەھۆى توندی بۆمبارانەو نەیانئوانى بگەنە ئێمە، پاشان چووم بۆ ئەعزەمى لەوێ چاوم بە ژمارەیکى زۆر لە خەلکەکە کەوت لە نزیک زریپۆشەکانى ئەمریکاو، کە یەکیکیان دەستى کرد بە دەستپێژ شانى چەم بریندار بوو، بەلام برینەکە سووک بوو.

پۆزى ۲۰۰۳/۴/۱۱ پاش کۆبوونەو لەگەڵ سەرکردەکان، بپارماندا لە بەغداد بچینەدەرئۆ دەستەى بۆدى گاردى خۆم لەگەڵ بوو، بەلام داواملیکردن بچنەو بۆ مالهو و بۆ ناو خێزانەکانیان، چەند ژمارەیکى کەمى پاسەوانم ھێشتەو بەپووبارى دیجلەدا بەدوو بەلەم پەپینەو، وەك بیرم بێت لە بەغداد دەرچووین و بپارماندا خۆمان بشارینەو، وەك سالى ۱۹۵۹، کە ئەو سالی پێ بوو لە خەبات بەپێى پەتە دەپۆشتین و

چىمان پراۋبكردايە ئەۋەمان دەخوارد يان ئەۋەى لە كىلگەكان دەستمان دەكەوت، ئەمە جگە لە هىلاكى و شەۋنخونى و نەخشەدانان.

دواتر سەرپەرشتى كەرتەكانى مقاۋەمەم دەكرد، ئەۋىش بە ھاۋكارى ھەقالان بەرلەۋەى ھەندىكىان بەدىل بگىرىن، لەگەل كەرتەكان پەيوەندىمان ھەبوو، لە ھەندىك لە پارىزگاكان چاۋدىرى بارودۇخيانمان دەكرد، بەلام پاش دزەكردنى دوزمن و دەزگا سىخۇرپەكانيان و دەزگاي ئىستخباراتيان، بەتايىبەتى ئىران و ھاتنە ناۋەۋەيان بۇ ناو پارىزگاكانى باشورى ئازىز، بەباشمان زانى نەچىن بۇ ئەو پارىزگايانە، لە سەردانى شارى بەغداد بەردەۋامبووم، پەيوەندى راستەوخۇ و ئاراستەوخۇم لەگەل پياۋانى مقاۋەمەت ھەبوو، پاشان چوۋمە پارىزگاي دىالە و نەينەۋاۋ دەۋرۋەرى موسل و پارىزگاي كەركوك و ھەۋىجە و سەرجم ناۋچەكانى سەلاحەدىن و زۆربەى ناۋچەكانى ئەنبار، لەو شوئىنانەى سەردانم دەكردن زياتر لە سى كاترئىر نەدەمامەۋە، ئەۋىش لەبەر زۆر ھۆكار، نەمدەۋىست بىم بەبارگرانى بەسەر خەلكەكەيەۋە بەتايىبەتى كە دوزمن ھەمىشە لە بۆسەدا بوو بۆمان، نەمانۋىست زيان بەگە لەكەمان بگەيەنىت.

پەيوەندىم بە مقاۋەمەۋە ھەبوو، چاۋدىرىم دەكردن و سەركردايەتىم دەكردن، ئەۋىش يان بە شىۋەيەكى راستەوخۇ لە بوارى سەردانى ھەندىك لەكەرتەكان بۇ بەرزكردنەۋەى مەعنەۋياتيان، يان ئاراستەكردن يان بە ھۆى نامەى نوسراۋەۋە، كە ئەمەيان لەبەر ھۆكارى ئەمنى كەمبوون، يان بە ھۆى نامەى زارەككەيەۋە، بە ھۆى پىداۋىستى ئەمنى دەبۋايە بە جلى شۋان يان عەرەبىيەۋە ھاتوۋچۆمان بكردايە، ھەروەھا بە ھەمەجۆر ئۆتۆمبىل ھاتوۋچۆمان دەكرد، لەۋانە ئۆتۆمبىلى بارى گەرەۋ مامناۋەند، لەۋانە بە تەكسى و ئۆتۆمبىلى تايىبەتى.

پۇژىكىان لە ئۆتۆمبىلىكى تەكسىدا بووم دەمانچە و كلاشىنكوف و نارنجۇكمان پىبوو، بەرپىكەوت لە خالى پشكىنىنى ھىزەكانى داگىركەرنزىك كەۋتىنەۋە، كە خالىكى گەرۆك بوو، كەۋتىنە ناو خالەكە شۆفىرەكە كە يەكىك بوو لە دەستەى پاراستنم ۋىستى رپرەۋى ئۆتۆمبىلەكە بگۆرپىت و بۇ دواۋە بگەرپىتەۋە، پىم وت پشت بەخوا برۆ، لەۋىدا سەربازە ئەمريكەكان پايانگرتىن، بەلام تەماشاي دەموچاۋيان نەكردىن، داۋايان لىكردىن برۆين، ئەۋكات چەكەكانمان لە ژىرقاچمان شارەبۋەۋە.

بە زۆر پوۋداۋى ھاۋشىۋەدا تىپەپىن، زۆرجار لەو شوئىنانەى پىيدا تىپەر دەبوۋىن

له درگای مالی عیراقیه کاتمان دودا، پاش نه وهی رینگه یان ده داین ده چووینه ژووری.
به به فالانم ده ووت نه گهر له درگای مالیکی عیراقیمداو درگای نه کرده وه واته نه و
هه له بک هه به که له وانه به هونه ری بیت.

هه و ماوه به دا که سهرانی خه لکم ده کرد، له ماوه ی خوشارد به وه دا، هه ولمده دا به به
به بار به سهریا نه وه یان تووشی مه ترسیان بکه م. به یی نه وه ی خاوه ن مال به ناگابیتیم
ده ده چووم.

هه ولمده دا پاره بختیم بو مقاومه، نه ویش به یی نه و پاره یی له سهراته کاتمان
ده مانبرد، تا کو مقاومه به شتو ده یه کی ناسایی به رده وام بیت، له بهر نه وه به که م پرسیار که
نه مرکیه کان ناراسته یان کردم له پاش ده دستگیرکردیم، ده رباره ی مقاومه به ووت هه روه دا
ده رباره ی نه بو نه حمه د (عیزه ت دوری) پیم وتن کاتیک ده ستریزی ده که نه سهر گه لانو
که رامه تی پیشیل ده که ن و سامانی ده دزن، له وینا به رگری پینویسته، جگه له مقاومه هه یی
رینگه به کی تر نییه، پیم وتن: نه گهر عیزه ت دوری له برژانگه کاتمان بو وایه نه و ده مخسته
ناو چاوه کاتمان دامده خست.

ژور پرسیاریان له مقاومه ده کرد، وه لایمی من هه ر نه وه نده بوو که ده بیت گه لی عیراقی
به ته واده تی زیندان بکه ن، له بهر نه وه ی هه موو عیراقیه کی شریف له ریزی مقاومه مه دایه، که
ژور له وه گه وره تره که نیوه برتان لیکر ووه ته وه، که هه موو نارادی خوارانی عروبه و
نیسلامو نیشتمانیه کارو ها ولاتی ناسایی و ژنو مندان له خوده گرت، گه وره و بجوک
به شانرن، پیم وتن له بهر نه وه داره مه یی ژور ناماده بکه ن، وه ک چون بهر له داگیرکاریش
هه مان قسه م پیوتن، که نیوه له ده وری شورای به غداد تیکده شکین

نووسه رو شبکه ره وه ی سیاسی (دکتور فهیسه ل فهه د) له وتاریکدا به ناو نیشانی
(راستگویی صه دام حسینی و راستگویی سه خاف) ده رکه وتنی دروژنی بوش و
هاوکارانی، (توری به سره، له رژی ۱۲ ی نیاری ۲۰۰۵ د) ده لیت (نه مرکیه کان له

نووسه رو تیکدایم ماموستا سه لاج موختار ده لیت، نه ویش له بواری چاوپیکه وتنی که لکه ن که نانی جزیره له رژی
۲۰۰۸ ده لیت سه روت راستی و ته که نوژمان له شورای به غداد تیکد شکین، نه وده ته هیزدگانی داکتر که ر له ده وری به ر
به غداد تیکد شکین واته له نه وچه و نه تییه و مه دازو سامه راو (نوویه و به لوه و یوسفیه و مه حمودیه و سه قلاویه و
چه ندها شاری تری عیراقی خه داتگیر

زیانه‌کانیان له فیتنامدا خوشده‌بن، نه‌ویش به به‌راورد له‌گه‌ل نه‌وهی له‌سه‌ر ده‌ستی عیراقیه ئازاکان پییان ده‌گات، یه‌کێک له سه‌رکرده‌کانی به‌رگریکاری فیتنامی به‌بۆنه‌ی سالیادی پزگاربوونی گه‌لی فیتنام‌ه‌وه نه‌م قسه‌یه‌ی کرد، که له‌دژی داگیرکهری نه‌مریکی بوون، که به‌وردی باسی له مقاومه‌ی عیراقی کرد،

نه‌وهی ده‌موت مه‌به‌ستم بوو، نه‌و شارانه هه‌موویان ده‌وری به‌غدادیانداه‌وه دوزمنی به جوامیری مقاومه سه‌رسامکردوه، من مه‌عه‌دن و نه‌ساله‌تی گه‌له‌که‌م ده‌ناسم، نه‌وه‌تا ئیوه خۆتان ده‌کوژن و ده‌کوژرین و له‌مه‌یدانی جه‌نگ هه‌ل‌دین و زیانیکتان پیده‌گات هه‌رگیز بیرتان لینه‌کردوه‌ته‌وه، له‌کاتی لیکۆلینه‌وه‌یان له‌گه‌لم هه‌ستم کرد له چ ته‌نگه‌زه‌یه‌کی گه‌وره‌دان، به‌دوای چاره‌سه‌ریکتدا ده‌گه‌پین ناوی ده‌موچاویان بپاریزیت.

که‌مێک سه‌رنجی گواسته‌وه، نه‌م پیاوه مه‌زنه که قه‌ده‌ر وایکرد له سه‌رۆکی ولاتیکی مه‌زنه‌وه ببیته سه‌رکرده‌ی مقاومه‌وه به خا‌ک و خۆلی عیراقه‌وه بلیکت، دووباره ده‌ستی به قسه‌کردن کرد.

((به نه‌مریکیه‌کانم وت گه‌لی نه‌مریکی دوزمنی ئیمه‌ نین، به‌لکو دوزمنی راسته‌قینه‌ی ئیمه حکومه‌ته‌که‌تانه که ئیوه‌ی گلاندوه‌ته جه‌نگی داگیرکردنی عیراقه‌وه، له‌به‌ر نه‌وه ده‌بیت نرخ‌ی گرانی نه‌مه‌ بده‌ن)).

باس له فه‌لوجه‌ی پاله‌وان کرا، سه‌رۆک وتی که چاوه‌پوانی نه‌وه‌ی ده‌کرد دوزمن دووباره هێرش‌ی بکاته‌وه سه‌ر (هه‌موو هه‌سته‌کانم پییان ده‌وتم که ده‌نگی نه‌و فروکانه‌ی له‌کاتی هاتنه‌ ده‌ره‌وه‌م له هۆله‌که ده‌مبیس‌ت، ده‌بیت به‌ره‌و فه‌لوجه بچن و له دژی خه‌لکه پاله‌وانه‌که‌ی بن، که هه‌رگیز مل که‌چ ناکه‌ن، من قه‌باره‌ی مقاومه‌ له‌ویدا ده‌زانم، توانای پیاوه‌کانی بۆ به‌ره‌نگاربوونه‌وه و به‌ره‌نگاری، زۆربه‌ی کاده‌ره‌کانی مقاومه‌ له نه‌فسه‌رو سه‌ربازانی عیراقین و له‌گه‌ل کادیسانی حیزبو نیشتمانپه‌روه‌ره‌کان و سوپای قودس، نه‌وان خاوه‌ن مه‌شقی به‌رزن، شاره‌زایی شه‌پی به‌ره‌راوانیان هه‌یه، هه‌ستم ده‌کرد به‌ راستی جو‌له‌ی فروکه‌کان به‌ره‌و فه‌لوجه ده‌چیت، داوام له‌خوا کرد که سه‌ریان بخات و زیانی مرو‌یی که‌میان لیبکه‌ویت.

((به نه‌مریکیه‌کانم وت ژماره‌ی دانیش‌توانی عیراق هه‌وت ملیۆن که‌سه دوو ملیۆنیان چه‌کیان پێیه، ئیستاش باوه‌پم وایه نه‌ته‌وه‌یه‌کی پێ چه‌ک و بێ هیز نه‌ته‌وه‌یه‌کی ملکه‌چه، به‌سه‌رکرده سه‌ربازی و هه‌فاله‌کانم وت تفه‌نگ بۆ جه‌نگ له دژی نه‌مریکا ئاماده بکه‌ن، پاش

نهوډی سوپاکه مان بو مقاوده مه گورا زور له سوپای نه مریکی به هیتر بوو، بهر نهوډی
د دستگیر بکړیمو نهو ماوډیه ی له ناو هه قاله کانمدا بووم، پیم وتن: نیمه به مردن شیرخوار
کراوین)).

کاتیک سالی ۲۰۰۳ له دیجله په پرمه وده بهر لهوډی به ماوډیه ک بگیریم، نهو په رینه وډیه
بو من پیویست بوو، کاتیک گه یستمه ناو ناو به له میکی بچوکی لیبوو، خانه خوئی وتی
به له مه که تنه ها به شی منو تفهنگه کان دهکات، وډلامم دایه وده و وتم تو له گهل تفهنگه کان
بروو، من به مه له دده پرمه وده، هیزی پیاو تنه ها له ماسولکه کانیدا نییه، به لکو هیزی درنده
له که لبه و ماسولکه کانیدایه، هیزی پیاو له ئیمان و دلیدایه، نه مه ش عزم و نازایه تی
دهداتی، که ماسولکه ناتوانیت بیخولقینیت، به لی کوړم خهلیل .. هر سوپایه ک بیه ویت
خاکه که ی بیاریزیت له دوژمنان ده بیت به سر زدویدا پروات، ته کنه لوژیای سوپا که مددهکات
یان له ناو دهجیت، کاتیک رولی چه که کانی تر ته و او ده بیت رولی بهرگریکار دهست
پندهکات.

سهرسامی خوئی دهربری، جهختی له وده کرده وده که سهرکه وتنی هیزی مقاوده مه ی
عیراقی له پالپشتی گه ورده ی گه لی عیراقیه وده سهرچاودی گرتووه، نهو سهرکرده قیتنامه
بروای به سهرکه وتنی نزیکی مقاوده مه ی عیراقی و تیکشکاندن ی نه مریکا هه بوو، که له عیراق
ده دوریت).

هه میسه به ناگاییه وده به بهرده وامی په یوده ندیم به هه قالان و برایانی سهرکردایه تی و
مقاوده مه ته وده هه بوو، زور حزم دهکرد بیانینم و هه والیان بزاتم، به چری له بیرکرده وده یان
بگم، که دهکرت سوودی لیدو دربگرین، هه روده ها له هه مان کاتدا زور سوور بووم له سر
نهوډی دوژمن زده فر نه بات و نه دامانی سهرکردایه تی دهستگیر بکات.

روژنکیان له پنده شتیکدا چاوم به نه بو نه حمه د کهوت، وډک چاودریم دهکرد له
به رترین ناستی ورده دابوو، هه روده ها وډک خوئی خاوه ن خولق بوو، عه باکه ی خوئی داکه ندو
له سر زده ویه که رایخست تاکو له سهری دانیشین، نهو ته نه ها جاریک بوو چاوم پنی کهوت،
به لام به هوئی لایه نی سینه مه وده په یوده ندیمان بهرده وام بوو.

بەشی پێنجەم

رووداوێکانی بەر لە دوژمنکاری ١٩٩١

ئەو خەباتکار ..

ئەگەر بەهەای بیروباوەر لەبەردەمتدا لەرزێ

بیرت لای بەهەای پیاوێتی بیت.

سەدام حەسێن لە زینداندا

خەلك راھاتىبوو پاش ئەو ھەموو كارەساتەى پووبەرووى نەتەودى عەرەب بوودەو بلىن.
 بەدواى ئەمريكا بگەرىيان ئيسرائيل بېشكەن، ئەو پرسىيارەى لە مېشكەدا دەھاتو
 دەچوو. بەلكو سەرقالى كردبووم، ئايا كەمتەرخەمى لەلای سەركرەدە سىياسىيەكانى
 عىراقەود بوو، كە نەيانتوانىبوو بەسەر ولایەتە يەكگرتووەكانى ئەمريكادا بگرتەودو
 پەيوەندىيەكى باشى لەگەلدا دروست بكەن ؟

كاتىك ئەم پرسىيارەم ناراستەى ھەدام حسين كرد، وتى:

((لە ھەشتاكانى سەدەى رابردوودا پەيوەندىيەكى ئاجىگىرمان لەگەل ولایەتە
 يەكگرتووەكانى ئەمريكادا ھەبوو، ئەم پەيوەندىيە بە ھوى ناسەقامگىرى بارودۆخى سىياسى
 ئەو كاتە كارىگەر بوو، وابزانم سالى ۱۹۸۴ بوو بانگەشەى پەيوەندى گرتەووە كرا)).

لەماودى جەنگى ئىران عىراقدا لەسەر ئاستى وەزارەتى دەرەو پەيوەندىمان لەگەل
 ولایەتە يەكگرتووەكانى ئەمريكا ھەبوو، خوازيارى لىكتىگەيشتنى باشتربووين ئەویش بو
 بەرژەودەندى گەلى عىراقو گەلى ئەمريكى لە سەردەمى سەرۆك رۆنالد رېگاندا، بىرمە
 رۆژنىكيان پىنوئىستمان بە گەنم ھەبوو، بەشىوئەيەكى خىرا گرێبەستمان لەگەل ھۆكۆمەتى
 ئەمريكا بەست تاكو پەلە لەم گرێبەستەدا بكەن، مەسەلەكە ھەر ئەوئەندە نەبوو تەنانت بە
 شاندى عىنقىيان وتبوو پارە مەدەن بە كۆمپانىا ئەمريكىيەكان، ھەركات كەوتنە دۆخىكەو
 دەتوانن پارەكەمان بدەنەو.

ئەمانە ھەندىك مەسەلەيە لە بىرمان ئاچىتەو، ئەگەر چى پووداوى زۆرى بەسەردا
 ھاتوودو دىيەھا سال تىپەريوود.

بىرمە ھەر لەسەردەمى رېگاندا بوو، وەزارەتى بەرگرى عىراقى پىنوئىستى بە فرۆكەى
 كۆپتەر ھەبوو، ئەوكات بەھوى جەنگ لەگەل ئىراندا چەك فرۆشتىيان ئى قەدەغە كردبووين،
 بەلام ھەفتا تا ھەشتا فرۆكەى بىچەكمان دەستكەوت، كە بۆ گواستەوئەى كەلو پەل بو
 بەردەكانى جەنگ سوودمان لىوەرگرت.

لە جەنگى ئىران عىراقدا پاپۆرىنى ئەمريكى پىنكراو سىو ھەوت دەرياوانى
 ئەمريكى تىدا كۆژران، رېگان دەيتوانى فەرمان بەدات بەغداد بۆردومان بكات، وەك كلنتۆن و

بۆش كرديان، بەلام پيگان ئەم كارەى نەكرد.

هەمووان دەرزانن لە دەرەوہى ئاوى ھەريئى ناوچەى قەدەغەكراو ھەيە لە كەنداوى عەرەبى، ھەر ئامانجىك لەوئوہ بىت ھىزەكانى ئاسمانيمان لىدەدەن، لەبەر ئەوہى وەك ھىزى دوزمن مامەلەى لەگەلدا دەكەن و لىدەدەن، ئەوكات چاودىزى ئەلىكترونى نەبوو، ئەوہى روویدا فرۆكەكانمان ئامانجىكيان بەدى كردو موشەك بارانيان كردو نوقمیان كرد، ئىمە لەلای خۆمانەوہ پيمان راگەياندن كە ئەوان ھەلوئىستىكى ھەلەيان نواندوہ، لەبەر ئەوہى ئەوان واتە ئەمريكا ھاتوون سىخوڤى گويگرتن لەسەر عىراق يان ئيران بكن، داواى لىبووردنمان كردو ئەوانىش قبوليان كرد، قەرەبووى خىزانە زيان لىكەوتووەكانمان كردەوہ و ئەمريكاى ھىچ لەمپەرىكى بۆ دانەناين، رووداوہكە لەبەر چووەوہ، بەلام ئەم پەيوەندىە بەماوہىەكى شلۆقدا تىپەپى لە سالى ۱۹۸۶ دا، بەتاييەتى لە كىشەى ئيران گىتدا لای ھەمووان ئاشكرايە ئىدارەى ئەمريكاى لەسەر ئەمە داواى لىبووردنى كرد، ئىمەش لىبووردنەكەمان قبول كرد، كەواتە پەيوەنديمان لەگەل ئەمريكادا باش بوو، ئەگەرچى چاوم بە سەرۆك پيگان لەو ماوہىەدا نەكەوت.

لەلایەنى زانىارىيەوہ، ئىمە لەلایەن ئەمريكاوہ ھىچ زانىارىەكمان دەستنەكەوت، بەلام برا عەرەبەكانمان زانىارىيان دەداینى، ھەستمان دەكرد زانىارىەكان لە ئەمريكاوہ دىت، بەلام راستەوخۆ نەبوون.

ئەو پرسىارەى لىرەدا بە مېشكەمداھات، لە پاش پۆيشتنى پيگان و ھاتنى بۆش چى روویدا تاكو، نەخشەمان بگۆرپن؟

پاش سالى ۱۹۹۰ ويستان پەنجەرەيەك بكەينەوہ بەرووى ئەمريكادا تاكو بگەينە لىكتىگەيشتن لەسەر بنەماى بەرژەوہندى ھاوبەشو مەشروع بۆ ھەردوو ولات و پاراستنى ناوچەكە و ھاوسەنگى، بەلام ئەمريكا ھەموو دەرگاكانى لىكتىگەيشتنى داخست، پيمان وتن ناتوانين نەوت بخۆينەوہ يان بىخەينەوہ ژىر زەوى، ئەمیان سامانى شەرىعى عىراقە، ھەقى خۆمانە لەسەر بنەماى بەرژەوہندى گەل بەكارى بەيئنين.

كاتىك ئامۆژگارى ئىدارەى ئەمريكامان كرد كە عىراق بە قەوالەى ئابوورى و سياسى نەگۆرپتەوہ، ئەمەش كاردانەوہى بەسەر ئاكارى كۆمەلگای عىراقەوہ ھەبىت، ئەم ئاشكرا قسەكردنە لەوانەيە واى كردبىت ھەندىك لە ناحەزان لە پاويزكارانى ئىدارەى ئەمريكاى ئەم

ناموزگاریانەیان وا وەرگرتبێت کە بە میتۆدی دەست تێوەردان لە بەرتهسککردنەوودی گەماروی نابووری لەسەر عێراق و گەلەکەیی کار بکەن، خۆرئاوا هاوپەیمانی بەست و پلانیان لە دژمان دارێشت، ئەوێ سالاڤی درێژ بوونیادمان نابوو، تێکیان شکاند، ئەم هەموو رێو کێنە بەرچی ..

نێمە فێری میتۆدی سازشکاری نەبووین و دەستبەرداری بنەماکانی نەتەو و مافەکانیان بێین. تەنانت ئەگەر ئەم بەرەو پووبەبوو و نەوێ بەگاتە ئاستی شەهیدبوون یان مردن، لەم واقعە چارەنووسسازە ملکەچ نەبووین و پاماننەکرد، هەر ئەمەشە ژیاڤنامەیی باپیران و سەلەفی سالحمان.

دەگەر نێمەو و دووبارەیی دەکەمەو، نێمە دوژمنی گەلی ئەمریکی نین، سنورمان پێکەو و نێمە تاکو لەسەر سنور ناکۆکیان لە نێواندا دروست ببێت، ئەوان دەزانن عێراق پشستی بە هێزی نەتەوێ عەرەبە ئەستوورە، تاکو فەلەستینیش پزگار نەکات پشوو نادات، کە ئەمیان بەکێکە لە ئەولەویاتی نێمە، ئەمەیی رقیان هەلەستینیت، ئەمریکا پێشتر و ئێستاش مەرجی خۆی بەسەر نێمەدا دەسەپاند، دەبواوە نێمەش گوێراپەل و ملکەچ بووینایە، دەبا بۆگەن بکەن.

سەرۆک و کەسایەتییه راگەیانندن و سیاسیه کان

سەرۆک سەدام حسین بە قوڵی لە پۆلی راگەیانندن لە جەنگ و پزگاریدا دەزانیت چەند گرنگە، ساختەکاری دوژمن بانگەشە بەتالەکانی ئاشکرا کرد، کە بانگەشەیی بۆ داگیرکردنی عێراق دەکرد.

سەرۆک باسی لە هەندێک کەسانی راگەیانندی عێراقی و عەرەبی کرد، کە پەيوەندیان لەگەڵ نێمەدا هەبوو، هەروەها لەگەڵ دەستەکەماندا وەك مامۆستا مستەفا بەکری و عبدول باری عەتوان و فەهەد ئەلریمای، سیمای گەشایەو و وتی:

(ئەوانە هەموو پیاوانی ئازان، مستەفا بەکری پیاویکی عەرەبی ئەسێلە، هەلوێستەکانی نەگۆرن، سلاوی منی پێبگەیهنە، لەوێ سلاوم بگەیهنە بەگەلی میسر، بەلام عەبدولباری عەتوان ئەو مەرفیکی ئازایە و متمانەم زۆر پێیهتی، کاتی خۆی زۆر

تەرخان کرد. بۆ خەزەتکردنی مەسەلە ی نەتەوێکی، هەروەها بڕام فەهەد ئەلریمای سلاوی تەواوی منیان لیبیت، بۆ هەموو پیاوانی پاگەیانندی عێراقی نیشتمانپەرەو عەرەبە پەسەنەکان، هەموو ئەوانە ی بۆ وتنی ھەقیقەت جیھاد دەکەن، لەوانە جۆرج گالۆری کە بەرگە ی زۆری گرتو بەرگری لە عێراق کرد، هەروەها بەریز پەمزی کلارک، ئەمە جگە لە سەرکردەکانی وەک مەھاتیر محەمەدو نیلسۆن ماندیللو هەموو ئازادیخوازان .. پێیان بلێ ووردە ی صەدام حەسین بەرلەم چاوپێکەوتنە ٩٠٪ بوو، بەلام ئیستا ١٠٠٪ بگرە ١٢٠٪، پێیان بلێ من لە زیندان خۆپاگرم و گەشبینم، هیچ چرکە یەک گومانم لە بەدەستەینانی سەرکەوتن نییە و ئیستا سەرکەوتن لە هەموو کاتیکی تر نزیکترە.

ئە ی سەبارەت بە کویت

پاش ئەو جەنگە درندە یە ھەشت سالی خایاند، کە بە سەرکەوتنیکی گەورە بە سەر ئێراندا کوتایی ھات، کە دوژمنی سەرسەختی عەرەب بوو، عێراق لەو جەنگەدا لە ١٩٨٨/٨/٨ دا سەرکەوتنی بەدەستەینا، عێراق و سوپا و سەرکردە مەزنەکی هەموو ھونەرەکانی جەنگ و جەنگاندنیان دەزانی و ھیزو شارەزایی جەنگیان ھەبوو، ئەمە جگە لەوێ عێراق خواوەنی دەسکەوتی گەورە یە لە هەموو بوارەکاندا کە لە بوارێ جەنگی درێژخایەندا بەدەستی ھێناون، هەموو ئەمانە لای ئەمریکا و ئیسرائیل جیگە ی قبول نەبوو چاویان پێدا ھەلنەدەھات، عێراق بە فعلی بیری لە پرگارکردنی فەلەستین دەکردەو، ئەمەش سەرۆک صەدام حەسین لەکاتی سەردانی بۆ یەکێک لە شارەکان جەختی لیکردەو، بەو ھاوڵاتیانە ی دەوریان داو ووت (تەنھا یەک جەنگی بچووکمان لە بەردەمدا ماو)، زایونیزمەکان لەم ئامارە یە تیگەشتن، لەبەر ئەو دەستیان کرد بە بیرکردنەو لە دانانی نەخشە یەک بۆ تیکشکاندنێ ئەم ھیزە زەبەلاحە، ئەگەر پوویکاتە فەلەستین، ھێچ ھیزێک ناتوانیت پاریگریت، لەبەر ئەو ئیسرائیلیەکان ھەرەشە ی ئەوێان کرد کە ئۆردن دەکەنە گۆرە پانی شەر، کاردانەوێ عێراق ئامادەبوو، کاتیکی سەرۆک وتی ئەگەر ئیسرائیل بیهویت ئۆردن بکاتە گۆرە پانی جەنگ، ئەوا عێراق خۆی دەکاتە گۆرە پانی جەنگ، وە درێژیدا بە قسەکانی وتی ((ئەگەر ئیسرائیل چەکی نەتۆمی لە دژمان بەکاربھێنیت ئەوا نیوێ قسەکانی بە چەکی کیمیایی مژدەوێ دەسووتین))، ئەم لێدوانانە پاش کیشە ی لە ئیسرائیل بە چەکی کیمیایی مژدەوێ دەسووتین.

سیداردانی بازوفت نهو سیخوره ئیرانیه خاودن دهگه زنامه ی بهریتانی سه ریبه لدا، که په یوه ندی به نوو سینگه کانی بهریتانیاوه هه بوو له بهرژده وندی موساد کاریان ده کرد.

عیراق به بۆلی پیشه وانه ی و بیری نه ته ویدی، کیشمه کیشی عه رده و زایونیزمی کرد به کیشمه کیشی نیوان عیراق و زایونیزم، له بهر نه ودی عیراق نه ودی بینی هه ندیک حکومتی عه رده ی خوی له بهر پرسیاریتی نه ته ویدی له بهرام بهر کیشه عه رده بیه کان ددزیته وود که سه ننه ره که ی فه له ستینه.

لیره وه زایونیزم بیری له چونه تی خورزکارکردن له و هیزدی سوپای عیراقی و تیکشکاندن عیراق ده کرده وود گوبینی بووکاری کیشمه کیشه که، درکیان به وود کردبوو له بووی پراکتیکه وه عیراق به و سه رکردایه تیه نیشتمانیه وود به و هیزد نه ته ودییه وود بزوینه ری سه ره کی و پالپشتی کیشمه کیشی عه رده ی و زایونیزمه، نه و یاریزانیکی کارامه یه له و کیشمه کیشه دا، نه و لوبیه زایونیزمه ی له ولایه ته به کگرتووودکان هه یه لیکۆلینه وودی ستراتیژی نه جامدا بۆ دانانی نه خشه یه کی نه ئینی و هه مه جوړ بۆ له ناوبردن عیراق.

به ره له ته و او بوونی دده ی هه شتا کانی سه ده ی بیست، نه ویش به هوی پلانگیران له سه ر ئابووری عیراق و ده سترژی بۆ سه ر سنووره که ی، کۆمپانیایه کی نه مریکی گرینه ستی له گه ل کویت کرد که به شیوه یه کی پووکه ش به دوا ی نه ودا ده گه ریت، نه مجارهیان زده بیه کیان هه لبرارد که بۆ عیراق ده گه ریته وه، هه ستان به لیدانی بیری لار، پاشان ده ستیان به هه لوشینی سامانه که ی کرد، به شیوه یه ک کاریگه ری له سه ر نه باری نه وتی عیراق داده نا، نه ویش به لئواری نه و ناوچه یه ی عیراق خاوه نیه تی، هه مان کۆمپانیا نه وته ده ره ئنراوه که ی هه نارده ی ناو بازار کردو به نرخیکی هه رزان به ئیرانی فروشت، هه روه ها بازاریان پر له نه وت کردو ئابووری عیراقیان دارماند، نه م ری و شوینانه به ووردی لیکۆلینه وهیان له گه لدا کرا.

هه ر به م سووده ماددیانه وه نه وه ستان که له نه وتی عیراقی ده ستیان ده که وت، به لکو هه وایانده دا له رپی کویته وه دزه به زانیاری بکه ن، هه لویسته که له سالی ۱۹۹۰ دا زۆر به رده ی سه ند، نه ویش پاش هه لوه شانده وودی به کیتی سوقیه ت و به ک جه مسه ری نه مریکی له و کاته وه گه مه ی زایونیزم دژی عیراق ده ستی پیکرد.

له و کاته دا زۆر شه رمم ده کرد که پرسیاریک هه یه له بیرو ده روونی زۆر که سدا هه یه له

سەرۆك سەدامى بىكەين، سوئندىم خوارد ھەرچى لەناخمدايە لەو پەرسىيارانەى لای عىراقى و
 ەرەب و پاي گشتى ھەيە بە راشكاوى لىي بىكەم، بەئى ھىچ مۇجامەلەيەك، ھەموو ئەوانەى
 لە شەقامدا باسى لىو ەدەكرىت پىي بلىيم، لەبەر ئەو پەرسىيارەكەم دەريارەى بپيارى چوونە
 ناو كۆيت بوو: ئايا بپيارىكى بەپەلەبوو يان تەلەيەك بوو بۆ عىراق نىئىرايىتەو ە ؟
 زۆر بەھىمنى وەلامى دامەو ە:

((كۆپم، ئەو خويىنەى ھەشت سال لەبەر عىراقىيەكان پۆيشت لە دژى فارسەكان،
 بەرگري بوو لە كۆيت و ئەوانى تر، عىراق لە پىناو نەتەو ەى ەرەبىدا زۆرى چەشت، ئەويان
 كۆمەلەك بنەمان لەگەل خۆمان ھەلمانگرتووەو لە پىناويدا دەژين، بەلام كۆيت بازاپى
 بەنەوت نوقم كرد، بەشپۆەيەك بە ناياسايى نەوتى عىراقى دەدزى، عىراق لەجەنگدا
 بەقەرزىكى زۆرەو ە ھاتەدەرى كە بارى شانى بە ۴۰ بليۇن دۆلار قەرز قورس بوو) ئەمە
 جگە لەو يارمەتيانەى ولاتانى ەرەبى پىشكەشيان دەكرد، كە ھەندىكيان قەرزبوون
 بەسەرمانەو ە، ميزانيەى عىراق قورس بوو، لەبرى ئەو ەى كۆيت ھاوكاريمان بكات و
 يارمەتيمان بدات، كە لە جەنگ ھاتبووينە دەرى، بەلام بە پىچەوانەو ە لەبرى ئەو ە نازارى
 دەداين.

چەند جارىك ئاگادارمان كردنەو ە بە تايبەتى لە كۆنگرەى ترۆپكى نااسايى لە بەغداد
 لە ۱۹۹۰/۵/۳۰ و پىشترىش، كە دەولەتى كۆيت و ئىماراتى يەكگرتوو چ پۆلەك بۆ
 تىكشكاندننى ئابورى عىراق دەگىڤن، ئەويش پاش ئەو ەى لە جەنگدا بەسەر كەوتوى
 ھاتووەتەدەرى.

لە سالى ۱۹۹۰، لە مانگى تەموزدا وەك بىرم بىت، پاش قولبۆونەو ەى قەيرانى نىوان
 عىراق و كۆيت، كە وايلىھات چارەسەرى ئەم مەسەلەيە بە گفتوگۆ مەھال بوو، ھەستام
 بالۆيزى ئەمريكىم لە عىراق بانگكرد، بە ئامادەبوونى ھەقال تاريق ەزىز دانىشتين تاكو
 گفتوگۆيەكى سياسى گشتگىرى لەگەلدا، بىكەين، بەو سىفەتەى نوينەرى ولاتەكەيەتى،
 سەبارەت بە پەيوەندى عىراق و ئەمريكا ھەروەھا گفتوگۆمان لەسەر پەرسەندە
 ھەنوگەيىيەكان كرد، تاكو نامەيەك بۆ سەرۆك بۆشى باوك بنىڤرين.

هه ئویستی هه نندیک ولاتانی عه ره ب

له قهیرانی کویت

یارمه تیه کانی دهوله تانی ناوچه که له وانه ولاتانی که نداو بو بهردنگار بوونه و دی ئیران له چاکه یان نه بوو بهرام بهر به عیراق، به لکو له ترسی نه وه بوو شورشی خومهینی نه وانیش رامالیت، که ئیران دهوویست بو عیراق و ولاتانی ناوچه که هه نارد دی بکات و پاشان گهردرلول دهست پینکات، به لام وه ستانه و دی عیراق به پرووی نه م رده و ته توندو شه رانگیزه دا که نه ده کرا تیگه یشتنی له گه لدا بکریت، ته نها به زمانی هیز نه بیت، نه ویش به پینی بنه مای کارو کاردانه وه، که بیته هو ی هه نارد نه کردنی نه و شور شه، جگه له و هوکارانه ی پیشتر باس مان کرد که سه باره ت به داگیر کردنی کویت و تمان، ماموستا خه لیل خوت ده زانیت مه سه له ی شه ره ف لای ئیمه هیل ی سوورده، نه وه ی وروراندنی و تور دی کردین و بووه هوکاری نه وه ی بریار بدهین بجینه ناو کویت وه، نه و قسه ناشرینه بوو که شه ره فی ژنانی عیراقی له که دار ده کرد، قسه ی بریندار کهرمان له بهر پرسیاره کویتیه کانه وه گو ی لیده بوو، که له پرووی ژنانی سه ره بهرزی عیراق وه ده کرا، نه م قسانه ش پیچه وانه ی به های ره سه نی عه ره بیمانه، خوتان و هه موو جیهان گو ی له و قسه ناشرینه بوو که له سه ره بهرترین ئاستی بهر پرسیاریتیا ن ده کرا، نه وه نده یان تیپه پاند که چیدی نه مانده توانی بیده نگ ی لی بکه ی ن، بریارماندا بجینه ناو کویت وه و مافی زه و تکرای خومان وه برگیرنه وه، نه ویش پاش هه موو نه و هه ولانه بو چاره سه ری ئاشتیانه ی قهیرانه که درا.

زور هه ولماندا ناکوکیه کو نه کانمان به ئاشتیانه چاره سه ره بکه ی ن، که به پاده یه ک هه موو لایه نه کان بو دانووسان بو سعودیه بانگکران، مه لیک فه هد خوا لی خوش بیت هه رچی له توانیدا بوو بو چاره سه ری مه سه له که خسته گه ر، هه روه ها جینشین مه لیک عه بدولا هه مان کاری کرد، به لام له کویت وه فهرمان هات که دانووسان کورت بکه نه وه، مه لیک زور سوور بوو له سه ره نه وه ی تارمایی جهنگ له ناوچه که دوور بخاته وه، هه روه ها ده ستیوه ردانی بیانی نه هیلیت، به لام نه مریکا توانی مه مله که و پای گشتی بخه له تینیت، که گواسیه عیراق به نیاز هه ریش بکاته سه ره سعودیه، نه ویش پاش نه وه ی ناچار کراین بجینه ناو کویت وه^۲

^۲ لیرددا دبیت ناماژد به وود بدین که فهرماندی لیوازی کویتی زریپوش، فهرمانی دا به لیواکه ی بجیته ناو خاکی سعودیه وود.

ئەمىرىكا تۈانى پاي گىشتىمان لىھانېدات، تەنانت ھەندىك ۋلاتى عەرەبى ۋ ئىسلامىش، ئەم دەۋلەتەنە ھەلخەلەتتىران، كە بە بەھانەى پاراستنى پىرۋىزىەكانى سەۋدىيە چۈنە پالېشتى ھىزى دۈژمن.

زۆر سەرزەنشتى براكانى ناو مەملەكەت ۋ كەنداۋى عەرەبىمان كرد، دەبۈايە ئەۋەيان لەبىر نەچۈۋايە كە خومەينى ۋ ھىزەكانى ئەگەر عىراق نەبۈايە پىازو كۆيت ۋ دۈخە ۋ مەنامە ۋ مەسقىتەشى دەگرت، كە لەۋانەيە لافاۋيان بگاتە مىسرو مەغرىبىش.

كەۋاتە دەللىم ھەموو ھەۋل ۋ نىۋەندكارىەكان شىكستىان ھىنا، لەۋ دەمەدا بوۋىن چارەسەرى كىشەكە بىكەين ۋ ئەۋ ھەۋلانە بىكەينە پالئەرىك بۆ پاشەكشەيەكى شەرەفمەندانە، كىشەكەمان بە شىۋەيەكى ئاشتىانە چارەسەر بىكرىت، بەلام سەرۋك موبارەك كاروبارەكانى بەۋ لايەدا برد ۋەك ئەۋەى پوۋىدا، جا ئەمە لەۋانەيە بۆ خەزىكى خۆى بگەرىتەۋە، يان ۋەك تۆلەيەك لەۋەى لە پۆژگارى ساداتدا پوۋىدا، كە عىراق ھەلۋىستىكى پىشپەۋى ھەبۈۋ بەۋەى پزىمى سادات لە كۆمكارى عەرەبى دەرەبىرىت، ئەۋىش پاش سەردانەكەى سادات بۆ ئىسرائىل، لەۋانەيە سەرۋك موبارەك لەبەر بەرژەۋەندى ماددى خۆى مەسەلەكانى بەۋ پىگەيەدا بىرىت، ئەمەش بەئاشكرا دىاربۈۋ كە مىليارەھا دۆلار بەسەر پزىمەكەيدا بارى، عىراق لەگەل مىسر كەمتەرخەم نەبۈۋ، بەتايىبەتى لەگەل خۇدى حوسنى موبارەك، نامەۋىت بچمەناۋ ئەۋ وورەكارىانەۋە خۆى ھەموو شىتەك دەرزانىت، موبارەك ھەۋلى زۆرىدا كە ئاراستەكان بەرەۋ دۈژمنكارى بۆ سەر عىراق بەرىت، بەتايىبەتى لە كۆنگرەى ترۆپكى قاھىرە، كە پاش چۈنە ناۋەۋەى عىراق بۆ كۆيت بەسترا، پاي جىھان بىبىنى كە دانىشتنى ترۆپك چۆن بوۋ، شەرەكەى لەگەل موعەمەر قەزافى كە دەۋىست قەيرانەكە بەبى دەستىۋەردانى دەرەكى چارەسەر بىكات، سەرۋك موبارەك دەيتۈانى زۆر شت بىكات، ئەۋەى بۆ گەلى مىسرى مەزىن بە جىبھىشتايە، كە نۆكەندى

مانگەدەستىردو نامىزە ئەمىرىكىەكان ۋ دىمژگا سىخۋىيەكانى ئەمىرىكا ۋا ۋىنەى ئەۋ لىۋايەيان گرتبۈۋ، ۋەك ئەۋەى تاتىكى عىراقى بىز ۋ لەۋ ھىزانەن دەيانەۋىت ھىزىش بىكەنە سەر سەۋدىيە، پاشان ئەم ۋىنانەى ئازد بۆ سەۋدىيە ۋاى گىشتى جىھانى لە دىرى عىراق بەلارېندا برد، بە راستى ئەمەش سەرىگرت، ئەگەر چى سەۋدىيە زۆر ھەۋلىدا ئەم كارەساتە نەقەۋمىت تەنانت بىريارىدا سى مىليار دۆلار بىبەخشىت بە عىراق بەۋ مەرجەى لە كۆيت بىكىتتەۋە، بەلام ئەم ھەۋلانە ۋ چەندەھا ھەۋلى تر كە ۋلاتانى عەرەبى دايان شىكستى ھىنا، ئەمە جگە لەۋ ۋاۋىزانەى ھەندىك لەۋانەى لە سەرۋكەۋە نىزىك بوۋن كە زۆرىيە لە ھەقىقەت ۋ ۋاقىقەۋە دۈۋر بۈن، ۋاى كرد سەرۋك ئەۋە بەتۈندى رەتبىكاتەۋە كە پاشەكشە بىكات.

سویس دابخەن و ئەو شەرمەزارییە تووشی خوی نەکات.

بەلام ئەوانەى مەلیك حسین بەو تۆمەتبار دەکەن کەوا پالی بەمەسەلە کەود دەنا ئیمە بچینە ناو کویت، ئەم قەسەیه زۆر دوورە لە راستیەوه، کە مەلیك حسین هەولێ زۆریدا تاكو قەیرانە کە چارەسەربکات، هەمیشە ئاگایی لە هیزی ئەمریکی و توانای کاولکاری دەدا. ئەوێ دەربارەى سعودیە و ترا گوايه لاری نەبوود لەوێ ئیمە بچینە ناو کویتەوه. ئەم قەسانە هیچ بنەمایەکی راستی نییه، کە هەلونیستی مەلیك فەیسەل لەم مەسەلەیه دا تەواو روشن بوو.

کەواتە ماموستا خەلیل پاش دوو هەفته لە چوونه ناوێوهی کویت، ئیمە ئامادە بووین پاشەکشێ بکەین، چەند داواکاریمان هەبوو، کە هەر هەموو کیشەکانی ناوچە کە چارەسەر بکەیت، بەلام لەسەر بنەمای پالۆتنو بەشەشکردن، بەلام پاش بلاو بوونەوهی هیزی ئەمریکی و هاوپیەمانەکانی لە سعودیە، ئەویش پاش ئەوێ ئەو هەموو زەریایەى بری، گەشتینە ئەو بریایەى کە بە هۆی پووبە پووبوونەوه چەند شتێک بەسەرماندا دەسەپینریت. لەبەر ئەوه هەلونیستیکی تەواو ئاگاییانەمان وەرگرت، سوپایان لە زیاتر لە بیست و هەشت دەولەتەوه هینا کە ولایەتە یەكگرتووکان بۆ شەپانگیزی رابەراییەتیان دەکات، هەرچی توانای ماددی و سەربازیان هەیه کۆیانکردەوه، هەروەها ئامیڕیکی راگەیانندی زەبەلاحیان خستەگەڕ تاكو دەهۆل بۆ جەنگ بکۆتن، راگەیانندیکی ئامادەکراو و توانای بانگەشەى زۆر گەوره بە هەموو لایە کدا، قەناعەتیان بە هەموو دنیا کرد کە عێراق ولاتیکی دەستدریژیکەرە، کە کارەکهیان تەنها نەشتەرگەرییە کە بو دەرکردنی عێراق لە کویت، پیشتەر بانگەشەى ئەوهیان دەکرد بۆ پاراستنی سعودیە هاتوون لە داگیرکاری عێراقیەکان. بەلام بەداخەوه هەندێک لەگەڵیان بریایان پیکردن، لەگەڵ هەموو ئەمانە دا بەرەلستکاریەکی گەوره بۆ پوونەدانی جەنگ هەبوو.

من بەوانە دەلێم کە باس لە یاسای نیۆدەولەتی و مافی مەروڤو پەيوەندی نیۆدەولەتی و بیزگرتنی نیوان دەولەتان دەکەن، ئەوا ئەمریکا و بەریتانیا گالتهیان بە مافی گەلان دەهات، ئەویش لەو کاتەى ئیمە دەمانووست چارەسەریکی شەرفمەندانە بۆ کیشەى کویت بدۆزینەوه، پاش ئەوێ چووینە ناو کویت، ئەمریکا نامەى ئیستفرازی راستەخۆ و ناراستەوخۆى بۆ دەناردین و دەیانوووست بە شیۆهیهکی ناچیزە دەست لە کاروبارمان

وهربەن، داوايان لىكردم پىگەي سەركردايەتى گەل بەجىبەيلىم، لە ژنىف داوايان لەبەرزان كەردبوو، ئەم نامەيەم بۆ بگوازىتەو: بە براكەت بلى دەبىت ئەو بەزانىت ئىمە شەيتانى سەين، دەبىت لە كوئىت پاشەكشە بكات و دەست لە عىراق ھەلگىت، تەنانت بۆشى كۆر بەر لە دوژمنكارى نامەيەكى بۆ ناردم بە ھەموو ھەقەتەكەو دەلىت: ئەگەر دەسەلاتى عىراق جىنەھىلىت، خۆت و خىزانەكەت تەفروتونا دەكەم.

لەو كاتەدا، لىكەھەلەو شاندەوھى يەككىتى سۆفىتيان بە دەرفەتزانى، لەگەل مەلىك حەسەن لەو بارەيەو قەسەمكرد، ترسى خۆى لە داڤمانى يەككىتى سۆفىت دەربەرى، كە جىھان چى لىبەسەردىت ئەگەر ھاتوو ئەمرىكا بوو بە تاكە جەمسەرى جىھان، ئەگەر چى ئۆردن پەيوەندى لەگەل ئەمرىكا باش بوو، ھەندىك لە برا ھەربەكانمان ئامۆزگارىيان دەكردىن كەنەرمى لەگەل ئەمرىكا بنۆيىن، ئەمرىكا وا نەرمى لىكەدەداتەو كە ئەمە سازش بىت، كە ئىمە لەسەر شتەجىگەرەكان سازش ناكەين، لەبەر ئەو دەلىتىن ئەمرىكا ھەك ھىزىكى گەرە تاكەرەوانە كار دەكات، بە ئەمرىكايەكانم وت ئەگەر بېروايان بە نىھتمان ھەيە دەتوانىن كىشەكان چارەسەر بكەين، ئەويش بە كۆتايەتەن بە كىشەى خۆرەھەلاتى ناوھەراست، لە ناو ئەوانەدا چارەسەرى كىشەى فەلەستىن، كە كىشەى سەنتەرى ھەربە ھەروەھا بۆ ئەوھى ناوچەكە لە ناشتى ھەمىشەيدا بۆى دەبىت گەلى فەلەستىنى مافى تەواوى خۆى وەربەگىت، وتەن ئەوھى فەلەستىنەكان پىي پازىن ئىمە و سەرجەم گەلانى ھەربە پىي پازى دەبىن، بەلام لەسەر كاولكردنى عىراق و بوونىادى ژىر خانى عىراق سوور بوون، ھىچ ھەلباردنەكەيان بۆ نەھىشتىنەو، يان ملەكەچى و ملدان بە ھەموو مەرج و ئەجنداكەيان يان بەرەنگار بوونەو بە كەرامەتەو، ئەويش پاش تەوھەل كەردن بەخوا.

ئىمە لەو كاتەى چوويە ناو كوئىت گالتمەن بە تواناى كەس نەدەھات، كە ھەندىك پەو پەو بوونەو لەگەل ھەندىك كەرتى كوئىتى پەویدا، ئەوكات وتەن سەربازە برا كوئىتەكانمان ئازان و بەرگىەكى ھەقىقيان كەردو جىگەي ھەموو پىزىكن، بەم شىوہە ئومىدەمان بە سوپاى ھەربە ھەبوو، بەلام مەسەلەكە تەنھا ئەم پىكدادانە نەبوو، دەبوايە بە شىوہەكى تر لەگەل كوئىت مامەلەمان بەكردايە، بەلام بەداخەو ئەوھى پەویدا كە بوو، خوا لەسەبەكار خۆش بىت، (چەند جارىك دووبارەى كەردەو)، خوا لە شەھىدانى ھەردوولا خۆش بىت.

کاتیک پرسیارم لەو شتانه لیکرد که ئاماژەى پێدا، هەر ئهوهندهى وت ده‌بووایه به شینوده‌یه‌کی تر مامه‌لەم له‌گه‌ل بکردنایه.

کاتیک هیزه‌کانمان له کویت پاشه‌کشی کرد، ژهنه‌رال شوارسکوف داوای له بۆش کرد به‌رهو پێشچوون تا به‌غداد به‌ردهوام بێت، به‌لام ئه‌و ره‌تی کرده‌وه‌و وتی: کێ به‌رپرسیاریتی ئه‌و گیره‌شیونیه‌یه‌ هه‌لده‌گیریت که له عێراق بووده‌دات، ئه‌گه‌ر بێتو ده‌سه‌لاتی حوکم له عێراق لابه‌رین ناوچه‌که‌ جی لیدیت، هه‌روه‌ها ئه‌مه ئه‌رکی خه‌لکانی ترد. به‌لام کاتیک کاری غه‌درو خیانه‌ت ده‌ستی پێکرد، بۆش نه‌خشه‌ی شتیکی تری داده‌پشت، له‌به‌ر ئه‌وه‌ فرۆکه‌کانی هێرشی نه‌کرده‌ سه‌ر کۆپته‌ره‌کانمان که بۆ به‌ره‌نگاریبونه‌وه‌ی ئه‌م مه‌سه‌له‌یه‌ به‌کارمان هێنا.

پرسیاری دانوساتی جده‌م لیکرد که له نیوان شاندی عێراقی به سه‌رۆکایه‌تی عیزه‌ت دوری و شاندی کویتی به سه‌رۆکایه‌تی سه‌ره‌ک وه‌زیران وه‌لی عه‌هد بوو، پێم وت وا باس ده‌کریت که عیزه‌ت دوری له‌و دانوسانه‌دا زۆر توند بووه‌، وه‌لامی دامه‌وه‌:

((ئهو ئه‌حمه‌دی برام ئه‌و هه‌لوێسته‌ تونده‌ی که ئاماژەى پێده‌دریت به‌پیتی ئاراسته‌کردنه‌کانی من بوو، مه‌به‌ست له‌و توندیه‌یه‌ ئه‌وه‌ بوو پال به‌ کویتی‌ه‌کانه‌وه‌ بنیین کێشه‌که‌ به‌ ئاستیه‌نه‌ چاره‌سه‌ر بکه‌ین، که‌نه‌بیته‌ هۆی قولبونه‌وه‌ی قه‌یرانه‌که‌، که ئه‌بو ئه‌حمه‌د ته‌نها له‌به‌ر تووربوون توند نه‌بوو، به‌خوا ئه‌و له‌و بابه‌ته‌دا هه‌رگیز توند نه‌بووه‌، هه‌رگیز پالنه‌رو هاندهری چاره‌سه‌ری سه‌ربازی نه‌بووه‌.

• رۆلی ئێران له‌ قولکردنه‌وه‌ی قه‌یرانی کویت

کاتیک شانه‌کانمان سه‌ردانی ئێرانی ده‌کرد، ئه‌ویش وه‌ک نییه‌ت پاکی بۆ چاره‌سه‌ری کێشه‌کانی نیوانمان ده‌چووین، به‌رپرسه‌ ئێرانیه‌کان له‌سه‌ر به‌رزترین ئاست هانیان ده‌داین له‌ کویت به‌مێنیه‌وه‌و پاشه‌کشی نه‌که‌ین، جه‌ختیان له‌ په‌تکردنه‌وه‌ی هه‌ر ده‌سته‌یه‌ردانیکی دهره‌کی ده‌کرده‌وه‌، به‌لام ده‌یانوت له‌ به‌رژه‌وه‌ندی ئێران نییه‌ شان به‌ شانی عێراق له‌ دژی ئه‌مریکا به‌نگیت، به‌لام ئه‌گه‌ر ئه‌مریکا ئێران ئیستقراز بکات، ئه‌وا له‌وانه‌یه‌ دواتر له‌گه‌ل عێراق بێن، به‌لام ده‌بیته‌ عێراق به‌رووی ئه‌مریکا خوراگر بێت، که ئێران ئاماده‌یه‌ فرۆکه‌ جه‌نگیه‌کانی عێراق له‌خوبگریت بۆ خوده‌ربازکردن له‌هه‌ر لیدانیکی کتوپڕی

گریمانه کراوی پیښوخت، که له وانه یه نه مریکا دږی عیراق نه نجامی بدات، به پټی په یمانه کانی بهرپرسانی ئیران پټگه مان ده دهن له قوناغی دووهدا نه و فروکانه به کاربهنین، وه ک نیازپاکی چنده ها به لټنی تریاندا.

نه مه نهوه بوو روویدا، به لام فارس ناکریت متمانهی پټیکهیت، له کاتی جهنگی ۱۹۹۱، به وده نه وهستان که له دژمان بووه ستنه وه، به لکو پټگریان له سوپای عیراق له کاتی پاشه کشته دا کرد به هوئی (پاسه وانی شوپش) هوه له سوپاکه مانیاندا، پټگه یان به چه ته کانی گټره شټوینیدا بټنه ناو خاکمانه وه و پارټزگا کانی باشورو ناوه راستیان سووتاند، به شداریه کی کارایان له تټکشکاندن عیراقدا کرد، له کاتی دوژمنکاری که داوامان لټکردن فروکه کانمان بده نه وه بټو لټدانی نه مریکا په تیان کرده وه، تاکو ئټستا ده ستیان به سهردا گرتووه، له بهر نه وه نه و لاپه په یه مان ناونا لاپه په ی غه درو خیانه ت، واته غه دری ئیران و خیانه تی هه ندټک له وانه ی له خشته ی بردبوون.

پرسپاریټکم له سهرؤک کرد که مه به سستی له گوزارشتی (غه دداره کان غه دریان کرد) چی بوو که له وتاری پوږی سهره تای دوژمنکاری له ۱۹۹۱/۱/۱۷ دا دای، وتی:

له گهل نه و هه راو زه نایه ی پاگه یانندن له دژمانکرا، به لام نه مریکا نامه ی زاره کی به شیوه ی راسته وخو و ناراسته وخو بټو دهناردین له پټگه ی نه وانه ی له نټوانماندا بوون که ده یانوویست قهیرانی نټوان عیراق و نه مریکا چاره سهر بکن، بهر له وه ی بجینه ناو کوټته وه، جهخت له وه ده که نه وه نه وان ده ست له کاروباری عه ره بیمان وه رناده ن، به لام به لټنه که ی شکاندو غه دری لټکردین، نه مه یه ئایینی نه وان له گهل گهلان له بهر نه وه له به یاننامه ی به که مدا وتمان (غه دداره کان غه دریان کرد).

له سهر قسه کانی به رده وام بووو وتی:

له جهنگی بهرگریمان له گهل ئیران، ئیران هیلی بهرهنکاری به که م بوو له بری ئیمپریالیزمی نه مریکی، دروشمه ئایینییه ساخته کانی خومهینی که ده یووویست خه لکی پیته لبخه له تټنټ، نه یټوانی ئیمه ی پیته لبخه له تټنټ، نه مریکا ده یووویست لاوازمان بکات و تټکمانبشکټنټ، به لکو زانیاری به هه ردوو لاده دا تاکو جهنگه که درټټټټه وه، نه مه جگه له وه ی نه وان و هه ندټک ده زگای سیخوپی خوژناوایی خومهینیان گه یانده سهرکووسی ده سلات له ئیراندا، به پاره و چه ک پشتگیریان کرد، ته نانه ت قه واره ی زاییونی به هه رچی شاره زایی و چه کیه وه هه یه له گهل ئیران وه ستا.

له بیرمه هیتری کیسنجر له یاداشته کانی دهرباره ی جهنگی عیراق - ئیتران چی وئ،
ئهمه به کهم جهنگه له میژوودا که ویستوو مانه دریزترین ماوه بخاینیت و که سیش به
سه رکه و تووی لید هرنه چیت.

راپه رینی فه له ستینی

له گهرمه ی قسه مان دهرباره ی راگه یاندنی ئه مریکی و پلانی ولاتان له دژی عیراق له
سالی ۱۹۹۱، سه رۆک به پرسیارکردن دهرباره ی راپه رینی فه له ستینی تووشی سه رسامی
کردم.

هه والی برا فه له ستینی هه کان چیه ؟

ده ستم کرد به قسه کردن له سه ر بارودۆخی فه له ستینی و پیم راگه یاند که
فه له ستینی هه کان هیشتا خه بات ده کهن، به لام باسی کۆچی دواپی یاسر عه ره فاتم بۆ نه کرد،
وتی:

من گه لی فه له ستینی باش نه ناسم، هه رگیز هه ست به پشوونا کهم تا نه و پۆژه ی
فه له ستینی هه کان به هه موو مافه ره واکانی خویان ده گهن، که ئه میان مه سه له ی هه موو
عه ره به ئه وه ی ده سته ردار ی بیت وهك ئه وه وایه ده سته ردار ی شه ره فی خۆی بیت،
وو یستیان له سه ر نه و مه سه له یه سازشم له گه ل بکهن، له ریگه ی سه رکرده و که سایه تیه
عه ره بی و نیوده وه له تیه کانه وه نامه یان بۆ ده ناردم و ده یانوت ئیستا یهك وشه ی تۆمان
ده ویت و پیگه و تنمان ناویت.

ده یانوو یست ئاماده یی خۆم نیشان بدهم و دان به و ده وه ته یاندا بنیم، نه و قه واره
مه سخه ی ئیسرا ئیل، به لام به هه موو توانامه وه پتمکرده وه، له گه ل ئه وه ی وتیان داننان به
قه واره ی ئیسرا ئیل مانای لابر دنی گه مارۆی ئابووری له سه ر عیراق و په یوه ندی هه کان له گه ل
ولایه ته یه کگرتوو هه کان ده گه ریته وه دۆخی خۆی.

درک به وه ده کهم ئه وه ی واز له خاکی نیشتمانه که ی بینیت، ده سته ردار ی شه ره فو
که رامه تی خۆی ده بیت و هیلی سووری نامینیت، ئه مه زنجیره یه کی قیزه ونه و پیویستی به
خالی سه ره تابه، تا کو ریگای سازش تا نا کو تا به رده وام بیت، به لی راپه رین هه ر به رده وام
ده بیت، من پشت به شه قامی عه ره بی ده به ستم نه وان کلیلی سه رکه و تنن، ئه مریکا له هه ر
جوله یه کدا بیت تل ده خوات، له بهر ئه وه ی ده زانیت نه گه ر شوپشی شه قامی عه ره بی
ده ست پیبکات نه واکه س ناتوانیت له پیشه وه بیکورژینیت وه.

به‌لشی شه‌شه‌م

صه‌دام حسین و چیرۆکی هاوشیوه‌که‌ی

ئايا زىياد لەصەدام حسينىك ھەيە؟

لەھەشتاكان و نەوھەدەكانى سەدەى پابردوودا نوكتەيەك لەعێراقدا بلأوبووھە، بەتايبەتى سەبارەت بەئەندامانى سەركردايەتى عێراق، ئەم نوكتانە دەگەيشتە گوێى سەركردايەتى و سەرۆك صەدام حسين، ئەم دياردەيە لەزۆربەى كۆمەلگا عەرەبيەكاندا ھەيە و لەزۆريك لەولاتانى جيهان، لەوانەيە نوكتە ھۆكارىك بێت بۆ پەخنەگرتن لەدياردەيەك كە بەسەر كۆمەلگادا دێت، جا ئەگەر سياسى يان ئابوورى يان ھەر دياردەيەكى تر بێت، كە بەشيۆھەكى سلبى كار لەتاك و گروپ و دەولەت و ھەمووان دەكات، لەبەرئەو ھەك پەنا بۆ نوكتە دەبەن بۆ پەخنەگرتن لەو سلبياتانەى لەو ماوھەدا بلأوبووھە، زۆرجار ئەو نوكتەيە لە ھەستى ميلليەوھە دەردەچيێت وەك گوزارشتىك يان ھەناسەدانىك بێت بۆ ئەوھى بەخەيالیدا دێت.

لەماوھى ئەو دوو دەيەيەى پابردوو باس لەو دەكەن سەرۆك صەدام حسين چەندەھا ھاوشیۆھى ھەيە، واتە چەند ھاوشیۆھەكى سەرۆك ھەن و دەورى ئەو دەبينن، نوكتەكان لەم بارەيەوھە بوون.

پاش داگیرکردنى عێراق، نوكتەچيەكان نوكتەيەكيان بلأوكردەوھە دەلێن ئەو پەيكەرەى لە گۆرپەپانى فيردەوس داگيرا پەيكەرەى ھاوشیۆھەكى صەدام حسين بوو، لەبەرئەوھە فكرەى ھاوشیۆھە بلأوبووھە بەبى ئەوھى كەس بزانیێت لەكوێوھە ھاتووھە، خەلكى ناوى ھاوشیۆھەيان بەكاردەھيێناو دەيانووت زیاتر لەھاوشیۆھەيك ھەيە، لەو ناوانە ميخائيل پەمەزان، جاسم ئەلەلى، تەنانەت ھەندىك پەيوەنديان پێوھە دەكردم و دەيانپرسى: تەندروستى جاسم ئەلەلى چۆنە، مامۆستا خەلیل سوینديان دەخوارد ئەوھى لەزینداندايە جاسم ئەلەليیە، ھەندىك ئەو ھوكمەيان دەھيێنايەوھە كەپاش داگیرکردنى عێراق و خۆشاردنەوھى صەدام حسين بەماوھەيك لەشويى جياجيا بينراوھە و لەكاتى نزىكدا، لەوانەيە ئەمە بۆ خۆشەويستيان بۆ سەرۆك بگەرێتەوھە، خوازيارى ئەوھە بن ئەوھە سەرۆك نەبێت ديل كراوھە.

لەگەل سەرۆك دەربارەى چىرۆكى ھاوشىۋە و پاي شەقامى عىراقى پىرسىيارم لىكرد،
وہ لآمى دامەوہ:

لەناوچەى جىاجيا لەبەر ھۆكارى ئەمنى دەجولامەوہ، بۆ بەسەرکردنەوہى بارودۇخى
گەل و كەرتەكانى مقاوہمە، بۆ لەدەستدانى دەرڤەت لەدوژمن، لەھىچ شوئىنك لەسى
كاتژمىر نەماومەتەوہ جگە لەو شوئىنەى تىايدا دەستگىركرام، بۆ نمونە كاتژمىر ۱۰ى بەيانى
لە فەلوجە دەرەدەكەوتم، پاش كاتژمىرك دەچووم بۆ رومادى، پاشان دواى دوو كاتژمىر
لەسەلاحەدىن بووم، خەلك بەووردى باس لەكات ناكەن، لەوانەى كاتەكان لەيەكەوہ نزيك
بن، ئەمە جگە لەوہى خەلك وا دەزانن من ھاوشىۋەىەكم ھەيە، بەمەش بىروا بەچىرۆكى
ھاوشىۋە دەكەن، پاشان سەرۆك بەگالتەوہ وتى:

بەريز خەليل من ئىستا سەدامم يان ھاوشىۋەكەى؟

بەراستى ئەم پىرسىيارە بۆ من كتوپر بوو، دووبارە گومانم لا دروست بووہوہ، جارىكيان
لەپاسەوانەكانى سەرۆكم پىرسى ئايا ھاوشىۋەى ھەيە، ھەمويان ئەمەيان پەتكردەوہ،
تەنھا يەككيان نەبيت وتى: بەلى يەك ھاوشىۋەى ھەيە، وەك پەندەكە دەليت (باسى ئەوہ
بۆ ئاقل بگە كەئەقل ناىپرېت، ئەگەر باوہرى كرد ئەوا ئەقلى نىيە).

ويستم گومانەكەم بۆ يەقەن بگورم، پىم وت پارىزەر مامۇستا زياد ئەلخەصاونە سلاوى
ليدەكات، باسى عەشیرەتى ئەلخەصاونەى عەرەبى پەسەنى بۆ كردم، وتم مەبەستم زيادە،
نەك پارىزەر دكتور ھانى ئەلخەصاونە، باسى پارىزەر ھانى ئەلخەصاونەى بۆ كردم، كە
لەزانكوى قاھىرە لەكۆليزى ياسا ھاوپى بووہ، لەكاتى خوئندندا كيشەيەك كەوتە
نىوانيانەوہ، وەك مرقۇيىكى شەريف و خەباتگىرپىكى نەتەوہى پەسەن باسى كرد

تاكو ئەم ساتە ھەر بەگومانم ..

لەسەردانى دووہمدا پىرسىيارم لەسەرۆكى دىلكرد دەربارەى پووداويكى دىارىكراو،
بەنامەيەكى نووسراو بۆ كەسىكى نزيكى باسى لىوہكرد، لەدېرى يەكەمدا گوزارەيەك
نووسرابوو لەگەل ئەو كەسەدا لەسەرى پىكەوتبوون وەك وشەى نەينى وابوو، نامەكەمدا
بەوكەسەى لەنىوانماندا بوو تا بىگەينىتە ئەو كەسە نزيكە، نامەكە بەنىوہ دېرى ئەو
گوزارەيەوہ ھاتەوہ كە ئەويش وەك وشەى نەينى وابوون ئەميش بەلگەى بنەپرەو ھەموو
گومانەكانى پەواندەوہ، چىرۆكى بوونى ھاوشىۋە تەنھا درۆيەكە دوژمنانى نەتەوہ بلاوى

دەكەنەۋە، بەتايىبەتى ئەۋھەلۆيىستەى سەرۆك لەدادگا دەينواند، كەبەشكۆۋ سەر بلىندىيەۋە
 دەرەستە، كەقىنى دوزمىنانى زىياد دەكرود دلى پۆلەى نەتەۋەيى دەتەزاند، يەككىك
 لەپاسەۋانانى سەرۆك پىيى وتم بۆ مەبەستى ئەمنى زۆرجار زىياد لەمەۋكىيىكمان بەكار دەھىنا
 بۆ شارەنەۋەى سەردانەكانى سەرۆك، بەبى بوونى ھىچ ھاۋشىۋەيەك، مەبەست لەمەش
 نەۋەيە تامانگە دەستكر دەكان مەۋكىيەكەى دەستنىشان نەكەن، ھەرۋەھا لەترسى
 دوزمىنانى ناوخۆى عىراقىش.

ئەۋەى صەدام حسين بناسىت، دەزانىت بەچ شكۆۋ ئازايەتى و ئيمان و تواناۋە
 لەبەردەمى سىدارەدا ۋەستە، دوزمىنەكانى كە شانۆگەرى لەسىدارەدانىان ئەنجامداۋ
 سەمايان دەكرد، دەيانزانى جگە لەصەدام حسين كەسىكى تر نىيە بەۋشىۋە ئازايىە
 دەگمەنە بوۋەستىتەۋە، زۆرجار ويىستگەكانى تەلەفزيۇن داۋايان لىدەكردم باسى
 ھاۋشىۋەى صەدام حسين بكەم، بەلام من پەتم دەكر دەۋە.

بهشی جهوتهم

چۆن بهغداد داگیرکرا

پرسیاریکی قورسه، به لام زۆری تووشی سه رسوپمان کرد، وهك ئه وهی هه وره
بروسكه ههك لێیدا بن، ئازار هه مووان ده هاپیت، هه مووان ده بینن به غدادی ئازیز ده كه ویته
نیو کلپه ی درنده كانه وه، كه هه یچ یاساو ئه خلاقێکی نییه، ئامانجی كاو لکاری و دزین و
تۆله یه، شارستانی ه تیك بكورژینه وه كه ئه وكات خۆرئاوا له ژێر تاریكستاندا بوو له ناو نه زانی
و دواكه وتوویدا ده ژیان، ئه وان به پوو تی میژووی عێراقی هاوچه رخ ده بینن بوونیادنان له چ
ئاستیکی به رزدا یه و شكۆی نه ته وه شانازی به ده سته كه وته كانی ه وه ده كات له زه مه نیكدا
دوژمن له هه موو لایه كه وه ده وریان لێ داوه، خه لك به سه رسوپمانه وه ده پرسن چۆن ئوم
قه سر نۆز ده رۆژ خۆی راگرت، به لام به غداد له ماوه ی چه ند رۆژیكدا كه وت ...؟

به‌غدادی‌پره‌شیدو موخته‌سه‌م .. به‌غدادی‌عه‌ره‌ب .. به‌غدادی‌شاعیران و زانایان و
هونه‌رمه‌ندان و داهینه‌ران .. به‌غدادی‌ژیان .. به‌غدادی‌میژوو له‌گه‌ل یاده‌وه‌رییه
جوانه‌کاندا، گه‌وره‌م به‌راستی به‌غداد که‌وت!

سەرۆك وتی: ئازاریك له ناخیدا بوو ده یویست بیشاریته وه: کوری خۆم، به غداد نه کهوت، به غداد داگیرکراو به بازوو به هیزی پاله وانه کانی پزگار ده کریته وه، داگیرکردن شتی که و که وتن شتیکی تره، نه مه یه که مجار نییه به غداد داگیر ده کریت، بهر له نه مریکیه کان و به دریزی میژوو به ره وپووی داگیرکاری بووه ته وه دوژمنان له هه موو لایه که وه هه لاه لایان کردوه، فارس داگیر کردوه له نه لقه یه کی بهرده وامدا داگیرکاری بهرده وام بووه، مه غولی هۆلاکو داگیری کرد، سووتاو کاولکراو کوژراو گهنده لی تیدا بلاو کرایه وه، پاشان چاکه کارانی عیراق پزگاریان کرده وه، هۆلاکو یان ده رکرد، خهوش نییه ولاتان داگیر بکریت، به لام خهوش نه وه یه مقاومه نه کات و ئازاد نه کریت.

صه دام حسين چاوه پتي نه م پرسياره بوو، هينده ي نه برد كه و ته قسه كردن، زور به پهله
ده منووسيه وه، تاكو يه ك وشه م له ده ست دهر نه چييت.

نه مړوش هه مان حاله ت، بوش سوپاو به کړنگی راوه کانی کوکړدووه ته وه و زه ریای
برپوه، نیمه ده سندر یژیمان نه کړدووه ته سر که س، به لام نه وان له گال نیمه دا شه بیان

دەۋىست و ئەيانوئىست سامانى ولاتەكەمان بۇ خۇيان بەرن و ولاتەكەمان كاۋل بكن،
بەھەموو شىۋەيەك ھەولماندا خۇمان لەشەپيان بپارىزىن.

سەرۆك بۇ ماۋەيەك بىدەنگ دەبىت و پاشان دەست پىدەكاتەوھ:

لەپاستاى سەربازىدا ناتوانىت ھۆكار لەدەرئەنجام جىابكەيتەوھ ھەردووكيان يەك
حالەتن و يەك جەنگ زنجىرەيەك ئەلقەيە بۇ گەيشتن بەئامانج، ئەى چۆن لە سالى ۱۹۹۰ وھ
جەنگەكان ھەر بەردەوام بوون، ھەروھە گەمارۆى زالمانى بەدواى خۇيدا ھىئا كەسيانزە
سالى خاياند، بەو ھۆيەوھ يەك مليۆن و نيو عىراقىيمان لەمندال و پىرو ژن و تەنانت لاوان
لەدەستدا، لەبەرئەوھ ناتوانم بەش بەشيان بكم و دەربارەى يەك جەنگ قسە بكم،
كەخۆى ئامانج و دەرئەنجامى زنجىرەيەكى درىژ بوو، ئايا بۆمبارانى ئەمريكا بۇ عىراق
لەوكاتەوھ ھەر بەردەوام بوو يان نا، ئايا ئەمريكا ھىلى درىژى و پانى دانەناو ناۋى ھىلى
دژەفرىنى لىئا؟

كاتىك ھىژىكى سەربازى دىت جا كەرتىك بىت يان فىرقەيەك يان زياتر دەيانەوئىت
ئامانجىكى ديارىكراو داگىربكەن، دەبىت ھىزەكانى تۆپھاۋىژ دەست بكن بەبۆمبارانى
بەراىى و موشەك و پاجىمەباران بكرىن، ئەوئىش بۇ لەرزاندنى ئامانجەكە، پاشان ھىزەكە
ھەستىت بەئەركەكەيى و بگاتە ئامانج، ئايا مەبەستت ئەوھە ھىزى ھىرشبەر ئامانجى
داگىر كردوۋە، بەبى ئەوھى باس لەپۆلى بۆمبارانى ئاسمانى و ھىزى تۆپھاۋىژ بكەين؟
لېرەدا يەك جەنگ ھەيە برىتتىيە لەزنجىرەيەك كرده، بەم شىۋەيە ئەوھى بەسەر بەغداددا
ھات كەبوو.

كاتىك وىلايەتە يەكگرتوۋەكان دەستى بەدوژمنكارى كرد وەك جىبەجى كردنى
خواست و گەمژەيى بۆش، موشەكەكان بەسەر بەغداددا دەبارىن، تواناى سەربازى
دوژمنكارى بەسەر جەنگ بەشىۋەيەكى گشتى لەبەرەكانى كردهكانداو سەرنج گرتن
لەبەغداد دابەش ببوو، ھەروھە بەسەر ھىرشى ئەمريكاو بەرىتانيا لەبەشى دووھى جەنگ
لەئوم قەسردا لەبەرئەوھى بەشى يەكەم داگىرەكان ئەنجامياندابوو، دابوويانە دەست
كوئىت و پانتايى ئەوى پى زياد بكن و لەسەر حسابى عىراق بىيئە دەولەتىك و بىيئە
خەنجەرىكى ژەھراۋى لەپشتى عىراقدا.

سەرۆك بۇ ماۋەيەك بىدەنگ دەبىت و پاشان بەردەوام بوو وتى:

كەڭىشەيەك لەنىۋان دوو ولاتدا دروست دەبىت، ھەر لايەك خۆى دەخاتە حالەتى ئامادەباشىيەو ھە سوپا ئامادە دەكات و لەرووى ئابورى و دامودەزگاكانىيەو خۆى ئامادە دەكات ھەر لايەك پۆلىنى سوپاكەى بەلایەنى بەرامبەرى دەكات، تاكو قەرەبووى ھەندىك بىكاتەو ھا لەھىزى ئاسمانى يان دەريايى يان تۇپھاوئىژدا بىت يان ھىزى موشەكى، ھەروەھا ئەمەش بۇ حالى ھىزى پىادەو زىپۆش و پۆلەكانى تىرىش پاشان ھەر لايەك دەست بەئامادەكارى دەكات، تاكو دەرەفەت بەركەبەرەكەى نەدات دەستدرىژى بىكات.

كاتىك عىراق بەرەنگارى لەسنورى نىشتىمان دەکرد لەدژى تەماعى ئىرانى، ھىزى ئاسمانىمان زۆر لەھىزى ئاسمانى ئەوان بەھىزتر بوو، بەراستىش ھىزى قۆلى درىژى عىراق بوو، فېرۆكەوانەكانىمان ئەوئەندە پالەوان بوون، كاتىك موشەك يان زەخىرەى لىدەبرا بەفېرۆكەكەى خۆى دەكىشا بەفېرۆكەى دوژمندا، ئەمەش تىرۆپكى ئازايەتى و جوامىرىيە، باشترىن نمونەش بۇ ئەم شەھىدى پالەوانىيە فېرۆكەوان عەبدوللە عىبى كوپى باشورى عىراق بوو، لەبەرامبەردا ئىران ژمارەى لەئىمە زىاتر بوو، بەم شىۋەيە.

بەلام ئەوئەى لەدوژمنكارى دواى ئەمىركادا پروویدا، لەگەل ھاوپەيماەكانىيان كارىكى جىاوازتر بوو، ھەروەھا لە دوژمنكارى سالى ۱۹۹۱ جىاوازتر بوو، ھەر لەتەكتىكى كىردەكانەو ھە شىۋەو تەنەت دەرئەنجامىش پاش گەمارۆى زالم و تىكشكاندى ھىزى موشەكىمان بەپى چەند بىرپارىكى ئارەوا، پاش ھەموو ئەوانەى لەسالى ۱۹۹۱ دا پروویدا كەدواتر ھىلى درىژى و پانى دىارىكراو بۆمبارانى بەردەوامى ھىزە موشەكىەكانىمان لەلایەن دوژمنەو ھە ھىزى بەرگى ئاسمانى و بۆمبارانى بەردەوامى بەغداد، ھەروەھا ئەوئەى سىخوپەكانى (پشكەرانى) ئەمىركا تىكىان شكاند، ولاتمان بۇ كىردەو ھا بزانن عىراق لەوئەى ئەوان باسى دەكەن خالىيە، ھەروەھا بۇ ئەوئەى بۇ جىھانى بسەلمىنن كەعىراق تەواو ھاوكارە لەگەل ئەوانەى ناويان ناون پشكەنر، لىرەدا حالەتى بەراوردكارى دەكەوئەت، كەس ناتوانىت بەراوردى نىۋان دەولەتتىكى گەورەى ستەمكارى وەك ئەمىركا كەھەموو ھۆكارەكانى كوشتن و وئىرانكارى و خوينىرژى ھەيە، كەدەتوانىت چەند جارىك ھەموو جىھان كاۋل بىكات، ھەروەھا خاۋەنى موشەكى دوورھاوئىژو زەريا بەزىن و زىرەكە، خاۋەنى فېرۆكەى زۆر پەرەسەندوى بەھىزە، ھىزىكى دەريايى بىتۆينەى ھەيە كە بەھەموو دەرياو زەرياكانى جىھاندا دىن و دەچن، ئەمە جگە لەسوپايەكى مەشق پىكراو لەسەر دوژمنكارى

و به یاسا لهه موو تاوانیک که نه نجامی ده دات پاریزراوه، له نیوان واقعی عیراقیکی خاوه ن ولاتیکی بچوک و ناسراو به تواناکانی، نه ویش پاش گه ماروی چند ساله و باری ثابووری قورس... که واته جیاوازی نیوان نه م دوو هیزه گه ورهیه، له بنه پرتدا ناکریت به راورد بکرین، نیدی چی له به رده م عیراقدا ماوه جگه له به رگریکردن له که رامتی خوی، که له به رده م دوژمنیکی ده ستریزیکه ردایه و شه پی پتیه، که س ناتوانیت رایگریت یان له نیبه تی پیسی دووری بخاته وه.

له وستانه ی که ده بیت باسی بکهین، له به رنه وه ی ده که ویتته ده ره وه ی راستای سهربازی و جهنگندن که کاری پیده کریت، ته نانه ت برایانی سه رکردایه تی درکیان پتته کرد، که کاتیک نه خشی سهربازی و نه خشی به دیلیان داده نا، نه ویش نه وه بوو دوژمن هر له سه ره تاوه ده ستبکات به هیژشی زه مینی به رفراوان، هاوکات یان که میک پیش نه وه بومباران دهستی پیکرد، نه ویش بو له رزاندنی ئامانجه کان، وه ک پیشتر باسمان کرد، له باری ئاساییدا چند پوژیک هندی کجار مانگ یان زیاتر ده خایه نیت، پاشان هیژشی سه رزه مینی ده ست پیده کات.

له کاروباره کانی تر، که نیمه له حساباتی خوماندا داماننا بوو، دوژمن له دوو به ره وه یان زیاتر له گه ل دابه زینی په ره شووت لیرو و له وی هیژش ده کات، به کیک له به ره کان ناسراوه که زورترین ژماره ی سوپای لپیه، نه ویش کویتته، به ره ی دووه م له خورتاواوه یه و حسابی نه مهش کرا.

به لام نه وه ی په یوه ندی به خوپاگری ئازایانه ی ناو نوم قه سر بوو له پاله وانانی لیوای پیاده ی (۴۵)، نه م لیوایه جهنگیکی له گه ل دوژمن کرد، هه موو جیهانی سه رسامکرد، به و خوپاگری به فسانه ییه ی متمانه ی ئه مریکی و به ریتانیه کانی له رزاندو ووره ی پوو خاندن، هه روه ها خوپاگری هیزه ئازاکانمان له زوبیرو به ره نگاریوونه وه ی توندی، نه مهش بووه هوی به رزبوونه وه ی مه عنه ویاتی نه و لیوا پاله وانه خوپاگری هیزه چه کداره کانمان و له پشتیان وه گه لی عیراقی پاله وان هه بوو، بووه پالنه ریکی به هیژ بو نه م لیوا ئازایه، نه گه رچی سه رنجی دوژمن له م جهنگه تونده دا له سه ر نوم قه سر نه بوو که به رامبه ر نه و لیوایه نه نجامدرا، دوژمن له هه ندیک به ره سه رقال ده کراو له هه ندیکی تر ده هاته پیشه وه ته نانه ت له سه ر ئاستی مه عنه ویات و کرده ی سهربازی، له وکاته دا پاله وانانی لیوای ۴۵ به ئازایانه ده جهنگان،

سەرنجيان لە ھەڤالەكانيان لەكەرتەكانى تر گرتبوو، كەعەزیمە و خۆپاڭرییان لێوەرگرن، كاتێك دۆژمن بەرە و بەغداد ھەنگاوى ناو بەپێگەى بیاباندا ھات و بارودۆخیكى دیاریكراوى بەكارھێنا، ئەو ئەركەى لەئەو ھەلیات و حساباتى خۆیدا داینابوو، ئەویش نەبوونی پالێشتى ئاسمانى بوو، كە ھەر بوونی نەبوو لەوناوچە بیابانیەدا، ئاماژەكانمان بۆ سەركردەو سەركردە سەربازییەكان پۆشن بوو، كە ھیچ ھێزێك لەخۆرتاواى پووبارى فورات دانەنێن، جا ئەگەر لەبیابانى سەماوہ یان ناسریە یان بیابانى ئەنبار چونكە بەتەواوھتى تێكدەشكێت.

پاش ئەو ھى دۆژمن توانى چەند شارێكى عێراق بگرت، ئەیانوو یست نامە یەكى پۆشن بەدەن كە گوايە ھەموو شتێك كۆتای ھاتوو، دواتر مەعنەویاتى عێراقیەكان وەك سوپا و گەل دەپوخت، ئەمە جگە لەبەكارھێنانى چەكى قەدەغە كراو لەسەر ئاستى نۆدەو لەتى لەدەورو بەرى بەغداد، ئەو چەكەى لە ئەوم قەسر بەكارنەھێنا، ئەمەش واى كرد ھێزەكانى دەورو بەرو چرپوونەو ھى ناو بەغداد بەتەنھا بجەنگین بەبێ ئەو ھى چاوەڕێى ھیچ پالێشتیەك بکەن.

كەواتە دەلێن بەراورد كردنى ئەو ھى لە ئوم قەسر پوویدا و ئەو خۆپاڭرییە گەورە یەى لەگەڵ ئەو ھى بەختیاریى لەبەغداد پوویدا بەراوردیكى نادروستە لەلایەنى سەربازییەو، لانى كەم دۆژمن بەخەستى بەغداد و ناوچەكانى دەورو بەرى بۆمباران كرد كە بۆ ماو ھى سەدەھا كاترۆمێر وەحشیانە بۆمبارانى كردو چەندەھا كەرت و یەكەى بەتەواوھتى لەناوبرد ئەوانى تریش پەرش و بلاو بوونەو، بەمەش بوونە ئامانجیكى ئاسانى ھێزى ئاسمانى ئەمرىكى و موشەكەكانى كە ئەمان پوو پۆشى ئاسمانیان نەبوو، ھەروەھا ئەم كەرتانە لەكاتى گەپانەو و دووبارە خەندەق لێداندا بوون، نۆزبەیان كە لەشوینى بەرگریاندا بوون تێكشكێنران، ئەمەش بوو ھۆى ئەمانى بەدیل، ھەروەھا بارودۆخى ھەندێك دەورو بەرى پارێزگاكان لەكەرتى كردەكانى بەغداد ھەلەبوون، یان لانى كەم خراب پێوانە كرابوون، لەگەڵ ھەندێك پێو ھى تر كە لەگەڵ گۆرپانكارییە جەوھەرییەكاندا نەدەگونجا كە لەسەر مەیدان پوویدا ئەویش بە ھۆى ھەل و تەكنىكى گەورەى دۆژمنەو ... ئەم بلاو بوونەو بەرفراوانەى كەرتى عەمەلیاتى بەغداد واى كرد ئەركى گاردى كۆمارى پەرش بێتەو لەگەڵ كەرتە پالێشتەكانى.

سەرۆك بەردەوام بوو لە قسە كردن:

دوژمنكارى زۆر دېندانە و بەر فراوان بوو، دوژمن لە پوڭزانی كۆتايدا توانا يەكی زۆدی بە كارھیتنا، ئەویش بە چەركردنەوھەس بۆمبارانی ئاسمانی و موشەكی لەسەر بەغداد و دەورووبەری، كە ئامانجی سەرەكی دوژمن بەغداد بوو.

كەواتە كاتێك باس لەوھە دەكەین دوژمن بە خێرای بەغدادی داگیركرد مانای وانییە ئێمە تەنھا قسە لەسەر بەغداد دەكەین و لەوانی تری دادەبڕین، لەبەرئەوھەس جەنگەكە یەك جەنگە و بریتییە لە زنجیرە یەك ئەلقەسێ تەواو كراو و پێكەوھە گریڤراو.

كاتێك دوژمنكارى روویدا، لەگەڵ برا سەركرده سەربازییەكانم كۆبوومەوھە، پێم وتن ئاگاتان لەخۆتان بێت ئەمجارە جەنگەكەمان لەگەڵ دوژمن بەپەناى خوا جەنگی چارەنووسە، ئەگەر خوا سەرکەوتنى لەچارە نووسیبیشت، ئەوا ئەم سەرکەوتنە بۆ عێراق و ئومەس عەرەبى و مرقایەتی، ئەگەر خواى گەرە ئومەس نەویست و دوژمن توانی بگاتە بەغداد، ئەوا گەل بێدەنگ نابێت، ئەوھە بەتفەنگ و قازیفە لەجەنگ بەردەوام دەبێت، ئەوا چاوەڕپى نەوھەس لەسەركرده لە دیالە و سەلاحەدین و ئەنبار و نەینەوا و بەسەر دەكات، ئەوان عێراق پزگار دەكەن و ئەمریکا دەردەكەن و تێكیان دەشكێنن، ئابرووی ئەمریکا لەكەدارتر دەبێت و زیاتر ھەببەتیی دەشكێت، ئەوھەس پوویدا تازە روویدا و سوپاسگوزاری بۆ خوا، پەنا بەخوا عێراقیەكان برا عەرەبەكانیان بێتومێد ناكەن.

نێردراوی عەرەبى

سەرۆك ئەوھەس بەسەر عێراقدا ھات لەبیری ماوھە، دەلێت:

بەر لەچەند مانگێك لەھێرشى دوژمنكارى، نێردراوی سەركرده یەكی عەرەبى كە زۆر پێزى دەگرم ھاتەلام، پێشنیاریكى دیاریكراوى ھەبوو، ئەگەرچى ئەو پێشنیارە پەيوەست بوو بەكەرەمەتەوھە، ناكړیت قبول بكریت، بەلام تاكو كۆتایی گوێمان لێگرت، وتمان: گریمان ئێمە ئەو پێشنیارەمان قبول كرد ئایا ئێوھە یان برا عەرەبەكان دەتوانن ھێرشى دوژمنكارى نەھێلن پوویدات ؟ وەلامیدایەوھە: كەس ناتوانیت نییەتیی ئەمریکا زامن بكات، بەلام دەمانەوێت بەھانەس بپێن و ئەوكات كار بۆ پوونەدانى دوژمنكارى دەكەین ... پێم وت: بۆ ئەوھەس ئێمە بەھانە یەك لەسەر ئەمریکا دروست بكەین؟! سلاوم بەفلاں بگەییەنە (سەركردهكەت) پێى بلێ فلاں دەلێت پەيوەندى بەئەمریکاوھە بکەن لێى بپرسن

بەتەواوەتی چی دەوێت ئەگەر پارەى دەوێت یان نەوت پارە دەدرێتەو، ئەگەر ئەیانەوێت چارەسەرى هەموو کێشه هەلواسراوەکان لەناوچەکەدا بکەن، ئێمە بەپەرووی کەسدا ناوەستین کەبێهەوێت بەئینسافەو، مامەلە لەگەڵ گەلان بکەن، ئەگەر بیانەوێت مەرجی خۆیان بسەپێنن و دەست بۆ کەرەمەتمان بەرن لەگەڵ کەرەمەتی گەلی عێراق، ئەوا ئێمە ئامادەنین گوێ لەسەخافاتی ئەوان بگرین، پاش ئەوەی تینگەیشتین داواکاری ئەمریکا هیچو پوچ و ئاپرووبەرە.

سەردانی دووهمی بریماکۆف

پاش ئەوەی ئەمریکاو بەریتانیا سوپایان کوێکردەو، هیچ هەلبژاردنێکی تێمان لەبەردەمدا نەماوەتەو، یان خۆبەدەستەو، دان و ملکه چی مێژوو قبول بکەین، یان بەدلی پر لەباوەر بەخواوە بەرەنگاریان ببینەو، تەنانهت بریماکۆف لەسەردانی دووهمی بۆ بەغداد، وتی نامەیهکم بۆ ئێوه پێیه، لەبەرئەوەی ناوەپۆکی نامەکم دەزانی لەبەرئەو داوام لێکرد چاوی بەبەپێژ تاریق عزیز بکەوێت، دواتر من چاوم پێکەوت وتمان یا ئەلا، کاتێک داواى مەسەلەیهکی کرد، دەست بۆ بالادەستی و کەرەمەتی عێراق درێژ دەکات، پێمان وت هەگبەکەت چیتى تێدايه، گریمان ئێمە وەلامى ئەم داواکارییه هیچمان دایەو (کەوازم لەدەسلەلات هێناو لەگەڵ خێزانەکم و لاتم بەجێهێشت)، ئایا گەلەکەمان لەشەری ئەوان پزگاری دەبێت؟ وتی: نەخیر ئەمریکا بەبێ ئەوەو لەگەڵ بوونی ئێو ش هەر دێتە ناو عێراقەو، پێم وت: بابێن و خوا سەرشتۆریان بکات، ئێمە لێره دەمین، با ئەوان بێن، بەخیربێن، مāl بە مāl لەگەڵیان دەجەنگین، بەلام ئامۆزگاریان دەکەین با مێژووی عێراق بخویننەو، هەر نەبوو بپوانن بۆ کەسایەتی صەدام حسین، تاكو مەعدەنى مرقفی عێراقى بناسن، ئەگەر ئەیانزانێو ئەوا مقاویمەى عێراقى و گەلى عێراق پێیان دەلێن ئێمە کێین، بەم شیوەیه هیچ دەرفەتێکیان بۆ نەهێشتینەو تاكو گەلو ولاتەکەمان لەکاولکاری بپاریژین، سوپای عێراق کەمترخەمى ناکات وانەیهکی وایان دادەدات کەبیریان نەچیتەو، تاكو ئێستا پیاوانى حیزب هەموو کەرەکانى تر لەدژیان دەجەنگن، ئێمە هەگیز خۆمان نادەین بەدەستەو، ئەمە دۆخی جەنگ، دەبێت لایەنێک سەربکەوێت، بەلام ئەمریکا لەگەڵ ئەو سەرکەوتنە خێرایەى، ئەوا بەخراپترین شیوێ دەبەزێن، کەدەگاتە چەندەها ئەوەندەى

لەشیتنام بەسەریاندا ھات، لەبەرئەوھە دەولەتیکى شەپانگیزە، ناچار دەبیت پاشەکشە بکات و لەعیراق ھەلبیت و نیوھە ئامیرەکانى بەجیبھیلێت.

ھیزە سەربازییەکانمان ھەرگیز کەمتەرخەمییان نەنواند، بەلام ئەمە ئیرادەى خوايە، وەك ئەوھە پەقتان لەشتیک بێت و ئەو باشترین شت بێت بۆتان، یان ھەزتان لەشتیک بێت و ئەو خراپترین شت بێت بۆ ئیوھە، بەلێ ئەمە ئیرادەى خوايە.

دەتوانین بڵێن گەرنەگەرتین ھۆکارەکانى کەوايکرد ئەمریکا بەغدادى خۆشەويست داگیر بکات پایتەختى پەشید، بەبێ ئەوھە بچینە ناو ووردەکارییەوھە، چونکە کاتى چاوپێکەوتن دیاریکراوھە، بریتین لەمانە:

یەكەم: ئەو گەمارۆیەى سیانزە سالى خایاند، ھەروەھا ئەو جەنگانەى ھاوتای ئەم ھالەتە بوون.

دووەم: ئەمریکا پشتنى بەسیاسەتى ھەلخەلەتینەرو وێلکەر دەبەست بۆ قسەکانى، کەوايکرد ھەندیک لە ھاوڕێیان و برا ەەرەبەکان بپوا بەچیرۆکەکانى بکەن، بەلکو ھەندیک باوەڕیان بەبەلێنەکانى کرد.

سێھەم: جیاوازی گەورەى نێوان ھەردوو ھیزەكە، بەتایبەتى ھیزی ئاسمانى، کە بۆ یەکلایکردنەوھە ھەر جەنگیک پێویستە، ھەروەھا ھیزی موشەكى دوورھاوێژ و نەبوونى پووششیکى ئاسمانى عێراقى، ئەمەش وایکرد ناھاوسەنگى لەتەرازوى جەنگدا پووبدات و بە بەرژەوھەندى دوزمن بێت.

چوارەم: دوزمن شارەزایى تەواوى دەربارەى شوێنى دامەزراوھە سەربازییەکانمان ھەبوو، ھەموو ئامانجە سەربازى و مەدەنیەکانى لەبوارى تیمى پشکنینەوھە بۆ ئاشکراپبوو، ھەروەھا بەھۆى ھۆکارى ئاسمانى سیخوڕى و مانگی دەستکرد، تۆ کاتیک ئامانجیک دەستنیشان دەکەیت، ئاسانە بیپێکیت.

پنجەم: بەکارھێنانى بۆمبارانى ئاسمانى زالمەنە، کە لەمیزووى جەنگەکاندا وێنەى نییە، کە بەدریژایى کات ھەر بەردەوام بوو، ئەمەش یارمەتى کۆتکردنى ھیزەکانى ئیمەیدا جا ئەگەر زریپۆش یان بۆمب یان پیادە بێت.

شەشەم: دوزمن چەكى قەدەغەکراوى نێودەولەتى بەکارھێنا، ھەندیکیان بۆ یەكەمجارو بەتایبەتى لەفرۆكەخانەى بەغداد، ئەویش پاش ئەو جەنگە بەناوبانگەى دوزمن سەدەھا

سەربازى لە دەستداو دەيەھا لە زىڤۆشەكانى تىكشكا، ئەمەش واىكرد ئەقلىيان لە دەست
 بدەن و لەگاردى كۆمارى و ھىزەكانى تر بە بۆمبى ئەتۆمى تەكنىكى و ھەندىكى ترى گەرمایى
 لىيان بدەن، كە دەبىتە ھۆى تۈاندنەوھى ئاسن و جەستە، ئەمەش كاریگەرى لەسەر ووردەى
 جەنگاوەرەكان دانا، ئەم ھۆكارە بە گەرنەگرتىن ھۆكارى داگیرکردنى خىراى بەغداد ئەژمار
 دەكریت.

ھەوتەم: بەردەوامى بۆمباران لەسەر بەغداد بە شۆوھەكى وەحشیانە و لىدانى خەلكى
 مەدەنى، تاكو حالەتێك لە تۆقین دروست بكەن، ھەروەھا لىدانى ھىزەكان و مەركەزى
 سەركردایەتى و برىنى ھەموو جۆرە پەيوەندییەك.

ھەشتەم: دوژمن پىڤگای بىابانى بە كارھىناو بەتەنىشت شارەكاندا تىپەپى، ھەروەھا
 لەجۆرى چەكدا زۆر پىشكەتوو بوو، پووڤۆشىكى ئاسمانى چپى ھەبوو، ھەموو ئەمانە
 واىكرد ھىزەكانمان لە پۆژدا نەتوانن جۆلە بكەن ئەویش لەبەر نەبوونى پووڤۆشىكى
 ئاسمانى و پالپشتى تۆپخانە، ھەروەھا سەرنجى لەو گەرتبوو زوو بگاتە بەغداد، لەگەڵ
 ئەوھى سوپای ئازامان تووانى تا ئاستىكى باش پىشكەوتنى دوژمن دوابخات، ھەروەھا
 زيانى گەورەى لە پىزەكانیدا، بەلام دوژمن راستى ئەم زيانانەى باس نەكرد.

نۆیەم: دابەزىنى پەپەشوتى زۆر لێرە و لەوئ و لەپشت كەرتەكانمانەوھ و لەسەر پىڤگای
 سەركەيەكان و تۆقاندنى خەلك و گرتنى پىڤگاکان، ئەمە جگە لەوھى دوژمن زۆر بەخىراى
 ھەندىك لە ئامىرەكانى ئارە پىشتەوھى ھىزەكانمان، ئاشكرایە ھەر دابەزىنىك یان
 پىشتلێكردن لە پىشتەوھى ھىزەكان دەبىتە ھۆى شلەژان.

دەيەم: جەنگى دەروونى، بە كارھىنانى ھۆكارى پىكلامى، كە دوژمن توانى بىخاتە نىو
 پىزى ھىزە چەكدارەكانمان لە بواری تابورى پىنچ و بەكرىگىراوھەكانیان، ئەمە جگە لەوھى
 ھەندىك لە بەكرىگىراوان و دزەكەران و وردەكاریان دەدا بە فەرۆكەكانى دوژمن تاكو ئەو پىڤگەو
 ئامانجە سەربازىەكان تىك بشكىنیت.

یانزەيەم: برىنى ھۆكارەكانى پەيوەندىگرتن لە نىو فەرماندەى سەربازى و فەرماندەى
 كەرتەكان و بۆ خوارتر، نەگەيەشتنى فەرمان واىكرد ھەندىك كەرتى سەربازى ھەست بكەن
 ھەموو شتىك كۆتايى ھاتووە.

دوانزەيەم: لەجەنگى عىراق - ئىراندا، سەركردەو فەرماندەكان بە پىپى بارودۆخەكەو

لەسەر بىنەماي ئەو ھەلۆيىستە ھەلسوكەوتيان دەكرد، لەبەرئەوھەي قوتابخانەي سەربازى عىراقى لەباشترىن قوتابخانەكانى جىھانە كەخواھەنى باشترىن ئەفسەرو سەركردەو سەربازى ئازا بىت، ناچار نەبووين فىرقەو فەيلەقەكانمان بخەينە ژىر پكىفى فەرمانى سياسىيەو، ھەلسوكەوتى سەركردە يان فەرماندە تەواو بوو، جگە لەسەركردايەتى گشتى، برپارى سياسى ھەندىكجار پۆلى خۆى ھەيە، ئەويش بەپىي دۆخەكە، بەلام بەشۆوھەيكى لاواز، تەنانەت كاتىك سەركردە سياسىيەكانمان دەنارد بۆ چاودىرى بەرەكانى جەنگ، دەمانخستەنە ژىر پكىفى سەربازەو، لەوانە عودەي وقوسەي.

سوپا بخريته ژىر پكىفى سەركردە سياسىيەكانەو

ليرەدا لە سەرۆكم پەرسى، كەزۆرىك وایاندانابوو لەسەربازىو سياسىيەكانى عىراق، ھەلەي گەرە لەوھدا بوو سەركردەو فەرماندەكان لەسەركردايەتى ناوچەكاندا لەژىر پكىفى سەركردە سياسىيەكاندا بوون، سەرۆك ھۆكارى وەرگرتنى ئەم پىو شۆينەو دۆخەكەي پوونكردەو، بەناچارى وەسفى كرد، بەلام زۆر ئازايانەو راشكاوانە ددانى بەوھدانا، برپارى ئەوھەي سەركردە سەربازىو مەيدانىيەكانى فەيلەقەكانو فىرقەكان بخريته ژىر پكىفى سياسىيەكان ھۆكارىك بوو بۆ لاوازكردنى تواناي كەرتەكان بۆ بەرەنگاربوونەوھەي ھىرشى سەختى ھىزەكانى دوژمنو وتى ئەوھەي لەم جەنگە چارەنووسسازەدا روويدا دەگەرپتەوھە بۆ ھەستىارى دۆخەكە، لەبەرئەوھەي ئەمجارە بەماناي وشەكە چارەنووسساز بوو، ئىمە برپارى سەربازيمان خستە ژىر دەستى سەركردە سياسىيەكان، جا ئەگەر سەركردەي فىرقەكان بىت يان سەركردەي فەيلەقەكان كە لەژىر برپارى سياسىيەكاندا بن، بەلام بەپاويژ لەگەل سەركردە سەربازىيەكان، ئەمە بەناچارى روويدا، ئەمیان چەكىكى دوو سەرە، ھەندىكجار پىويستى بەدەستپىشخەريو برپارى خىرا ھەيە، كاتىك برپارى سەربازى دەكەويته ژىر پكىفى برپارى سياسىيەو، ئەوا كارەكە ھەندىك كاتى دەويت لەوانەيە بگاتە چەند كاترميترىك، بەتايبەتى ئەويش بەھۆي پچراني ھۆكارەكانى پەيوھەندى خىراو، ئەمەش دەبىتە ھۆي لەكارخستنى تواناي سەركردە كە لەسەر بىنەماي ھالەت ھەلۆيىستى پىويست وەرگيرىت، كەئەمیان پىويستى بەخىرايى ھەيە، ئەمە جگە لەوھەي ھەندىك سەركردەي سەربازى بەبرپارى سياسى پەست دەبن يان فەرمانيان بەسەدا بكرىت، كە

لەسەر بىنەماي كەمى شارەزايى بۆيان دەربىكرىت، بەتايىبەتى ئەوانەى خاوەن شارەزايى سەربازى زۆرن، ھەموو ئەمانە كارىگەريان ھەبوو لەبەرەو پىشھاتنى دوژمن بەرەو بەغدادو لە ژێر جياوازي ھێزدا، بەلام لەگەڵ ئەمانەشدا، پىكھاتەكانى سوپاي ئازاو گاردى كۆمارىو ھەموو پىكھاتەكانى تر بەشيۆەيەكى بى نمونه لەجەنگىكى تەقلىددا جەنگان.

سيانزەيەم: ھىرشى دوژمن لەھەموو لايەكەو، بەداخەو ھەندىك ولاتانى برا ئاسانكارىان بۆ كەرتە سەربازىيەكانى دوژمن كرد كەزىپۆش و ھىزەكانيان لەخاكى ئەوانەو ھەندىك ناوھەو، ھەروەھا دوژمن زەوىو بىكەى ھەندىكى ترى بەكارھىنا بۆ بۆمبارانى ئىمە.

چواردەيەم: دوژمن بەكرىگىراوھەكانى خۆى لەتەكدەرانو بەكرىگىراوانى ئىران بەكارھىنا لەو ھىرشەدا، ھەروەھا ھەندىك ميليشىاي لايەنگرى ئىران كە بەساختە بانگەشەى ئىسلام دەكەن.

بۆلى ئىران لەئاسانكردنى داگىركردن

پانزەيەم: غەدرى ئىران لە گرىنگرىن ھۆكارە يارمەتيدەرەكان بوو بۆ ھاتنە ناوھەى ھىزى ئەمىرىكىو بەرىتانى بۆ ناو عىراق.

ھەموو ئەم ھۆكارانە لەگەڵ دىندەيى دوژمن، ھەموو تواناي سەربازىو ھەموو پۆلەكانى ھىزى سەربازى بەشيۆەيەكى شىتانه سەرنجيان لەبەغداد گرتبوو، ئەمىركىيەكان ئاماژەيان بەو دەدا، ئەگەر شكستيان ھىنا بەئەتۆمى لەبەغداد دەدەن، وەك كارەساتى ھىرۆشىما، ھەموو ئەمانە بوونە ھۆى بارگرزى دەروونى لای سەربازەكان، ئەمىش كارىكى سروشتى، كاتىك كارەكان دەگاتە ئەو قوناغە، فەرماندەكان ناتوانن كۆنترۆلى يەكەكانيان بكەن، ئەمەش حالەتىكى گىرەشيوئىنانەى لەناو كەرتە زۆرەكانى ھىزى سەربازىدا دروستكرد،

لەكۆتاي كارەكانى كۆنگردى (كەنداوو بەرەنگارىبوونەوھەكانى نايندە) كە سەنتەرى نىمارات بۆ لىكۆئىنەوھە سازى كردبوو لە نەبوو زەبى لە ناوھەى كاتۆنى ۲۰۰۵، مەھەد عەلى نەبقەحى جىگىرى سەرۆكى پىشووئى ئىران وتى (ئەگەر ھاوكارى ئىران نەبووايە كابول بەغداد بەو ئاسانىيە نەدەكەوتن)، ھەروەھا سەرۆكەكەى مەھەد خاتەمى پاش چەند مانگىك جەختى لەم قەسەيە كەردوھەو سەرزەنشتى ئەمىركاى كرد كە دانى نەناوھەو بۆئە پۆزەتيقەى ئىران لە جەنگى عىراقو ئەفغانستاندا گىراويەتى.

بەشىۋەيەك دەكەۋتە دەرەۋەي كۆنترۆلەۋە، سەربازەكان بەيى فەرمانى فەرماندە پاشەكشىيان دەكرد.

كەۋاتە دەلتىن ئەمىرىكا تواناي زۆردارى و كاولكارى ھەيە، بەلام جياۋازى لەنىۋان زۆردارى و ئەقلا ھەيە، ئەو دەتوانىت زۆردارى بىكات و كاولكارى ئەنجام بدات، بەلام لەپوۋى پراكتىكەۋە زىيانى ئىجگار زۆرە كە ئەو زىيانانەي لەپوۋى خولقى و مىژۋىيەۋە چاك نايىتەۋە، ھەر كارىگەرى دەمىنىت يان بەكەۋتنى ئەو پارتەي پالېشتى بۆشى كىردوۋە لەجەنگدا تەۋاۋ دەبىت، بەلام بايپرسىن كى دۇپا؟ ئەۋەي دۇپا گەلى ئەمىرىكى بوۋ لەبەردەم جىھاندا، ھەموو توخمەكانى ھىزى دۇپاند، بەمانايەكى تر ئەگەر گەلى ئەمىرىكى ناپەزايەتى دەرپىايە لەدژى ئەۋەي كەپوۋىدا ئەۋا ئەمە ئەۋە چاكەدەكاتەۋە كە حكومت تىكىداۋە، لىرە لە بەندىخانە بە ئەمىرىكىەكانم وت: پاش عىراق دەستدرىژى ناكەنە سەر ھىچ ولاتىكى تر، ئەمىيان لەبەرژەۋەندى مەۋفائەتيە، نەك تەنھا لە بەرژەۋەندى عىراق بىت، عىراق بە ئىزنى خوا سەردەكەۋىت و ئەمىرىكاۋ بەكرىگىراۋەكانى شكست دەخۆن.

ئايا ھىچ خىيانەتلىك لەناۋ سەركردەكانى سوپادا ھەبوۋ؟ پىرسىارم لە سەرۆك كىرد، دەربارەي ئەۋ پىروپاكەندەنى لە پۇژانى يەكەمى داگىركارىيەۋە ھەبوۋن، كە لە پىزى سەركردە سەربازىيەكاندا خىيانەت ھەبوۋىت، سەرۆك ئەمەي پەتكىردەۋە، ھەرگىز، وتى: بىستەم كە لەكاتى جەنگدا خىيانەت پوۋىداۋە، كوپم ھەز دەكەم ئەۋەت پىبلىم سوپاي ئىمە بە ئازايەتى و پالەۋانىتى ناسراۋە، جوانترىن داستانى پالەۋانىتى بە درىژايى مىژۋو تۆماركىردوۋە، لە سوپاكانى جىھاندا لەۋكاتەي جەنگ توند دەبىتەۋە خىيانەت پوۋدەدات، ئەگەر لە سوپاي ئىمەدا پوۋىداۋىت ئەۋا زۆر دىارىكراۋبوۋن و لە ئاستە نزمەكاندا بوۋە، كە كارگەرى نەبوۋە و كارىگەرى لەسەر دەرەنجامى جەنگەكە نەبوۋە، بەلام ئەۋ پىروپاكەندەنى لەسەر ئاستى سەركردە بالاكان كراۋن، ئەۋيان بەشىكە لەۋ جەنگە دەرۋونىيەكى كە ھەموو سوپايەك لە دژى بەرامبەرەكەي لە جەنگدا بەكارى دەمىنىت، كاتىك لايەنىك دەكەۋىتە پىگەيەكى شلۇقەۋە، سوپاكەمان بە پىاۋان و سەركردەكانى پالەۋانن و كارىكى بىۋىنەيان ئەنجامداۋە، بەشىۋەيەك بەرەۋىپوۋى دوزمن بوۋنەۋە كە دوزمنى توۋشى شۆك كىرد، سىنگى ئىمە و ەرەبى كىردە سەھۆل، من گرەۋم لەسەر شەرى بەغداد دەكرد، كاتىك ئەمىرىكا دىتە ناۋ بەغداد مالى بە مالى شەپيان لەگەل دەكەين، جادە بە جادە

دەجەنگىن، ئەوان بەم شىۋەيە ھىزى ھۆكارە تەكنەلۆژىيەكانىيان لە دەست دەدەن، ئەوكات ئەو مارە درىژە كەرت و پەرت دەكەين، خۆمان بۆ ئەمە ئامادە كەردبوو، بەلام داگیر كردنى خىراى بەغدادو بەكارھىنانى چەكى ئەتۆمى تەكنىكى و لىكچىپرانى پىكھاتەكانى سوپاو گاردى كۆمارى بەھۆى درندەيى جەنگەكەو، ھەروەھا نەبوونى پووچۇشى ئاسمانى و لە دەستدانى كۆنترۆل ھەموو بوونە ھۆى ئەوھى ئەم ھەلبردەنى ئىمە سەرنەگرىت، ئەگەر پووېدایە ئەوا يارمەتى دەداين و كارىگەرى چەكە قورسەكانىيان گۆت بكەين، بەتايىبەتى ھىزى ئاسمانى.

كەواتە دەلەلەت گەرنەگەرىن ھۆكارەكانى داگیركردنى بەغداد ناھاوسەنگى ھەردوو ھىزبوو، ھەروەھا ئەمەرىكا چەكى ئەتۆمى تەكنىكى لە فرۆكەخانە بەكارھىنا، كە بوو ھۆى شەلەزانى سوپاى عىراقى، كە لەگەڵ چەكى ناتەقلىدیدا پانەھاتوون، كە بۆش لە تاوانەكەيدا بەكارى ھىنا. ئەوھى لە سەركردايەتى جىگەى سەنجمان بوو دوژمن ئامانجەكانى زۆر بەووردى دەپىكا، بەداخەو پاشگەپان و پشكەين دەركەوت ھەندىك خائىن و بەكرىگىراو كە دوژمن ناردبوونى و لە ناوچەى جىاجىا دىنابوون لە بەغداد، تەلەفۆنى سورەيايان بەكاردەھىنا كە بە مانگى دەستكردەو بەستراوو بە سەنتەرى سەركردايەتى ئەمەرىكى و ئىسرائىلى تاكو ئامانجە عىراقىيەكان ديارى بكەن، ئەمە بوو ھۆى ئاسانكردنى تىكدانى زۆربەى ئامانجە مەدەنى و سەربازى و دامەزراو گەرنەكان.

ھەروەھا ئەوھى داگیركردنى بەغدادى ئاسان كرد، خائىنان و بەكرىگىراوان دىسكو ئامبىرى ديارىكردنى ئامانجەكانىيان بەكار دەھىنا، دواتر دەركەوت ھەندىك دەروونزەم و خائىن دزەيان كەردووەتە ناو دەزگا ئەمنىيەكانى عىراقەو.

ئەوزانىيارىانەى نەگەيشتنە سەرۆك

ئىمە لەبەردەم ھەر پىشنىيارىك يان پايەك كە بەشىۋەيەكى پاستەوخۆ يان ناپاستەوخۆ پىشكەشمان دەكرىت كراو بوو، بۆ ئەوانەى نەيانتوانى قسەبكەن بە ھۆى نەبوونى ئازايەتى لە پگەياندن يان وتنى ھەقىقەت، يان بەھەر ھۆكارىكى تر، بەپۆخىكى ئىجابى داوام لەبراكانم لە سەركردايەتى دەكرد، ئەوھى دەيانەوئىت بلىين، پىنمايەكانم دەدا بەدەستەى ھاوئل و سكرتېر بە گەياندن ھەر زانىيارىيەك يان پىشنىيارىك بە پاستەوخۆ بۆ

خۆم، بەلام ئەو قەناعەتەم لادروست بوو ھەموو ئەوانەي كە دەبوايە بمگاتئ يان ئەو ھەقىقەتانەي گويمان لیدەبیئت، لەبەر ئەوھەي ئیمە زۆرمان زانیاری پیدەگەیشت، ئەمەش لەكاتی جەنگ و پاش جەنگ سەرنجی پاكیشام ۰۰))ئەمە دادوهر عەبدوللا ئەلعامری لە یەكێك لە دانیشتنەكانی دادگادا باسی لیوھەکرد، كاتێك بە سەرەۆکی وت: تۆ دیکتاتور نیت بەلام ئەوانەي چواردەورت تۆیان کردە دیکتاتور)).

یەكێك لەبەرپرسە گەورەكانی عەرەب سالی ۲۰۰۶ كاتێك لە ولاتەكەي چاوم پیتی كەوت وتی: بەخوا ھەر زانیاریەكمان دەستبەكەوتایە دەمانگەیان دە سەرۆك صەدام حسین، تاكو ئەوھەي روویدا رووینەدایە، ناوچەكە لەو رووداوھەي روویدا دووربخەینەو، بەلام لەوە دانیابووین كە دوو كەسەي گەورەي نزیکي سەرۆك، بە ئەنقەست ئەو زانیاریانەیان نەدەگەیان دو ئەمانزانی ھۆكاری چیبە.

ئاشكرايە داگیرکردنی عێراق لە سالی ۲۰۰۳، درێژكراوھەي پیلانیکی گەورەتر لەلایەن ولاتانی ئیمپریالیزم و زایوئیزمەو ھەر لە سالی ۱۹۶۸ وە دارێژرابوو، ئەو كاتەي دەولەتی نیشتمانی بە سەرکردایەتی حیزبی بەعس دامەزرا، پشت شکیئەری ئەم دەولەتانە خۆمالیکردنی نەوتە لە سالی ۱۹۷۲ داو ئەو دەسكەوتە گەورانەي عێراق دواتر بەدەستیھێنا، پاش ئەو پیلانگێڕیە پیکراوھەي لەدژی گێڕدرا، نەخشە دانان بۆ كۆرتکردنەوھەي خواستەكانی، ئەو جەنگەي ئێران لەدژی عێراق لە سالی ۱۹۸۰ دا ھەلیگیرساند یەكەم قینی ئەو دەولەتانە بوو، كە پالپشتی ئێرانیان بە چەك دەکرد، ئەویش بۆ درێژبوونەوھەي جەنگ، كاتێك جەنگ بە سەرکەوتنی عێراق كۆتای ھات بەسەر ئێرانی دەستدرێژكاریا، پیلانگێڕی لە دژی بەردەوام بوو بۆ ھەلیگیرسانی جەنگیتری، تاكو توانا بەرزەكانی داھینانی بكوژن و خولیاكانی بكوژن كە ببیتە دەولەتیکی گەورەو كیپرکی لەگەڵ دەولەتە مەزنەكاندا بكات، ھاوپەیمانی لە نێوان ئەو دەولەتانەو ھەندێك لە ولاتانەي ناوچەكە بۆ نیستفرازکردنی عێراق دروست بوو، بەتایبەتی پاش ئەوھەي بەسەرکەوتوویی لە جەنگ دەرچوو، دەولەتانەي پلانگێڕ توانیان لە كیشەي كۆیتدا بگەنە مورا دی خویان، پاشان نەخشە و پلان دارێژراو بەووردی و تۆكەمی لەلایەن ولایەتە یەكگرتووەكان و زایوئیزمی جیھانیەو، تاكو بەدوای بەھانەيەكدا بگەرێن و لە عێراق بدەن، رووداوھەكانی ۱۱ سێپتەمبەر كە ئەمریکا ھەموو دەزگا سیخوپی و ھەوالگریەكانی بەكارھێنا تاكو

تۆمه ته که بلیکنیت به عیراقه وه، پاشان خۆی بۆ هه لگیرسانی جه نگیگی نوێ ئاماده بکات و ئاینده ی له ناو به ریت و خیروبیری کاول بکات و دهستی به سهردا بگریت و دهست به سهر نه وته کهیدا بگریت و پاراستنی تهواو بۆ ئیسرائیل مسۆگهر بکات، پاشان کۆنترۆلی جیهان بکات، عیراق بریتیه له وکليله به گوێره ی به دهسته ئینانی ئامانجی ئه وه دهوله ته ده ستریزیکه رانه وه.

ئه مریکا هه ر له و پۆژه ی عیراق نه وته که ی خۆمالی کرد بریاری جه نگی له دژی ده رکرد، پوودا وه کانی ١١ ی سیتته مبه ری دروستکراو هات و بووه سه ره تایه ک بۆ له ناو بردنی عیراق.

له کۆتایی سالی ٢٠٠٢ دا ئه مریکا به چوار پایته ختی عه ره بی پاگه یان دبوو، که داگیرکردنی عیراق کاریکی برپاوه یه، یه کێک له و پایته ختانه ی به شیوه یه کی کارا هانی لیدانی عیراقیده دا، به لکو ملیاره ها دۆلاریده دا، وه ک قه واله یه کی چیژ به خش بۆ هاندانی ئه مریکا تا عیراق داگیر بکات و کاولی بکات و له و دیوه زمه قورسه پزگاری بیت، یه کێک له سه رکرده کان نۆر ئه وه ی پیناخۆش بوو، که له ئاسۆوه ده رکه وتوو، ئه وه ده یزانی عیراق شورای ئه وه دهوله تانه یه و پاریزه رو پاسه وانی ده روازه ی خۆره لاتی ئه ومه ی عه ره به، دارمانی عیراق مانای دارمانی دهوله ت له دوا ی دهوله ت، به تایبه تی که بۆش هه ره شه ی لیکردبوون که عیراقیه کان زۆرخراپ ده بیت، ئه گه ر هاتوو ئه م برپاره ی ئه مریکا بگه یینه عیراق بۆ داگیرکردنی، ئه وا چاره نووسیان وه ک چاره نووسی چاوه پوانکراوی سه دام حسین ده بیت.

له کۆتایی مانگی کانوونی یه که می هه مان سالدا، به رپرسیکی گرنگ له یه کێک له و پایته خته عه ره بیانه وه سه ردانی عیراقی کردبوو، هیلاکی سه فه ری به هۆی ئابلقه ی زالمه وه چه شتبوو، موحازه فه ی به ئاینده ی ولاته که ی و سه رکرده که یه وه کردبوو، به پزگای وشکانیدا هاتوو به و ئومیده ی چاوی به سه دام حسین بکه ویت و هه قیقه تی ئه وه ی پووده دات بۆی باس بکات، پیاوه که له یه کێک له ئوتیله کانی به غداددا چاوه پوانی ده کرد تا کو به خۆی ئه و زانیاریانه بداته سه رۆک که لای خۆی هه لیگرتبوو، ئه گه رچی ئه وه دهوله ته پیشت زانیاری بۆ سه رۆک سه دام حسین ناردبوو، به لام نه گه یشتبوو به سه رۆک، چه ندين که س هه بوون به دیاریکراوه یی که سایه تی گرنگ له ناو عیراق، له پشتی شارده نه وه ی زانیاری بوون له سه دام حسین، ئه ویش به ئه نقه ست.

سه رۆک سه دام حسین به هاتنی ئه م نیردراوه ی نه زانیبوو، ئه م میوانه له که سایه تیه

نەزىكەكانى سەدام حسىن بوو، ئەوئىش بەدەۋرى خۆي پەيوەندى بە قوسەيەۋە كرد، ئەوئىش نىزدراروئىكى نارد تاكو گوئ لە ميوان بگريئت، بەلام ميوان پەتى كردهۋە ووتى تەنھا دەيەۋيئت چاۋى بە سەرۆك بگەۋيئت، قوسەي پەيوەندى بە يەكئك لەۋ دووكەسەۋە كرد كە دەيانوويست ئەو زانىارىانە نەگاتە لاي سەرۆك، بۆ ميوان و ئەو كەسەي نەزىكەي سەرۆك ئۆتۆمبىلئىكى بۆ ناردن، لەۋ باۋەپەدا بوون كە چاۋيان بە سەرۆك دەكەۋيئت، ئەو كەسە چاۋى پىيان كەوت ووتى: چىتان پىيە بىدەن بەمن .. بەلام ميوان پەتى كردهۋە و سووربوو لەسەر ئەۋەي سەرۆك بىيئيت، لە پۆژى ۲۰۰۲/۱۲/۲۴ دا لە ھەمان سەرداندا دووبارە ميوان و ئەو كەسايەتتە عىراقىيە پەيوەنديان بەھەمان كەسەۋە كردهۋە، ئەوئىش پىي وتن خۆتان بۆ ديدارى سەرۆك ئامادە بگەن، ھەمان ئۆتۆمبىل ھاتەۋە بۆ بىنايەكى گەۋرەي تابىت بردنى، لەۋيدا خۆيان لەبەردەم ئەو دوو كەسە گەۋرەيەدا بىيئيوە، داۋايان لە ميوان كرد چى زانىارى پىيە بىيانداتى، ئامارەيان بە ئامىرئىكى رىكۆردەر كردو وتيان ھەموو زانىارىەكان لە پىگەي ئەم رىكۆردەرەۋە دەگاتەۋە سەرۆك، ميوانەكە زۆر بىزار بوو، لەبەردەم ئەم موعاناتەدا ناچاربوو ھەموو زانىارىەكان بداتە ئەوان، پاشان ئەو دووكەسە مائاۋايان لىكردو جەختيان لەۋە كردهۋە زانىارىەكان دەگاتە سەرۆك، بەر لەۋەي ميوان شوئىنى ميواندارى جىبھىلئيت زەرفئىكى پىگەيشت پەنجا ھەزار دۆلارى تىدابوو، پەتى كردهۋە و سوپاسى كردو وتى ۋلاتەكەم ھىشتا خىرى تىداماۋە، پاشان كارەساتەكە پوويدا، پاش ئەۋەي سەرۆك دىل كرا نامەيەكى ئەوم لە بەنديخانەۋە گەياندە ئەو سەركردهيەي نوئەرى خۆي بۆ عىراق ناردبوو، كە زۆر بەئاگاييەۋە لەگەل مەسەلەي كوئىتدا مامەلەي دەكرد، ھەروەھا عىراق لەم كارەساتەي دوايى دووربخاتەۋە، زۆر لايەن ويستيان ويئەي ئەو دەۋلەتە ناشرين بگەن و پەيوەندى نىۋان ئەو ۋلاتە و عىراق تىكبدەن، لەۋانەش ھەندىك لايەنى ناو ئەو دەۋلەتە و دەرەۋەي عىراق، ئەوئىش بۆ تىكدان و ئالۆزكردنى پەيوەندى برايانەي نىۋان ئەم دوو ۋلاتە، كە پقوكتىنە بچىئن يان ئەۋەتە لەسەر حسابى پقى كەسى يان بۆ تىكشكاندنى پەيوەندى ەرەبى.

پاش ئەۋەي سەركردهي ئەو ۋلاتەم بىنى، بىنيم زۆرى پىناخۆشە ئەۋەي بەسەر عىراقدا ھاتوۋە و سەرۆك سەدام حسىن تووشى ئەو بارە بوۋە، لە بوارى چاۋپىكەۋتنم لەگەل ھەندىك كەسايەتى گرنكى ئەو ۋلاتە برايە، زۆرم بىيست لەۋەي ئەو دەۋلەتە

ھەلىداۋە ھەموو زانىيارىيەك بىدات بە صەدام حىسەن بۇ ئەۋەى خۆى لە زۆرىك لە
نەھامەتىيەكان بپارىزىت، بەلام ھەموو ئەمانە نەگەيشتنە سەرۆك.

جەنگى فرۆكەخانە

بەشى يەكەم

بەپېنئووسى: فەرىق پۈكنى يەكەم سەيفەدىن پاۋى
 سەركردەى ھىزى گاردى كۆمارى
 يەكەم: گرنكى پېگەى فرۆكەخانەى سەدامى نۆدەولەتى.
 فرۆكەخانەى سەدامى نۆدەولەتى، كەسەدام حسىن دروستى كرد، گرنكى ستراتىژى
 خۆى ھەيە، ۋەك لاي خوارەوۋە باسى دەكەين:
 - فرۆكەخانەى سەدام يەكەكە لە كلىلە گرنكەكانى دەروازەكانى بەغداد ئەۋىش بەھۆى
 پوۋبەرەكەيەوۋە، كە يارمەتيدەرە بۇ بۆلۈبۈنەوۋەى بەرفراوانى ھىزى پىادەو دەكەۋىتە
 باكورى خۆرئاۋاي بەغداد بە ۲۰كم.
 - دەكرىت زۆرتىن ژمارەى ھىزى دوژمن لەئاسمانەوۋە دابەزىنە ناو فرۆكەخانەوۋە،
 بەتايىبەتى فرۆكەى گەورەى بال جىگىر، ئەمەش دەبىتە بىكەيەكى ئەمىن بۇ دەرچۈۋىن بۇ
 سەنتەرى بەغدادو ئابلۇقەدانى.
 - فرۆكەخانە كۆمەلەك پېگەى سەرەكى دەرويداۋە (پېگەى پەزۋانىيە)ى گەورە كە
 بىناۋ باخى زۆرى لىيە، ئەم پېگەيە بۇ (بارەگاي ھىزى ئەمرىكى بۇ ئىدارەى كرده
 سەربازىيەكان شىاون.
 - داگىركردنى فرۆكەخانەى سەدام كارىگەرى دەروۋنى گەورە لەسەر گەل دادەنىت،
 ماناى گرتنى (پېگەى سەۋكايەتيە لە پەزۋانىيە).
 - فرۆكەخانەى سەدامى نۆدەولەتى بەچەند پېگەيەكى ستراتىژى (پېگەى خىرا) ۋە
 بەستراۋەتەوۋە كەپاستەوخۆۋ بەخىرايى بەرەو كۆشكى كۆمارىو سەۋكايەتى نەتەۋەيىو
 نىشتمانى دەچىت، پېگەيەكى ترى ستراتىژى لەتەنىشت فرۆكەخانەوۋە كەبۇ خۆرئاۋاي
 بەغداد تاكو باشورى درىژ دەبىتەوۋەو خۆى لەكۆمەلگا خانوۋە نشىتەجىكان لادەدات،
 كەكارىگەرى لەسەر بەرەو پېشچۈۋنى ھىزى پىادە دادەنىت، ھەرۋەھا ئەم پېگەيە شىاۋە
 بۇ نىشتەوۋەى ھەزارەھا كۆپتەر لەھەموو بەشەكانىدا، دوژمن دەتوانىت بەلكو تواناى
 دابەزىنى پەپەشۋتى فراوان لەچەند جىگەيەكى ھەلپىژدردراۋ ئەنجام بدات (كە پېپەۋى
 پۇشتنى ھىزى زەمىنىو زىپۇشى زامن كرد.
 - دوژمن خاۋەنى بىكەيەكى زانىارى گەورەيە دەربارەى ئەۋەى چى لەفرۆكەخانەى

صەدام ھەيە، لە ھێنلێ بەرگری و پێگەي سەرۆکایەتی، ئەویش بە ھۆی ھاتنە ناو ھەوێ پشکێنەرانی چەکی سەر بە نەتەوە یە کگرتوو ھەکان بۆ ھەموو ئەو شوێنانە، ئەمەش گرنگی بیرکردنەو ھە بە کارھێنانی زیادی کرد.

- فرۆکەخانەي صەدامي نێودەولەتی ئەو ھە بۆ دوژمن زامن دەکات ھێزەکانی بەرگری عێراقی ھە دەوری بەغداد شلۆقی تییخات، ئەویش بۆ دەستبەسەرگرتنی دەروازەکانی تر (دوورپانی یوسفیە - تاجی)، ئەمەش زامنی گەمارۆدانی بەغداد و دابراپی لە پاریزگاکانی تر دەکات.

دووھەم: بیرۆکەيەکی گشتی بۆ بەرگری ھە فرۆکەخانەي صەدامي نێودەولەتی:

فکرەي بەرگریکردن ھە فرۆکەخانەي صەدامي نێودەولەتی ھەلایەن (قوسەي صەدام حسینەو ھە) کرا، ئەویش بەچەند سالتیک بەر ھەجەنگ، کە زانیاری ھەبوو دوژمن ھە پێگەي ئاسمانەو ھە دزە بکاتە ناو ھەو ھێزی تایبەت دابمەزینیت و سەرۆک صەدام حسین بکەنە ئامانج، ھەموو حساباتیک بۆ ھەریشبینیە کرابوو ھە ھەرشەي ئاسمانی و زەمیني، پادارو نیشانگەو خالی چاودێری ھە دەوری فرۆکەخانە دانرابوو، ھەروەھا ھە دەوری پێگەي سەرۆکایەتی ھە زوانیە، وەنەخشەي بەرگریکردن ھە فرۆکەخانەي صەدام دانرابوو کە پێرەوي فرۆکەکان بێن (زەوي کوشتن)، بە چەکی پاستەوخو پووپۆش کرابوو، زۆر بەووردی دانرابوو، ھەروەھا سەرچاوەي بەرگری ئاسمانی ھە دەوری فرۆکەخانە دانرابوو کە زەحمەت بوو ھێچ ھێزیک بتوانیت ھە ئاسمانەو ھە دابەزیتە ناو فرۆکەخانە، مەگەر پاش تیکشکاندن ھەموو ئەو ھیلانەي بەرگری، کە فەوجی مەشقپیکراوی بەرزو مەعنەویاتی تەواوی لیبوو، ھەروەھا باش چە ککراووون ھە (گاردی کۆماری تایبەت)، کە بزیتی بوون ھە فەوجەکانی پیادەي پێچەک و ئامرازو کەرتی زریپۆشو ھێزی تایبەت، ھەروەھا پاراستنی پێگەي سەرۆکایەتی ھە زوانیە، ھێزی بەرگری بەشداربوو چەندەھا مەشقو گەمەي جەنگی ھەلایەن قوسەي صەدام حسینەو ھە ئەنجامدا ھەجەنگدا، نەخشەمان داناو چاکسازیمان تیدا کرد، ئەویش پاش ئەو ھە زانیاری تەواومان بۆ ھات کە ھە ئاسمانەو ھە بۆ ناو فرۆکەخانە دابەزین دەکرت، فرۆکەخانە بە ئاگری (بۆمبو موشەك) داپۆشرا.

سێھەم: نەخشەي ئەمریکای دوژمن بۆ کۆنترۆلکردنی فرۆکەخانەي صەدامي نێودەولەتی:

بۆمبارانی بەرایی ۲۰۰ کاتریمیری خایاند بەبێ برانەو ھە شەو پۆز، بۆ سەر چواردەوری فرۆکەخانە (پێگەي بەرگری)، ھەروەھا بۆ کۆمەلگای سەرۆکایەتی ھە زوانیە، کە ئەمە

رئى بۇ ھىزى پىيادە خۆشكرد پاش لاوازىوونو تىكشىكانى بەرگى كۆنترۆلى بىكەن، لەبۇمبارانەكاندا فرۆكەى B۵۲ بەشدارى كرد، بە ھەزارەھا ئەركى شەپى ئاسمانى و موشەكى كرۆزو بۇمبى نىترۆنى كە زۆربەى يەكەكانى كاولكرد (بەشىوازى سووتاندن و لىدان)، لە ھەموو نەخشە سەربازىيە جىھانىيەكاندا، بۇمبارانى بەر لەھىرشى زەمىنى يان دابەزىن لەئاسمانەو، كەكاترۇمىرئىك دەخايەنىت، وەك ئەوھى لەپەپىنەوھى كەنداوى سوئىسا لە جەنگى ۱۹۷۲ دا پوويدا، كەكەمتر لەكاترۇمىرئىكى خاياند، كاتىك فاو پزگاركر لەلايەن ھىزە چەكدارەكانى عىراقەو، كەمتر لەكاترۇمىرئىك بۇمباران بەردەوام بوو، بەلام لىرەدا بۇمبارانى بەرايى زۆر نامەئلوف بوو نەك لەلايەنى كاتەو، نەك لەلايەنى پالپىشتى بۇمبارانەو، بەلكو چەكى قەدەغە لەسەر ئاستى نىودەولەتى تىدا بەكارھات (چەكى كاولكارى گىشتگر، بۇمبى نىترۆنى) بۇمبى سووتىنەر ھۆكارى كۆتكردنى توانا، پاش لاوازكردن و تىكشىكانى بەرگىيەكانمان دوژمن دەستى بە دابەزىن لەئاسمانەو كەرد (لەسەر پىنگاى ستراتىژى خىرا) لەنزىك فرۆكەخانە، ئەمەش پىي خۆشكرد بۇ ئەو ھىزەى لەپەردى (جرف ئەلصەخر) لەپۆزى ۲ى نىسان ھات و پاستەوخۇ بەرەو فرۆكەخانەى صەدام ھاتن، لەم كەردەيەدا فىرقەى ۱۰۱ كە لەئاسمانەو ھاتنە خوارى بەشداريان كرد، لەگەل فىرقەى ۸۲ ئەوانىش بەھەمان شىوہ لەئاسمانەو ھاتنە خوارى ئەمانە بنەپەتى ھىزى دابەزىنى دوژمنى ئەمرىكىن، لەگەل فەيلەقىكى زىپپۆش بەپالپىشتى ھەزارەھا فرۆكەى جەنگى و كۆپتەر.

دەتوانىن بە پىي نەخشەى دوژمن جەنگەكە بەم شىوہىيە كورت بىكەينەو

- بۇمبارانى بەرايى بەھىزى ئاسمانى و موشەك و چەكى قەدەغەكراو ۳۰۰ كاترۇمىرى خاياند بۇ لاوازكردن و تىكشىكاندى ھىزى بەرگى عىراقى لەدەوروپەرى فرۆكەخانەى صەدام.
- دابەزىن لەئاسمانەو كەفىرقەى ۱۰۱ و فىرقەى ۸۲ لەئاسمانەو بەشداريان تىداكرد.
- ھاتنە پىشەوھى فەيلەقى زىپپۆش (لە پىنگەى بىبابانى نەجەف - كەربەلا - فرۆكەخانە) خۆى لەشارەكان بواردو لەبىبابانەو ھاتن.
- جەنگى سەرزەمىنى لەگەل دوژمن لەپۆزى ۳ نىسانى ۲۰۰۳ بەردەوام بوو لەدەوروپەرى فرۆكەخانەى صەدامى نىودەولەتى و لەناو كۆمەلگەى سەروكايەتى لەپەزوانىيە تاكو ۸ى نىسانى ۲۰۰۳.
- جەنگىكى دپندانە و توند لەنىوان گاردى كۆمارى تايبەت و فەوجەكانى ھىزى تايبەتى گاردى كۆمارى و فیدايىيەكانى صەدام و تۆپ و موشەكى گاردى كۆمارى، لەگەل ھىزە

داگیرکەرەكەى ئەمریکا كە چەند رەتلئىكى زەمىنى و دابەزىوى ئاسمانيان بەتەواوەتى لەناو بران، دوژمن شىۋازى پاشەكشەى بەكارهیتنا پاش ئەوەى لەگەل كەرتەكان بەرەو پروبوونەووە بۆ ئەوەى بوار بۆ فرۆكەكانى دوژمن بکاتەووە پۆلى خۆيان لە كاولكارى بېین، ئیمەش شىۋازى گەرەنەووەمان بۆ پەناگەو ژىرزەمىنەكانمان بەكارهیتنا بۆ كەمكردنەووەى كارىگەرى فرۆكەكانى دوژمن.

— سەروشتى جەنگەكە شىۋازى (پاوانان و پاكردن) بوو، هەردوولا هێرشیان دەكرد، بەلام هێزى ئاگرى دوژمن گەرەتر بوو، بەكارهیتناتى هێزى نوێى فراوانتر بوو.

— دوژمن شىۋازى سووتاندنى تەواوى ئامانجەكانى بەكار دەهیتنا، ستراتىژیەتى (كاولكردن و پشكنین) بۆ ئەمە بۆمبى نۆ تەنى بەكاردەهیتنا، لەگەل بۆمبى بەتالكردنەووە.

سەرۆك سەدام حەسین راستەوخۆ خۆى جەنگەكەى بەرپۆوە دەبرد لەگەل قوسەى كورپى، سەرۆك خۆى هێزى تايبەتى گاردى كۆمارى بەرپۆوە دەبردو لە شىۋەى جەنگەو ئىدارەى كردهكان پێنمايى دەدانى، جەنگى سەرەكى لەناو كۆمەلگای رەزوانیە پروویدا، كە جەنگىكى زۆر توند بوو لەنتوان هێزى تايبەتى گاردى كۆمارى لەلایەك و فیدایىبەكانى سەدام لەلایەكى ترەووە لەگەل هێزەكانى دوژمن، لەویدا دوژمن زیانى گەرەترى بەركەوت كە ناچارى كرد بۆمبى نیترونى بەكار بهێنیت.

— زۆربەى پیاوانى تۆپخانه لە فرۆكەخانه شەهید بوون و كەسیان لێنەگەرەپایەووە لەبەر ئەوە دوژمن تا هەموو هێزى بەرگرى تۆپخانهى تىكنەشكاند هێزى زەمىنى نەیتوانى سەرکەوتن بەدەستبەهێنیت، ئەویش بە بەكارهیتناتى هۆكارى نامەئەلوف كە پێشتر لەهیچ جەنگىكدا بەكار نەهاتووە.

— هۆكارى سەرکەوتنى دوژمن بۆ گرتنى فرۆكەخانه، بەهۆى مەعنەویاتەووە نەبوو، بەلكو بەهۆى ئەو توانا زەبەلاحەووە بوو كە هەیبوو، هەروەها ئەو هەموو ئاگرەى بەكارهیتنا.

— ئەلمانیا لە جەنگى جیهانى دووهمدا لەماوەى دە پۆژدا فەرەنسای گرت، كە خاوەنى ملیۆنان سەرباز بوو، لەماوەى چەند مانگىكدا دەیهەا ولاتى گرتو گەیشته دەورووبەرى مۆسكۆ، ئەوەى بوو، بەلام ئیمە لەم جەنگەدا تەنها خۆمان بووین، ئەو دەولەتانەى دژى ئەلمانیا جەنگان و ئەوانەشى لەگەل ئەلمانیا بوون (هاوپەیمانان و میحوەر) جگە لە پرووسیا لە جەنگ لەدژى ئیمە بەشداربوو (ئەمەیه هاوكێشەكە)، بەلام جەنگ هەر بەردەوامەو یەكلایش دەبێتەووە وەك ئەوەى سەرۆك سەدام حەسین دیارىكردووە (سەرکەوتن، هیچى ترنا).

جەنگی فرۆكەخانە

بەشی دووهم

ئەو جەنگەى ئەمریکا بیری ناچیتەو

ئەو جەنگەى بەرێز محەمەد سەعید سەحاف باسی کردو پرایگەیانندن بێدەنگی لێکرد، لەسەرەتای مانگی نیسانی سالی ٢٠٠٢، بەرێز ئەلسەحاف لەسەر شاشەى تەلەفزیۆنەکان دەرکەوت، کە بەدواچوونی بۆ ماجەرایی جەنگ لەعێراق دەکرد وتی: ئەمڕۆ جەنگێکی ناتەقلیدی پوودەدات، ئەم لێدوانە کاریگەری لەسەر گۆرەپانی جەنگ دانا، لەسەر کاردانەوێ سیاسی و سەرکردە سەربازەکانی ئەمریکا و گەورە نەخشەدانەری وردەکاری جەنگ، لەو جەنگەى پراگەیانندن بێدەنگی لێکرد (چی پوویدا)، ئەو جەنگەى ئەمریکا بێدەنگی لێکردووو سەدام حسین بەرەنگاریان بوو، ئەو لەگرتووخانە زیانەکانی ئەوانی ئاشکراکرد ؟.

- ١- هیژی هاوبەشی پەلاماردانی فرۆكەخانەى سەدام .. تیمی زڕیپۆشی یەكەم.
- ٢- ئەو ھۆكارانەى لێكۆڵینەوێ لێكرا بۆ نەخشەدانانی بەرگریکردن لە فرۆكەخانە.
- لێكۆڵینەوێ لەخاڵە لاوازو بەھێزەكانی دوژمن: خالی بەھێزی لەكۆنترۆلكردنی ئاسمان و توانای بەرزى دابەزین بە پەرەشوت و پێكانی ئامانج و وردی پێكھانی ئامانجەكان بەپۆزو بەشەو، تەكنەلۆژیای بەرزى تەشویشى ئەلەكترونى و بەكارھێنانی دوکەلى شاردنەوێ ئامانجەكان و موشەكى لێزەری و ھاوکاری گەورە و وردی نیوان ھەمەجۆری پیزەكان و ئازادی بەرفراوانی كارکردن لە ولاتانی جیھان و زەریاكان.
- بەلام خالی لاوازی دوژمن ئەو یە هیژی عێراقی گروپی تابییەت (پیاوێ) بەكاردەھێنیت

كەدەتتە شەۋر رۇژ كارىكەن ئەۋىش بە شىۋازى دزەكردن و پاشان گەرانەۋە بۇ شۋىنى
خۇيان.

- لىكۆلىنەۋە لەكارو كاردانەۋە: واتە ئەو كاتەى دوزمن دادەبەزىتە خوارى چ جۆرە
چەكك بەكاردەھىنىت، كاردانەۋەى لەسەر ھىرشى بەرامبەر چۆنە، چۆن ئاگرەكانى
بەكاردەھىنىت واتە ئەۋەى (بە وىنەگرتنى جەنگ) ناسراۋە.

- ھۆكارى دەروۋنى: بىرىتە لەۋەى ھىزى دوزمن لەو كاتەى بەرەۋ فرۆكەخانە دەچىت
(چەكى تىكشكاندى گشتگر) بەكار بەھىنىت، بۇ ئەم مەبەستە (ئەمىركاى داگرەكەر)
جگە لەھۆكارى پشكىنى ئامىرى (ئازەل)ى بەكارھىنا ۋەك كەرويشك كەھەستىارتىن
ئازەلە بۇ ھۆكارە كىمىاۋىيە ژەھراۋىيەكان، ھەرۋەھا بالندەى ۋەك كۆترو مرىشكى
بەكارھىنا، بەم شىۋەيە شلەژان پرويكرە ھىزى داگرەكەر لە ترسى بەكارھىنانى
ھۆكارى كىمىاۋى، ۋا لەناۋسەربازە ئەمىركىيەكان بىلاۋكرايەۋە كەعىراق لەجەنگى
فرۆكەخانەدا سەگى بەكارھىناۋە، لەئاستىكى دىارىكرادا، بە تەقاندەۋەى كە لەسەر
پشتى سەگەكان (ئامىرى ھەستىار) دادەنرىت ھەر بەۋ ئامانجە كە بىكەۋىت
دەتەقېتەۋە، يان لە دورەۋە دەيتەقېتەۋە، ئەمەش ۋايكرە ھىزەكانى دوزمنو
فرۆكەكانى ھەر شتىك لە مۇۋق يان ئازەل بىجولتتەۋە لىبىدەن، ھەرۋەھا سەركردە
عىراقىيەكان لە رىي ۋەزىرى راگەيانندەۋە شىۋازى ھەلخەلەتاندنى راگەيانندىيان
بەكارھىنا، كە باۋەپىيان بە دوزمن ھىنا كە چەكى كىمىاۋى بەكار دەھىنن، بەلام
ئەمىركىيەكان لە شىكرەنەۋەياندا گەيشتنە ئەو دەرئەنجامەى ئەگەر عىراقىيەكان چەكى
كىمىاۋى بەكاربھىنن، ئەمە ئەو كاردانەۋەيان دەداتى لە بەرامبەردا چەكى كۆكۆزى
بەكاربھىنن، كە ئەۋان بەھەزارەھا تەنىيان لەو چەكانە ھەيەۋ دوانزە ھەزار سەرى
ئەتۇمىيان ھەيە يان بۇمبى تەكنىكى (نىترۆنى) بەكاردەھىنن، كە بە فىعلى لە
فرۆكەخانە بەكارىانھىنا ئەگەرچى عىراقىيەكان ھىچ چەكىكى كۆكۆزىيان نەبۇ.

- بۇمبىپىژكردنى دەۋرۋەرو دامەزراۋەكانى فرۆكەخانە: ئەمىيان ھۆكارىكى
چارەپوانكراۋە لەلايەن داگرەكرانەۋە بەۋردى چاۋدىرى كراۋە، دوزمنى ئەمىركى
ھەستا بە پشكىنىنى دامەزراۋەكانو پىنگەكان لەلايەن ھىزى ئەندازىارانەۋە جا بەھۋى
پشكىنىنى ئەلىكترونى بىت يان لە ئاسمانەۋە زەۋى بېشكنن، بەلام عىراقىيەكان
دامەزراۋەكانى فرۆكەخانەيان بۇمبىپىژ نەكرد يان كۆمەلگەى رەزۋانىيە، بەلام ۋەك ئامانج

داياننا بوو لە ناو نەخشەى ئاگرىندا.

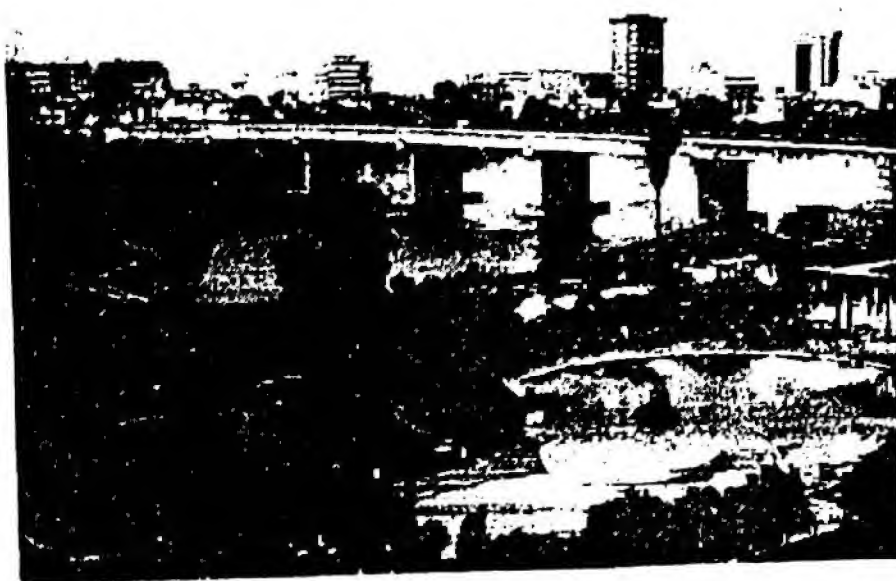
- ھىزى داگىر كەر گرىمانەى بوونى تونىلى لىكدا بوو ھەو لە ناو فرۆكە خانەدا تاكو ھىزى پىيادە بۆ ھىرشى بەرامبەر بە كارىبھىتت، پاشان ھەك پاراستن و شويىنى خۆخەشاردان بە كارىبھىتن، كە لەكاتى بۆمبارانى فرۆكە و موشەكدا خۆيانى تىدا بشارنەو، بەلام عىراقىيەكان ژىرزەمىنى زۆريان ھەبوو، ھەروەھا خەندەق لە نىوان خەشارگەكاندا كە بەشيوەيەكى تۆكمە دروستكرابوو.

- بەكارھىتتەنى كوتلەى مەوئى بۆ ھىرش: ئەو گرىمانەيە بوو دوژمن لىكدانەو ھى بۆ كەردبوو، كە سەركردايەتى عىراق پەنا بۆ ھىرشى (كوتلەى مەوئى) بەرىت بۆ ئەو ھى زۆرتەين ژمارە زيان بە دوژمن بگەيىتت، ئەم شىوازە لە جەنگى (كۆريا و قىتنام) دا روويىدا بوو.

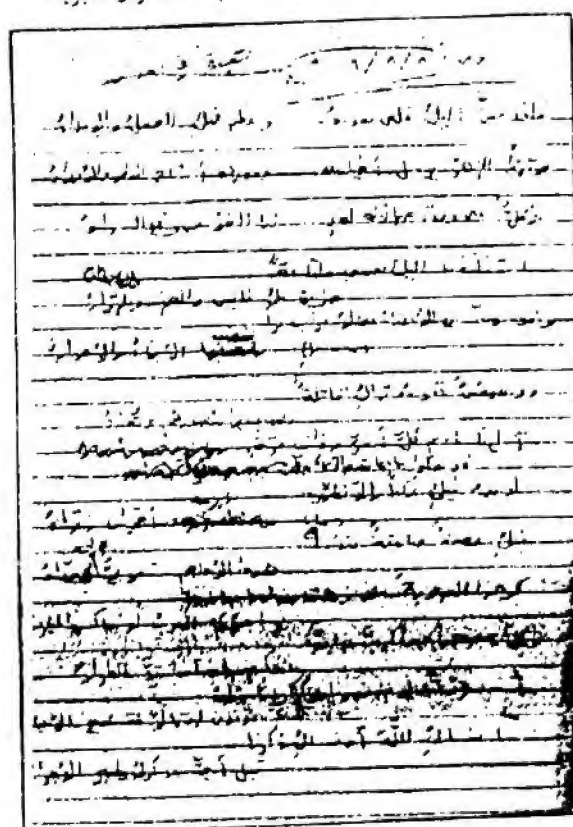
- بەكارھىتتەنى چەكى شۆكى ناتەقلىدى بۆ ھەبەرھىتتەنى ترس لای دوژمن پاش ئەو ھى زيانى زۆريان لە جەنگەكانى (ئەلكەفەل) و (زىراع - دىجلە) و (جرف ئەلصەخەر) بەركەوت، نەخشەدانەرانى عىراق لە جەنگدا ئاوپرژىن بەكاربھىتن لەگەل كىرۆسىنى خىرا گرگرتوو تىكەلى بگەن تاكو ئاگر لە فرۆكەخانە بەرىدەن و دوژمن بتوقىنن، بەلام بەكارھىتتەنى ئەم تەكنىكە سەرنجى ھىرشبەران بەلای خۆيدا پادەكىشىت، ھەروەھا دووھم كارىگەرى لەسەر ھىزى بەرگەرى دادەنيت.

- بەكارھىتتەنى ھاوھنى ۸۲ملم چاللىك لەبەردەم خۆى دروست دەكات و لەكاتى گرژبووندا وزەيەكى بەھىز دەردەكات ئەم وزەيە دەبىتە ھۆى بۆلۆكرىدەو ھى تۆزىكى زۆر وورد لە پلاستىكى تايبەت ئەمەش دەبىتە گەوالە ھەورىكى بەرز لە ھاوشيوەى گازى (سۆرىن) يان (زومان) ە، كە ئەمانە ھۆكارى كىمىاوين (گازى مېشك) ئەمەش وایكرد ھىزى داگىر كەر دەمامك بپۆشن، ئەو ھەش دەبىتە ھۆى كەمكرىدەو ھى تواناى بەكارھىتتەنى چەك و كارىگەرى دەروونىشى ھەيە، ئەم كەردەيە لە چەند چركەيەكدا جىبەجى كەرد، بوو ھۆى بۆلۆبوونەو ھى گازى كىرۆسىن و ھەموو فرۆكەخانەكەى گرتەو، پاشان ھاوھنى ۸۲ملم ھاوئىزرا، ئەم بەكارھىتتەنە بوو ھۆى ئاگرىكى گەورە پانتايىيەكى زۆرى فرۆكەخانەى گرتەو تۆزى پلاستىكەكە بوو ھۆكارى بەرزكرىدەو ھى گەرمایى، پاشان ئەمە كارىگەرى لەسەر ھەموو ھۆكارەكانى پەيوەندى سەرزەوى دانا، لەگەل ھەموو ئەو سىستەمەى لە دەورويەرى فرۆكەخانە بەكارھىتتەنابوو، ھەروەھا كارى لە ئامىزى جياكرىدەو ھى دۆست لە دوژمن كەردبوو، ھەروەھا كارى لە (GBS) ديارىكەرى

پینگەى گەردوونى و بێتەل کردبوو، بوو هۆى داخستنى کونى بزوينەرەکان و فلتەر و
 ھەوا گۆرەکان، ئەو ھى وىستى بێتەدەرى خنکاو ئەو ھى دەيەوێت نەخنکى ھا تەدەرى،
 تۆرى پەيوەندى لە کارکەوت، زەوى فرۆکەخانە وەک ماددەيەکی نيمچە قيرى پيگەر لە
 جولەى لىھات کە لەسەرى ھەلدەخزايى، ئەو تەقینەو ھەورەيەى بەھۆى گەمارۆى
 پلەى گەرمائە بوو، ھەروەھا ئەو فشارە گەورەيە زيانپيکى گەورەى بە دورژن گەياندو

بەغداد العز و الکبرياء

بەشى ھەشتەم

چىرۆكى دىلكردن

ئىمە دوژمنمان بەر لەدۆست دىناسى، ھەر لە گەنجىمانەو پاش سالى
۱۹۵۹ خەباتكار بووين بەھۆى خەباتمانەو ھاتووينەتە دەسلەت، گەل بۆ
ئەو ھەلبىزاردووين تاكو لەپىشەوھىن، فەرمانگەكانى ئىمپىريالىزم ئىمەى
نەھىناو، ئەو ھى جگە لەمە شتىكى تر دەلىت با بگەنىت.
ئەگەر ئەمىرىكا يان زايۇنىزم ئىمەى بەئىنايە، ئەو ھالمان بەم شىوھىە
نەدەبوو كە شانازى پىو ھەكەين،
بە دلىكى پاك و دەستى پاكەو دەچىنە رووى خوا .. ئەگەر ئەمىرىكاو
فەرمانگەكانى ئىمەى بۆ دەسلەت ھىنابىت، ئەو لە يەكەم روژى
بەرەنگار بوونەو ھەمان ئابرووى دەبردىن، بەلام سوپاس بۆ خوا بەرەورپووى
دەبىتەو، ئەگەر شتىك بلىت مىژوومان خراب بكات.

سەدام حسين لە زىنداندا

شانۋى گرتنى سەرۆك وەك كەنالە ئاسمانىەكان، بەشىۋەيەكى بەردەوام پىشانىاندا،
 بوو جىگەى گىفتوگۇ پىرسىارو قسەو باس لەسەر ئەوەى ئەم وىنەيە تاجەندىك راستە،
 لەنىۋان ئەوانەى باوەرپان نەدەكردو دەيانوت: ئەمە خيانەتە يان ئەوەى گىراوہ
 ھاوشىۋەكەيەتى، لەنىۋان ئەوانەى ئەم دەرھىتانەى ھۆليوديان بۆ ئەم شانۆ ھىچ و پوۋچە
 پىخۆشبوو، ئايا ئەوەى بەسەر عىراقدا ھات لەبەرھەمھىتان و دەرھىتانى فىلمسازانى فىلمى
 كاوبۇى ئەمىرىكى نەبوو؟

بەسەرۆك وى: گەورەم ئەتەوئىت گويىت لەچىرۆكىكى ئەمىرىكى بىت سەبارەت
 بەدەستگىرکردنت و ناوى ((بەرەبەيانى سور))ى لىتراوہ؟ پىكەنى و وتى: چىت پىيە بىلى،
 وىم چىرۆكە ئەمىرىكىكە وادەست پىدەكات.

چىرۆكە ئەمىرىكىكە:-

پۆل بىرەمەر فەرمانى بۆ ئەندامانى ئەنجومەنى دەسەلات دەرکرد نوسىنگەكانى كەنالى
 ئەلەەرەبىيە دابخەن لەبەغداد بەھۆى ئەوەى لەمانگى رەمەزانى سالى (۲۰۰۳)دا دوانامەى
 صەدام حسىنى (بەرلەگىران) بلاۋكردەوہ، ئەوئىش وەك سزايەك لەسەر پەخشكردنى ئەو
 رىكۆردە كەصەدام حسىن ھاتەوہ ناو بازنەى رۆشنايى، چىرۆكە ئەمىرىكىكە دەلىت پاش
 كوشتنى عودەى و قوسەى و مستەفا بووہ شۆكىك بۆ صەدام حسىن كەبىرۋاى بەوہ
 نەدەكرد كەروويداوہ، واى ھەست دەكرد ئەگەر لەخۆى دوورىان بخاتەوہ ژيانى پارىزراو
 دەبىت، بەلام ئەو پىاوہى صەدام ھەستى كرد دەيانپارىزىت خەبەرى لىدان، سىان
 لەجەنگىدا كوژان كەزۆر پتەو خۆيان نىشاندا.

نەخشەكە راستەوخۆ لەژىر دەستى ژەنەپال رىكاردۆ سانچىزدا بوو، لەوہدا ژەنەرال راى
 ئاودىرنۆ ھاوكارى دەكات، سەرکردەى تىمى پىادەى چوار، كەبەمشىۋەيەيە: صەدام
 حسىن ھەولەدەت پەنا بۆ عەشىرەتەكەى بەرىت و روبىكاتە شارەكەى لەتكىت و لەوى
 خۆى خەشار بەت، بەتايىبەتى زۆرىك لەئەندامانى دەستەى پارىزگارى لەو شويىنەى
 دووردەكەونەوہ ئەوئىش پاش كوشتنى ھەردو كۆرەكەى، لەوہ دلىا بوون كەسوورە
 لەسەر جەنگان لەگەل ئەمىرىكىيەكان جانرخەكەى ھەرچىەك بىت ئەمىرىكىيەكان گىرنگىيەكى
 تايىبەتيان بەگرى كۆيرەى خەشارگە نەيىنەكانى دەدا، كەلەو باوہرەدان لەژىر كۆشەكەكانى

سەرۆكايەتيدايە، ھەوللى زۆرياندا ئەو ھەشارگانە ئاشكرا بىكەن، بەلام شىكستيان ھىنا، سەربازەكانى تىمى چوار سەرقاللى پشكىنىنى ئەو كۆشكانە بوون بۆ چەند جارىك لەرۆژىكدا لەترسى ئەوھى ئەكا ھەدام ھىسەن لەكاتىكى ديارىكراودا بىگاتە ئەوئ، كەژمارەى كۆشكەكانى نىزىكەى بىست كۆشك دەبىت، لەھەموويان گىرنگىر ئەوھى نىزىك رووبارى دىجلە بو.

بەلام ئاستەنگى تووشى ئەمىرىكەكان ھات، سىمۆن دارايز، يەكك بوو لەگىرنگىر سەركردەكانى سى ئاى ئەى لەعىراق ھەستا بەدانانى نەخشەيەكى نوئ بۆ گىرتنى ھەدام ھىسەن، كەبىرواى وابوو لەپەناگە نەيىنەكانى نىوان كۆشكەكاندا ھاتوچۆ دەكات، كەدەيزانى ھىزە ئەمىرىكەكان گەمارۆى دىوارى دەرەوھيان داوھ ھىزىكى ئەمنيان لەدەرەوھ بەدەورى كۆشكدا كىشاوھ، ئەندامانى پاسەوانى تايبەت كەگىرابوون، زانىارى تەوايان لەبارەى ئەو ھەشارگانە دابوو، بەلام ھەدام ھىسەن ئەوھەندە گەمژە نىيە جارىكى تر ئەو ھەشارگانە بەكاربەيىت، بەتايبەتى ئەو بەو زىرەكىيە ناسراوھ كەدەتوانىت خۆى ھەشاربەدات و جولەكانى خۆى ون بىكات، ھەروھە زۆر شارەزايى لەسروشتى خاكى عىراق ھەبوو.

سىمۆن دارايز لەراپۆرتەكەى كەلەمانگى ئابى (۲۰۰۳) دا ئامادەى كردبوو باسى لەو شۆيىنە كەردبوو كەدەكرىت ھەدام ھىسەننى لىيىت، كەيەكك لەم دوو شۆيىنەيە: يان لەمالى خىزانىكە دوور لەشارى بەغدادو زۆر مەمانەى پىيانەو دەرەزانى بىپارىزن، يان لەناوچەيەكى چۆلەوانىيە. يان لەوانەيە لەھەشارگەيەكدا بىت لەنرىك ھەشیرەتەكەى لەناوچەى تىكرىت بۆ خۆى دروستى كردبىت.

دارايز راى وابوو ھەدام ھىسەن ناتوانىت عىراق بەجى بھىلىت ئەوئ لەبوارى ئەوھى لىكۆلەنەوھى لەكەسايەتى ھەدام كەردبوو كەھەلھاتن قبول ناكات، وايدەبىنى جەخت لەپاسەوانەكانى بىكرىتەوھ كەئاگايان لەھەموو جولەكانى بووھ لەماوھى رابردوودا، نەخشەى يەكەمى گىرتنى شىكستى ھىنا، ئەوئ لەبوارى ھەرگىرتنى قسەى گەورە ھارىكارەكانى پاش دەستگىرکردنەيان. ھەروھە لەبوارى ھەندىك لەشىخەكانى ھەشیرەتەكانى تىكرىتەوھ، لەگەل شىخى ھەشیرەتى پارىزگاكانى تر. كەزۆرەنە شۆيىنى ئەوئ نەدەزانی ھەروھە ھەندىكەيان مەسەلەى ھەوالدان بەشەرمەزارى دەرەزانىت و دەيانخاتە بەردەم گىرتى گەورە، نەخشەى پىشوو ئەوھە بگەپىن بەدواى گەورەكانداو بىيانگىر بەوھى كەشۆيىنى دەرەزان و دەيدەن بەدەستەوھ، ئەمەيان نەخشەيەكى شىكستخواردوھ، بەلام نەخشەكە باس لە((راوى

قەلەو)) دەكات، كەلەپاسەوانە تايپەتپەكانەو دەن ئەوانەى پاش داگیرکردنى بەغداد لەگەلى بوون. ئاماژە سەرەتايپەكان باس لەو دەكەن كەلەئابى (۲۰۰۲)دا چەند شتىك كۆكراوئەو، كەكەسانىك هەن دەلێن لەباكورى بەغداد بېنراو، تاوێكى تر لەتكريت و تاوێكى تر لەناوچەيەكى تر.

بەمشپۆهە تيمىكى نوێ لە سى ئاى ئەى لەعێراق بەسەرکردايەتى سوارز كىفان بۆ كۆكردنەوێ زانىارى لەسەر ئەو كەسانەى صەداميان بېنيووە پىك هات. ووردهكارى بېنينى صەدام و چۆنيەتى بېنينى ئەو كەسانەى پاسەوانيان دەكرد، سى ئاى ئەى سەر وێنەى بۆ سەدكەس لەپاسەوانان و كەسە نزيكەكانى كۆكردبۆو، ئەو وێنانە نيشانى ئەوانە دەدرا كەئەوان چەندىك ئەمانە دەناسن و چەندىك لىوێ نزيك بوو، ئەو پرسىيارەى لىيان دەكرا ئەو بوو كەى صەدامت بېنيو؟ زۆرترين پرسىيار كەجەختى لىدەكرايەو كى بوون ئەوانەى پاسەوانيان دەكرد سيفەتيان و ئەو شوپىنانەى بۆى دەچن.

تيمىكى مۆسادى ئيسرائىلى هاوكارى سى ئاى ئەى دەكرد كەلە (۱۰) كەس پىكهايتبوون، لەناوياندا سەرۆكى بەشى كردهكان و ئىستتلاعه لەدەزگای مۆساد.

بەمشپۆهە پاش لىكۆلینەوێ وردو نيشاندانى وێنەى ئەو پاسەوانانەى گىرابوون سى ئاى ئەى و مۆساد گەيشتنە ئەوێ كەتەنھا دووان لەپاسەوانەكانى نەگىراون، وەسفى ئەوانەى بېنيوويانە لەگەل وێنەى ئەواندا دەگونجا كەلەتكريت بېنيوويانە يان لەروملە لەكەركوك، ئەوانى تر باسيان لەو دەكرد صەدام حسين لەهەموو كەس زياتر متمانەى بەم دوو پاسەوانە بوو، لىكۆلینەوێكان دواتر لەسەر زانىنى ووردهكارى جولەى ئەم دوو كەسە بوو، هەولێ زۆردرا بۆ ئەوێ دەستگىر بكړين.

ئەو زانىارىيانەى كۆكرانەو هەروەها ئەندامانى موخابەرەتى عىراقى و تيمىكى ئەمريكى و ئيسرائىلى توانيان لەكۆتايى ئابى (۲۰۰۳)دا يەكێك لەنزيكترين كەسەكانى دەورى صەدام بگرن، هەموو جۆرە ئەشكەنجەيەكيان لەگەلدا بەكارهيتا تاكو شوپىنى سەرۆك بزانن، بەلام سەرەتا شكستيان هيتا، بەلام پاش فشارىكى زۆرى دەروونى و جەستەسى توند بۆ ماوێ هەژدە رۆژى بەردەوام، دانينا بەيەكێك لەحەشارگەكانى باشوورى بەغداددا، دۆزینەوێ ئەم حەشارگەيە بوو خالىكى جەوھەرى لەرپەرەوى نەخشەى ئەمريكى كەزۆر بەنھيتى مايەو، ئەو حەشارگەيە لەناوچەيەكى چۆلدا بوو، لەھەمان حەشارگە دەچوو كەدواتر تىيدا دۆزرايەو، ئەو حەشارگەيە لەناو ژورىكدا بوو. دەچوو ناو چالێكى قول و تەسك وەك وتیان لەویدا دەستگىرمان كردووە.

پاش لىكۆلىنەۋە لەو شوپىنە كە زۆر بەنھىنى مايەۋە چوونە ژوورەۋە ۋە ھاتتە دەرەۋە بەبى ئەۋەى دەستكارى ھىچ شتىكى سادەى بگەن، تىمە ئەمىرىكى و ئىسرائىلىيەكە دركيان بەۋەكرد لە ھەدام حسىن نزيك بوونەتەۋە، ھەستيان كرد زۆر زىرەكانە لەنىوان سەردانى بۆ ئەم ھەشارگايانە دەجولت، ئەۋەيان ئاشكرا كرد كە نىشانەى زۆر وردى نھىنى دادەنيت بۆ ئەۋەى لەۋە دلتىابيت كە كەسىك چوۋەتە ناو ھەشارگە كەيەۋە، ئەو كەسەى كەگىرا ئەو تەنھا زانىارى لەسەر سى ھەشارگە ھەيە ئەوانىش روملە لەكەركوك و باشورى بەغداد، ئەو ئاگاي لە ھەشارگەى دۆرى نزيك تكريت نىيە، كەئەوان دواتر وتيان لەویدا دۆزىومانەتەۋە.

ھەردو تىمەكە بەوردى چاودىرى ئەو سى ھەشارگەيان كرد كە كەسە نزيكەكەى ھەدام ئامازەى پىدا بوون، پاش بەدواداچوون بۆيان دەرەكەوت كە ھەرگىز سەردانى ئەم شوپىنانە ناكات، ھىزى ئەمىرىكى لەۋە دلتىا بوون ئەم شوپىنانە فەرامۆش كراون، ئەو زانىارىيەى ئەو كەسە نزيكە داۋىيەتى ورد نەبوۋە.

لەبەرامبەر ئەمەدا تىپروانىنىكى تر ھەبوو، كەباسى لەبوونى ھەشارگەى تر ئەكرد لەشوپىنە جىاجىياكانى عىراقدا بەكارى دەھىنيت تاكو ھەشارگەكانى كۆشكى كۆمارى يان ھەشارگە بەناۋيانگەكانى بەرگەى لىدانى موشەكى قورس دەگرت بەكارى نەھىنيت.

ژەنەپال ئارۇس بىكۆمان، يەككە لەدىارترىن پىاۋەكانى دەزگاي ھەۋالگى ئەمىرىكى و سەركردايەتى تىمى سەربازى چوار كەتەرخان كراۋە بۆ گەپان بەدۋاى سەرۆكدا، ئەم تىمە چەند توخمىكى كۆماندۆى ئەمىرىكى تىدايە، چوار لەفروكەۋانى كۆماندۆ پالېشتيان دەكات كە ئىسرائىلىن، كەفروكەى ئەمىرىكى بۆ لىدانى ئۆتۆمبىل لەكاتى ھەلھاتندا بەكارى دەھىنن، ئەۋىش لەكاتى پوودانى جەنگى درىژ خايەندا، ئەم كارانە ۋەك ئەو كارانەى لىدانى سەركردە فەلەستىنيەكان وايە كاتىك بەئۆتۆمبىل ھاتوچۆ دەكەن.

ئارۇس لەراپۇرتەكەيدا باسى ئەۋەى كرىبوو لەشوپىنىكدا ھەدام خۆى ھەشار دەدات كەجىگەى گومان نىە، پاراستنى ئەمنىانە لەكەسانى نزيكى خۆيەتى.

بەپىي ئەم راپۇرتە ئەمىركىيەكان ھەستان بەگرتنى ھەموو خزمان و زاۋاكانى و پاسەوانە نزيكەكانى، ئاشكراۋو ئەم نەخشە نوپىيەى ئەمىركا بەرەو دەرئەنجامىكى باش دەيانبات، لەبەرئەۋە تەنھا لەنىۋانى پۆل بريمەرو رىكاردۆ سانچىزدا بوو، سەركردەى تىمى چوار، ئەو تىمەى كارەكە ئەنجام دەدات.

ھىزى ئەمىرىكى دەستيان بەگرتنى خزمان و پاسەوانەكانى سەرۆك كرد و زۆر بەنھىنى

ئەم كارەيان دەكرى، ئەوانەى دەگىران ھەمەجۆر ئەشكەنجەى جەستەىى و دەروونى دەدران، زۆرىك لەوانەى بەرگەى ئەشكەنجەيان نەگرت ھاوكارى ئەمريكىيەكانيان كرى، ئەوانە پىنچ كەس بوون، سيانىيان لەخزمانى بوون، يەككى تريان لەپاسەوانان و ئەوى تريان زاواى بوو.

كەسك خزمى راستەوخۆى صەدام بوو، لەوماوەيەدا يەكك ئەخالەكانى صەدام بەتوندى نەخۆش كەوت، ئىوارەيەكى درەنگ وەختى دووجار سەردانى ئەو خالە نەخۆشەى كرى، بەمتەمانە دەگەر، تەنانت جارىك كۆرە خالەكەى كەتەمەنى (۲۵) سال بوو لەگەل خۆى برد بۆ يەكك لەحەشارگەكانى و پىنچ ھەزار دۆلارى بۆ چارەسەرى باوكى پىدا. رۆژى دواتر دەگىرىت و توندترین جۆرى ئەشكەنجەى دەدرىت، رۆژى دواتر ئىعتىراف دەكات و دەيانبات بۆ شوپىنكى ديارىكراو، پاشان ئاماژە بۆ خانوويەكى دوونھۆمى دەكات، دەلەت من ئەو پارەيەم لەسەرۆك لەدەرەوہى ئەم مالا لىوەرگرت.

ھىزى ئەمريكا خانووەكەى گرت و زۆر بەوردى پشكنىيان بۆ كرى، ماوەى سى رۆژى خاياند. لەرۆژىكى تشرىنى يەكەمى (۲۰۰۲)، دواجار حەشارگەيەكيان دۆزىوہ لەوماڵەدا حەشارگەيەك دەچىتە چالەكەوہ تەنھا جىگەى يەك كەسى تىدا دەبىتەوہ، ئەم چالەش بەگژوگيا داپۆشراو، پياوانى تىمى چوار پاشماوہى خواردنى نوپيان لەوناوہدا دۆزىوہ، كەئاماژە بوو بۆ ئەوہى صەدام زۆرجار ھاتووتە ناو ئەم خانووە.

ئەمريكى و ئىسرائىلىيەكان دلىابوون كە((راوى قەلەو)) نزيك بووتەوہ، لەبەرئەوہ چەند بۆسەيەك نرايەوہ بۆ ماوەى ھەفتەيەك چاودىرى بەردەوام بوو بەلام بى سوود بوو، ئەم چاوہروانىيە گومانى ئەوہى لاپەيدا كرىن كەلەوانەيە صەدام لەپىگەى پياوہكانىوہ بەم مەسەلەيەى زانىبىت، ئەو بۆ شوپىنك ناگەرپتەوہ ئەمريكىيەكان ئاشكرايان كرىبىت.

لەرۆژى ھەشتەمدا، كتوپرىيەك روويدا يەكك لەپاسەوانەكانى كەخزمى خۆى بوو ھاتە ئەو ناوہو لەخانووەكە نزيك كەوتەوہ، پىدەچوو راپسپاردبىت بۆ ئەوہى بچىت دەوروبەرى خانووەكە بپشكنىت، ئەو كەسە چوہ ناو خانووەكە پاش پشكنىنى ھاتە دەرى، لەمكاتەدا دوورا لای تىمى چوار دروست بوو، يان ئەوہتا ئەو كەسە بگرن و ناچارى بكن دان بەشوپىنى صەدام حسىندا بنىت، يان دواى بگەون تاشوينەكەى دەدۆزنەوہ.

كارەكە برپارى لىدراو ئەو كەسە گىرا، بەشپوہيەكى زۆر توند ئەشكەنجە درا، پاشان دارماو ئىعتىرافى كرى كەسەرۆك پاش كەمىكى تر دىتە ئەو شوپىنە، ئەوہى يارمەتى ئەمريكىيەكانىدا ناوچەكە ديارى بكن، ئەو ئامىرو تەكنەلۇژيا نوپيانەى پەيوەندى تەل و

بیتەلی لای تیمی چوار بوو، ئەو ئامێرانه بە پانتایی چوار کیلۆمەتر بلاوه پیکران، کەدە کریت سەرۆکی تیدا بیت، ئەم ئامێرانه پێشتر لە ئەفغانستان بە کارهاتبوو، سەرکەوتنی گەورە ی بە دەست هێنا بوو وە کاریگەری لە سەر توپری پە یوهندی ریکخراوی قاعیدە هەبوو، کە ناچاری کرد واز لە پە یوهەندیکردن بهێنیت چ بە مۆبایل چ بە تەلەفونی جیگەر، ئەو ئامێرانه پە یوهەندییهکی دەرەکی رەسم کرد، کە بڕوایان وابوو سەدام حسین لە گەڵ سمیرە شایندەری ژنی کردبیتی لەو شوێنەدا، بەلام مەسەلە کە وایە کلائی کرایە وە کە ئەو تەلەفونە لە نێوان سەدام حسین و تاریق عەزیزدا بوو لە هەولێدان بۆ زانیی شوینی (تاریق عەزیز) ئەو کەسە ی قەسە ی لە گەڵدا دە کرد دە یزانی کێیە.

ئەو پە یوهەندییه (۱۰) خولەکی خایاند، سەرۆک لەو ناوچە یە زۆر نزیک بوو، پێدەچیت هەستی بە مەترسی کردبیت، یان هەندیک لە هێزەکانی ئەمریکی بینیبیت و بە شیوە یەکی زیرەکانە لەو ناوچە یە دوورکەوتبیتە وە، ئەویش لە وکاتە ی هێزەکانی ئەمریکا خەریک بوو بیگرن، وەزیری بەرگری ئەمریکی دۆنالد رامسفیلد پێشتر رایگە یاند بوو کە گە پان بەدوای سەدامدا وەک گەران وایە بۆ دەرزیەک لە ناو شارایەک پوشتا، هەر جارێک لەم پاوه قەلەو وە نزیک دە بنە وە. سەدام حسین بە شیوە یەکی سەیر خۆی رزگار دە کات.

روژی هەینی (۱۲) ی کانونی یە کەمی (۲۰۰۳) لە بەغدادو بە دیاریکراو یی لە ناوچە ی ئەلعەرەساتی لە کەراده هێزەکانی ئەمریکا جولە یەکی نا ئاسایی لە یەکیێک لە ماله کاندای بەدی دە کەن، پەلاماری ئەو خانوو دە دەن کە مالتیکە کاری لە شفرۆشی تیدا دە کریت، هەرچی لە ماله دا بوو دە یگرن، هیچ گولە یەک لەو کردە یەدا نە تەقاو، لیکۆلینە وە لە گەڵ هەموویان دە ستپێدە کەن، ئەویش پاش ئەو ی دە برین بۆ یەکیێک لە بنکە سەربازییه کانی ئەمریکا، پیاوانی دەزگای هەوالگری پیاویێک دیننە گیروگاز ناوی محمد ئیبراهیم موسە لە تە. ئەو دە لیت عەقیدی سوپا بوو، پاش ئەو ی لە کۆمپیتو تەرەکانیان لە ناو کە ی دە کۆلنە وە، دە بینین ناو کە ی هاو شیو ی ناویێکە لای ئەوان هە یە، بەلام تەنها ناو نیشانی شوینی کارە کە ی تیدانیە، ئەمریکییه کان بەدوای ئەم عەقیدە دا دە گە پان تابگە نە (پاوی قەلەو). لیکۆلینە وە یەکی تایبە تیان لە گەڵ کرد، بەلام بە بی ئەو ی باس لە جۆری لیکۆلینە وە و تایبە تەندیەکانی بکەن، جەختی لەو کردە وە کە سەدام لە شوینیێکی شاراو یە لە ناوچە ی دۆرە کە (۱۸۰) کم لە بەغداد وە دوورە، یە کسەر پە یوهەندی بە سەر کردە ی ئەو فیرقە یە وە دە کەن، کە ئەرکی گە پانی بۆ سەدام پیسپێردراو، کۆلۆنیل جیمس هیکلی هەموو رێ شوینیێکی تەواو دە گریتە بەر، ئەویش بۆ ئامادە یی بۆ هەر بەرگریەک کە بکریت، ئەو

عەقىدە بەفرۇكە بۇ تەكرىت دەگۈزۈتتەۋە، كەبەشى موخابەرەتتى ئەمىرىكى و ئىسرائىلى دەيخەنە ژىر لىكۆلىنەۋەيەكى تايىبەتەۋە، كەدواتر دان بەھەموو ئەو زانىيارىانەدا دەنەت كەدەيزانەت.

دوانبەدەۋى رۇژى ھەينى ۲۰۰۳/۱۲/۱۲ لەكاترمتىر سى ي پاش نىۋەدۇ نىزىكەي (۵۰) ئامىرى سەربازى ئەمىرىكى دەكەۋنە گەر، ھىزىكى ئاسمانى چىر ھاۋەلىان دەكەن، لەگەن فەوجى سوارچاكي و ھىزى تايىبەتتى ئەمىرىكى و ھىزى مارىنر، لەگەل رىتىشاندەرى عىراقى و ۋەرگىرەكان و ژمارەيك لەپىشمەرگەكانى يەككىتى نىشتىمانى كوردستان سەر بەجەلال ئالەبانى، لەگەل ئەو عەقىدەي لەبەغداد گىرا.

ناۋچەكە گەمارۇ دەدرىت و بەتوندى تەۋق دەدرىت، عەقىدەكە يەكەم خانوۋيان نىشان دەدات، بەۋوردى دەپىشكنن، بەلام ئامانجەكەيان نادۆزنەۋە، بەلام لەۋىدا ئۆتۆمبىلىكى تەكسى بەرەنگى سىي و زەرد دەدۆزنەۋە، كەمۆدىلەكەي كۆنە، لەگەل ماتۇرسكىلىك و ئەسپىك پاشان عەقىدەكە دەست بۇ خانوۋىيەكى كۆن لەناۋ باخەكەدا درىژ دەكات و دەلەت سەرۇك لەو خانوۋەدايە، يەكسەر دوو كەس دەگرن و خانوۋەكە دەپىشكنن، خواردنى كۆن دەدۆزنەۋە لەگەل (۷۰۰) ھەزار دۆلار، بەپىتى بانگەۋازە ئەمىرىكىكە.

بەپىتى ھەندىك زانىيارى ئەو خواردنى قوتۋانەي لەۋناۋە دۆزۋانەتەۋە تەنھا سوپاى ئەمىرىكى بەكارى دەھىنەت.

لەۋكاتەي خەرىك بوو دەچۈنە دەرى، سەربازىك ھەستى كرد بەردىك لەژىر راخەرەكەدا دەجولەت، پاش ئەۋەي ھەندىك خۇل و پوش و پەلاشيان لابرە لەسەر بەردەكە بەھۋى ئۆتۆمبىلەۋە لابرە، كەئەۋ كۈنەي دەچۈنە ناۋى لەچالى جالجالۆكەۋە تەنھا يەك كەسى پىدا دەچىت. كەسىك لەناۋىدا پال كەۋتوۋە، بەزمانى ئىنگىلىزى بەسەربازەكانى وت: ((من سەرۇك ھەدام ھىسەن)). سەربازەكان دەريان ھىنا، تەنھا دەمانچەيەكى پىبۋ، سەربازەكان گواستىانەۋە بۇ بىكەيەكى ئەمىرىكى لەتكرىت. پاشان بەھىلىكۆپتەرىك بۇ زىندانى نىزىك فرۇكەخانەي بەغدادى نىۋەدەۋلەتى گواسترايەۋە.

بەھۋى ھەندىك لەيارمەتىدەرانى سەرۇكەۋە ناسرايەۋەۋە وتيان خۋىەتى، ھەر يەكسەر، دۇنالد رامسفىلدى ۋەزىرى بەرگرى لى ئاگاداركرايەۋە لەگەل سەرۇكى ئەمىرىكاۋ ژەنەپال ئەبى زىد سەركرەدى كرده سەربازىيەكانى ئەمىرىكا.

ھەندىك سەرچاۋە دەلەن سەرۇك بۇش وتوۋىەتى بەھۋەلى برىمەر بىھىنن بۇ كۆشكى سىي و ھەۋالەكەش بلاۋمەكەنەۋە.

بەپپى چىرۆكە ئەمىرىكىيەگە زۆر بەنھېنى بۇ شوپىنكى پايتەختى ئەمىرىكا گواستراوھتەو، لەكاتى گواستەنەوھىدا دەرزى بېھۇشيان لىداو، كەدروستىراوى ئىسرائىل بوو.

بۆش دەيوويست سەدام حسين بەكۆت و بەندىراوى بېيىت، ھەرۈھە دەيوويست وتارىك بۇ جىھان بدات و پاش ئەوھى خرايە ناو قەفەزىكەوھە دەرگايەكى بەشىۋەيەكى ئوتوماتىكى دەكرىتەو، ھەر ئەوھەندەى وتارەكەى دەست پىدەكات لەناكاو دەلەت ئەمە ئەو پىاۋەيە جىھانى سەرسام كىرەبوو، پاشان دەرگاگە دەكاتەوھە سەدام حسين دەرەكەوېت و لەبارىكى خراپدايەو لەناو قەفەزىكەدا. بەلام كۆلن پاول و زۆرەي پىاۋانى پىناگۆن ئەمە رەتدەكەنەوھە و ئەلەين ئەمە نامەيەكى ئىستىفازىيە بۇ ھەموو گەلانى ەرەبى. پاشان سەدام بۇ فرۆكەخانەى بەغداد دەرگەپىننەوھە. پاشان ھەوالى گىرتەكەى بلاو بەكەنەوھە.

ھەوالى گواستەنەوھى سەرۆك بۇ ئەمىرىكا كەس رەتى ناكاتەوھە و كەس جەختى لىناكاتەوھە.

ئەمەيان چىرۆكى ئەمىرىكىيە بۇ چۆنىەتى دىلكردىنى سەرۆك؟

سەرۆك چىرۆكى بەدىلىگىرانى خۇي دەگىرپىتەوھە:

كاتىك لەم چىرۆكە بوومەوھە، پىكەنى و ووتى:

((ئەمىرىكىيەكان مامۇستاي مۇنتاز كىردىن، لەوھە دۇنيا بووم راستىيەكان بەلاپىدا دەبەن ئەيانويست وا پىشكەشى جىھانم بىكەن بەشىۋەيەكى نەشپاۋ بەغىراقىيەكان بلىن ئەوھە سەرۆكەكەتان و بەەرەبەكانىش بلىن ئەوھە پالەۋانى نەتەوھەكەتەنە. ئەمە شىۋازى ئەوانە، شىۋازى فىلمى كابۇى سەخىف كەبەوھە ناۋبانگيان ھەيە. ئەوان لەم كارەدا پىسپۆپن. بىنىمان ئەو كاتەى ھىزەكانيان لەپەناما دابەزى و ژەنەرال تۇرىگيان فراند. ويستيان ئابروى بىبەن. شىۋازى كاركردىيان لاي ھەموو جىھان ئاشكرايە. ئەوھەتا من ئىستا چىرۆكە راستەقىنەكەت بۇ دەگىرپەوھە. زۆرەي زۆرى ئەوھى لەچىرۆكە ئەمىرىكىيەكەدا ھاتوھە، رەتدەكەمەوھە بەتايىبەت ناۋى ئەو كەسەى وەك ناو ھىنەر، باسيان كىرد. من زۆر مەتەمانەم بەو كەسە ھەيە. ئەمىرىكىيەكان دەيانەوېت مەسەلەكان تىكلو بىكەن و خائىنە راستەقىنەكان بشارنەوھە كەمىياندا بەدەست داگىرەرانەوھە.

پاشان سەرۆك وردەكارى بەدىلىگىرانى دەگىرپىتەوھە دەلەت:

سەردانى مالى ھاۋىيەكم لەناۋچەى دۆرەى سەر بەپارىزگاي سەلاخەدىن دەکرد. ئەو شۆينەم بۆيە دەستىشان کرد چونكە ئەو شۆينە بوو لەسالى ۱۹۵۹ پەنام بۆ برد. لەرووبارەكە پەريمەووە ئەو كاتەى لەهەيش كۆرەكەى سەر كەژاوەكەى سەرۆك عەبدولكەرىم قاسم بەشدارىم کرد كەدەكەوئە سەر رووبارى دىجلە لەنزىك يەكئىك لەكۆشكەكانى كۆمارى لەو بەرى رووبارەكە.

خاوەن مالهەكە كەسنىكە زۆر متمانەم پيەتەى. ئەوئىش قەيس نامىقە. ئەو كات تەنيا دوو كەس لەدەستەى پارىزكارانم لەگەل خۆم دەبرد تاكو نەبين بەئەرك بەسەر خاوەن مالهەكەو هەروەها بۆ ئەوئەى ئەو مالهە نەبیتە ئامانجىكى ديارىكراوى هيزەكانى ئەمريكاي بۆ بەردنگار بوونەوئەى هەر كۆتوپريەك، ماتۆر سكيلك و ئەسپك و بەلەمىكيان لەسەر رووبارى دىجلە ئامادە کرد. بۆ ئەوئەى هەموومان لەكاتى پيويستدا بەكارى بهينين. ئەگەر ئەمريكا لەبيابانەووە بىت ئەوا بەلەمەكە بەكار دەهينين و ئەگەر لەلای رووبارەكەو هاتن، ئەسپەكە بەكار دەهينين و رینگەى كشتوكال دەگرينەبەر. ئەگەر لەناو زەوييە كشتوكالبيەكانەو هاتن، دەتوانين لەناو بيابانەووە بەماتۆر خۆمان دەرباز بكەين. ئامرازمان بۆ هەموو حالەتەكان تەرخانكردبوو تاكو لەكاتى كۆتوپردا بەكارى بهينين. لەو ژيەر زەمىنانە دەچوو لەكاتى جەنگى ئيران عىراقدا ئامۆزگارى خەلكمان دەکرد دروستى بكەن.

لەو مالهەدا لەهەموو شۆينەكانى تر زياتر كاتم بەسەر دەبرد. رۆژيكيان لەناۋچەيەكى دوور بۆ چەند رۆژك هەندىك لەكەرتەكانى مقاووم بەسەر دەكردەووە لەگەل هەندىك مالى ھاۋلاتيان، گەرامەووە بۆ ئەو خانووە. زۆر هيلاك بووم. كات دوا نيوەپۆ بوو، قورئانەكەم گرت بەدەستمەووە، چەند ئايەتىكى پيروزم خوئندەووە تاكو خۆرئاوا مامەووە، ژنى ئەو ھاۋپتيە خواردنى بۆ ئامادە دەكردىن. كاتىك كاتى نوێژ دەهات قورئانەكەم دادەخست و دەچوومە شۆينى نوێژ كردن. ئەوئەندەم زانى ھاۋپتيەكەم بەهەلە داوان لەدەرەووە هاتەووە ھاۋارى دەكرد: ئەوا هاتن. زوو زوو ئەم قسانەى دووبارە دەكردەووە. پرسىم كى؟ وتى: ئەمريكىيەكان. يەكسەر دابەزيمە ناو حەشارگەكە. پاش چەند خولەكك ئەمريكىيەكان شۆينەكەيان ئاشكرا كردم. بى هیچ بەرگرى كردنىك ديليان كردم. بەرگرى كردم لەحسابى خۆمدا دانەنابوو. ھۆكارەكانى ئەوئەى: من سەركرەدم، ئەوانەى ھاتبوون سەرباز بوون. ماقوول نىيە من لەگەل ئەوان بچەنگم و كەسك يا زياتريان لى بكورژم و ئەوانيش من بكورژنەووە. ئەمەيان دەستبەردار بوونە لەسەر كرديەتەى و گەل كەمتمانەى خۆيان وەك سەرۆك وسەركرەدە بەمن بەخشىووە نەك وەك سەرباز. بەلام ئەگەر بۆشيان لەگەلدا بوايە

دەجەنگام يان ئەوھتا سەردەكەوتم يا دەمردم.

بەر لەوھى دەستگىر بکرىم ھەندىك تىبينم لەسەر ھاوريكەم و خاوەن مال لا دروست بوو (ه) بەھەفتەيەك بەر لەگرتن ھەميشە دالغەي پۆشتبوو، سيمای دەگۆراو ھەلسوکەوتى ناسروشتى بوو، لەو ھەموو متمانەي پيم بوو ھىچ گومانم لەو نەبوو خيانەتم لى بکات و بىمدات بەدەستەوھ. ھەندى کات ترساو و شلەزاو ديار بوو.

بەداخوھ دواي ھەزەکانى کەوت و دواي شەيتان کەوت. لەوانەيە ئەو دەستکەوتەي ئەمريکىيەکان بەلتيان پيدا بوو، لای من نەبوو. من پارەيەکی زۆرم پى نەبوو تاكو حساب بۆ خيانەت بکەم. ئەوھى پيم بوو تەنيا يەك مليون و دووسەد و ھەشتا ھەزار دینار (لەوانەيە ھەلەي چاپ بىت، پارەكە دۆلار بوو) ئەوھيش بۆ ئىدارەدانى ھەندى کردەي مقاومە. لەبەر ئەمە دەبىت بەعيراقىيەکان رابگەيەنين کەقەيسى ناميق و براکانى منيان داوھ بەدەستەوھ.

ھەروھە ئەوھ بەتەواوھتى رەتدەکەمەوھ کە لەھۆشى خۆميان بردبىت. ئەمەيان بەشیکە لەفيلمى کاوبۆي ئەمريکى. لەراستيدا من بىھۆش نەکرا بووم. من لەيەکەم رۆژى گرتنم و رۆژانى دواتريش ھىچ خواردن و خواردنەوھيەکەم نەخواردوھ. ھەروھە سەبارەت بەپرسيارى خەلک ئايا من بۆ ئەمريکا گواسترايىتمەوھ، من ھىچم نەخواردوھ تا لەھۆش خۆم بچم يان ماددەي خەولبخەر وەر بگرم. شوينەکەم نەگۆردا تەنيا ئەوھندە نەبىت دووجار گواسترامەوھ بۆ شوينىک لەکاترۇمىرک لەشوینى يەکەم لەبەغداد دوورە. ھەروھە ئەوھ رەتدەکەمەوھ بۆ دوورگەي سانتياگو گواسترايىتمەوھ. ئەو شوينەي منيان بۆ برد تەنيا نەخۆشخانەي ئيبىن سينا بوو کەنەشتەرگەري فیتقم بۆ کرا ئوھيش بى بەنج تاكو نازارى زۆر بچيژم. بەلام زۆر باش خۆم راگرت. دەيانويست لاوازم بکەن. بەلام نەشتەرگەريەکم کردو بەشيۆھيەکی ناسايى پۆشتم و بەرەو پووى زولم و زۆريان بوومەوھ. پيم وتن ئەوھ مرقاھيەتى و ديموکراسىيەکەتانە.... پاشان ئەگەر بارى تەندروستيم پىويستى بوايە دەيانبردم بۆ نەخۆشخانە... دووبارەي دەکەمەوھ من لەعيراق لەدايک بووم

سەرۆک سەدام حسين ئەيەکیک لەوتەکانى دەليت: ئەم ماوھى دوايدا گومانى لەسەر قەيس ناميق زيادى کرد ئەوھيش بەماوھيەک بەر لەگرتنى، ئەو گومانانە، ئەو داواي لەناميق کردبوو لەمپەرو ديوارى بەرد لەسەر ريگەي کيلگە دابنى، چەند جارێک ئەم داوايەي لى کردموھ، داواکەي جينەجى نەکرد. ئەمە جگە لەوھى لەرۆژانى دوايدا ناميق پرۇجيکتەريکى لەسەر بان دانابوو. سەرۆک تىبينى ئەوھى کردبوو ئەوھى پارەي لەناو کيلگەکەدا شارذبوويەوھ کە ۱۲۸۰۰۰۰ دۆلار بوو و بۆ متمانە تەرخان کرا بوو، ديار نەما بوو

و لىرەش دەمىنمەۋە لەنىۋ گەلەكەمدا دەمرم و لەم زىندانەدا نايەمە دەرى مەگەر خوا
ھەلمبىر ئىتتە ۋە.

رۆژى گرتنەكەم ھەر ئەو رۆژە بوو گەرامە ۋە بۆ مالى ھاپىچكەم لە ۲۰۰۲/۱۲/۱۲ پېش
نوئىزى ئىۋارە دەستگىر كرام بەلام وىنەى ئەو دارخورماو خورمايانەى كەئەمىركىيەكان
نىشانىيان دەداو زۆرىك نكوليان لىكرد كەگوايە ئەو كارە لەزستاندا بوو، راست بوو
ئەمەيان كاریكى عەجىب نىيە، راست بوو عىراق زۆر جۆرى خورماى تىدايە كەئەندىكىيان
بەرى دوا دەكەوئىت و ھەندىكى دىكەى ۋەك زىنە بەدارەكانە ۋە دەمىنئىتتە ۋە لىناكرىتتە
ئەوئىش لەبەرئەۋەى خاۋەنەكەى پىۋىستى پىي نىيە.

تۆماركراۋىكى سەلمىنراۋيان پىيە بەدەنگى سەرۆك سەدام حسىن، لەبەكك
لەدانىشتەكاندا ناۋى ئەو كەسانە دەھىنئىت كەبەدەستىانە ۋە داۋە. ئىمەش بەدەۋى
خۆمان دەپرسىن ئايا كەسانى دىكە لەدەرەۋەى ئەوانەى سەرۆك دەيانناسىت لەگەل ئەو
كەسانەدا پەيوەندىيان ھەيە و لەگەل ئەمىركىيەكاندا ھاۋئاھەنگىيان ھەبىت؟
(گرتن و ئەشكەنجەدانى يەكەم مىۋان))

ھەر كەگىرام گويم لى بوو يەكك پىي وئەم: سەرۆك بۆش سىلاوت لىدەكات. ۋەرگىرېكى
ئەمىركى كەبەزمانى عەرەبى عىراقى قسەى دەكرد، بەربوۋە لىدانم، قسەى ناشىرىنى
پىدەوئەم. ھەندىك سەربازى ئەمىركى بەقۇناغە تەفەنگ كەوتنە لىدانم. پاشان بەكۆپتەرىك
پەوانەى بەغدادىيان كىردم. پىشم درىژ بوو ھەرۋەھا قژە سەرم. كاتىك دىكتورىيان بانگ كىرد
دەستى كىرد بەپىشكىنىم. ئامازەم بۆ شەۋىلكەم كىرد چۈنكە وام ھەست دەكرد شەۋىلكەم
شكاۋە بەھۆى توندى لىدانە ۋە. لەقژە سەرمدا بەدۋاى شكاۋىدا دەگەرا. زۆر ھىلاك بووم
دۆخەكە ئاسان نەبوو، پاشان سەرو رىشيان تاشىم. سى كەس ھاتن بۆ سەردانم لەناۋياندا
عەدنان پاچەچىم ناسىيە ۋە. لەبەرئەۋەى پىشتەر ۋەزىرى دەرەۋە بوو. ئەو پىاۋە سىياسىيە
پرسىارى لىكردم سەدام چىت لەعىراق كىرد؟ منىش لىم پرسى تۆ چى بۆ ئىرەى ھىناۋى
لەگەل ئەمانەدا. تۆ پىاۋىكى سىياسىت و مېژۋىەكت ھەيە. پاشان كەسىكى دىكە ھاتە
پىشەۋە. ئەۋەى لەبىرم بىت قسەى نەكرد وئىيان ئەمە ئەحمەد چەلەبىيە.

بەلام كەسى سىيەم ئەۋيان موفىق ئەلروپىيەى بوو كە لەدەرەۋەى تەلەكانەۋە بوون
ۋاتە لەدەرەۋەى تەلە دىركاۋىيەكان. ئەھات و ئەچو، دەيووت: سەدام بەنەعلەت بىت ئەمە
جگە لەۋەى قسەى ناشىرىنى دەكرد.

لەشۋىنى خۆم ھەستام تا دەرسى دا بدەم بەلام ئەمىركىيەكان گىرتىيان، پىم وئە

ئەوھەۋلاتيانى ولاتەكەمن ، ئەتوانم بچمە دەرەوھە بۆ لايان و لەھەر كاتىك بىمەۋىت ئەتوانم رووبەروويان بىم، بەلام تەھەداي تۆ دەكەم بچىتە سەر شەقام. پاشان وەك تىيىنىتان كرد دادوهر جوحى چاوپىكەوتنى لەگەل كردم. كەسى دىكە نەھاتە سەردانم جگە لەپاسەوان و ئەفسەرە ئەمىرىكىيەكان. خاچى سوور سى جار ھاتە سەردانم بەلام ھەز بەچاوپىكەوتنىان ناكەم لەبەرئەوھەي سەردانەكەيان ھىچ سوودىكى نىيە. دوو نامەيان دامى، يەكيان لەمانگى ئابى ۲۰۰۴ بۆم ھاتووھە وەك ئەوانەي دىكە لە ۷۰٪ ناوھەرۆكەكەيان كورژاندۆتەوھە. ھەرەھا بۆ وەلامى پرسىيارەكەت ئايا يەككە لەھەقالانى خۆم بىنيوھە، ئەوا پىت دەلیم يەك كەسىانم نەبىنيوھە ھەرەھا ناشزانم لەكۆي دەستبەسەرن.

ماوھەك ئەفسەرىكى ئەمىرىكى پىي وىم كەگوايە عەلى ھەسەن مەجىدى ئامۆزام پىي گوتووم من ئازا نەبووم. ئەم رستەيەي چەند جارىك دووبارە كردهوھە. من بەتەواي فەرامۆشم كردبوو. ئەم قسەيەم وەك فیتنە بازى وەرگرت كە ئەبىت خۆمى لى بپارىزم يان بەشىۋەكە لەشىۋەكان پاكىشانمە بۆ لىكۆلینەوھە.

لەبوارى ئەو لىكۆلینەوانەي ئەمىرىكىيەكان لەگەلئان كردم، پرسىيارى شوپنى چەكە كۆكۆژەكانيان لىكردم. پىم وتن پرسىيار لەخۆتان بكەن ئەگەر چەكى كۆكۆژمان ھەبوايە ئەوا نەتاندەتوانى عىراق داگیر بكەن. پاشان پىي وىم پارە زۆرەكانم لەكۆي شارەدۆتەوھە. پىم وتن بچن ھەموو بانكەكانى دنيا بگەرین يەك بەيەك. گوايە من ۳۶ ملیۆن دۆلارم ھەيە، بۆناچن زەوى ژىر پىتان ھەلکەنن. ئەوا ھىچ نادۆزنەوھە لەبەرئەوھەي دەزانن ھەدام ھىسین نەھساباتى ھەقىقى نەوھەمى نىيە. ئىوھە بارودۆخى خىزانەكەم دەزانن. خوا جەزاي ئەوانە بىداتەوھە كەشوپنى كردوونەتەوھە بەخىويان دەكات.

زۆر پرسىيارى ھىچيان لى كردم. ھەستم دەكرد لەلىكۆلینەوھەكەدا تووشى تىكچوون ھاتوون و كەوتوونەتە ناو گىژاۋىكى ھەقىقىيەوھە. دەبىنم بەدواي شتىكدا دەگەرین تاكو پووى خويانى پى سوور بىت.

(زىندانى سەرۆك)

پاش ئەوھەي سەرۆك باسى لەچىرۆكى دىلكردنى كرد، ئەوكاتەي لەناو خانوويەكى ناو باخدا بوو، پاشان چوونەتە ناو ژىرزەمىن ياھەشارگەكە وەك خۆي ناوى دەنا، گومانى ئەوھەم لا دروست بوو ئەلقەيەكى ون لەم كارەدا ھەيەو سەرۆك نايزانىت. ئەويش ئەوھەيە لەدەرەوھەي مالاكە روويىداوھە لەبەرئەوھەي ئەو ماوھەي پىيان وت ئەوا ئەمىرىكىيەكان ھاتن و

دابهزىن بۇ ژىرزەمىنەكە، كاتىكى پىويستە كە لەدە خولەك كەمتر نىيە. دەرھاتنى لەحەشارگەكە دەبىت كەسىك يارمەتى بدات. ھەروەھا ئەو چالەى ئەمريكيەكان سەرۇكيان لى دەرھىنا (جا ئەگەر بەدانەيەكى دىكە نەگۆرداىت) ئەمىيان تەنھا دەرۋازەيەكە دەچىت بۇ ژىرزەمىنەكە، تەنبا بۇ سووكايەتى كردن سەرۇكيان لەو كۈنە دانائو نەك ئەو ژىر زەمىنەى باسى دەكات، دواتر بەوەحشىيانە لىيانداوۋە جويىيان پىداوۋە، بەتايىبەتى ئەو لەتەمەنى ۷۰ سالى نزيك بۆتەوۋە، پاشان بىردوويانە بۇ بىكەى سەربازى ئەمريكى لەتكىرت و دواتر بەخىرايى بەكۆپتەر گوازاوۋەتەوۋە بۇ بەغداد، پاشان بەشەكانى شاتويىيەكە بەوۋ تەواو كرا كە بەو شىۋەيە دەرىدەخەن كەجىھان بىنى. پاشان دىكتۆرەكە شەويلەكى دەپشكىنەت، ئەويش پاش ئەوۋەى سەرۇك دەستى بۇ دەبات تاكو دلىيا بىت لەسەلامەتى شەويلەكى، ئەويش پاش ئەوۋەى بەجۆرەھا شىۋە لىيان داوۋە، ھەروەھا دىكتۆرەكە پىستى سەرى دەپشكىنەت نەكا شكائى يا بىرىندارى پىتوۋە بىت، كاتىك لىم پىرسى پىش يا پاش ئەوۋەى بشكىت، بىھۆش نەكراوۋە، بەنەرى وەلامى دامەوۋە بەشىۋەيەكى بىنەپر وتى)) تووشى ئەشكەنجە ھاتم و ھۆشم لەخۆم چو)) ھەروەھا باس كردنى بابەتى بەدەستەوۋەدانى زۆر ئازارى دەدات.

سەدام حسين شوپنى گرتەكەى دەزانىت و وردەكارى ئەو شوپنە دەزانىت وەك خۆى دەلىت ((برىتيە لەژوورەكى ۲ بە ۵ مەتر، پەنجەرەكانى بەرزەو وا لەبىنمىچەكەدا، لەگۆشەيەكى ژوورەكەدا ھەمامىك و توالىتىك ھەيە، رۆژانە بۇ ماوۋەى يەك كاترۇمىر دەمخەنە ناو ھۆلىكەوۋە پانتايىيەكەى ۱۰ بە ۵ مەترەو سەقفەكەى شىش رىژە، لەوۋىوۋە ئاسمان دەبىنم، بەلام دواتر چادىرىكيان پىدادا، تەنبا كونيكيان تيا ھىشتەوۋە كەتەنبا دوو مەتر دەبوو، لەوۋىوۋە گوپم لەتەقىنەوۋەو زىرەى فروكەيە، رۆژانە بەيانىيان دەمبەنە شوپنىك لەبىرەكەى يوسف دەچىت، پاشكۆى خانوويەكەيە، برىتيە لەدىۋارى بەرز، زەويىيەكەى ۲۵ لە ۱۰ مەترە، بەشىشى ئاسن سەرى گىراوۋە، لەسەريەوۋە خىمەيەك ھەيە بەشىكى دانەپۆشراوۋە، لەوۋىوۋە ئاسمان لەناو شىشەكانەوۋە دەبىنم، لەدۋاى چوار دەرگاي ئاسنەن دەگەمە ئەو شوپنە.

((دەپىرسم ئايا زىندانى لاي گرنگە، زىندانەكەى پەنجەرەى ھەبىت يان نا، يا ئەو دەرگايانەى دەبىرپىت پىنچە يا دە يا دەرگايەك، ئىۋە دەزانن سەبرى من تا چەندە، ئەم چاكانە بۇ چاكەكانم و خراپەكانىش بۇ كارە خراپەكانم، سوپاس بۇ خوا بۇ بەلىنەكانى. زەمەن خىرا تىدەپەرى، من دەترسم تەماشاي كاترۇمىر بىكەم، دەترسم ئەفسەرەكە بىت

و پېم بلى كاتى چاوپېكەوتن تەواو بوو، ئومىدەم دەخواست لەوكاتەدا مىلى كاترئىرەكان بوەستىت بەلام زەمەن تىدەپەپىت و بەخىرايى تىدەپەپىت، جا چەند پۆرۇ شەو لەناخمدا بىت.... جا چۆن ئەبىت ئەو زەمەنە ديارىكراوہ لەگەل سەرۆك سەدام حسيندا بم.

لەنيوان قورئان خىزاندا:

قورئانىكم لەمالەوہ بۆ سەرۆك هينا، سوپاسى كردم، بىنيم ئەو قورئانەي پىيەتى لەگۆشەكەيەوہ سووتاوہ، پرسىارى ئەو قورئانەم لەسەرۆك كرد، وتى:

پاش ئەوہى بەچەند رۆژىك گىرام، چاويلكە پزىشكىيەكەيان بردم، چارەنوسى نازانم. ئەم قورئانە بەسەرھاتى خۆي ھەيە، كەسەردانى خەلكم لەزۆر شوين و پارىزگا دەكرد، پاش دروست كردنى ميوانخانە فەرمانم دەدا قورئانىك لەھەموو ژورىكدا دابىن، پاش گىرانم هيناميان بۆ يەكئىك لەو شوينانەي تەوالىتى تىدا نىيە، داوام لىكرد بچم دەست بەئاو بگەيەنم، وەك ھەموو جارىك چاويان بەپارچەيەك قوماش گرتم، بەلام شتم لەقوماشەكەوہ دەبىنى، بردمىانە شوينىكى وىرانە، پاشكۆي ئەو خانووە بوو كەئىستا منى تىدام كەبەھۆي بۆمبارانەوہ رووخا بوو. ئەو قورئانەم بىنى لەسەر زەوى فريدرايوو، ئاگر بەشىكى سووتاندبوو، زۆر دلم پىي خوش بوو، ريگەيان دام لەگەل خۆم بىيەم لەژورەكەم بىنيم لاپەرەي يەكەمى كەسورەتى (الحمد)ى تىدايە بەھۆي بۆمبارانەوہ دپا بوو، پارچەيەك شيرىنىشم ھەلگرت بەليك تەرم كرد لەبرى پەرە كەمەكان لەسەرىم نووسى بسم الله و سورەتى الفاتحە، ئىستا بەو كىتبە قورئان دەخوينمەوہ، زۆر شانازى پتوہ دەكەم لەبەرئەوہى يەكئىكە لەقورئانە كۆنەكانم، ھەرەھا بىرى ئەوہم دەكەوئتەوہ لەعيراق چۆن بووين سوپاس بۆ خوا سوپاس بۆ خوا بۆ ھەموو شتىك.

لىرەدا ئەفسەرە ئەمريكييەكە ئاگادارى كردين تەنيا يەك چارەك كاتى چاوپېكەوتنەكە ماوہ، پرسىارم لەسەرۆك كرد حەز دەكات نامەيەك بۆ خىزانەكەي بنىريت. وەلامى دامەوہ:

ئەگەر مەبەستت لەخىزانەكەم ئەو چوار پېنج كەسەيە، من پىت دەلیم خىزانى من ھەموو عىراقە، نەتەوہى عەرەبە، سلاوى من بەگەلى فەلەستىن و عىراق بگەيەنە، ھەرەھا ئوردن و ھەموو نەتەوہ و ھەموو ئەو كەسانى فىرى كارى نامرؤفانەتى خراب نىيە ئەگەر سلاو لەخىزانە بچووكەكەم بكەيت، سلاو بگەيەنە بەھەموو ھاوپى پارىزەرەكانت، بۆ عەشیرەت و ئەو دايكەي تۆي لىبوويت، لەبرى من سەرى ماچ بكە و ناگات لەخۆت بىت.

كاغەزەكانم كۆكردەوہو باوہشم پيا كرد، مالتاوايىم لىكردو دەستيم ماچ كرد، ھەستم

بەئازار کرد کاتیک بەجیم هیشت..... هەستم کرد نیوهی ژيانى پيشه‌ییم به‌جی ده‌هیشت
و نیوهی مړییم ده‌بیته شاخیک له‌خۆل و خۆشه‌ویستی سه‌رۆکه‌کەى و ده‌یه‌وین
بمینیته‌وه، پرسیم چۆن له‌ده‌ستی داگیرکه‌راندا جیت به‌یلم به‌خۆم ده‌لیم ئەو به‌ئیراده
ئازاده‌و به‌پته‌وى، به‌هه‌موو ئەو ده‌ستکه‌وتانه‌ی بۆ عیراق به‌ده‌ستی هیناوه، ئەو عیراقەى
سه‌رۆک عاشقى بوو، جگه‌ له‌خۆشه‌ویستی هیچی دیکه‌ له‌ژيانیدا نه‌بوو، عیراق له‌خوینیدا،
سه‌رکرده‌ی مەزن له‌مەیدان هه‌لنه‌هات، له‌سه‌ر پارەى بانکەکان نه‌یان‌دۆزییه‌وه..... راستی
پێوتن که‌چه‌کى کۆکۆر له‌عیراقدا نه‌ماوه، ئەو راستی کردو ئەوان درۆزن ده‌رچوون.....

له‌وکاته‌ی مالتاوايیم لیده‌کرد به‌ده‌نگیکى باوکانه‌وتی:

سوپاس بۆ خوا کورپی سییه‌مى پێبه‌خشییم، بۆ جارى دووهم پیت ده‌لیم سلۆم بگه‌یه‌نه
به‌خیزان و منداله‌کانت و سه‌رى دایکت ماچ ده‌که‌م، پیتی بلێ تۆ پیاویکی ئازات هیناوه‌ته
دنیاوه، له‌به‌رئه‌وه‌ی ئەركى خۆت و براکانت زۆر قورس و مه‌ترسیداره..... خوا بتپارێزیت
کورم..... له‌ئه‌مانه‌تى خوادا بیت.....

خۆم بۆ نه‌گیرا فرمیسک به‌چاومدا هاته‌خوار.. هەستم به‌پاکیه‌تى ئاوى دیجله‌و فورات
کرد تیايدا، به‌خۆم وت: ئەمیان هه‌ندیک وه‌فایه‌ بۆ تۆ، پریم له‌فه‌خرى تۆ، له‌به‌رگرى کردنت
به‌رده‌وام ده‌بم جا ئەگەر ژيانیشم دانا‌بیت.

کاتیک سه‌رۆکم جیه‌هیشت، ئەفسه‌ره‌ ئەمریکیه‌که‌ داواى لیکردم بچمه‌وه ناو هه‌مان
ئۆتۆمبیل، له‌نیۆ ئۆتۆمبیلی پاراستنى سه‌ربازیدا، له‌ریگه‌ی گه‌رانه‌وه‌م ئۆتۆمبيله‌که‌ وه‌ستا،
ئەفسه‌ریکی ئەمریکی بالابه‌رز پرسىارى سه‌ردانه‌کەى سه‌رۆکی لیکردم، پاش ئەوه‌ی خۆى
ناساندو پله‌ی خۆى پێ وت که ئەو سه‌رکرده‌ی به‌ندیخانه‌که‌ بوو، حەزم کرد دابه‌زم. بۆ
چه‌ند هۆکارێک په‌یوه‌ست بوو به‌سه‌رۆک، به‌لام ره‌تى کرده‌وه تا شوینی گرتنه‌کەى دیارى
نه‌که‌م، وتی: له‌سه‌ردانه‌کاندا کاره‌کانت بۆ ئاسان ده‌که‌ین، ئەگەر شوینه‌کەى به‌که‌س
نه‌لێیت، چونکه‌ ئاسمانى عیراق پره‌ له‌مانگی ده‌ستکرد، ده‌ترسین هه‌ندى ولات زانیارى
له‌سه‌ر شوینه‌کەى بده‌ن به‌ولاتانى دیکه‌، له‌وانه‌یه‌ شوینی گرتنه‌کەى بۆمباران بکړیت، ئەو
کات تۆ به‌رپرسيارىه‌تیه‌کەى هه‌لده‌گریت، پێم وت ژيانى ئەو پیاوه‌م لا گرنه‌گه‌، لای گه‌لى
عیراق گرنه‌گه‌وه‌ له‌لای ئیوه‌ من به‌وریاییه‌وه‌ ئاگام له‌وه‌ ده‌بیت، سکالای ئەو هه‌موو
له‌مپه‌رو خالی پشگینه‌ ئەمریکیه‌ی کرد که‌ده‌بیته‌ هۆى ئەوه‌ی دره‌نگ بگه‌مه‌ سه‌ردانى
سه‌رۆک و له‌کاتى دیاریکراودا نه‌گه‌م. ژماره‌ی تايبه‌تى خۆى دامى تا له‌کاتى پێویستدا
پێوه‌ندى پێوه‌ بکه‌م.

ئەمىرىكىيەكان پاش ئەو سەردانەم بۇ لاي سەرۆك ئەو ەيان راگە ياند كە ئەو خانوۋەى تىيدا گىراۋە تەقاندۆتە ۋەو شوئىنە كەيان گۆپىۋە، پاشان ەئىلى ئەو ئەفسەرەش بىرا، پاشان دەر كەوت ئەمىرىكىيەكان ئەو خانوۋەيان ئەتەقاندۆتە ۋە شوئىنى گرتنى سەرۆكيان نەگۆپىۋە بەلگو كۆمەلئىك گۆپانكارىيان لە خانوۋە كەدا دروست كىردۋە، ۋەك دەزانىن ئامرازو شىۋەى جىا بۇ وئىلكردن و شاردنە ۋەى سىماى شوئىنە كە ۋەك سەرۆك پئىى ۋتم)) ەمان شوئىنە، دەرياچەى رووناكى بۇ وئىلكردنى ەندىك شتىان داۋە سەرىدا))

((سەرۆك و بەكار ەئىنانى تەلەفون))

لەو سالانەى كەلەسەرۆك نىزىك بووم و ئەو لەگرتوۋخانە بوو، دەيوت: خەزى لەبەكار ەئىنانى تەلەفون نىە لەبەر ھۆكارى ئەمنى، بەتايىبەتى پاش سالى (۱۹۹۰) كە ئاسمانى عىراق بەمانگى دەستىكرد داگىركرابوو، ئامرازەكانى سىخورى ئەمىرىكى و دوژمنان بلاوكرابوونە ۋە، پئىيان ۋتىن دەبىت زۆر بەئاگايىيە ۋە مامەلە لەگەل تەلەفون بكن، ۋتى لەبىرم ناىەت پاش سالى ۱۹۹۰ تەلەفونم بەكار ەئىنا بىت، مەگەر بەناچارى ئەوئش بۇ كورتىكردنە ۋەى ماۋە يان بۇ كئىشەيەكى مرؤىى، بەلام مەسەلە گىرنگەكان بەزارەكى پىم دەۋتن يان بەنووسىن ئەوئش لەگەل ەقالانم لەسەر كىردايەتى يان لەگەل سكرتئىرە كەم. سەرۆك جەختى لەمەترسى بەكار ەئىنانى تەلەفون دەكردە ۋە بەتايىبەتى بىتەل لەكاتى كىتۈپپى و جەنگدا ((لەبەرئە ۋەى ئامادەكارى دوژمن پشت بەزانىارى سىخوپى دەبەستىت كەلەگۆرەپانى جەنگدا دەستى دەكەوئت، يان لەقولائى ركابەرىدا لەپىگەى بەكار ەئىنانى ھۆكارەكانى پەيوەندىگرتن، لەبەرئە ۋەىە سوپا پشت بەزمانى كۆد دەبەستىت بۇ بەھەلەدا بىردنى گوئىگرتنى دوژمن يان ئەو ۋەى دەتوانىت دزە بكا تە ناۋى، تەنانەت لەكۆبوونە ۋەى سەر كىردايەتى. بىرم ناىەت تەلەفونم بۇ دىارىكىردنى كاتى كۆبوونە ۋە بەكار ەئىنا بىت يان داۋاى ئامادەبوونى برايانى سەر كىردايەتىم كىردبىت، ئەمە يان بەنووسىن يان بەدەمى لەلايەن سكرتئىرە كەمە ۋە ئەنجام دەدرا...))

$2 - \sqrt{1}$

بسم الله الرحمن الرحيم

ربنا لاتنزع قلوبنا بعد اذ هويتنا وكتب لنا من لوفلح ورحمة
صدق الله العظيم

صَدَقَ اللهُ الْعَلِيمُ

... أم صبيح في بيت النور، البيت الرابع إلى اليسار الواقع إلى
 البيوت الثلاثة وهو يدخلها من خلال الممر الصغير على جدارها
 والحق إن البيت الثاني إلى اليمين مقصود به مقصورهم أيضاً
 ذلك لأنه مجرب بجداره وفق ما هو معمول به لتفسير مقام
 الدور تمويراً، ولكن هل يمكن التوجيه على صلبه ما قد صنع
 عند أيقته حال أعين في غرفة عملت على جزء من غرفة لا تتصل
 وهي عبارة عن ٣ × ٥ داخلها من الجانب المرافق للصحن
 غير ما جاز عن المرفقة والداخلية كذا نرى بناء وقد غطوا سقف
 الجزء الباقي من غرفة بتلين، لكي لا يظهر النقش وإلى هذا الجزء
 مخصص للطبابة إلى صفة جي مع ميز للمرس يراجلون عندها، وفق
 بصورة دائمة، ويعمل غرضي باب حديد مفتوح وسطه تقضبان
 حديد طوليه، أي إن المرس يرونه من مكانهم ولأن داخل المرفقة
 ودون غرضي اعتباراً من المدخل حتى باب غرضي ثلاثة أبواب
 حديد صغار، إنهم يخطرون هذا لأنهم يخافون حتى من ضياعهم
 وعندما أقابل الميامين أُنقل فبمجرد عكس كرتي صمماً إلى اليمين فأنفذه
 أن أوصف لك من الواضحات الواضحة، وكانوا سابقاً لقصورهم
 رؤسنا عندما أقابل الميامين، ولكنهم الآن يراقبون غرفة المقابلة

من اثنين عبرا بين متقابلين وفي كل باب منها نمره تسير بلبا دل
النظر مع جلستنا داخل الغرفة بالاضافة الى المراقبة الالكترونية
داخل الغرفة. على أية حال

يضاف على نفسي لاهذا ولد غيره وانا ليس بمقتضى ولد عوين
ولا يضاف على ~~سوء حاله~~ من اذني جاوز اسود التوقلة
أما السجن فليس جد يدعي كما | -- ولم اظهر

بمقل الى جملات التي عرضتها لل و هي بوجه عام مضاف الى جملات
خط البداية - أيضا ان صبر المواني ايمانه و يقينه بأنه

على شق وتعاوله بالله بأن النتيجة المتينة انتصار العراق و هزيمة المعتد
ولقد باننا طلبنا حتميا و هم يفتنون حيرة الدمر وتشوش الطريق

وهجوم الطمة وتدهور الفرضه وغياب التفاوض صاروا يفتنون
بفشل حصار العراق ومن يدعو الى السلام معه إنما هو صامع

المذبح المصلح، حتى ان قائد العدوان دعي من يستونهم بالكمون
هنا الى الطلاق سراج المعتقلين جميعا بلا قيد أو شرط واعطوا

لذويلهم هنا مهلة شهرين لا تخاف ما يستونه بل لا تخاف بالمصالحه
والسيطرة على أمن البلاد، وكلت كل هذا هراء فلقا وفتح

كل يوم يمر يشتد وشد ساعدها ورميها وأصوات الانفجارات
والتعصف المروع في ا - همه يومياً وفي الليل والنهار - ويكفي اليأس

وهو حجة غريب يتطلق بالقسه -- على أية حال وفتح النظر
عن (لغا صيل الموضوئنا نا ادرى ان الفرج قريب باذن الله وما

نعمه به شيكه له و نامه يه که سهدام حسدين له ۲۴/۱۰/۲۰۰۶ دا که باس له شينوازي گيران و
بارو دوخی ژيانی و بهرگري له زينداندا.

بەرزە

رئاسەتە جەمھوریە
بەرزە

پێشتر ئێمە الرفاق
قەسە و وزیر الدفاح، الساعە الرابعە
مستأخر و جەزبە لەم باعە / آي الساعە
الامم مەء هذا اليوم
المرفاظة ... طارئة ... لطيف
وزیر الاعلام ...

خەلیل
٢٠٠٣/٣/٢٢

وینەدی ئەو نامە دەستنوسەدی سەدام حەسەین بۆ کاتێ کۆیونەوه بۆ هاوڕێکانی ئەنارد

بەشى نۆيەم

صەدام حسين و

رپوداوى (۱۱)ى سىپتەمبەرى (۲۰۰۱)

زۇرچار لەخۆم پرسى بۇ پرسەمان بۇ بۆش نەنارد بەھۆى ئەوکارساتەوہ واتە ۹/۱۱ ؟! وەلامەكەم ئەم تاوانە بەھەقى عىراق و عىراقىيەكان كەفرۆكەكانى بۆش بۆمباران دەكات، ئابلوقەمان بەسەردا دەسەپىنىت كەقوربانىيەكانى نزيكەى يەك مليۆن و نيو عىراقى دەبن. مندالانى لەشير مەحروم كردووہ، قەرتاسيەو قەلەم رماسى لەقوتابيان قەدەغە كردووہ، بەبراينى سەرگردايەتيم وت چى صەدام ناچار دەكات بروسكەى سەرەخۆشى بنيريت ئايا ئەمە تۆلەى عىراقىيەكان و مروڤايەتى نييە؟

ئيمە لاوازنين و مونافىقىش نين لەبرى ئەوہ رازى بووم بەريز تاريق عەزیز جىگري سەرۆك ومزيران بروسكەيەك بۇ رەمزي كلاركى ھاوريماں بكات كەدئەوايى بەناوى حكومەتى عىراقىيەوہ تىدايە لەوہوہ بۇ خىزانە كارساتبارەكان.

لەيادداشتەكانى صەدام حسين لەبەنديخانەدا.

چاوپىڭكە وتتەنە كان لەگەل سەرۆك بەردەوام بوو، لە ھەموو جارىڭدا خۆزىارى چاوپىڭكە وتتەنە دىكەمان دەخواست، پرسیارەكان لە سەرمدا كەلەكە دەبوون، بەتایبەتى ئەو پووداوانەى بەسەر عىراقدا ھاتن زۆر و پىلانگىرپىيەكانىش لە زیاد بووندا بوون.

پرسیارم لە سەرۆك كرد: بومەلەرزەى ئەيلول يان ئەو ھەى بەكارەساتى يانزەى سىتتەمبەر ناسراو ھەسەر وىلايەتە يەكگرتوو ھەكانى ئەمريكادا ھاتوو، ئەو ھات نەبەزىت، لە ناخیدا لى دەدرىت ھەستمان دەكرد مىرولەيەك چىيە ناتوانىت سنوورەكانى بېرىت. ئايا بومەلەرزەى ئەيلول ئەو ھەى بىنرا پەردەيەك نەبوو بۆ ئەوانەى دواتر پووياندا لە دەستدرىژى بۆ سەر ئەفغانىستان و عىراق.

سەرۆك زۆر دوور پووانى ھەك ئەو ھەى پووداوەكانى بەردەمى بخوینىتەو:

ئىوارەى ئەو رۆژە لە يەككەلە شوینە تايبەتەكانى خۆم بووم بەدىارىكرارى لەمەلەوانگە، ناوچەكە بەدارىكى زۆر داپۆشرا بوو، ھەزم لە شوینىكى وا دەكرد، كەمەن خۆم ھەزم لەو ھەى نىيە لە ژىر سەقى كۆنكرىتيدا زۆر دانىشم يان لە نووسىنگە. بانگى يەككە لە خەزمەكانم دەكرد بۆ مەلەكردن بەلام ھەزى دەكرد لەو شوینەى بۆ دانىشتن تەرخان كرابوو، دانىشتىت. مەن خەرىكى مەلەكردن بووم، گویم لە دەنگى تەلەفزیۆنەكە بوو، كەمەك بەرز بوو ھەو، يەككەلەوانەى لەویدا دانىشتبوو، وتى شتىك قەوما. لەناكاو يەككەلە نوینە رەكان ھات ھەك ئەو ھەى بىھویت پرسیارىكى لى بكەم. كاترۆمىر نزیكەى شەش و نەب بوو، لىم پرسی چىت دەویت. وتى: گەورەم گویمان لە ھەوالەكان بوو. دەلین بەفرۆكە ھىرش كراو ھە سەر ئەمريكا. ئىستاش دىمەنەكە لە سەر شاشەى تەلەفزیۆنەو ھەلیدەدرىت. لەمەلەكردن بەردەوام بووم. پاش نىو كاترۆمىر ھاتمەدەرى و جلەكانم لەبەر كرى چام خواردەو. لەو كاتەدا ھەندىك لە ھاورىيان ھاتن. بىنىم ھەر ھەموويان باس لە پووداوىكى سەیر دەكەن. تا ئەو ساتە مەن پووداوەكەم نەبىنىبوو. پاشان لەگەل يان دانىشم د سەرنجەدا. گویم لە يەككىيان بوو وتى: ئەمە گەمەيەكى نەخشە بۆ كىشراو. ئەو دوو فرۆكانەى خويان بەدوو تاو ھەكەدا ئاراستە كرابوون، يەككى دىكە وتى: فرۆكەكان

بازرگانی بوون. هه نديك نه مه و نه وهی ده ویت. من بی قسه کردن گویم گرتبوو، له و کاتهی ته ماشای ته له فزیونم ده کرد خه لك پايان ده کردو به خوم وت تاوانی نه و خه لکه بی تاوانه جییه.

به هاوړتيانم وت يانزهی سږپته مبه ر کاریکی ناراست و بی به هانه یه. تانی ئیوارهم له گه ل میوانه کان خوارد. ئیمه هر ته ماشای نه و دیمه نانه مان ده کرد که له ته له فزیونه وه دووباره ده بوونه وه. وتم کاره ساتیکی سهیره بۆته هوی که وته نه وهی قوریانی زور. هر لایه نیک نه م کاره ده ستریزیهی کردیت نه و کاریکی ناراسته و بی به هانه یه. تاوانی نه و خه لکه بی تاوانه جییه با که سانیک هه بیت له گه ل ئیداره ی نه مریکاش ناکوک بن نه و کات وتم: چاوه پیم ده کرد ویلایه ته یه کگرتووه کان لیک هه لوه شیتته وه وه ک سؤفیه ت له وانه یه تووشی قهیران بیت. ماوه یه ک بوو چاوه پتی قهیرانی وام ده کرد. وتم له وانه یه دارپانه که به هوی ئابووریه وه بیت. ویلایه ته یه کگرتووه کان له پووی ئابووریه وه زور فراوان بووه نه ویش به رگه ی نه م به رفراوان بوونه ناگرت له بهر نه وهی خوی خستوته گنژاویکی ئابووری واوه که خوی که می نییه. له وانه یه نه و دارپانه له وه بکه ویتته وه. هه نديك له ویلایه ته کانی له سه نته ر دابریږن. من چاوه رتی نه وه بووم پوودات به لام نه وهی نه مریکا به م شتوه توقینه ره لیتی بدریت له ناوخودا نه و نه م کاره قورسه بیرى لی بکه یته وه پوو بدات یان نه و ده رته نجامانه ی دواتر لیتی ده که ونه وه.

خاوه ن حه ق کاتیک شه رعیه تی مه سه له که ی ده وړپښت. هه ندی له گه لان پشتگیری له مجوره کاره تیروریستیانه ده که ن نه ویش له دژی نه و، نه م کاره نه خشه دانه رانی ناگه یه نیتته مه به ستیان. به لکو هه میشه به سه ر خویاندا ده شکیتته وه نه وکات وتم قورسه له شیکردنه وه به راییه کاندایه بکه نه نه نجامده ران و ناسنامه ی نه وانه ئاشکرا بکه ن که له پشت نه م کاره وهن. هه روه ها ئاسان نییه ده رگا نه منییه کانی نه مریکا ته نیا به سه یر کردنی کاره ساته که بگاته ده رته نجامیک له گه ل نه و هه موو ئامیره نه منییه په ره سه ندووه ی هه یانه. هه ستم کرد زور به زوویی نه نجامده رانی ده وړنه وه به لام نه وهی بۆته هانده ری راسته قینه پشتی کاره ساته که نه وړنه وه. له وانه یه لایه نیکی دیاریکراو دان به به رپر سیاره تی پووداوه که دا بنیت. وه ک چۆن هه موو جاریک نه مه پووده دات له بهر نه وه نه م دانپیدانانه سه ختی لیکولینه وه یان بۆ ئاسان ده کات. به لام وای لیها ت نه مریکا و ئیسرائیل ده یانه ویت

بەكەسانى بەرگريكار كەدەيەوئىت مافى خۆى وەربگريتهوۋە بەتيرۆرست ناۋى بەرن. لەگەن بوونى ياسايەكى نئو دەولەتى كەدەلئىت ھەموو كەدەيەكيان مەشرووعەو بەپيى ياسا نئودەولەتییەكان و نەتەوۋە يەك گرتوۋەكان دەتوانن بەرھەلستكارى داگريكار بكەن. بەلام نەمۆ تىكەلئىيە لەنئوان ئەوانەى بەرھەنگارى داگريكار دەبنەوۋە، لەگەل ئەوانەى كارەسات دەخولقئىنن، بۆ ھەموويان وشەى تيرۆرست بەكاردەھيئىت، ئەمەيان تىكەلى و خراپەكارى بەھەقى بەرگري شەرى تىدایە.

بەنامادەبووانم وت: بىنیم ھەموويان پرسىاريان ھەيەو پاى منيان لەسەر ئەو كارەساتە دەوئىت، تەنھا باس لەھەلوئىستى خۆم بۆ ئەوانەى خۆيان كوشت دەكەم. ئەو فرۆكانەيان فراندو خۆيان پىكوشت، ئەمەش ئەوۋ دەسەلمىئىت ئەوان كەسانىك زولمى زۆريان چەشتوۋە. كەتووشى خۆيان و دەوربەريان بوۋە، ئەویش بەھۆى ھەلوئىستى ويلايەتە يەكگرتوۋەكان، ئەگەر پارە پالئەريان بوايە ئەوا قەرەبووى گيان لەدەستدانى ناكاتەوۋە، چونكە پارە پاش مردنيان سوودى نىيە، كەواتە دەلئىم ئەوانە بەكرى گيراوئىن، وەك دەلئىن زولمى زۆر تاكە پالئەرى تۆلەكردنەوۋەيە، بەلام بەداخەوۋە بۆ ئەو ھەموو بىتوانەى لەم كارەساتەدا رۆحى لەدەستداوۋە، ئەپرسم، ئايا ئەمريكا ھەست بەوۋ دەكات سىياسەتەكانى زولمى لەزۆر كەردوۋە تاوايان لئىبكات خۆيان بكورن.

((حەزم دەكرد دەزگای سى ئاى ئەى ئەمريكى بەرلەوۋەى وەك تيرۆرست ناۋى ئەوكەسانە بھيئىت، گرنكى بەولايەنانە بدایە كەلەپشت ئەم كارەوۋەن يان ئەوانەى گەياندوۋەتە ئەو برپارە كەبتوانن لایەنى ئەمنيان بېرن، من گومانم ھەيە كەبتوانىت ھەموو راستىەكان بزائىت. لەوانەيە چاۋى لى بپوشىت و پەنجەى تۆمەت بۆ يەكك لەپىكخراۋە تيرۆرستىەكان پابكىشىت.

بەھەرچال، دەبىت پۆزائى دوايى ھەقىقەتى تەواو ئاشكرا بىت. لەبەرئەوۋە پى تىناچىت لەماوۋەى چەند سەعاتىكدا پەنجەى تۆمەت بۆ كەس پابكىشىرىت و لایەنى پىشتى ئەم كارە ترسناكە ئاشكرا بكرىت، كەنامانجى گەلى ئەمريكى بوو، ئەو گەلەى بەھەلسوكەوتى ئىدارە سەرشىتەكەى پازى نىيە.

كردەى لەوچۆرە ھەمىشە دەستى شاراوۋەى لەپىشتەوۋەيە، ھەموو ئەوانە لەسەر بەرژەوۋەندىەكى ھاوبەش كۆدەبنەوۋە، ئاسان نىيە دەزگا ھەوالگرييەكان سەرەداۋى

تاوانىكى واگەرە بەئاسانى ئاشكرا بىكەن.

گرىگ نەوۋىيە ئىدارەى نەمەرىكى نەوۋىيە روويىدا دەرېكرىت و سىياسەتى خۇى بىگورنىت و فشارى لەسەر مەۋقايەتى كەم بىكەتەو، وزەى مەۋق سەنورى ھەيە و كارى خۇكوزىش زەھمەتە كۆنترۆل بىكرىت، دوا نەلقەى زولمى بەردەكەوئىت كەزولم تۆلە لەزالمەكەى بىكەتەو، نەمىركاش سوود لەھەلەشەى و پەلەپەل و تۆمەتباركرىد و كاردانەوۋە ناپىنىت، لەبەرئەوۋەى نەگەر بىر لەتۆلەكرىد بىكەتەو، نەوا نەمە گەلان ناچار دەكات زىاتر بىر لەتۆلە بىكەنەوۋە، بەھەرھال باپەلە نەكەين پۇژانى داھاتوۋەھەقىقەتەكان ئاشكرا دەكات.

زۆر كارىگەرى تىكرىد و ئازارم چەشت بۇ نەوۋىيە مەۋقايەتى چ كاولكارىەكى بەسەردا دىت و نەوۋەموو بىتتاوانە دەكوزىن.

ھەموو ئەمانە لەئىوارەى كارەساتەكاندا وتمان، بەلام نەمەۋش جگە لەمە جىياوازتر نالىم، كەزولم و سەتمكارى ئىدارەى نەمىرىكى پال بەخەلكەوۋە دەنىت كەتۆلە بىكەتەوۋە جابەمىشئەوۋەى يان شىئەوۋەى تر، ئىمە دژى ھەركارىكى تىرۇرستىن جادەولەتان يان تاكە كەس نەنجامى بدات... بەلام بەدلئىايىيەوۋە دەلئىم نەوۋىيە روويىدا گەمەيەكى موخابەراتى نەمىرىكىيە، لەوانەيە زابونىزىمى لەپىشتەوۋە بىت، تاكو پال بەنەمىركاۋ گەلى نەمىرىكىيەوۋە بىنىت كەتۆلە لەولاتانى تازە پى گەيشتوۋ بىكەتەوۋە كەھىچ تاوانىكى نىيە، نەوۋىش بۇ دەرھەتى سىياسەتى بالا دەستى و دزىنى سامان، نەمىيان زۆر بەوردى نەخشەى بۇ كىشراپوۋ، نەوۋ خۇى قاعىدەى لەئەفغانىستان بۇ جەنگ لەدژى سۆفەت درووست كرىد، نەمە لای ھەموۋان ئاشكرايە، نەم كارەساتەى (۱۱)ى سىپتەمبەرى ۋەك بەھانەيەك بەكارھىتتا بۇ داگىركردنى ئەفغانىستان و عىراق.

پاشان سەرۆك بۇ ماۋەيەك بىدەنگ بوۋ، لەۋكاتەدا چاۋم ھەلپى، تەماشاي دەكرىد، ھەستەم كرىد ھەزرى لەۋيە، لەعىراق بەخەمبارىەوۋە كەبەچاۋەكانىيەوۋە دىاربوو، وتى: كوشتن و تىكشكاندننى بەكۆمەل لەگەل سورىبونى پىش ۋەخت چۆن دەبىت لەدژى گەلىكى دىرىنى ۋەك عىراق بەبى ھىچ تاوانىك ئايا نەمە تىرۇرى دەرەلەت و تىرۇرى رىكخراۋ نىيە

نەمىركا دژى ئىمە ۋەھموو گەلانى تىنۋى ئازادىن بەكارى دىنىت!!!

نەوۋى لەقسەكانى سەرۆك ھەدام ھىسەن ھەلپىنجا نەوۋىيە كەۋىلايەتە يەكگرتوۋەكانى نەمىركا ھەولەكانى روودانى (۱۱)ى سىپتەمبەرى ۋە بەدۋى بەلگەيەكدا دەگەپا ھەدام

حسین بەرپیکراوی قاعیدەوہ بېستیتەوہ، ھەر ئەمەش بوو ریچارد کلارک بەرپرسینکی پیشووی ئەمریکی لەئیدارەى بنەبرکردنی تیرۆر لەکوۆشکی سپی باسی لیوہ کرد. ئەویش لەمیانەى چاوپیکەوتنیک لەگەڵ تەلەفزیۆنى (CBSNEWS) لە ۲۱/۳/۲۰۰۴ لەگەڵیدا ئەنجامیدا، ئەویش بەبۆنەى دەرچوونی کتیبەکەى بەناونیشانى (لەبەرەنگاربوونەوہى دوژمناندا)، باسی ئەوہى کرد بۆش پاش پووداوى (۱۱)ى سێپتەمبەر داواى لیکردووە بەداوى پەيوەندییەکدا بگەریت لەنێوان ئەم پووداوە و صەدام حسیندا. ئەگەرچى ئەم پێى ووتبوو لەنێوان ئەم دووانەدا هیچ پەيوەندیەک نیە، کەپامسفیلد داوى کارەساتەى دەیوووست گورز لەعێراق بدات. ((وہک ئەوہى بۆش داوام لیبکات راپۆرتیکى بۆ بەینم و بلیم عێراق ئەوکارەى کردووە)).

بەشى دەيەم

دەۋلەت و ئۆپۇزسيۇن

ئەۋەم لەخۇم حەرام كىردىبوو رەقەم لەيەكىك بىت تەنەنەت دوزمەنەكانىشەم
بەلكو رەقەم لەكارەكانيان بوو

رق لای من لەسالى (۱۹۵۹) ۋە نەمابوو
بەلكو لەۋانەيە ھەر لەناخمدا نەروا بىت

مەدام حسین لەبەندىخانە

ئاشكرايە سەرۆكى دەولەت، جاھەر دەولەتتىك بىت، دەسلەت و ئەركى ھەيە، ئویش بەپىي ياساۋ سىستەم و دەستور دىيارىكراۋە، ئەم دەسلەتتە ئاناكات سەرۆك لەھەمىر كارىكى گەرەو بچوك بەرپرس بىت دەسلەتتى سەرۆك لەدەستوردا ئاشكرايە، كەنايكاتە قايمقام يان بەرپوبەرى ناحيە يان پۆلىسى ھاتوچۇ، تاكو ئاگاي لەھەمىر وىردە كارىيەكان بىت و ھەمىر ئەو ھەلەنەي دىتە بەردەمى چارەسەرى بكات.

لەچاۋپىكە وتنىك لەگەل سەرۆك لەسەر بازگەكەي زۆر بەدووردىزى باسى ئۆپۇزسىۋنى دەكر، ھەرەھا ھەمىر ئەو ھەلەنەي پوويانداۋە بوۋەتە ھۆي ئازاردانى زۆرىك كەس كەكشەكانيان نەگەيشتوۋەتە سەرۆك، زۆر پاشكاۋانە دەربارەي ئەم بابەتەنە قسەي دەكر سەرۆك وتى:

ھەمىر پۇتتىكى سىياسى كەسانىك ھەن بەرھەلستكارى بىرۋاي دەكەن، كەلەۋانەي پەيوەندى بەسىستەۋە ھەبىت، كەلەۋانەي دىزى بىبىتەۋە بۇ سىياسەتى دەرەۋەي ولەت، بەتايىبەتى ئەۋەي پەيوەندى بەسىياسەتى دەولەت و پەيوەندى بەگەلەۋە ھەيە، ئىمە زۆر پىز لەم ئۆپۇزسىۋنە دەرگىن، مادام جىاۋازى بىرۋا لەچۋارچىۋەي سىستىمى دەولەت و دەستوردايە، لەگەل زۆر لەكەسايەتەي نىشتىمانىيە عىراقىيەكاندا ئالوگۇرپى بىرۋامان كىردۈۋە، لەگەل ئەۋەي تىرۋانىنمان زۆر جىاۋاز بوۋە دىزى يەك بوۋىن، بەلام ئامانجى ئەم ئۆپۇزسىۋنە ئامانجىكى نەتەۋەيى و شىكۈمەند بوۋە، ئەۋانە عىراقى شەرىفى پەسەن، لەبەرئەۋەي ئەۋانە پال نادەن بەيىگانەۋە.

لەگەل سەرۆك باسما لەزۆر ناوكر، لەۋانە ئەو ئۆپۇزسىۋنەي نىشتىمانىيە دىكتۇر عبدالجبار ئەكوبەيسى بەپىۋەي دەبات ((بەرى ھاۋپەيمانى نىشتىمانىيە دىكتۇر ئەمىرىكى بوو بۇ عىراق و دىزى بەھىزكردى بىانى بوو لەعىراق لىرەدا سەرۆك وتى: ((سلاۋى من بگەيەنە ھەمىۋان)) بۇ پالەۋانانى عەۋنى قەلمچى و نورى ئەلمورادى و ھارون محمد.

لەۋانە بوو لەگەل ھەندىك پەمى ئۆپۇزسىۋنى عىراق دەگەيشتىنە ھەلۋىستى ھاۋبەش بۇ خىزمەتى عىراق، ئەگەر دوزىمنكارى ئەمىرىكا پوۋى نەدايە، ئەم پىرۋەي ئۆپۇزسىۋنە،

پىرۆژەي نىشتىمانىيە كەوابەستە نىيە بەھىزى ئۇ جىنداي بىيانى و دەرەكەيەو، ئەوان بە ئاشكرا كار دەكەن و پەيوەست بە ئۇ جىنداي بىيانىيەو، بە نەھىتى و لەودىو سىنورەو كار دەكەن، ھەندىكىيان لەژىر ئۇ جىندايەك بە ناوى ئاينەو، كەبەتۇندى بە دۆرتمانى عىراق و عەرەبەو پەيوەستن و كار بۆ ئىران و ئەوانى تر دەكەن، ئەمانە لەنىو ئىمەدا جىگەيان نابىتەو، بەلام ئەگەر خويان چاك بگەن و پىرۆژەكەيان بەبەرژەوئەندى نىشتىمانەو پەيوەست بگەن و بە ئاشكرا كارىكەن، ھەموو پەيوەندىەكانيان بەدەرەو پىچراند، ئەوا باوەشى عىراق جىگەي ھەمووانى تىدا دەبىتەو، بەپىچەوانەي ئەمەو، ئەوا ئىمە لەدژيان دەجەنگىن، ئەوان لەسەر پىشتى تانكى خاوەنەكانيانەو ھاتوون... ئەوانە دۆرتمنى عىراق و گەلى عىراقن...

قسەو باسەم لەگەل سەرۆك لەسەر ئۆپۆزسىيۆن دوورو درىژ بوون بۆ ھەولدانى شىواندىنى وىنەي ھەندىك كەسانى نىشتىمانى، وتى: پۆژىكىيان پاپۆرتىكم بۆ ھات تىيدا ھاتبوو، كەتارىق عەزىز لەوكاتەي وەزىرى دەرەو بوو، چاوى بەھەندىك كەسى ئىسرائىلى كەوتبوو لەنىويۆرك، ئەويش لەپەراوۆزى كارەكانى ئەنجومەنى گىشتى نەتەو بەكگرتووەكان. بەو كەسەي پاپۆرتەكەي بۆ ھىنام وت: ھەرەھا بەپاپۆرت نووسەكەش كەمتمانەي من بەتارىق عەزىز سىنورى نىيە، داوام كرد تارىق عەزىز بىت، تەنھا بانگم كردە لاو و لىم پىرسى، وەلامى دامەو: كۆنگرەيەكى پۆژنامەوانىم ھەبوو، پىدەچو ھەندىك پۆژنامەنوسى جولەكە لەولاتانى جىھان و ئەمىرىكا لەو كۆنگرەيەدا بوون، ئىسرائىلى نەبوون، ئايا دەكرىت خۆم بچومايە داواي ناسنامەم لىبكرەدنايە پاشان كۆنگرەكەم بگردايە؟

سەرۆك درىژەي بەقسەكانى دا: ((داوام لىكرد پاپۆرتەكە لەت و پەت بگەن و كارەكە بەنەھىتى بەيلىنەو تاكو نەبىتە ھۆي نۆد بلىنى و گومان لەكەسانى دلسۆزى عىراق پەيدا بىت)) پاشان وتى: ((ناشرىنە باسى خۆم بگەم، بەلام مادام ناو زىراندن گەيشتە ئەو ئاستە، پاش ئەوئەي مشت لەسەر مشت عىراقمان دروست كرد، ئىدى من لەوبارەيەو قسە دەكەم تاكو راستىيەكان دەرېخەم كەخەرىكە لاي عىراقىيەكان دەشىوئىن.

ھەموومان تارىق عەزىز ھەلوئىستە نىشتىمانىيە شەرەفمەندەكانى پىش داگىركارى دەزانىن، ھەرەھا لەناو زىندانىش، ئەو داواي لىكردم كەبىكەمە شاھىدى بەرگى لەسەدام حەسەن، كاتىك من ھاوړى شەھىدەم مامۆستا خەمىس ئەلەوبەيدى چاومان بەدىلەكان كەوت،

مامۇستا تارىق عەزىز پىيى وتم: ئەۋىش لەبەرچاۋى دىلەكانى ترو ئەمىرىكىەكان: ((مامۇستا خەلىل تىكايە رىگەم بدەن قسەيەكى ھەق بۇ سەرۆك لەكىشەى دوجەيلدا بگەم)).

نمونه زۆرن كەدەرۋون نزمەكان ھەوليانداۋە كەسانى نىشتىمانى و دلسۆز پالپىۋەنن و بىخەنە سەنگەرى دوزمەنۋە، بىانخەنە خانەى ئۆپۆزسىۋنى پىلانگىر لەدرى عىراق، ئەگەر كاتى خۆى ھات وردەكارى ئەۋەى پەيۋەستە بەئۆپۆزسىۋنەۋە دەىخەينە ېۋو دەلئىم (...من كىم؟) لەبەشكى ترى وتارەكەى سرافدا: دىكتاتورىەتى تۆ گرفت نەبوو، ھەرۋەھا پىشلىكارى رزىمەكەت بۇ مافى مرقۇ، بەلكو چەكە كۆكۆزىەكانت، دەتوىست نىشتىمانىكى بەھىزو نەتەۋەيەكى ئازاد دروست بگەيت، داۋاى ملكەچى كۆپرانەت لىدەكرىن، لەبەرئەۋەى تۆ واتەماشات دەكرىن، نەك لەو شوئىنەى ئىمە ۋەستاۋىن، بەلكو كەخۆت لەبەرترىن خالدا دەبىنەۋە... ئىمە نەمانبىنى بەلام دەيانبىنى، پكەبەرەكانتان لەئائىندە دەترسان كەبۇ بالادەستىان پىشنىارى دەكەيت ئىستا من و تۆ درك دەكەين بۆچى دزىان ھىتاۋە بۇ ئەۋەى حكومرانى عىراق بكات بۆچى كىتېبخانەى نىشتىمانىان سوتاند؟ مۆزەخانەى نىشتىمانىان دزى، بۆچى ژىرخانى ولاتىان كاولكرىدو ئاۋەدانىان نەكرەۋە،

دكتور صالح محمد سفر مامۇستاي زانستە سىياسىيەكانى زانكۆى قەتەر لەچاۋىنكەۋتىنىكى لەگەن سەرۆكدا دەلئىت. نەم وتانە لەقودسى عەرەبى لە ۲۰۰۲/۷/۱۷ بىلاۋبوۋتەۋە. پىرسىار لەسەرۆك دەكات: سەرۆكى بەرىز ھەموو رزىمىكى جەكىم ئۆپۆزسىۋنى ھەيە، نەى دەربارەى ئۆپۆزسىۋنى عىراق؟ سەرۆك ۋەلام دداتەۋە: ((راستە لەزۇرەى ولاتانى دنىادا ئۆپۆزسىۋن لەناۋخۇدا ھەيە، ئۆپۆزسىۋنىش لەدەرۋەى رزىم ھەيە، يەكەم ياساۋ سىستم و سىياسەتى گشتى ھەيە، بەلام لەناۋ سىستىدا، دوۋمىيان رادى سلبىياتى مومارەسەى جىيە جىكرىدى سىياسەت دەكات، ھەردوۋ ئۆپۆزسىۋن ئاشكران و بەنەينى كار ناكەن و بەھىزى دەرەكى لەدەرۋەى سنورەۋە پەيۋەست نىە. دكتور سەفەر دەلئىت: لەكاتى بەرھەلىستكارى بەرپرستىكى گەۋرەى عىراق وتوۋىەتى نىمە دەرەىن خەلكان ھەن راي خۇيان لەسىياسەتى عىراق ھەيە، بەلام ئەمانە بەكرىگىراۋىن، ھەرۋەھا ھاۋكارى دوزمىانى عىراق نىن، ئەۋان بەشىۋازى خۇيان بەرگرى لەعىراق ددكەن. ئەمانە زۆر رىزىان لىدەكرىن، نىمە نامادەى تەۋاۋمان ھەيە گونىيان لىدەكرىن لەبەرئەۋەى عىراقىن و دوزمىنكارى بۇ سەر عىراق رەتدەكەنەۋە... سەرۆك وتەكانى بۇ دكتور تەۋاۋ دەكات: بەلام ئەۋانەى لەۋنەدا يەك رىز لەگەن دوزمىنى عىراقدا ۋەستاۋن، ئەۋانەى لەئىۋان كەنالە ناسمانىە عەرەبىيەكاندا دىن و ددچن، لەنىۋ پائىتەختى دوزمەتانى خۇرناۋادا خۇيان بۇ عىراق مەلاساۋە و دىن و ددچن و ھانى دوزمىان ددەن عىراق بىدات بەرۋىداۋ دوزمىنكارى بەرامبەر بىكرىت بۇ كاولكاركرىدى ھەموو ددستكەۋتەكانى. نايان ئەمانە شاىەنى رىزن؟ ئەمانە ئەۋىش بەسەر ددنگەكانى چۇن ھانى زۆرىك لەنىشتەمانىە رومەكانىان دددا بەناچارى دزى دوزمەت و رزىمەكەى بوۋستەۋە، ئەۋلايەنەنى پائىان پىۋە دەنان، ھەموو ئەمانە بەبەلگەۋ دىكۆمىنىتتىش راست كراۋنەتەۋە، سەرۆك بزدەيەك دىگرىت و بەردەۋام ددبىت ((كۆرم، خۇن نابىم بەھزار سەدام حسىن)).

بۆچی عێراقیان له سهر بنه‌مای تایه‌فه‌گه‌ری و په‌گه‌زه‌رستی له‌ت و په‌ت کرد، له‌به‌رچی کێشانه‌وه په‌تده‌که‌نه‌وه به‌رله‌وه‌ی (ئه‌رکه‌که‌یان ته‌واو بکه‌ن)؟ سه‌رۆکی به‌پێژ من هه‌له‌ی گه‌وره‌م کردو تۆش زۆر راست کرد، به‌لام تۆ دکتاتۆریکی جوان بوویت، به‌لام من هه‌میشه هه‌له‌ بووم))

له‌وانه‌یه هه‌ندێک بووبێتته قوربانی خه‌به‌رلێدان یان زۆلمی که‌سانی نزیک و خه‌زمانی سه‌رۆک؟

سه‌رۆک وه‌لامی دایه‌وه:

((به‌لێ شتی وا پووده‌دات، به‌لام مه‌زۆمێک نه‌هاتووه‌ته لای من و سه‌رم نه‌خستبێت، یان پرسیارێ هه‌بێت و وه‌لامیم نه‌دایته‌وه، یان که‌سێک بێت و پێویستییه‌کی هه‌بێت و ئه‌و پێویستییه‌مان بۆ پێ نه‌کردبێته‌وه، تاكو ئێستاش به‌یه‌ك چاو سه‌یری هه‌موو عێراقیه‌كانم ده‌کرد، هه‌له‌ زۆر پوویداوه، به‌لام ئه‌وه‌نده‌ی بتوانین هه‌ولمانده‌دا نه‌که‌وینه ناوی، له‌بیرم نایه‌ت زۆلممان له‌که‌س کردبێت، ئه‌گه‌رچی ئێمه‌ش له‌هه‌له‌ مه‌عسومین، به‌لام هه‌موو ئه‌و شتانه‌ی که‌ده‌بوویه‌ بگاته ده‌ستم، که‌ناگات، ئه‌وه‌یان تاوانی من نییه، کاتی‌ک هه‌لسوکه‌وتی‌کی خراپم ده‌بیست له‌لایه‌ن که‌سانی نزیکه‌ منه‌وه به‌رامبه‌ر عێراقیه‌ك کراوه، چاله‌دیوان بێت یان ئه‌ندامانی ده‌سته‌ی پارێزه‌رم یان که‌سانی تر، سزام ده‌دا، له‌شوی‌نێکه‌وه ده‌مگواسته‌وه بۆ شوینیکی تر یان خانه‌نشینم ده‌کرد، یان ئه‌و سزایه‌ی وه‌رده‌گرت که‌شایسته‌ی بوایه، له‌که‌سم قبول نه‌ده‌کرد خراپه‌ به‌رامبه‌ر به‌گه‌لی عێراق بکات و وینه‌ی کاروانه‌که‌مان بشی‌وینێت به‌دانیای ناڵیم ئه‌وانه‌ی له‌ده‌ورم بوون له‌که‌سه‌ نزیک و خه‌زمه‌كانم خراپی تێدا نه‌بووه.

سه‌رۆک زیاتر ده‌لێت...

ئه‌وه‌ی پێژمی نیشتیمانی ئێمه‌یان ئێستا و ئه‌وساش به‌دیكتاتۆری ناوده‌برد، ئه‌وکات به‌ره‌لستکارمان بوون، گویمان له‌تێپروانییه‌کانیان ده‌گرت، له‌گه‌ڵیان کۆک یان ناکۆک ده‌بووین له‌سهر زۆرکاروبار، پالێشتمان ده‌کردن و له‌رووی ماددیه‌وه هاوکاریمان ده‌کردن، ئه‌ویش به‌پاره‌یه‌ك خۆیان ده‌یزانن مه‌ته‌یان به‌سه‌ردا ناکه‌ین، وه‌ك هه‌قیکی خۆیان ده‌ماندانی به‌وه‌ی به‌شی‌کن له‌م گه‌له، به‌پێژ جه‌لال تاله‌بانیش زۆریک له‌وشتانه‌ی ده‌زانی گه‌ر بیوتایه هه‌روه‌ها هه‌مان شتیش بۆ به‌پێژ مه‌سه‌ود بارزانی، له‌وانه‌یه یاده‌وه‌ری یارمه‌تی

بدات ھەندىك شت بلىن كەنىمە ئىستا نامانەويت بىلىن، نەكا واتىبگات ئەمە ئامازىيە بىر
ئەۋەى لەم كاتى مەنەتەدا پىتويستمان پىيەتى، ئەمىيان ئىرادەى خوايە، سوپاسى دەكەين،
ئىمە بۇ ۋەلامى فەرمانى ئەو باشىن)).

من لەوماۋەيەى لەسەرۆك نىزىك بووم لەو چەند سالە كەمە لەگەل پەيوەندىكرىم بەر
كەسانەى لەنەزىكى بوون، زۆر بەپاستگۆى و ئەمانەتەۋە دەلىم ھەندىكىيان بۇ نىشتىمان و
سەرۆك دىسۆز بوون، بەلام ھەندىكى تىريان شاينى ئەو مەمانەيە نەبوون، بەلكو ھەندىك
نكولى لەباشەيى سەرۆك كرد، لەۋەى پىيدا بوو ئەمىن نەبوو، ئەمەش واىكرد سەرۆك زۆر
لەھەلسوكەوتيان توپە بىت، بەلام ژمارەيەكى بەرچاۋى ئەوانەى دىسۆزى سەرۆك بوون،
ھەندىكىيان موزازەفەيان كرد، ئەگەرچى لەلەين ھىزەكانى ئەمىريكاۋە داۋاكراۋە، كەچى
ھات شاھىدى لەبەرژەۋەندى سەرۆك لەبەردەم دادگادادا. سەرۆك باسى ئەۋەى كرد، زۆرىك
لەدىسۆزان لىى دوورخراۋونەۋە، تەنەت ھەندىك لەخزمە شەھىدەكانى، بوونە قوربانى
ئەلقەيەكى تەسك دەۋورى سەرۆكىيان دابو، كەبوونە ھۆى ئەۋەى بە خراپ لە سەرۆك
بىروان و ئەوانەى دىسۆز بوون لەرۆلەكانى گەل، وتى:

((بەپاستى ئەوانە پەپاۋىز خرابوون و كەمتەرخەمىمان لەبەرامبەركرىن، نامەۋىت
لەبەرھۆكارى ئەمنى ناۋى ئەو خاۋەن ھەلوئىستانە بھىنم، ۋەك ئەۋەى يەكىنم لەرۆلەى گەل
غىراقى مەزن، بۇ مېژو دەلىم سەدام حسىن ھەۋلى دامەزراندنى دادپەرۋەرى داۋە،
مەزلۇمىك لەدەرگاي دابىت ئەو يارمەتى داۋە لەجەللادەكەى رىزگارى كردوۋە، ھەندىك
ھەقىقەتەيان لىشاردوۋەتەۋە، بەلام ئەو زۆر توند بوو تەنەت لەگەل مىندال و خزمەكانى .

(سەرۆك ۋە ھەلەى ھەندىك لەخزمانى)

لەيەكىك لەدانىشتەكانم لەگەل سەرۆك، پىرسىارم لىكرد چۆن لەگەل ھەلەى كۆپەكانى
و خزمانىدا مامەلەى دەكرد، وتى: رۆژىك يەكىك لەئەفسەرەكان ھات و سكالالى لەعودەى و
خالىكى كرد گوايە لىيانداۋە، يەكسەر داوام كرد بىانھىنن، داوام لەئەفسەرەكە كرد
لىيانبدات، پەتى كردەۋە، ھەپەشەم لىكرد سزاي دەدەم و پلەكەى دادەبەزىنم ئەگەر
بەدارلىيان نەدات، بەھىۋاشى لىى دەدان، دارەكەم لى ۋەرگرت و لەعودەيمدا.
پۆژىكى تر قوسەى ھەلەيەكى كرد، فەرمانم بەپاسەۋانى تايبەتىمدا لەبەندىخانەى

تايىت زىندانى بگەن.

((كاتىك عودەي يەككە لە دەستەي ھاوەلم خوالىي خوشبىت كامل حەنای كوشت،
فەرمانى گرتنىم دەرکرد، داوام لە دادوەرکرد بپارىي دادپەرۋەرانە بدات، بىنىم ۋەزىرى دادو
دادگاي عىراق لە بەردەمدا شەرم گرتيان، بپارىمدا لە سىدارەي بدەم، بەلام دايكى عودەي
نۆتتەرىكى نارد بۆ لاي مەليك حسىن (خوالىي خوش بىت)، ئەوئەندەي نەبرد فېۋكەكەي
مەليك حسىن نىشتەو، وام بەخەيالدا ھات سەردانەكەي بۆ پراوئىزى ئاسايى نىوان برا
عەرەبەكان بىت، بەلام زۆر كتوپر بوو داواي لىكردم لە عودەي خوشبم، مەليك حسىن
سوئىدى خوارد ئەگەر داواكەي قبول نەكات ئەوا جارىكى تر سەردانى عىراق ناكاتەو،
ئەوكات بەپىي نەرىتى عەرەبى ناچاربووم لە عودەي خوشبم، بەو مەرجەي خزمانى قوربانى
لىي خوشبم.

پۆزىكيان بىستم ۋەتبانى برام كە ۋەزىرى ناوخۆ بوو، بەشىۋەيەكى نابەرپرسانەو
نەشپاو ھەلسوكەوتى كردو، كە لە ئوتومبىلەكەي دابەزى بوو، ئەوئىش لە وكتەي
شۆفىرەكەي لە نىشانەي سووردا ۋەستاو، ئەوئىش دەمانچەي دەرھىناو ۋە ترافىك
لايتەكەي داوئەتە بەرگولەو ھەمووى شكاندو، ئەوئىش لە بەرچاوى ئەو ھەموو خەلكەي
لەوئىدا بوون، كە لە حالەتتىكى دەرۋونى توندابو، پاش ئەوئى ھەوالەكەم بىست پەيوەندىم
پىۋەكردو لەو ھەلسوكەوتەي لىم پرسى، ۋەلامى دامەو كە كۆنترۆلى تورپەيى خۆي
نەكردو، زۆر بەتوندى داواي لىبوردى لىكردم، پىم وت ((منىش داواي لىبوردى دەكەم،
لەناو سەركردايەتى ئىمە جىگەي شىت ۋە ھەلەشەي تىدا نابىتەو، لەم ساتەو خۆت وابىتە
پىشچاو لە شۆئەكەت دەركرائىت، بەمشىۋەيە بپارىم دەرکرد ۋەتبانى برام لە ۋەزىرى
ناوخۆ لابرىت.

چىرۆكى زۆر ھەبوو كە من لەگەل كۆرەكانم ۋە خزمانم توندبووم، من جىاوازى لە نىوان
عىراقىيەكاندا ناكەم.

((ئەو كاتەي دەمانوىست پارىزگارتيك بۆ سەلاھەدىن دابنىي بەھوكمى ئەوئى خزم ۋ
كەسوكارم ھەمووى لەوئىن، بۆ ئەوئى پارىزگارى ئەو شارە بتوانىت ئەركى خۆي جى بەجى
بكات، دەبىت من پالېستى بگەم پاشان پالېستىم كرد، پۆزىكيان پەيوەندى پىۋەكردم ۋ
پىي وتم يەككە لە كۆرپانى خزمانم ئوتومبىللىكى كە شخەي پىيەو بەھەلەشەيى لىيدەخوپىت،

بىم وت: خۇت بچۇرە دەرەۋە ئوتومبىلەكە بىسوتىنە يان فەرمان بدە بىسوتىنن)).

كاتىك زانىيارىم لەسەر عودەى پىدەگەشت لەبۇسەدا بووم بۇى، بەئاستىك ھەموو دەسلەتەكانىم لەزۇر كاروباردا دىارى كرد، ئەوكاتەى عىراق گەمارۇ درابوو بىستم ئوتومبىلىكى زۇرى ھەيە، ھەندىكى دىارى بازىرگانان بوو، ھەندىكى ترى لەھاورىكانىيەۋە، لەيەكىك لەپاسەۋانەكانم پىرسى شوئىنى ئوتومبىلەكانى عودەى لەكوئىيە، كەزانىم لەزىر زەمىنى ھۆلى ئەنجومەنى نىشتىمانىيە، چوومە ئەۋى ۋ ھەموويانم سووتاند، ئەۋ پاسەۋانەم وتى بۇ بەسەر گەلدا دابەشى نەكەين، وتم ھەر كەسىك ئەۋ ئوتومبىلە ۋەربىگىرەت لەلايەن عودەيەۋە تۆلەى لىدەكرىتەۋە، بەبى زانىيارى من بەلايەكى بەسەر دىنىت.

ئەوكاتەى عودەى بەرەۋ پىروى ھەۋلى كوشتن بووۋە لەمەنسور بەخوا من لەپووداۋەكەم نەپىرسى، نەمزانى لىكۆلىنەۋە دەستى پىكردوۋە يان نا، كاتىك بەپتوۋەبەرى ھەۋالگىرە ھات ھەندىك وردەكارى پىتوم، ئەمە جگە لەۋەى لەگەل خىزمان ۋ خىزاندا لەنەخۇشخانە سەردانمان كرد.

لەبىرمە جارىكەيان خىزمىكم لەمامۇستايەكى زانكۆى دابوو، كاتىك زانىم ھەردوو لام كۆكرەۋە، داوام لەدەستەى پارىزەرم كرد سزاي بدەن چى لەمامۇستاكەى كردوۋە واش لەۋبەكەن.

لىرەدا لەسەرۆكم پىرسى ئايا مىدالەكانى لەبىپىارى سىياسىدا ھىچ پۆلىكەيان ھەبوۋە، ۋەلامى دامەۋە:

خىزانە بچوكەكەم ۋ كوپەكانم ھىچ رۆلىكى سىياسىيان نەبوو، يان لەبىپىارى سىياسىدا بەشدارىن، بەلكو بىپار ئىمە داماندەناۋ لەگەل ھەقالانم دەرمان دەكرد، پۆزىك لەپۆژان پاي من نەبوۋەتە بىپارو دەنگى ھەموۋانى لەسەربىت، سەركردە ئەبىت بىپارو پاي گشتى خۇيان ھەبىت، لەبىپار دەرکردن دوو دل نەبىت، من كەسى دوو دل خۇش ناۋىت.

بەشى يانزەيەم

هەولەكانى ئەمريكا
بۇ شيۋاندنى ويىنەى سەرۆك صەدام حسين

بەتواناى خواو ژيانى ئىۋە تائىسك لەگەليان ئەجەنگم

صەدام حسين لەبەنديخانە

چەكى كۆكۈزى

جىمى كارتەر وتى: داڭىركردنى عىراق بۇ ئەو ھۆكارانە نەبوو كەدەر خرا، بەلكى
لەبەرئەو ھى صەدام حسىن سى و ئۆ موشەكى نا بەئىسرائىلەو.

ھانز بلىكسى پىسپۇرى سويدى لەھەفتەى سىھەمى داڭىركارىدا وتى: من ئەو ھەندەم
بەلگە ھەيە دەيسەلمىنن ئەم جەنگە دەمىكە رېوشوئىنى بۇ دانراو، وەك كاردانەو ھى
پەرەسەندەكان نەھات، يان بەھۆكارى گەپانى پشكەران، بەلكو ئەگەر چەكى كۆكۈز
دەستى لەم جەنگەدا ھەيىت ئەوا تەنھا بەپلەى چوار دىت لەھۆكارە راستەقىنەكان،
ئامانجى رۆشن برىتتىيە لەگۆرپىنى رژىمى حوكم جانەگەر لەعىراق چەكى كۆكۈز
بدۆزىتتەو ھى يان نەدۆزىتتەو.

ھەروەھا شەھادەى دىقىد كى پىسپۇرى ئەمىرىكى بۇ چەكى كۆكۈز كەبەر لەجەنگ
باسى كرد، كى لەگىرنگىترىن ئەندامانى تىمى پشكەن كە ناوى بە خراپە دەر كىدېبوو،
ئەو ھى رەت كىردەو لەعىراق چەكى كۆكۈزى ھەيىت.

بەرپىسىكى ئىدارى لەلايەننىكى بەرپىسى چەكى كۆكۈز لەو ھەزارەتى دەرەو ھى
ئەمىرىكا ئەو درۆيەى ئاشكرا كرد، كەعىراق يۇرانيۇمى لەولاتىكى ئەفرىقىيەو ھاوردە
كىردىت، گىرگ ئىلمان دەلىت ئىدارەى ئەمەرىكى دەستكارى راپۇرتەكەى سى ئاى ئەى
كىردو ھە سەبارەت بەعىراق، ئەوئىش لەپىناو ئامانجەكانى لەعىراق، كەئىدارەكەى
لىكۆلىنەو ھى لەو دۆسىيەكىردو ھە ئەو ھى ئاشكرا كرد، ھەموو ئەو دىكۆمىنتانەى
پىشكەش بە ھەزارەتى دەرەو ھى ئەمىرىكا كراون ھەمووى ساختەيە، سەركەكانى
لەو ھەزارەتى دەرەو ھە ئەو ھەئىنايەو تەكەونە ناو داوى ساختەكارىيەو.

ئەمىرىكا پاش ئەۋەى ۋەدام ھىسنى دەستگىرىزد وىستى لەپوۋى پراگە ياندەۋە ۋىتەى
بىشۋىننىت، بۇ ئەم ۋەبەستە ھەندىك لەزۇپناكانى ۋەربى بەكارھىنا، بەمەندە ۋازى نەھىنا،
بەلگىر پاش شەھىدكردنى ھەۋلىاندا ۋىتەكەى بىشۋىننن كەزىاترو زىاتر درەۋشايەۋە، ئەۋىش
لەۋكاتەى بەسەر پەيزەى شەھادەت و شكۇدا سەرگەۋت دەۋىۋىست نامەيەك بگەيەننە
ھەموو ۋەرب و پىيان بلىت: ئائەۋە ۋەدامەكەتەنە بى بەرگىر خۇيدا بەدەستەۋەو
بەئاسانى گىرا، ئەۋىش لەسەرەتەى گرتنىدا كەلەدىمەننىكدا لەناو كوتىك دەرىدەھىنن و
ئەمىرىكىيەكان زۆر بەۋردى ئامادەيان كىردىۋو.

ھەۋلى شىۋاندىنى ۋىتەى سەرۋك بەردەۋام بوو، ئەۋىش بۇ كوشتنى پۇچىيەتى مەۋنەۋى
گەلى عىراق و بەتايىبەتى مقاۋەمە، ھەروەھا گەلانى ۋەرب كەۋەدام ھىسنىيان ۋەك
پەمزى سەرگەردەيەكى مۇجاھىد تەماشىا دەكرد، كەھىچىيان ۋەك ئەم نەيتۋانى سى و تۇ
موشەك بنىت بەئىسرائىلەۋە. كەخەك لەسەربانى مالەكانىانەۋە تەماشىيان دەكرد، بەلام
پتەۋى ھەلۋىستى لەكاتى دادگايكردنە گالتەچارەكەۋە، ھەروەھا تۋانەى بۇ دادگايكردنى
جەللادەكانى، سەلمەندى ئەم پىاۋە زۆر سەرسەختە ۋەھموو ھەۋلەكانىيان شىكستى خوارىدو
ۋىتەى لەھەموو جىھاندا درەۋشايەۋە.

چىف ئارچىر (مالكوم لاگوش) رۇژنامەنۋوس و شىكەرەۋەى سىياسى ئەمىرىكى،
پرسىارىك دەكات، ۋەك خۇى دەلىت ئەمۋۇ گۈبى لىناگىرېت بەلام كاتىك كىشەى عىراق
باس دەكرىت زۆر پىۋىستە، دەپرسىت بۇ كەس ۋەلامى ئەۋ پرسىارانە نادانەۋە، كەھەموو
جىھان سەرنجى لەيەك بابەت گرتۋەۋە ئەۋىش دىكتاتورىيەتى ۋەدام ھىسنى و مەسەلەى
دۇجەيلە كەزۆر گەۋرە كرا، ئەگەرچى بۇش لەۋكاتەى ھاكىمى تەكساس بوۋە، ھاكىمى
لەسىدارەدانى دەركردۋە، زۆر لەۋ ھاكىمانەى دادگاي عىراقى لەسالى (۱۹۸۴) بەھەقى
تۆمەتباران دەرىكردۋە، ئارتچ دەپرسىت:

بۇچى نابىستىن كەسنىك باسى ئەۋە بىكات كەعىراق سالى (۱۹۸۲) لەلايەن نەتەۋە
بەكگرتۋەكانەۋە ھەلېزىردراۋە، ۋەك ۋلاتىك نەخۋىنەۋارى تىدا نىە، كەئاستى خۋىندىن
لەسالى (۱۹۷۳) دا لەسەدا چل كەمتر بوۋە؟

بۆ نابیستین نەتەو ە یە کگرتوو ەکان سالی (۱۹۸۴) ئەو ە ی دە رکرد کە سستمی خویندن لە عێراقدا باشتەین سستمی خویندنە بە گوێر ە ی ولاتی جیهانی سیەم.

بۆ جی نابیستین کە نیویۆرک تایمز سالی (۱۹۸۷) وتی: عێراق پارسی خۆر ە لاتنی ناو ە راستە ؟

بۆ جی باسی سەردان ەکانی صەدام حسین نا کریت بۆ مالی ها ولاتیان، نابیستین کە دە چوو بۆ باشوری عێراق لە حەفتا کاندا تابزانی ت ە موو مالیک بە فرگر ە و کار ە بای ە ی ە ؟
بۆ جی گوێمان لە و ملیۆنان ە ر ە بە نی ە کە دە چوون بۆ عێراق تا کو سوود لە بەرنام ە ی زەوی و ە ر یگرن، کە بە عسی ە کان دایان ە زراند، کە ە ر تاکیک پارچ ە زەوی ە کی دە دریتی بۆ پواندنی دانە وێل ە ؟

بۆ جی گوێمان لە و ە نی ە کە زانا و دکتۆر ەکانی عێراق دە نیردران بۆ ولاتی ە ر ە ب بۆ ئەو ە ی یار ە تی پە ر ە سە ندنی ئە و ولاتان ە بدە ن ؟

بۆ جی ستایشی دە ولاتی ە ر ە ب بۆ عێراق نابیستین کە ژمار ە ی ە کی زۆری سەربازی لە جەنگی عێراق ئێراندا لێ بوو بە قوربانی، ئە ویش بۆ بەرگری لە ە ر ە ب کە دە ترسان ئێران ە ستیت بە ە نار دە ی ئوسولێ ە توند پە و ەکانی بۆ ولات ەکانیان ؟

بۆ جی ئە و ە نابیستین چەند ە ها دە ستپیشخەری ئە مەریکی بۆ صەدام ە بوو لە سالانی نە و ە دە کاندا، تەن ە ئە و ە ندە صەدام دان بە ئیسرا ئیلدا بنیت و رێگە بە ئە مریکا بدات بنک ە ی سەربازی لە عێراق دا بنیت. ئە ویش لە بەرامبەر لابردنی گە مارۆی ئابووری ؟

ئە ی بۆ ئە و ە نابیستین کە ە موو ئە ندامیکی لیژن ە ی پشکنینی چەکی کۆکۆژی سیخوڕ بوو ە ک پشکن ە ر ؟

هەوێلە پوچە ئەکان:

لە ە و لێکی نزمی رۆژنام ە ی (سەن) ی بەریتانی کە ملیاردی رێکی جولە کە ی ئوسترا لی (میردۆخ) خاوە نی ە تی، دە یویست وێن ە ی صەدام حسین بشیوینیت، کە لە بەرگی یە کە میدا وێن ە ی ە کی صەدامی بلاو کرد ە و ە کە تەن ە جلی ژێر ە و ە ی لە بەردای ە ، ئە و رۆژنام ە ی وای ە ست دە کرد بلاو کرد ە و ە ی ئە و وێن ە ی کار یگەری سلبی لە سەر مقاو ە مە دە بیت، بە تاییب ە تی لە وجۆر ە وێنان ە سەیرن و پیشتر سە رکرد ە ی هیچ ولاتیکی جیهان بە و شیو ە ی

لەگەل سەرۆك باسى ئەم بابەتەم كرد، داوام لیکرد داوا لەسەر ئەو رۆژنامەىە بنووسیت، وتی: چ زیانیکی تێدایە کە پیاویکی موسولمان نوێژ دەکات و جلەکانم بە دەستی خۆم دەشۆم، ئەگەرچی خۆیان خزمەتکاریکی خۆیان داناوہ ئەم کارەم بۆ بکات، لەبەرئەوہی من رینگە نادەم جگە لەخۆم کەس جلەکانم بۆ بشوات، تکایە داواى هیچ لەو رۆژنامەىە مەکەن، لەبەر ئەوہی بچوک کردنەوہی ئەو وینەىە لای من هیچ نییە و هیچ خراپەکارییەکی بۆ من نابیت، ئیمە زۆر لەو خراپکردنە گەورەترین، ھەر وہا ئەو بلاوکردنەوہىە سوودی بۆ ئیمە ھەىە، لەبەرئەوہی باجیھان تەماشای دیموکراتیەتى خۆرئاوا بکات چۆن پێشیلکاری بەتایبەتەندییەکانى مرۆف دەکەن، کاتیك مەسەلەىەکی گرنگمان ھەىە، نابیت تێوانینی خەلک و پای گشتى بەشتى واوہ خەریک بکەن، لەبەنەمادا نابیت سەرنجەکان پەرش و بلاوبکەینەوہ، ھەر وہا من ئەوہ پەتدەکەمەوہ بەناوى منەوہ ھەر داواىەک یان سکالایەک پەيوەندى بە پارەوہ ھەبیت دەریکرت.

ھەموو ئەوانەى ویستیان خراپە بەرامبەر صەدام حسینى سەرۆك بکەن ئەویش لەبوارى شیواندنى وینەکەى لەبەرچاوى جیھان، درک بەھەقیقەتى ئەم پیاوہ ناکەن، ئەگەر سازشى لەسەر ژيانى بکردایە، ئەوا ئیستا لەپایتەختەکانى جیھاندا لەنیعمەتدا دەژیا، بەلام ئەو ئاگای لەئامانجى دۆژمنەکانیەتى کە پاش داگیرکردنى عێراق ھەیانە، ئەوان عێراقیان دەوێت جائو لەوئ بێت یان نا، جگە لەمە، ویستیان بەوہ پششى بشکێنن کاتیك جەستەى کۆپەکانیان شیواند وەك ئەوہى کە نالەکانى تەلەفزیۆنى جیھانى نیشانیدا، من پرسىاریکم لەسەرۆك كرد کە پرسىارى زۆربەى خەلکە: بۆچى ئەمریکا پاش ناشتنى عودەى و قوسەى و مستەفا بۆ ماوہى چەند رۆژیک دەورى گۆرستانەکەیاندا؟

وہلامى دامەوہ:

یەکیك لەپروپاگەندەکان دەلێن ئەوانەى لەرۆژى ۲۰۰۳/۷/۲۲ دا شەھیدبوون کۆپەکانى من نین، واتە رۆحى جیھادى لەواندا پەتدەکەنەوہ ئەویشیان ھەولێكى ترى شیواندە، بەلگەش بۆ ئەمە ئەوہىە ھىزی ئەمریکی مۆمى لەسەر دەموچاوو بەشیک لەجەستەیان داناوہ تاكو خەلک گومرا بکەن و منیش لەگەلێاندا، ئەوانە کۆپەکانم بوون، ئەمەش بۆ ئەوہى کاریگەرى سلبى لەسەر من و مقاوہمە دابنیت، بەلام گەمارۆدانى گۆرستانەکە بۆ

ئەو بوو كەمن دەچمە سەر گۆرەكەيان و لەوئى فاتىحايەك دادەدەم و ئەوكات دەتوانن بىگرن.

((پىشتەر ھەوليانداوھ وىنەى زۆر سەركرده بشيوتنن، لەوانە سەرۆك جەمال عەبدول ناسر خوالىتى خوشبىت، ھەولياندا زۆر خراپەى بەرامبەر بەكار بىنن، بەلام وىنەكەى ھەر بەدرەوشاوبى مایەو، لەبەرئەوھى گەلى عەرەبى ووشيارە دەزانىت پىاوانى ھەقىقى كامانەن.

كاتىك ئەوھم بۆ سەرۆك گىراپەوھ كەئەمرىككەيان وىستوويناھ ئابرووى دكتۆر ناجى سەبرى ئەلحەدىسى لەكەدار بكن، وەزىرى دەرەوھى شەرى عىراق، بەپارىزەرەكانى وت: تەماشائى مامۇستا خەلىل بكن چۆن بۆ كوپى پارىزگاگەى دەمارگىرە پاشان ئاوپى بۆ دامەوھو پىى وتم ((سلاو لەعەلى ناجى بكو پىى بلى گوى ئەداتى متمانەى ئىمە بەئەو لەتروپكدايەو ئەو زۆر لەقسەى پىوپوچى ئەوان گەرەترە، ئەمەيان پىوپاگەندەيەكى دروستكراوھ دژى پىاوئىكى نىشتىمانى.

درۆكانى ئەمريكا

درۆكانى ئەمريكا لەدژى سەرۆك صەدام حسىن بەردەوام بوو، لەكانونى يەكەمى سالى (٢٠٠٤) وىلايەتە يەكگرتووھكانى ئەمريكا ئەوھى راگەياند بەشىوھيەكى فەرمى گەپان بەدوائى چەكى كۆكوزىدا پادەگىت لەعىراق، ئەمەش واى لەسكۆت پىتەر كرد كەسەرۆكى پىشووئى تىمى پشكەنران بوو بۆ چەكى كۆكوزى لەعىراق رايبگەنىت كەوا بىپارە كۆتابى بەناشرىنترىن كردهى خەلەتاندنى نىودەولەتى لەچاخى نويدا دانا، پىتەر داگىركردنى عىراق بەقىزەونترىن تاوان چواند كەتاكو ئىستا ئەنجام دراىت.

لاگوش لەوتارىكيدا باس لەوھ دەكات (جار لەدوائى جار ئەوھ بۆ عىراقىيەكان دەسەلمىن كەصەدام باشترىنە (٢٥-٢٦ / شوبات / ٢٠٠٥) درۆكانى ئەمرىكا كەرەواجى پىدا بۆ شىواندنى وىنەى سەرۆك، ھەروھەا بەھانە بۆ داگىركردنى عىراق دىنىتەوھ دەلىت:

لەسالى (٢٠٠٢)دا ئەمريكا ئەوھ پادەگەيەنىت كەگۆپىكى بەكۆمەلى لەباشورى عىراق دۆزىوھتەوھ جەستەى چوارسەد ھەزار عىراقى تىدايە، بەلام تۆنى بلىر دواتر رايبگەياند ژمارەكە دەگاتە پىنج ھەزار، زۆربەيان ئەو سەربازانەن سالى (١٩٩١) ئەمريكا كوشتوونى

لەشەپى گەردەلولى بىبابان ھەروھە لاگۆش ئەو پستانە دووبارە دەكاتەوھە كەپىشتەر وتراون، وەك (سەدام لەدژى گەلەكەى گازى ژەھراوى بەكارھىتاوھە)... دەلتىت كوردەكان لەھەلەبجە بەگازى ژەھراوى ئىتران كوژراون، ئەمەش ھەقىقەتتە سى ئاى ئەى ئەمىرىكى سالى (۱۹۸۸) دۆزىيەوھە ئاشكرای كرد، پاشان سالى (۲۰۰۴) جەخت لەوھەكرایەوھە كەئىتران گازى ژەھراوى دژى كوردەكان بەكارھىتاوھە. ھەروھە زياتر دەلتىت، كەرىكخراوى مافى مەژۆ ئەوھى باس كەردوھە كەھىزەكانى عىراق لەھەلمەتى ئەنقادا سەدوھەشتاو دووھەزار كەسى كوشتوھە كەزۆربەى زۆريان كوردن، بەلام دواتر دانى بەوھەدانا ئەوان بوونە قوربانى درۆيەك ئەمىرىكا پەواجى پىدا كە ئەو رىكخراوھە دواتر ھىچ جەستەىكى نەدۆزىوھەتەوھە.

زنجىرەى درۆكان بەردەوام دەبىت

((چىرۆكى گەپان بەدواى جەكدا))

سەرۆك چىرۆكى گەپان بەدواى چەكى كۆكۆژىدا دەگىرپتەوھە پۆلى پشكەران بۆ پىشلىكارى بەرامبەر دەولەتى عىراق و تىكشكاندى ھىزەكەى و توانا سەربازى و تەكنەلۆژىيەكانى، دەلتىت: پاش ھىرشى (۳۰) ولاىتى بۆ سەر عىراق، ئەمىرىكاو بەرىتانىاو ھاوپەيمانەكانى بەرنامەيەكى ناچۆريان بۆ كوشتنى خولپاى عىراقىيەكان دانا، تاكو نزمترین ئاستى زانستيان نەبىت، تاكو بوونىادى دەولەتتىكى بەھىزى سەربەخۆ نەئىن و يارمەتى پاگرتنى ھاوسەنگى ھەرىمى و نىو دەولەتى بەدەن، ھەموو بەرنامەكانى عىراق بەدەستى ھىتابو تىكيان شكاند، ھەروھە وەك خۆيان دەيانووت عىراق دەبىت خالى بىت لەچەكى كىمىيائى و بايۆلۆژى وەك خۆيان دەلەن چەكى كۆكۆژى لەگەل ھەموو ئەو بىرپارانەى بۆ كەرتەكانى عىراق دەرمانپىبوو بۆ ئاسانكارى تىمەكانى پشكەن، تابەئاسانى بگەنە ھەموو ئەو شوپانەى دەيانەوئىت بىپشكەن، ئەوئىش بۆ سەلماندى نىاز پاكىمان، ئەوئىش لەوھى كەتەواو دلىابووين كەھىچ چەكىكمان نىيە پىگەى پىتەدراپىت، بەلام لەبەرئەوھى پشكەران سىخوڤ بوون و پىاوى موخاھەراتى ئەمىرىكا بوون، ھەستان بەدروستكردنى قەيران و گرفتى ھەمەجۆر، ھەولياندا زۆر ئىستىفازمان بگەن، سەروھرى عىراقىيان پىشلىكرد، ھەموو ئەمانە بۆ پىدانى بەھانەيەك تائەمىرىكا بۆمبارانمان بكات و دەستدرىژمان بكاتە سەر، ھەندىكيان لەگەل عىراق بەئىنساف بوون ھەقىقەتەيان وت،

به لام لیدوانه کانی نه ویان فهرامۆش کرد، که نه ویش سکۆت پیتەر بوو، نیه تی نه مریکا لیدان و کاولکردنی عیراق بوو، نه گهر نه مریکا بیزانیایه عیراق چه کی کۆکۆژی ههیه، نه وا ههرگیز نهیده ویترا ده ستریزێ بکاته سه ری.

چه ند نه مریکیه ک که سه ر به موخابه راتی نه مریکی بوون ماوه ی شه ش بۆ حوت مانگ لیکۆلینه وه یان لیکردم، نه ویش پيش به که م سه ردانی تۆ، هه موو پرسیاره کانیان سه باره ت به چه کی کۆکۆژی بوو، چیم لیکرد بۆ کویم برد، ئایا له سوریا شار دوومه ته وه، پیم وتن: ئیوه ده زانن عیراق نه و جۆره چه که ی نییه، له وه دلنیام کردنه وه که ده رفه تمان دانێ هه ستان به پشکنینی ته واو، نه وان ده هاتن و ده چوون، هه موو ئامانجمان نه وه بوو له وه دلنیایان بکهینه وه ئیمه راستگۆین له قسه و په یمان و وابهسته بوونمانه به کۆمه لگای نیوده وه له تیه وه، پیم وتن: ده بیته نه مریکا له وه تیبگات عیراق دراوسییه کی دوژمنی دێ ههیه، نه ویش ئیرانه و خاوه نی توانای سه ربازی و به شه ری و ماددی گه وره یه، له وکاته ی ئیوه گه مارۆی ئابووریتان له سه ر عیراق دانا بوو بۆ زیاتر له سیانزه سال ده ترساین ئیران هیرش بۆ عیراق به ئینیت له ژیر سایه ی نه و گه مارۆ درندانه یه دا. ئه مه جگه له وه ی ئاسمانی عیراقتان دابه ش کرد بوو به پیی هیلێ پانی و دریزێ به زالمانه به سه ر عیراقتا سه پاند بووتان پاشان لیکۆله ره کان تانکی کی به ریتانیان نیشاندام کۆمه لیک مندالی عیراقی به سه ره وه بوو، وتیان: تۆ نه و مندالانه ت وه ک له مپه ری مرویی به کاره یناوه، نه مانه ش پیچه وانه ی یاسایه. که سه رنجم له تانکه که دا بینیم تانکه که به ریتانیه نه ک عیراقی، هه ستا بوون به ساخته کردنی وینه که، تا کو وینه ی من له به رچاوی جیهان ناشرین بکه ن^٧

ههروه ها به رده وام لیان ده پرسیم له به رچی سی و تۆ موشه کت به ئیسرا ئیله وه نا، که ولاتی که هه ره شه ی لینه کردوون، وتم: ئیسرا ئیل قه واره یه کی مه سخه، ئیوه دروستان

^٧ لاگۆش له و وتاره ی له سه ر پنگه ی خۆی (١١-١٢ / نازاری / ٢٠٠٥) بلاوی کرده وه ناماژه به وه ده کات به ناو نیشانی (سه دام جین و هه قیقه ت) وینه یه ک له سه ر نینه رنیت بلا وکرا وه ته وه وه ک بانگه شه یه کی گه وره، که بریتین له کۆمه لیک سه ربازی نه مریکی له نزیك بینایه کی عیراقیه وه وه ستاون و وینه ی ته قینه وه که ی سه نته ری بازرگانی جیهانی له سه ره، نامانج لینی نه ویه عیراقیه کان رووداوی (١١) ی سینه ته مبه ریان پی خوشبووه. لاگۆش ده ئیت: ته ماشام کرد سه ربازه کان له سه ر بنگه ی یاریگایه کی بیسبۆل وه ستاون، له عیراق یاریگای بیسبۆلی لینییه، ههروه ها دره خته کان له و جۆرانه ن که زیاتر له ناوچه کانی باشووری خۆره لاتی ویلایه ته یه کگرتووه کان ههیه، که له هه یج وینه یه کی عیراقتا نه مبینیوه، وینه که ساخته بوو به لام نازارمه به رجه سته کرا.

كردووه، ئەو قەوارە پېسەش ھەمىشە نەھامەتى بۇ ناوچەكە دىننەت، پاشان لىيان پىرسىم لەبەرچى پالپىشتى فەلەستىنت دەكردو پارەت بۇ دەناردن، ھەروەھا بۆچى ھەر تېرۇرىستىكى فەلەستىنى ئەگەر خۆى بىتەقېننەتوھ پانزە ھەزار دۆلارت دەدايە؟ وتەم: توانا ماددى و مۇيىيەكانى عىراق لەخزمەتى مەسەلەى نەتەوھدايە، لەپىشەوھى ھەموويان مەسەلەى فەلەستىن، ئەو پالەوانانەى خۆيان دەتەقېننەتوھ بەپرووى دوزمىنى زايۇنيزمدا پالەوانى شەھىدن نەك خۆكوژ، پاشان پىرسىارى ئەو ژمارە زۆرەى ھىزى چەكدارو سوپاى قودسى لىكردم، پىم وتەن: ئاينى ئىسلامى پىرۆزمان فەرمانمان پىدەكات كەخۆمان بۇ دوزمان ئامادە بىكەين و ھىز كۆبكەينەوھو پەشمەى ئەسپمان بەدەستەوھ بىت.

پىرسىارى زۆريان ئاراستە كردم لەماوھى ئەم چەند مانگەدا، ئەمەش بەلگەيەكى ترە بۇ دوزمىنكارىيان بۇ عىراق، كەئامانچ و پەگ و پىشەى مېژوويى ھەيە لەپىناو بەرژەوھەندى ئىسرائىل و بەرژەوھەندى ئابوورى خۆيان.

((ھەولدان بۇ وىلكردى سەرۆك))

ئەمىرىكىيەكان وىستىيان سەرۆك بەوھ وىل بىكەن، كەزىاد لەپىئوىست گىرنگىيان پىدەدا، ئەویش پاش ئەوھى سەرپەرشتى پىزىشكىيان بۇ چىر كىردەوھ، ھەروەھا لەسەفەوھەكانىيان پاراست لەناو زىنداندا، ھەندىكجارىش لەكاتى دادگايى، ئەمە جگە لەوھى رىگاياندا وەرزش بىكات، پاسكىلىكى جىگىرىيان بۇ ھىناو گىرنگىيان بەپەلەى گەرمای ژوورەكەيدا. كاتىك بەتەنھا دەبووين ئەم قىسانەى بۇ دەكردم.

پاشان لەسەرەتاي گىرتنىدا، خەلەتاندىيان كەپاسەوانەكان لەدەورى ھەن و جلى مارىنزيان لەبەردايە، لەپاستىدا ئەوانە فەرماندەى دەزگاي سى ئاى ئەى بوون، مامەلەيان لەگەل سەرۆكدا لەنىوان توندو نەرمىدا بووھ، ھەندىكجارىش بە ناوى فى ئاى سى بانگىيان دەكرد، كاتىك دەربارەى ئەو ناوھ پىرسى مەبەستت چىە لەو گوزارەيە وتيان: (importantcriminal) واتە تاوانبارىكى زۆر گىرنگ، سەرۆك دەلەت:

((پىرسىارى زۆريان لىدەكردم، ھەندىكىيان پىرسىارى زىرەكانە بوون، لەنىوان مەن و ئەواندا قىسەو باسى چىرى لەسەر دروست دەبوو. بەھەندىك ئاگايىيەوھ مامەلەم لەگەل دەكردن، ھەستەم دەكرد ئەم پىرسىارانە لەلايەن سى ئاى ئەيەوھ داپىژراوھ لەگەل ئىف بى

ئاي، ئەۋىش لەلەين ئەۋ لىكۆلەرەۋانەى ماۋەى حەۋت مانگ بۆ لىكۆلنەۋەى بەردەۋام لەگەل من لەزىندان مانەۋە، بەلام ئەۋەيان بىرچوۋ ئەمجۆرە پىرسىيارانە لاي من ھېچ ۋەلامىكى نىيە)).

كاتىك لىم پىرسى باۋەپى وابوۋ ئەۋانە تەنھا سەربازو ئەفسەرى مارتىزىن، بەپىكەننەرە ۋەلامى دامەۋە ((ئەبو ئەلا) ھەقى ئەۋانەت نەبىت، ئەمە ئىشى خۇمانە، من بەھەمو گەمەكانيان ھۆشيارم. بەلام ئەۋەى يەككە لەلىكۆلەرەۋە ئەمرىكىيەكان وتى: ^۱ كەسەرۆك داۋاي لىكۆدوۋە لەگەل سىستەرەكەدا قسە بكات كەسەرپەرشتى پىزىشكى دەكرد. ئەم قسەيە تەۋانىيە، ئەۋانەى لەسەرۆكەۋە نىزىك، دەزانن كەسىكى خاۋەن نوكتەيەر كەسىتتىيەكى خۆشمەحشەرەۋە حەزى لىيە گالئەۋگەپ لەگەل ھەموۋان بكات، ئەمە جگە لەۋەى رىز لەھەموۋ ئەۋكەسانە دەگىت، كەلەدەۋرەۋەرى دەژىن، تەنەت سەربازو ئەفسەرەكان و پاسەۋانەكان، دەيوت: ((من رىز لەمۆقۇبۇنىان دەگرم، ئەۋانە ئەركيان پىتراۋە، ئەۋانىش ھەر ئەۋەندەيان لەسەرە ئەركى خۇيان جىبەجى بكن))^۲

سەبارەت بەھەۋلى كوشتنى لەناۋ بەندىخانەدا، سەرۆك دەيوت ((ئەبو ئەلا، كۆپم ئەگەر ئەمرىكىيەكان بىنانوئىستايە بىمكۆژن، ھەريەكەم ساتى گىرتم دەيانكوشتم، بەلام ئەۋان دەيانەۋىت بەزىندوۋىيى بىمەيئەۋە، تاكو ئىران و بەكرىگىراۋەكانى لەحكومەتتىكى دىارىكرار پى بىرسىنن))

(شىۋاندىنى ۋىنەى سەرۆك)

^۱ دەبىت نامازە بەۋە بدەين، ئەۋ كەسەى لىكۆلنەۋەى لەگەل سەرۆك سەدام حسىن كۆدوۋە، جۇرچ بىرۋىيە لىكۆلەرە لەنوسىنگەى لىكۆلىيەرى فەيدىۋالى ئىف بى ئاي، ھەۋلىداۋە ۋىنەى سەرۆك شىۋىنىت ئەۋىش ئەۋ كىتتىيەى رۇژنامەنۇوس رۇئالە كىد دەرىكرد زامانى عەرەبى باش دەزانى، لەبەرئەۋەى لەبەيروت لەدايك بوۋە لەخىزانىكى عەرەبىيە ئەۋىش بەرلەۋەى خىزانەكەى بۇ ۋىلايەتە يەكگرتوۋەكانى ئەمرىكا كۆچ بكات.

^۲ سەلاح موختار دەلىت ((چاۋەپى ئەۋەمان دەكرد ھەلەمەتلىك بۇ بەشەيتانكردنى سەرۆك سەدام حسىن بەپى بىغەن، بەراستىش سى ئاي ئەى وتى كەشەھىد ياداشتەكانى خۇى ناردوۋەتە دەرى بۇ كەسىكى تر جگە لەپارنىزەمەكەى، ئەمە پىروپاگەندەيەۋ دىۋىد، لەبەرئەۋەى شەھىد ھەموۋ قسەكانى تەنبا بۇ پارنىزەمەكانى بوۋە. لەگەل ئەۋەشدا ئەۋەشمان دەخۇنەۋە كەھەندىك ئەفسەرو پاسەۋانى سەرۆك باسىيان ئەۋە دەكرد كەچىرۋكى ھەئبەستراۋيان دەريارەى ئن و شتى ۋا دەۋنەۋە، بەخىرايى رۇژنامەۋ كەئالە ناسمانىيەكان ئەۋ دىۋانەيان بلاۋ دەكردەۋە، كەخۇشيان ھەندىكىيان پىۋە دەنا چۇن سى ئاي ئەى مارتىزەكان بۇ راگەياندىن بەكاردەھىنىت)) (پىنگەى (التجد العرب).

زنجىرەى شىۋاندنى ۋىنەى سەرۆك بەردەۋامە، لەدووتوۋى ئىم زنجىرەىيەدا، ھەندىك لاپەن لەگەل ھۆكارەكانى راگەياندىنى بەكرىگىراۋ باسى ئىۋە دەكەن گۈايە ھەدام ھىسەن لەگەل سى ئاى ئى پەيوەندى ھەبوۋە !

سەرۆك زۆر پىكەنى ۋەتى:

..((ئىم پىروپاگەندە پىۋىست بەۋەلامدانەۋە ناكات، ۋەك ھەموۋان دەزانن، ئىمە بەشىكىن لەگەل، ئىۋە گەلەى لەۋىژدان ۋ ناخماندا دەژى، مەن بەھۋى خەبات ۋ كارى ئىۋساۋە خەباتكاربووم، كاتىك فەرمانى ھىزىم جىبەجى كىردۇ لەلەيدانى عەبدول كەرىم قاسم بەشدارىم كىرد، ناچار بووم بچمە قاھىرە ۋ بچمە كۆلىژ، ئىگەر پەيوەندىم بەئەمىرىكا ۋ بالىۋىزانەكانىيە ھەبوۋايە، ئىۋا يەكەمجار موخابەرەتى ئىۋە دەۋلەتە ئابروۋى دەبىردىن كەتتىدا بوۋىن، ئىۋەى دورمەن ئىم كارتەيان بەسە بەكارى بھىنن بۆ ئىۋەى فرۆكە ۋ تانگەكانىيان بھىنن، جىھان بىكەن بەگژماندا، ئىگەر پەيوەندىم بە سى ئاى ئىۋە ھەبوۋايە ئىۋەى ۋادەلەت سەرى بىدات لەبەرد، ئىۋا ماۋەى جەنگى عىراق ۋ ئىرانىيان درىژ نەدەكرەۋە، ئىۋا سالى (۱۹۹۱) ۋ سالى (۱۹۹۸) ۋ سالى (۲۰۰۲) ھىرشىيان نەدەكرە سەرمان، ئىۋا ئىۋكات ئىمە ھەلدەستەين بەپاراستىنى بەرژەۋەندىيە نامەشروەكانىيان لەم ناۋچەيە.

ئەمىرىكا كاتىك دەيەۋىت سەرۆكىك يان سەركرەيەك بىروخىنن، تەنەت كەسانى ئاسايى، ئىۋا رايانەكىشن تاكو دەست لەگەل دەزگا سىخورىيەكاندا تىكەل بىكەن، لەقۇناغىكدا ھەندىك دەستكەۋت بەدەست دىنن، دواتر پاش ئىۋەى ئابروۋى دەبەن دەبىروخىنن ۋ ئىۋىش تەنھا بەھۋى ھۆكارەكانى راگەياندىن، نەك تانك ۋ فرۆكە، ئىگەر ئىمە پەيوەندىمان پىۋەيان ھەبوۋايە، ئىۋا ئىۋەى پىۋىدا، پىۋىنەدەدا. سوپاس بۆ خوا بەدەستى باگەۋە دەچىنە ھىزورى خالىق، ئىمەيان بىردنەۋەيە.

مۇساد لىكۆلىنەۋە لەگەل پارىزمى سەرۆك دەكات:

لەماۋەى پىشۋو، لەكاتى دانىشتەكانى لىكۆلىنەۋە پاش ئىۋىش مەن تاكە پارىزەر بووم كەۋەكالەتى بەرگىركىرنم لەسەرۆك ھەدام ھىسەن ھەبوۋ، دانىشتىن دادگايى يەكەم بۆژى (۲۰۰۵/۱۰/۱۹) دەست پىدەكات رۆژى (۲۰۰۵/۱۰/۱۷) كاپتەن مايكل ماگۆى بەرپىرسى

دايىنکردىنى پاراستىنى كەسىتى بۆ خۆم و ھارپى پارىزەرەكانى ترم بۆ گىراۋەكانى تر پەيۋەندى پىۋەكردم، سەرۋىكى نووسىنگەي (پەيۋەندىكارى ئەمىرىكىيە) كەجولەي نىمە لەفرۆكەخانە و گەرەنەۋە بۆ فرۆكەخانە رىكەدەخات. ھەرۋەھا چاپىكەۋتن لەگەل ۋەدەم و دواتر بۆ دادگا، ھەموو پەيۋەندىەكانمان بەشىۋەي پۆست بوو، نىزىكەي كاترۇمىر دوى پاش نىۋەرۆ پەيۋەندى پىۋەكردم، ئەۋىش بەھۋى كچە ۋە رىگىرپىكى ئەمىرىكى كەبەئەسل غىراقىيە، داۋاي لىكردم لەخالىكى دىارىكاراۋا لەكاترۇمىر ھەشتى بەياني نامادەبم، داۋام لىكردبوون چاپىكەۋتن لەگەل سەرۋىك بەكم، ۋامزاني ھۆكارى چاپىكەۋتن بۆ ئەم كارەيە. پاش نىۋە شەۋ بەكەمىك، لەسەربان لەگەل مىندالەكانم خەۋتبوۋىن كەش و ھەۋا ھىشتا گەرم بوو، بەتايىبەتى لەئەنبار كارەباش ئەۋە ھەر نىيە، دەنگى زىچپۆش و تانك و ئامىرى ئەمىرىكى تر دەھات و كۆپتەر بەئاسمانەۋە بوو لەجۆرى (بلاك ھۆك و ئاپاچى) لەئىمە نىزىك دەبىتتەۋە، گەمارۋى مالاكەياندام بەتيرەي نىزىكەي پەنجا مەتر، دەۋرى مالى براۋ مامەكانمىاندا، دەمتوانى بەسەرسەربانەكەدا بېرۆم، لەناكاۋ پوۋناكى تانكەكانيان تىكردم و گۆم لەھاۋارىك بوو داۋاي لىكردم دووربەكەۋمەۋە ئەگىنا دەمكۆرن، خانوۋەكەمىان دايە بەردەستىرپىژ، داۋام لەمال و مىندال كىرد بچنە خوارى، لەشۋىنى خۆم مامەۋە چاۋەپتى بارودۇخەكەم دەكرد، ئەۋەي توۋشى دلەپاۋكىيى كىردم مەۋعیدەكەي سبەينى بوو لەگەل سەرۋىك و پىگەي بەغداد بگىرىت، كەناچارىم پىگەي (سەرسار) بگرمەبەر، كەئەۋكات دەبىت لەبرى (۹۰) كم زىاتر لە (۳۰۰) كم بېرم، ئەۋا دەبىت بەناچارى كاترۇمىر چارۋونىۋى بەياني بگەۋمە پى، بەلام چۆن لەم نەھامەتییە پىزگارم بىت و لەۋ ئەلقە خۆم دەربازىكەم، كەھەمويان جگە لەزمانى ھىزى ھىچى تر نازانن.

بۆم دەرەكەۋت لەم پىكدادانەدا من مەبەست نىم، بەلكو يەككە لەبراكانم و ھەندىك لەئامۇزاكانم، ئەۋىش بەھۋى خەبەرلىدانىيان لەلایەن بەكرىگراۋىكەۋە، توانىيان پىرەمىردىك و كوپەكانى بەرن و ھەرچىشىيان توانى دىزيان، لەچۋارى بەيانىدا ھىزەكانىيان پاشەكشە پىكرد، تائەۋكاتە چاۋدىرمان دەكردن، خۆم پىچاپەۋە لەگەل پاسەۋانەكانم لەكوپەمام و براكانم بەپى كەۋتىن، لەمالەۋە ھەندىك پىاوم بەجى ھىشت لەۋانەي لەبەغداد دەمبارىنن، ئەۋىش لەترسى ئەۋەي نەكا ئەۋانىش ھەۋالىيان لەسەر درابى و بگىرىن، زۆر بەھىۋاشى ئۆتۈمبىلەكەم لىدەخوپى، دەۋايە چەند لەمپەرىك بېرم، ئەۋىش بەھۋى بوۋنى دەد

ئۆتۆمبىلى ھامفى كە بۆ بىزار كىردى خەلك بەھىۋاشى دەپۇيشتىن، سەبىرم گىرت لەبەرئەۋەى ئەر كەكەم پىۋىستى بەۋە بوو، لەۋكاتەدا كابتىن تەلەفۇنى كىردى وتى: كاتەكە بۆ دوانزەى نىۋەپۇ دواخراۋە، سەرم سوپما، ئايا ئەۋ ھەموو ماۋەيەى بىرپومە بگەپتەۋە، يان بەرەۋ بەغداد بگەۋمە پى، لەۋىش دەترسم مىلىشياكان دەستەى پارىزەرانم لەپاسەۋانان بفرىنن، كەمىك خۇمان دواخست و زۆربەخاۋى دەپۇيشتىن، پاشان لەناۋچەى عامرىە چاۋەپوان بوۋىن لەنزىك دەۋرىەى ئەمىرىكىيەكان.

لەكات و شوۋىنى دىارىكرادا ئۆتۆمبىلەكەم لەنىۋان شەش ئۆتۆمبىلى ھامفى ئەمىرىكىدا بۆ ھاۋەلىم دەپۇيشتىن، گەيشتىنە بىكەيەكى سەربازى ئەمىرىكى گەۋرە لەفرۆكەخانە، كەتەنھا ئەمىرىكى لىيە، ئۆتۆمبىلەكەم جى ھىشت و سوۋى ئامىرىكى سەربازى وىلكەرى ئەمىرىكى بووم لەنىۋ پاسەۋانىيەتىكى توندا، پاش چل و پىنچ خولەك ئامىرەكە ۋەستا، زانىم كاتى سەردانى سەروك ھاتوۋە.

ھاتنى سەروك تاكاتىزمىر دۋى پاش نىۋەپۇ دواكەۋت ئەۋىش بەھۋى ئەۋ ھەموو كارەخەلەتتەنەرەنەى ئەنجاميان دابوو، بۆ پاراستنى سەلامەتى ژيانى، سەبىنى يەكەم دانىشتنى دادگايى دەست پىدەكات.

سەروك زۆر بەگەرمى پىشۋازى لىكرىم و پىرسىارى تەندروستى لىكرىم لەگەل عىراقىيە خۇپاگرەكان و ئەۋ پىۋانەى لەگەلدا ھاتوون تاسنوۋى فرۆكەخانە، ئەۋكات لەمانگى پەمەزانى پىرۋزدا بوۋىن، ئەمىرىكىەكان داۋايان لىكرىدىن كاتىزمىر ھەۋى ئىۋارە نان بخۋىن، زۆر دۋو دلى تىمى پاسەۋانەكانم بووم.

ئام خۋاردەۋەۋ نان خۋاردنەكەم پەتكىدەۋە، بەرلەۋەى بپۇم، داۋام لەئەمىرىكىيەكان كىرد سەرتاشىك بۆ سەروك بەيىنن، لەبەرئەۋەى سەبىنى دادگايكرىنە، زۆر سوۋىبووم لەسەر ئەۋەى سەروك بەۋىنەيەك دەرىكەۋىت شايستەى بىت، ھەروەھا خاتوون دايكى عودەى تەلەفونى بۆ كىردم پىي پاگەياندم دەبىت زۆر ئاگام لەسەرۋ پىش چاكرىنى سەروك بىت، كاتىك كۆمەلىك بەجلوبەرگى مەدەنىيەۋە ھاتن و پىشى كەمىان ھەبوو، ھەموو بالابەرز بوون، لەناكاۋ منيان بىرد، بەبى ئەۋەى پىشتىر پىم بلىن وتيان: فەرموو لەگەلمان ۋەرە بالەھەموو لايەكەۋە ۋىنەت بگىرىن، پىشكىنى ۋىردىان بۆ پەنچەۋ دەست و چاۋم كىرد كىش و دىژىيان پىۋام و چەندى تر، جگە لەمانە وتيان سەد پىرسىارت لىدەكەين بەۋوردى

وہ لاممان بدەرہوہ وتیان: ئەمەیان کاریکی پۆتینە، پاشان دەستیان کرد بە پرسیارکردن، کە لەسەد تیپەری کرد، دەبوایە وەلامی ھەموو پرسیارو شیکردنەوہ کانیاں بدەمەوہ، ھەر گومانیکیان لەوہ لامەکان ھەبوو ئەوا ناھێڵن بچمە ناو ھۆلی دادگا.

کاتژمێر نزیکەی ھەشت و نیو بوو، بیرم ھەر لای دەستە ی پاسەوانەکانم بوو، ئەگەرچی لە ئازایەتیاں دلتیا بووم و چەکیشیان پێبوو، ئەمە جگە لەدەمانچەکەی خۆم و کلاشکۆفەکەم، کە دوو مەخزەنی لەسەرەو (۷۰) فیشەکی تێدایە کە بەشیوہی پێچەوانەوہ پێکەوہم بەستوون بۆ ھەر حالەتێکی لەناکاو، بەرلەوہی بێمە ناوچەی سورەوہ لای پاسەوانەکانم دامنا بوو (لای پەیکەری عەباسی کوپی فرناس)، پاشان پشکنینی پێویستیم کرد، ئەوان کە ئەندامی سی ئای ئەی بوون بێدەیانە نووسینگە یەکی تر، ئەوان لەدەرەوہی نووسینگە کەمانەوہ، لەویدا دوو کەس و وەرگێڕێک پێشوازیان لێکردم، یەکیکیان کورتە بالا بوو، بەزمانیکی ئینگلیزی خراب قسە ی دەکرد لەکنەکە ی زیاتر لەعەرەبیەوہ نزیک بوو، وەرگێڕە کە زانیاریەکانی نێوان ئەو دوو کەسە ی دەگواستەوہ، سەرەتا بەشیوہی موخامەلە پرسیاریان لێکردم، وایانزانی من دەترسم، بەلکو لەپاستیدا دلەپاوکیی ئەوہم بوو کەچۆن کتوپر تووشی ئەم حالەتە بووم، ئەوہی گومانی زیادکردم ئەمانە پیاوی شارۆن بن، ھەموو ئاماژەکان ئەوہیان دەرەخست کە یەکە ی ئیسرائیلی لەجەنگی عێراقدا بەشداری کردبێت، سەرەتا ھەر لەفرقە ی سەربازی بۆگەنەوہ، کە ھەر خۆی ناوہکە ی وابوو، کە بۆ لەناوبردنی پیاوانی ئازای ئەنبار ھیتابوو یان، ھەموو ھەستەکانم چوونە حالەتی ناگاییەوہ بۆ وەلامدانەوہی پرسیاری ئەو ئیسرائیلی، کە لەوہ دلتیا بووم ئەمیان سەر بەمۆسادە، بۆم دەرکەوت ھەموو ئەوانە ی لەم بەشەو بەشە تاییبەتیەکانی وەلام وەرگرتن کاردەکەن ئەندامی مۆسادن، پرسیارەکانیان نااسایی بوو، دەربارە ی خزمانی زۆر دووم بوون، یەکیک لەو پرسیارانە ی دەیانوو یست وەلامی وەرگرتن دەربارە ی ئەو (۲۶) ملیار دۆلارە یە کە ھەست دەکەن سەرۆک ھەیتە ی و لەبانکەکان بەناوی وەھمیەوہ دایناوہ.

کاتژمێر دە ی شەو ھاتمە دەرئ، ژنە سەرکردە ی بنکە ی بەندیخانە ئەمریکە کە سوور بوو لەسەر ئەوہی خۆی بمرگە یەنیت، بینیم ھەموو پاسەوانەکانم چاوەڕێم دەکەن، ناچاربووم ئەوشەوہ لەبەغداد بمیتنمەوہ، بەلام لەکوێ لەناو ئەو ھەموو دڕندە یەدا، چوونە مالی ھاوێتی یەکیک لەوانە ی لەگەڵمدا بوون، ئەویش پاش ئەوہی چەندەھا لاریمان کرد،

ماله که ی له شوینیکدا بوو هه میسه دهنگی کوپتهری نه مریکی لیوه دههات، یه ک کاترژمیر خه وتم، به یانی هه ستام پیاوه کانم بۆ ناوچه ی سهوز ئاماده بوون.

بۆ دانیشتنی یه که می دادگا.

سهردانه کانی وه زیره کانی داگیرکه ر

له سالی (۲۰۰۵) وه، سهردانم بۆ سه رۆک زیادی کرد، قسه کانمان له سه ر عیراق و گه لی عیراق و مقاومه و ئه و حکومه ته ی داگیرکه ر دایمه زرانده بوو په لی کیشا، هه ندیکجار له قسه کانیدا بۆ ورده کاری زۆر ورد ده چوو، من ئه وکات تاکه پارێزه رێک بووم که سهردانیم ده کرد، واته تاکه په یوه ندی به جیهانی ده ره وه ی (له ده ره وه ی به ندیخانه یه) له بواری ئه وه وه بوو که من بۆ زیندان ده مگواسته وه، لیم پرسى جگه له من کهس له خاچی سوور سهردانی کردوویت، وتی:

هه ندیک له وانه ی به خۆیان ده وت وه زیر هاتن بۆ سهردانم، نایانناسم له به رته وه ی نازانم له ده ره وه ی به ندیخانه چی پوو ده دات، یه که م جار که سیك هات بۆ لام وتی: من وه زیری مافی مرقم، له گه ل ئه وه ی ده یوووست قسه م له گه لدا بکات، به لام شیوه ی مامه له کردنه که ی له گه لم نه شیواو بوو، منیش پشتم تیکردو وێلم کرد، ئه ویش ناچار بوو به په له بروت، له سه رۆکم پرسى (ئایا به ختیار ئه مین بوو)؟^۱ به لێ ناوه که ی خۆی واناساند.

سه رۆک قسه کانی ته واو ده کات.

((پاش ئه وه به هه فته یه ک یان زیاتر دوو کهس هاتنه لام و یه کێکیان له گه لی کورد بوو، وابزانم ناوی ئیبراهیم بوو)) به سه رۆکم وتو ناوه که م بۆ پاست کرده وه، ئایا ناوی به ره م سالح بوو^۲ وتی ((به لێ به لام نازانم وه زیری چی بوو، ئه وی تریان وه ک وه زیرێک له خیزانی نه قیب خۆی پێشکهش کرد، به شیوه یه کی ئیستفرازی مامه له یان له گه ل کردم،

^۱ به ختیار ئه مین کوردیکی سۆیدییه میزدی خاتوو صفیه سه یله ی سکرته یزی حاکمی نیستعماری نه مریکی مه ده نی پۆل بریعه ر

بووه، ئیستا نه ندای نه نجومه نی نوینه رانی داگیرکه ره.

^۲ به ره م نه حمده صالح جیگری به ریز جه لال تاله بانیه و یه کیکه له سه ر کرده کانی پێشه مرگه ی تاله بانى. جیگری سه رۆکی حکومه تی داگیرکه ره.

سەردانەكەيان ھەر بۆ ھەمان مەبەست بوو، نۆد گرنگىم پىنەدان، تاكو بۇيشن
فەرامۆشم كردن پاشان جەعفەر موسەوى ھاتە لام، لەبۆوكەشدا بۆوى خوشبۆو، بەلام
دەمزانی لەناوہوہ چى ھەلگرتووە لەناو دەروونی نەخوشیدا.

ھەموو ئەوانەى دەھاتنە سەردانم دەروون نەخۆش بوون و پېر بوون لەخرابەكارى،
ئەوانە يان بۆ سەردان دەھاتن يان بۆ ئىستفراز دەھاتن، وایاندەزانی دەتوانن مەدام
حسین ئىستفراز بکەن، ئەبوعەلا ئەوہ چى پوودەدات؟))

ئەم بابەتەم لەگەڵ ھاوڕێکانمدا لەدەستە باسکرد، یەکیکیان وەلامى دامەوہ وتى:
من یەکیك لەوہزیرەکان خزمەو داگیرکەرەن و ئیدارەى حکومەتى داگیرکەر داوا
لەوہزیرەکان دەکەن بەشیوہى رێکخراو بچن بۆ سەردانى سەرۆک و ئىستفرازی بکەن و
نێھانەى بکەن، ئەوہى پازى بوو ئەم کارە ھىچە بکات کردوویەتى، بەلام ئەو وەزیرە
ئەوہى پەتکردووەتەوہ، لەبەرئەوہى سەرۆک دیلە !.

بەشی دوانزەهەم

دیموکراتیەتی گورگەکان
تاکە نووسینگەی دەستەی بەرگری لەعێراق دەکەوێتە شاری پومادی، ئەویش مالهەکی

خۇم بوو، بەھۇى مەسەلەى بەرگىرىكىردن لەسەرۆك، لەدەرەوھى شار عەشیرەت و قەبیلەكەم كارى ئەمن و پاراستنى ئەندامەكانیان دەكرد، كەتیمەكانى مردن بەزەحمەت دزەیان دەكرد، دەبوايە پۆژانە بچوومايە بۆ شارى پومادى، خەلكى ئەوى قەبارەى موغانات و ترسى گەیشتن بەدەرەوھو ناوھوھى شارەكە دەرزنن، لەسى لاوھ شارەكە بەپووبارى فورات دەورە دراوھ لەگەل نازم ئەلوراو كەدەپژیتە دەریاچەى حەبانیهوھ لەباكورو باكورى خۆرھەلانى شارەكە، لەناوھوھى لەسى لاوھ دەورى شارەكەى داوھ، كەلەمپەرو خالى كۆنترۆلى سەربازى زۆر ئالۆزو ھەستىارى تىدایە، ئەوانەى بەپتوھى دەبەن بەھىزى مفاویرى ناوخۆو لایەنگرى تايەفى ناسراون، پاشان ھیزەكانى ئەمرىكى داگیركەر.

ناچاربووم پۆژانە بچم بۆ شار بۆ بارەگای دەستە، بەدیاریكراوھى بۆ وەرگرتنى پۆست كەلەعممانەوھ دەھات لەنووسینگەى سەرەكى دەستەو سەندىكاو دادگاو شوئىنى تر، پاشان وەلامدانەوھى پۆستەكان.

(بەرەستە ئەمرىكیهكان)

لەپۆژى شەمەى مانگى ئازارى (۲۰۰۵)، كاترئیمىر نۆى بەیانى لەبەردەم بەرەستىكى سەرەكیدا ئۆتۆمبیلەكەم لیدەخوپى لەباكورى شارى پومادى لەسەر پردى جەزیرە، سەربازىكى مارتىنزی ئەمرىكى پایگرتم ئىشارەتى بۆ كردم كەدابهزم ئۆتۆمبیلەكە دەپشكنن، لەو كاتەدا یەكێك لەئەندامانى مفاویرى ناوخۆ لیم نزیك كەوتەوھو بەوردى منى پشكنى و داواى ناسنامەى لێكردم، ھەر تەماشای دەكردم، لەگەل ئەوھى من تاكو ئەو كاتە لەگەل ھۆكارەكانى پاگەیانندن ھىچ مامەلەىكەم نەكردبوو، پاشان داواى لێكردم خۆم ئاشكرا بكەم، پاش ئەوھى لەپاسپۆرتەكەى پوانى و فیزەى ئۆردن و سورىای پتوھ بوو، وتم: (تەنیا لەبەردەم ئەفسەرى ئەمرىكیدا قسە دەكەم، ئەگەر نائەوا من چارەنوسى خۆم دەزانم)

بردمیانە ناو نووسینگەى ئەمرىكیهوھ، داواى لێكردم دانیشم لەبەردەم ئامىرى پشكنیندا، پاشان لى پرسیم من كىم، وەلام دایەوھ كەمن تائەو فەرمانبەرەنەى ناوخۆ نەچنە دەرەوھ قسە ناكەم، ئەفسەرەكە داواى لێكردن بچنە دەرەوھ، چوونە دەرەوھ تەنھا ئەفسەرىك نەبیت بەپلەى نەقیب زۆر مەراقى بوو بزانیت من كىم، داوام كرد ئەر

ئەفسەرەش بېچىتە دەرى، سەربازىكى ئەمرىكى بەسەرىدا نەپەندى ئەفسەرەكە ترساۋ چۈرە دەرەۋە.

ناسنامەى خۆم بۆ ئاشكرا كرد، كەنەمدەۋىست ھېچ يەككە لەۋانە بېزانىت بەتايىبەتى ئەۋانەى سەر بەفەيلەقى بەدر بوون، پەيۋەندى بەسەر كەردە ئەمرىكىيەكەۋە كرد داۋاى كرد يەكسەر بىمبەن بۆ ئەۋى و پىي راگەياندىن بەباشى مامەلەم لەگەل بكن، بەئۆتۆمبىلىكى ھامفى بىردىمىان و چاۋيان بەستىمەۋە تاگەيشتمە لای سەر كەردە ئەمرىكىيەكە.

لەو ژۈرەى تەنىشت ژۈرى ئەفسەرەكە مامەۋە، چاۋم بەستراپوۋەۋە لەبەرئەۋەى بەكرىگىراۋىكى لى بوو زانىارى لەسەر ھىزى مقاۋمە دەدا بەئەمرىكىيەكان كەبەكرىگىراۋەكە چۈرە دەرى ئەۋان باسىان كىرد، كاتىك چاۋيان كىردمەۋە ئەۋ بەكرىگىراۋەم لەدەرەۋەى نوۋسىنگەكە بىنى.

سەر كەردە ئەمرىكىيەكە بەخىرھاتنى كىردم، داۋاى دىكۆمىنتىكى كرد كەمن خەلىل دلىمى بىم، سەرۋكى دەستەى بەرگى لەسەرۋك ھېچ دىكۆمىنتىكى پى ئەۋو ئەمە بسەلمىنىت، دەكرىت پەيۋەندى بەسەندىكاي پارىزەرەنەۋە بكن يان سەر كەردەى ئەۋ سەربازگەيەى سەرۋكى لىگىراۋە يان بالۆيزى ئەمرىكىيەۋە، لەبەرئەۋەى كاتەكە گەيشتە چۈرى عەسر، دەۋامى سەندىكا كۆتايى ھاتوۋە، پەيۋەندى بەبالۆيزى ئەمرىكىيەۋە كىردو قسەكانى منى سەلماند، سەر كەردە ئەمرىكىيەكە داۋاى لىبوردنى كىردو داۋاى لىكردم نانى لەگەل بخۆم، داۋاى لىبوردنم لىكردو كاتى قەدەغە كىردنى ھاتوۋچۆش نىزىك بوۋەتەۋە، داۋاى لەيەككە لەئەفسەرەكان كىرد تاۋەكو ئەۋ خالەى لىۋەى ھاتوۋم لەگەل بىت من پەتم كىردەۋە، دواتر چى بەۋ خەلكە بلىم كەدەمبىنن لەگەل ئەمرىكىيەكانم، كەزۆرەى زۆرى خەلك ئەركەكەى من نازانىت چىيە، بەلام ئەۋان سوور بوون ھەردەبىت تانەۋ خالە لەگەل بىن.

(كاترۇمىرە دەستىيەكەى سەرۋك)

لەيەككە لەچاۋپىكەۋتەكاندا، سەرۋك داۋاى لىكردم پەيۋەندى بەخىزمانىيەۋە بكم تاكو جلوبەرگى زىستانەى بۆ بىننن، خىزانەكەى جل و چاۋپىكەى خۆرى و كاترۇمىرەكى دەستى و سى قوتو جگەرەى بۆ نارد، منىش ھەموۋىم گەياندە دەست سەرۋك، پاش ئەۋەى كۆلۈنىل ستىل پىشكىنىنى بۆ كرد، سەرۋك سوپاسى كىردم، پاشان كاترۇمىرە كۆنەكەى خۆى لەبەردەم سەر كەردەى بەندىخانەۋ ئامبىرى چاۋدىرى ئەلكتۆنى دامى و داۋاى لىكردم بۆى

چاك بىكەمەۋە بۆى بىگىرەۋە، گەرەمەۋە بۆ ناۋچەى سەۋز بۆ لاي ھاۋپىكانىم، كەلەيەكەنك
لەكۆشكەكانى سەرۋىكايەتيدا بوون و خۇيان ئامادەكرد لەپۆژى دواتردا ئامادەى دادگايى
بىن، كاترۇمىرەكەم پىشكىنى لەكاركەوتىبوو، پاش ئەۋەى ھەستم كرد كەكاترۇمىرەكە بەتەۋاى
كاردەكات لەدۋاى چاۋپىكەۋتنى پۆژى دواتر لەدادگا كاترۇمىرەكەم بۆ گەرەندەۋە، لىرەدا
لايەنى ئەمىرىكى ھاتە ناۋەۋە، كەبەشئەۋەيەكى ئەلكىرۇنى چاۋدۇرپىيان دەكردم، ئەفسەرىكى
بەشى مارشال (پۇلىسى سەربازى ئەمىرىكى)، جلى مەدەنى لەبەردابوو، بالابەرز،
لەھاۋپىكانى لەھىزى مارشال دەچوو، كەبەشئەۋەيەكى زۆر لەناۋ دادگا دەبىنرەن، جاعىراقى
يان خۆرەلاتى بن، لەۋانەيە لەسەر ئەم بىنەمايە ھەلبۇزۇردرابىن، تاكو لەبەردەم كامىراكانى
دادگادا دەرېكەون، ۋەك ئەۋەى عىراقى بن، لەۋانەيە بۆ ئەۋەى ئەۋ سەرنجە بدەنە جىھان
كەئەمانە عىراقىن و دادگا عىراقى بەرپۆۋەى دەبات و ئەمىركىيەكان دەست لەكاروبارىان
ۋەرنادەن.

بە ئەفسەرەم وت: دەتوانىت لەسەر كەردەى بەندىخانەكە بېرسىت كەمن كاترۇمىرەكەم
لەسەرۋىك ۋەرگرتۋە، پاشان چىرۆكى كاترۇمىرەكەم بۆ گىرپايەۋە من ھاتوۋمەتە ناۋ ناۋچەى
سەۋزۋ باش پىشكنراوم، ئەمە جگە لەسى خالى پىشكىنىنى تر كەپىش چۈنە ناۋ دادگا
ھەيە، ئەۋىش بەۋ ھەموو ئامىرە وردو زۆرانەى لەخالى يەكەمدا ھەيە كەئەمىركىن و دوۋەم
حكومى و سىيەم جۆرجى، كاترۇمىرەكەم پىبوو ناكىت ئەۋ كاترۇمىرە لەۋ شوپىنانەدا
دروست بىكىت، باۋەپى ھىنا، داۋاى لىكردم بەبى پەزەمەندى ئەۋان ھىچ شىتەك نەدەم
بەسەدام.

ئەفسەرەكە كاترۇمىرەكەى برد، دايانە دەست دادۋەرەكان ئەۋانىش بەدەۋرى خۇيان
دايان بەئەفسەرىكى ئەمىرىكى كە بە پەگەز عىراقىيە ۋ خاۋەنى رەگەزنامەى ئەمىركىيەۋەك
پاۋىژكارى بالۆيزخانەى ئەمىرىكى كار دەكات و ھەموو لايەك لەدادگا پىشتى پىدەبەستىت،
ھەر ئەۋ بوو زۆر ھەۋلىدا لەعەممان بىتە ناۋ ئىمەيلەكەمەۋە.

لەپۆژى دواترى دادگايكردن، ئەۋ پاۋىژكارە ھات و داۋاى لىكردم بەتەنيا پىكەۋە قسە
بىكەن، چەند مەترىك لەناۋ بىنابى دادگادا لەگەلى پۆشىتم، پىى وتم: تۆ كاترۇمىرەكت داۋەتە
سەدام و ئامىرىكى تۆماركردنى ئەلكىرۇنى تىدابوو، تۆ دەزانىت ئەمە لادانىكى گەرەبە
لەكارەكەت، بەلام ھەۋلدەدەم ھاۋكارىت بىكەم ولايەنت بىگرم، ئەۋىش ئەگەر ۋاز لە ۋشەى
گەرەى سەدام بەيىنىت، پىم وت: كاترۇمىرەكەت پىيە يان ناردت بۆ تاران تاكو ئامىرى

نه لکترونی پیکوردي تیبکه ن، من هه رگیز ناخه له تيم.

وازم ليهيتناو به کاپتن مايکل ماکويم وت، نه ویش وتی نه وهی خراپه به رامبه ر پاريزه ران بکات سه ری پان ده که مه وه، نه مه یان به شیکي بچوکه له و ته نگ پيه له چينه ی تووشی ده بووم.

چون مامه نه یان له گه ل صه دامی دیلدا ده کرد

دادگای بروکسلی میلی به یانیکي ده رکرد په یوه ست به کوشتنی نه و پاريزه رانه ی که په یوه نديیان به دادگایی سه رۆک صه دام حسینه وه هه بوو، له وانه خه میس عوبهیدی و سه عدون جه نابی و عادل زوبهیدی و هه ولئ تیرۆکردنی پاريزه ر تامر خزاعی، هه روه ها ژماره یه ک به یاننامه که به هه قی سه رۆک صه دام حسین له و دادگا گالته جارپیه به رامبه ری کراوه، له به یانه که دا هاتووه:

((ده بیت نه و هه قیقه ته بسه لمینین که به ریز صه دام حسین دیاری جه نگه، له به رنه وهی نه و سه رۆکی گشتی هیزه چه کداره کان بووه له کاتی جه نگدا، که نه مریکا له دژی عیراق پیی هه لسا، وه ک دیلیکی جه نگ خاوه نی هه موو نه و مافانه یه که به پیی ریکه وتننامه ی ژنیف له سالی (۱۹۴۹) دا هاتووه، هه روه ها پروتۆکۆلی یه که م که وه ک پاشکۆنیردراوه به ریکه وتننامه ی ژنیفه وه، بۆ هه موو نه و یاسا مروییانه ی که هه ن که تایبه تن به گرتنی دیلی جه نگ، تیبینیه کی گرنه له راگرتنی به ریز صه دام حسین، به رده وامی راگرتنی وه ک زیندانییه ک ناکۆکه له گه ل بره گی (۲۲) ی ریکه وتنی سیه می ژنیف، که ده لیت ناشیت دیل به ند بکريت و که نارگیر بخريت، مه گه ر نه مه به قازانجی دیله کانی جه نگ خویان بیت، پیده چیت به ندکردنی به ریز صه دام حسین و که نارخستنی لادانه له به ندی (۲۲) ی نه و ریکه وتننامه یه، جگه له مه ئیمه ده پرسین ئایا هیچ پیشیلکارییه کی تر کراوه به و مافانه ی له به نده کانی (۲۵-۲۶-۲۷) ی نه و ریکه وتننامه یه دا هاتوون، که په یوه ستن به مه رج گه لیکی تره وه. له به ر پۆشنایی نه مه داوا له به رپرسانی نه و گرتووخانانه ده که یین ریکه ی ته واو به لیژنه ی خاچی سووری نیو ده ولته ی و ده سته ی ریکه خراوی هاوشیوه بدن بۆ لیکۆلینه وهی ته واو له بوونی مه رجی داواکراو که فه راهم بکريت له و گرتووخانه یه دا، پیده چیت ویلايه ته یه کگرتووه کانی نه مریکا به شیوه یه کی ته واو ده سه لاتی به سه ر نه و گرتووخانانه دا ده شکیت که به ندکراو صه دام حسیني تیدایه)).

ئەو بەياننامەيە كەلەرېڭەي دادگاي بۆكسل بلاوكراوہ تەوہ، ھەموو ئەو سەرپېچانەي دژى سەرۆك سەدام حسىن دەكرىت بەو بانگەوازە كۆتاي پېدېنىت، ((تكاہە دەنگى خۆتان ھەلېن دژى ئەو لايەنە بەردەوامانەي بۆ بنەما نۆو دەولەتییەكان دەكرىت كەپتويستە لەدادگايكردى سەدام حسىندا ھەراھەم بكرىت. بەمشىوہە بەپېي رېكەوتننامەي ژنىف سەرۆك سەدام حسىن برىتيە لەدىلى جەنگ، كاتىك ئەمرىكییەكان دىلييان كرد ئەمەيان ھاگەياند، بەلام دواي گرتنى چۆن بەپېي ئەم رېكەوتننامەيە مامەلەي لەگەل كراوہ؟ ئەم پرسیارەم ئاراستەي سەرۆك كردو وتى:

((من پېم سەیرە چۆن ئەوانە باس لەدىموكراتى و مافى مەوۆ دەكەن، بەرلەوہي تۆ بەكەمجار بىيتە دیدەنیم، زۆر بەنامرۆقانە مامەلەيان لەگەل دەكردم، لەپۆڭى بەكەمى گرتنمەوہ پېم وتن ئىوہ ھەراو زەنايەكى گەورە لەم ناوچەيە دەخولقيتن و نەوہەيكى نۆي تىرۆرىستان بەرھەم دەھىتن، ئەويش بەھۆي ئەو جەنگە نایاسايیەي دژى عىراق ئەنجامتاندا، لەبەرئەوہ زۆر بەتوندى ئەشكەنجەياندام زۆر بەتوندى لىياندام، ھەموو جەستەم برىنداربوو، شىن و مۆر بىوہوہ، بەتاييەتي قاچەكانم، ھەندىكى پاش چارەسەر چاك بوونەوہ، كەماوہي زياتر لەھەشت مانگى ويست، ھەندىكى تر پاش سى مانگ، ئەم ھەمەجيانە سەر بەتوخمى مەوۆ نىن، بەزۆر شىوہ ھەولياندا خراپەم بەرامبەر بكەن و ئازارى دەروونىم بدەن، بەلام ھىزىو عەزىمەتي خۆم و باوہېم بەخوا سەبرىكى بىسنورى پىندام.

بەدەست پىش و قژى درىژەوہ ئەمنالاند، لەبەرئەوہي بەكجار بەھۆي مەكېنەي سەرتاشينەوہ لەپۆڭى گرتنەكەمەوہ سەريان بۆ چاك كردووم، ھەساسىيەتم لەدەمووچارە لاملدا بۆ دروست بوو، داواي مەستىكى بچوكم لىكرەن بۆ رىككردنەوہي پىشم، بەلام پەتيان كردهوہ، دواتر گەرانەوہ وتيان لەپرووي مەبدەئىوہ گرفتمان لەگەل داواكەت نە بەلام دەبىت پەزنامەندى مەرجەع وەرېگرىن، ماوہي زياتر لەمانگىك ئەم بىنەو بەردەبە درىژەي كىشا، دەرەنجام مەرجەع داواكەي پەتكرمەوہ، دەرسان خۆم سەربېرم، ئەگەر بمويستايە خۆم بكۆژم پىشتەر ئەو كارەم دەكرد، پېم وتن ئايىنە مەزنەكەمان خۆكوشنى لى ھەرام كردووين، ھەروہا ئەوہ سەدام حسىن نىيە خۆي بكۆژىت، جارىكيان داواي مەستىكم كردو پېم وتن باپاسەوانىك لەنزىكەمەوہ بىت ئەگەر ئىوہ لەژيانى من دەرترسەن پۆتىنىكى كوشندەيان ھەيە، كەداواي شتىك دەكەم جىبەجىكردى كاتىكى زۆرى دەويش بەلام پاش سەردانى بەكەمى تۆ مامەلەيان لەگەل گۆردرا، ئەويش پاش ئەوہي

ماموستا خلیل تو هه ره شهت لی کردن که له هۆکاره کانی راگه یاندن ئابروویان ده بهیت،
 نه وان نایانه ویت جیهان ئاگای له راستی سیمای ناشرینیان بیت، به شیوه یه کی باشت
 مامه له یان له گه له ده کردم، دواي نه وهی داوام لی کردن قزو پيشم له ناماده یی تودا بۆ بتاشن،
 ماوه ناماوه یه که ده لاکێک دینن، جارێکیان گاتهم له گه له یه کێک له نه فسه ره کاندای کرد، پیم
 وت: ((بۆچی مقهسته که لای خۆم جیناهیلن تا کو خۆم پیکبخهم، به لیتت ده ده می خۆم
 ناکوژم، نه گهر ده ترسن له یه کێک له سه ربازه کانتان بدهم، نه میان ناشیت، من سه رکردهم و
 سه روکیکی دیلم، دهستم به کارناهیتم تنها له یه که حاله تدا نه بیت، نه ویش نه گهر بۆش
 سه ردانم بکات، ده رفه تی ناده می، نه وکات ده بیت ئاگاداربین له بهر نه وهی من لی ده ده م، نه و
 دوژمنی منه، پاشان پیم وتن: بهیلتن بابی ترستان لیتی نه بی)).

((به کارهینانی ته والیت کاره سات بوو، به نه نقهست ته والیت که یان گیراندبوو تا کو له
 به جیهینانی نه رکه ئایینه کانم دوابکه وم، نه ویش به بی بوونی پووناکی، هه روه ها
 گه رماوه که م ده رگای نه بوو، پاسه وان له کاتی به کارهینانیدا به دیارمه وه وه ستابوو هه روه ها
 په رده شی پتوه نه بوو، نه مه یه شارستانیان و دیموکراتیهت و مرۆفایه تیان که درۆ ده که ن و
 ده لیتن له گه له خۆمان بۆ عیراقمان هیناوه، ده یانویست به هه ر شیوه یه که بیت جارسم بکه ن.
 به لام سه بارهت به خواردن، ده لیم من زۆر خۆرینم، له سه ره تای گرتندا خواردنیان
 به شیوه یه کی ناشایسته پیشکهش ده کردم، واته له ژێر ده رگا که وه، په تم کرده وه و
 نه مخوارد، پاشان ده یانهیتا و ده یانوت نه مه یان ژمه خواردنی سوپای نه مریکییه، که من
 له گه لیدا رانه ها تبووم، له مانگی په مه زاندا گرفتیکم هه بوو، خواردنیان به نه نقهست
 دوا ده خست تا کو کاتی پارشیو ته وا و ده بوو، ناچار یان ده کردم نانی به یانی بخۆم، هه روه ها
 بۆ هه مان مه بهست به ربانگیان دوا ده خست، له ولاتی خورمادا یه که ده نک خورمایان بۆ
 نه ده هینام، موسلمان سه ره تا به ربانگی به خورما ده کاته وه،

((پرسیاریان لی کردم ئایا پۆژنامه م پی ده گات یان گویم له هه وال ده بیت، من نازانم
 له ده ره وه چی پوو ده دات له بهر نه وهی له دنیا ی ده ره وه دا پراوم نه وان هه موو جو ره کانی
 هۆکاری راگه یاندنیان لی قه دهغه کردم... ته ماشا بکه ن کی باوه پ ده کات بلین نه مریکا
 رادیو ته له فریوون و پۆژنامه له سه دام حسین قه دهغه ده کات؟

پاش ماوه یه کی درێژ له گیرانم، په یوه ندیم به پاسه وانه کانه وه باشت بوو، کاتیک بینیم لیم
 نزیک ده بنه وه و پرسیاری نۆر شتم لی ده که ن، بینیم نه مانه پیشه وه رن نه که سیاسی، کاتیک
 باسی ولات و گه له که م بۆ ده کردن، نیشانه ی سه رسوپمان له سه ر سیمایان دروست ده بوو،

لەبەرئەوێ سیاسەتەکانی ئەوان خەڵەتاندووین، جاریکیان بەکیکیان پیتی وتم: بۆش خەڵەتاندووینی و درۆی لەگەڵ کردووین کاتیکی پەيوەندیمان کەمیک پتەو بوو، سەرکەدەکانیان خیرا دەیانگۆڕین، کاتیکی گروپیکی نوێ دەهات بۆ پاسەوانیم، پێم دەوتن من هیچ دوژمنکارییەکم لەگەڵ گەلی ئەمریکادا نیە، بەلکو لەگەڵ حکومەتی ئەمریکادا، رۆژیک ئەندامیکی ئەو حکومەتە دێتە دەری و پاستیەکان دەلێت.

((لەبیرمە پۆژیکیان لەنزیک دەریاچەیی نور منیان هێنایە دەری، لەناکاو موشەکیکی کەوتەوێ کەپالەوانانی مقاومە بەرەو پووی دەریاچەکە هاویشتیان، پاسەوانەکان هاتن و بەپەلە منیا بردە ژووری، وەك خۆیان دەیانوت دەترسان، بەلام من بەو موشەکە زۆر دلخۆش بووم، پێم وتن لەگەڵەکم مەترسن ئەوانە ناچارن بەفەرمانی سەرکەدەکانیان بکەن، هەندیکجار گفتوگۆمان دەکرد، دەمبینی زۆر لەدرۆی حکومەتەکانیان توپەن، بەپاشکاوێ دەیانوت ئێمە بەداگیرکردنی عێراق پازی نین کەهاوێکیان تێیدا کوژراو، ئەوان بیرى نیشتیان و خێزانەکانیان دەکرد.

لەپۆژیکێ تردا، من بۆ چاپێکیەوتنی تۆ هاتم، پێیان راگەیاندم ئەگەر تووشی کردەبەکی تیرۆستی ببی ئێمە بەمەستمانە بێپاریزین، منیش پێم وتن لەگەڵەکم مەترسن، پێم وتن کەعێراق ئازاردبوو، ئێوێش گەرانەوێ بۆ ئەمریکاو ژیان بۆ عێراق گەپایەوێ، بانگتان دەکەم سەردانمان بکەن، زۆر بەمە شادمان بوون و تیان داوێتەکەت قبوڵ دەکەین...

کاتیکی مانم لەخواردن دەگرت، بەهەر هۆکاریکی بێت، هەر هەولیان دەدا قەناعەتم پێبکەن واز لەمانگرتن بهێنم، کەدەستەوێستان دەبوون، دەیانوت پارێزەرەکەت بانگ دەکەین، مەبەستیان تۆ بوو، ئەو تەنها کەسێکە بێتوانیت قەناعەت پێبکات، بەپاستی کاتیکی دەهاتی، داویان لێدەکردی قەناعەتم پێ بکەیت.

((هەندیک داوی ئیمزاکەیان دەکردم تاكو لاى خۆیان بێپاریزین دەمبینی هەندیکیان وێنەکەیان لەناو مۆبایلەکیاندا هەڵدەگرت، پۆژیکیان ئەفسەریکی ئەمریکی هاتە لام، هەر ئەو بوو داوی لێکردم داواکارییەك بۆ سەرکەدەیی هێزەکانی ئەمریکا بنووسم کەنەیگوازەوێ، منی زۆر خوشدەوێست، بەپاستگۆی خزمەتی دەکردم، ئەو ئەفسەرە هاتە لام و فرمیسک بەچاوەکانیەوێ بوو، وتی بۆ شوێنێکی ترم دەگوازەوێ، وتی نامەوێت لەتۆ دوورم، کاتیکی بریاری گواستەوێ دەرچوو هاتە لام و دەستی کردە ملم و دەستی کرد لەگەڵ پاسەوانەکان باش دەبوو بەگروپیکی تر دەیانگۆڕین ئەو گروپەیی داویی کەهاتن

گروپینکی خراپ بوون کاری نیستفرازی زوریان دهکرد، وه گورانی وتن بهدنگی بهرز، سهما، دهکردنی دهنگی جارس کهر، ههروههها تهپهتهپیان بهقاجیان دهکرد، بهلام ههموو نهوانه نهیانتوانی بیزارم بکه ن یان عهزیمه تم لاواز بکه ن، نه مپو لهوکاته ی دههاتم بو نه م چاپینکهوتنه، پاش نهوه ی چوومه ناو ئوتومبیله سهربازییهکهوه له مپه رینکی تهلاویان له نیوان من و نهفسهرو شوغیره کهدا دانا، من بهزنجیر بهسترابوومهوه، بههانهیان نهوه بوو نهکا له پینگا بهرهو پووی هیرش ببینهوهو پاشان ههلبیم... تهماشای حالهتی توقین و دارمانیان بکه ن.

لهکاتی نه م گواستنهوه کورتانهدا، چاوم بهدرهخت و دارخورما دهکوت کهخوم سهپهرشتی پواندینیم کردووهو بهدهستی خوم ناوم داوون، بینیم وشک بوون و فوراموش کراون، زورکاری تیکردم و هه ندیک بهیتی پر نازارم ده ربارهیان نووسی. کاتی که دهست به م کاره دهکه م (واته وتنی شیعر)^{۱۲} نهویش تهنها له بهریه ک هوبوو، کهس نه بوو قسه ی له گه ل بکه م، بینیم تهنها شیعر ده توانیت گوزارشت له ویزدانمان بکات.

(مانگرتن له خواردن)

پاش شه هیدکردنی پارێزه ر خه میس عوبیدی له پوژی (۲۱-۶-۲۰۰۶) مانم له خواردن گرت، دووان له نه مریکیه کان هاتنه لام، یه کیکیان ژه نه پال بوو، داویان لیکردم واز له مانگرتن بهینم، پێیان وتم نه ندامانی سه رکردایه تی پوژی هه شتی ته موز مان له خواردن ده گرن، منیش پیم وتن نامه یه کم بو بهینن نه مه به سه لمینن، نه وانیش نامه یه کی تاریق عه زیزیان بو هینام.

دواتر بریارمدا له گه ل هه فاله کانم مانگرتن بکه م، له پوژی یه که مه وه زیاتر له قه سیده یه کم نووسی، نهویش تا کو پوژی بیسته م، نه مریکیه کان به یانی و ئیواره چاودیری ته ندروستیان ده کردم، له نه خوشخانه پشکنینیان بو ده کردم، به خوینبه ر خواردنیان دامی، ههروهه له لوتیشه وه.

له مانگرتنی یه که مدا به دیاریکراوه یی له پوژی بیست و یه کدا، نهفسه ره کان پێیان وتم: له ته ندروستیم ده ترسن، له ته نیشته مه وه وه ستابوون، له ژوره که مدا سندوقیکی ئاسنی لی

^{۱۲} نه م کتێبه دا شیعرم کورت کردموه، تا کو به دریزێ له کتێبێکی تاییه تدا دهریچیت، مه گه ر زور پینویست بکات نمونه بهینمه وه.

بوو، كەلۈپەلەكانى تىدابوو، كىشى قورسبوو، سندوقەكەم لەدەسكەكەيەوۈ گرت و بەزىم كەردەو، ئەفسەرەكە سەرى سورما، كۆمەلىك ئەمىرى سەريان سورما بوو كەسەدام حسىن پاش مانگرتن لەخواردن بۆ ئەو ماوۈ درىژە، تاكو ئىستا پىدەكەنىت و شىعر دەنووسىت و مومارەسەى ژيانى سروشتى خۆى دەكات.

لەسەردانى يەكەمەوۈ سىمايان بەرەو باشتىر گۆرپابوو، پاسكىلىكى جىگىريان بۆ ھىنام تاكو پۇژانە بۆ ماوۈى دە تا پانزە كىلۆمەتر بەكارى بەيىنم، سوپاس بۆ خوا تەندروستىم باشە، تەنەت دىن بۆ ژورەكەم تاكو پلەى گەرمى و پىژەى شى بىيۇن ئەویش لەپۇژىكا چەندجار، تاواى لىھات خۆم ھەندىكىانم رەت دەكەردەو، بەئىنسافەوۈ دەلىم سەرپەشتى تەندروستىم زۆرباش بوو، منىش وابەستەى پىنمايە تەندروستىەكانيان دەكەم لەبەرئەوۈى لەبەندىخانە بەتەنھام، داوام لەدكتۆر كرد پىشكىنى پىروستاتم بۆ بكات، رەتى كەردەو لەبەرئەوۈى بىرواى وابوو تەندروستىم زۆرباشە، بەگالتەوۈ وىم: ئەگەر گەلەكەم وىستى زەماوۈند بىكەم ئەوا دەيكەم.

پاش شەھىدبوونى پارىژەر خەمىس عوبىدى وىم واز لەمانگرتن لەخواردن ناھىيىم تاكو تاوانباران بەسزى خۆيان نەگەن و ئەمىرىكا پارىزگارى لەپارىژەرەكانى تر نەكات، دەبىت مامۇستا خەلىل يان ئەو كەسەى ئەو پايدەسپىرىت پىم بلىن ئەمىرىكا داخووزىيەكەى جىيەجى كىردوون.

(سەرۆك چۆن ھەوالى شەھىدبوونى

ھەردوو كۆرەكەى و كۆرەزاكەى پىگەيشتە؟)

دوا كۆبوونەوۈى سەرۆك لەگەل كۆرەكانىدا لەرۇژى (۲۰۰۳/۴/۱۱) دا بوو، سەرۆك ئەوكات ھىشتا جل و بەرگى سەربازى لەبەردابوو، ئەوكات بىرپارىياندا، لەوكاتەى بەغداد جىدەھىلن ئەندامانى دەستەى پاراستن بەسەرخۆياندا دابەش بىكەن، پىكەوت دواتر لەمىواندارى خىزانىكا كەيەكىك لەگىرنگىرىن خىزانەكانى عىراق لەباشورى خۇرناواى شارى پومادى بەلام پاش بۆمبارانكردنى ئەو خانوۈ، ھەريەك بەكارى خۆى پلاوۈ لىكرد، لەتكىت لەشوىنى لەدايك بوونى سەرۆك سەدام ھەندىك لەخزمانى دىسۆزى ئامۇزگارىان كرد، كەلەيەك شوىندا لەگەل ھەردوو كۆرەكەى كۆنەيىتەوۈ تاكو نەبىن

به پراویکی چهوری هیژی داگیرکه، له وانه فەریقی یه کهم روکن ماهر عهبدول رهشید که نزدیکترین کهسی صهدام حسین بوو، نهویش بو نهوهی هیچ ههلهیهک پوونه دات، پای خۆی به وپه پری بوئیریه وه دده دات، به تاییه تی که قوسه ی زاوی نه و سه رکرده یه بوو، که گۆره پانی جهنگ شاهیدی پالنه وانی نه و دده دن، عیراقیه کان خوشیان دهویست، نه و خوشه ویستی و دلسۆزییه ی له کهچه زا کهیدا چاند که ناوی عبدالله بوو.

ههردوو کۆره که ی سه روک به ره و ناحیه ی عۆجه که وتنه پێ، به لام عوده ی بریاریدا نه و شه وه له مالی خزمیکی بمینیتته وه، له ژووره کانی تری خانووه که گوئی له ته قینه وه بوو، ههستی کرد خه بهریان لیداوه، خۆی و قوسه ی برای بریاریندا له پارێزگای سه لاهه دین بچنه ده ری، نهویش له گه ل عه بد حمودی سکریتی تاییه تی سه روک که سه روک داوی لیکردبوو له گه ل کۆره کانی بمینیتته وه، هه موویان پوویانکرده سنوری سوریا، به ره و گوندیکی سه ر سنوری سوریا پزگاریان بوو، نهویش به هاوکاری عه شیرته دلسۆزه کانی عیراق.

تارمایی جهنگ به هه موو ناوچه که وه دیار بوو، بۆنی باروت و مردن له هه موو سوچی که وه ده هات، چاوی واشنتۆن و دیک چین و پامسفیلدو پۆل بریمه رو ولفوفیتز به ره و سوریا بوون، نهویش به وه ی سه رکه وتن لهویش به ده ست بهینن، وایانده زانی نه وه ی پاش که وتنی به غداد هاتوو له سوریا ش به ئاسانی ده ست هیژی مارینز ده که ویت.

سوریا هه ولیده دا نه و شه په له خۆی دووربخاته وه، تا کو گه له که ی و ناوچه که له کاولکاری زیاتر بپارێزیت، کاتی که ده سه لاتی سوریا زانی ههردوو کۆره که ی صه دام حسین و عه بد حمود هاتوونه ته ناو خاکی سوریا وه، پێشوازی له قوسه ی و عه بد حمود کرد، به لام به عوده ی وت خاکی سوریا جی بهیلتیت، ده بیئت نه و شوینه ش دیاری بکات که بۆی ده چیئت، هۆکاره که شی نه وه یه ده توانیت قوسه ی و عه بد بشاریتته وه، له به ره نه وه ی که سایه تی قوسه ی ده ناسن، به لام عوده ی له ناو عیراقیه کان دوژمنی زۆره، که هاتوونه ته سوریا، نه و له وانه لیی ده ترسان به تاییه تی خزمانی خۆی که دوژمنایه تی له نیتوانیاندا هه یه، نه مه جگه له وه ی ئه مریکا پیده زانیئت عوده ی له ناو خاکی سوریا دایه،

لەبەرئەو سوریای باجیکی گەورەى ئەم گاشیته دەدات مەبەستى ئەمریکایە.

بەلام قوسەى پازى نەبوو براکەى جیبهیلێت، پاشان هەرسیکیان گەپانەووە بۆ عێراق، بریاریاندا لەموسڵ بمیننەو، چونکە قوسەى پەيوەندى باشى لەگەڵ خەلکى ئەویدا هەبوو، هەروەها لەلایەن سەرکردەى پاسەوانانى تايبەت و گەورە سەرکردەکانى سەربازى خەلکى موسڵ خۆشەويست بوو، بۆ هەماهەنگى لەگەڵ سەرکردەى کردەکانى مقاوومە، بەلام عەبد حمود کاتیک دەگەنە سنور بریارى گەپانەووە دەدات و قوسەى و عودەى بەجى دەهیلێت تاكو بریارى خۆيان بدەن، هەردوو براو مستەفای کوپى قوسەى مالى کەسێک هەلەدەبژێرن تاكو ببێتە بارەگایەکی نیمچە هەمیشەیی لەویدا ئیخبارى دەکرین.

۸ چیرۆکی ئیخبارى کردن:

شاهیدیک دەلێت (ص) کەکەسێکی نزیکى سەرۆک سەدام حسینەو جیگەى ریزیهتى و پەيوەندییهکی پتەوى لەگەڵ قوسەى هەیه، وردەکارى چیرۆکی شەهید بوونى عودەى و قوسەى و مستەفا دەگێڕێتەو:

لەرۆژى (۲۰۰۲/۴/۵) جەمال مستەفا هاوسەرى خەلەى کچى سەرۆکمان لەگەڵدا بوو من و کوپەکەمى برده کەرەفانەکەیهو لەنزیك مزگەوتى ئوم ئەلتبول لەوى چاومان بەقوسەى کەوت، کەکەمال مستەفاو سکرتیرەکەى و دوو ئەفسەرى لەگەڵدا بوو، واریکەوتین کەکوپەکەم لای ئەوان بەجى بهێلم تا بگەم ئەو شوینەى بۆمان هەلبژاردبوون خۆيان و خێزانەکانیان لەویدا، ئەویش بەئاگادارى سەرۆک پاش دوو مانگ، زۆر تووشى کتوپڕى بووم کەعودەى و قوسەى چوونە لای نواف زیدان، کەپاسەوانەکانیان لەگەڵ بوو بەناوى فلان و فلان و کوپى فلان و خوشکەزاکەیان فلان، کەدواتر توانى پارەکانى عودەى و قوسەى بدزیت و پابکات، کەپارەو ئالتونیکى زۆرە، کەسێک هەبوو چاوى لەو هەموو پارەیه بوو کەلەوانە بوو هەلەهاتن، بینیان دووکەس نواف زیدان و پاسەوانیکى عودەى و قوسەى لەسیاجى مالهەو هەلەهاتن، ئەو مالهى ئاوانەکەى تیدا پوویدا، بەرزى سیاجەکە یەك مەترو نیو بوو، سى جانتای پڕ لەپارەیان لەگەڵ ئالتوندا هەلەدایە پششى سیاجى خانووەکەو، ئەویش لەبەرەبەیانى زۆرێکدا، پاشان بەو ئۆتۆمبیلەى چاوپێى دەکردن

مەلھاتن، كاتىك تاوانبارى سەرەكى نەواف گەپرايەوھ بۆ خانوۋەكە بەتەنيا بوو، ھەموو ئەمانە بەرلەھاتنى ئەمىركىيەكان بوو.

لەكاترۇمىر دوۋى شەۋى داھاتوودا نەواف و براكەى دەچنە لای سەركردهى ھىزەكانى ئەمىركا لەموسل، كەئەوكات ناۋى دىقىد بترىوس بوو، پىيى وتن عودەى و قوسەى لەناو خانوۋەكەى مندان، لەنوسىنگەكەى بترىوس شىخىكى موسلى لىبوو كەلەبترىس زۆر نزيك بوو شەۋان دەھات بۆ لای ئەمە ئەو شىخە گىپرايەوھ (داۋاى لىبوردن لەناو نەھىنانى دەكەين) ئەمىان چىرۆكى يەكك لەشىخەكانە.

ھەمووان بەئۆتۆمبىلىكى مەدەنى ھاتنە دەرى پاش پشكىنى شۆينەكە پاش كاترۇمىرونىيوك پترىوس بەتەنيا گەپرايەوھ، داۋاى لىبوردنى لەمىوانەكەى كرد، كەدواتر بەدەستى ھىزى مقاوھەمە دەكوژىت، پاشان پترىوس بەپەتلىك لەسەياری ھامفى و زىپۆش دەردەچىت و تاوانبارى سەرەكى نەواف لەپىشەوھيانە، كاتىك گەيشتنە خانوۋەكەى، نەواف چوۋە ژوورى، بىنى قوسەى و عودەى و مستەفا خەوتوون، ھاتە دەردەوھ بەپەنچە ئامازەى بۆ سەرەوھ كرد بۆ ئەمىركىيەكان كەدۆخەكە ئۆكەيە. پاشان لەگەل كورپەكەى (ش) سواری ئۆتۆمبىلىكى ھامنى بوون، خاۋلىيەكى دابەشانىداۋ مالكەى بۆ ئەمىركىيەكان جىھىشت كەچۇنيان دەۋىت ۋاھەلسوكەۋتى لەگەل بكن.

(ص) شاھىد دەلىت زەنگى تەلەفونەكەم لىيدا قسەكەر دراوسىكەم بوو كەپروداۋەكە لەتەنىشتىيەوھ پوويدا، داۋاى لىكردم دەريازيان بكم واتە (عودەى و قوسەى و مستەفا) لەگەل كۆمەلىك لەپياۋان پۆشتىن بىنيان شەر دەستى پىكردوۋە، گويمان لىبوو ئەمىركىيەكان داۋايان لەقوسەى و عودەى و مستەفا دەكرد خۇيان بدەن بەدەستەوھ، بەلام قوسەى بەئارپى جى سىفن لەپەنچەرەيەكەوھ ۋەلامى دەدانەوھ، لەپەنچەرەيەكى ترەوھ عودەى بەقەناس لەگەليان دەجەنگا، بەلام مستەفا لەسەربانەوھ تەقەى لىدەكردن، بەلام زەۋيەكە بە (۲۰) تانك و (۲۰) زىپۆش و (۲۰) ئۆتۆمبىلى ھامفى گىرابوو، پاشان ھىزى پىشمەرگە ھات بۆ پالپشتى ئەمىركىەكان، ھەر ھەوليك بۆ رزگار كردنيان مەحال بوو بىستمان توانيان (۱۳) ئەمىركى بكوژن. پاش ئالۆز بوونى دۆخەكە، ھىزى ئەمىركى موشەكى گازى تىگرتن و خانوۋەكەيان تەقاندەوھ...

نەمدەويست برىنى نوئ بكمەوھ، بەلام برىنى سەرۆك صەدام حسين سارپژ نەببوو،

مەگەر تەنیا بەرزگارکردنى عىراق سارىژ بىت لەدەستەى داگیرکەر گورگەکانى... من دۇنيا بوم كەسەرۆك لە ھەموو برىنەکانى بەھىزترە تەنیا برىنیک لەدلىدا ھەبىت عىراقە... ئەمەش ھانى دام لى بىرسم چۆن ھەوالى شەھىدبوونى ھەردوو كۆپرەكەت و كۆپرەزاگەت پىنگەبىشت، وتى:

كاتىك برىارمدا پەنا بۆ كارى نەينى بەرم؛ وەك چۆن سالى (۱۹۵۹) دەمانکرد، پۆزانى خەباتى نەينىم، لەدەرگای عىراقىەكانم دەداو سەردانى مالىانم دەکرد... ھەموو نەو سالانى كەلەگەل گەلەكەمدا كارم کردوو، ئەگەر گەلەكەم نەمپارىزىت جگە لەدەستەى پاسەوانان، ئەوا بەخوا كەموكورتى ھەيە دەبىت من شتىكم كردبىت))

لەپۆزىكى مانگى تەموزى سالى (۲۰۰۳) لەمالى عىراقىەك بووم، زۆر پىشوازى لىكرەم، لەدەموچاويدا تىكچوونم بىنى وتى: گەورەم دوو دلم كەئەم ھەوالەت بدەمى، وتم: دوودل مەبە، وتى: عودەى خۆتان خۆش، بەبزەيەكەو پىم وت: ئافەرىن، سوپاس بۆ خوا، پاشان وتى: ھەرۈەھا قوسەيش، دووجار ئافەرىن، سوپاس بۆ خوا پاشان وتى گەورەم مستەفاش شەھىدبوو، وتم: سى جار ئافەرىن و سوپاس بۆ خوا كەسەربەرزى كردم بەو پالەوانانە، كەلەپى نىشتىماندا شەھىدبوون، سازشيان نەکردو خيانەتيان نەکرد، سوپاس بۆ خوا بۆ قەزاو قەدەرى، ئەوان پۆلەى عىراقن حالىان وەك حالى ھەموو ئەوانەيە كەبۆ عىراق شەھىدبوون.

پىش ئەو ھەندىك سەركردەى سەربازى و خزمان و ھەندىك عىراقى ئامۆزگارىان كردم كەبا عودەى و قوسەى پىكەو نەبن تاكو بەيەكجار نەياندۆپىنين، ئەوكات وتم: ھەرچى خوا بىەوئىت خىرى ئىمەى تىدايە، ئەوان خەباتكارو فىداكارى عىراقن، من ھەست دەكەم ھەردو كۆپرەكەم و كۆپرەزاكەم لای خوان و ئەوان فىداى عىراقن، تادواسات جەنگاون و ھەلنەھاتوون.

ھەرگىز بەبىرماندا نەھاتوو، كەعىراق بەجى بەئىلین و وەك ترسنۆك پابكەين و بەدوى ژيانى ھىچدا بگەپن، لەبەرئەو ھەى ئىمە لەدەرەو ھەى خاك و خۆلى عىراقى ئازىز خۆمان ناناسين.

ئىو ھەر كۆپى براى من، ھەموو عىراقىەكان برامن، دەبىت سەركردە دوو دل نەبىت، دەبىت كۆپى خۆى پىش كۆپى خەك بخاتە ناو جەنگەو، لەجەنگى عىراق ئىزاندا عودەى

و قوسه‌ی له‌به‌ره‌ی جه‌نگ بوون، نه‌وکات ته‌مه‌نیان منداڵ بوو... عه‌ره‌ب به‌پشتی خوا سه‌رکه‌وتوو ده‌بن، به‌لام زۆربه‌یان خیزانی خویان پیشکه‌شی نیشتیمان ده‌که‌ن، له‌به‌رنه‌وه ده‌بیّت ژن به‌ینم پاش نه‌وه‌ی بینیم کوپه‌کانم بۆ خزمه‌تی عیراق باش بوون، له‌گه‌ڵ نه‌وه‌ی مه‌موو عیراقیه‌کان کوپم.

کاتی‌ک جه‌نگ له‌وپه‌ریدا بوو له‌سالی (۲۰۰۳)، پیش بانگه‌شه‌کردنی داگیر کردن، یه‌کێک له‌کچه‌کانم داوای لیکردم باخیزانه‌کانمان بجێته شوینی‌ک له‌ده‌ره‌وه‌ی عیراق، له‌به‌رنه‌وه‌ی ئافره‌ت بوون، تا‌کو له‌گه‌ڵ برا‌کانیان بۆ جه‌نگ خۆمان ئاماده‌ بکه‌ین، داواکه‌م په‌تکرده‌وه به‌لام دیسان دووباره‌ بووه‌وه ئه‌ویش پاش نه‌وه‌ی جه‌نگ زۆر توند بوو دوژمن ماله‌و مال به‌دوامانه‌وه‌ بوو، وتم: نه‌خێر ئێوه‌ جێژتان له‌ده‌سه‌لات و ده‌ستکه‌وته‌کانی بۆ ماوه‌ی زیاتر له‌ (۳۰) سال وهرگرتوو، ده‌بیّت نه‌مپۆ له‌ئاگرده‌ وه‌ک گه‌لبن، به‌ته‌واوه‌تی په‌تم کرده‌وه.

له‌زۆرلايه‌نه‌وه‌ پیشنیارم بۆ ده‌هات بچه‌ ده‌ره‌وه‌ی عیراق، ده‌موت چۆن بچینه ده‌ره‌وه‌و گه‌لی عیراق له‌گه‌ڵ چاره‌نووسی چاوه‌پوانکراودا جێبه‌یڵین، به‌لام نه‌وانه‌ سه‌دام حسین ناناسن، نازانن عیراقی شه‌ریف ته‌نیا به‌ژێانی شه‌ریفانه‌ رازییه‌، نه‌گه‌رنا باشه‌هید بکریین، به‌لام به‌کریگیراوانی هه‌میشه‌ بۆ لای بیانی راده‌که‌ن تابیانپاریزیت. سه‌یرکه قیژه‌ونی ئه‌مریکا گه‌یشته‌وه‌ته‌ چ ئاستیک، نه‌وان به‌و داواکارییه‌ پوچه‌وه‌ نه‌وه‌ستان که‌من و خیزانه‌که‌م عیراق جێبه‌یڵین، به‌لکو پیشتر پیان وتم ئه‌ویش به‌هۆی پێگایه‌کی نادبلۆماسی، که‌ فشار ده‌خه‌نه‌ سه‌ر هه‌ر ده‌وله‌تیک که‌په‌نای بۆ به‌رم تا‌کو ته‌سلیمی نه‌وانم بکه‌ن، نه‌گه‌ر له‌ناو عیراقیش بمینمه‌وه‌ نه‌وا به‌هه‌ر پێگایه‌ک بووه‌ ده‌مگرن، نه‌گه‌ر داواکاریه‌کانیان قبول نه‌که‌م، نه‌مه‌ش نه‌وه‌ ده‌رده‌خات نه‌وان سووربوون له‌سه‌ر داگیرکردنی عیراق، سی هۆکاریان دانا بۆ نه‌وه‌ی داگیرکردنی عیراق هه‌لال بکه‌ن: چه‌کی کۆکوژی، په‌یوه‌ندی له‌گه‌ڵ قاعیده‌، پاشان رزگاریبوون له‌سه‌دام حسین له‌به‌رنه‌وه‌ی دیکتاتۆره‌.

به‌لام به‌دلنیا‌یه‌وه‌ سه‌دام حسین ناناسن، که‌ناتوانیّت عیراق به‌جی به‌یڵیت، که‌نه‌وه‌ی هه‌لبژارد ده‌بیّت له‌سه‌ر خاکی ولاته‌که‌ی شه‌هید بکریّت.

لیژه‌دا کاتی نه‌وه‌ بوو لێی بپرسم سه‌باره‌ت به‌سه‌ردانی خیزانه‌که‌ی ده‌مویست له‌و گۆشه‌گیریه‌ ده‌ریبه‌ینم، نه‌گه‌ر پازی بوو داوای خیزانه‌که‌ی ده‌که‌م که‌ زۆری بیرده‌که‌ن، ده‌مزانێ ئه‌میش بیریان ده‌کات، به‌لام وتی:

((مامۆستا خەلیل، هیچ داوايەکی تۆ ڕەت ناکەمەوه، دەزانم تۆ پیاویکی ئازاد بەشکۆیت، بەلام بۆ پاراستنی میژووی خۆم و شەرەفی عێراق. ڕێگە نادەم خێزانەکم سەردانم بکەن، لەبەرئەوهی ئەمریکاییەکان خاوەنی قسەی راست نین و ناتوانم متمانەیان پێبکەم، نامەوێت پەيوەندی تەلەفونی بۆ خێزانەکم بکەم لەبەرھۆکاری کۆمەڵایەتی و دەروونی، ئەو کچە دەست دەکات بەگریان ئەویان بەکڕۆزانەوه، بەلام دەلێم سوپاس بۆ خوا، مادام تۆ ھەوالیانم بۆ دینیت، ئەوا تۆ کوڕو برامی)).

هیچ رۆژێک جێم نەهێشتوووە و خوازیاری ئەو نەبوویم کە بەزۆوترین کات بێمەوه دیدەنی، کەسێکی وەک ئەم سەرکەردە و مرقۆفە گەورەیه هیچ شتێک قەرەبووی ناسینی ئەر ناکاتەوه، بارودۆخ وای خواست من لەدیلدا ئەو بناسم و کاتژمێر لەدوای کاتژمێر گۆیی لێبگرم، ئەوێ خەمبارم دەکات ئەوێ دەبینم زیندانی چوار دیواره، تەنانەت لەدیلکردنیشدا ھەرمەزن بوو، شیشی زیندان تێکی نەشکاند، ھەروەھا جەبەرۆتی دوژمن چۆکی پێدانەدا، وەک ئەوێ کردەوێ پالەوانان لەدەرەوێ دێلکردنی ببینیت و ھەستی پێبکات، ئەمەش زیاتر بەھێزو پتەوی دەکەرد کە پۆژی سەرکەوتن نزیکە، عێراق بەھۆی مقاویمەتی ئازاو، زۆر جوانتر دەگەرێتەوه بەدریژایی میژوو عێراق تووشی داگیرکاری زۆر ھاتوو لەنەتەوێ دڕندەکانەو، تووشی کردەوێ تێکدان و گیرەشیوینی و کۆکۆژی و کوشن ھاتوو، بەلام وەک سیمرخ ھەڵدەستێتەوێ داگیرکەرەکان دەردەکات و تەپۆتۆزی داڤمان و کاولکاری لادەبات تابگەرێتەوێ لای بوونیادنانی شارستانی سەرلەنوی.

بەشى سىانزەيەم

سەرۆك صەدام حوسەين چۆن دەرۋانىتە ئاينىدە ؟

ئەو تۆلەكردنەوەى جوولەكەيە لەسەردەمى نەبوخوزنەسر هەتا صەدام
حوسەين، هەروەها تۆلەكردنەوەى كىسرايە لە زىقارو موسەننا و قادسيەى
يەكەم هەتا قادسيەى دووهم، قادسيەى صەدامى مەزن كە عىراقى لە شەرو
رق و كىنەيان رزگارکرد.

(لەياداشتەكانى سەرۆك صەدام حوسەين لە زىنداندا)

ئەمىرۆ گۆرەپانى عەرەبىيى ۋەك بارستايىيەكى گەورەى مېن واىە كە دابەش دەبىنت لەنىوان عىراق ۋ فەلەستىن ۋ لوبنان ۋ سودان ۋ سۇمالدا، پاشان ھەپەشە لەسەر سوربا، لەھەولئىكدا بۆ ئاگرىەردان لەھەموو ناوچەكە ئەمەش ۋەك رىگەخۆشكردنك بۆ " خۆرھەلاتى ناوھەراستى نوئ" يان ئەوھى پېئى دەوترىت سايكس بىكۆيەكى نوئ، بەپېئى ئەوھى ئەمىركا ھاوپەيمانەكانى دەيانەوئت. لەناو پووداۋەكانى ئىستاشدا كە ئامازە بە تەقىنەۋەگەلىكى گەورە دەدات، ھەپەشەى ئەمىركا بۆ ئىران دەستىپىكردوۋە بۆ ئەوھى دەستبەردارى بەرنامە ئەتۆمىيەكەى بىت، ھەروھە ھەولەكانى كىشمەكىشى نىوان لاىە پەيوەندىدار بەكىشمەكانەۋە سەرىھەلداۋە. زۆرىكىش ئەو پرسىيارە دەكەن كە ئايا ئەمىركا ئىسرائىل لەئىران دەدەن كە ھاوپەيمانى ئەوانە لەپووداۋە وئرانكارىيە پلانگىرپىيەكاندا لەدژى عىراق..

ئەمىركا ۋ ئىران

لەسەرۆك ھەدام ھوسىنم پرسى، كە ئەو لەھەر كەسىكى تر زىاتر ئىران دەناسىت. عىراق بەدرىژاىي مېژوۋى بەدەست بەلاۋ نەھامەتىەكانى ئىران ۋ سەفەۋىيەكانەۋە نالاندۋىەتى، ۋوتى:

" ئەمىركا لەئىران نادات، ھەروھە ئىسرائىلىش. ئەمىركا كە پىگەى بەئىران دا پۆلىكى گەورە بگىرپىت لە وئرانكردى عىراقدا، ۋاتە دوژمنى بنەپەتى ئەو برىتىيە لە بەرھەلستىبى عىراقى نەك ئىران. لەماۋەى جەنگى عىراق ئىراندا، سەردانى شوئىنەكانم كرىوۋە ناوچە بەناوچە، پەل بە پەل بەئاگابووم لەو ھىزەى كە ھەمانە، جۆرى چەكەكانمانم لەبىرە. لىرەۋە من ھەموو پلانەكانى ئىران دەزانم. پاشانىش شىعەكانى عىراق پىكھاتەۋ ھاۋىەشى نىشتەمان، زۆرىنەى سوپا دلیرەكەمانم.

" بەلام ئەوھى زىاتر ئازارم دەدات ئەوھى كە عەرەب ۋەك سەىركەرىك لەبەرامبەر ئەو دوژمنكارىيەدا ۋەستان كە كرايە سەر لوبنان لە تەمووزى ۲۰۰۶دا بەۋەش ھەلىكبان

بەخشىيە ئىران بۇ ئەوھى يارىيى بەھەست و سۆزەكان بىكات. ئىستا كوان ئەو ەھەبانە كە پىشتەر ەھەبووين؟

" بەلام بەنسبەت ەھەپەشەكانى ئىسرائىلەو ەھەدۇ ئىران، ئەوا ئىمە ەھەبارەيەو ەھەزموونمان ەھەيە. ئىرانىيەكان داوايان كەد بىنە ناو عىراقەو ەھەبۇ ئەوھى ەھەدۇ ئىسرائىل بەنگن، بەلام ئەو ەھەلمان ەھەدەستدان كاتىك پىمان ووتن دەبىت ناشتى ەھەنىوانماندا ەھەبىت ەھەتا پىگەتان پى بدەين بەناو خاكەكانماندا بىقۇن بۇ قودس! بەلام ئەوان ووتيان: بەغدادو پاشان قودس. بەنسبەت مەسەلەي لوبنانىشەو، ئەوا مەن پىموايە بەرگرىي لوبنانى ئاسان نىە ەھەروەھا ئەو پىاوەي كەپىشەوايەتى دەكات، ئەگەر پلانگىپى لەسەر لوبنان نەكرىت وەك كاغەزىكى قورس لەھاوكىشەي لوبنانىدا، ئەوا لووتى ئىسرائىل لەخۇلدا دەگەوزىت و دەكەوئە چالەو ەھەتا ئەگەر كىلگەكانى شەعباش نەگەپىنەو ەھەكە مەن پىم باشترە ئىستا نەگەپىتەو ەھەبۇ ئەوھى بەرگرىي لە باشورى لوبنان بە تاودارو داگىرساويى بىمىنئەو، پىم باشە كىلگەكانى شەعبا پىكەو ەھەگەل كىشەي فەلەستىن و جۇلاندە چارەسەر بىكرىن.

" لەجەنگى عىراق ئىراندا، دىلخۇش دەبووم بەوھى كاتىك پىمدەوترا ئەو ئەفسەرە كەردە، زىاتر لەو دىلخۇشىيەي كە ئەگەر ەھەرب بوایە. ئىران بەدور لەھەر ئىعتىبارىك وەك بەك ەھەدۇ ئىمە جەنگاو، ئەو دەيەوئە جەنگىكى تايىبى بەسەر گەلەكەماندا بسەپىنئەت كە پىكەتە نىشتەمانىيەكەي لەيەك ەھەلوەشىنئەت، (ئىران و ئىسرائىل) یش دوو سوودمەندى سەرەكىن لەوئىرانكەردنى عىراق و شكستەئىنان بەھەرب.

" ەھەركەسىك بلىت ئەمرىكا لەئىران دەدات، مەن پىچەوانەي ئەو دەلئىم. ئەمرىكا ئەگەر بىرارى دا، ئەوا پىوئىستە لەسەرى ەھەزىك لەسەر زەوى ئامادە بىكات لەگەرووى ەھەرمز و خۇرەلاتى كەندەوى ەھەرب، كاتىكىش كە ئىران گەروەكە بە مووشەك و تۇپھاوئەز دادەخات. ەھەلئىدانىكى ئەمرىكاش لەئىران نەرخى بەرمىلىك نەوت لە ۱۵۰ - ۲۰۰ دۇلار بەرز دەكاتەو، ئەو ەھەش پىشېبىنىكراو ەھەئىران گەروەكە دابخات ئەگەر پووبەپووى ەھە ەھەزىك بوو ەھە.

" بەلام بەنسبەت سورىاوە، ئەوا پىوئىستە لەسەرى وورىابىت. ئىران توانای زىاترى دەبىت بۇ ئەوھى بەرەلستكارىي لوبنانى درىزىكەتەو ەھەپەرى پىبىدات چۈنكە

بەشیوەیەکی راستەوخۆ پەیوەندیدارە بەوێوە. سوریا ئی لە پڕۆی سیاسییەو ووشیار بەئاگایە، راستە ئێو لە بەرھەڵستی دەترسێت چونکە پڕۆشی ناوخی تاییبەتمەندی خۆی ھەیە. لەبەرئۆھندی سوریا ئی نێ بەرھە جۆلان بکاتەو، ئێوانیش جۆلان بە ئامانجی کۆتایی خۆیان نازان ھەتا لەسەردەمی حافز ئەسەدیشدا، بەلام لەبەرئۆھندی ئێو دایە سنوری خۆی لەگەڵ لوبنان بکاتەو و پشتیوانی لەبەرھەڵستی لوبنانی بکات و دەروازەکە لەبەردەم خۆبەخشاندا والابکاتەو. پاشان پەیوەندی ئێوان لوبنان و سوریا ھەمیشە پەیوەندییەکی باش بوو، کاتیکیش کە دەستووردانیکی دەرەکی دەبێت، ئێو ئێم پەیوەندییە ئالۆز دەبێت. بۆیە پێویستە لەسەر کەسوکارەکانمان لە لوبنان لەدەرەوێ چنگ و چەپۆکی ئەمریکاو کیشەکە لەگەڵ برا سورییەکانماندا چارەسەر بکەن، چونکە خێراتر لەوێ ھەندیک کەس پێشبینی دەکەن، بەھۆی بەرھەڵستکارانی عێراقییەو، ئێو چەپۆکە لەناو دەچێت و نامینێت.

" ھەرۆھا دەلێم ئیسرائیل چاوەڕوانی ھەڵکردنی گلۆپ سەوز دەکات بۆ ئێوێ لە کورە ئێتۆمیەکانی ئێران بدات. بەلام لەبری ئەمریکا ئێو ناتوانێت ھەستێت بەلێدانی ئێو ناوچانە ئێران، مادام ئێران ئێو مووشەکانە ئێ ھەیکە دەگەنە ئیسرائیل. ئیسرائیلی سەقامگیری بۆ عەرەب ناوێت، بەلکو دەیەوێت نیوھیان بەئێرانەو سەرقال بن و نیوھەکی تریشیان لەگەڵ ئیسرائیل. ئێمە تێبینی ئێو مان دەکرد لەسالی ۱۹۸۸ وە ھەتا سالی ۱۹۹۱، یەك گولە لەلایەن ئیسرائیلەو بەئاراستە ئی لوبناندا نەتەقیو، ئێگر عێراقیش وەك پڕۆشی پێشووی بمایەتەو، ئێو پێمان دەووتن پێویستە لەسەر ھەمووان کار بۆ سەرلەنوێ بوونیادنانەوێ لوبنان بکەن.

"بەلام تورکیا، لەدەرەوێ ئێو ھێلەو کە ئەمریکا بۆی دیاریکردووە ھێچ ھەلسوگەوتێک ناکات. ئێو پێگەپێدانەش لەبەرئۆھەندیدا نییە کە دۆژمانیەتیەك لەئێوان تورکەکان و کوردەکانی عێراقدا دروست بکات.

"بەنسبەت ئەمریکا شەو، ئێو ھەندە ھێزی ھەیکە بەشی ئێو بکات چی دەوێت لەئێراندا وێرانی بکات، بەلام لەپەرچەکردارەکە دەترسێت کە ئێران گەرووی ھورمز داخات. بۆیە، بە ووریاییەکی زۆرەو دەپوانێتە مەسەلەکە، بەتاییبەتی کە جیھان بەرگی جەنگێکی نوێ ناگرێت. ئێگر ھەلکوئانە سەریکی ئەوروپیی لەدژی ئێران ھاتەکایەو، ئێو

له ريگه ي ووشكانيه وه نابيت، بويه نهو كه لگه ي نابيت، له بهر نه وه پتويسته له سهر يان حساب بۆ په رچه كرداري ئيراني بكن له گه رووي هورمز چونكه هيزه ووشكانيه كانى ئيران له خوړه لاتى گه رووه كه دا بوونى ههيه، نه گهر نهو هيزانه شيان كه ئيستا له عيراقدان به شى نه كرد، ئايا هيزى كى گه وره ده نيرن بۆ ئيران، نهوا له م كاته دا تيوه گلانيان گه وره تر ده بيت له تيوه گلانيان له عيراق، داخستنى گه رووي هورمزيش ده بيته كاره ساتيك بۆ جيهان، نابوزى جيهانىش له پاش به رزبوونه وه ي نرخه كان به هو ي جهنگى عيراقه وه هه ر زياته يه كى ترى پتوه رى بۆ نه وت قه بول ناكات.

"هه روه ها وا ي ده بينم كه خوړئاوا ده سته وسان بووه له ليدانى ئيران چونكه نهو ليدانه كوژنده ده بيت بۆ خو ي، پاشانىش نه مريكا به پتوي به رزووه نديپه كانى ليك گه يشتن له گه ل ئيراندا دروست ده كات، گه لي عيراقيش باجى نهو ليتيگه يشتنه له سامان و سه ربه خو ي و به كيتيه نيشتمانى به كه ي ده دات. هه موو نهو زاوه ژاوه ش له سه ر ئيرانه بۆ سه ر قالكردنى عه ربه به و كيشه يه وه، زايونيزميش نايه وي ت له ئيران بدات. نه مريكا بۆ نه وه نه ها تووه بۆ عيراق بۆ نه وه ي سه دام حوسين له سه ر حوكم لابات، نه گه رچى نهو ئامانجه ش پانه گه يه نراو بوو، به لكو له پيناو ستراتيژيه تى كى ماوه دريژدا بووه كه له ريگه يه وه ئامانجه زايونيزميه كان به دى دين، نه گه ر نه مريكا كوره نه تو ميه كانى ئيران به مه ترسي دار داده ني ت له سه ر قه واره ي زايونى، نهوا نهو يان نه م قه واره زايونيه له ئيراني ده دا پيش نه وه ي ئيران بگاته قوناغى پيتاندنى يو رانيوم، وهك چون زايونيه كان له درى كوره نه تو ميه كانى ته مووزى عيراق نه نجاميان دا. بويه نه مريكا به ره له ستى عيراقى به مه ترسى ده زانيت نهك نهو گروپانه ي كه په يوه نديان به ئيرانه وه هه يه يان ده ستيوه ردانى ئيراني له عيراق.

"نهو په رى نه وه ي كه ده كريت پيشبىنى بكه يت، نه وه يه فرۆكه كانى نه مريكا چه ند ئامانجى كى ديارى كراوى ئيران بۆ ماوه يه كى كورت بومباران بكن، دواى نه وه ئاگر به ست پاده گه يه ني ت. به لام پتويسته له سه ر نه مريكه كان حساب بۆ په رچه كرداره كانى ئيران بكن. نه گه رى نه وه ش هه يه، نهو يش نه گه ري كى لاوازه، كه نهو ليدانه له لايه ن ديموكراته كانه وه نه نجام بدرى ت نهو يش به بپيارى كى نه نجومه نى ئاسايش نهك به بپيارى كى نه مريكى وهك نه وه ي له عيراق روويدا.

"مه ترسى ئيرانم بۆ به ديارخستن وهك نه وه ي له واقيعدا ده گوزره يت، واته مانۆرى كى

پىكوتىك و تەواوم بۆ كۆردى. ئىستا ئەمىرىيەكان و فەرمانپەرەوا عەرەبەكان زىاتىر لەپىشىدۇ.
لەپادەى مەترسى ئىسرائىلەكان تىگەشتىدۇ. دەلىم ئەگەر ئەمىرىيەكان گىرەتەكان لەغىزاق
چارەسەر بىت، ئەوا لەوانەى گورزىك لەئىران بوشىن، لەوكاتەدا تەنھا ئەمىرىكا ناچىتە
جەنگەكەو، بەلكو بەھاپەيمانىتى دەبىت لەگەل ولاتانى ئەورپىدا. ئىرائىش بەنسەت
ئىمەو، وەك عەرەب، زىاتىر لەئىسرائىل بۆمان مەترسىدارە، پىوستە لەسەر عەرەب ئەو
بزان. وەك دەزانن لەمىژەو، پەيماننامەىك لەئىران و جۈولەكەدا ھەيە، كاتىك
شا نەبوخوزنەسەر ھەستا بەدىلكردى جۈولەكە، ئەو ھەي كەبە بەدىلكردى بابلى ناسراو.
پاشان پەيمان بەستن لەگەل كۆرش كە جۈولەكەكانى گىرپاىەو بۆ فەلەستىن... بەلام ئەگەر
ئىران بوو خاوەن بۆمبى ئەتۆمى، ئەوا پىداكىشانى زۆر زەحمەت دەبىت^{۱۲}.

پاشان سەرۆك بەردەوام بوو لەسەر قەسەكانى...

" ئەو ھەي لەدەورمانە. دلخۆشمان ناكات، ئىمە بەدىمان نەھىناو، ناشتوانىن پىكرى
لەيكەين، بەلام دەتوانىن بەرامبەرى بوشىن و پووبەپووى بىيەو. ئەم جەنگە
كەلەباشورى لوبنانە، ئىسرائىل دروستىكر، بە فەرمانى ئەمىرىكا بەرەيەكى فراوانى
دروستكر بۆ ئەو ھەي نىكاو سەرەنجەكان بگۆيژتەو، ئەو ھەي كەلەغىراقدا پوودەدات، بەلام
ئەو خستىە ناو كىشەوگرفتىكى راستەقىنەو، ئەنجامەكەش لەبەرژوۋەندى كۆشش و
خەباتى. مەوى و عەرەبى دەبىت. ئىسرائىل بەرگەي جەنگىكى درىژ ناگرىت، ئەو ھەل
دەدات خەلگ لەباشور كۆچ پىبكات ئەو ھەي لەسۆنگەي ئەو قەناعەتەيەو كە ناوچەيەكى
ئاسايش لەئىران خۆي و جەنگاۋەرەكاندا دروست دەكات، قورسايەك دەخاتە سەر
تۆپاۋىژەكانى بەرگىرى و چەكەكەي. حزبوللاش بەردەوام دەبىت لە بۆمبارانكردى
زايۇنىزم سەرەپاى نابەرابەرى ئەو دوو ھىزە. بەلام ئىسرائىل لەپووى سىياسى و دەروپى
و ئابورىيە ناتوانىت بەرگەي پەوشى رابوونىكى سەربازى درىژخايەن بگرىت. بەپى ئەم

^{۱۲} - بىرم دىت رۇژىكان لەگەل سەرۆكدا بووم لەسەربازگەي كۆيەر. ھەوالى ئەو ھەي پىگەشتىبوو كە ئىران يارى و سوكايتى
بەغىراق دەكات و دەست لەئاسايشى غىراق وەردەدات. جگە لە كۆشتن و دەستىكردى ئەو كەسانەي كە لەباشورىن پىلوانى
غىراق. بەيەكەك ئەمەمىرىيەكانى ووت: " ناوا لىيان گەپان يارى بە غىراق بكن. چەكەكەم بۆ بگىرەنەو لەغىراق بچە
دەروە، جارىكى تر ھەلەمستە بەتەمىكرەنەو ھەي ئەگەر ئىو ناتوانن رىگەي نازارگەياندن بەغىراقىان لىيگن. بەلام ئىو
بازىن لەھەلسوكەوتەكانىان. ئەگەر سەدام ئىستا ئەمە ھالى نەدەبوو، ئەو گىل و گەمزانە ئەياندەتوانى بەمشىو ھەي
بەغىراق وگەلەكەي بكن.

فاکتەرانی و هی تریش، ئەوا ئیسرائیل داوای پاگرتنی جەنگ دەکات ئەک بەشیوەیهکی راستەوخۆ بە لکو لەریگە ی هەندیک فەرمانڕەوای عەرەبەو.

" ئێمە هەمیشە دەمانووت پێویست ناکات سوپایەکی جەنگاوەر بنێریت بۆ جەنگان لەدژی ئیسرائیل، بە لکو دانانی توپهاوێژ لەسەر سنووری ئوردنەو بەبێ چوونە ناوێ، بۆ هەپەشەکردن لە ئیسرائیل بۆ ئەوێ لەقوناغی یەکەمدا بگەپێتەو بۆ سنووری سالی ١٩٦٧. ئەگەر حزبوللاش ئابرووی ئیسرائیلی بردبێت، ئە ی پەوشەکە ئەوکاتە چۆن دەبوو ئەگەر قسە ی عەرەب لە پروویدا یەکیبگرتایە. ووتە سوپای عێراقی ئامادە یە لەسەر سنوور بوەستیت و دەلێن با موشەک و توپەکان بهاوێژێن، وادامەنێن لەپیش شەش مانگ کۆتایی بە جەنگ بێت، ئیسرائیل ناتوانێت ئەو ماوێه یە بەرگە ی بۆمبارانی توپەکان بگرت، گرنگ ئەوێه ی توپهاوێژەکانی عەرەب لە ووشکانی و ئاویەو بەبێ وەستان و بەهیمەتەو ئیسرائیل بوردومان بکەن هەتا ئەگەر دوو مەتریش نەچوونە ناو ئیسرائیلەو. ئەوکات ئیسرائیل ماندوو دەبێت و بچووک و ملکە چ دێت ناشتی لەگەڵ عەرەبدا ئیمزا دەکات.

" بەرەلستی لوبنانی و عێراق وانە یەک بە ئەمریکا دادەدەن لە تیگە یشتن لە کەسیتی عەرەبی و یادەوێری خۆرئاواش سەبارەت بە ناسینی مێژووی خەباتی عەرەبی چالاک دەبێتەو، پەنگخواردنەو لە ناوچە ی عەرەبیدا زیاد دەبێت و گەشە دەکات، لەتەقینەوێه ی کی گەرە دەترسم کە بەدوایدا دێت، ئەو هێزانەش کە یاری بەدەر ئەنجامەکانی تەقینەوێه ی کە دەکەن ئیستا گردو کۆن. بپوام وایە میسر و سعودیە و پاشان مەغریب پالێوراو بۆ ئەم تەقینەوێه ی. ئەگەر شتیکیش لە سعودیە پرویدا، ئەوا

سوود لە ئاشوبی تایفی وەر دەگیرێت، بەهەمانشیوە لە میسر و لوبنانیش".

" چەند ساتیکی درێژ بەبێدەنگی گوزەریکرد. سەرۆک لە میانە ی ئەو ساتانەدا بۆ دووری دەپوانی، وەک ئەوێ لە یادەوێری دەوڵەمەندی شت گەلیک بخوینێتەو، پاشان

نۆدی نەبردوو وتی:

" پێشتر بە عەرەبم ووتبوو ئەگەر عێراق پووبەپووی دابەشبوون بووێه ی، ئەوا میسر و ولاتانی تریش پووبەپووی دەبنەو، عێراقیەکانیش بە جوامیری ناسراو، کاتیکیش هەر شمشیرێک لەپووی حەقدا بەرزبێتەو، ئەوا شمشیری عێراقی نزیکە بۆ وەستانەو لە پروویداو پشتیوانیکردن لەنوممەت و نەتەو. پێشتریش بە عەرەبم ووتبوو پێویستە

لەسەريان ئەو ھەيان لەبىرىيەت كە بەغداد لەپىشتيانە لەلىبىيايەو ھەتا دوايىن خال لەخۆرناوار
خۆرھەلات. ھەندىك لەولاتانى ھەرەبىش لەو ھەختى خۆيدا بەشۆرشى خومەينى
ھەلخەلەتابوون، پىيان وابو ئەو شۆرشە لەبەرژوھندى ھەرەب و موسلمانەكانە. من ھىشتا
لەبىرم دىت لەكاتى جەنگى عىراق ئىراندا، كاتىك كە لىبىيا ھەستا بەپىدانى مووشەك
بەئىران، ئەو ىش بەو مووشەكانە لەبەغداى دا. دواى ئەو نوینەرى لىبىيا سەردانى تونس
کرد، خوالىخۆش بوو بۆرقىبە ھەولیدا لىبىدات و پى ووت: ئايا بەموشەكەكانتان لەبەغدا
دەدەن؟

بەلام يەمەن، پىدەچىت رۆلى گەرەتربىت بەتايبەتى دواى سەرلەنوى ھەلزاردنەو ھى
سەرۆك ھەلى ھەبدوللا سالىح چونكە ئەو پىاوئىكى خاوەن ئەزموون و نەتەو ھىيەكى پەسەنە.
دەلىم بەشىو ھىيەكى گشتى پەوشەكە، مەبەستم پەوشى سىياسىيە، خراپە بەھوى
ئەو ھى ئەمىرىكا دەيكات و ھانى زايونىزم دەدات لە دوژمنايەتىكردى بەردەوامى گەلى
فەلەستىنى. زايونىزم لەمەلاسدایە و ھىواخوازە لىرەو لەوى بلىق پروبدات بەتايبەتى
لەناوھندى ھەرەبىدا بۆ ئەو ھى پەلەبكات و چىرئوكەكانى بچەقىنەت. پىموايە ئەم ھالەن
پەرچەكردارىك لای نەتەو ھى ھەرەبىي دروست دەكات، نەتەو ھى ھەرەب بەش بەشە و يەك
ھالەت نىيە، يەك ھالەت تەنھا وروژاندىكى بەسە بەپەلەي ۶۰٪ بۆ ئەو ھى پەرچەكردارەكەي
بەھىز بىت، بەلام ھالەتى بەش بەشى و پەراگەندەي پىويستى بە وروژاندن و پلدانىك ھەيە
زىاتر لە ۹۰٪ بىت بۆ ئەو ھى پەرچەكردارەكە پىگەيشتووو كارىگەر بىت. بىروام وايە ئەو
پەرچەكردارە دەبىت سەرەپاي ئەو ھى ھارىكارىي ھەرەبى ئىستا ئاسان نىيە.

"كوپەكەم گەلەكەمان گەلىكى مەزنە، مەزن بەكلتورو مىژوو توانستەكانى، زىاتىش
بەھىز دەبىت بەقولەكەي و پەيوەست بوونى بەنەتەو ھى ھەرەبەو، ھەرەھا
بەكارىگەرىي لەناوھندە نىودەولەتییەكەدا. لىكۆلەرەو ھەكان لىيان پىرسىم "ئەم ھەموو
سوپاو بوونىادنەن و ئاوەدانكردنەو ھىيە بۆچى و... بىگومان مەبەستىان كۆشكەكانى
سەرۆكايەتى نەبوو. چونكە ئەوان دەزانن ئەم كۆشكانە مولكى صەدام و ئەو ھى لەدواى
صەدامىشەو دىت نىيە، بەلكو لە بلندى و شانازىيەكانى ھونەرى تەلارسازىي عىراقىو
مولكى گەلى عىراقىن".

سەرۆك لەبارەي ئەوانەو دەدووت كەھىشتا پەخنە لەكاروانى مەزنى عىراق دەگەند

دەلئىت:

"يان قىسە لەبارەى ئەو ھەلەنەو دەكەن كەلەكاروانى تەمەنى ۲۵ سالەيدا پروويىداو، ئەوان پىيان دەلئىم: ئەوھى كار نەكات ھەلە ناكات، ئايا دەكرىت شۆپشېك ھەموو ئەم دەسكەوت و بەھا مەزنانە بەدەست بەيئىت بى ئەوھى لىرەو لەوئى ھەلە بكات. يان ئايا ئەو شۆپشانەى لەجىھاندا پرويانداو ھەلەو كەموكرتيا نەبوو، ئايا شۆپشېكى وەك ئەمە بەھەموو بەرنامە گەشەپىدانىي و ئابورىي و مرقىي و زانستىيەكانىيەو دەكرىت بە پرودانى ھىچ ھەلەيەك بىروات بەپىئو .. ئىمە دەزانىن ئەم شۆپشە مەزە و ھەر لەوكاتەو دەستىپىكردوو، پلانگىپى لەدژى بەرپا دەكرىت، دەركىش بەو دەكەن پلانگىپى ھەر لەكاتى خۆمالىكردنى نەوتەو دواى سالى ۱۹۷۲ دەستىپىكردوو. ھەتا بەنسبەت گەلى كوردمانەو، ئەو خودموختارىيەى كەھەيانە، وامان لىدەكات بېرسىن: ئايا كوردەكانى ولاتانى دراوسى ھەمان ئەو مافانەيان ھەيە كەوا گەلى كوردمان لەعىراق ھەيەتى بەتايىبەتى كە ژمارەى ئەوان چەندىن جار لەژمارەى كوردەكانى ناو عىراق زياترن. پاشان ئەگەر بگەپىنەو بۆ دواو و سەيرى كاروانى شۆپشەمان بگەين، ئەمە وامان لىدەكات ھەروەھا بېرسىن ئايا ھىچ ولاتىك لەولاتانى ناسراو بەجىھانى سى ھەبوو وەك عىراق لەماوہيەكى كورتدا بەسەر نەخويندەوارىدا زال بىت؟ ھەتا ئاستى سىستى تەندروستىي لەعىراق زۆر باشترە لەزۆرىك لەولاتانى پىشكەوتوش، ھەروەھا گەشەپىدانى مرقىي كەلەبەرنامەيدا بوو ھەزاران كادىر لەكادىرانى زانستى وەك نىردە بىئىرەت بۆ دەرەو. لەسەردەمى شۆپشەشدا، سوپايەكمان لەزانايان و بىرمەندان و مامۇستايان و دادوهران و پارىزەران لەھەموو بوارەكاندا بونىادنا، كەئەمانە سامانى گەل و نەتەوھن..

" ئەوانەيش باس لەدىموكراتىيەت دەكەن، ئەوا خۇيان يەكەم كەس بوون كە ئاستەنگيان لەبەردەمىدا دانا. كاتىك كە شەرەفى بەپرسىيارتتىمان وەرگرت، پروينەداو بىپارىكمان وەرگرتبىت بەبى بەشدارىكردنى براكانمان لەسەركردايەتيداو لەھەموو بوارەكاندا. ئەى دىموكراتىيەتى خۆرئاوا لەكوئىيە كاتىك كە بەملىونان كەس لەھاولاتىيەكانىيان لەدژى جەنگى سەر عىراق خۆپىشاندىيان كردو ئاپەزايان دەرپى، گوئى لەدەنگ و ھاوارەكانىيان نەگىرا. سەدام حوسىن ئەو توپەى ناكات كە ئەو بەكرىگىراو و كلكانەى كە داگىركەر ھىناونى و دايانون بۆ ئەوھى بەخۇيان بلەين كە ئەوان دادوھەن، بەلكو

ئەوھى ئازارم دەدات ئەوھىيە كە ئەو كلكانە ھەستىن بە گۆرپىنى جەژنى نىشتىمانى و ھىما نىشتىمانىيەكان بۆ ئەوھى كە سووك و نزم پىسوايە. لەبرى ئەوھى شانازىي بە شۆرپشەكەيان و جەژنە نىشتىمانىيەكانىيەوھە بگەن كە لەپىناويدا بەلپشاو خويىنمان پشتووە، ئەوا باس لە تاوانگەلىك دەكەن كە ئەوان ناويان ناوھ تاوان. وەك ئەوھى دەولەتەكەمان دەولەتى ياسا و دەولەتى دادپەرەيى و ئەمن و ئاسايش نەبوويەت. پىمووتن يەككە لەبەرپرسەكان پۆرژىكيان دەستى لەكارى دادگا وەردابوو، كاتىك زانىم، ئەو شەوھ نەنوستم پيش ئەوھى مافەكە بۆ خاوەنەكەى بگىرمەوھ. دادوھرەكانىش شوپىنكى شايستەيان ھەبووھ و ژيانىكى ريزدارانە ژيان، ئىمە بەشىوھىيەكى تايبەت سەرپەرشتىمان دەكردن بۆ ئەوھى دادپەرەيى بچەسپىنن و ماف بۆ زولملىكراون بگىرنەوھ، سوپاس بۆ خواش گۆرپەپانى دادگاش ھىچ سنورشكاندن و پيشلىكردنكى بەخۆوھ نەبىنيوھ. گەل بەئەمن و ئاسايش لەسايەى دەولەتى ياسا و دادمەزراویدا ژيانى بەسەر دەبرد. كاتىكىش قسە لەبارەى ديموكراسىيەتەوھ دەكەن، ئەوان ئەوان و لەپيشەوھشيان ئەمرىكەكان بوون كە ئاستەنگيان لەبەردەم ئەو ديموكراسىيەتەدا دانا كە ئىمە خاوازياربووين بۆ گەلەكەمان، ئەو ديموكراسىيەتەى كە پەسەنايەتى گەل بپاريزيت و لەئايى ئىسلامى پاك و بىگەردەوھ سەرچاوە بگريت و ريز لەمافى تويزەكانى ترى گەلەكەمان بگريت.

لەسالى ۱۹۹۰دا، عىراق بەرنامەيەكى ئامادەكردبوو بۆ فرە حزى، ئىمە خەرىكى چالاكردن و كارپىكردنى بووين، بەلام ئەو پەوشانەى كە ئەمرىكاو زايونىزمى جىهانىو بەكرىگىراوھكانى و كلكەكانى لەناوچەكەدا سەپاندىيان بەسەرماندا، نەيھىشت ئەوھ بەدى بىت.

"بەلى، ئىمە ئەوسا ئىستاش بەتەنگ گەلەكەمانەوھ بووين زياتر لەبەتەنگەوھەمانى خۆمان، ھەروھە بەتەنگ مافەكانىيەوھ بووين لەھەلباردندا كاتىك لەبەردەمىدا بە سوپىندىكى مەزن سوپىندمان خوارد، ئىمە ئەو پەيمانەمان پاراست كە دابوومان، ھەروھە بەرگريمان لەھەموو عىراقىيەك و ئابروى نىشتىمانىي و بەرژوھەندىيە سەرەككىيەكانى كردوھ. ئىدى نرخەكەى ھەرچەندىك بوويەت، خيانەتمان لەئىرادەى نەكردوھ و سازشيش لەزلى ئەم ئىرادە نىشتىمانىيەى گەلەكەمان ناكەين كە لەپىناويدا بۆ ماوھى چەندىن دەيەبە عىراقىيەكان بەپرووبار خويىنيان لەپىناويدا بەخشيوھ. لەسەر ئەمە پەتمانكردەوھ و پەنى

ئیرادهی داگیرکهره چاوبرسیهکان دهکهینهوه چ لهئیسناوچ لهپاوردودا.

بهلام بهنسبهت ههله بچوکهکانهوه، نهگهر بهراوردمان کردن بهدهسکهوته زهبهلاحهکان، نهوا نهوانه شتانیکی کهمۆ نهوتۆنن که حسابیان بۆ بکریت و بهراورد ناکرین و کاروانیکی زل و زهبهلاحی وهک کاروانهکهمان خوشدار ناکهن. ناکریت هۆکاری ههموو نهوانهی کهپوویدا بدرینه پال نهو، چونکه شهپهنگیزو دوزمنکارهکان سوورو پیداکرن لهسهر نهوهی عیراق داگیربکهن و خراپه بهگهلهکهی بگهیهن.

نهوهی نهپۆ بهسهر گهله ئارامگرتوه گرفتارهکهماندا دیت، دل بهجۆش دینیت، بۆ هیچ شتیکی نا، بهلکو بۆ پۆلی نهه گهله پیشهنگ و پیشپهوه لهخزمهتکردنی بنههاکانی نهتهوهکهیدا، وهگهرنا عیراق چی کردوه، ئایا ئیمه زهریاکانمان برپوهو چووین تهعهداو سوکایهتیمان بهئهمریکا کردوه، ئایا ئیمه چاوی تهعامان لهئهمریکا برپوه.. وهلامی نههه هیچ شتیکی نهه جگه لهتۆلهی نهوان و تۆلهی دیرینی زهمانی فارسهکان..

" گهلهکهمان خوینی لهبهر پۆیشتهوهو تانیستاش خوینی لهبهر دهپوات، بهلام لهکۆتاییدا سهردهکهویت، کاروانی ئایندهشی زیاتر جیگیر دهبیته و نهو جوامیرانه پیشهواپهتی دهکهن که پارێزگارییان لهماناو بهها بالاگان کردوه، کاروانی ههموو نهوانهی کهبهشداریان کرد لهپزگاکردنی عیراقدا بهپشتیوانی خوا، من بهوام بهگهلهکهمو پیاوانی نهتهوهکهم ههیه، ههروهها بهتواناکانیان لهپووبهپووبونهوهی دوزمناندا، پارێزگاریکردن و دیرژهدان بهوپهپری پادهی مومکین لهمتانهو باوهپ، وه من سوپاسگوزاری نهو پیاوانهه.

" نهو خوینهی لهعیراق پۆیشتهوهو لییدهپوات، ئیدی لهگۆرپهپانهکانی ژاوهژاودا بیته لهوانهش نهه دادگا گالتهچارهیان، یان لهههر شوینیکیا بیته لهسهر زهوی خهباتو بهرخۆدان لهعیراقدا، بهپررسیاری یهکهه لیتی بریتیه لهداگیرکهر. ئهمریکیهکانیش ئیستا دان بهوهدا دهننن که ناو چ کهندهلانیکی ترسناک کهوتوون لهعیراقدا، بهرهههستکاران بهوشیوهیهی که ئیمه دهمانهویت دهجولینهوه، من خوشحالم که گویم له پالانهوانیهتیهکانیان دهبیته وهک نهوهی لهناویاندا بژیم. کاتیکش بهپشتیوانی خوا عیراق پزگاری دهبیته، نهوا دهستهبژیری باوهپداری پیداکر لهسهر بنههاکانی پۆلیکی پیشهنگانهو سههرکردایهتیکهراهی دهبیته لهسههرکردایهتیکردنی عیراقدا. گهلی عهرهبی و نههرکهکانیمان لهیاد ناچیت کهلهسهرشانمانه، ههروهها پۆلی نهو پیاوانهمان لهیاد ناچیت هاتن بۆ

به رگری کردن له عیراق و له به هاو بنه ماکانی، له ریگهی به رگری کردن له صه دام حسین.
به پشتیوانی خواو هیمه تی دلیران و جوامیران دوزمن ده پروات، نه مریکاش شکستخواردوو
نه فره تلێکراو ده بیّت و بۆ ناو کهنده لانی دۆزه خ گلۆرده بیته وه ..".

بەشى چواردەم

سەرۆك و ھەئويىستى غەرەبى و
نيودمولهتیی

دوای ئەوەی کە لە عێراق پویدا غەمێک لە دلدا دەمێنێتەووە قەتیس دەبێت. پرسیارە کەش ئەوەیە کوا سەرکردهکانی ئەو ولاتانە ی کە بەرژوهندیی هاوبەشیان هەبوو لە گەل عێراقدا؟ کوا سەرکردهکانی ولاتانی عەرەب و ئەوەی دەوترا لەبارە ی هاریکاری عەرەبیەو؟ بۆچی زۆرینە بێدەنگ بوون و واز لە عێراق هێنرا خوێنی حەلال بکرت، لە بەردەم ملیۆنان کەسدا سەر بپریت؟ هەندیکیان چاویان لێپۆشی و هەندیکیان ترش بە شدارییان کرد لە وێرانکردنی عێراقدا، بەتایبەتی کە صەدام حسین کە مەترخەمی نەواندبوو لە بەرامبەر هیچ کەسێکدا.

پرسیم لە سەرۆک ئایا ئەو لە پیش جەنگدا گرهوی لە سەر هەلۆیستی نێودەولەتو عەرەبی کردبوو، ئایا پێشبینی کردبوو دەولەتێک دەنگ بەرزیکاتەووە بڵێت ئەوەی ئەمریکا دەیکات تەواو کاریکی شیتانە یە؟

"بە دنیایەو کورم، ئێمە لە دورگە یەکی دا براو لە جیهان ناژین. عێراق بە ناوچە یەکی حە یەو ی و گەنگ دادەنرێت، بە لکو گۆرە پانی کە بۆ بەرژوهندییە نێودەولەتیهکان نە بۆ تەنها ولاتێک هەر چەندەش گەرە و مەزن بێت. پە یوهندییەکی بەهێز و پتەو عێراقی بە هەندیک ولاتەو دە بەستەو، هەر وەها پە یوهندیی بەرژوهندییە هاوبەشەکان و بە لێننامە ی بەرگری کردنی هاوبەش لە یە کتر لە گەل ولاتە عەرەبیەکاندا. بە لام هەلۆیستی یە کێتی سۆقیەت لە کێشە عەرەبیەکان، وە ک پێویست نە بوو. پاشان پوسیاش، زۆر کە مەترخەمی نواند لە بەرامبەر عێراق و عەرەبدا، ئەو بە لانی کە مەو دەبوو بەرژوهندییەکانی خۆی لە عێراقدا بپارێزێت.

"پاستە پوخانی یە کێتی سۆقیەت، ئەوە ی کە بە هۆی ئەو پووداوەو پوویدا، وای لە ئەمریکا کرد زیاتر لووتبەرز ی بنوینیت و سەمکاری بکات بە و پێیە ی کە ئێستا تاکە جەمسەرە لە جیهاندا، پوسیا ئێستاش زۆر لاوازه لەوە ی کە لە چوارچێوە ی یە کێتی سۆقیەتدا بوو، بە لام هێشتا دوو مە هێزە لە جیهاندا، دە ی توانی زۆر شت بکات و بەرژوهندی خۆیی و ئەوانە بپارێزێت کە بە بە لێننامە و رێکەوتنەکان پێیەو پە یوەستن.

"بە لام بە نسبەت پۆلی فەرەنساو، ئەوا کاریگەر بوو بە هەلۆیستی هەندیک لە لایە خۆرئاواییەکان کە لە گەل ویلایەتە یە کگرتووەکاندا، بە لکو فەرەنسا لە و هەلۆیستانە ی

دورگەوتەۋە كەلەسەردەمى دىگۈلدا لەسەرى بوو. پىموايە فەرەنسا، بەھۆى ئەۋەى ئەمىرىكا ۋەك تەك جەمسەرىك خۆبەخۆى چارنۋوسى جىھانى بەدەستەۋە گرتۋە، دەكەۋىتە ژىر كارىگەرىي سىياسەتەكانى ئەمىرىكاۋە تا ئەۋكاتەى جەمسەرىكى دىكەى زەبەلاح بەدىاردەكەۋىت ۋەك چىن ۋە ھاۋپەيمانەكانى.

"كەۋاتە دەلەين، ھەلۋىستى نىۋەدەۋلەتلى، بەداخەۋە، ۋەك پىۋىست نەبوو ھەتا بەپادەيەكى زۆر كەمىش نەبوو لەپىنگرتن لەۋەى نەھىلن لەسالى ۱۹۹۱ ۋە سالى ۲۰۰۳ دا ھىرش بىكرىتە سەر عىراق. بەلام من پىموايە داۋى ئەۋەى ئەمىرىكا دەپوخىت بەپشتىۋانى خواش دەپوخىت، ئەۋا ئەۋروپاى يەكگرتۋو ۋەك جەمسەرىكى سەرەكى كارىگەر لەسىياسەتى نىۋەدەۋلەتلىدا دەردەكەۋىت كەسەرىبەخۆى خۆى دەبىت لەھەلۋىستەكاندا لەسەر گۆرەپانى نىۋەدەۋلەتلى، بەۋەش ھەندىك لەۋلاتانى عەرەبىي لەشۋىنكەۋتەى سىياسەتەكانى ئەمىرىكا پزگارىيان دەبىت.

"پىش سالى ۱۹۹۰، پىشېنى پوخانى يەكىتى سۆقىەت ۋە بلۋكى خۆرەلام دەكرد، ئەۋەش كەبەداۋىدا دىت لە ناھاۋسەنگى بوۋى ھىزەكان، پىشېنىشەم كرد كە ئەمىرىكا بۆ خۆى دەسەلات بگىرت بەسەر جىھانداۋ عەرەبىش باجەكەى بدەن.

"كاتىك كە پىشكەنرە نىۋەدەۋلەتەكان لەسەرى عىراقەۋە بۆ ئەۋسەرى دەگەپان بەداۋى چەكى كۆكۆرۋ قەدەغەكراۋدا، نىمە دالنىابوۋىن ھىچ شتىك لەۋانەمان نىيە كە ئەۋان راپانگەياندوۋ لەپىناۋىدا ھاتبوۋن. سەرەپاى قەناعەتى من ۋە براكانم لەسەر كىدەيتى كە ئەۋ پىشكەنرەنە سىخوۋىبون ۋە لەبەرژەۋەندى پلانەكانى ئەمىرىكا كارىيان دەكرد، بەلام نىمە ھىۋاخۋازبوۋىن كە برا عەرەبەكانمان ۋە دۆستەكانمان ۋەك فەرەنساۋ پوسىاۋ دەۋلەتە گىرگەكان لەئەروپاۋ ئاسىيا، بىنە سەرچاۋەى يارمەتى ۋە پىشتىۋانى بۆ سەر خستنى ھەق ۋە نەھىلن جەنگ ھەلېگىرسىت يان ھىچ نەبىت ئامۇرگارىي ئەمىركايان بىكرىدە بەۋەى بىنەۋە ھۆش خۆيان ۋە شۋىن گەمژەى ۋە كورتىبىنى خۆيان نەكەۋن. سەرەپاى ئەۋەش، پاى گىشتى جىھانى رەتى جەنگى دەكردەۋە بەتايىبەتى لەخودى ئەۋ ۋلاتانەشدا كە داۋى جەنگيان دەكرد، ۋەك ئەمىرىكا ۋە بىرىتانىا ۋە ھەندىك لەۋلاتانى تر. نىمە ھىۋاخۋازبوۋىن ھۆكۈمەتى ئەمىرىكا بىتەۋە ھۆش خۆى ۋە ئەم پەتكرىدەۋەى پاى گىشتى بەھىند ۋە رىگىرت. ھەرۋەھا نىمە ھىۋاخۋازبوۋىن ھەندىك لەۋلاتان پۆلى خۆيان بگىرپن بۆ پىنگرتن لەپوۋدانى جەنگ بەھۆى بوۋى بەرژەۋەندى گىرگىانەۋە لەعىراق، ۋەك پوسىاۋ فەرەنساۋ چىن ۋە ھەتا ژاپونىش، چۈنكە عىراق ۋەلاتىكى گىرگەۋ خاۋەنى دوۋەم گەۋرەترىن يەدەگى

نەوتە لە جیهاندا، لە سەر ئەم بنچینە یەش، لە پروی مەملانێی بەرژووەندییەکانەوه لەنیوان ولاتاندا، ئێمە هیواخوازبووین لێنەگەرێن ویلايەتە یەكگرتوووەكان شوێن سەرشیقی خۆی بکەوێت و گەمژەییەکی ترسناک دژی عێراق ئەنجام بدات. ئەم هیواش لای ئێمە مابوووە هەتا دواى داگیرکردنی شارە گەرنەکانیش لەعێراق. بەپێی ئەم بەرژووەندییە نێودەوڵەتیانەش، بەهۆی گەرنە عێراقەوه، بڕوا وابوو کە جەنگ پوونادات یان بەلانی کەمەوه دوا دەکەوێت. ئەگەر پووشیدا، ئەوا بەشیوەییەکی ترسناک پەرەناسینی و ناگانە ئەو پادەییە کە ئێستا پێیگەیشیت. ئێمەش بەپێی خیاارات و ئەو توانستەنە کە هەمانبۆر حسابمان بۆ پوودانی کردبوو."

وا دیارە سەرۆک سەدام حسین پێشبینی نەدەکرد کە ویلايەتە یەكگرتوووەكان عێراق داگیربکات، سەرەپای ئەوهی عێراق پرایگەیاندا بوو کە ئامادەییە بۆ بەرپەرچدانەوهی هەر دوژمنکارییەك، هەروەها بەهۆی نەبوونی هیچ پاساویکەوه کە بیانوو بداتە ئەمریکا تا هێرش بکاتە سەر عێراق بەتایبەتی کە عێراق هەموو دەرگاكانی لەبەردەم پشنگەرە سیخوڕەکان و ئەوانی تریشدا والاکردبوو. سەرەپای ئەوهش پێشبینی هەموو ئەگەرەکانی کردبوو. هێزی عێراق هەر چەندێک بیت، ئەوا هیچ ولاتیکی جیهانی سییەم ناتوانیت بەرەنگاری بەهێزترین هێزی جیهان و سوپایەك بیتەوه کە ئامادەکرابوو بۆ ئەوهی پووبەپرووی یەکییتی سوڤیەت بیتەوه. جگە لەمەش عێراق بۆ ماوهی سیانزە سال لەژێر گەمارۆییەکی ئابووردا بوو، پێش ئەوهش تووشی دوژمنکارییەکی فراوانبوووە، لەسالی ۱۹۹۱دا کە بۆ ماوهی ۴۰ رۆژ بەردەوام بوو، کە ویلايەتە یەكگرتوووەكان سەرکردایەتی کردو سوپای زیاتر لە بیست و پێنج ولات تییدا بەشداری کرد، هەروەك چۆن پۆژانە پووبەپرووی هێرشى ئاسمانی دەبوووە، لەماوهی سالەکانی ۱۹۹۱ و ۲۰۰۲دا چوارجار لەلایەن ئەمریکاو بەریتانیاو هێرشى گەورەى کرایە سەر. ئیدی چۆن دەتوانیت بەهێزێکی نابەرەمبەر بەهۆی ئەو رەوشانەوه کە تووشی هاتبوون لەبەردەم سوپایەکی بێشوماردا خۆپاگیریت. بەتایبەتی کە زۆریک لەچەكە گەرنەکانی نەمابوو وەك هێزی ئاسمانی و پادارو چەکی دژ ئاسمانی و پەيوەندییەكان و هتد.

سەرۆک بە بەردەوامی دەپرسى: "چۆن کۆمەلگەى نێودەوڵەتی و دۆستەکانمان پێگە بەویلايەتە یەكگرتوووەكان دەدەن لەعێراق بدات، بەتایبەتی و زۆریک لەبەرژووەندییەکانی ئەو ولاتانە لەولانەکهماندا، سەرەپای ئەوهش ویلايەتە یەكگرتوووەكان پێویستی بەبەرباریکی ئەنجومەنى ئاسایشى نێودەوڵەتی هەیه بۆ ئەوهی پەرەزەماندی لەسەر لێدانی

پىم ووت شۆرشەكەتان با بۆ خۆتان بىت، وازىش لەولاتانى دراوسى بىن با بەخۆيان چارەنووسى خۆيان ديارى بكن، ھەروەھا پىيوستە لەسەرتان سى دورگە عەرەبىيەك بەجى بهيلن. قسەى زۆرى لەوبارەيەو ھەم بۆ كرد. ئەويش بەشيۆەيەكى ناشيرىن و بى شەرمانە وەلامى دامەو: ئىو ھەم مافى ئەو ھەتتا نىيە دەست لەچارەنووسى ئەو سى دورگەيە وەربەدەن، كەسەش پايەنەسپاردون لەبرى ولاتى ئىمارات داواى ئەو سى دورگەيە بكنەو، ئىمە ئامادە نىن لەوبارەيەو قسەتان لەگەل بكن. پىمپراگەيانەكە پىيوستە لەسەريان بەباشى پەپرەو و پىوگرامى ئىمە بخۆننەو بۆ ئەو ھەم بەھەلە مامەلەو ھەلسوكەوت نەكن، پىيوستە لەسەريان بزەنن ئىمە بەسەن، ھەموو كىشەيەكى عەرەبى كىشەى ئىمەو پىيوستەمان بەكەس نىيە لەوبارەيەو پامانەسپىرت.

" لەبەرئەو، پىيوستە لەسەر برا عەرەبەكانمان و بەتايبەتى سەركردەكان ئەو ھەم بەبىرئەو كە چۆن عىراق وەك بەرەستىك وابوو لەبەرەمبەر فارسەكان و نىيازە شەرانگىزەكانياندا. ئىران خەون دەبينىت بەلكو پلان دادەپىرتت بۆ ئەو ھەم لەداوى ديارنەمانى عىراق و ھىزەكەى كەنداوى عەرەبى داگىربكات، بەلام ئەگەر عىراق بەو شىۆەيە بىمەتەو كە پىش داگىركارىيە ستەمكارىيەكەو بۆ سەرى ھەبوو، ئەوا ئىران نەيدەتوانى دەستدرىژى بكاتە سەر برا عەرەبەكانمان.

" كاتىك كە بەپالپشتى ئەمرىكا خومەينى ھاتە سەر ھوكم، گرۇپ و دەستە و تاقمەكەى ھەستان بەئاژاوەو پاشاگەردانىيەكى زۆر لەئىراندا. ئەوكاتە ووتمان: ئەمە شۆرش نىيە بەلكو ئاژاوەو بىسەرۆبەرەيە.

" پىيوستە لەسەر برا عەرەبەكانمان ھەمىشە ئەو پاسپاردەيەى شايان لەبىر بىت كە بۆ كۆپەكەيى كرد كاتىك كەپى ووت: كۆپەكەم، من بەرەى خۆرھەلاتى دەرياي عەرەبى و كەنداوى (فارس) م بۆ پام و مسۆگەر كردوى، ئەو ھەم لەسەر تۆيە كە بەرەى خۆرئاوا پام و مسۆگەر بكنەت. بەدلىيايشەو كۆھىت يەكەمىن زيانمەند دەبىت. سەلامى خوا لە (عومەرى) سەرورەمان بىت كاتىك ووتى: خۆزگە لەنتوان ئىمەو فارسدا شاخىك لەناگر ھەبوایە."

لىرەدا سەرۆك ئەو چىرۆكە دەگىرتەو لەبارەى ئەو ھەم كە عىراق رىگەى بەھىچ بەخشىنىك نەدەدا كە لەلایەن ئىرانەو بەئىترىت بۆ سەرمەزارگە پىرۆزەكان، دەلێت: ((پۆزىكيان، كاتىك كە جىگىرى سەرۆك بووم، بەشيۆەيەكى پەنھان و ناھاشكرا بەھەندىك ناوچەكانى بەغدادا دەگەرەم، ژمارەيەكى زۆر لەخۆپىشانەرانم لەبەردەمدا

بىنەره. ھەندىك لەخۆپىشانىدەرەكان پەنجەرەى ئاسنىيان ھەلگرتىبوو. لەتۆتۆمبىلەكە ھاتتە دەرەو ھەلەيەككىيانمان پىرسى مەسەلە چىيە، ووتى: ئەوانە لەگەل ئىمەن، ئىترانىن و بەخشىنىيان لەئىترانەو ھىناو ھەل سەر مەزارى حوسەينى باپىرمان. پىمان ووت: ئىمە تەنھا پەنجەرەيەك دەبينىن. ھەلامى دايەو ھەل "لەفلانە ناوچەى تىرش پەنجەرەيەك ھەيە. چوون بۆ ئەو، لەوئىش قەرەبالغى و خۆپىشانىكمان بىنى، خۆپىشانىدەرەكان پەنجەرەيەكەيان ھەلگرتىبوو كە ھەر ئاسنگەرەككى عىراقى كەوا كەمترىن كارامەيى ھەبىت دەتوانىت ھەزارجار لەو ھەل بىشتەر دروست بىكات. لىرەدا ھەزارەتە پەيوەندىدارەكانمان ئاگاداركردەو ھەل ھىچ بەخشىنىك ھەرنەگرن كەلەئىترانەو ھەل، حوسىن باپىرە گەرەى نىيە، ئىمە لەھەركەسىكى تر لەپىشتىرىن بۆ ئەو ھەل سامان و سەرەو ھەل زۆر زەبەندى عىراق بىبەخشىنە مەزارەكە. بەداخەو، ئىترانىيەكان بەو شىوہەيەن، سادەيى ھەندىك كەس دەقۆزەو ھەل بەپىكردى پلانە گومانلىكراو ھەل كانيان. بەلام ئىستە، ئەوا ھىواخوژم عىراقىيەكان ئاگايان لەم مەسەلەيە ھەل بىت)).

يادومرىيەكان لەگەل ھەندىك لەبرا ھەربەكاندا

قەسەوباسەكان لەگەل سەرۆكدا سەريانكىشا بۆ ھەندىك لەيادەومرىيەكانى لەگەل

برا ھەربەكانداو ووتى:

"لەسالى ۱۹۸۰دا، لەگەل سەودىيەدا بىرارىكمان ئىمزا كرد بۆ ئەو ھەل ولاتانى جىھان لەگواستەو ھەل بالىۆزخانەكانيان بۆ قودس ئاگادارىكەينەو، پىش گەرەنەو ھەل بۆ بەغدا، ھەندىك لەولاتان دەستيان كرد بە گىرەنەو ھەل بالىۆزخانەكانيان بۆ تەل ئەبىب، لەبەرئەو ھەل تەنھا پىمان ووتىبوون ئىمە چەكى نەوت لەدۆى ھەل ولاتىك بەكاردەھىنن ئەگەر بالىۆزخانەكەى بەریت بۆ قودس. ئەو بىرپارە كارىگەرييەكى گەرەى ھەبوو سەرەپراى ئەو ھەل تەنھا لەنىوان دوو ولاتدا ئىمزا كرابوو. ئەوان دەرەكان بەسوربوونى ھەل ئىستەكەمان كردبوو.

پەيوەندىيەكانمان لەگەل سەودىيەدا باش بوون. خوالىخۆش بوو شا ھەل بىرام پىش ووت: فلانە كەس، پات چۆنە بابەتى ناكۆكى سنورىيى نىوان عىراق و سەودىيە يەكلايى بکەينەو. منىش بۆ ئەمە يەكراست ھەل زىرى دەرەو ھەل پاسپارد بەبى ھاتنە ناو ھەل دەستىو ھەل دانی ھەل ھەل سەلەيەتەكە)).

سەردانى سەرۆك بۇ سەئۇدىيە ئەسالى ۱۹۹۰

سالى ۱۹۸۸ تازە عىراق لەجەنگىكى ويرانكار ھاتبۇو دەرەوۋە كە رىئىمى ئىران كرىپ سەرى، كەتتىدا لەمىزۇوى نوپى عەرەبدا عىراق گەورەترىن سەرکەوتنى بەدەستەننا. بەيچەوانەى ئەوۋەو كە بۇيان دەويست بەلاۋازى لىي بىتتە دەرەوۋە، بەلكو ۋەك چوارەم بەھىزترىن سوپاى جىھان لىي ھاتەدەرەوۋە، لەگەل تەرسانەيەك لەچەكى نوپى و سوپايەكى بىشومارو سەرکردەگەلىك كەخاۋەن شارەزايى مەيدانى بوون لەھەموو جۆرەكانى جەنگدا. كاتىك كە شا فەھدى كوپى عەبدولعەزىز بەھاتنى سەرۆكى زانى بۇ شانشىن، كەھىشتا فرۆكەكەى بەئاسمانەوۋە بوو، بۇ پىشوازكردىنى مىوانە گەورەكەى پاپەرى كە ھەر لەسالى ۱۹۸۰ ھەوۋە كە ئەۋكات ئەۋۋەلى عەھد بوو پەيوەندىيەكى پتەۋ لەنىۋاندا ھەبوو. كاتىك كە سەرۆك گەيشتە فرۆكەخانە، شا فەھد بەگەرمىيەۋە لەئامىزى گرت. بەرىكەۋت لەۋكاتەدا باران دەبارى، شا فەھد پىي ووت: ۋەللاھى باۋكى عودەى ھەتا ئاسمانىش بەخەيروبەرەكەتى خۆى پىشوازى لىكردى.

لەۋ شوئەندا كە تەرخان كرابوو بۇ سەرۆك ھەردوو سەرکردە كۆبوونەۋەو بەدرىزى باسيان لە خەم و نىگەرانيەكانى نەتەۋەو، پەيوەندىيە توندوتۆلەكانى نىۋان عىراق و شانشىنى عەرەبى سەئۇدىە كرىد، ھەرۋەھا لەبارەى ئايندەى ناۋچەكەۋ بەتايىبەتى مەسەلى فەلەستىنەۋە دوۋان كە ئىستا ئەۋ مەسەلەيە تەۋەرى مەملانىكانە لەخۆرەلانى ناۋەراستدا.

سەرۆك بىزارى توندى خۆى دەرېرى لە ھەلسوكەۋتەكانى كۈەيت، كۈەيتىش ھەلئاسىت بەم پىلماندىنە ئەگەر لايەنىكى دەرەكى ھانى نەدات. ووتىشى عىراق پاراستنى شانشىن و ھەر ولاتىكى تىرى كەنداۋ لەئەستۆ دەرگىت و دەپپارىزىت لەھەر دەستىۋەردانىكى دەرەكىي.

شا فەھد داۋاي لەسەرۆك كرىد كار بۇ ئارامكردەۋەى پەۋشەكە بكات، شانشىنىش ھەموو ھەۋلەكانى خۆى دەخاتە گەر بۇ چارەسەكردىنى ھەموو كىشەۋ گرىفتەكان لەناۋچەكەدا بەتايىبەتىش لەنىۋان عىراق و كۈەيتدا، ھەرۋەھا شانشىن ھەلدەستىت بەباشكردىنى ئابورىي عىراق بۇ ئەۋەى بتوانىت بىتتەۋە سەرخۆى، داۋاش لەولاتانى كەنداۋ دەكات يارمەتى عىراق بدەن، ووتىشى: باۋكى عودەى، ھىوادارم نە ئىمەۋ نە ئىۋەش كارىك نەكەين كە بىيىتە ھۆى ئالۆزىي زياتر لەناۋچەكەدا. كە دەبىتتە بىيانوو بۇ ھاتنى كەشتىگەل و سوپاكان، ئەگەرنا كارەساتىك لەھەموو ناۋچەكەدا پروودەدات كەھەرەشە لەئىستاۋ ئايندەى

نەتەوھەكەمان دەكات. داۋاي لەسەرك سەدام حسين كە گويى بەپلماندان (استفزان) ھەكەنى كۈھيت نەدات و ووتى: كۈھيت تەنھا ولاتىكى بچووكە، بەلام خۆرئاۋا ئەمريكا بەرژوھەندىي گەورەيان تىيدا ھەيە، ھەر دەستدانىكىش لەو بەلاۋ نەھامەتتى بۆ ناۋچەكە دەھىتت.

داۋاي تەۋاۋ بوۋنى سەردانەكە، سەرۆك داۋاي لە شا فەھد كەد بىتتە ميوانى عىراق، شا فەھدش ئەۋەي قەبولكردوۋ ھەر لەو سالەدا سەردانى عىراقى كەد.

پەيوھەندىي عىراق بەئۆردنى براۋە

سەرۆك بەردەوام دەيتت و دەلتت:

" ئىمە فرۆكەخانەمان ھەبوۋ لەناۋ خاكى ئۆردندا لەپىناۋ پشتگىرىي و پشتىۋانىي لەئۆردن، شا حسين لىي پرسىم ووتى: لەدانايىت پرسىار دەكەين دەريارەي ئەم بابەتە. منىش پىم ووت: فرۆكەخانە و زەۋى فرۆكەخانە ئەۋەي داۋاي فرۆكەخانە و پىش فرۆكەخانەش ھى تۆيە. ھەموو ئەۋەش لەلەيەنى سەرۋەرييەۋە نەك سىياسەت.

((بىرم دىت ئۆردنى برا لەيەككە لەسالەكاندا بە نەدارىيەكى داراييدا دەپۆشت. زانىم كە شا بەرئەۋەيە بۆ كۈھيت. كۈھيتەكان بە شاحسىنيان راگەياندبوۋ كە ۋەزىرى دەرەۋە لەفرۆكەخانە لەپىشۋازيدا دەيتت، وئپاي ئەۋەي كە جابرى مىرى كۈھيت خۆي لەولات بوۋ، ھىچ شتىكىش نەبوۋ كە بيانۋى پىي بىتتەۋە كە بۆچى خۆي ئامادەي پىشۋازىكەردن نايىت لەشا حسين. ئەم ھەلسوكەۋتەش لەگەل پىرۆتۆكۆلى فەرمىي و پەۋشتى عەرەبىماندا ناگونجىت.

شا حسين بەمە دلتەنگ و نىگەران بوۋ. بۆيە پەيوھەندىم پىۋە كەد كە پەۋتى گەشتەكەي بگۆپىت و بىتت بۆ بەغدا. يەكسەر بۆ پىشۋازىلىكەردنى چووم بۆ فرۆكەخانە ھەتا ھەندىك لەھاۋپىيان سەرسام بوۋن، چونكە پىشۋەخت بەو سەردانەيان نەزانىبوۋ. ئەۋكاتە عىراق لەژىر گەمارۆيەكى ئابورىي ستەمكارانەدا بوۋ، بۆ خىرايكەردنى پىشۋىنەكان، داۋام لە سكرتيرەكە كەد پارىزگارى بانكى ناۋەندىي و ۋەزىرى دارايى بانگەشت بكات، داۋام لىكەردن چى دراۋى قورس لەخەزىنەي عىراقدايە بىكەن بەدوۋبەشەۋە، بەشىكى لەخەزىنەدا بىمىتتەۋە بەشەكەي تىرىشى بۆ براكانمان لەئۆردن. ئىمە ۋەلامى داۋاكارىيەكانى شا حسينمان دايەۋە چونكە بەيەك چاۋ سەپرى عىراق و ئۆردنمان دەكەد.

((حالەتتەكى ھاوشىۋەش لەگەل سەرۆك حوسنى موبارەكدا پوویدا، كاتتەك كەپەوشى دارايى مىسر زۆر خراپ بوو. ھەلۆستىتەكمان ۋەرگرت كەنامەوئەت بېچە ناو وورەدەكارىيەكانىيەو. بەلام ئەو ھەلۆستىتەكى ۋا لەدژى ئىمە ۋەربىگرت، ئەوا ئەمە شتەكى سەيرو نامۆيە، ھىچ ھۆيەك نىيە كەشايان بەو كارە بىت.

((كاتتەك كە ئەو ھەلۆستەنە باس دەكەين، لەو پووەو ھە باسى ناكەين كە منەت بەسەر كەسدا بگەين يان بەو ووتەيە خوشنودىين، بەلكو لەبەرئەو ھە ئىمە بېرومان ۋايە مال و دارايى ەرهەبى يەككە، خەيروپىرەكانى ئوممەتەش پىويستە بخرىتە خزمەت كەلەكانىيەو، ئىمە ھىچ كاتتەك ناوچەيى ۋ ھەرىمىي نەبووين، ھەروەھا تەسك بىن نەبووين، بەلكو بەيەك چاو دەروانىن بۆ عىراقى ۋ مۆرىتەننىيەك ۋەك چۆن دەروانىن بۆ فەلەستىنى ۋ مىسرى ۋ ئوردنى ۋ كەنداوى ۋ ئەوانى تر. ئەم پوانىنەي ئىمەش ماىەي خوشحالى دوزمەنەكانمان نەبوو، چونكە ئەمە بەسەر حالەتى دابەشبوون ۋ ھەرىمچەتەيدا زال دەبىت كە ساىكس بىكۆ ۋ بەلئىننامەكانى تر بۆيان دارشتووين.

((لە كۆنگرەكانى لوتكەي ەرهەبەيدا، ئەمريكا بەشىۋەيەكى ئاشكرا دەستى تىۋەردەدا، يان بە پەيامەتتى نوسراو يان لەرىگەي نوئىنەرەكانىيەو، پىي دەوتن چى دەلئەن ۋ چى دەكەن. ئىمە دەمانووت بەبرا سەركرەدە ەرهەبىەكانمان گوى لەئەمريكا مەگرن ۋ سەرشۆپىي با بەس بىت. وادىار بوو ئوممەت فشارى لەسەر بوو، كورسىش ھەندەك جار لەپىناو خودى كورسىدا ۋەلامى فشار دەداتەو. بەلام سەدام حسىن ۋەلامى فشارى نەدايەو، بەلكو ۋەلامدانەو ھەي بۆ نەتەو ۋ بۆ خەباتەكەيەتى. ئىمە ھەمىشە دەمانووت عىراقى بەھىز تواناي ھەر بەرەنگارىيەكى ھەيە ۋ دەتوانىت پارىزگارىي لە نەتەو بەكات، بەلام ھەندەك لە بەرپرسانى ەرهەب عىراقىيان فەرامۆشكر ئىدى لەبەر فەرامۆشىي يان لاوازي يان ئىرەي، لەبىريان چو عىراق پالېستىنەكە بۆ ئەوان ۋ دەتوانىت خەونى دوزمان تىكەشكىنەيت. ھەروەك چۆن ئەو ەلەنىشتەمانى ەرهەبەيدا زانراو، كە لەنىوان سەركرەدەكاندا ئىرەي ھەيە، كاتتەك كەيەككىيان ۋەك سەركرەدە دەردەكەوئەت، ئەوا تىرەكانى ئىرەي بەسەرىدا دادەبارن.

لەبەرئەو، ئىمە داوا لەبرا ەرهەبەكانمان دەكەين ۋ بەتايىبەتى خاوەن شكۆو پاىەدارن با بەرپرسىارىتتى خۆيان لەبەرامبەر نەتەو ەكەياندا لەئەستۆبگرن ۋ منىش دلتىايان دەكەمەو ەكە من جىيە متمانەيان دەبم.

بەشى پانزەيەم

داواکردن ئە سەرۆك بۇ وازەينان ئە دەسەلات
و دەستپیشخەريەكەى شېخ زاید

سوپاس بۇ خوا، گەلەكەمان وەك ئەوەى كە ھەين، ئىمەى بە دەستپاكىى و
پاستگۆيى ناسىوہ.
لەھەمانكاتيشدا، تىماندا ھەستى بەھىزو خۇپراگرىى و دادپەرورەرىى و بەزەيى
کردووہو، ئەم خەسلەتانەى لەئىمەدا بىنيوہتەوہ.

(سەدام حەسەن لەزىندان)

پیش ئەوەی پرسیار لەسەرۆک بکەم دەربارەی داوایەک کە خوالێخۆش بوو شیخ زاید ئالنهەیانێ سەرۆکی دەولەتی ئیماراتی عەرەبی لەسەرۆک سەدام حسینی کرد بۆ ئەوەی واز لە دەسەلات بھێنێت و، بە دەستپیشخەری شیخ زاید ناوێرا، بابەتی وازھێنان لە دەسەلاتم لەگەڵیدا باسکرد، ووتی:

"بەلێ کوپم خەلیل، ئەگەر خوا وویستی، دواي ئەوەی ئەو ماوەیە کۆتایی دیت کە گەل ھەلیبژاردووین بۆ خزمەتکردنی (دواين خول لەسالی ٢٠٠٩)، من پێشتر بپارمدابوو کە بچەویمەو و سەرکردایەتیکردنی عێراق بەجێ بھێڵم بۆ براکانمان لەسەرکردایەتی. من زۆر ماندوو بووم، دەمەوێت بچەویمەو و بەشیوەیەکی زیاتر خۆم بۆ پەرستنی خوا تەرخان بکەم. بەلام مەسەلەی ئەوەی بەزۆر لەو شوێنەمان دەربچین کەوا گەلە مەزنەکانمان بۆی ھەلیبژاردووین، ئەوا ئەمە مەحالە، چونکە ئێمە ناکەوینە ژێر فشارو زۆریکردنەو."

دەستپیشخەریەکە ی شیخ زاید

کاتیەک کە بوش دەھۆلی جەنگی دەکوئی، گوئی لەھەموو ئەو بانگەوازانە نەگرت بۆ ئەوەی ھێرش نەکاتە سەر عێراق، شیخ زاید، سەرۆکی دەولەتی ئیماراتی عەرەبی یەکگرتوو، بۆ ئەوەی شەر لە عێراق لابدرێت دەستپیشخەرییەکە ی پێشکەشکرد، ئەم دەستپیشخەریەش لەنامەیە کدا ھاتوو کە شیخ زاید ئاراستە ی شیخ حمدی کوپی عیسی کوپی سەلمان ئال خەلیفە ی پادشای بەحرینی کردوو بەو پێیە ی کە ئەو سەرۆکی لوتکە ی عەرەبی بوو کە لە کۆتاییەکانی مانگی شوبات/فەبرایەری ٢٠٠٢دا لە شەرەم شیخ دەبەسترا، ناوەرۆکی دەستپیشخەریەکەش ئەم چوار خالە ی لەخۆگرتبوو:

١- سەرکردایەتی عێراقی دەستبەرداری دەسەلات بێت و، عێراق بەجێ بھێنێت بەمەرجێک ھەموو ماف و تاییەتمەندییەکی پارێزراو بێت، ئەویش لەماوەی دوو ھەفتە لە بەرواری پازی بوون بەم دەستپیشخەرییە عەرەبییە.

٢- پێشکەشکردنی گرێنتی یاسایی کە لەسەر ئاستی ناوچە ی و

نیوده و له تیدا کارپیکراو بیت که هیچ جوړه لپېچینه وه یه کی له گه لدا نه کریت و به هیچ شیوه یه که له شیوه کان پوه پووی گرتن و به دوا د اگاهه پان نه بیته وه.

۳- ده رکړنی لیخو شېوونیکې گشتی و هه مه گیر بۆ هه موو عیراقیه کانی ناو عیراق و دهره وهی.

۴- کومه لای ولاتانی عه ره بی به هاوکاری له گه ل نه مینداری گشتی نه ته وه به کگرتووه کان، سه ره رشتی په وشی عیراق ده کات بۆ ماوه ی گواستنه وه و له و ماوه به شدا نه وه ی پتویست بیت له گرتنه به ری پتو شوینه کان نه نجام ده دریت، له پینا و گپړانه وه ی کاروباره کان بۆ په وشی سروشتی خویان به پتی نه وه ی که گه لی عیراق بیر ی لیده کاته وه و بریاری له سهر ده دات.

که واته ده ستپیشخه ریبه که نه وه ده گه یه نیت که هیچ چاره سه ریک نه بۆ خولادان له جه نگی سهر عیراق ته نها به لاچوونی صه دام نه بیت له ده سه لات! به لام لوتکه ی عه ره بی ده ستپیشخه ریبه که ی په تکرده وه و به پتیشینه یه کی ترسناکی له قه لمداد. نیمه هیشتا سهر دانی دووه می بریما کو فمان له یاده بۆ عیراق، پتیش ده ستپیکړنی جه نگ، کاتیک که سه رۆک لای پرسى: با وا دابننن نیمه وه لامی نه و داوا ناپه سه نده مان دایه وه، وازه یان له ده سه لات و دهرچوون له عیراق له گه ل خیزانه که مداد، نایا گه له که مان له زیان و خراپه کاریبه کانیان به دوور ده بن. بریما کتوف به نه خیر وه لامی دایه وه. ووتی: به بوونی تو و به نه بوونت نه مریکه یه کان دینه ناو عیراقه وه...

وتویژ له نیوان من و سه رۆکدا به رده وام بوو دهریاره ی ده ستپیشخه ریبه که ی شیخ زاید و په تکرده وه ی له وکاته دا، ووتی:

((که سیک که به رچاو پوون نه بیت له بینینی پووداوه کاند ا په نگه بلت، بۆچی عیراق و صه دام حسین نه م ده ستپیشخه ریبه یان قه بول نه کرد بۆ نه وه ی عیراقیان لادایه له وه ی که پوودا؟ به و که سانه ده لیم که شیخ زاید، خوالیخو ش بیت، دایه که له دانا کانی عه ره ب و ده زانیت چۆن هه ل سوکه وت بکات. به لام نه وه ی دراوته پالی که نه مه ده ستپیشخه ریبه نه وه، راست نه و هی نه و نه، به لکو له ژیر فشارو کاریگه ری نه مو نه ودا به وه وه لکتراره و به ناوی نه وه وه پیشکه شکراوه. نیمه سه رکونه مان کرد که بۆچی نه و ده ستپیشخه ریبه خراپه ی خستوته نه ستوی خویه وه.

لە و کاتەدا بە ئەبو ئەحمەد (عیزە دورى) م ووت: جارێكى تر دوژمنان بەد حالى دەبن و خراپ بێردەكەنەو، ئەوان پەپرەو پڕۆگرامى بە عس ناسن و شارەزای نین، هەر وەها هەقیقەتى سەدام حسین و هاوێڵەکانى نازان. ئەوان پێشبینى دەكەن، بەتایبەتى بۆش، كە دەتوانن بەتەنها هەر پەشەو گۆرەشەك عێراق و سستە نیشتمانى كەى بێزێن. كاتیكیش كە نیازو مەرامە شەپانگیزیەكان بە دەروونە نەخۆشەكان تێكەڵ دەبێت ئەوانەى كە ملەكەچى فەرمانى سەمكارەكان دەبن لە ئەمرىكای شەپو ئیسرائیل، ئەوا خۆشەندى كەردن لە گەڵ هەر مەوقیەكدا یان بێدەنگ بوون لە كەردەوێكەى بە پێداگرتن و سووربوون لە سەر خراپەو زیانگەیان، پێویست دەكات بە دەنگێكى بەرزو بەرگری كەردن لە هەق وەلامى كەردەوێكەى وا بەریتەو.

((من متمانەم هەبوو كە عیزەت دورى جیگرى سەرۆك هەلوێستى پێویست لە بەرامبەر ئەمەدا وەردەگرت، بەلام گەشتە خێراكەى، نەبەشت مشتومڕى ئەم مەسەلە ترسناكەى لە گەڵا بکرت.

((خاوەنانى ئەم بێرۆكەى پێیان وابوو سەرکردایەتى نیشتمانى و سەدام حسین وەلامى ئەم رابوێچوونە خراپە دەدەنەو بە پیریەو دەچن، بەهۆى ئەو ترسەوێكە لە خەیاڵگەى نەخۆشیاندا و پێتایان كەردبوو، ئەم ترسەى كە بە برۆى ئەوان ئەهلى باوەر شكست پێدەهێنێت، سەرکردایەتى نیشتمانى گەلى عێراق بە جێ بهێڵن و لێگەرێن هاوێڵانى پێگەو خەبات بەتەنها خۆیان پووبەرۆى دوژمنكارى ئەمرىكاو زایونیزم ببەنەو... ئێمە قەدەر بۆ ئەم لێپرسراوێتە هەلیبژاردوین، وەك شۆرشگێڕو خەباتگێڕ، هەر لە سەرەتای سالى ۱۹۵۹ هەو، بۆ ئەوێك ببینە بەشێك لەم گەلە مەزنەى كە بە نرختێن قوربانىەكانى پێشكەشكردووە، ئێمەش دەستى پێوەدەگرن و وازى لى ناھێنین، وەك چۆن ئەو لە زەحمەتێن رەوشەكاندا وازى لە ئێمە نەهێناو دەستبەردارمان نەبوو... من لە زیاتر لە بۆنەكدا وتوومە، ئەوێكە بەهۆى لاوازىەو لە ئەمرىكاو زایونیزم دەترسێت، ئێمە ئامادەین بە باوەر پو هەق بەهێزى بكەین. ئێمە ئەمرىكاو ئیسرائیل نەبەیناویەتە سەر حوكم و فەرمانێرەوايى كەردن، ئیدى چۆن لى بترسین... لە بەرئەوێكە ئەو پلانگێڕى لە دژمان ئەنجام دەدات. هەتا ئەو ولاتانە كە پارزىبوون، یان پارزى بوون لە سەر دەستپێشخەرییەكەو خۆیان نوساندووە بە شێخ زایدەو، ئەوا ئەم ولاتانە خراپەیان بۆ عێراق ناوێت، بەلام

بەباشى بەدىي و فىل و تەلەكەكانى زايۇنيزمىيان نەخوئندۇتەو، جگە لەشىخەكانى كۈەيت كە مەبەستىيان بوو ھەموو زىانىك بەعئراق بگات.

((ئىمە پىش ئەوھى پەتتىبەكەينەو تەنھا بەبىستنى ئەوھى پىدەوتىت دەستپىشخەرىي، زۆربەي برا ەەرەبە سەرگەردەكانمان پەتتيا كەردەو لەناویشياندا شانشىنى ەەرەبىي سەودىيە، دەبا نزمى و لەناوچوون بەشيان بىت ئەگەر پىروايان واپە صەدام و ھاوئەكانى عىراقىيان لەسەر سىنىيەكى ئالتون پىشكەش دەكەن. لەگەلئان جەنگاوين و لەگەلئىشيان دەجەنگىن ھەتا شەكستىيان پىدەھىتىن، ولاتەكەمانيان لى پزگار دەكەين و بەشىوہەك شەكستىيان پىدەھىتىن كە جىھان لەشەپىان ئاسودە بکەين.

((ئەوان بۆچوونىيان وابو كە پازىبوونمان لەسەر دەستپىشخەرىيەكە، واپان لىدەكات بى جەنگ عىراق ەەرەبگرن، لەھالەتتىكىشدا ئەگەر داواكانمان پەتكردەو ئەوا بەپىي بەلئىننامەي بەرگىي ھاوېش عىراق بى بەش دەكەن لەھەلوىستى برا ەەرەبەكانى. ئەم پەتكردەوہە شايانى سازش لەسەر كەردن نىيە ھەتا لەناپەھەتتىن پەوشەكانىشدا، ئەویش بەبىانووي پەتكردەوہى دەستپىشخەرىيەكە بەرپرسىيارىتتەكە بخرىتە ئەستوى صەدام و عىراق خۆيەوہ. بەوہش، لەھەردوو ھالەتەكەدا، ئەمرىكاو زايۇنيزم مەبەستە پىس و گلاوہكانىيان بەدەھىتىن، بەمەش بە بەردىك دوو چۆلەكە دەكوژن. بەلام ئەوان ھەمىشە ئىمە لەسەر سنگى خۆياندا دەبىيەوہ، لەناو بەرەكانى جەنگدا..

بۆش و نرخی دووركەوتنەوہ (لەدەسەلات)

لەكاتىكدا كە ھەموو فشارەكان لەسەر سەرۆك بوون بۆ ئەوھى لەفەرمانپەرەوايى دووركەوتنەوہ واز لەدەسەلات بەتتت، بۆ ئەوھى بەھەلە لەھەمووان بگەيەنرئ كە وازھىتاني ئەو لەدەسەلات لەبەرژەوہندى عىراقە، سەرەپاي ئەوھى كە برىماكوڤ لەسەردانى دووھمىدا بۆ عىراق ووتى، ھەروەھا ئەو ھەولانەي كە ئىمارەتى ەەرەبى يەكگرتوو لەبەردەم لوتكەكەدا لەگەل سەرۆكەكاندا خستىيەگەر لەپىناو ئەوھى سەرۆك صەدام حسىن و گەرە يارىدەدەرەكانى لەدەسەلات دووركەوتنەوہ، ئەو دەستپىشخەرىيەش لەوكاتەدا وادانرا كە يەكەم جارە دەولەتتىكى ەەرەبىي داوايەكى فەرمىي لەمشىوہەي ئاراستە بكرئت. لەوكاتەدا بەپىي پۆژنامەي ئىل بايىسى ئىسپانىي كە لەژمارەي پۆژي

۲۶/۹/۲۰۰۷دا بىلاۋىكراۋەتەۋە، بۆش لە كرۇڧۇردى تەكسەس لە ۲۲/۲/۲۰۰۳دا لەگەن خۇسىيە ئەسنارى سەرۆك ۋەزىرى ئىسپانىيادا كۆدەبوۋىيەۋە. بۆش لەكاتى ئەۋ كۆبۈنەۋەيەدا وتى سەدام حسين ئامادەيە بىروات بۇ مەنفا بەمەرجىك يەك مىليار دۇلارى پىيىدىرىت. ئەسنارىش پىرسىياري ئەۋەي لىكىردىبوۋ كە ئايا بەپراستى سەدام حسين دەپروات، ۋەلامى بۆش ئەۋەبوۋ بەللى لەگەن ئەگەرى ئەۋەدا كەپرەنگە تىرۆر بىكرىت. پۇرۇنامەكە دەلىت لەۋكاتەدا بۆش فشارى دەخستە سەر ۋلاتانى ئەندامى ئەنجومەنى ئاسايشى سەر بەنەتەۋە يەكگرتوۋەكان بۇ ئەۋەي پىشتىۋانى بىريارى بەكارهينانى هيز بىكەن، ھەروەھا ۋوتى: ھەرچىيەك پوۋىدات " لەكۇتايى مانگى ئازاردا لەبەغداد دەيىن".

بەپىي پۇرۇنامەكە، ئەۋا بوش بەشىۋەيەكى گەشپىنانە ئامازەي بۇ سەرلەنۋى ئاۋەدانكىردنەۋەي عىراق كىردۈۋە، ھەروەھا بىرواي ۋابوۋە كە عىراق " دەكرىت لەچارچىۋەيەكى فىدرالىدا پىكىخىرتەۋە". ھەروەھا ۋوتى: ((سەدام ناگۇپىت ۋ بەردەوام دەيىت لەسەر يارىكىردن. ئىستاش كاتى ئەۋە ھاتوۋە كە لىي پىزگارپىن ۋ لەكۇلى بىكەينەۋە".

ئەۋەي سەدام حسين بناسىت، دەزانىت كە ھەموو پارەۋپولەكانى جىھان ناتوانن فرىۋى بدەن بۇ ئەۋەي نىشتەمان ۋ گەلەكەي بەجى بەيلىت بۇ ئەۋە ھەرچى ۋ پەرجىيانە.. ئەگەر پارەش فرىۋى بدايە ۋەك ئەۋەي دوزمەكانى ۋ دوزمەنانى عىراق پىيان ۋايە، باشە بۇچى ئەم دەستپىشخەرىيەي قەبول نەكرد. سەرۆك بە قوللى لە دەروون ۋ سايكۇلۇزىيەتى دوزمەكانى ۋ بەتايىبەتىش بۆش شارەزابوۋە دەزانىت ئەۋان دەيانەۋىت بەھەر نىرخىك بوۋە عىراق داگىربىكەن، سەدامىش لەبىنيان گىربوۋە دەيانەۋىت دەرى بىيىن.

بەشى شانزەيەم

ھەۋلە دېلۇماسىيەكان بۇرزگارکردنى سەرۆك

من تىناگەم كۆمكارى ولاتانى عەرەبى چۆن مامەلە لەگەل سىمبولەكانى
داگیركەردا دمكات سەرەپای ئەودش كە دىزانىت عىراق وەك ھىلى پىشەۋەى
بەرگىرى وايە لە نەتەۋەى عەرەب، روخانى عىراق و پسانى ئەم ھىلەش واتە
لافاۋەكە ھەمووان پادەمالىت و كارساتەكە گشت لايەك دەرگىتەۋە.

(سەدام حسين لە زىندان)

سەرۆك سەدام حسىن متمانەى تەۋاى پىيەخشىيىوم بۇ ئەۋەى بەپىى تىپروانىنى خۇم بۇ مەسەلەكان بچولئىمەۋە، بەپىى ئەۋ رەۋشانەيش كە فەراھەمبىوون بۇ سەردانى ئەۋ ولاتانەى كە پىموايە رەنگە كارىكاتە سەر دىمەنى عىراقىيى. سەرۆك پۆلى من و مەترسى پەرچەكردارەكانى دوزمەكانى و دوزمىنانى عىراقى بەھەند دەزانى، دواى ئەۋەى زانى كە بۇ چەندىن جار پوۋبەپۇى تىرۆركردن بوومەتەۋە (يانزە جار)، ئەۋ لەبەردەم ھاۋەلە پارىزەرەكانىدا پۆلى منى بەرزەدەنرخاندو ستايشى دەكردم، لەدەرەۋەى چوارچىۋەى كاروبارە ياساىيەكانەۋە لەزۇر مەسەلەدا پىشتى پىدەبەستم. لىرەۋە، لەگەل توندوبونەۋەى رەۋتى بەرئىۋەچوۋنى گالتەجارانەى دادگايىيەكە لەدواى مانگى پىنجەمى سالى ۲۰۰۶، راپسپاردم ھەندىك پەيامى دەمى و نووسىن بەرم بۇ ژمارەيەك لەسەر كەردەكان بۇ پوونكرەنەۋەى رەۋش و بارودۇخى عىراق بۇيان، ئەۋ سەرپىشكى كەردم كە چى بەگونجاۋ دەزانم بىلئىم بى ئەۋەى قسەيەكى دىارىكرائو بەسەرمدا بسەپىنىت. ئامانجى يەكەمى من رىزگار كەردنى سەرۆك و رىزگار كەردنى عىراق بوو لەرپىگەى ئەۋەۋە. بۇيە ھەستايىن بەھەلمەتتىكى چالاك ئەۋىش بەسەردانى ژمارەيەكى زۇر لە بالىۋزخانەكانى ولاتان و نوينەرانى حكوۋەتە عەرەبىي و بىيانىەكان. من لەنووسىنگەكانىيان چاۋم بەبالىۋزەكان دەكەۋت، ئەۋان بەۋپەپى خۇشحالىۋە پىشۋازىيان لىدەكردم و ھەموو ئاسانكارىيەكىيان پىشكەش دەكردم. ھەندىكىيان بەشەۋ لەدەرەۋەى نووسىنگەكانىيان چاۋم پىيان دەكەۋت. سەرۆك سوپاسگوزارى ئەۋ ھەۋل و كۆششەنى من بوو، لەچاۋپىكەۋتتىكى لەگەل من و ھاۋەلەكانم لەبەرۋارى ۲۰ تشرىنى يەكەم ۲۰۰۶دا ۋتى : ((دەستەى بەرگىرى كارىكى ئەخلاقى و كۆشش و خەباتىكى شۆرشگىرەنەيە، ھەموۋان ئامانجىيان يەكە، خوا فەردارتان بكات و، كارەكەتان يەكسانە بە كارى مامۇستا خەلىل بەيەك ئاراستە لەگەل دەستەى بەگرىدا))، بى ئەۋەى ھاۋەلەكانم چۆنىتى كۆششەكانى ترم بزانن كە ئەۋىش پەيوەندىكرن بوو بە سەر كەردەكان و بالىۋزەكانەۋە. بەلام كاتىك لايەنى ئەمىرىكى لەپۇژەكانى كۆتايىدا، دواى دەرچوۋنى بىريارى حوكمە ستەمكارانەكە، رىگەيان لىگىرتم بىمەۋە بۇ بەغدا بۇ بىنىنى سەرۆك سەدام حسىن، من و سەرۆك ناچار بوۋىن لەرىگەى يەككىك لە ھاۋەلەكانەۋە نامە بگۇپىنەۋە لەچۆنىەتى بەپىۋەچوۋنى كاروبارەكان ئاگادارى بىكەمەۋە.

لەكاتى ھەستانمان بەو ئەركەى كە سەرۆك پىپراسپاردبووم، داخوازىكەم ديارىكرابوو كە ئەۋىشى پزگاركردى عىراق بوو. من بەو سەركردانەم دەۋوت كە چاوم پىيان دەكەوت بەبى گەپاندەۋەى سەرۆك ھەدام حسىن بۇ سەركردايەتتى كرىنى عىراق ئەم كارە بەئەنجام ناگات و عىراق پزگارى نابىت، من قەناعەتم وابوو كەبەبى سەرۆك ھەدام حسىن عىراق نارامبى و سەقامگىرىي بەخۆۋە نابىنيت، بەلكو گىرەشىۋىنى و پاشاگەردانىي بلادەبىتتەۋەو عىراق لەناودەچىت، مەحالەيشە بەبى ئەو شىۋازەى كە لەسەرى راھاتوون و پىنگەيشتوون بتوانىت بەھەر پىگايەكى تر فەرمانرەۋايى عىراقىيەكان بكرىت. ۋە من لەۋبارەيەۋە لەلايەن سەركردەكان و ھەتا بالىۋزو نوينەرانى حكومەتەكانى تر كە جەختيان لەسەر پىۋىستى گەپانەۋەى سەرۆك دەكردەۋە بۇ سەر حوكم بەلنىم ۋەرگرت، لەگەل خۆلادان لەھەندىك ھەلە كەلەپابدودا پوويان داۋە، ئەوان ھاۋاپابوون لەسەر ئەۋەى كەبەھۆى وىرانكردى عىراقەۋە ناۋچەكە ھاۋسەنگىي خۆبى لەدەستداۋەو بەپوۋنى مەترسى فارسىي لەسەر عەرەب و موسلمانان دەرکەوتوۋە. بەلام كۆششەكانيان سەرکەتوۋ نەبوو، ئەۋىش لەبەرئەۋەى ھەۋلەكانيان تاكە كەسىي بوون.

لىرەدا دەبىت ۋەلامى ھەندىك لەو پروپاگەندەۋ قسەلۆكانە بدەمەۋە كە دەللىن من و ھەندىك لەكەسە نزىكەكانى سەرۆك ۋەك ھەول و كۆششىكى تاكە كەسىي ھەستاوين بەپەيوەندىكرىن بەھەندىك لەسەرۆكەكانەۋە، ئەمەش قسەيەكى پاست و وورد نىيە، چونكە سەرۆك ھەدام حسىن خۆى داۋاي ئەۋەى لەمنكردوۋە بەۋپىيەى لەماۋەى بەندكرىنەكەيدا من نزىكترىن كەس بووم لىيەۋە، ھەرودەھا ژمارەيەك نامەى دەستنوۋسى خۆيىم لايە كەتتىدا لەبارەى عىراقەۋە لەگەل ژمارەيەك لە سەركردەكانى عەرەبدا دەۋىت و ئەو نامانەش بۇ مىژوو دەپارىزم.

پۇژىكيان، لەپايتەختى يەككىك لەولائە عەرەبىيەكان دىدارم لەگەل يەككىك لە بالىۋزە ديارەكاندا ھەبوو، كاتىك گەيشتمە شوينەكە، ژمارەيەك لە ميليشىاي تاييغىم بىنى كە واديار بوو چاۋدىريان دەكرىم، بۆيە ناچاربووين شوينەكە بگۆپىن، بەلام لەو شوينەى ترىشدا بەھەمانشيوە ژمارەيەك لەو ميليشىايانە ھەبوون، بەلام مەسەلەكەم فەرامۆشكرىم بۇ ئەۋەى تەنگ بەبالىۋزەكە ھەلنەچىم. لەكاتى دانىشتنماندا، كونسۇلى يەككىك لە ولاتە عەرەبىيەكان كەپەيوەندىيەكى توندوتولم لەگەلدا ھەبوو ھەستا، سەلاممان لەيەككرىم ناگادارى كرىمەۋە كەلەلايەن چەند لايەنكى عىراقىيەۋە چاۋدىرى دەكرىم. من لەو كاتەدا بەنار شەقامە گشتىيەكاندا دەگەپام و، بەئۆتۆمبىلى تاكسى ھاتوچۇم دەكرىم چونكە

ئۆتۈمبىلى تايىبەتى خۆم نەبوو. لەگەل كاتدا پىشپىركىم دەكرد، كات بەخىرايى دەپۇشتىو بەرپرسىيارىتىشم لەبەرامبەر ئەو پياوۋەدا ۋاي لىكردبووم بەلەبكەم بۇ پزگاركردى، ئەركەى قورس و زەحمەت بوو، كارەكە ۋاي دەخواست خۆم بەتەنھا ئەو كارە بكەم چونكە ۋا لەگەل سەرۇكدا پىكەوتىبوو، كە كارەكە بەو پەپى نەينىۋە ئەنجام بدرىت. لەو سات سەختانەدا ھەستم دەكرد كە من كۆشش دەكەم بۇ ئەۋەى سەرۇك پزگارېكەم، لەكاتىكدا ئەو ھەۋلى دەدا عىراق پزگارېكات.. ئەركەكە زۆر قورس بوو. بەداخەۋە، ھەندىك كەس نرخی ئەو موغانات و نارەحەتياى نەدەزانى، ئەوكاتەى كە من لەشەقامەكانى پايتەختىكى عەرەبىدا دەسوپامەۋە، لەبالىۆزخانەيەكەۋە دەچووم بۇ بالىۆزخانەيەكى تر. باسى ئەو ئاستەنگە بەئازارانش ناكەم كەلەوبارەيەۋە پوۋبەپووم بوۋنەۋە.

ئامانچم پازىكردىنى خوداۋ پازىكردىنى وىزدانى مرقۇانەۋ نىشتمانپەرۋەرانەم بوو، ئەۋىش لەسۇنگەى ئەو باۋەرەۋە كە ھەمبوۋ بە نەجابەتى ئەو ئامانچەى كە ھەۋلى بۇ دەدەم. ئەو پىشۋازيانەش كەلەلايەن بالىۆزەكانەۋە لىمدەكرا، كارەكەى لەسەر سووك دەكردم. لىرەدا دەبىت ئامازە بكەم، ھەرۋەھا بۇ مىژۋوۋىش ئەمە دەلېم، ھەموو بالىۆزخانەكانى ولاتانى عەرەبى و بىيانى كە سەردانم كىردوون، بالىۆزەكانىان بەۋپەپى پىزەۋە پىشۋازيان لىدەكردم و بەھانامەۋە دەھاتن، جگە لەبالىۆزخانەى ولاتى فەلەستىن كە چۆن چوۋبوۋمە ژوۋرەۋە بەو شىۋەيەش لىتى ھاتمە دەرۋە بى ئەۋەى ھىچ كەسىك پىشۋازىم لىيكات..

پەيۋەندىيەكان لەگەل سەرۇكەكانى عەرەبدا

سەرۇك ھىواخواز بوو سەركرەكانى عەرەب بۇ بەرگرىكردن لەعىراقى دەرۋازى خۆرەلاتى نەتەۋەى عەرەب بەئاگابىنەۋەۋ پاپەپن. پىمپراگەيانند من چاوم بەھەندىك لەسەركرەكانى عەرەب كەۋتوۋە، ئاگادارمكردوۋنەتەۋە لەۋەى لەعىراق پوۋدەدات ھەرۋەھا تىپوانىنى ئايندانه سەبارەت بەۋەى كەلەناۋچەكەدا پوۋدەدات. ھەموۋيان ھاۋسۆز بوون لەگەل عىراق و سەرۇك سەدام حسىندا. پىمپراگەيانند كە من چاوم بەسەرۇكىكى عەرەبى كەۋتوۋە كە زۆر پىزى جەنابىيانى لاپوۋە، تۈپە بوو سەبارەت بەۋەى كە لەعىراق پوۋدەدات، ھەرۋەھا ئەۋەى بەسەر سەرۇكدا دىت لەبەندىخانەكەيدا. ۋوتى: ھىواخوازىووم سەرۇك سەدام لەگۈپەپانى جەنگدا شەھىد بوۋايە يان خۆى بكوشتاىە بۇ ئەۋەى شەھىد بوۋايە! ئەۋەى بەسەر سەرۇكدا دىت ماناى سوكاىەتىكردن بەھەموۋمان دەگەيەنىت. ھەرۋەھا پۇلى پارىزەركانى بەرزىرخاند، بەلام خۇپارىزىى لەئامادەبوۋنى سەرۇك كىرد

لەدانىشتەنەكانى دادگايىكردندا. پىم ووت ئەو ئەگەر نارازى بىت ئەوا بەزۇر دەيەتتىن. ئىدى لەمەسەلەكە گەشت و بەلئىنى دا ئەوپەرى كۆششەكانى خۆى لەپىناو عىراق و سەرك سەدام حسىندا بختەگەر.

سەركىكى تر كە چاوم پىى كەوت پىى ووتى: بىرام خەلىل، سەرك سەدام حسىن وەك دىوارو شورەى عەرەب وابوو بۆيە بەوپەرى ھىزمانەو ھەلدەدەين ماف بۆ خاوەنەكەى بگىرپەنەو. ئەو سەرسامىى زۆرى خۆى نىشاندا بە رەقى و خۇپاگرى سەرك و ئازايەتپەكەى لەكاتى دادگايىكردندا. ئەم سەركەكە دوچار پىشواى لىكردم، ئەوپەرى تواناكانى خۆى لەپىناو عىراقدا خستەگەر.

سەركىكى تر پىشواى لىكردم و پىى ووتى: خوا چىايەك لەئەگرى بەخشىو بەعەرەب بۆ ئەوەى لەشەرى فارسەكان بىانپارىزىت، ئەویش سەدامە. بەلام عەرەب لەدەستياندا. كار دەكەين ھەق بگىرپەنەو بۆ بنەرەت و بنجى خۆى. تەنھا دەمەوئىت ئەبو عودەى خۇپاگرو بەئارام بىت. ئىمە بەرژوئەندىمان نىيە لەعىراقدا، بەلام ئەبو عودەى سەرقات و دەمەوانەى ئارامىى ئەم نەتەوئەى بوو. ئەم سەركەدەى ئەوەى لەتوانايدا بوو كرى، بەلام چەواشەكارىى ئەمرىكىەكان ھەموو ھەولەكانى بۆ چاكسازى تەفروتونا كرى.

(دواى كوشتنى سەرك، چاوم بەيەككە لە سەركەكان كەوت، ئەو زۇر نىگەران و بىى تاقت بوو ھەتا چەندىن جار سەبارەت بەوەى بەسەر سەركەكات ھات گرىا).

دواى ئەو ھەتا چەندىن جار سەبارەت بەوەى بەسەر سەركەكاتى عەرەب كەوت كە نوئەرايەتى سەركەكانىان دەكرد بەھۆى رەوشەكانىان و سەرقاتلەبوونىان. ھەمووان ھوسوزبوون لەگەل عىراق و سەدام حسىندا! بۆ مېژووش دەلئىم دوو ولات نە سەركەكانىان و نە نوئەركانىان پىشواىان لىنەكردم. لەوانەىە بتوانم بىانوو بۆ يەككىيان بىتمەو بەھۆى ئەوەى دەكەوئىتە بەرەكەى ترەو ە. بەلام ئەوى ترىان ھىچ بىانويەكى نىيە. بەلام ئەو فشارەى لەسەرى بوو ئاساىى نەبوو. بەلام دەكرا سەركەكەى بەنھىنى چاوى پىمان بکەوتايە وەك ئەوەى لەگەل سەركەكانى ترداو بەدوور لەدەزگاکانى راگەياندن روويىدا.

سەرك دەلئىت: ((سەركۆنەى سەركەكانى عەرەب ناكەم و نامەوئىت تەنگىان بىپەلچىم، بەلام لەھەمانكاتدا ھەست ناكەم ھىچ بىانويەكىان بەدەستەو ەبىت، ئەوا گەردنى منىان بەدوور گرت لەخۆيان، من گەردنى خۆم خستۆتە نۆوان دەستەكانى

خوداۋە، زىانىشىم ھىندە بەلاموۋە گىرگ نى ھىندە ئوۋى گىرگە بەلاموۋە مىڭدە
لەگەلدا دادپەرۋەر بىت.

بەلام دەلىم ھەلۋىستى ھەندىك سەركردەى عەرەب سەرۆك سەدام حسىنى
شكىستخواردوۋ كىرد. ھەلۋىستى نەتەۋەى و پىشپەۋانەى سەرۆك سەدام، سەرەپاى نەزل
عىراق بەسەر نەتەۋەۋە، لەۋانەى ھەندىك لەۋ سەركردانەى خىستىتە ھەلۋىستىكى
تەنگەلەنەۋە. ھەندىكىان بەشداريان كىرد لەۋ ويرانكىردى عىراقدا ئىدى زانىبىتقان يان نا،
پازىبوۋىن يان ناپازى. ھىزەكانى ئەمىرىكا لەخاكى ھەندىك ۋلاتى عەرەبىيەۋە ھاتنە ناۋ
عىراقەۋە، ھىزى تىرى سىخوۋو بەكىرگىراۋىش لەۋلاتانى ئىسلامى ھاۋسىۋە ھاتنە ناۋەۋە.

بەلام ئوۋەى پەيۋەندىى بە كۆمكارى ۋلاتانى عەرەبىيەۋە ھەيە، ئەۋا سەرۆك چەندىن
جار وتوۋىتەى ئەۋ زۆر سەركۆنەۋ سەرزەنشتى كۆمكارىى عەرەبى و بەرىز عەمرو موسا
دەكات، (ھەر لەۋكاتەۋە كە عىراق داگىركراۋە ھەلۋىستىكى پوۋنمان نەبىنۋە لىي، بەلكو
من تىناگەم كۆمەلەى ۋلاتانى عەرەبى چۆن مامەلە لەگەل سىمبولەكانى داگىركىردا دەكات
سەرەپاى ئەۋەش كە دەزانىت عىراق ۋەك ھىلى پىشەۋەى بەرگىرىى ۋايە لە نەتەۋەى
عەرەب، پوخانى عىراق و پسانى ئەم ھىلەش ۋاتە لافاۋەكە ھەموۋان پادەمالىت و
كارەساتەكە گىشت لايەك دەگىرتەۋە.

لەۋكاتەدا دەنگۆى ئەۋە بلاۋبۆۋە كە عەمرو موسا سەردانى عىراق دەكات، ھەندىك
لەسەرچاۋەكان پايانگەياندېۋو كە سەردانى سەرۆك سەدام حسىن دەكات لەنىۋ
بەندىخانەكەيدا. سەرۆك لىي پىرسىم كەتايە بەراستى عەمرو موسا سەردانى عىراق دەكات،
پىمپراگەياند ھەندىك پۇزنامە ئەۋەۋالەى بلاۋكردۆتەۋە. سەرۆك ۋوتى:

((ئەگەر سەردانم بىكات ئەۋا بەگەرمىى پىشۋازى لىدەكەم، باشە ئەۋە دەكات، چۈنكە
ئەم سەردانە پەنگە بىتتە خالىكى ۋەرچەرخانى يەكلاكرەۋە، پەنگە زۆر لەمەسەلەكان
بگۆرپىت. بەدلىيايىيەۋە شتىك لەمەگبەكەيدا دەبىت، من بەشىۋەيەكى ئىجابى كراۋە دەپ
لەگەلىدا ئەۋەندەى كە خىزمەت بەگەلە ئارامگرو خەباتكەرەكەم بىكات)).
بەلام عەمرو موسا نەھات..

ھەندىك دەستپىشخەرىى بۇ ئازادكىردى سەرۆك

دۋاى ئەۋەى بەشىۋەيەكى شەخسى لەلايەن سەرۆكەۋە پاسبىردىرام بۇ ئەۋەى
پەيۋەندىى بەزمارەيەك لە سەرۆكە عەرەبەكانەۋە بىكەم، بۇ پوۋنكىردنەۋەى ئەۋەى كە

بەسەر عىراقدا دىت لە وىرانكارىيى و پەرت پەرت بوون و كاۋلكردى گىشتىگرانە، ھەندىكىيان ھەولياندا ئىدارەي نەمىركى قايىل بىكەن كە سەرۆك ھەدام ھىسەن ئازادبىكرىت. بەلام ھەموو نەۋەولانە پروبە پرويى شىكىست بوونەۋە نەۋىش لەبەر دوو ھۆكار:

يەكەم: نەۋەول وىكۆششەنە ھەردى و تاكە كەسىيى بوون، پىشنىشەرىشەم بۇ ھەندىك لەو سەرۆكانە كرد كە لوتكەيەكى ھەرەبىيى بچوككراۋە بگىرىت كە دەستپىشخەرىيەكى لىبىكەۋىتەۋە، شورەيىيە سەرۆك ھەدام ھىسەن، لەپشتەۋەي شىش و تەلەبەندەكانى زىندانەۋە بىمىنىتەۋە.

دوۋەم: سەرلىتەكچوۋىيى ئىدارەي نەمىركى زىاد لەپادەي، ۋاي لە ئىران و لاپەنگرەكانى كرد كەلەناۋ عىراقدان، ھانى سەركرەدە سىياسى و سەربازىيەكانى نەمىركا بىدەن بۇ نەۋەي ۋىنەي نەۋە پاستىيانەي كەلەعىراق پروو دەدەن بىشۋىنەن و ئاۋەئوۋى بىكەنەۋە، نەۋىش لەرىگەي راپۇرتەكانى نەۋە سەركرەدەۋە كە دەياندايە كۆشكى سىي. من زانىارى تەۋام ھەبوو كە ھەندىك لەولاتانى ھەرەبى تارپادەيەك سەركرەتوۋبوون لەپازىكردى ئىدارەي نەمىركى بۇ نەۋەي ھەندىك لەو سەركرەدەيە سىياسى و سەربازىيە مەيدانىيەنە بگۇرىت. نەمەش ۋاىكرە كە ئىدى پاستىيەكان بگەنە ئىدارەي نەمىركى، خەرىك بوو ھەلۋىستەكە كەمىك دەگۇرا. كاتىكىش ئىران و شوۋىنكەۋتەكانى ھەستىيان بەم گۇرپانكارىيەنە كرد، پىش كەمىك دەگۇرا. كاتىكىش ئىران و شوۋىنكەۋتەكانى ھەستىيان بەم گۇرپانكارىيەنە كرد، پىش نەۋەي ھەلەكە لەكىس بچىت، بەئاراستەي رىزگاربوون لەھەدام و لەناۋىردىن بەلە لەمەسەلەكەدا كراۋ فشارەكان خراۋەكار. ئىمە ھەتا بەھۆي ھەلۋىستە مېژوۋىيەكانىيەنەۋە بەرامبەر عىراق و سەرۆك ھەدام ھىسەن نەۋە ۋلاتە ھەرەبىيەنە خەينە تەنگەلانىيەۋە، تا نەمانى ئەم سەختى و ئارپەھەتەيەنە، ئاۋەكانىيان لاي خۇمان دەپارىزىن و ئاشكرىيان ئاكەين.

بەلام نەۋەي پەيوەندىيى ھەيە بەدەستپىشخەرىيە كەسپەكانەۋە، ئەۋا من ئاگادارى ھەر ۋەردەكارىي ھەر چاۋپىكەۋتنىك بووم لەگەل نۆينەرانى ۋىلايەتە يەكگرتوۋەكان يان ھۆكۈمەتى بەرىتانىادا، لەۋ لاپەنەۋە كە سەرۆك پىي پىدابووم كە ھەموو نەۋەي پروبىدات بۇ باس بىكەم و ئاگادارى بىكەمەۋە لىي، لەگەل پەتكرەنەۋەي پىشۋەختىدا بۇ ھەر دانوۋستانىك كە لەدەرەۋەي چوارچىۋەي سەركرەدەيەتتى شەرىعيەۋە بىكرىت كەلەناۋ گرتۇخانەدايە. چەند دەستپىشخەرىيەك ھەبوون بۇ نمونە ئەمەي خوارەۋە پوختەي يەككىك لەۋدەستپىشخەرىيەنە بوو:

له ساڵی ٢٠٠٥ پۆژیکیان، نوێنه‌ری ئیداره‌ی ئەمریکی و نوێنه‌ری تۆنی بلیژ داوایان کرد له‌یه‌کێک له‌ پایته‌خته‌ عەرهبیه‌کانداو له‌ ژێر چاودێری عەرهبیدا چاویان به‌ نوێنه‌رانی حزبی به‌عس بکه‌وێت. چاوپێکه‌وتنی یه‌که‌م له‌ گه‌ڵ نوێنه‌ری تۆنی بلیژدا بوو به‌ ئاماده‌بوونی یه‌کێک له‌ بالیۆزه‌کانی به‌ریتانیا که‌ له‌ وڵاته‌ عەرهبیه‌دا بوو. ده‌ستپێخه‌رییه‌که‌ی ئه‌و وڵاته‌ عەرهبیه‌ ئه‌مه‌ بوو:

- هه‌لوه‌ شاندنه‌وه‌ی یاسای پێشه‌کێشکردنی به‌عس.
- هه‌موارکردنی ده‌ستور بۆ هه‌لوه‌ شاندنه‌وه‌ی فیدرالیته‌ و دابه‌شکردنی سامانه‌کان.
- پارێزگاریکردن له‌ یه‌کێتی عێراق.
- ئازادی کاری سیاسی له‌ عێراقدا.
- گێڕانه‌وه‌ی سوپای پێشووێ عێراق.
- ئازادکردنی هه‌موو ده‌ستگیرکراو و دیله‌کان.
- به‌لام داواکاری لایه‌نی عێراقی ئه‌مه‌ بوو:**
- یه‌که‌مجار کوشانه‌وه‌ رابگه‌یه‌نرێت.
- گێڕانه‌وه‌ی سوپای عێراق و هه‌موو دامه‌زراوه‌ ده‌ستوریه‌کان.
- ئازادکردنی دیله‌کان له‌ ناویشیاندا سه‌رۆک سه‌دام حسیین.
- هه‌لوه‌ شاندنه‌وه‌ی هه‌موو ئه‌وه‌ی به‌هۆی داگیرکردنه‌وه‌ ده‌رچوو بوون له‌ لێپێچینه‌وه‌کان و ده‌رکردنی یاسا نوێیه‌کان.
- له‌ هه‌موو خاڵیکی دانوستاندا بگه‌ڕێنه‌وه‌ بۆ لای سه‌رۆک سه‌دام حسیین.
- وه‌لامی راویژکاره‌ به‌ریتانیه‌که‌ که‌ به‌ عەرهبیه‌که‌ی ره‌وان قسه‌ی ده‌کرد ئه‌وه‌ بوو که‌ ناگرێت له‌ باره‌ی سه‌دامه‌وه‌ قسه‌ بکریته‌ چونکه‌ ئه‌و (به‌گالته‌ پێکردنه‌وه‌) ئێستا له‌ شتیونیکدا به‌ ده‌ستپێی ناگات، ده‌کرێت له‌ باره‌ی مه‌سه‌له‌ی تره‌وه‌ قسه‌ و باس بکریته‌. من هه‌لده‌ستم به‌ گواستنه‌وه‌ی ئه‌م پێشنیارانه‌ بۆ حکومه‌ته‌که‌م.
- هه‌موو ئه‌و دانوستانانه‌ هیچ به‌رهمه‌میکیان نه‌بوو، چونکه‌ دانوستکاره‌ ئەمریکی و به‌ریتانیه‌کان چوونه‌وه‌ بۆ وڵاته‌کانیان بۆ ئه‌وه‌ی هیچ وه‌لامێک بگێڕنه‌وه‌. هه‌موو ئه‌و دانوستانانه‌ش وه‌لامدانه‌وه‌ی ئه‌و ناوه‌ندکارییه‌ عەرهبیه‌ بوو بۆ ئه‌وه‌ی سه‌رۆک ناگادار بێت یان په‌زنامه‌ندیی وه‌رگیرایته‌.

له باره ی نهو دهستپیشخه ریه وه سه روکم ناگادار کرده وه، ههروه ها دهستپیشخه ریه که ی دکتور خهیره دین حسیب، نه مینداری گشتی پیشوو و دامه زینه ری کۆنگره ی نه ته وه یی عه ره بی له به یروت، نهو هه ره په یوه ندیه کی په تکرده وه له گه ل نه مریکی یان به ریتانیه کاندای که بیته هوی نه وه ی ناینده ی عیراق له ده ره وه ی سنوری سه رکردایه تی شه رعی که له ناو گرتوو خانه دایه دیاری بکریت، ووتی : ((نه گه ر نه مریکیه کان ج دین پیویست به مانۆرکردن ناکات لی ره وه له وی، یان خۆیان به م لایه ن و نهو لایه نه وه بیچن. نیمه ی لای خۆیانین و، په یوه ندیکردن پیمان وه قورس نیه، په تی په راویزخستنی پۆلمان ده که ی نه وه. نه مریکیه کان ده یانه ویت سه رکردایه تی حزب و سوپا ده ستنیشان بکه ن بو نه وه ی گورز له به ره له ستکاری و به رگری بوه شین))

بەشى ھەقدەيەم

سەرۆك و بەرپۆھ چوونى دادگايىھ كە

ئەم دادگايىھ ناشەرعىي و نادەستورىيە، دروستكراوى داگىر كەرە.. بە برپارى
پوچ و نارەواو لەژىر سايەى داگىر كەردا، بە دەستى حاكمى ئەمريكىي پىكھىنراو،
ئەمەش ماناى زەوتكردنى دەسلەلاتى شەرعىي و دەستدرىژيەكى ئاشكرايە بۆ سەر
ياساى عىراقى و نىو دەولەتى وەكو يەك.

(صەدام حەسەن لەگرتوخانە)

لەكاتى چاوپېيىكەوتنى سەرۆك لەبەرۋارى ۲۰۰۶/۴/۱۹ دا لىگەل پارىزەرەكان، بەرېز پەمىزى كلارك بىرۆكى گواستىنەۋەى دادگايىيەكردنەكەى بۆ دەرەۋەى عىراق خستەپو، ووتى دادگاي بالاي ئەمىرىكا دەستىكردوۋە بە ۋەرگرتنى ئەۋ سكالايانەى كە دۇبە حكومەتەكەى بەرزكراۋنەتەۋە، ھەتا بۆ ئەۋ تاۋانانەش كەلەدەرەۋەى خاكى ئەمىرىكا پوويانداۋە، تا ئىستاش چەند سكالايەك لەدژى حكومەتى ئەمىرىكا بەرزكراۋنەتەۋە، بەم پىيەش دەكرىت پارىزەرەكان سكالايەك لەدژى حكومەتى ئەمىرىكاۋ لەبەرژەۋەندى سەرۆك بۆ ئەۋ دادگايە بەرزىكەنەۋە، ھەرۋەھا دەكرىت بەرېز تارىق عەزىزىش سكالايەكى ھاۋشپوۋەى ئەمە بەرزىكەتەۋە.

سەبارەت بە تارىق عەزىزو عەۋاد بەندەرۋە ھەقالەكانى تىرىش، سەرۆك وتى دەتۋان ئەمىرە سكالايە بەرزىكەنەۋە. بەلام ئەۋ ۋەك خۆى، نايەۋىت. وتىشى: ((من ھەر لەلاۋىمەۋە لەكەس نەپارۋمەتەۋە و ناشىكەم، چەند جارىك بە لەسىدارەدان ھوكمدراۋم، ھىچ كاتىكىش داۋاى ژيانم بۆ خۆم نەكردوۋە، ئىستا كە تەمەنم لەحەفتا نىزىكېۋتەۋە چۆن ئەۋە دەكەم. ئەۋ پىرسىارەش كە خۆى دەكات لەبارەى ئەۋەى كە ئايا دادگايەكە لە ۲۰۰۶/۱۰/۱۶ دەبەستىت، لەۋانەشە بۆ ماۋەى چەند مانگىك دواخىرىت يان زىاتر لەۋانەشە كەمتر)). سەرۆك دەپرسىت: كارەكە دەبىت چەندىك كاتى بویت تا دادگا ئەمىرىكىكە پەرچە كردارى دەبىت. بەلام بەرېز پەمىزى كلارك جەختىكردەۋە كەۋا باشترە لەداۋى ئەۋ بەرۋارەۋە سكالاكە بەرزىكىتەۋە. ئەمەش پاى ھەموو پارىزەرەكانى تىرىش بو. سەرۆك وتى: ((پۇشتىن بۆ دادگايەكەى نىۋدەۋلەتتى، بۆ ماۋەى چەند سالىك لەژىر لىكۆلىنەۋەۋە دادگايىكردندا دەمىنىنەۋە ۋەك مىلۇسۋىچى سەرۆكى يۇگسلاۋيا. تەنھا بەقەبولكردنى ئەۋەى دادگايەكە لەدەرەۋەى عىراقدا بىت، واتە تەسلىمبوون و داننان بەۋەدا كە ئىمە تۆمەتبارىن، پاشانىش داننان بەۋەدا كە ئىمە تاۋانبارىن. پىمۋايە ئەمىرىكىكەكان و دادگايەكى ۋەك ئەمە، ئەمانىان نىيە، لەۋانەيە بىپارەكەيان لەرۇژى ۲۰۰۶/۱۰/۱۶ دەربەكەن.

سەرۆك بەردەۋام دەبىت و دەلىت:

((من مروفدوستی به پیز ره مزی کلارک و هاوه له پاریزه ره به شهره فه کانی و هه وه کانیان بۆ پزگارکردنی ژیانم پیده زانم، به لام نامه ویت به مشیوازه پزگار بکریتم، من سوپاس بۆ خوا ئهرکی خۆم به جیهیناوه، وام پیماشتره صه دام له نیوان دوژمنه کانیاندا بمریت له وهی هه زار سال بژی. من خوازیاری ئهمه م. حوسین سه لامی خوا ی له سه رییت، خوا ی گه وره له که ره به لادا گیانیکیشا، له به ره ئه وهی به زولملیکراویش مرد، ئه و ئه و تانیستاش له دلی ملیونان که سدا ده ژی، زولملیکراویش له دلی خه لکدا ده ژی نه ک که سی زالم و سته مکار. حوسینیش باپیرمانه، هه تا خافییری پاریزه ریش له یه کیك له دانیشته کانداندا کاتیک داوای لیکردم سکالایه ک له دژی ئیران به ربزیکریته وه به هو ی ئه و پۆله یه وه که هه بیووه له تراژیدیای شاری هه له بجه دا، ئه و من په تمکرده وه و وتم نیمه باو باپیرانمان فیریان کردووین که لای که س سکالا نه که یین، چونکه سکالا کردن به پیی نهریتی باو باپیرانمان نه نگیه. له سه ر ئه م بنه په ته ش ئه وه مان بۆ ماوه ته وه، له سیفه تی صه دام حسینیشدا نییه سکالا له دژی که س تۆمار بکات، پیشتیش من په تمکرده وه پۆژنامه ی سه ن بده مه دادگا به هو ی پیشتیلکردنی مافه کانه وه وه ک دیلیکی جه نگ. برواشم وایه به لگه نامه کانی هه له بجه تان لا هه یه. براکانم، له عیراق له دایک بووم، تیایدا ده ژیم، تیاشیدا دهرم. من له سه ر ئه وه راهاتووم له ولاتی خۆمدا بژیم، هه واکه ی هه لمژم و له نامیزی گه له که مدا بژیم.. مه سه له ی دادگایکردنیش له گه ل هه موو کیشه کانی عیراقدا یه. ته نها پیوانی ئازای به رگری ده توانن یه کلایی بکه نه وه. ئه وه ش پیی ده وتریت دادگای عیراقی ئه و ئه ویش ملکه چی گۆرپانکاریه کان و په وشه سیاسییه کان و نه و گۆرپانکارییه ده بییت که به ره له ستیی ده یانه یینته کایه وه، که په نگه فشاری گه لی ئه مریکی وابکات ئه مریکا له عیراق بکشیته وه. وه من له که س ناپاریمه وه و (په نا نابمه به ر ده رگای که س) بۆیه پیمباشتره داگاییه که عیراقی بییت و له ناو عیراقیشدا بییت بۆ ئه وه ی راستیه کان له گه ل بگه یه نریت، سه ره پای ئه مه ش چه نده به ره له ستیی به هیزبییت ئه وه نده ش دادگاییه که کاریگر ده بییت به واقعی سیاسی عیراق و ئه و باردۆخه ی که دیته کایه وه.

((من په تیده که مه وه ئه م دادگاییکردنه بهریت بۆ دادگاییه کی نیوده وه له تیی، چونکه دادگای نیوده وه له تیی ناتوانیت بوه ستیت کاتیک ئه گه ر هه لویتستی سیاسی گۆرپا، به مشیویه په تکرده وه که ی من له و چوارچینه یه دا دیت که دادگای نیوده وه له تیی ئه گه ر بریاره که ی ده رکرد ناتوانیت ببوریت. له ئه مریکادا ئه گه ر بریاریک ده رچوو، ئه و پیشینه ییه ک دروست ده کات، له به ر ژوه ندیی گه لی ئه مریکی و گه لانی تریش ده بییت و

دەبىتتە تەخەدايەكەش بۇ دادوهرە ئەمىرىيەكە بەۋەى كە كارىگەرىيە لەسەر جىهان دەبىت، دادوهرە ئەمىرىيەكە دەزانىت ئەگەر بېيارو پەفتارەكانى ناياسايى بون ئەوا گەلەكەى پەتى دەكاتەۋە. ئەۋەش كە نىگەرەنم دەكات چوون و ھاتنى ئىۋەىە كە بەم خۇتان پوۋبەپروۋى ھەلەگەلىكى گەرە دەكەنەۋە.

" بەلام سەبارەت بەم دادگايە، ئەوا مەن دانىپىدانايتىم و بەۋەشدا كە پاسپاردەى دامەزراندەكەى داۋە، ئەمەشم بە دادوهر ئەلجوحىم وت كاتىك كە پىيى ووتىم: تۆ ۋەدام حسىن، لەدايك بوۋى سالى ۱۹۲۷، سەرۆكى پىشۋى كۆمارى عىراق و سەرکردەى گىشتىي ھىزە چەكدارە ھەلۋەشاۋەكان و سەرۆكى ئەنجومەنى سەرکردايەتى شۆپشى ھەلۋەشاۋەى.. پىم ووت: مەن ۋەدام حسىنم سەرۆك كۆمارى عىراق و سەرکردەى گىشتىي ھىزە چەكدارەكان و سەرۆكى ئەنجومەنى سەرکردايەتى شۆپشىم و ھىشتاش لەعىراقدا نىشتەجىم. كاتىكىش لىپىرسىم كە تۆ دەرچوۋى ياسايت؟ ۋەلام دايەۋە: مەنىش پىمۋايە تۆ دادوهرىت.. پىمۋوت: بەخوا ئەى كۆپى ئەلجوحىي، ئەگەر لەسەردەمى ۋەدام حسىندا نەئەبوۋىتە دادوهر ئەوا ئىستا دادوهر نەدەبوۋىت، چۈنكە ھەلى خويىندەن بۇ كۆپى جوتيارەكان و ئەۋانى تىرش فەراھەم نەدەبوۋ ئەگەر ئەۋ ھەلۋباردودۇخە نەبوۋايە كە ۋەدام حسىن بۆى فەراھەمكىردن."

بىرمەيت دۋاى دانىشتى گۈللىگرتنى يەكەمى دادگا كە پاند ئەلجوحى بەرىۋەى دەبرد سەرۆك لىي پىرسىم كەئايا ئەم دانىشتە گۈلۋراۋەتەۋە بۇ تەلەفىزىۋن و دەرگاكانى پاگەيانەن، پىم ووت ھەندىك لەبەرگەكانى پەخشكراۋە شۋىنەۋارىكى گەۋەى بەجىھىشتۋە لەسەر مەعنەۋىياتى شەقامى عەرەبىي، پاى ھەموۋان ئەۋە بوۋ كە سەرۆك ۋەدام حسىن دادگايى ئەۋانى دەكرد، كە بەحساب ئەۋان دادگايى ئەمىان دەكرد، شەقامى عەرەبىش زۆر سەرسامە بە خۇپاگرىي و خۇبايىبوۋنى و پەتكردنەۋەى ئەۋەى كە پەشىمان بىيىتەۋە لەھەلۋىستەكانى، سەرەپاى ئەۋ فشارانەى كە دەخىنە سەرى... سەرۆك دەلىت:

((ئەمە دادگايەكى ئاشەرىيە و نادەستورىيە، دروستكراۋى داگىرەرەۋ، يەككە لە بەرۋوبومەكانى ئەۋ تاۋانە دوزمىنكارىيەى كە لەدەرەۋەى شەرىيەتى نىۋدەۋلەتىي و ياسار بەھاۋ دادپەرۋەرىيەۋە كراۋەتە سەر عىراق)). سەرۆك بەردەۋام بوۋ ووتى: ((ئەمە سوكايەتىكىردنە بە دادپەرۋەرىي و ياساۋ، شانۇگەرىيەكى سوك و پىسۋايە مەبەست پىي چەۋاشەكردنى پاى گىشتى و ويناكردنى مەسەلەكەيە كە گۋايە ئەۋان ملكەچى دادپەرۋەرىي

و ياسا دەبن كە ئەوان دوورترن لەوەی بەمشێوەیە بن. من رێكەوتننامەى جنىڤم خۆشەنۆتەو، بەتايبەتى ئەوەى پەيوەندى ھەيە بەماڤى دىلەكانەو. لەبەرئەو ھەرزگارى دەدەم كە تانە بدريت لەپىكھىنانى دادگا كە كە سەرپىچىكرەنە لە ياسا دەستورى عىراق و رێكەوتننامەكانى جنىڤ، چونكە ئەوەى لەسەر پرۆپوچى بوونىادبىريت ھەرز پرۆپوچە))... پاشان وتيشى: ((ئەوان بەبرىارى بەتال و پووج و بەدەستى ھەرمانرەوا ئەمرىكە كە دادگا كەيان پىكھىناو. ئەمەش ماناى زەوتكرەنى دەسلەتە شەرىعى و زەوتكرەنىكى ئاشكرایە لە ياساى عىراقى و نۆودەولەتەى ھەك يەك. لەبەرئەو، ھىوادارم بەرگىيەكەتان ياساى و سياسى و راگەياندىنى بىت)).

كاتىك دادوەر لەيەكەك لە دانىشتنەكانى لىكۆلىنەو دا لەسەرۆكى پرسى كە كۆمەلەكەى سەرۆك (ھەقالەكانى) دەلەن ھەرمانەكان لەو ھەو دەرچوون، سەرۆك ھەلامى دایەو: سالى ۱۹۶۴، من ئەندامى سەركرەدایەتى بووم، پلانمان بۆ شۆرش داڤشت. پاشان ھەوى سى مانگ بەھۆى خیانەتەى ھەك خیانەتەى ھەيس دەستگىركرام. لەكاتى لىكۆلىنەو دا، بەكەيكیان خۆى پىنەگىراو، پلانەكەى كەشفكرە. كاتىك دادوەر لەو دادگایە دا لىتى پرسىم، پىم ھوت من پلانەكەم داناو. ھوتى: ئەى ئەبو ھەيسەم (احمد حسن البكر)؟ ھتە من گومان ھەيە كە ئەو پەيوەندى بە ھەبدولسەلام عارفەو ھەبىت. من قورسايەكەم لەسەر لاڤرد. بەو شێوەى پىاوان بە ھەلوێستەكانىاندا دەناسرێنەو دەپنۆرێن)).

سەرۆك بەم ھتەيە كۆتايى بەقسەكانى دىنەت:

((نىمە بۆ قوربانىدان خولقاوین، پىوێستە سەرۆكىش قوربانىدانە كە بخاتە ئەستۆى خۆى، ئەگەر بۆش ھوكمى لەسەدارەدان بەسەپىنەت بەسەرمدا، ئەوا ئەو لای من ھاوتای پىلاوكانم نىيە. ئەگەر پىوێستىشە دادوەر ھوكمى لەسەدارەدانە كە بخوێنێتەو، ئەوا پىوێستە ئەو ھەيە لەيادبىت كە من پىاوىكى سەربازىم و دەبىت پىارەكە بەدەستپىزى گولە جىبەجى بكرىت)).

ھەر ھەسەرۆك پرسى:

((ئاىا پارىزەر ماڤى ئەو ھەيە پەيامىكى ھەكەيلەكەى بگەيەنەت بە خىزانەكەى؟ ئەگەر لەرێگەى خاچى سوورەو ھەبىت، واتە نىمە دىلەن، دىلەش دادگایى ناكرىت، ئەگەر مەسلەكەش بەشێوەىكى تریبىت، ئەوا ئەمە بە دوالىزمە دادەنرىت. دەپرسم بۆچى

سەمىلەكانى داواكارى گشتىي نالەرتەو ە بۆ دەيان و بەلكو سەدان كەس لەوانەى كە پەژانە بەھۆى ئاشوبى تايڧىيەو ە لەبەغداو ناوچەكانى ترى عىراق دەكوژىن؟

((ئىمە لەشىوازي دادگاگە لەچۆنەتى مامەلەکردن لەگەلماندا سەرسام نابىن، وەك پارچە پارچەکردنى گىراوەكان يان ھىنانيان بەشيوەيەكى كۆمەل يان كردنە ئۆدەوەيان لەپىش پارىزەرەكانەو ە. بەدادوهرم وت نابىت وەك لايەنى ياسايى جىاوازي ئەو ەى شەرىى و ئەو ەى پىچەوانەى ئەمەيە تىكەل بكرىت. ئەو ەى شەرەف و غىرەتى ھەبىت، ناكرىت بەم دادگا گالەجارە پازى بىت.

((لەدانىشتنى ئەمۇدا وەرچەرخانىكم بىنى لە قسەى ھەندىك لە برا پارىزەرەكاندا كاتىك دادگاگەيان بە دادپەرور وەسەفكرد. لەبەرئەو ەى دادگاگەش ئاشەرىيە، ھەر وتارىكى دىلۆماسى لەلايەن ئىمەو ە خوازاو نىيە، لەبەرئەو ە دەبىنين مامۇستا خەلىليان كردە ئامانچ لەبەرئەو ەى ئەو خۆشنىوودانە لەگەليان نادووت. ئەو وای دانا كە ئەو ە لەفەزلى ئىمەو ەيە كە ھەر قسەيەك لەگەل دادگادا دەكەين و لەگەليدا دەدووتىن، چونكە ئەوان شەرىى نىن؟ ئەو خۆشنىویدیەى كە لەسەر حسابى بنەماكان بىت ئازارەخەش دەبىت و، دەرئەنجامەكانىشى خراب دەبىت. بۆيە پىيوستە بنەماكان بەدووربگرين لە خۆشنىویدیەى، ھىوادارم وورىابن و لەكاتى كىشمەكىشى دادگادا تووشى ساتمەى زمان و ھەلەکردن نەبن، بەتاييەتى لە مەسەلەكانى راپىكردندا، ھەرەھا ئەو ەى پەيوەندىي بە دامەزراندنى دادوهرەكان و بنەما تايڧىي و سىياسىيەكانەو ە ھەيە. ئەو ەشتان لەياد بىت كە ئەم دادگايىكردنە لەسەر شىوازي فارسىي بەرئۆەدەچىت)).

لێرەدا سەرۆك داواى لىكردم كە سلاو سوپاسى بگەيەنم بە دادوهر رزگار محمد ئەمىن. و ھىواى سەلامەتى و تەندروستى باشى بۆ دەخوازىت، ھەرەھا پىي رابگەيەنم كە سەرۆك ھۆنراو ەيەكى بۆ نوسىو ە. رزگار وەك سەرۆك دەلئىت، كاتىك لەگەل ھەقىقەتدا بەرەك كەوتن گەپايەو ە.

ھەرەھا سەرۆك وتەكەى ئاراستەى پارىزەرەكان دەكات و دەلئىت:

"ئىو ە بەئىمەو ە گەورەبوون و ئىمەش بەئىو ەو ە ئەى پالەوانان. لەدانىشتنى پىشوو ە دەستەى بەرگريكارانمان بىنى، ئەوانە بەرگري لەعىراق و لە كاروانەكە دەكەن و ئامانەو یت بەرگري لەسەدام حەسەن بگەين. ھىرشى دادگاش بۆ سەر پارىزەرەكە ھەولئىكى پىكخراو ە لەدژى بەرگريكردن لەھەق و پاستى، ھىرشى پوچ و باتلىش ھەزار كەلئىن و بۆشايى تىدايە. مەبەستى ئەوان گومان دروستكردن بوو لە بىگەردى پارىزەرە پالەوانەكان.

((ئەگەر ئەوانەش كە حوكمى عىراق دەكەن حوكمى لەسىدارەدان نادەن، ئەوا ئەمە لەپىناوى خۆياندايە، ئەوانە دەيانەوئىت ئەو بەسەلمىتن كە ئەوان دژى لەسىدارەدان. پەرسىيارەكەش ئەوھەيە: ئەم دادگايىيە بۆچى؟ بەپىي پىشبينىيە كەسەكانى خۆم، وای دەبىنم كە ئەوان بىرپارىكى سووك دەدەن چونكە بىنيان ئەم مەسەلەيە ھىچ بوارىكى تىدا نىيە بۆ ساختەكارىي و گالتەكردن، ھەموو ئەوھەي كە تىيدايە بەخىرايى كەشف بوو، دەيانەوئىت ھەستىكى ھەلە بدەنە پاي گشتىي كە دادگاگە دادپەرورە، ئەواتا ھەندىك كەس ئازاد دەكات و بەرىدەدات. لەلەيەكى ترەو، بەرپەرسە ئەمرىكەكان، ھەتا ئەوانەش كە لەحوكمدان، وایان لىھاتىبىت پەلەيان بىت لەدەركردنى حوكمەكەدا. ھەندىك كەسەش وای دەبىنئىتەوھە كە دەرکردنى ئەو بىرپارانەي كە لەبارەي تاوانى دژە مەوقايەتەوھەن لەلەيان دادگاگەوھە تەنھا بۆ ئەوھەيە بلىين كە ئەوانە ناتوان بەشداری لەپەرسەي سىياسىدا بکەن چونكە بەتاوانى دژ بەمەوقايەتي حوكمدراون.

((ئەوان زنجىرەيەك لە سەرپىچيان ئەنجام داو، وە دەزانن كە دادوەر يان دادگا دادگايان ناكات و فەرمانمان بەسەردا نادات، بەلكو ئەمرىكەكان ئەوھە دەكەن. وە من قەناعەتي تەواوم بەم پراستىيە ھەيە. ئەمرىكاو زايونىزمە كە حوكم بەسەر ئىمەدا دەدەن، من پىش دەيان سال حوكم لەدژم دەرکراو. تەنھا ئەوھەي بەلەي مەوھە گەنگە پاي گشتىيە، كە قەناعەت بەوھە بکات ئەو بىرپارانە پىشەوخت لەدژم دەرکراون.

((لەسەرپىچىيەكانىشيان كە دەرکەوتن رىژنەگەرتن بوو لە دەستەي بەرگەري كە قەسەكردن بوو بەشىوھەيەكى ئابروپەرانە لەسەر بۆينباخەكەي بەرىز دۆبلىرى پارىژەر، ويستان لە شان و شەوگەتي كەمبەكەنەوھە و سوکاىەتەي پىكەن. پاشان چۆن دەبىت دادگا بىگەرد بىت ئەگەر وەزىرى داد خۆي بەشىك بوو لەحكومەتي داگىرکەر)).

ھەروھە سەرۆك دەلىت:

((پەنگە كەسىك بىرسىت، بۆچى كىشەي دووجەيليان پىشخست و كەردىانە دۆسىيەي يەكەم، بەتايبەتي كە حزبى دەعوە حزبىك نىيە بەپادەيەك بەھىزبىت كە بىرپارەكانى بەسەر دادگادا بەسەپىنئىت. پىموايە ئەمرىكەكانن كە بىرپاريان داو. بەپاي من، لەبەردەم دادگادا دوو رىگە ھەيە: ئەوھەيە كە بىرپارەدەن پىويستيان بە ھىچ پووئوشىەك نىيە، ئەوان نىازە شەپانگىزىيەكانى خۆيان جىبەجى دەكەن، يان ئەوھەتا مورافەعەكە پۆزى ۲۰۰۶/۷/۲۴ دوابخەن ئەگەر پىويستيان بە پووئوشكردن ھەبىت ھەر پووئوشىيەك. پىويستە لەسەرمان ئەوھە بزانين كە چوونمان بۆ دادگاوبى ئەوھەي دادگاش ھەر جۆرە نەرمىيەك بنوئىت، ئەمە

پالى پىئودەننىت كە زياتر خراپە دەرھەق بەئىمە و بەپارىزەرەكان بكات. ھەرۈھا ھەلدەستىت بەدەرکردنى ژمارەيەكى زياتر لەپارىزەرەكان، يەكەم پارىزەرەكىش كە پووبەپووى ھەرەشە و دەرکردن دەبىتە وە مامۇستا خەلىلە، چونكە ھەر پارىزەرەكى ئالتۇنى و شەژان بخاتە ئا و ئو تارىكەيە وە كە دادگاگە دروستى كىردو وە ئو سزاكەي دەرکردن دەبىت.

راسپاردەي سەرۇك بۇ پارىزەرەكان لەچەندىن دانىشتندا

سەرۇك ھەندىك تىببىنى خستەپو و سەبارەت بەدادگاگە:

- ئىمە لەبەردەم دوو حالەتداين، يان ئو وەتا بەرگىرى بگەين، يان پەخنە بگىرىن، من بۇ خۆم پای دوو ھەم پىياشتەرە.

- دىكتۇر نەجىب، ئىو پىئويستان بە پوونكردنە وە نىە، چونكە بچوك ناتوانىت لەشانوشە و كەتى گەرە كەمبكاتە وە، بەلكو بەپىچەوانە وە، ھىوادارم ھەلسوكەوتى ئو كەسە نامۇيانە لەسەرگەلى مەزنى عىراق حساب نەكەن. ئو وە نامۇن.

- من بە و زەحمەت و ناپەخەتiane دەزانم كە ئىو پووبەپووى دەبنە وە ھەر لەپوشتىنتان و پاشان ھاتنە وەتان، ھەرۈھا بە وەش دەزانم كە تووشى بەرىز كلارك و بەرىز دۆبلىز دەبىت. ئىو بە ھەموو مانايەكى ووشە تىكۆشە روخە باتگىپن.

- ئەگەر بە شىئەيەك لە شىئەكان و امان دانا كە بنچىنەي دادگاگە ياسايە، ئو وە ئو پىشكەشى دەكەن لەشانقى دادگاگە دا پوچ و بەتالە و لەبەردەم گەلدا بنچىنە ناياسايەكەيان ئاشكرا دەبىت.

- من پشتگىرى لە نامەكەي بەرىز ئەحمەد بن بىللا دەكەم دەربارەي ناياسايى دادگاگە، بۆيە دەبىت بە بەردە و امىي ئەم تانە دانە لەدادگا دووبارە بگىرتە وە. مامۇستا خەلىلىش لەم بواردە كە مەترخەمىي نەكردو وە.

- دىكتۇر نەجىب ئەلنوعىمى تىكۆشەرىكى عەرەبى پەسەنە ئو وەش بەسەرىدا ھاتو وە شەرەف و سەربەرزىيە.

- ھەلىك بەدەن بەعەلى ھەسەن مەجىد بۇ ئو وەي شايتەي خۆي بدات چونكە پىئويستى پىيەتى.

- فەرمانى دەستگىرکردن پىۋىستە لەلایەن دادوهرىكى عىراقىيەو دەرىجىت و دەسلەتلىكى عىراقى جىبەجىي بکات، فەرمانى دەستگىرکردنیش دواى شەش مانگ لە بەندکردنەكە ئىنجا دەرچوو.
- لایەنى ئەمرىكى لەدادگاگەدا بەتوندی ئامادەیی ھەيە و ھەردوو پەوتى كۆمارى و ديموكراسىيى مەملەتتى تیدا دەكەن.
- مامۇستا خەلیل، سوپاس بۆ خوا، برا بەندكراوھكانم زۆر ئاسودەن لەكارەكانت و شىۋازى ئامادەگىت لەدادگاگەدا ھەروھە سەرسامىن بە ئازىيەتى و ھەلوپىست.
- ھەلسوكەوتى داواكارى گشتىي ئىستىفزاىي و ناشايستە بوو، ئەو ھەك داواكارىي گشتىي پەفتارى نەكرد بەلكو مومارەسەي پىشەكەي كەرد ھەك دژو ركابەرىكى شەخسى، بەسيفەتى داواكارىي گشتىي شەخسى و بەشىۋەيەكى دزىو و ناشىرىن. ئەگەر دادگاش لەسەر ئەم پەپرەو بەرنامەيە بەردەوام بوو، واتا بەردەوامە لەملكەچىبون بۆ فشارەكانى دادگا. ئەگەر زولم و ستەم لەپادەي خۆي زيادى كەرد، پىۋىستە لەسەر مەروۇ لەدژى پاپەپىت و بەگژيا بجىتەو.
- ئىمە پىشەبىنى ناكەين كە دادوهر مافە بنەپەتەيەكان بۆ مافى بەرگىرکردن فەرامۆش بکات، لەوانەيە ئەو ئەمە فەرامۆش بکات يان ناچار بکرىت لەسەر فەرامۆشكەردن. ئەمش كاریگەرىي دەپىت لەسەر دەرئەنجامى بپارەكەي.
- سەبارەت بە ھەلوپىستى دادگا لە پەتەكردنەوھى پارىزەرە عەرەب و بىانيەكان و لەدواخستەنەكان، ھىوادارم ھەلوپىستان لەمبارەيەو زۆر توندپىت.
- مامۇستا پەمزى، تۆ پىروپاگەندەيەكت كەردوھ بۆ ئەمرىكا كە بىست بالىۋزخانەو مىليۇنان دۆلار ناىكات، تۆ پرووى گەلى ئەمرىكات دادگەرەنە نىشاندا بەشىۋەيەك كە ھەموو كەنالە ئاسمانىەكان و ئامرازەكانى راگەياندن ناتوان ئەمە بكەن.
- مەروۇ كار دەكات و بەشىۋەيەكى پىشەپەستەن چاۋەرىي ئىرادەي خودا ناكات، من بەشىۋەيەكى خەباتگىرپىي و بەم قولپىيە كارمەكردوھ. ئەوھى دەمەوئىت بىلەم ئەوھە كە ھەر بىرپارىك دەركرا، با ھىچ كەسەك تووشى خەمبارىي و تىكشكان نەپىتەو، ئىۋە كارتان بۆ عىراق و بۆ سەدام حەسەن كەرد ھەك چۆن كارتان بۆ ولاتەكانى خۆتان كەرد، چونكە گەلى عىراق و خەلك ئەوانەي كە ئاست و ئامادەگىي زەينيان نىيە لەو ساتەدا كە تىيدا بپارەكە

دەردە کەرت، ئۆتە وایان لێدە کەن کۆبێنە و دەو سەرئەج و بیریان بۆ ئەو پابکێشەرتی
بەپیری حوکمە کە لەلایەن حاکم و دەسەلاتدارەکانە و دەرچوو و گەلان پەيوەندیان بەم
کەردە وە خراپ و شەپانگیزیانە وە نییە، ئۆتە کارتەن بۆ ئیستەو بۆ ئایندەش کرد.

- ئەو بەکریگراوانە لەناو دادگادان هەموویان بۆ هەلاویژدە کردن دەیانەوێت
لەسێدارەم بدەم، ئەوانەشیان کە لەسێدارەدانیا ئاویت بەزەبیان بەمندا نایەتە وە بەلکو
لەخۆیان و لەدەرئەنجامەکان دەترسن.

- سەرئەجتان پادەکیشم کە ووشە و دەستەواژە لاتینی لە گەلە نامە نوێنەکی
بەرگیدا هەبە کە لەلایەن دادگاوە دانراوە.

- من شایەتیدانە درۆینە کە کۆردە کە بەلامە وە کتۆپرو نەبوو سەرسامی نەکردم.
لەپێگی ووردبوونە وە لەوێ کە دەبووت، ئەو هەلێنجان کە ئەو سیخوێکی
ئیسرائیلە.

- کاتێک بەکێکتان بەرگری لە هەر بەندکراویکی تر دەکەن، وە ک ئەو وایە دووچار
بەرگری لە من بکات.

- پاشەکشە کردن لە بێزارە کەمان و لە هەموو ئەوانە دەکات سوکایەتی بەو بکەن کە
ناودەبرێت تۆمەتبار و هەروەها بە پارێزەرەکانیش.

- ژمارە یەکێ زۆر لە شایەتەکانی بەرگری کردن ئەوانە خەلکی دوجەیلن ئەم قورسایە
لەسەر شاری دوجەیل لادەبن، چونکە هەندێک کەس ئابروی ئەم شارەیان لەکەدارکرد،
لەبەرئۆندە شاری دوجەیلێشە کە خەلکە کە لە پێناو پەوت و کاروانی عێراقدا شایەتی
بدەن ئەک بەرگری کردن لەسەدام حسین.

- داوای کێشە وە دواخەن چونکە دادوەر عبدالله ئەلعامری لە هەموو لایە کە وە فشارە
لەسەر.

- دادوەر عەبدوللا ئەلعامری قسە یەکێ گەردی کرد بۆ ئەوێ داوای ئەمە لێکەین،
قسە کە گۆرێکی کوشندە بوو لە بۆش، دادوەرەکان کێن ئەوانە کە ئەوان لە دادگادا
دایانە زانندون و دەستکردو دەستەچنی ئەوان. ئەم ووشە بەهێزتر بوو لە دۆڕاندنی
بۆش لە هەلبێژاردنەکاندا، هۆکاری دەستەکارکێشە وە کەشی هەر لەبەر ئەمە بوو. بەلام

دادوهر پرزگار، دهستی له کاره که ی کیشایه وه چونکه پیشوخت زانی که بریاره که له کوتايدا به دهستی که سانی تر ده بیټ.

- نیمه قه باره ی نهو فشاره ده زانین که له سهر ماموستا خه لیل، بویه پیمان وایه، نهوه ی که نهو دهیه ویت بیلټ با بیداته هاوه له کانی، پاشان خو ی دهست به ماتوپ کردن بکات.

- دوینی ویستمان دادگا ناگادار بکهینه وه سه بارهت بهوه ی که پرووده دات له پیتوتن و تیگه یانندیکی ناشکرا، نامانجیش بریتیه له ووریا کردنه وه ی پای گشتی، هر له ساته وهختی به که مه وه بۆ نهوه ی به ناگا بیټ سه بارهت بهوه ی که پرووده دات له شیواندنی پاستیه کان.

- پارټزه ره کان داهینانیان کردو گروپیکی نایابیان پیکهینا.

- به پیتی نهو پیکه وتنه ی که هه مه له گه لتاندا، داوایه ک پیشکه ش به دادگای دوجهیل ده که م بۆ ده رکردنی گه لاله نامه ی نویسنگی به رگری له دوسی کیشه که، به هو ی بوونی دهسته یه کی به رگری که له لایه ن منه وه ته وکیلکراوه.

- ناماده نه بوونی دهسته ی به رگری به هیژتره بۆ پرسیار کردن له ناماده بوونی، نهویش بۆ نهوه ی سوود له کات وه ربگرین، پرسیاره که لیژده دا نه وه یه: نه ی باشه نه گه ر دادگا برپاریکی ده رکرد بۆ نهوه ی پارټزه رانی دهسته ی به رگری ناماده نه بن؟ پیموایه چاره سه ره که نه وه یه که دهسته ی به رگری بگورټ بۆ ناوه ندیکی یاسایی و دهسته یه کی به رگری نوی هه لټرټرټ، به لام بۆ کیشه کانی تر نه ک نه م کیشه یه.

دوا پرسیاریش: ته گه ر بردنیانین بۆ بینای دادگا که، یان به ژور ناچارکراین برۆین، نایا به رگریه که مان بکه ین پان نا؟ کامیان به هیژن که به رگریه که مان به نوسراوی بخوینینه وه یان وه ک به شیک له نا په زایی ده ربړنمان په تی بکهینه وه و هیچ شتیک نه لټین، وه نه مه ده چه سپینین و ده لټین نیمه به رگریه کی نووسراومان هیه. به لام وه ک نا په زاییه ک له به رامبه ر جیبه جینه کردنی داخوزاییه یاساییه کانی به رگری، نه وان نیمه نهو به رگریه پیشکه ش ناکه ین و له ده ره وه ی دادگا وه پیشکه شی ده که ین.

- چه زنا که م ناماده ی دانیشتنیک بم که نهو مه سخه (عربی) ده بیات به ریوه. کاتیکیش که هه ندیک لهو شتانه م باسکرد بۆ نه م دادوهره که له باره یه وه ده یزانم، مه به ستم نه بوو خراپه له به رامبه ر هیچ به کی که له عیراقیه کاندا بکه م، به لکو بۆ نه وه بوو هه ندیک شتی بۆ

باسم بکەم سه بارهت به خۆی که خۆی ئەم شتانه نازانیت، کاتیك پۆژیکیان له کاتی لیکۆلینه و هدا ووتی: من له خیزانیکم له به ناویانگترین ئەو ده خیزانهی که له به غدادان.

- شایه تیدانی مامۆستا تاریق عهزیز گرنگه، چونکه ئەو ئەندامیک بوو له وه فدی دانوستانهکان، ههروهها له بهرته وهی زانیاری لایه له بارهی کیمایی و ئەوهی که به کاری هیناوه.

- کاتیك که پابه ند ده بم به شه رعیته وه له بهردهم ئەم دادگا ناشه رعیه دا، ئەوا من دهست به شکل و شیوه وه ناگرم هیندهی ئەوهی پابه ندو دهستگرتوو ده بم به و سوینده وه که خواردوو مه، ههروهها ئەو پهیمانهی که له بهردهم خواو گه لدا داومه.

- دادوهی گه مژه و که و دهنی وهك په ئووف و عریبی، به سوود ده بن بۆمان بۆ ئەوهی قه بارهی ئەم گالته جارپیه له جیهان بگهینن.

- دادوهی سی جار له هۆلی دادگا کردمیه دهروه، هه ره له و کاته وهی که خه باتگێرپووم سالی ١٩٥٩ هه تا ئیستا ئەو شتانه م به لاه گرنگ نییه که تازام ده ده ن. به لام ئەوهی به لامه وه گرنگه ئەوهیه گه له که مان ئەوه ببینن که وا کاروبارو مه سه له کان چۆن به پێوه ده چن، ئەو وینه یه یان پێگات که ئیمه ده مانه ویت.

- ناگاتان له پاگه یانندن بی، درۆ پلانه کانیا ن ئاشکرا بکه ن، جهنگه که تان له سه ره چه ند ئاستیکدایه که جهنگیکی پاگه یانندن و سیاسی و پاشانیش یاساییه. لاه ازترین ئەلقه شی یاسایه، ئەوانه له پێگه ی دادگا پوچ و باتیله کانیا نه وه دادپه روه ره نه بوون له گه لماندا. من دنیام که نه گه ر سزایه کی توندتر له سزای له سیداره دانیا ن هه بوایه ئەوا دوو دل نه ده بوون له دژمان ده ربیکه ن.. ئەوان ده یانه ویت راستیه کان له ناو بهرن، ئەوان پێشتریش ده یانزانی که عیراق چه کی کۆکۆژی تیدا نییه، عیراق په یوه ندیی به ریکخواوی قاعیده وه نییه، هه ره له بهر ئەوهش بوو هه ستان به شانۆگه ربی دادگایی و راستیه کانیا ن شیواند بۆ ئەوهی خراپه ده رهق به شوپشیک بکه ن که ته مه نی زیاتر له ٣٥ ساله.

- پامسفیلد یه کیکه له سی جهمه ره که، له وان هه یه کیك له و دوو جهمه ره له دروستکردنی بریاری ئەمریکیدا. بریاری دادگاش بریاریکی ئەمریکی ده بی، پافه کردنی لیدوانه که ی پامسفیلد له باره ی دادگاییه که وه ده که ویته ناو چوارچێوه ی یه کیك له م نه گه ره وه: یه که م بۆ هه لخه له تانندن و بۆ ئەوهی به ره برسیاریتی ئەمریکا له بریاری حوکه که

دەربەننىڭ ۋە شەرىئەتتىڭ بىرلىك بېرىلەرگە ئەگەر ھاتتۇ خراپ بوو. دۈۋەمىش داداگايىيەكە دواخرايان ئەگەر بېرىلەرگە خراپ نەبوو، ئەوا دەيەۋىت بىلىت ئەۋەى كە دەركردنى بېرىلەر خراپەكەى پۈچەلگەردەۋە ئەمىرىكىيەكان بوون. داداگاش ناتوانىت بېرىلەر ھۆكۈمىك دەرىكات كە دىۋىت لەگەل ئىرادەى ئەمىرىكىدا، لەۋانەيە ھاورىك نەبىت بەلام دىۋىش نابىت.

- ((عەرەب ھەلوئىستىيان ھەيە بۆچى بىدەنگن؟)) دەستخۇشى ۋە ئافەرىن بۇ ھەلوئىستى گەلى فەلەستىن، لەھەموو پەۋشەكاندا فەلەستىن لەيادناكەين.

- دەربارەى داۋاى پارىزەرە سەۋدىيەكانىش كە سەۋك جلى عەرەبى لەبەرىكات لەناۋ داداگادا بۇ ئەۋەى پەۋشى ۋە بەدەمەۋەچوونى عەرەب بەئاگابىننىتەۋە كەۋچوونەتە ناۋ دۇخى سېۋونەۋە، سەۋك وتى:

- ((ئىمە ۋا دەستمان پىكرد ۋە بەمشىۋەش كۆتايى پىدەھىنن. دەترسم ئەمىرىكىەكان ۋا بىرىكەنەۋە كە خانەنشىن بووین. ئەگەر ئەۋان پىگەيان پىدەيانايە جلى سەريازى لەبەر بىكەين ئەۋا لەبەرمان دەكرد، بەلام پىگە نادەن. من ھەر شىتەك لەسەرۋ پىستەۋە بىت لام بەھايەكى نىيە، ئەۋەى گرنگ ۋە بنچىنەيىيە ئەۋەيە كەلەزىر سىنگەۋەيە)).

- سلاۋ لە حزب بىكەن، بەياننامەكانى ئەمدىۋايىيە بەھىز ۋەگەشېننە بوو.
- لەداداگادا پىموتن: ئەگەر ئىۋە لەداداگاي شۇپش دەپرسنەۋە، ئەۋا پۇژىك دىت كاتىك شۇپشى گەل ئەنجامدەدرىت، ئەۋا ئىۋەش بەھەمانشىۋە لىپرسىنەۋەتان لەگەلدا دەكرىت.
- ئەم پەۋشە شىتۈكە چەند عەقلى بچۈكە، دەيەۋىت ھەدام ھسین بتۇقىننىت ۋە بە كۈشتن تۆمەتبارى بىكات.

- ئەگەر ئەۋان دەيانەۋىت لەسىدارەم بىدەن ئەۋا ۋازيان لىبىتن با ئەنجامى بىدەن ۋە نەجاتمان بىدەن.

- ھەموو تىبىنىيەكانتان بۇ مىژۋو بپارىزن.
- ستايش ۋە سوپاسى خۋاى گەۋرە دەكەم چۈنكە ئىمە بەسەر مردندا زال دەبووین ۋەناۋمان دەبىرد ھەروەك چۈن مردن بەسەرماندا دەكەۋىت ۋە لەناۋمان دەبات، دانايى خۋاى جىھانىانىش ۋىستۈيەتى ئىمە بەزىندۋىيى بىمىننەۋە بۇ ئەۋەى پاستىيەكان بخىنەپروو رىسۋايان بىكەين ۋە پىروپاگەندەكانيان پۈچەل بىكەينەۋە، ۋەك ئەۋەى ئىمە ۋە

مەرۈھەلە خۇاى گەرەش دەپەيۋىت، ھەلى ئەم داداگايەش ئەۋەى بۇ پەخساندىن ئەۋە
بلىنن كە وىژدان دەخەيۋىننەۋە ئاسودەى دەكات.

- دلخۇش بووم پىتان، بەلام بە قسەوياسەكانى گەلەكەم و سلاۋەكانى ئەۋان و سلاۋى
گەلى عەرەبى (چاۋەكانى پىپوون لەفرمىسك) ماندووتان كردم . لەخۇاى گەرە داولكارم
تواناى ئەۋەم پىبدات كە بتوانم جىگەى متمانە و شانازى ھەموۋان بىم.

- سەرەپاى ئەۋەى كە صەدام حسين بىۋاى وابوۋ كە دادگا لەدۆسى دوجەيلدا بىپارى
قورس دەرناكات، لەۋانەيە ھەندىك بەندىكراۋ ئازاد بىكەن لەۋانەى ناۋيان ناۋن گەرە
يارىدەدەرانى سەرۆك صەدام حسين كە دەستەيەكى گەرە پىكدەھىنن لەكۆمەلگە لە
جوتيارو كرىكارى پۆستە و گەياندن و مامۇستا، بەلام ئەۋەشى بەدوور نەگرت كە ۋەك
ۋەلامدانەۋەيەكى ئىرادەى ئەمىرىكى - سەفەۋىيى بىپارەكە ستەمكارانە بىت، بەلام
بەشەكەى تىرى بەندىكراۋەكان، ئەۋا سەرۆك پىۋى وابوۋ كە لەۋانەيە بىپارى سووكيان بۇ
دەربىت بۇ ئەۋەى ھەستىكى ۋا لای خەلك دروست بىرىت كە دادگا كە دادپەرۋەرە. ئەگر
بۇش بىۋوۋىستايە، ۋەك سەرۆك ۋتى، بىۋوۋىستايە بىپارى ھوكمەكە بەرخۇدارىكات، ئەۋا
پىش دوو مانگ دەرىدەكرد بۇ ئەۋەى كار لەپاى گشتىي ئەمىرىكا بىكات، بەلام دەركردنى
لەماۋەيەكى كورتدا، كارناكاتە سەر پاى گشتىي ئەمىرىكى و پاشانىش لەبەردەم پاى
گشتىدا. لەگەل ئەۋەشدا، سەرۆك متمانەى نەبوۋ كە ئەم دادگايە بەۋىژدان و دادگەر بىت
لەگەل بەندىكراۋەكاندا.

- سەرۆك پىشنىپارى كرد كە پىۋىستە لەسەر ئەمىرىكەكان كە پارىزەرەكان لەگەل
موكىلەكانىان بەند بىكەن دواى ئەۋەى داۋاى لەپارىزەرەكان كرد ئامادەبىن بۇ بەرگىركىن
ئەگر ھاتوۋ پۆژىك لەپۆژان پاشەكشەيان كرد.

چ لە دوجەيل روۋىدا؟

لەمىيانەى دانىشتنى دادگادا لەبەرۋارى ۲۰۰۵/۱۲/۵ سەرۆك دەپرسىت:

- ئايا كاتىك تەقە لەسەرۆك كۆمار دەكرىت، ھەتا ئەۋ سەرۆكەش كە ئەمىرىكا
دايناۋە، ئايا لىپىچىنەۋە ئەنجام نادرىت؟ ئايا مافى دەزگا ئەمنىەكان نىيە كە
بەدۋادىچوون بىكات و لىكۆلىنەۋە لەرووداۋىكى لەمشىۋەيە بىكات؟

• بەرپرس ھەدام ھىيىنە، ئەو دەيتوانى ھەرمان بىكات لىكۆلىنەۋە نەكرىت و پەزىمەندى لەسەر ھۆكەمەكانى لەسىدارەدان نەكات.

• ئەو باخانىكى كە دەستيان بەسەردا گىراۋ لىيەۋە تەقەكان كران، ھۆكەمەت بەشپەۋەيەكى باش باربۇۋى خاۋەنەكانى كىردەۋەۋە دواترىش جگە لەۋ پارانەكى كە ۋەك قەرەبۇۋىكەندەۋە ۋەريانگرت باخەكانىشيان بۇگەپىنرايەۋە.

• ئەگەر ۋوستان لىپپىچىنەۋە بىكەن، يان ئەگەر ئەمىرىكەكان ۋوستان ئەۋە بىكەن، ئەۋا مەن بەرپرسىيارم و مافە دەستورىي و ياسايىيەكانى خۆمەم ۋەك سەۋكى دەۋلەت مومارەسە كىردۈۋە.

• ناكىرىت بەردەۋامەن لەسەر ئەم گەمەيە، ئەگەر ئىۋە گەردنى ھەدام ھىيىنتان ۋوستان، ئەۋا ئەۋەي دەتەنەۋىت بۇ ئىۋە.

• لەيەكىك لە چاۋپىكەۋتەنە تايىيەتەكاندا لەگەل سەۋك، پىمۇت ھەندىك لە ئەمىرىكەكان دەلەين كە تۆمەتى دۆسىي دوجەيل تۆمەتىكى ھىچ و پوۋچ و بىنرەخە، شايانى ئەۋە نىيە ئەم ھەموو گالەگالەي لەسەر بىكرىت، ھەندىك لەۋ ئەمىرىكەكانە پىاۋى ياسا نەبۇن، بەلكى ئەۋ ئەفسەرەۋ پەلەدارانەن كە پۇژانە لىزە لەناۋ ھەۋش و دەرۋىانى ئەم بەندىخانەيەدا يان لەناۋ ئەۋەي كە نادەبىرىت بەدادگا دەيانىيىن.

سەۋك لەسەرى دەپۋات و دەلەيت:

((دۋاى ئەۋەي ھۆكەمەتەكى دەبلىۋ بۇش و ئەۋانەي لەگەلەيدان لە زايۇنىيەكان و كلكە سەفەۋىيەكانيان، ھەرۋەھا ئەۋانەي كەلەناۋەۋەۋە دەرەۋەي عىراقدا چەلەيان بۇ لىدان، ھەرۋەھا دۋاى ئەۋەي شىكىستان ھىنا لە ساختەكەردنى راستىيەكان دەرۋارەي ئەۋەي كەپپى دەۋىرىت چەكە كۆكۈزەكانى عىراق، پەيۋەندى عىراق بەتيرۋەۋە، پەنايان بۇ دامەزەندى ئەم دادگايە بىرد، دەستيان كىرد بەگەپان بەدۋاى تۆمەتى ساختەدا. پاشان پىاۋانى ياسايان ھىنا كە ھەندىكىيان ناشايستەۋنامۇن بەم پىشە بەرزو بەپىزە، ئەۋەش بۇ مەبەستىك كە لە دەرۋونىدايە يان بەئارەزۋى شەيتان، يان لەبەرئەۋەي خىيانەتى لەسۋىنەكە كىردۈۋە. بەلام لەناۋياندا پىاۋانى بەشەرەف ھەبۇۋ كە دادگەرەنە مومارسەي پىشەي دادۋەريان دەكەرد، دەستيان بەھەق و راستىيەۋە دەگرت و سازشيان لەسەر نەكەرد، لەسەرۋە ھەموۋشيانەۋە مامۇستا پىزگار مەمەد ئەمىنى ئازاۋ سەر پاست و دەستپاك و

دادور عەبدالله ئەلعامرىي. نمونه‌ی ئەمانە كە پالىيان بەهەق و راستىيەو دا پياوى ياساو پارىزەرى ئازاو نەبەزبۇون، ئەمانە خۆبەخشانە كاريان دەكرد و رۆحى خۇيان خستبۇو سەر دەستەكانيان بۇ ئەوئەى هەق و راستى سەربخەن سەرەپاى هەموو ئەو مەترسيانەى كە پووبەپوويان دەبووئەو، ئەمانە پىشتەر هيج پەيوەندىيەكيان بەئىمەوئە نەبوو، بەلام جوامىريان پالى پىئوئەنان بۇ ئەم وەستانە ئازاو دليرانەيە. هەرچۆنئىك بىت، دواى ئەوئەى داگىركەران و دارودەستەكانيان هەولياندا راستىيەكان بىسپنەوئەو لەناوييەرن بەوئەى ناويان نابوو دۆستى دوجەيل، دەپرسىن راستى ئەم دۆستىيە كامەيە كەسەدام حسىن و هاوئەلكانى لەسەرى دادگايى دەكرىن، كەلەپاستيدا ئەوانە تەنها كارمەندى پۆستەو كەياندىن و مامۆستاي قوتابخانەو كارمەندى كۆمەلە جوتيارىيەكان.

((لەو ماوئەيدا عىراق سەرقال بوو بە بەرگىركردن لەدەروازەى خۆرەلات و پاراستنى لەتەماحكارىيەكانى خومەينى. لەسەرمان بوو لەپىگەى پىكەوئە پەيوەستكردى گەل و پىخستەئەوئەى پىزەكانيانەوئە بەرەى سەربازىي پتەو تۆكمە بكەين. بۇ ئەمەش دەبوو پەوش و بارودۆخى گەلەكەمان بەسەر بكەينەوئەو، سەردانى شارو شاروچكەكان و گوندو زۆنگاوئەكان بكەين. ئەم جارەش سەردانەكە بۇ قەزاي (دوجەيل)ى دلاوەر بوو.

دواى ئەوئەى كاروانەكە گەشت، عىراقىيەكانى ئەو قەزايە بەوپەپى پىزەوئە پىشوازيان لىكردىن، ئەوان وەك هەموو شارو شاروچكەكانى تر بە بەخشندەيى و مېهرەبانى ناسراون " خەلكى قەزاكە وەك پىزگرتنىك لەئىمە ئازەليان سەردەپرى، هەندىك لەژنانىش بۇ سلاوكردن لىمان دەهاتن بەپىرمانەوئە. كاتىك كە وويستم سوارى ئەو ئۆتۆمبىلە بىم كە لە ناو كاروانەكەدا بۆم تەرخانكراوو، يەكئىك لە پاسەوانە تايبەتيەكانم، داواى لىكردم كە سوارى ئۆتۆمبىلىكى تىرم و پوونىكردەوئە كە يەكئىك لەژنەكان دەستى كردووئە بەخوينى ئازەلەكەداو وەك نىشانەكردنىك دەستە خويناوييەكەى هيناوئە بەو ئۆتۆمبىلەدا كە بۇ من تەرخانكراوئە. ئەوئەش نەرىتئىكى باوئە لاي عىراقىيەكان كاتىك كە ئۆتۆمبىلىك دەكرن ئەمە دەكەن، هەندىك جارىش بۇ پىزلىنەنە لەميوان. بەلام پاسەوانە تايبەتيەكان حسابيان بۇ خراپترىن ئەگەر كردبوو، ئەويش ئەوئەى كەپەنگە ئەو نىشانەكردنە بۇ كارئىكى دواتر بىت. پاشان ئۆتۆمبىلەكەمان خستە پىشەوئەى كەژاوەكەوئە كە هەندىك پاسەوانى لەناودا بوو. وەك بىرم بىت، ئەو ئۆتۆمبىلەى كە منى تىدا بوو سىيەم يان چوارەم بوو.

((له کاتی پوښتنی که ژاوه که دا، دواي ته واوبوونی سهردانه که، له شه قامی سهره کیبه وه ده که رایه نه وه، کومه لیک چه ته ی بهرکړیگرای نیان ده ستریزی گولل یان له نوتومبیله کانمان کرد. ته قه کان به شیوه یه کی چر له به شی چه پی باخه کانه وه ده کران، که بووه هو ی پیکرانی ژماره یه که له نوتومبیله کانی کاروانه که. ژوبه ی زوری گولل کانیش بۆ نه و نوتومبیله ده چوو که جی دهسته خویناویه که ی ژنه که ی پیوه بوو. نه مهش بووه هو ی کوژدان و برینداربوونی ژماره یه که له پاسه وانه تایبه تیه کان، که نه وانه کومه لیک له پاسه وانه تایبه تی و نزیکه کانی سه روکی ده ولت بوون، به لام نه و هیلیکوپته رانه ی که به سهر باخه کاند ده فزین، که ده یانویست شوینه کانی نه و تاوانبارانه ده ست نیشان بکه ن، به چه کی هه مه جوړو ره شاش ته قه یان لیکرا، به هو ی نه وه شه وه کومه لیک فروکه وانمان له ده ستدا. شتیکی ناسایشه له لایه ن پاسه وانه کانی نیمه شه وه نه وانه پووبه پروی په رچه کرداری خیرا بینه وه و ته قه له و شوینانه بکریت که تاوانباره کانی لی بوو، نه وانه ی که به ره و قولایی دارستانه چره کان هه لاهاتبوون، نه و دارستانانه ی که سهرچاوه ی مه ترسی بوون ته نانه ت بۆ خودی خه لکی ناوچه که ش. له وکاته دا، خه لکی به په روش و دل سوزی پاپه پین، پشتی پاسه وانه کانیا ن گرت، ژماره یه که له تاوانباره کانیا ن کوشت له ناویشاند ده نه وه ی ناوی سید که ره لایی بوو، که سه روک و پلاندا ریژه ری پرؤسه ی تیرو کردنه که بوو. نه و که سه ش نیرانیه نه که عیراقیی.

خه لک و پیاوما قولانی دوجه یل پوزشیا ن بۆ هیئاینه وه و به داخه وه بوونی خو یان ده ربړی بۆ نه وه ی که پوویدا. سهردانه که م کو تایی پته یئاو که پامه وه بۆ به غداد. پاشان ده زگا کانی ناسایشی ولت، که نه مهش کاریکی سروشتیه هه ستان به لیکو لینه وه له پوودا وه که و که پان به دواي تاوانباراندا. نه م کرده وه تاوانکاریه ش مایه ی مه ترسیه کی که وره بوو له سهر به کپزی به ره ی ناوخوی گه ل. ده زگا دادوهریه کانیش پۆلی خو یان گپرا له لیکو لینه وه له دادگاییه که دا بی نه وه ی نیمه ده ستوهر دانمان هه بیئت. کاریکی سروشتیش بوو که بپیار له دزی تاوانبارانه ده ربکریت، له زوریکیشیا ن بووراین. له بهر نه وه، به پیی یاساو ده ستور، پاشان لایه نی تایبه ت و خاوه ن بپیار بپیار ته ملیک کردنی نه و باخانه ی دا که له گه ل شاره که دا تیکه ل بوون و بوو بوونه مایه ی هه ره شه له سهر ناسایشی شاره که و شه قامه سهره کیه که که به ناویدا ده پوات. پاش ماوه یه که ده ولت به شیوه یه کی باش هه ستا به

قەرەبۆکردنەوێ ئەوانەى زیانیان لێکەوتبوو، ئەویش بەپێدانی پارچەیهك زەوى كشتوكالى و پارچەیهك بۆ نیشتەجى بوون، دواتریش هەمان ئەو زەویانە كە تەملێك كرابوون بۆ خاوەنەکانیان گەڕێنرانەو.

"بەلام خێزانی تاوانكارەكان، گوێزرانەوێ بران لەشوێنى تردا نیشتەجى كران. ئەمەش لەبەر زەوێندى ئەوان بوو هەروەها بۆ پارێزگاریی كردن بوو لەژیانیان لەئەگەرى هەر كردهوێهێكى تۆلەسەندنەو. ئەم خێزانانە تەواوى ئازادیان هەبوو سەرەپای پارێزگاریی كردن لەسەر هەموو سەرۆت و سامانیکیان، بەلام ئەوێ كە دەوترێت سەبارەت بە ئەتكردن و پێشێلكردنى شەرفى هەندێك ئافەرەتى عێراق لەو كێشەیدا، ئەوا دەلێن ئەمە مەبەستێكە ئامانجى زیان گەياندن و خراپەكردنە دەرەق بەئێمە، بەتایبەتى كە هەمووان دەزانن كاتێك عێراقیەك مافى دەخورێت و ستمى لێدەكرێت صەدام حسین ناخەوێت تا ئەو مافى بۆ وەرەگرێتەوێ سەرى نەخات.

((ئەمە ئەوێ بوو كە پوویدا، ئەگەر داواكارى گشتیش راست دەكات، با دۆسى بنەپەتیهكەى كێشەكە بهێنێت، كە تێدا دانپێدانانى تاوانبارەكان و ئیمزاکانیان هەیه كە پلانیان بۆچى داپشتبوو وە چیان ئەنجامداوو، هەروەها بوونی دەستى ئێران لەپشتى پووداوەكەو، حزبى دەعوێ یاساگرانیان لەیاسا و دەستورى عێراقیدا، كە سەرۆكى حكومەتى داگیركەر سەر بەم حزبەیه، ئەو ئەم پرۆسە ترسنۆكانەیهى جێبەجێكرد، هەتا ئێران پێش ئازانسەكانى عێراق هەوالەكەى بلاوكردەو.

((بەلام سەبارەت بەداواكردن لەوانەى كە ناویان لێناون تۆمەتبارەكان (گیراوەكان)، لە پارێزەرى دەستەى بەرگریكاران بۆ ئەوێ دۆسى بنەپەتیهكەى كێشەكە بێنن، ئەوام ئەمە داوایهكى ئەستەمانەیه. چونكە ئەوان دەزانن گیراوەكان و پارێزەرەكانیشیان هەپەشەى مردنیان لەسەرە، ئەوانەش كە خۆیان ناوناوێ داواكارى گشتیی، وە ئەوانەى كە لەپشتیانەوێ لەداگیركەران، دەزانن دۆسى كێشەكە لەكوێیه. ئەمە ئەو دۆسییهكە صەدام و هاوێلەكانى لەسەر دادگایی دەكرێن)).

CENTRAL TRACING AGENCY
INTERNATIONAL COMMITTEE
OF THE RED CROSS
GENEVA - SWITZERLAND
RED CROSS MESSAGE

وكالة التتبع المركزية
لجنة الدولية
الصليب الأحمر
ICRC
رسالة الصليب الأحمر

14-08-2005

SENDER المرسل

Authority No. رقم الصليب الأحمر رقم البطاقة
Full name الاسم الكامل
Family/Trine name اسم العائلة/القبيلة
Sex ☒ M ☐ F الجنس
Mother's name اسم الأم
Date of birth تاريخ الميلاد
Nationality الجنسية
Address العنوان
Country البلد
Postal / Email address البريد الإلكتروني
Telephone رقم الهاتف

ADDRESSEE المستلم

Authority No. رقم الصليب الأحمر رقم البطاقة
Full name الاسم الكامل
Family/Trine name اسم العائلة/القبيلة
Sex ☒ M ☐ F الجنس
Mother's name اسم الأم
Date of birth تاريخ الميلاد
Nationality الجنسية
Address العنوان
Country البلد
Postal / Email address البريد الإلكتروني
Telephone رقم الهاتف

Please write very clearly

RC-0-8581

الرجاء الكتابة بوضوح

بەشى ھەژدەيەم

سازشى سەرۆك سەدام حوسەين

داوا لەگەڵكەم و ھیزە چەكدارە تىكۆشەرەكان دەكەم كە جياوازی
لەنيوان حكومەتەكانى ولاتانى دەستدریژكەرو لەنيوان گەلەكانياندا
بكەن، لەسەر ئەم بنچینەيە بەدانایى ھەلسوكەوت بكەن و ببینن،
خۆيان لەخەشم و قین بەدووربگرن كە دەبیته ھۆی كۆیرکردنى
چاوەكان و نەبینینی راستیەكان.

(سەدام حوسەين لە زیندان)

لەسەرەتای مانگی تشرینی بەکەم/ئۆکتۆبەری سالی ۲۰۰۶ لەسەرۆك صەدام حسینم پرسی ئایا داگیرکەرە ئەمریکەکان هەولیان ئەداوە لەگەڵی پیکبکەون، لەوەلامدا ووتی:

" داوی دە پۆژ لەدەستگیرکردنم، ژەنرالێکی ئەمریکی هات، پیموایە لەژەنرالەکانی گرتوخانەکە بوو، وەرگێڕێکی میسرایی لەگەڵدا بوو کاغەزێکی پێبوو. ژەنرالەکە پێی ووت:

ئەي صەدام دواھەمین ھەلت لەبەردەستدا، یان ئەوەتە وەك ناپلیۆن پۆنابارت دەبیت یان وەك مۆسۆلۆنیی..منیش راپەریم و کیشام بەوەرەقەکەي دەستیداو پێم وت: تۆ و گەرەكەت بپۆن، وەلا من لەصەدام حسین زیاتر هیچ کەسیکی تر نابم، جگە لە بەرگری و خەباتکردن بۆ پرگارکردنی عێراق و دەرکردنتان بەھێز. داوی هیچ شتیکی تر لەگەڵەکم ناکەم. ئامانج لەقسەکەي ژەنرال ئەوە بوو داوا لە گەڵەکم بەکم کە بەرگری و بەرخۆدانیان رابگرن و خۆیان بەدەستەو بەدەن.

((بەلام سەبارەت بە دانوستانی تر وەك سەردانی تێپەرپانەي بۆش، یان ئەوەي کە ئەو پۆژنامە میسرە نووسیوی کە مامۆستا خەلیل بۆی ھێنام، کە دانوستان پوویدا بێت لەنیوان من و پامسفیلدا، سویندیی بەخوا هیچ کەسیک دانوستانی لەگەڵ مندا نەکردووە.. ئەوان بەھەموو پێگەيەك ھەول دەدەن کە پۆلی من فەرماوش بکەن یان ھەلیوەشیئەنە، دامبێن لەگەڵ، بپوایان وایە ئەوان بەم شیوەیە دەتوانن ھەلوێستمان بگۆڕن..ئەوان خەیاڵ دەکەن. ھەلوێستی ئێمە لەسەر بنەماگەلیکی پوون وەستاو و جێگیرە. بەلام سەبارەت بەوەي دەوتریت کە دانوستان ھەيە لەگەڵ ھەندیک کەسدا، ئێمە نە کەسمان سەرپشک کردووە و نە دەشییکەین سەبارەت بەوەي بەنوینەراییەتي ئێمە دانوستان بکات، ئێمە ناسراوین لایان، ئەوەتاین لای خۆیان، من داوی هیچ شتیکیش لە دوژمن ناکەم جگە لەوەي کە پێژ لە مافی گەلان بگرت لەدیاریکردنی چارەنووسیاندا. ئێمەش گەل ھەلیبژاردوین و بەپشتیوانی خوا ھەرگیز وازی لیناھێنین. کەواتە دەلێین سەرکردایەتي لای خۆیانە ھەروەھا سەرکردەي سەرکردایەتیش بەھەمان شیوە، ئەگەر وویستیان قسەمان لەگەڵ بکەن، ئەوا با بێن و قسە بکەن. ئێمە هیچ ئامانجێکی شەخسی و کەسییمان نیە..

ئىيىستا ئىيمە لەسەر كورسى فەرمانپەرەوايىن و لەدەرەوھى كورسى فەرمانپەرەوايشەوھىن، مەرگ و ژيان بەنسبەت ئىيمەوھە وەك يەكە. ھەرچۆنىك بىت ئەوان دىن.. لىيان گەرپىن با لەھەموو دەرگاكان بدەن، كاتىكىش كە ھىچيان پىناكرىت و دەستەوسان بدەن، ئەوكاتە، دەرزان دەرگا راستەكان كامانەن كە پىئويستە لەسەريان لىي بدەن.

((من ئاگايى دەدەم بەسەرکردايەتى حزب، لەدەرەوھى گرتووخانە، سەرکردايەتە سەريازىيەكان لەھەر دانوستانىك لەگەل دوزمندا؟ ئىيىستا دوزمىن لەژىر گورزەكانى ئەواندا سست و لاواز دەبىت. ئەوانىش لەھەولى ئەوھدان كە ئەم سەرکردايەتە دەستىشان بكن بۆ ئەوھى بتوانن بەئاسانى لىيبدەن و لەناوبەرن. بۆيە پىئويستە لەسەر ئەوانەى كەپەيوھندى بەئەمريكەكانەوھە دەكەن لەپىناو دانوستاندا، بەوھە وەلاميان بدەنەوھە كە سەرکردايەتى و سەرۆكەكەى لاي خۆتانە، دانوستانى لەگەلدا بكن. ئىيمە دەلىين ئەگەر دەيانەوئىت نەينى بىت ئەوا ئىيمە لارىمان نىيە، ئەگەر دەشيانەوئىت ئاشكرابىت، ئەوا مەسەلەكە بۆ خۆيان دەگەرپىتەوھە. بەلام وەك ئەوھى ئىيمە بۆ دانوستان لەدەرگايان بدەين، ئەوا ئەم كارە ھەلوئىستمان لاواز دەكات، ئەمەش مەحالە و ھەرگىز پوونادات.

((ئەوھى چارەسەرى ئاشتىانەى دەوئىت، ئەوا با لەدەرگا دروستەكە بدەن و بلىت گەفتوگۆمان دەوئىت. چارەسەرى ئاشتىانەش لەغىراقدا ئاسانترىن چارەسەرەكانە كە دەكرىت ئەمريكا بەرەو پووى بېوات. غىراقىەكان سەرەپاي ئەوھى (سەخت و زىرن)، بەلام لەھەمانكاتىشدا نەرمونيانن.

" ئىيمە مېژووئەكمەن ھەيە، سەدم حەسەن لەچاوعەلى و ئەبى بەكرە عومەردا پەزاي خاويان لەسەربىت تەنھا كورەبالايەك بوو، ئەگەر پىروۆزى و سەرکەوتنىكىش ھەبووئىت ئەوا لەخوداوە بوو. ئەگەر ھەلەيەكىش ھەبىت ئەوا لەمنەوھە بوو، تەنھا خاوي گەرەشە كە ھەلە ناكات، ئەم خۆپاگرتنەشم كەمترىن شتىكە كە دەتوانم پىشكەش بەگەلەكەمى بكم.

بەلام سەبارەت بەوھى دەوترىت دانوستان ھەيە لەنىوان بەرپىز تەھا ياسىن پەمەزان و عەبدەمموددا، ئەوا دەلىيم ئەو ئەمريكيانە لىكۆلەرەوھەن و دەيانەوئىت بەھەر پىگەيەك بىت قەسيان لىدەربىنن و ئەوان پەيوھندىيان بەبېريارى سىياسىيەوھە نىيە، وەگەر نا ئەوان بەماناي دانوستان دانوستانيان لەگەل من و لەگەل غەيرى مندا نەكردووە بەلكو دەيانەوئىت

فەرمانۆشمان بکەن، بەلام من دەلێم ئەوان ناتوانن لەوودەو ئیرادەمان کەمناکەنەوودەو ھەر دەبێت بێن لەدەرگاگانمان بدەن بۆ ئەوێ لەعێراق ھەلبێن."

لێرەدا سەرۆک لایکردەو بەلای پارێزەر پەرمزی کلارک و بەگالتەو ووتی:

"بەرێز پەرمزی، پێموایە بۆش پاراستنی لەوێ لە داگیرکردنی جیھانەو تێبکێن. ھەرۆھا عێراقیش. ئەو پێش ئەوێ ئازاری کەسانی دیکە بدات ئازاری ولاتەکە خۆیدا. لەوانە یە بۆمان نووسرا بێت کە جاریکی تر بۆش تاقیبکەینەو بۆ ئەوێ پادە ی توانست و لێھاتوویی بپۆین.. ئایا پارتی کۆماری بە کەسە سەرەکیەکانیەو خۆدی سەرۆکیش ھەروا کەشتیەکە واز لێدێن بۆ ئەوێ بکێشێت بە کەندەلاندو تێکبشکێت؟ عێراق ئەمریکاو مەترسیەکی تاقیکردۆتەو، بەتەنھا ئێوەن لەجیھان دەترسن لەھەلویست وەرگرتنیان لەئیدارە ی ئەمریکی، بەلام ئێمە چیدی لەئەمریکا ناترسین.

"من کەسیکی واقعییم مامۆستا پەرمزی، ئەگەر بەچاویکی نزم سەیری ولاتەکەم نەکرێت ئەوا بەو پەری نەرمییەو مامەلە دەکەم، چەندیکیش دوژمن لەگەلم توندبێت ئەوان منیش زیاتر سەخت و زێر دەبم. بەلام مامەلەکردنیکی مۆبیانە لەلایەن بەرامبەرەکەمەو، بەو دەتوانیت بەشێک لەمافەکانیشم بەریت بۆ خۆی. ئەوان لەردوشی سەدام حسین تێگەشتوون، ھەرۆھا لەو تێگەشتوون کە سەقامگیری عێراق لەرێگە ی پیاوکانیەو دەبی، وە من ھەتا بەشیوەیەکی شکلیش بێت ژيانم ناکەمە نرخ و بەھایەک."

لێرەدا سەرۆک لەبارە ی زۆرێک لەمەسەلە گشتییەکانەو دەدوێت و لەقسەکانیشدا جۆرێک لە سووچەت و شوخیکردنی تێدایە بۆ ئەوێ کەشیکی گەرم وگورمان بۆ دروست بکات ووتی:

لە (۲۰۰۶/۱/۱) دا بەرھەلستکاران دلێرو نەبەرد بەموشەکیکی لێیاندا کەوا کەوتە ئاو دەریاچەکەو (دەریاچە ی نور) یەکیکیان (واتە ئەمریکیەکان) لەت وپەت بوو، وویستیان دوورم بخەنەو بۆ ئەوێ پێو نەبم! منیش پەتمکردەو ووتم لێمگەرین با گویم لەتەقە نەبەردان بێت.. بەھاو لەکانم وت لەگرتوو خانە ئەگەر ئەمسال باراتی سەرەتای بەھارباری ئەوا لەگرتوو خانە دەردەچین. پێموایە ئێمە لەھاتنمان (لەدلیک یوون) نولکەوتووین، پێویست بوو لەسەرمان پێش سەد سال بەھاتیانە.

عێراقیەكان وا لەگەڵم پانەهاتوون كە قسەیهك بكەم و دواتر پەشیمان بێمەوه لێ، دەلێن ئەوێ داوای مافێك لەمافەكانی دەكات، ئەوا پێنمایی بكەن بۆ پێگەیهکی یاسایی و داوای ئەوێ یەكباوەڕین."

قسەو یاسەكان لەبارەى ئەمریکی و روسەكانەوه

لێره دا سەرۆك پوو بەلای مامۆستا پەمزی كلاركدا وەردهگیریت بۆ ئەوێ لەبارەى هەلبژاردنەكانی ئەمریکاوه بدویت و دەلێت:

"پێموایە لەوانەى دیموکراسیەكان بگەنە پێگەى دەربازبوون ئەگەر داوای كۆمەك و یارمەتى لەعەرەب بكەن، بەتایبەتى لای عەرەب ئەو قەناعەتە هەیه كە عێراقى صەدام حسین لەگەڵ لایەنە خراپەكانیشیدا، باشترە لە عێراقى كراوه. بەلام عەرەب ناتوانن ئەم پاپەیان بخەنەپوو تەنها كاتێك نەبێت كە ئەمە لەئەمریکەكان بپێستن، ئەگەر دیموکراتیەكانیش زۆرینهیان بەدەست هێنا لەهەلبژاردنەكاندا، ئەوا پەلە دەكەن لەخستەپرووی پێشنیاری بیروكەى لادانى بۆشدا، بۆشیش ناتوانریت پرزگاریكەیت چونكە ئابرووی لەئەمریکادا و لەدەرەوێ ئەمریکاشدا كۆتایی پێهاتوو. پێستان دەلێم كە ئەمریکا پێشتر بێزراو بوو لەسەر ئەوێ پشتیوانی لەئیسرائیل دەكرد ئەو لەبرى ئەمریکا جەنگی دەكرد، بەلام ئێستا زیاتر مایەى بێزارى و پق لێبوونەوهیه چونكە خۆی جەنگەكە دەكات، عێراقى و موسلمانەكان لەهەموو شوێنێكدا دەكوژیت. ئەوان لەبەردەم گەلەكەیاندا پاپانگەیاندا كە هێرشكردنە سەر عێراق لەپێناو چەكى كۆكوژدايه. مادام درۆشیان لەگەڵ گەلەكانیان و كۆمەلگەى نێودهولەتیدا كرد، ئەوا پێویستە لەسەریان یان حكومەتەكەیان بخەن یان ناچارى بكەن دەست لەكاربەكشیتهوه. ئەوان ئێستا لەعێراقدا تێوهگلاون و زمانى حالیان دەلێت ئەوێ تێیگلاندوین با پرزگارمان بكات.. ئەوان فشار بەكاردەهێنن و چەندین شیواز بەكاردەهێنن بۆ ئەوێ دامبەڕن و دوورمبەخەنەوه، بۆ ئەوێ بگۆڕیم، بەلام "شورەى نیه بۆ صەدام حسین كە بارودۆخەكان بپگۆڕن؟" .. من بەیهكێك لەژەنرالەكانیانم ووت كە بەرپرسی گرتوخانەكە بوو: بپێننەوه و بەداوای دەروازەكاندا بگەڕێن، بەلام لەكۆتاییدا دەرگای راستەقینە دەناسنەوه. سوێند بەخوا دیارە كە ئەمریکەكان تۆقیون. ئەو شەڕانیانە (ئەمریکەكان) پۆستالی جەنگاوەرىكى عێراقى و

منالتيكى عىراقى باشترە لەوان. مامۇستا كلارك ئەگەر ھەلىكى ئەووت ھەبوو قسە لەگەن گەلى ئەمرىكىدا بکەيت، ئەوا پىيان بلى صەدام حسين ئەگەر لەبرى گەل و ئوممەتەكى خۆبى کردۆتە قوربانى ئەوا ئامادە نىيە ھەلوئىستى ھانا بۆ بردن و پارانەو ھەربىگرىت. سەرۆك بەردەوام دەبىت لەووتەكەى و دەلىت:

"بەگشتى، ولاتە خۆرئاوايىە گەرەکان، ھەموو ولاتانى گەرە لەجىھاندا وەك چىن و پوسيا، نايانەوئىت ھەر ولاتىك كە دروشمى يەكئىتى و گەشەسەندن بەرزىكاتەو ھەنوئى ھەبىت سەقامگىرى بەخۆيەو ھەبىنىت، ئىدى ئەو ولاتە ئىران بىت يان ھەر ولاتىكى تر. بەلام ئەوان زياتر توندوپىداگرن لەگەل عەرەدا بەھۆى ھەستىارى ئەو ولاتانەو ھەبەرامبەر مەسەلەى فەلەستىنداو نەبوونى ھەمان ئەو ھەستىارىيە لەگەل ئىراندا. بەلام مەن دەلیم پىوئىستە لەسەر ولاتانى گەرەو زلەيز، ئەگەر وويستيان پىگە لەجەنگى تر بگرن، ئەوا ھىز نیشان بدەن و بەكارى نەھىتن، كاتىكيش ھىز نیشان دەدەيت و ئەو دەرئەنجامانە بەدى نايەن وەك ئەو ھەى دەتەوئىت، ئەوا كارەساتى گەرە پوودەدات.

"بەلام بەنسبەت پۆژنامەکانەو، ئەوا دەلیم پۆژنامەکان كە بەدەستم دەگەن كوت كوتكراون، زۆرىك لەو ھەوالانەيان لى لادەبەن كە پوودەدەن بەتايىبەتى سەبارەت بە پاپەرىنى ئىستای عەشايەرو ھۆزە عەرەبىەکان، بۆ ئەو ھەى ئاگادار نەبم لەو ھەى كە پوويداوە.

ھەرەھا بە مامۇستا پەمزی كلارك دەلیم لەو ھەلامى ئەو قسەيەيدا كە حكومەتى ئەمرىكا ھەموو ئەو ھەى لەعىراقى وويستوو بەدەستى ھىناو، بەلى ئەو بەپىرۆزبایى لىكردن لەلایەن حكومەتى بەكرىگىراو ھە سالى ئايندە قازانچىك بەبىرى ۲۰۰مىليار دۆلارى دەستدەكەوئىت. ئەم ژمارەيەش زۆر گرنگە پابگەيەنرئىت، وە بەپادەيەكى زۆر سوود لە ھەنوئى عىراق وەردەگرئىت، بەلام ئەو ھەى زياتر سوودى لىو ھەردەگرئىت برىتيە لەو كۆمپانىيانەى كە ھاوپەيمانى حكومەتى ئەمرىكان. ئەو ھەى زيانى پىگەيشتوو برىتيە لەگەلى ئەمرىكا، لەبەردەم ھەموو جىھاندا دۆپا ھەموو پەگەزەكانى ھىزى لەدەستدا. ئىمە كاتىك كە پاستىەكان دەلئىن، لەترساندا نىيە، ھەرەھا ئارەزووكردنى ئەو نىيە گەلى ئەمرىكا سەرمان بخات بۆ ئەو ھەى لەگرتوو خانە بىيەنە دەرەو، بەلكو بۆ ئەو ھەى پاستى بلىين. ئەو حكومەتى عىراق و نە گەلى عىراقىش پۆژىك لەپۆژان دىرى ئەمرىكا نەبوون، ئىو پىياز

يېرۇسالېمىدا سىياسىيەت دەزانى. گەلى ئەمىرىكاش بەرژەۋەندى نىيە لەجەنگدا، بەلكو دىزىيەتى، پۇرۇشكىش دەردەكەۋىت كە حكومەتەكەى چەندە تاۋانى لەدۇى گەلانى جىهان و لەناۋىشىياندا گەلى عىراق ئەنجامداۋە. بە ئەركىكى ئەخلاقىي خۇشام زانىۋە كە قسە لەگەل گەلى ئەمىرىكادا بىكەم، لەنامەكەشمدا پرسىيۈمە ئايا حكومەتى ئەمىرىكا نازانىت كە عىراق چەكى كۆكۈزى تىدا نىيە، يان ئەۋ ناتۋانىت ئەۋە بزانىت يان نايەۋىت بزانىت، ھەرۋەھا ئامازەم كەرد بە نەۋۋى پەيۋەندى عىراق بەتېرۋەۋە. پىمۋوتن حكومەتەكەيان لەھەلۋىستىكى گەلاندۋون كە بەرژەۋەندىي ئىۋە تىدا نىيە، ۋوتۋىش ئىۋە دەتۋانن ئەم ھەلۋىستە چاكىكەنەۋە ئەگەر بىتانەۋىت، يەكباۋەر بىن لەسەر ئەۋەى كە دەتانەۋىت، ئەۋكاتە ۋلاتەكەتان و ھەموو مۇقايەتەش پىزگاردەكەن لەناۋىشىياندا عىراق".

لەبارەى پەيامەكەشىۋە بۇ گەلى عىراق، سەرۋك دەلىت:

"من خالىكى گىرنگم لاپوۋ ۋىستىم بىخەمە ناۋ پەيامەكەۋە، بەلام حەزم نەكەرد دىزىيەى پىدەم، ئەۋىش ئارەۋۋومان بۇ ئاشتى و ھەرۋەھا لەبەر ناۋچەكەش. لەبەھارى ۱۹۹۰دا لەكۇتايەكانى مانگى سىدا يان بەرايىەكانى چۈردا، ۋەفدىكى كۆنگرىسى ئەمىرىكا سەردانى كەردم كە كۆمەللىك كەسايەتى ھاورپىيەتيان دەكەرد ئەم ۋەفدە سىناتۇر بۇب دۇل سەرۋكايەتى دەكەرد، بە فرۇكەيەكى تايىبەتى ھىئامىن بۇ مۇسل كە ئەۋكات خۇم لەۋى ھەم، چاۋم پىيان كەۋت و پىشنىارم بۇ كەردن ۋا لە خۇرەلانى ناۋەراست بىكەين بەتال بىت لە ھەموو چەكىكى كۆكۈز ۋەك دەستپىكىك بۇ ئەۋەى لەسەر ئاستى جىهانىشدا ھەمان كار بىرەت و ھەموو جىهان پاكىبىرەتەۋە لەۋ چەكە، ۋىلايەتە يەكگرتۋەكانى ئەمىرىكاش رۇللىكى چالاك بىگىرەت لەمەدا. لەۋكاتەدا عىراق لەجەنگدا نەۋۋو لەگەل ئەۋاندا، بەلكو سەرۋەتۋو بوو بەسەر ئىراندا، لەنىۋان ئىمەۋ ۋىلايەتە يەكگرتۋەكاندا ھىچ گىروگرفتىك سەرۋەتۋو بوو بەسەر ئىراندا، لەنىۋان ئىمەۋ ۋىلايەتە يەكگرتۋەكاندا ھىچ گىروگرفتىك نەۋۋو. كاتىكىش كە سەرۋك حوسنى موبارەك سەردانى كەردم، پامسپارد بەناۋى عىراق و مىسەرۋە قسە بىكات، كاتىكىش پىمۋوت دەمانەۋىت خۇرەلانى ناۋەراست بەتەۋاۋەتى چۆلبىرەت لەچەكى كۆكۈز لەناۋىشىدا ئىسرائىل، سەرسام بوو ۋوتى: تۇ ۋا دەلىت؟ ۋوت: دەتۋانىت لەبرى ئىمە لەمبارەيەۋە قسە بىكەيت. ئەم ۋوشانەمان كەردە پەيامىك و دامە بالىۋزخانەى ئەمىرىكا. من ئەۋكاتە ئەۋەم بۇ سىناتۇر پۈۋنكەدەۋە كەپىۋىستە ئەمە بەدى بىت. ھەرۋەھا لىم پرسى: ئىۋە چى دەكەن ئەگەر يەككىك لەتېرۋىستەكان چەكىكى

كۆكۈزى خستە ناو ئۆتۈمبىلىك و لە واشنتۆن تەقاندەيەو؟ ھەرۈەھا ئامۇزگار يېمىردى ئەمىرىكا واز لە فشارخستە سەر رېكخراو ھەلەستىنەكان بېھنيت لەكاتىكدا كە خۇى لايەنگرى ئيسرائىل دەكات لەدژى عەرەب. ھەرۈەھا پېموتن ئەگەر ئيسرائىل لېمان بدات ئەوا ئىمەش لىيدەدەين. قسەكەشم پوون بوو، ھەرۈەھا پېموتن سەرەپاي ئەوۋى ئىمە داوا دەكەين ناوچەكە چۆلىكرىت لەچەكى كۆكۈز، بەلام مافى عەرەبىشە ھەر چەكىكىان ھەبىت كە دوژمن ھەيەتى. ھەندىك كەسەش قسەكەى ئىمەى وا لىكدا بوو ھەكەم ھەرۈەھا پېش چەنگ بوو واتە پېش چوونە ناو كۆمەتەرە، ھەرۈەھا پېش ئەوۋى بابەتى چەكى كۆكۈز بوروژىنرىت، صەدام حسين ھەمىشە ناشى وويستوو ھۆ خۆى و بۆ كەسانى تىرىش، ۋە صەدام حسين لەئارەزوومەندانى كۆكردنەوۋى چەك نىيە. بەلام ئىمە قەناعەتمان وابوو، ئىستاش ھەر ھەمان قەناعەتمان ھەيە، كەغىراق ھەمىشە پىويستە بەھىزىت. سنوورى لەگەل ئىراندا دەخوازىت بەئاگابىت. ئىمە لەگەل ئىراندا سنوورىكمان ھەيە درىژترە لەو سنوورەى كە لەگەل عەرەبدا ھەمانە. ئەگەر عىراقىش بەلاۋازى مايەو ئەوا دەخورىت.

"بەخوا، ھەر لەسالى ۱۹۵۹ ۋە رۆشنايىيەكان لەسەر صەدام حسين بوون. لەوكاتدا گەلچىيەتى زالبوو بوو بەسەر فەرمانرەوايەتيدا، بوو بوو ھەقىقەت و واقىيەك بەھۆى ئەم نىزىكى و ھاوسنوورىيە بەدبەختانەيەو لەگەل ئىراندا، بەلام گەلچىيەتى لەئاستى دوردا ترسنۆك و بكوژو زەبروزەنگ بەكارھىنەرە. گەلچىيەتى لەعىراقدا ئاراستەيەكى خوتناوييە، پەيرەۋىكە دانراو ھۆ ئەوۋى عىراق لەناويبات، كەئەم ئاراستەيەش بەتەواۋەتى پەيوستە بەئىرانەو، ئەو گەلچىيەتىكەرانەش خەنجەرېكن چەقيونەتە پىشتى نەتەوۋە... پىلدى پاستەقىنەيان ھەلما لراو پاستى كارەكانيان ئاشكرابوو، لاوازتر دەرکەوتن لەوۋى كە ھەندىك كەس بۆچوونيان وابوو، پالەوانەكانمان گورزى كارىگەريان تىسەرەواندن و توشى شكستى يەك لەدۋاي يەكيان كردنەو. لەوكاتدا بىرۆكەى نەتەوۋىيە ھىشتا تواناي رېكخستى نەبوو، بەلام لەئەنجامى كۆتاييدا، ئەوا ئەم بىرۆكەيە سەرکەوتوۋ دەبىت.

"كاتىك كە پۆشنايىيەكان لەسەر ئىمە بوون، ئەوا بەلام ۋە گرنگ نەبوو، نازناۋ ناوئىشانەكان پۆژىك لەپۆژان سەرقاليان نەكردووم، لاي من ھىچ بايەخىكيان نىيە. كاتىكش نازناۋى "سەرۆك" م ۋەرگرت، ئەوا ئەمە بۆ خۆم نەبوو، بەلكو لەپىناۋ ئىرادەى گەلەكەدا

بوو كە دەستى پىئوۋە گرتووم و پىشتى بەرنەداوم. سوپاس بۇ خوداش ئىمە ئاوتىشان و ئاويانگ بەلامانەۋە گىرگ نەبوۋە، گەلەكەمان بەشى ھەرە گەۋرە لى ئىمان پىداۋىن. بەلام قورىانيدان، ئەۋا شورەيە بەلارەيەۋە بدوۋىن ھەرە ئازايەتەش، بەلام لەقۇناغىندا، پىئويستە لەسەر ھەرمانرەۋا كەبىسە لىمىنەت ئازايە. لىرەدا بەۋپەرى ئازايەتەۋە دەلەم ئەۋ دەسكەۋتەنەي كەبەدەستمان ھىتاۋن لەسەردەمى گەمارۇدا ھاۋەرامبەي ئەۋە بەلەۋەي سى و پىنج سالدە ئەنجاممان داۋە.

" ئىستە دەپىرسم بۇچى ئەم سىناتۇرە ئايەت سەبارەت بەھەموو مەسەلەكان لەگەن تارىق عەزىزدا قەسە بىكات و لىيان بەئاگابەت".

سەرۋىك لە پىفاندنى دىلۇماسە پوسەكان ئاگادار كىرەۋە، ۋوتى:

" پىمۋايە ئەمىرەكەيەكان پىفاندونىان بەمەبەستى پاگۋاستنىان لەعىراق تا ئەلەن عىراق چەكى كۆكۈزى تىدا نىيەۋ ئاگادارى ئاراستى بانگەشەكانى ئەمىرەكەكان و پەۋشى راستەقىنەي ئەۋان ئەبن لەعىراقدا.

" ئىمە ئامانەۋىت ئەمىرىكا پىلنگىك پىت لەسەر كاغەز، لىشى ناتىرسىن كاتىك دەبەتە پىلنگىك لەسەر زەۋى و ئامانەۋىت سەم بىكات، بەلكو لەپىناۋ راستىدا دەمانەۋىت. ئەۋ لەسەر زەۋى ھەلىكى لەبەردەستدا بوو. ئەۋ ئەگەر بە داگىركىرنى ئەفغانىستان ۋازى بەپىنايە، بىۋوتايە لىرەدا دەۋەستىن چۈنكە ئەۋەي ۋويستمان بەدىمان ھىنا، ئەۋ ئەمە بۇ ئەۋان باشتر بوو لەبرى ئەۋەي ھەموو ھىزەكانى بەفېرۇ بدات و خۇى بخاتە ئاۋ ئەم گىرەتەۋە. ئەگەر ئەمىرىكاش پىئويستى بەسەدام حەسەن نەبوۋايە ئەۋا لەناۋى دەبرد. بەلام بەزىندوۋى دەبەپىلەتەۋە ئەۋىش لەبەر چەندىن ھۇ: بۇ ھەرەشەكەردن لەئىران و ھاۋسەنگىرگىرنى ئاۋخۇيى، پاشان حسابى ئەۋەش بۇ پەرچەكرداى بەرەلستى عىراقى دەكات ئەگەر زەنراللىكى ئەمىرىكى بە دىلىي كەۋتە دەست بەرگىيەۋە، ئەۋا ئەۋ كاتە سەدام ۋەرقەيەكى زۇر بەنرخ دەبەت.

" بەلام بۇش، ئەۋا دەپەۋىت كات بەدەست بەپىنەت، لەپىنگەيەۋە گەلى ئەمىرىكا ھىۋر دەكاتەۋە، بەلام لەپاستىدا لەگىرەت و كەندەلانىكى گەۋرەدايە. پىش ماۋەيەك بەھاۋەلەكانم ۋوت كاتىك باسى پوخان و دابەزىنى جەماۋەرىتى بۇشيان بۇ كىردم، ئىمە ھەموومان دەمانەۋىت گەلى ئەمىرىكا راستىەكان بزانىت، ئەۋكاتە دەلەپىن مەسەلەكە تەۋاۋ بوو. ئىستە

مەسەلەكە بریتىيە لەكات. ئەو سەرۆكەش كە لەقۇناغى دووھى حوكمراڤىيەكەيدا دەكوت، ناكرىت دەرياز بكرىت.. لەكۆتايىشدا پاستى و ھەق سەردەكەوئىت، سەرکەوتنەكەش تەنھا بۆ گەلى عىراقى نابىت بەتەنھا، بەلكو بۆ گەلى ئەمريكاش دەبىت بۆ ھەموو ئەو كەسانەش ك دەلئىن نا بۆ جەنگ. لىزەدا ھەز دەكەم ئەو بە دادوەر (سادق عەلى) بلىم ئەى دادوەر، ھەزدەكەم لەبەردەمياندا بوەستن و پىيان بلىن ئەمە ھەلەيە. ئەمريكا دەولەتتىكى بىيانى داگىركەرە، بەچاوى گرياناوييەو لەعىراق دەريان دەكەين."

پەيامىك بۆ واشنتۇن

وا بۆتە باو لەچاوپىكەوتنەكاندا كە لەنىوان سەرۆك ھەدام ھسین و دەستەى بەرگرىدا دەكرىت، بەھەموو لایەنە پىرۆتۆكۆليەكانىەو، دىدارەكە دابەش دەكرىت بۆ دوو دىدار، يەككىيان دىدارىكى گشتىي لەگەل پارىزەرەكانداو ئەوى دىكەشيان تاييەتە كە لەسار داواى سەرۆك دەبىت لەلایەنى ئەمريكى، كە تەنھا لەگەل سەرۆكى دەستەى بەرگرىدا دەبىت.

لە بەروارى ۷ تەمموزى سالى ۲۰۰۶دا، دەستەى بەرگرىي لەفرۆكەخانەى شارنە عەليائى نئودەولەتيەو لەعەممان بەرەو فرۆكەخانەى بەغداى نئودەولەتى بەرىكەوت. پاشان دەستەى بەرگرىي كۆيىزانەو بۆ ئەو شوئىنەى كە تاييەتكراو بۆ چاوپىكەوتنى سەرۆك كە لەباشورى فرۆكەخانەكەدايە، لەيەككە لەسەربازگەكانى پاسەوانى كۆمارى تاييەت (ئاوچەى پىزانىيە)، كەئىستا بارەگاي فرقى تاييەتى ھىزەكانى مارتىزە و ئەندامانى سەركردايەتى لەوى بەندكراون. سەرۆك ھەدام ھسین بەئۆتۆمبىلى زىيپۆشى ئەمريكى گەيشت كەلەسەر يەككىيان نيشانەى خاچى سوور ھەبوو (زىيپۆشى فرياكەوتن) پاشان فەرماندە ئەمريكىيەكە داواى لەگروپەكە كرد نەچنە شوئىنى چاوپىكەوتنەكەرە، ووتى كە سەرۆك تەنھا دەيەوئىت لەگەل سەرۆكى دەستەكەو بەرىز پەمى كاركى ئەندامى دەستەكەدا كۆيىتەو. داواى چوونە ژوورەوھەمان، بەگەرمى بەخىرھاتنى كردين، پاشان داوامان لىكرد پىكە بە ئەندامانى دەستەكە بدات بىنە ژوورەو سلاوى لى بكن و داواى ئەو چوونە دەرەو و من لەگەل بەرىز كاركدا مايەو. سەرۆك پىنى وابوو من دەتوانم

بەشىۋەيەكى باش و پاراو بەئىنگلىزى قسە بىكەم، بەتايىبەتى كە بەرىزى كلارك پىۋىستى بە ۋەرگىزىكە كە بتوانىت زمانى ئىنگلىزى بزانىت.

سەرۆك دەيۋست بابەتەكە لەدەرەۋەى چوارچىۋەى شىكارە راگەياندىيەكان و شىكارى لايەندارەكانەۋە بىمىنىتەۋەۋ، لەرىگەى بەرىزى كلاركەۋە نامەيەكى پوونكرىدەۋەى سەرزارەكى تايىبەت ئاراستەى حكومەتى ئەمىرىكا بىكات، ناشىيەۋىت جگە لەمن و بەرىزى پەمىزى كلارك كەسىكى تر بىزانىت، بەلام كىشەى ۋەرگىزانمان بۆ دىروست بوو. بۆيە ناچار بوۋىن يەككىك لەھاۋەلە عەرەبەكان بىننىنە ژوورەۋە بۆ ئەۋەى بىيىتە ۋەرگىزا لەنىۋان سەرۆك و كلاركدا، ئەمەش سەرۆكى ناچار كىرد كە تەنھا پەيامىك بىننىرەت بۆ گەلى ئەمىرىكى، ئازادى چۆنىەتى گەياندىنى پەيامەكەشى بۆ بەرىزى كلارك بەجى ھىشت، كەبىيەۋىت لەناو ئەمىرىكادا پەخشى بىكات لەرىگەى كەنالا ئاسمانىيەكانەۋە، يان لەرىگەى كەنالىكى عەرەبى لەدەرەۋەى ئەمىرىكا. بە بەرىزى كلاركى وت:

"يەپامىكى نووسراوم ھەيە بۆ گەلى ئەمىرىكا، كە پەيامىكى دىرژەۋ تىيدا ئامازەم بۆ كۆششەكانتان كىردوۋە، ۋە من دەيدەمە ئىۋە چۈنكە جىگەى متمانەى من و متمانەى گەلى ئەمىرىكان، ئەگەر ۋوېستت دەيسىپىرم بەتۆ، تۆش ئازادى چۆن دەيدەيتە كەنالاكانى راگەياندىن، ئەگەر پىت باشبوو دىكرىت لەيەككادا لەئەمىرىكاۋ لەيەككىك لەكەنالا عەرەبىيەكاندا بلالۋىيەكەيتەۋە."

بەلام پەيامە (زارەكەكە) كە ۋادىاربوو پەيۋەست بوو بە چارەسەرىكى ھەمەلايەنە بۆ گرفتى عىراق و ناۋچەكە بەگشتىيى، سەرۆك ئارەزەۋى دىكرىد لەرىگەى بەرىزى كلاركەۋە بىننىرەت، پەۋشەكەۋ (زمان) ۋاى ۋوېست كە سەر نەگىرەت. بۆيە سەرۆك تەنھا پەيامە نووسراۋەكەى دايە بەرىزى كلارك كە ئاراستەى گەلى ئەمىرىكاى كىردبوو.

ۋەك پىشترىش جەختمىكرەۋە، ھىچ دانۇستانىك لەگەل سەرۆك ھەدام ھىستىندا نەكراۋە. كاتىكىش لەگەل يەككىك لەھاۋەلە پارىزەرەكاندا لە كرۆبەر سەردانم كىرد، داوام لەسەرۆك كىرد رىگەم بدات ئەمجارە بەۋپەپى پوونىيەۋە قسەى لەگەل بىكەم، قسەكانم بەشىۋەيەكى تر لىككەندىرەتەۋە. داوام لىكرىد بەسەر لايەنى ئەمىرىكىدا بىكرىتەۋە ۋە ھەۋلىدات كەنالىكى لىككىگەيشتن لەگەلىاندا دىروست بىكات بۆ ئەۋەى بتوانىت ئەۋەى ماۋەتەۋە لەعىراق بىپارىزىت، ھەرۋەھا بۆ پارىزىگارىكرىدن لە يەككىتى نىشتمانى و قەۋارە

ھەر شەلىكر اوه كەي، ئەم داوايەي منيش لەسەر پىداگريى و نامەي كەسانىك بوون ك خەمى سەرۆك و ژيانى ئەويانە. ھاوئەلە پارىزەرەكەشم دەزانىت مەبەستم چىيە و پىش پۇزىك لەسەردانەكە چى پوويدا، بۇ ئەوئەي ھىچ كەسىك بەوئە تۆمەتبارمان نەكات كە ئىنە وامان لەسەرۆك كەرد لەسەر ھىوايەكى ساختە بژى و مەسەلەكان نەبىنىت وەك ئەوئەي ك ھەن، دواي پىداگرييەكەي زۆرم، سەرۆك ووتى:

" پىشتىوان بەخوا كەمتەرخەمى ناكەم، بەلام تا ئىستا نەھاتوون. ئەوان دەزانن پەيوەندى لەگەل كىدا دەگرن. ھەموو ھاوئەلەكانم لەگرتوو خانە كە پەيوەنديان پىئو كەردوون بۇ ئەوئەي ھاوكارىان بكن، پەتيانكردۆتەوئە ھاوكارى لايەنى ئەمريكى بكن. ئەگەر ئەمريكيەكانىش وويستيان دانوستان بكن، ئەوا با لە لۆزىكى ھاوبەرامبەرى و ھاوتاييەوئە دانوستان بكن، ئىمە لۆزىكى خۆ بەگەورە زانين لەكەس قەبول ناكەين، يان مامەلەكەردن بە بەزائىي بەچاوپۆشين لە ھىزى لايەنەكەي تر. ئەگەر ئەمريكيەكان بەعقلانىانە مامەلەيان كەرد، ئەوا دەبىنن ئاسانە مامەلەكەردن لەگەل عىراقيدا، بەلام بەلۆزىكى خۆبەزلاننى، ئەوا جگە لەسەختى و خۆپاگريى ھىچى دىكە لەعىراقى نابىننەوئە، دەزانن كە كلىلەكە برىتيە لەسەدام حسين".

بەشى نۆزدەيەم

پېشېنىيەكان و سۆزەكان و نامەكان

پارتەكەمان پارتىكى مەزنە لەكلتورو ژياننامەو دەسكەوت و ئاراستە نەتەوھى و
مرۆيىيەكانىدا، دلم زۆر ئازارم دەدات كاتىك كۆمەللىك داواى دوژمنەكان و ئەوھى
لەبازنەى ئەواندا دەسورپتەوھو ھەوھس و خەشم و قىن كۆپىرى كردوون دەبىستم بۇ
گۆرىنى ناوى ئەم تەلارى خەبات و بەرخودانە كە ئىمە بەشىكىن لى و ئەویش
بەشىكە لەگەلى عىراق و ناوھندە عەرەبىيەكەى.

(سەدام حەسەن لەناو زىندان)

لەمیانەى چەندىن قسەو باسدا، سەرۆك سەدام حسىن پىشېبىنبەكانى خۆى دەخستەپوو ھەروەھا ھەست و سۆزى خۆى دەردەبېرى لەبەرامبەرە براكان و بۆلە عىراقىەكانى. پاشان قسەى لەبارەى چەند نامەىەكى ديارىكراو ھەو کردوو ووتى:

"ئەو ھى پىشېبىنبى دەكەم حكومەتێكى تر لەدواى حكومەتەكەى مالىكىيە و دىت، پاشان بۆش يان حكومەتى ئەمريكىي دىت بۆ دان لەدەرگا راستەكە. كەسانێك يان پىكھاتەيەك لەدەرەو ھى حزبى بەعسەو دىنن و دەلێن ئەمە ئەو حكومەتەى كە نوێنەرەيەتى گەل دەكات، پىشموايە ئەمە لەماو ھى شەش مانگى ئايندەدا پوو دەدات.

"پیش چوار رۆژ (۲۸/۹/۲۰۰۶)، لەگەڵ ھاوێلە بەندكراو ھەكاندا لەبىناى دادگا كەدا قسەم دەكرد، پىموتن ئەگەر ئەم قەيرانە كۆتايى ھات و عىراق پزگار كرا، ئەوا مەسەلەى بەمشێو ھى دەبێت:

بەياننامەى سەرکەوتن:

۱- بەياننامەى يەكەم: ئەو ھى دىتەو ھى بۆ عىراق ئەوا خواى گەرە لەرە خۆش بوو كە تىبەپى لەناویشياندا ئەوانەى كە كۆپەكانى سەداميان دا بەدەستەو، واتە بەلاو ھەنانى تەواو ھى ھەموو ئەوانەى كە پوو ياندا.

۲- بەياننامەى دوو ھەم: ئەو ھى چەكى بەرزكردەو ھەتا مردن لەگەلدا بچەنگىن تەنھا ئەو كاتە نەبێت كە خۆى دا بەدەستەو، ئەوا بەپى ياساى تاوان مامەلەى لەگەلدا دەكرێت. چونكە ناتوانىن لە يەكباو ھى و پىداگريەو ھى بگۆپن بۆ كەسانى گەلۆر گەمژە. ئەو ھى مومكىن نى. بەلكو وريايى دەدەين و ئاراستە دەكەين و لێدەبوورين، بەلام پىداگريى و سووربونىش دەبێت ھەبێت.

"پۆتێكان، لێرە لەگرتوو خانەكەم ھەستم كەرد پەوشىكى ئاناساى لەبەغداد ھەب، كاتێك پرسیار كەرد، ووتپان حكومەت پلانێكى ئەمنى داپشتوو. وێناى بكن، دواى زياتر لەسى سال لەداگىر كەردن ئەمريكىەكان و حكومەتى بەكرىگىراو دەيانەوێت پلانى ئەمنى داپرێن، ھى زياتريان پەوانەى ئەبار كەردو ھى، باشە سوپا ۱۵۰۰۰ ھەزار كەسەكە چى

به لامه وه گرنگ نه بووه نه گهر مرؤف حزبی بوو بیت یان نا، شیعه بوو بیت بان سوننی یان مه سیحی یان شتی تر، من باکگراوندی که سه کان و تیپروانینه ته سکبینیه کانم به لاهه گرنگ نه بووه. پوژیکیان به نه حمده حه سه نی سه رۆکی دیوانم وت، داوات لیده کهم له سه ر بنچینه ی عیراقینی بوونی مرؤف مامه له له گه له خه لکدا بکه. زانی نی باکگراوند پیویسته به لام ته نها له سه ر بنچینه ی شایه نیی بوون مامه له ده که ی ن. کاتیکش قسه له باره ی سه فه و بیه کانه وه ده کهم ده لیم نه وان فیلیکراو نین، به لکو په یوه ندیان به ئیرانه وه وایان لیده کات که نه م پێگه دژ به گه له هه لبرترین. کاری نه ی نی له لایه ن نه وان وه نمایشی هه قیقه ت ناکات، چونکه مه رج نیه هه موو کاریکی نه ی نیی کاریکی نیشتمانی بیت، به تاییه تی نه گهر گه له به ره که ی تر دا بوو که نه م کومه له نه ی نیه له دژیان ده جه نگیت و مرژیکی که مالی داوه به ده وری کاره نه ی نیه کانیدا. له وان هه شه پیویست بیت ماوه یه ک فه رمانه وایی بکات بۆ نه وه ی هه قیقه تی ده ریکه ویت، نه مه ش وویستی په روه ردگاره. هه نا نه وان ه ی که له باره یانه وه ده وتری ت که (تیرۆریستن) وه ک زه رقاویی و غه یری زه رقاویی، نه وا پیمان وایه کاری نه مانه که متر خراب بیت له چاو هه ل سوکه وتی نه و کینه له دلانه.

" به لام سه باره ت به تیپروانینم بۆ ئاینده وه ک نه وه ی که ده یبینم، ده لیم: نه گهر بۆش دانی به هه له کهیدا نا، نه وا پیویسته نه وه چاکبکاته وه که به ده سستی خۆی خراپی کردوه.. نه مریکاش زۆر شت ده دۆرینیت تا نرخ ی تاوانه کانی بزانی ت. به پای من گه لان نه سه رمایه داری و نه سۆسیالیزم که لکیان پیناگه یه نیت، به لکو دادپه روه ری بریبه له گره نتی سه قامگیری گه لان. به لام سه باره ت به به ریتانیا، نه وا من له گه له هاوه له کاشدا باسی نه وه م ده کرد که له ناو حزبی کریکاراندا که سیك به دیارده که ویت که هه ولی پزگارکردنی نه و پارته ده دات نه ک بۆ پزگارکردنی که سی تی بلیر. نه وه ش شیوازتیکی زیره کانه یه بۆ ده ربازبوون له بارقورسی به رپرسیاریتی و پوختکردنه وه ی حزب لیلی. هه ر نه مه ش پویداو پووشده دات له به ریتانیا دا. کۆماریه کانی ش له نه مریکا له سه ر هه مان نه م هیله کارده که ن.

نامەى سەرۆك بۆ تالەبانى

دوای دەستگىركردنى سەرۆك جەلال تالەبانى پايگەياند، ئامادەيە ميواندارى خىزانى سەرۆك بىكات. لە پىگەى پارىزەر خەمىس ئەلەوبەيدىيەۋە (كە مىلىشياكانى سەر بەئىران دواتر تىرۆريان كرد) ئەۋەم پىگەيشت كە جەلال تالەبانى دەيەۋىت چاۋى بە سەرۆكى دەستەى بەرگىرى و جىگەرەكەى پارىزەر خەمىس ئەلەوبەيدى بىكەۋىت، دواترىش سەرۆك سەدام حسىن سەبارت بەبۆچوونى خۆى لەمەر بابەتەكەۋە پىپراگەياندىن و ۋوتى:

" من پىموايە تەنھا بەپراگەياندنى ئەۋەى كە ئامادەيە ميواندارى خىزانەكەم بىكات لەباكورى عىراق، ئارەزوۋىيەكى راستگويانە لەخۆدەگرىت ئەگەر پەيۋەست بىت بەپىارىكەۋە. ئەمەش شايسەى ئەۋەيە بەچاۋى رىزو پىزانىنەۋە سەيرى بىرىت. بەلام سەبارەت بەچاۋىپىكەۋتن لەگەل سەرۆكى دەستەۋ جىگەرەكەيدا ئەۋا مەسەلەكە بەجىھىلراۋە بۆ خۆتان. دەلىن لەۋانەيە بەرىز جەلال تالەبانى بىرۋاى وابىت يان ھەستى كىرىت ئەمىرىكەكان گەيشتۈنەتە ئەۋ بىرۋايەى كە بەبى سەدام عىراق پارچە پارچە دەبىت، ئەگەرى چارەسەركردنى ئەم بابەتىش بەشىۋەيەكى جىبى لاي ئەۋان لەئارادايە. لەۋانەيە ۋا گومانىيان بىرىت كە پارچە پارچەبۈونى عىراق يان زالبۈون و دەسەلات پەيداكردى ئىران لەعىراقدا ھەپەشە لە بەرژۋەندىيەكانىيان دەكات. جا ئەگەر تالەبانى ھەستى بەم ھەلۋىستە كىرىت يان پىشېبىنى دەكات، ئەۋا نىزىكبۈونەۋەى بەشىكە لە بەرنامەكەى. ۋە ئەگەر داۋاشى كىردۈن چاۋى پىتان بىكەۋىت، ئەۋا پى بلىن:

" سەدام سىلاۋت لىدەكات و پىت دەلىت: دەكرىت عىراقىيەكان لەنىۋان خۆياندا ناكۆك بن، بەلام بىيانى ئەم ناكۆكىيە دەقۇزىتەۋە بۆ بەپاكردى ئاگرى جەنگ لەنىۋانىاندا. تۆش دەزانىت كە سەدام حسىن ئەۋە زىاتر ئازارى دەدات كە عىراقىيەكان لەزىر ھەر ناۋىكدا بىت لەدزى يەك بىجەنگن. لەسەر ئەمەش، من ئەۋ پەۋشەى لەكوردستان ھەبۈۋ ۋەك خۆى ھىشتەۋە بى ئەۋەى ھىچ رىكەۋتنىكى پىشۋەختم لەگەلتاندا ھەبىت، ھىزى سەربازىشم بەكارنەھىناۋە تەنھا لەمەسەلەى ھەۋلىردا نەبىت، ئىۋەش خۆتان ھۆكارەكان دەزانن. من ھەلۋىستى ئىۋە بەرز دەنرخىنم لەكوزاندنەۋەى ئاگرى ئاشۈب لەنىۋان عىراقىيەكاندا، ئەگەرچى پەنگە بەھۋى حساباتى سىياسىي تايىبەتيەۋە تائىستا ھەلۋىستى خۆت يەكلایى نەكرىتەۋە."

بەلام ئەو دیدارەى كە ئاماژەى پىكراوە پوینەدا، بەو ەش نامەكەى سەرۆك نەگەبەنرا بە جەلال تالەبانى.

سەرۆك لەو ەلامى پرسیارگەلىكدا دەربارەى تالەبانى قسەكانى تەواو دەكات و دەلىت: "جەلال پیاوړكى زیرەكە، بەلام ەندىك جار پەلە دەكات لە ەندىك مەسەلەدا... نۆدم لا نىيە كە بىلیم چونكە لەناو زینداندام، ئەگەر لەناویدا نەبوومایە، ئەوا زۆر شتم لایو كە بىلیم ەروەها بۆ بەرێز مەسعود بەرزانیش، ئەگەر ئیستا بىلیم، بەو پىیەى لەناو زینداندام ئەوا بەو ەلىكەدریتهو ەلپووى لاوازمەو ە".

شانازیکردن بە ەرهەب و عىراقىیەكانەو ە

"سلاوم بۆ ئەنبارى پالەوان، سەماو ە دیوانیەو ەممارە، ئەوا من دلخۆشم پێان كە ئەوان بېرپەى پشتى ەرهەبن. پێتان دەلیم تیرمەن لە ەوالى گەلەكەم. من خۆشحالم بە ەلوێستى ئىمام ئەلحوسنى چونكە بەپوونى رایگەیاندا لەگەل بەرگرییداى. و ە بە ئىمامى بەغدادى، ئەوا بە ەاو ەلەكانم و ت كە بە عسىەكان پەيوەندى پێو ەكەن چونكە ئەو جیاوازی ناكات لە نىوان دەستەو لایەنە جیاوازهكانى گەلدا.

پێتان دەلیم ئەو وێرانكارىیەى لە عىراق پوویدا، وا لەگەلەكەمان دەكات سەرلەنوێ ەستیتەو ەو زیاتر دلگەرم بێت لە سەر بوونىادنانەو ە. ئاو ەدانكردنەو ە دەگەشتیتەو ە بە پشتىوانى خوا و لات پووناك دەبیتەو ە. سلاوم بۆ ەموو ەرهەب بەتایبەتیش بۆ گەلى ئۆردنى پەسەن. لێرەدا بۆتان دووپاتدەكەمەو ە كە عىراق و ەك پێشوو بە مەزنى دەمىنیتەو ە. تانیستاش ئاماژەپێدانى سەركرەى دامەزرىنەرم لەیادە كە عىراق پەرچەمى عروبە ەلەدەگریت و ولاتىكى جیاو تايبەت دەبیت، پووناسیەكەى سەركرەى دامەزرىنەرىش لەجىگەى خۆیدا بوو. خواى گەرە لێخۆش بێت، پێزو سلاویشم بۆ خىزانە بەرپێزەكەى".

سەرۆك بۆ ساتىك بێدەنگ دەبیت، عىراق بە ەموو پارێزگاو شارەكانى و پیاو ە پالەوان و ژنە سەلارەكانیەو ە لەنىوماندا ئامادەبوو و... بەتایبەتى ئامادەگى ئەنبار زیاتر بوو لەسەلاحەدىن. ەروەها دەلیت:

" نەنبار عەگالەكانمانى پىككردەۋە كاتىك لەسالى ۱۹۹۱دا لاربو، ئىستاش ۋا مامۇستا خەلىل ۋ ھاۋەلەكانى ھەۋلەدەن عەگالەكانمان ھەلگرنەۋە لەسەر سەرمان دابىنەۋە. ئەۋان لەگەل ھەموو عىراقىيەكاندا شانازىيەكى گەۋرەن بۇ ئىمە. پارىزگاكانى ئەنبارو سەلاخەدىن ۋ دىالە ۋ نەينەۋا، لەبەرايىيەكانى ئەۋ پارىزگايانە بوون كە چەكيان لەپىناۋ خۇمالىكردنى نەۋتدا ھەلگرت."

سەرۋك بەردەۋام دەبىت ۋ دەلىت:

" من زۆر قسە ناكەم لەبارەى پارىزگاي سەلاخەدىنەۋە لەبەرچەند ھۆكارىك كەزانراۋە. بۆيە ئەگەر پۆلەكانى دىالە دووجار بچەنگن ئەۋا پىۋىستە سەلاخەدىن چوارجار بچەنگىت. بۆيە بەم پىيە ئاۋەدانكردنەۋە لەدۋاي ھەموويان دەگاتە سەلاخەدىن، لەعۇجەش كە گوندە، پىموۋتن نابىت لەپىشبوۋنى ئەم بدرىت بەسەر گوندەكانى تىرى عىراقدا، ھەتا بىريارى گۆرپىنى بۇ شارۋچكە بەدەستى خۇم ھەلموۋەشانەۋە. سلاۋى من بگەيەنن بەفەلۋجەۋ بەسەرۋ بىجى ۋ شارە خۇشەۋىستەكانى ترمان، ھەروەھا بەشىخەكان بلىن لەفوراتى ناۋەراست مېژوۋتان مەزن ۋ ەرەبايەتيان پىپەپرو دروستە. ھەروەھا سلاۋم بگەيەنن بەشىخ حارس زاپى ۋ ساغ ۋ سەلامت بىت. ھەروەھا سلاۋم بگەيەنن بە عەشىرەتى ئەلبوعامرو شىخەكانى. لەبارەى گەلى كوردىشمانەۋە دەلىم. من دلخۇش دەبووم كاتىك سەركرەدەيەك لەكوردەكانم دەبىنى ۋ چاۋدىرىم دەكرە كە دەبوو سەركرەدەيەكى ناسراۋ ۋ بەتاۋبانگ. كاتىكىش كە داۋاكارىيەكانى گەلەكەمانم لەباكور دەخوئىندەۋە، كاتى داۋاكارىيەكان ئامازەيان بە بەروارى كۆن دەكرە، چۈنكە ئەۋان پىشېبىنيان دەكرە پۆژىك لەپۆژان دىدەنىم دەكەن."

ساتەكانى بىدەنگى گوزەر دەكەن، تىيدا يادەۋەرىم پەھا دەبىت، ئەۋ پۆژانەم بەياد دىتەۋە كە سەرۋك قسەى بۇ گەل دەكرە لەبۆنە فەرمى ۋ نافەرمىيەكاندا، ھەندىكىانم بىردەكەۋىتەۋە ھەندىكىش لە كۆپى گوندەكاندا دەگىنپرايەۋە. ئەۋ دەبوت: " ھەندىك كەس لەعىراقدا، بەھۋى تالانكردنى سەرەۋەت ۋ سامانەكانيان لەلايەن داگىركەرەۋە پىش خۇمالىكردنى نەۋت زۆر ھەزاربوون، پىخاۋوس بوون. ھەندىك كەس لەۋانەى لەشارەكان دەژيان بەتايىبەتى دۋاي خۇمالىكردن، قەلس ۋ ناپەرەخت دەبوون ۋ ھەندىكىشيان بىروايان

بەم قەسەيە نەدەكرد چۈنكى لەشارەكاندا دەژيان". بەلام من بەپراستگۆييەو دەلنم سەرەپاي منالى تەمەنم لەوكاتەدا، لەزۆريەي كاتەكاندا لەسالەكاني ۱۹۶۸و ۱۹۶۹دا پىخاوس بووم. خەلك هيجيان نەبوو. ئيمە هەتا كۆتايى شەستەكانىش لەبەردەم چرادا دەمانوسى و دەمانخويندەو، ئاوى پاك و خزمەتگوزارى و تەندروستى شياومان نەبوو. بەلام عىراق، لەسەردەمى سەرۆك سەدام حسيندا، لەهەموو لايەنەكانەو گەيشتە ئاستى ولاتە پيشكەوتووەكاني جيهان.

پەياميەك بۆرەوتە نىشتەمانىيەكان

هەوالەمدايە سەرۆك لەبارەي ئەو رەوتە نىشتەمانىيەو كە لەعىراق پەيدا بوون و رەتى داگيركەر دەكەنەو، ئەوەي كە بلاويۆتەو دەوترىت لەبارەي پشتيوانى حزبى بەعس بۆ هەندىك لەو رەوتانە، وەلامى دايەو ووتى: " من لەناو زىنداندام، هەلويسى براكانم لەهەيلى گشتىي نازانم، لەهەيلى گشتىي حزبدا، پىويستە حزب يارمەتى و پشتيوانى لەهەموو ئەو رەوتانە بكات كە پەيوەنديان بەئىرانەو نىيە، هەروەها پىويستە هانى هەموو رەوتەكان بدرىت كەوا كار لەسەر يەكيتى عىراق دەكەن و لەسەر بنەمايەك يەكگىر كەئەويش بەپوودا وەستانەو دايگيركەرە. بۆيە پىويستە لەسەرمان هاوکاریان بكەين و هانيان بدەين".

بەعس و ئايندە

سەرۆك لەبارەي بۆچوونەكانيەو سەبارەت بە حزبى بەعس لەئايندەدا دەلنيت: " حزبەكەمان حزبىكى مەزنە دەولەمەندە بەفيكرۆ كۆشش و خەباتەكاني، هيندەي ئەوەش كەوا چەند پىويستە بۆ قوناغيك، ئەوا هەندىك جاريش زيانپەخش دەبييت و دەبييتە قورساييەك لەسەر كاروانەكە و لەسەر شانى حزب ئەگەر چەنديش لەسەر بنەماي نادورست بوونياد نرابييت، يان بەشيۆەيەكى نادورست تەيار كرابييت. بەلام ئيمە لەدواي ئەم تەنگانە سەختەو دواي پزگاركردى عىراق، دەلنن ئەگەر بەپشتيوانى خودا دوو سەد خەباتگىر باوەپدار دەرچوون كەباوەپكى پەهايان هەبييت لەسەر بنەماگەليك لە نازايەتى و متمانە بەخۆبوون ئەوا ئەمە ئەو دەبييت كە ئيمە داواي دەكەين. بوونى چەندىك كە باش نين،

ئاللىن خراب، چونكى حەزىكەمان جگە لە مۇلە باشەكان كەسىتر ناھىيىتە ناو
پىزەكانىيەو. ئەم چەندە ئەگەر لەگەل جۆرە باشەكەدا لەيەك سەنگەردا بوون، ئەوا
بەدلىيايىيەو بەرى سەرشانى كەسە چاك و تەواو باوۋەردارەكان قورس دەكات، ئەمەش
دەبىتە ھۆى جۆرىك لە تىكچوونى ھاوسەنگىي يان پەنا بەخودا ئالۆزكانى پىزەكان،
لەقۇناغى داھاتوودا پىۋىستە لەسەر حەزىمان، جەخت لەسەر جۆر بىكاتەو لەگەل فەرامۆش
نەكردنى چەندى باشدا. وىپراي ئەوھى مەن بىروام وايە كە قۇناغى داھاتووى دواي پىزگارىي،
لەگەل حەزىكەماندا حەزى تەرىش دەبىت. عىراق ھى ئەو كەسەيە كە پىزگارى دەكات،
سەنگەرۋ خەندەقەكانى جەنگانىش بۆ پىزگارکردنى عىراق ئىستا پىرە لە پالەوانە غەيرە
بەسەيەكان.

نامەيەك بۆ مامۇستا عىزەت دورىي: بەعس و باوۋەرد

لە ۱۳/۹/۲۰۰۵دا، سەرۆكى دىلكراۋ سەدام حەسەن نامەيەكى نارد بۆ عىزەت دورىي براۋ

ھاۋەلى پىگاي، نامەيەكى زارەكى گرەنگ كە ئەمەيە:

" ئەبو ئەھمەد پىيان بلى كە شىيە بەشىكى گرەنگ لە گەلەكەم، بەبى شىيە لەجەنگى
ئىراندا سەرنەدەكەوتىن. بەھۆى ھەلسوكەوتى ناپاك و خائىنەكانىيەو سەركۇنەي
شىيەكان نەكەن. ھىوادارم ئەو بۆ ھەموو رەوت و ئاراستە ئاينىەكان پوون بىكەنەو كە
گەرەتەين ھەلە ئەوھىيە كە وا. دابىيىن ئىمە دژيان دوزمنى ئەوانىن. تىپوانىنى ئىمە لەم
مەسەلەيەدا كۆنە، ئىمە ناكۆك نىن لەگەلتاندا بەتايىبەتى لەمەسەلەي ئايندا. ئىمە لەوھەدا،
تاكە دەولەتتىكىن كە پابەندىن بەھاندەرى ئەخلاقىي و ئايىنى و نەرىتيەو. سەرەپاي
چاودىرىكىردىنمان بۆ ھەتيوان و لاينى كۆمەلەيتى لەعىراقدا. ھەرۋەھا ئىمە تاكە ولاتىكىن
كە ھىچ قەلەمپەويىيەكمان بۆ بىيانى نەھىشتۆتەو تىيدا. ھەرۋەھا عىراق تاكە ولاتىكە كە
خويىندى ئايىنى لەقۇناغەكانى سەرەتايىيەو ھەتا ئامادەي گىشتاندوۋە، ھەرۋەھا لەسەر
ھەموو بەرپۆبەرىكى گىشتىي و بەرەو ژوور ھەموو ئەندام فرەيەك و بەرەو ژوور، لەسەر
ھەموو دادوۋەرەكان. ھەرۋەھا يانەكانى مەي خواردنەوھى ياساگرەدوۋە، سزاي داناوۋە بۆ
ھەر كەسەك بەناشكرا لەپەمەزاندان شت بخوات و پۆژو بىشكىنىت، ھەرۋەھا سزادانى سوپىند
خواردن بەنارەوا.

"پىيان بلى ئىمە ھەمىشە بانگەشەمان بۆ باوە پدارىي کردوو، ئىمە لەو ھەدا بى لایەن
نەن، ھەروەھا پەپرەوى ئىمە ئەو بوو کە ولات پانە پىچىنە ناو مەزھە بچىيەتى و
ئاینزاکە رىيەو".

بەشی بیستەم

هەولەکانی هەنگوتانە سەر زیندانە کە ی سەرۆک

پۇڭتېكىيان پارىزەر مامۇستا زىياد ئەلخەساونە ئەو كاتە كە ئەو سەرۆكى دەستى
پشتىوانى بوو، داۋاي لىكردم خىرا بچم بۇ نووسىنگە چونكە كەسىك ھەيە دەيەۋىت چاۋى
بە خاتوو پەغد سەدام حسىن بىكەۋىت. كاتىك گەيشتە ئەۋى، چاۋم بەو پىاۋە كەوت،
تەمەنى لەسەرۈ پەنجاۋ پىنج سالىيەۋە بوو. دىاربوو لەپىاۋانى (بروسكە) بوو، ووتى كە ئەر
جىڭرى ئەفسەرى ھىزە تايىبەتەكانە. پاشان بەناۋىكەۋە خۇي پىنسانىندىم. وتى دەيەۋىت
چاۋى بە خاتوو پەغد بىكەۋىت، كاتىكىش پىرسىم بۇچى، وتى ئەۋان دەيەۋىت ھەلگوتە
سەر ئەو شوپىنەى كە سەرۆكى لى بەندىكراۋە " بۇ ئەۋەى دەريپىننەن لەو پەۋشەى كە
مايەى زەبوۋى و پىسۋايىيە بۇ ئەو و بۇ ئىمەش ". بەشىۋەزارى باشورى عىراق قەسى
دەكرد. داۋاي ژمارەى تەلەقۇنەكەيم لىكرد، داۋاي لىبوردنى كرد كە نازانىت تەلەقۇن
بەكاربەيتىت. قەسەكانى گومانى دەۋرۋژاند. داۋاي لىكۆلىنەۋەۋ بەدۋاداگەران بۇمان
دەركەوت كە لە چەند لايەنىكى سەفەۋىيەۋە نىراۋە كە ئىرانى لەپشتەۋەيە، بۇ ئەۋەى
ھەلگوتىتە سەر زىندانەكەى سەرۆك، پاشان بىرپىننەت بۇ ئىران، سەفەۋىي و ئىرانىكان
پىيان وابوو كە ئەمىرىكا حوكم بەسەر سەدامدا نادات، لەۋانەيە بىگىرپىتەۋە بۇ
فەرمانپەۋايى! لەمبارەيەشەۋە پىروپاگەندەى زۇردىيان بلاۋكردبۇۋە.

نمۇنەى ئەم جۆرە ھەۋلانە دووبارەبوۋنەۋە. خىزانەكەى سەرۆك ئاگاداركردەۋە،
بەتايىبەتەش پەغدى كچى كە بەھەموو شىۋەيەك پەتىكردەۋە چاۋى بەو جۆرە كەسانە
بىكەۋىت.

پۇڭتېكىيان لەكاتى چوونىدا بۇ بەغداد بۇ ئەۋەى چاۋم بەسەرۆك بىكەۋىت، ئەو كەسى
كە ئاسايشى دەروازەكانى بەغدادى بۇ دابىن دەكردم و ھەروەھا بەخۇي و پىاۋەكانى
پاسەۋانىان دەكردم، سەرۆكى يەككە لەگروپەكانى بەرگرى عىراقى بوو، ئەم كەسە زۇد
لاى سەرۆك سەدام حسىن خۇشەۋىست بوو، پىشنىارى كرد كە بەسەرۆك بلىم كە ئەو
ھەلدەستىت بەئامادەكردنى فرقەيەك لەپىاۋەكانى ھىزە تايىبەتەكان و خۇبەخشەكان بۇ
ئەۋەى ھەلگوتە سەر شوپىنەكەى سەرۆك و دەريازكردنى. كاتىك بەسەرۆك راگەباند،
دلىخۇش بوو ووتى: بەخۋا كۆپەكەم نامەۋىت ھىچ عىراقىك لەپىناۋ مىندا لەدەست بچىت،

لەگەل نەوەشدا با ھىزەكەى ئامادە و ئامادە باش بىكات، بەلام بېرىرى جىبەجىكرىن دەھىلەنەوە بۆ نەو پەوشەى كە تىيدايىن. بەھىوای نەوەى ئەمىرىكەكان بىگەپتەوە سەر ھۆشى خۇيان و تىبگەن كەھىشتا سەدام ژمارە ھەرە سەخت و قورسەكەيە لەھاوگىشەكەدا، ھەولەكانى دابرىنىشم ھىچ سوودى نابىت، ئەگەر كەيشتە پەوشىك لەبى ئومىدىي بەرامبەرە ھەر چارەسەرىكى تر لەگەل ئەمىرىكەكاندا، ئەوا پەزامەندى دەدەمە ئەو ھىزە بۆ نەوەى ھەلكوتنە سەر زىندانەكە."

پۆزىكىيان لەپايتەخىتكى عەرەبىدا چاوم كەوت بە كەسىك ناوى (ئەبوعەممار) بوو ئەویش لەسەر پەيوەندىكرىن و پىداگىرىيەكى زۆر، ئەوكاتە يەكىك لە كۆرە مامە دىسۆزەكانى سەرۆكىشمان لەگەلدا بوو. ئەبو عەممار ووتى: ئىمە ھىزىكىن نىزىكەى فرقىيەك دەبىن لەھەموو ئاست و پلەكانى سوپا، لىوايەكى ھىزى تايبەتىشمان ھەيە، ئەویش ئەو ھىزەيە كە سەرۆك پىش دەستگىركردنى دروستى كردبوو، ئەركىكى بۆ دىارى كردبوو ئەویش ھەلكوتانە سەر زىندانەكەيەتى ئەگەر كەوتە دىلىيەو، سەرەپاى دىنباوونى سەرۆك لەوەى ئەگەرى دىلكەوتنى زۆر لاوازە، سەرۆك ووشەيەكى نەينى بۆ دىارىكردوون. منىش داواى ووشە نەينىكەم كرد لىكى كەلەنئوان ئەو و سەرۆكدا لەسەرى رىكەوتوون. پاشان ووتى: ئىمە ئامادەين بۆ نەوەى ھەلبىكوتىنە سەر شوتىنەكەى سەرۆك و دەرىبىنن بۆ نەوەى سەركردايەتى بەرھەلستى بىكات. ووتىشى: ئىمە زىاتر لە چل شوپىنمان بۆ سازكردووە، پرۆسەكەش بەپىژەى ۹۰٪ سەرەكەوتووە بەلام مەرجىكم ھەيە ئەویش ئەوەيە وەلامەكە بەدەست وخەتى سەرۆك خۆى بىت بۆ نەوەى ئەگەر ھەولەكە شكستى ھىنا بتوانىت خۆى بپارىزىت يان ئەگەر كەسىك سەر زەنشتىي كرد.

بەسەرۆكم راگەياند لەبارەى نەوەى روويدا لەوتوىژ لەگەل ووشە نەينىكەدا، ووتى: " سوپاس بۆ خوا، من بەجىمەيشتن لىوايەك بوون وا ئىستا بوونەتە فرقىيەكى تەوا، لەوانەيە زىاترىش، ئەوان لەباشترىن پىاوە باشە و شەرفەمەندەكانى عىراقن". پاشان ووتى: " پىيان راگەيەنە كە بەشيوەيەكى وورد ئامانجەكە دەستنىشان بىكەن، پاشان لىيان بگەپى رىژەى سەرەكەوتن يان شكست دىارى بىكەن، پاشان ووردەكارىي ناوچەكانى دوزمىيان پىبدە، ھەرودەھا ئەو چەكانەى كەپىويستە بەكارى بەينن، ھەرودەھا ھىزى

ھېرشبەرو پىشتىوانىكەر" پاشان داۋاي لىكردم بەشئوھىەكى تەنھاو بۆ چەندىن جار سەردانى گرتوخانەكەى بىكەم (كەھەندىك كەس بەئارزوۋى خۆى ئەمەيان لىكدەدايەوھ).

بە كۆمەلەكەم راگەياندو شوئىنەكەيان پەيگىركردو چەك و ھىزەكانيان گواستەوھ بۆ نرىك ئامانجەكەو وتيان: بەسەرۆك بلى ئىمە ئامادەين و كاتىش لەبەرژوھندىماندايە.

سەرۆك داۋاي لىكردم خىزانەكەى لەمە ئاگادار نەكەمەوھ، بابەتەكە بەوپەرى نەينى بەئىلئىتەوھ. داۋاي لىكردم جلى بۆ بىنم بۆ ئەوھى لەكاتى چوونە دەرەوھدا لەبەرى بىكات (دشداشەيەكى شىن و جامانەيەكى سوور و شتى تر). پىشى ووتم كە لەفلانە پۆژدا بىمەوھ بۆ سەردانى بۆ ئەوھى بىپارى كۆتايى و كاتى ئەنجامدانى پرۆسەكەم پىبدات.

پۆژى ھەقدەى تەمموز سالى ۲۰۰۶ چووم بۆ سەردانى، پىى ووتم: (بەئەبو ەممار بلى پشت بەخودا بىستە" ووشەى نەينىش لەم دىپرە ھۆنراوانەدا بوو:

أبا عمار وفعلك فيها عامر
يحكي يه اهلونل والسامر
تذكره الطيور خيث اربعبت
وغزال ترانا اذ فر نافر
تعرف ان الافعال لجمائتها
بعرفها الكرىم الله والناظر
فما اخافه هبوات عدونا
ولا فت في عضده متامر
اقدام تفديك نفوس العدا
فلكل توقيت والرب قاهر.

پاشان وتى: " با بىن و ھەرىەكەيان لەدوايەوھ كەسىكى ترى جىگرەوھى ھەبىت. پىش دەستپىكردن بەپرۆسەكە بەچەند پۆژىك، يەكك كە لەدەرەوھى عىراق نىشتەجىيە بەتەلەفۆنى سورەيا پەيوەندى پىوەكردم و وتى: ئەبوعەلا بەسەرۆك بلى ئايا پەيامەكە گەيشتوھ؟ كاتىك پوونمكردەوھ، دەرەكەوت كە ئەو ھىچ پەيوەندىيەكى نىيە بەو بابەتەوھ كە ئىمە بەنيازىن جىبەجىى بىكەين و ھىچ شتىك نازانىت.. بەلام ئاشكرايە ئەو بەو

كارە مەسەلەكەى ئالۆز كرد و پلانەكەى پەك خست بەلكو مەموو مەولەكان بۆ جىبەجىكردى پىرۆسەكەش، ئىدى ئەگەر مەبەستى بوويىت يان نا.

كاتىك كە پۆيشتەم بۆ لاي سەرۆك بىنىم زۆر ماندوو بوو بەھۆى شەونخونىيەۋە، نىشانەكانى ماندوويى لەدەموچاويدا دياربوون. وتى:

"كۆرەكەم، پىش چوار پۆز، گويم لەدەنگى تەقەى دوو كلاشىنكۆف بوو، كە زياتریش لەدەنگى يەك دانە دەچوو. لەديوارى دەرەۋەى گرتووخانەكەۋە تەقىنرا. خىرا ئەمىرىكەكان كەوتنەخۆ و چوون بەدەم تەقەكەۋە بىنىم ئامىرى لەحىمكردن و پارچە ئاسن رىكۆمەلەك قىلىيان پىيوو كە پىشتەر نەمىنىبوون. ماۋەى سى شەو و پۆزە بەبەردەۋامى خەرىكى لەحىمكردنى كۆمەلەك قىلى زۆر بۆ ئەم چوار دەرگاى، بەھۆى بەھىزى و ژاۋەژاۋى زۆرى ئەو دەنگە دەنگەۋە، يەك كاترەمىر نەخەوتوم، جا نازانم كى ئەم زەحمەت و ناپەخەتەى بۆ دروستكردوم. بۆيە بە (ئەبو عەمار) و پياۋەكانى بلى دابىركىن و چارەپروان بن تا كاروبارەكان ئارام دەبنەۋە."

داۋى ئەۋە، داۋى لىكردم بە برادەران بلىم كە بەباشى خۇيان ئامادە و توندوتۆل بكن، مەروەھا پلانى تەۋاۋەتى ھەلگوتانە سەرەكەى پىدام. كاتىكىش داۋاملىكرد لەگەل مېزەكەدا بەشدارى بكم لەھەلگوتانە سەرەكەدا، وتى "ئەبو عەلا تۆ ھىچ كاتىك كەمتەرخەمىت نەكردوۋە تۆم بۆ ئىشوكارى تر پىويستە، دەمەۋىت دوربىت لەم بابەتە بۆ ئەۋەى شوپىنت نەكەون يان دەستگىر بىرپىت."

ئىمە دەمانزانى كە ئەمىرىكەكان ئامىرى تۆماركەرى دەنگيان لەشوپىنكەدا دانائە لەناو مېزە گەۋرەكەدا، بۆيە دوردەكەۋىتەنەۋە لەمېزەكەۋە لەژىر ئامىرى فېنكەرەۋەكەدا دەۋەستايىن و سەرۆك پەلەكەىي زىاد دەكرد بۆ ئەۋەى بەدەنگىكى بەرز كارىكات و ژاۋەژاۋ بۆ ئەمىرىكەكان و ئامىرەكانيان دروست بكات. ئەمەش يەكەمجار نەبوو كە ئەم شىۋازەمان بەكاردەھىنا بۆ ئەۋەى ئەوان گوپيان لەقەسەكانمان نەپىت.

من دلتيا بووم لەپىرۆسەكە كە بەسەرپەرشتىي و بەشدارىي يان ئەو پياۋانەى سەرۆك ئەنجام دەدرىت كەپىشتەر زۆرەيان پەراۋىزبوون بەھۆى ئەو پەنھانىيەى كەپىشتەر دەۋرى سەرۆكى دابوو. ھەندىكىيان لەدادگادا دەرەكەۋىتن كە بەرگىريان لەسەرۆك دەكرد، ھەندىكىشان تەنھا سەرۆكيان لەرېگەى كەئالەكانى تەلەفزيۇنەۋە بىنىي بوو.

ھەندىكىشيان لەكەسە نزيكە دلسۆز شەرىفەكانى بوون، ھەروەھا ئەمانىش لەوانە بوون
كەلتىيەو ھەدووربون. ئەمانە ئەو پياوانەن كەبە پالئەرى پياوۋەتى و نىشتمانەپەرۋەرىي
لەپرەوشە سەختەكان و كاتەكانى تەنگانەدا دەردەكەون.

كردەوھى تەقاندنى كلاشنىكۆفەكە لەسەر دىۋارى گرتووخانەكە، ئەوھى بەدوايدا ھات،
ئەو ھۆيە بوو كەلەو كاتەدا جىبەجىكردى كەرەكەى پەكخست، دواترىش دوايخست،
سەرۆك ناچاربوو كاتىكى تر دىارى بكات بکەوئتە پىش دەركردنى برپارەكەى دادگاۋە، بۆ
ئەوھى دواھەمىن. ھەل بداتە ئەمريكەكان بۆ ھەر كاريكى دانوستاندن كە لەگەل
جموجولئىكى دبلۆماسيدا پروبدات، كە منى بۆ ئەو كارە پاسپاردبوو، فەرمانەكانىشى بۆ
ئەمە دايە سەرکردەى ھىزەكە.

بەوپەرى رىكوپىكى و نەينىيەكى پەھاۋە ئامادەباشى بۆ ئەنجامدانى پرۆسەكە كرا، ھىچ
كەسىكىش لە پرۆسەى ديارىكردنى ئامانجەكە ئاگادار نەكرايەو ھەجگە لەسى كەس نەبىت
لە سەرکردەكانى ھىزى جىبەجىكارو ھەروەھا منىش. پاشان چوون بۆ ناوچەى پرۆسەكە،
ئەو شوئىنانەو شوئىنى تىرى جىگرەوھش ئامادەكرايون كە پاش پزاگرکردنى سەرۆكى بۆ
دەبرىت بۆ ئەوھى لەوئ دەستبكات بە سەرکردايەتىكردنى بەرگرى، ئەو ۋەرەقە بەھىزەى
لەدەست ئەمريكەكاندايە لەدەست بچىت كەوا كاتىك دەستگىريان كرد زۆر ياريان
پىۋەكردو گەل و بەرھەستكارە ئازاو چاو نەترسەكەيان بىبەشكرد لەو حالەتە دەرونيەى
كەئەگەر سەرۆك لەنىو پىزەكانياندا بوايە ھەستيان پىدەكرد.

سەرۆك فەرمانى دا بە ھىزەكە سازىن، تەنھا ديارىكردنى كاتەكەو پىشت بەستىن بەخوا
بۆ دەستپىكردن بەپرۆسەكە مابۆو... فەرماندەى سەرپەرشتىارى بالاي ھىزەكە، داۋاي
فەرمانىكى نوسراۋى كرد لەگەل ۋوشەى نەينى لەلايەن سەرۆكەو، سەرۆكىش بەم چەند
دېرە ۋەلامى دايەو:

أعزنا الرحمن بأحسن هدية	ھىدیتە صديقنا رحمن
عبد ربه صقر في امتنا	يخزي إذ يقدم الشيطان
في كل ركن تضاء مكارمهم	أكرم بهم مكارمهم الوان
أقدم فديت وعزت أفعالك	العزم عزم والھوان وھوان

پاشان داۋاي لىكردم مامۇستا عىزەت دورىى لە پىرۇسەكە ئاگاداربكەمەۋە بۇ ئەۋەى پىش جىيەجىكردنى پىلانەكە راۋ سەرنجەكانى خۇى لەۋ بارەيەۋە بخاتەپوو. ئەۋكەسەى كە لەسەرۇكەۋە نىزىك بوۋ چوو بۇ بىننىنى ئەلدورىى، بەلام بۇ ماۋەى چەند ھەفتەيەك گىرېۋەنەيتۋانى بگاتە لاي (ئەبو ئەحمەد)، پەۋشى ئەمنىى زۆر سەخت و دىۋاربوو.

پۇژى ۲۶/اب/۲۰۰۶، لايەنى ئەمىرىكى پەيۋەندىان پىۋەكردم (نوسىنگەى پەيۋەندىى)، داۋايان لىكردم سەردانى سەرۇك بىكەم و پۇژى ۲۸ ئابيان بۇ دىدارەكە دەستنىشان كرد. من ھاۋاپابووم لەگەل سەرۇكدا بۇ ئەم سەردانە ئەۋىش لەسەر خواستى ئەۋچونكە دەبىتە سەردانى يەكلايىكەرەۋە بۇ پەۋشى سەرۇك ۋەك دىل، سەرۇك پىلانى بۇ ئەم سەردانە داپشتىبوو و ئامۇژگارىى كردم يەككە لەھاۋەلەكان لەگەل خۇم بېيىم، بۇ ئەۋەى بە بەرپرسىيارىتىم لە ھەلگوتانە سەر زىندانەكە تۆمەتبار نەكرىم. ۋەك ھەمىشە، ئەم سەردانانە بەرپەزامەندى ھەندىك لايەنى دىارىكراۋ دەبىت، ئەۋ لايەنانەش بەتەۋاۋەتى ئاگادارى ئەم سەردانانەن. بەلام بەھۋى خۇپەرستىى زىاد لەپادەى ھەندىكەۋە، رىزنەگرتن لەمەسەلەكان ۋەك ئەۋەى كە پىۋىستە، ئەۋا ژاۋەژاۋ خرايە سەر ئەم سەردانە ۋەك ئەۋەى كە ئارەزوۋىيەكى كەسىى منە بۇ ئەۋ سەردانىكردنە، كاردەكاتە سەر ئەۋ سەردانەى كە بىرپارە دەستەكە لەرۇژى ۲۰۰۶/۹/۹ دا بىكەن وپراى ئەۋەى لايەنى ئەمىرىكى جەختى كردهۋە كە ئەم سەردانە بەھىچ شىۋەدىەك كار ناكاتە سەر بەرنامەى سەردانە بىرپارلىدراۋەكەى دەستەكە كەلەۋ بەرۋارەدا بىرپارە ئەنجامى بدەن.

داۋاي ئەۋە ئەمىرىكىەكان لىپىچىنەۋەيەكى توندىان گرتەبەر لەپاسەۋاننىتىكردنى سەرۇكدا، ئەۋ ھىزەش كەپىشتەر پاسەۋانى دەكرد گۆردرا، بەلام ئەمجارە بەھىزىك كە سەرۇك بەخراپترىن ھىز ۋەسفى دەكرد... بەمەش ئەۋ ھەلە لەكىس چوو كە دەكراتىيدا سەرۇك دەربازىكرىت.

پۇژى ۲۰۰۶/۱۱/۵ بىرپارى حوكمى ستەمكارانەى ئەمىرىكى ئىرانى دەرچوو بە لەسندارەدانى سەرۇك سەدام حسىن. پۇژى ۲۰۰۶/۱۱/۷ من ۋاۋەلەكانم چاۋمان بەسەرۇك كەۋت لە بىناى دادگادا، پۇژى ۱۱/۹ بەغدامان بەجىھىشت. لەۋ دىدارەدا سەرۇك پايسپاردم: "مامۇستا خەلىل، بەشىۋەيەكى تايبەت پاتدەسپىرم كاتىك دەجولئىتەۋە، تۆ مافى

رەھىلى ھەلسۈكەۋەت ھەيە بەپىنى خەملاندن و بۆچۈنەكانت بەمەرچىك گەردنى ھەدام
 ھىسەن نەخەيتە تەرازوۋى قىسەكانت لەگەل سەرگىردە غەربىيەكاندا يان كەسانى تىردا، تەنھا
 ھەلۋىستەكە پۈۋىندەكەيتەۋە پۈۋىنگىردنەۋەيەكى گىشتىي و ھەلۋىستى گەل. بەلام ھەدام
 ھىسەن ئەۋا خۇداۋ خەلكە باشەكانى ھەيە لەپۇلەكانى گەلى عىراق و غەربىي، ھەروھە
 چاكەخۈزەكان لەمۇقايەتيدا ئەگەر خۇدا بېرىرى شىتېكى دابىت، ئەۋا ھىچ گەپانەۋە
 پاشكەزىۋىۋەيەك نىيە لەفەرمانى خۇدا. لەۋانەيە خۇاى گەۋرە ھەلۋىستىكى تىرى بۇمان
 ۋىستىت، سوپاس بۇ خوا، سوپاس بۇ خوا. بەلام خىزانەكەم، ئەۋا دۇنيان بىكەرەۋە و
 پىيان بلى " ئەۋەى خوا بىيەۋىت ئەۋەم بەسەر دىت". كەۋاتە لەئەمانەتى خۇدا بن،
 لەئەمانەتى خوا".

دۋاى چەند پۇژىك، نووسراۋىكم نارد بۇ نووسىنگەى پەيۋەندىيەكانى لايەنى ئەمىرىكى بۇ
 ئەۋەى چاۋم بەسەرۋىك بىكەۋىت لەگەل داۋاى دابىنگىردنى ئاسايش بۇم لەفرۇكەخانەى
 بەغداۋە ھەتالاي ئەۋ. بەلام ۋەلامم بۇ ھاتەۋە كە چاۋەپۋان بىم. دۋاى ھەفتەيەك، داۋايەكى
 تىرم پىشكەشكرد، وتيان كە ياداشتىكى دەستگىرگىردنم لەلايەن "ھىكۈمەتى عىراقىيەۋە" بۇ
 دەرچۈۋە. منىش لەۋ بارەيەۋە نامەيەكم بۇ ۋەزارەتى ناخۋىيى ھىكۈمەتى داگىرگەر نووسى،
 ھەروھە بۇ سەرۋىكى دادگاش، ئەۋان نىكۇليان لەبوۋنى ھەر ياداشتىكى لەۋ شىۋەيە كىرد.
 پاشان جەغفەر ئەلموسەۋىي، سەرۋىكى داۋاكارى گىشتىي ئەم دادگايە پايگەياند ھىچ
 ياداشتىكى دەستگىرگىردن لەدۇم دەرئەكراۋە.

لەۋكاتەدا دەرگىم بە بوۋنى شىتېك كىرد لەدۇرى سەرۋىك بۇ ئەۋەى بىبەش بىكرىت لە
 ئەلقەيەكى گىرگ لە ئەلقەكانى پەيۋەندىگىردنى بەجىھانەۋە. نامەيەكى دەستىنوسم لەگەل
 يەكېك لەپارىزەرەكاندا نارد بۇ سەرۋىك، داۋاى لىكردم پەيۋەندى بىكەم بەلايەنىكى
 غەربىيەۋە كە پەيۋەندىيەكى باشى ھەيە لەگەل ئەمىرىكىيەكاندا بۇ ئەۋەى سەردانەكەم بۇ
 ئاسان بىكرىت. ھەۋلىدا لەپىگەى پۇستى ئەلەكتىرۇنىيەۋە پەيۋەندى بە بالىۋىزى ئەمىركاۋە
 بىكەم لە غەممان، بەلام بۇم دەرگەۋت لەمەسەلەكەدا نەيىنى و گۆلمەزۈ داۋەيە كە پۇژانى
 ئايندە دەيخەپۈۋ ئاشكراى دەكەن.

بەھۋى (.....) بىبەش كىرام لەچاۋپىكەۋەتنى، بەلام ناچار دەبىن لەپۇژانى ئايندەدا
 ھۆكارەكانو ئەۋكەسەشى ھۆكارى ئەمە بوۋ ئاشكراى بىكەين.

پلانى ھەلگوتانە سەر

سەرۆك پلانى تەواوۋەتى دارىشت بۆ ھەلگوتانە سەر زىندانەكەي لەلايەن پياوانى بەرمەلستكارەو ۋە ئەگەر ھاتوو ھەموو ھەولە سىياسىيەكان شىكستيان خوارد، ۋە بە داپراوى مایەو ھىچ كەسنىڭ دانوستانى لەگەل نەكرد.

پلانەكەش من بەمشىۋەيە بوو:

يەكەم: دوژمن

پىيان پابگەيەنە كە ھىزى دوژمن كەمترە لەسرىيەك بەشىك لىتى دابەش بوو بەسەر چار قوللەي ئاسنىدا كە دەكرىت بەئاسانى سەرقالبكرىت و زىانى پىيگەيەنرىت. بەلام ئەرەي كە دەمىنىتتەو ۋە لەھىزەكە. لەناو خانوويەكى بچووكدايە لە نھۆمى سەرەو ۋەدا (سەرۆك لەنھۆمى زەمىنيەكەدا بەندكرابوو). ھەرۋەھا پىيان بلى چەكى ھىزكەي سەرۆكيان بەندكرىو ۋە سووك و مامناوئەندە (جەي جى سى و بى كەي سىيە)، ھەرۋەھا نارىجۆكى دەستى و دەمانچە". ھەرۋەھا سەرۆك پىي پاكەياندم كە ھىزەكە ترستۆكە و تاكەكانى مثالان و ھەركەسنىڭ دەتوانىت تەنھا بەزلەو چىنگىندان لەگەلياندا چەكيان بكات.

دووم: ھىزى ھەلگوتانە سەر

سى شۆفلى قورسى قەلغانپۆشكراو ئامادە دەكەن بەتايبەتى ژوورى شۆفىرەكە لەگەل بوونى دوو كراو لەلاي پاست و چەپى شۆفىرەكەو ۋە بۆ دانانى دوو چەكى بى كەي سى. پاشانىش كىلى شۆفلەكانىش قەلغانپۆش دەكەن. يەككە لە شۆفلەكان ھەلدەستىت بە دروستكرىنى كەلنىك لە ديوارە سەرەكەكەدا. پىش ئەم كارەش ھىزىكە لەھاو ۋەن و موشەكھاوئىژو كاتىوشا ناوچەي سەوز بەقورسى بوردومان دەكەن ئەمەش بۆ سەرقالكرىنى بوژمن، پاشان ھىزىكى تر ھەلدەستىت بەبۆمبارانكرىنى بارەگاي ھىزەكانى مارىنژ لەناو فرۆكەخانەدا ئەمەش ھەرۋەھا بۆ سەرقالكرىنىان. سرىيەك ھەلدەستىت بە داخستنى دەروازەو ھاتنەژوورەو ۋەي ئەو پىگايانەي كە دواي ئەو ۋەي سەرۆك پىزگاردەكرىت پىياندا ئىپەر زەبىت. پاشان سرىيەكەي پىشتىوانى تەواوۋەتى دەجولت بۆ ئەو ۋەي بەرمەلستى

فرۆكەكان بىكەت كە جۆرە چەكى دژە فرۆكەيان پىدەبىت وەك (ستريلا و ئارپى جى سىڭن و بى كەى سى). پاشان دانانى لىواى پاراستن لەسەر ئەو پىگەيەى كە لەبەغداو دەچىت بۆ سەلاخەدىن، لىوايەكى تىرش لەسەر ئەو پىگەيەى لەبەغداو دەچىت بۆ ئەنبار. دواى ئەمە سىرەك ھەلدەستىت بە ھەلگوتانە سەر بارەگاگە ئەمەش دواى بىرىنى دىوارى شوئەكەو ئاگرىبارانكردنى بە چەكى ئارپى جى و بى كەى سى، ھەموو كەسىكى ئەم سىرەيەش بەدىلىكى ئامادەباشى ھەيە كە شوئەكەى بگىتەو، شوڧلىكى تىرش ھەلدەستىت بە پاكىشانى دەرگاكان و لەبىخەكىشانىيان چونكە قوفلەكانىيان بەھىچ شىوہيەك ناتوانرىت بشكىنرىن يان بتەقىنرىنەو. " لەو پۆژەدا سەرۆك بەخۆى و ھەموو ئەو جلوبەرگانەيەو كە بۆى ھىنراون سازو ئامادە دەبىت.

سەرۆك ئەوہشى وت: " دەبىت ئۆتۆمبىلى گشتى و تايبەتى ئامادە بىت، كە دەكرىت بەين بەين بگۆردىن. دواى دەرھىنانى ئامانجەكە، ھىزىك ھەلدەستىت بە بوردومانىكى چىرى شوئىنى گرتوخانەكە بەچەكى ھاوہن و كاتىوشا، ھەروەك چۆن ھىزىكى تىرى گەورە ھىرش دەكاتە سەر سەربازگەى كرۆبەر بۆ پىزگاركردى ھاوہلەكانمان لەئەندامانى سەركردايەتى و ھەزىرەكان و ھەموو دىلەكانى تر". پاشان سەرۆك دەپوات بۆ ئەنبار، دواى ئەوہش پلانكى خىرا دادەنىت بۆ يەكخستنى ھىزە بەرگىركارەكان و ھىرشكردە سەر بەغداد و پاشانىش ھەموو ھىزەكانى بەرھەلستى كە لەپارىزگاكاندا ھەن ھىرش دەكەنە سەر دوژمن.

بەشى بىست و يەك

هەولەكانى رڧاندنى سەرۆك

سوئند بەخوا لەم شوئنه ناچمه دەرەو
تەنها وەك سەرۆككە نەبىت كە گەل ھەلبىزاردووم
يان وەك شەھىدك بۇ ناو گۆرەكەم

(صەدام حەسەن لەناو زىندان)

پۆل بریمەری، حاکی ئەمریکىی لە عێراق، داواى لەو ئەنجومەنى حوکمە کرد که سەر بە ئەو بوون، ئیمزا لە سەر مەرج و داواکارییهکانى بکەن، هەندیکیان دوو دلیان نواند، ئەویش هەپەشەى لیکردن و وتی پێیان: ئەگەر ئیمزای نەکەن، ئەوا صەدام لێرەیه و نزیکە و دەیهێنینهوه. ئیدی هەموو ئەندامەکان ئیمزایان کرد. داواى ئەو هەوال و ووتار و لێدان و راپۆرت زۆربوون، که باسیان لەو دەکرد عێراق هیچ جۆرە چەکیکی کۆکۆزى تێدا نییه، هیچ پەيوەندییهک بوونی نییه لە نێوان عێراق و ریکخراوی ئەلقاعیدەدا، عێراقیش بە هەبوونی صەدام حسین، باشتەرە لەو هەى که ئیستا پوودەدات لە عێراقدا، پەنگە ئەمریکاش جارێکی تر پەناى بۆ بەریت ئەمەیش لە سەر ئامۆژگاریی سیاسەتمەدارەکانى و ئەوانەى که میانپەروەن لەجیهاندا، هەروەها لە سەر ئەو داخواریانەى که لە ناو عێراقەو دەکرین بۆ ئەم مەبەستە، لەو کاتەدا ناپەزاییەکان لە دژی ئەم لێدانانە دەستیان پیکرد. ئێرانیش یەكەم ولایتیک بوو که ناپەزایی دەبەرپیت، داواى ئەو موقتەدا سەدر، پاشان سەرکردهکانى پارتە کوردییەکان و کەسانى تریش. هەروەها گومانەکان دەربارەى جیدییهى دادگایی و دادگا سەرى هەلدا، هەروەها ئەو هەى که بەپێى ئیرادەى ئەمریکى رافەى بۆ دەکرا بە لەسێدارە نەدانی سەرۆک صەدام حسین، پاشانیش ئەگەرى گیرانەو هەى بۆ حوکم بەپێى کۆمەڵیک مەرج و پێکەوتننامە، یان ئەو هەى که دەکەوێتەو لەسکالو ناپەزایی ترسناک ئەگەر لەسێدارە بدریت، لەناو هەو دەرهو هەى عێراقدا، کەواتە هەمووان لەپەرچەکردارەکانى لەسێدارەدانی صەدام حسین دەترسان لە ناویشیاندا ئەمریکیهکان خۆیان.

لەبەرامبەر ئەمەدا، دەزگا و پارتەکان که لە سەر پشتهى تانکه ئەمریکیهکاندا هاتبوون، هەستان بەراویژکردن لەگەڵ ئەو لایەنانەدا که لەدەرەو هەدا هاوپەیمانیان بوون، بەتایبەتى لەئێران و ئیسرائیل، چەندین تێپروانین و پلان دانرا بۆ لەناوبردنى صەدام حسین یان بێدەنگکردنى، پشت نەبەستن بە ئەو دەرئەنجامانەى که لەدادگا و دادگاییه که دەکەوێتەو، یان سەپاندنى مەرجەکانیان لەسەرى کاتیک که لەپەوشیکدا دەبیت، بەپێى تێپروانى ئەوان، که ئاسانە بەو مەرجانە پازى بیت و قەبولیان بکات، بەبێ ئەو هەى بەباشى که سایەتى سەرۆک و پەقیی و پتەوى ئەو بناسن، که هیچ سازشیک قەبول ناکات.

ھەۋلى پاكىتاۋى كەردىنى سەرۋىك يان لەناۋىردىنى

لەسەرەتاي سالى ۲۰۰۶دا ، لايەننىكى ديارىركراۋ، كە بە باشى ئامادەگىي لەدىمەنى سىياسىي عىراقى داگىركراۋدا ھەبوۋ، رادەي ھارپەيمانىتى لەگەل ئىزان و ئىسرائىلدا دەزانىن، ئەۋىش لەرىگەي نۆينەرايەتى كەسايەتەكەۋە كە سەرۋىكى يەككىك لەحزىە فەرمانرەۋاكانە لەعىراقدا، ئەم لايەنە ھەستا بە ھاندانى كەسىك بۆ ئەۋەي ھەستىت بە پەيوەندىكردن بە پارىزەر مامۇستا زىاد ئەلخساۋنە، كە ئەمەي خوارەۋەي ۋەك پىشنىيازىك بۆ خستىۋە ۋەۋ:

ئەم لايەنە بەلەين دەدات كە بەشىۋەيەك لەشىۋەكان سەرۋىك ھەدام حسىن لەزىندان بەئىتتە دەرەۋە، بىداتە دەستى ئىمە يان ھەركەسىك كە ھەلىدەبۇررىت كە ئەۋ پىي دەۋوت (ھەر سەرۋىكىك)، يان دەست خىزانەكەي، لەھەر شۆيىنىكدا بەبى ھىچ بەرامبەرىك. بۆ ھەمان ئەم مەبەستەش ئەم لايەنە پىي باشە پەيوەندى بە پارىزەر خەلىل دلىمىەۋە بكات.

مامۇستا زىاد ئەلخساۋنە پەيوەندى پىۋەكردم، داۋاي لىكردم بچم بۆ نووسىنگەكەي كە ئەۋكات نووسىنگەي ھەركەسىك بوۋ كەخۆيىبەخشاىە بۆ ئەۋەي بەرگىي لەسەرۋىك ھەدام حسىن بكات، ھەتا ئىستاش مەكتەبەكە ھەر لەسەر پەۋوت و ئاراستەيەتى. چوۋم بۆ لاي، مەسەلەكەي پىپراگەياندەم، داۋام لىكرد مەسەلەكە بەنەينى بەئىللىتەۋە تا لىكۆلىنەۋە لەبابەتەكەدا دەكرىت، يان بخرىتە بەردەست سەرۋىك و ئەۋانەي كە مەسەلەكەيان بەلاۋە گرنگ و جىي بايەخە، پاشان داۋام لىكرد، كە ژمارەي تەلەفۇنەكەم بدات بەۋ لايەنەي كە پەيوەندىيان بەۋەۋە كەردۋە بۆ ئەۋەي خۆم بەراستەۋخۇ قسەيان لەگەلدا بكەم.

داۋاي دوۋ پۆژ، ئەۋ كەسە پەيوەندىكرد، ئەۋەي بۆ گىپرامەۋە كە پىشتر بە مامۇستا ئەلخساۋنەيان راگەياندەۋ، ۋوتى: مامۇستا خەلىل ئەۋەي لەسەر تۆيە كە پازى بىت، ئىدى داۋاي ئەۋە ئىمە سەرۋىك تەسلىم دەكەين لەھەر شۆيىنىكدا بتهۋىت لەناۋخۆي عىراقدا بىت يان لەدەرەۋەدا، تۆ ۋ ھەركەسىك كە متمانەي پىدەكەيت و تۆ رايدەسپىررىت دەتۋانن بىن و ئەمانەتەكە (سەرۋىك) لەدەستمان ۋەربىگرن، كە ئەۋ ئىستا لەتەندروستىيەكەي زۆر باشدايە، دەتۋانن لەھەر شۆيىنىكدا بتهۋىت بۆتى بپارىزىن، ئەگەر تىچۋونى گواستەۋەۋە مانەۋەشى نەبىت، ئەۋا ھەموو ئاسانكارىيەكت بۆ فەراھەم دەكەين بۆ تۆ يان بۆ ھەركەسىك

كە تۇ دايەنئىت. بۇ زياتر دروستىوونى متمانەش، ئەوا ئىمە كەسىنكى گىرگ دەكەنە بارمە لاتان ھەتا سەرۆك دەگات، دواى چەند پۇژىك ئىوۋە بارمەكە ئازاد دەكەن.

پرسىيارى زۇرم لىكرد، بۇ يەكەمجار ھەستىمكرد كە شىتە، يان خەون دەبىنئىت. پرسىيارىم لىكرد: چۆن دەتوانن ئەم پىرۇسە ترسناكە ئەنجام بدەن، ئايا ئەمىرىكەكان لەگەلتاندىن، ئايا ئىرانتان لەپشتە، ئايا ئىسرائىل و موسادتان لەگەلە، ئايا... ئايا..

وتى: تۇ ئەوئەندت لەسەرە كە پازى بىت و ئىدى پرسىيارى لەبارەى ھىچ وور دەكارىيەكەو مەكە. تەنھا پلان بۇ وەرگىرنى سەرۆك داپىژە بەمەرجىك دواى ئەوۋى ئازادكرا ھىچ لىدوانىك نەدات، ئىدى نەيەتەوۋە ئاۋ عىراق، لەھەر دەولەتىك كەبىيەۋىت بىزى. وە ئىمە گرەنتى ئەوۋى بۇ دەكەين كە لەھىچ كەس و لايەننىكەوۋە لەناۋىشىاندا وىلايەتە يەكگرتەۋەكانى ئەمىرىكا، يان عىراق و ھىچ لايەننىكى ترەوۋە دواى نەكەون و بەشۋىنىدا نەگەپىن، ھەرۋەھا گرەنتى ئەوۋى بۇ دەكەين بەسەلامەتى بگاتە لاي خىزانەكەى، تەنھا ئەوئەتان لەسەرە لىمانى وەرگىرن. ئەگەر پارەشتان وويست، ئەوا پىتان دەدەين، پەوشى داراىى و پەوشى خىزانەكەىى بۇ دابىن دەكەين، وە تۇش لەگەلىاندا دەبىت.

دواى بگرەو بەردەو قسەكردىنكى زۇر، پىموت: با ئەم بابەتە بخەمە بەردەستى ئەوانەى كە بابەتەكە جىى بايەخيانە و پەيوەندى پىيانەوۋە ھەيە، يەكەمجارىش سەرۆك خۇى.

من لەپوۋى بىنەماوۋە، خۇپارىزى دەكەم لەبەرامبەر داۋايەكى وادا، نازانم چى لەپشتىوۋەيە لە گۆلمەزو پلانگىزى. ئەم مەسەلەيەم لاي كەسانىك خستەپوۋ كە تاپادەيەك ئەم مەسەلەيە پەيوەندى پىيانەوۋە ھەبوۋ، وەلامى ئەوان ئەوۋە بوۋكە صەدام بۇ كۆببەرىن، ئايا ئەو پىاۋىكى ئاسايىيە تا بىشارىنەوۋە، پاشان ئەگەر ئەوانە بەجدى كاردەكەن، ئەوا مەبەستىيانە صەدام لەسەر شانقۇ سىياسى دورىخەنەوۋە، چۈنكە بەھىزىترىن ركابەرى ئەوانە، يان لەوانەيە بىيانەۋىت لەم پىگەيەوۋە لەناۋى بەرن. پاشان وتيان: ئىمە پازى نابىن و بەرپرسىيارىتى لەمىشۋەيە لەئەستۇناگرىن.

پەيوەندىم كرد بە نووسىنگەى پەيوەندى ئەمىرىكەوۋە (ئەو لايەنەى كەبەرپرسىيارە لە پاراستنمان و گەياندنمان بۇ دادگا) بۇ دىيارىكردى كاتىك تا لەنزىكترىن كاتدا سەردانى سەرۆك بگەين. كاتىك كەچاۋم بەسەرۆك كەوت، بەو شىۋەيەى كە پىشتر باسكرد تا تۆمارەكە ئەلەكترونىيەكە نەتوانىت دەنگەكەمان تۆمار بكات، مەسەلەكەم لەسەرۆك گەياند. ئويش ئەو پىگەيە كە سەرۆك بەكارى دەھىنئىت كاتىك دەيەۋىت لەگفتوگۇ تايبەتەكاندا

قەسەم لەگەڵ بکات (شێوازى نزىك بوونەو دە لە فێنكەرەو دەكە و زیادکردنى خێرايەكەى بۆ ئەوى دەنگەكەى زیاد بکات و ژاوەژاوە دروست بکات بۆ تۆماركەرەكە).

وێنەكەم بەشێوەیەكى تەواوەتى بۆ سەرۆك پوونكردهو، هەرودەها ئەگەرەكان، پاشان نیاز خراپیش. بابەتەكە ئالۆزە. ووتى: رات چۆنە. باسم لەهەلوێستى خۆپاریزانەم كرد دەربارەى ئەم بابەتە. پێشمرگەيان د كە من لەپرووى ئەمانەتگەيان دهنەو ئەمەى پێ دەلێم چونكە بەلێنم پێدابوو كە هېچ شتێكى لى نەشارمەو دەكە پەيوەندى بە ژيانەو دەهەبێت.

پێى ووتەم كە ئەویش هەمان راي هەيە، بۆچوونى من و بۆچوونى ئەوانەش كە راپوێژم پێكردبوون راست و دروستە. پاشان بەردەوام بوو ووتى: ((ئەگەر مەسەلەكە پەيوەندى بەژيانى صەدام حسين و گەردنى ئەو دەو دەهەيە، ئەوا من چەند سالتێكە ژيانم وازلێهێناو، لەپێناو پاراستنى ژيانمدا سازش لەسەر عێراق و پزگارکردنى ناكەم. هەربۆيە، ئەوا من بەشێوەیەكى تەواوەتى ئەم داوايە پەتەكەمەو، پێيان بلێ: لەبەردەم صەدام حسيندا دوو هەلبژاردن هەيە، يان پزگارکردنى عێراق و گەرانهو بۆ گەلەكە هەلبژاردووم، يان شەهیدبوونێك كە ولاتەكەم و هەموو چاكەوويستان لە نەتەوەى عەرەبى و گەلى عێراق و چاكەويستان لەمروڤايەتى پێى گەرەو شۆكەندبوون".

ئەمە ئەو دەو بوو كە دوژمنانى عێراق پلانىيان بۆ دادەپشت. بەهۆى ئەو دەو سەرۆكیش ژمارەيەكى قورس بوو لەهاوكێشەكەدا، كەناكرێت تێپەپێنرێت يان فەرامۆش بكرێت، بۆيە لەمانەو دەترسان، لەهەمانكاتيشدا لەو دەرئەنجامانەش دەترسان كە بە لەسێدارەدانى سەرھەلەدەن و دەكەونەو لێى. ئەمەش ئاماژە بە قولى هاتنەناو و پۆچوونى هەوالگى ئێران و ئيسرائىلى دەكات لەعێراقدا. كى دەوێرێت صەدام حسين لەدىلى دەرپهێنێت و بيبات بۆ دەرەو دەو عێراق جگە لەموسادو هاوپەيمانييتى ناسراوەكانى لەعێراقدا، هەوالگى ئێرانى و گروپە هەژمونكەرەكانى لەناو حكومەتى داگیركەردا نەبێت. دەيانويسەت بەم رێگەيە دەمى سەرۆك دابخەن، بەلاوازی دەريبەكەن، پاشان دواى هەستەن بەپاكتاوكردنى و بەوێش وێنەكەى و مێژوو دەكەى بشیون.

هەرودەها ئەو چیرۆكەى تریشم بەياد دێت كەسەرۆك بۆى گێرامەو. لەو پۆژەدا كە چووم بۆ دیدارى سەرۆك پێش كاتى دانیشتنى يەكەمى دادگايیەكەى لە ۲۰۰۵/۱۰/۱۹، بەتەواویش لەپۆژى پێشووتردا، شەو سەرۆك گەيشە بېناى دادگايى (بېناى سەرکردايەتى نەتەوەيى)، ئەمەش ئەو شوێنە بوو كە تەرخان كرابوو بۆ شانۆگەريى دادگايیەكە.

فەرمانيان بە پاسەوان و ئىشگرانى زىندانەكە كىرىپتۇر سەرۆك سەدام لىنى پىرسىن لەبارەى شوئىن و ناوى بىناكەو، پىئويستە لەسەريان پىنى بلىن كە بىناى پىشەسازى سەربازىيە. ھەر بە و شىۋەيەش بوو سەرۆك لىنى پىرسى بوون لەبارەى شوئىنەكەو، ئەوانىش ئەوەيان وەلام دابووەو كە فەرمانيان پىكرابوو. كاتىك سەرۆك سەدام حسىن لەدانىشتىنى يەكەمدا لە ھۆلى دادگايىيەكەدا وەستابوو، بەدادوهرى وت. ئەمە بىناى پىشەسازىيە سەربازىيە. ئەو دەيوست پەيامىك بىئىرىت بۆ سەركردەى بەرھەلستىنى بۆ ئەوەى شوئىنەكە بوردومان بىكرىت و خۆى و ئەوەى كە لەناويدا لەناوبىرىت و خاپور بىكرىت. پاشان دادگايىيەكە دواخراو لە كرۆبەر چاوم پىكەوت، ئەوەى بۆ گىرامەو، پىمپاگەياند كە ئەوە بىناى پىشەسازىيە سەربازىيە نىيە بەلكو بىناى سەركردايەتى ئەتەوەيە چۈنكە ئىمە وەك پارىزەرەكان پىش دەستپىكرىنى دادگايىيەكە شوئىنەكەمان ئەدەزانى، ھەر لەبەر ھەمان مەبەست و مەبەستى تىرىش لىيان شارەبويىنەو، وەك ئەوەى كە پال بە بەرھەلستىنى و خۆبەختەكانەوە بىئىت ھەلكۈتە سەر شوئىنەكە. ئەگەر ھەر ھەلكۈتە سەركىش بۆ سەر بىناى دادگايىيەكە پىوودات، ئەوا كۈشتارەگەيەك پىوودەدا كە ھىچ كەسنىك دەربازى ئەدەبوو ئەوئىش بەھۆى گىرتەبەرى پىوشوئىنى توندو حساب بۆكرىنى بۆ ھەر ئەگەرەكى لەمىشۋەيە لەلەين ئەمىركىيەكانەو. لەينى ئەمىركى ئەوەيان لەبىرچوو بوو كە سەركردەكانى بەرھەلستىنى لەژيانى سەرۆك و سەلامەتى ئەو ئەترسانايە، ئەوا ھەر لەپۆزى دواترى يەكەم چاوپىكەوتنى من لەگەلدا لەسالى ۲۰۰۴دا ھەلياندەكوتايە سەر گىرتووخانەكەى، بەلام ئامادەيى و پۆجى پىشپەوى و قوربانيدان لاي پىاوانى بەرھەلستىنى ھەمىشە سازو لەسەرىپى بوو، چۈنكە بەرھەلستىنى و عىراقىيەكان دىنباوون لەوەى كە ئەمىركا بە دىلكردىنى سەرۆك و بەردەوامبوون لەگىرتى تەحەدايەكى پوون و ئاشكرايە بۆ عىراقىيەكان و عەرەب و مۇسلمانان. بەلام گىرتى سەلامەتى سەرۆك پىگىرپوو لەمەدا. كاتىكىش سەرۆك دواتر لەدانىشتىنى دادگادا شوئىنى دادگايىيەكەى ئاشكرا كرد، پەخشى بەرپوۋەچوونى دادگايىيەكە لەلەين ئەمىركىيەكانەو پىچرا. لەبەر ئەم ھۆيەش، ئەمىركىيەكان ھەستان بە گواستەوەى پىووداوەكانى شانۆگەرىيەكە ئەوئىش دواى بىست خولەك و دواى دانانى فلتەرى تۆماركردن.

ئەمىركىيەكان بايەخيان بەسەلامەتى سەرۆك و شارەنەوەى شوئىنەكەى دەدا، ئەو بەشىۋەيەكى تەواو نەئىنى دەگوئىزايەو كاتىك كە دەچوون بۆ بىنىنى، يان كاتىك دەگوئىزايەو بۆ دادگا. شىۋازەكانى گواستەوەشى جۆرەجۆرپوون ھەندىكجار بە

زىيۈشېڭ كە ئامازەي خاچى سۈرى لەسەربو، يان لەنىۋان پاسەوانەكان و فرۆكەكانى
بلاك ھۆكدا. ئىران سوور بوو لەسەر ئەۋەي بگاڭە سەرۆك بەتايىبەتى مېلىشياكانى سەر بە
ئەو (يەئرو سەئەس). دەزگا ھەوالگىرىيەكانىشى تۈانىبوويان چەند ۋەرگىزىكى مەشقىدە
بەخەنە ئاۋ سوپاي ئەمىرىكىيەۋە، بە سود ۋەرگرتن لە ۋەقەلەرەۋىيەي كەھەيىبوو لەعتراق
لەلەيەك، گەمژەيى ئەمىرىكاش لەلەيەكى ترەۋە، ھەتا تۈانى لەرېنگەي ئەو ۋەرگىزپانەۋە
بەجۆرىك لەجۆرەكان لە سەرۆك نىزىك بىتتەۋە. پۆزىتىكان ئەۋەي راگەياند كە نىزىكە
لەسەدەلەۋە، لەھەر ساتىكىدا يىيەۋىت فەرمان دەكات فېشەكىك بىتتە بەسەرىيەۋە. مېنىش
ھەمىشە لايەنى ئەمىرىكىم لەۋە ئاگادار دەكرەۋە. پاشان ئەو مەترىسيە پەۋىيەۋە كاتىك
كەۋا تىيىنىم كرد رۆزىيەي ۋەرگىزەكان كە نىزىكبۈۋن لەسەرۆكەۋە يان مەسىحىي بۈۋن يا
عەرەب بۈۋن و لەگەل سوپاي ئەمىرىكىدا ھاتبۈۋن.

پلانى ئىران و مېلىشياكانى، ئەۋە بوو كە ئەگەر بىتوانىت شوپىنى بەندكردى سەرۆك
دەستىشان بىكرىت، ئەۋا ئىتلاعات (ھەوالگىرى ئىرانىي) و دەستەبىزىرىكى ھەلېزىرداۋ
لەمېلىشياكان ھەلدەستەن بە بۈردۈمانكردى گرتۈۋخانەكە بە قازىفەۋ موشەكى تايىبەتى و
پېشكەۋتۈۋى ئىرانىي و ۋىرانكردى و لەناۋىردى ئەۋەي لەناۋىدايە. ھەرۋەھا پلانىكى تىرى
تۈكەش كە تارادەيەك سەرى گرت، ئەۋىش ئەۋەيە " ئەگەر تۈانرا بەفېل تەۋقە
ئەمىرىكىيەكە بىشكىتتەرت و تۈانرا بگەنە سەرۆك، ئەۋكەسەي كە بەم ئەركە ھەلدەستەيت بە
سەرقالكردى و خافلىگىركردى سەربازە ئەمىرىكىيەكە و بىردى چەكەكەي و تەقەكردى
لەسەرى سەرۆك و پاشانىش كوشتنى خۇي. بەلام لەداداگادا، ئەۋا ھەمان پلانى بۇ
داپىزىرەۋو. دۋاي كوشتنى سەرۆك، ھاۋەلەكانى سەربازەكە خۇي سەربازەكە دەكۆزەۋە
ئەۋىش بۇ سىپنەۋەي شوپىنېي و سەرداۋى تاۋانەكە. بەلام ۋورپايى ئەمىرىكىيەكان
نەپەشت ئەۋە سەرىگرت، ئەۋىش دۋاي ئەۋەي بۇ چەند جارىك ئاگادارمان كردنەۋە ئىدى
لەرېنگەي دەزگاكانى راگەياننەۋە بىت، يان لەرېنگەي چاۋپىنكەۋتنەكانمانەۋە بىت
لەگەلياندا لەكاتى سەردانماندا بۇ لاي سەرۆك يان لەماۋەي داداگايىيە شاتۈگەرىيەكەدا.

پىشنىيارى نەفېكردىن و دروخستەنەۋەي سەرۆك

دۋاي ئەۋ كۆنگرەيەي لوتكەي عەرەبى لەشەرەم شىخ لەكۆتايىيەكانى شوپات/فېزىرەيەر
۲۰۰۲دا كەپىشتەر ئامازەي پىكرا، ھەرۋەھا ئەۋ دەستپىشخەرىيانەي كە خراڭە بەردەم

سەرۆك بۆ ئەوەى واز لە دەسەلات بێنیت و دورخستەوه قەبۆل بکات، سەرۆك ھەمیشە پەتیدەکردەوه دەبیوت: لە عێراقدا ژیاوم و لە عێراقیشدا دەمرم.

سالى ٢٠٠٥، ھەولەكان سەبارەت بە پێشنیارکردن بۆ سەرۆك تا لە دەسەلات دوربەكەوتەوه چەند جارێك دووبارە بوونەوه، بە كێكیان ولاتی (....) خۆم بە چاوى خۆم كۆشكەكەم بینی. كە بە تايبەتى ئامادەكراو بۆ پێشوازیکردن لە سەرۆك ھەدام ھسێن. بەلام پێیان راگەیاندم كە ئەم كۆشكە دواى كۆشك نییە بۆ سەرۆك، بۆ ئەوەى لەگەڵ خێزانەكەیدا بژی، سەرەپای پارە و پولێكى زۆر كە خۆى پرەكەى دیارى بکات. لە پێگەى ھەندێك ووردەكارى ترەوه كە نامەوێت باسى بكەم بۆ ئەوەى ھیچ كەسێك نەخەمە تەنگیەوه توانیم لە مەبەستەكە تێبگەم. بەلام سەرۆك، بەشیوەیەكى بپاوە و بەلاکێكەرەوه پەتیکردەوه، زیاد لە چەند جارێكیش ئەو دەستەواژەى دووبارە دەکردەوه: "سۆیند بێت بەخوا لەم شوێنە نایەمە دەرەوه تەنها وەك سەرۆكێك نەبێت كە گەل ھەلیبژاردووم یان وەك شەھیدێك بۆ ناو گۆرەكەم".

لە یەكێك لە دیدارە تايبەتییەكاندا لەگەڵ سەرۆك، جارێكى تر لێمپرسی ئایا لە لایەن ئەمریکەكانەوه یان ھەر لایەنێكى ترەوه دانوستاندنى لەگەڵ كراوه. ئەویش بە نەخێر وەلامى دایەوه تەنها داواى یەكێك لە ژەنرالە ئەمریکەكان نەبێت ئەویش داواى دە پۆز لە دەستگیرکردنى. ئەویش داواى كى دیاریكراو بوو نەك دانوستان. ئەم پرسیارەشم لە سەرۆك داواى كۆمەڵێك لە قسەو باسى ناو پۆزنامەكان و دەزگاكانى راگەیاندى دیت كە ئامانجەكەى زانراو و پوونە كە ئەویش وروژاندن و قازانجە، یان شیواندنى ژياننامەى ئەم بپاوە مەزنەو كاروانى ٢٥ سال لە خەبات و بوونیادنانە. ھەرۆھا ئەم پرسیارە داواى قسەى یەكێك لە ئەفسەرەكانى سوپای ئەمریکى دیت، ئەویش ئەو پاسەوانە تايبەتە بوو كە سەرپەرشتی دەستگیرکردنى سەرۆكى دەكرد، ئەو ئەفسەرە پازى نەبوو لەوەى كە لە زنجیرەكانى لێكۆڵینەوه دا پوویدەدا، پێش ئەوەى دادگاییەكەش دەست پێبکات لێى پرسیم: ئایا سەبرى كاغەزەكانى داواكەت كردووە، ئایا لەگەڵ موەكیلەكەتدا مشتومڕت كردووە... ھتد لە پرسیارە یاساییەكان، دیاربوو توپە بوو لەوەى كە پوویدەدا بەناو ژوورەكەدا دەھات و دەچوو، ئەو ژوورەى كە منى لێ بووم بۆ ئەوەى چاوم بە سەرۆك ھەدام ھسێن بكەوێت. پاشان زۆرى نەبرد ووتى: پێموانییە ئەم پێگەى خۆت و موەكیلەكەت بگەنیتە ئامانجەكەتان، بەلكو پێگەى دبلۆماسى پێگە دروستەكەى. پێموت من پارێزەرم...

ئەم قەسەيەم گواستەۋە بۇ سەرۆك، ئەۋىش ۋوتى: ((لەدەرگاينان ئەداۋم بۇ دانۇستان ۋاشكەرتتەن لەدەرگاينان بەدەم، چۈنكە ئەۋە بەلاۋازىي لەسەرمان حساب دەكرتتە.))
 مەن بۇ خۇم ھەموو لايەنە پەيۋەندىدارەكانم لەمە ئاگاداركردەۋە، چۈنكە دەمزانى،
 ھەر لەيەكەم پۇژى كارە مەترسىدارەكەمەۋە، كە ئەمە پىنگەي پىزگارېۋون نىيە، چۈنكە
 ئەمىركىيەكان لەزمانى ياسا تىنناگەن. قەناعەتى تەۋاۋەتېشەم ھەبوو كە پىنگەي سىياسى
 سەلامەتتەرە بۇ نەجاتدان ۋ پىزگاركردىنى سەرۆك ۋ لەۋىشەۋە پىزگاركردىنى عىراق لەم
 مەينەتېيە.

ياريى ۋاۋكردن

ئەمىركىيەكان ھىۋاخۋازېۋون لەبەرەمبەر ئازادكردىنى سەرۆك سەدام حسىندا
 بەرھەلستىي عىراقىيى ۋابگرن، بەدلىنپاشەۋە تەفىكردن ۋ دورخستەۋەي بۇ دەرەۋەي
 عىراق. لەبىرمەدەت لەيەكەك لەپۇژەكاندا، كە لەچارەكى كۆتايى سالى ۲۰۰۵دا بوو، بى
 يارىكردىنى بەرۋارەكە! لەچۈرچىۋەي ۋاۋىژكردەكاندا لەسەردانى يەكەك لەۋلاتە
 ەرەبىيەكان دەگەرەمەۋە. كاتەك گەيشتمە يەكەك لەمىۋانخانەكان لەپايتەختىكى ەرەبى،
 كەسكى ئەمىركىي پەيۋەندى كرە پىمەۋە، داۋاي لىكرەم كە چاۋمان بەيەك بىكەۋىت، داۋاي
 لىبوردنم كرە كەبەھۋى گەشتەۋە ماندو شەكەتم، دەمەۋىت بگەرپىمەۋە بۇ عىراق بۇ بىننى
 كەسۋكارەكەم، ۋە مەن داۋاي ئەۋەي گەرەمەۋە دەتۋانەت لە عىراق چاۋاي پىمىبەكەۋىت.
 بەلام پىۋەكە پىداگرىي كرەۋ ۋتى مەسەلەكە زۆر گرنگە. ئىدى لەكاترۇمىر دۋانزەي شەۋدا
 چاۋم پىيەكەۋت. پىمۋابو، ھەيشە لەگەلمدا ھاۋرەبىت، كە ئەم پىۋەكە لە پىۋەكانى
 ھەۋالگرى ئەمىركىي، چۈنكە مەعقول نىيە ئەمىركاۋ دەزگا ھەۋالگرىيەكانى لىگەرپىن
 دەستەي بەرگرىي چۆنپان بوۋىت ۋابگەن بەبى ھىچ ئامرازەك يان چاۋدىرو تىبىنپارەك.
 پىنى ۋوت: بەرپىز خەلىل، مەن دەزانم كە تۆ چەند بايەخ بە مەسەلەي سەدام دەدەيت،
 ھەرۋەھا دەزانم كە تۆ لەزىانتدا چاۋت بەسەدام نەكەۋتۋە تەنھا لەئاۋ زىنداندا نەبىت،
 ھىچ پۇژىكىش تۆ نەزىك نەبوۋىت لەدەسەلەتەۋە ۋ.ۋ.ۋ. ھەتتا، بەلام دەمەۋىت دۋو پىرسىارت
 لىكەم، دەمەۋىت داۋاي ۋەلامدانەۋەيان ئەۋەي كەدەتەۋىت ۋ لەپىناۋىدا تىدەكۋشەيت
 (پىزگاركردىنى سەدام) بۆت بەدبىھىتم، بەلام بەكەمجار دەمەۋىت لىت بىرسەم بۆچى تۆ زىانى
 خۇت ۋ خىزانەكەت دەخەيتە مەترسىيەۋە؟

پېموت: دوزمىنكارىيى ئەمىرىكا مەسەلەيەكە ناكىرىت لىيى خۇش بىن، مەن وەك عىراقىيەك
 ئەو شىۋازەم بىنىۋە كە ئەمىرىكا ھەلپىدا پىيى ئىستىفازامان بىكات ئەۋىش بە
 دەستگىر كىردى سەرۋەكەكەمان و نىشاندىنى وىنەكەي لەسەر شاشەكانى تەلەفرىۋن
 بەشىۋازىك كە وويستان تىپىدا رۇخى عىراقىيەكان و عەرەب بىكوزن، سەرەپاي ئەۋەش ئىۋە
 بوون ولاتەكەمتان وىرانكردو، سەر كىردايەتى شەرعىي عىراقتان خىستە زىندانەكانەۋە.
 پاشان سەدام حىسەن پىاۋىكە تەمەنى لەخەفتا سال نىزىك بۆتەۋە، ئەخلاق و دادپەرۋەرە
 نىيە ئەۋەي بەسەرىپىت كەبەھۆي ئىۋەۋە بەسەرى ھات.

ۋوتى: ئەي چى ئەگەر كودەتايەك لەلەين گەل و ھىزە چەكدارەكانەۋە پروپىدايە،
 ئەۋكات ھەلۋىستت چۆن دەبوو؟

ۋتم: ھەلۋىستم لەگەل ئەۋەدا دەپىت كە گەل دەپەۋىت، بەدلىنىيەشەۋە، تۆ دەزانىت كە
 سەرۋەك سەدام حىسەن دووجار بۆ سەرۋەكايەتى ھەلپىزىرداۋەتەۋە، ھەموو جىھانىش
 دەرئەنجامى ھەلپىزاردەكەي بىنىۋە، ھىچ كەس و لايەنىكىش تانەي لىنەداۋە، بۆيە
 شەرعىيەتى دەستورىيى و ياساىيان بەدەست ھىناۋە. ئەمەش برىتىيە لەئىرادەي گەل.
 ھەموو پىرسىيارەكانت بىكە.

ۋوتى: سەدام حىسەن مەتەنەي پىت ھەيەو پىزىت لىدەگىرت، دەزانىن تۆ دەتوانىت كارى
 تىپكەيت، ئايا دەتوانىت پازى بىكەيت تا لەيەكەك لە دانىشتەكانى دادگادا بانگەۋازىك
 ناراستەي بەرھەلستىيى بىكات بۆ ئەۋەي ۋاز لەكردەۋەكانىيان لەدزى ئەمىرىكىەكان بىتن؟
 بەدلىنىيەۋە پەتمكردەۋە، ۋتم: ئەۋە مەن نىم كە داۋاي ئەۋەي لىپكەم.

پاشان پىرسىيارى لىكردەۋە: ئايا سەدامە كە سەر كىردايەتى بەھەلستىيى دەكات، ئايا
 پىزەي ئەو پىاۋانە چەندە كە ئەم سەر كىردايەتايان دەكات؟

ۋتم: سەرۋەك سەدام حىسەن پلانى بۆ بەرھەلستىيى داناۋە، سەر كىردايەتى زىاتر لە
 ۸۵% كىردەۋەكانى بەرھەلستىيى دەكات ئەگەر ئەلپىن زىاترىش. پاشان ھىوادارم بزانىت
 كە خەلپەل دایمىيى پارىزەرە نەك سىياسى. پاش ئەۋە بىپارمدا كە ناراستەكەم بىگۆرم و بېۋم
 بۆ سوريە لەبرى گەپانەۋە بۆ عىراق ئەۋىش وەك گىرتنەبەرى پىۋوشوئىنىكى ئەمىنى.

بەۋە بزانن كە ئىرادەي عىراقى شەرەيف سازش قەبول ناكات.
 كاتىك ئەۋەم بۆ سەرۋەك گىپرايەۋە كە ئەو پىاۋە ۋتى، سەرۋەك ۋتى: "باشتىكرد

كۆپەكەم، وەك ئەۋەي مەن پىشتىر پامسپاردىيەت كە ۋا بلىيىت. ئەۋان ھەلپىيان داۋە كە

ئامانچەكەي خۇيان بەدىيەتتەن ئەۋىش بەۋەستاندى بەرگىرى و نمونەي منىش ئەو كارە ناكات، تەننەت ئەگەر گەردنیشيان خستە تەرازوۋە. پاشان ئەو پياۋە دەۋىست پادەي كارىگەرى سەدام و قەلەمپەۋىي بەسەر بەرەلستىدا بزانىت، بەلام بەرەلستىي تەنھا بەرگىرى لەسەدام حسىن ناكات بەلكو لەھەموو دىل و گىراۋەكان، لەبنچىنەشدا لەعىراق".

سازش و پىكھاتن پوۋىنەداۋە

دووبارەي دەكەمەۋە، ۋە من بەرپرسىيارم لەبەردەم خواۋ مېژوۋدا، لەو كاتەۋەي سەدام حسىن گىراۋە ھىچ پىكھاتنىك لەگەل سەرۆكدا پوۋىنەداۋە، ئەگەر ئەمىرىكەكان بىنانوۋىستايە دانوستانى لەگەلدا بگەن ئەۋا ئەۋە پوۋىدەدا، ئەگەر لەدۋاي دەستگىر كەردن نەبوۋايە، ئەۋا دەبوو لەدۋاي دەرچوۋنى بىريارى لەسەدارەدانەۋە بگرايە. چونكە لەم كاتەدا ھەلپۇزاردنەكان لەبەردەم سەرۆكدا سەخت و گران دەبوۋن، چونكە ئەۋا كات بەپىي خواست ۋە ھەلپۇزاردنە ئەمىرىكى دەبوو. بەلام ھەموو ئەمانە پوۋيان نەدا. بەلام ئەۋانەي كە يارمەتى ۋە ھەلپۇزاردنە ئەمىرىكى دەبوو. ئەۋا ئامۇزگارىيان كەردن لەشكستخواردوۋ خىيانەتكارەكان، ئەمىركاۋ ھاۋپەيمانەكانيان داۋ ئامۇزگارىيان كەردن لەشكستخواردوۋ خىيانەتكارەكان، ئەۋانەي كە خىيانەتتەن لەئەمانەت و پەيمان و بەلئىنەكانيان كەرد لەگەل سەرۆكدا، وتيان بەئەمىرىكەكان سەرۆك بەرەستىكە لەبەردەم ھەر دانوستانىكى ئىمە لەگەلتاندا، ئەۋانە كارتەكەي سەرۆكيان سوتاندا. بەلام ھەموو ئەۋەي پۇژنامەكان باسيان كەردوۋە سەبارەت بەپىكھاتن و سازش كەردن، ئەۋا بۇ ۋەزىۋەنى پاكەياندنى و پىشپادەست كەردنى ھەۋال و مەبەستگەللىكى تەرە كە زانراۋ و ئاشكرايە لامان.

بەياننامە ئەزانراۋەكە؟

لەبەرۋارى ۲۴/۱۲/۲۰۰۶دا، كەسىك لە نوۋسىنگەي "پشتىۋانى" دەستەي پشتىۋانى بۇ بەرگىر كەردن لە سەرۆك و ھاۋەلەكانى) لەعەممان پەيوەندى پىۋەكەردىن، كەسىك ۋاي پاكەياند كە دىكتور فلانەۋ مىسرىيە. ھىچ بىرۆكەيەكم لانەبوو لەبارەي ئەم كەسەۋە پىشتر ھىچم لەبارەۋە نەبىستىۋو. پىيوۋت كە بەياننامەيەكى لايە لەسەركەردايەتى عىراقىيەۋە كە تىيدا ئەۋە پوۋندەكاتەۋە كە پوۋدەدات لەعىراق و ناۋچەكەدا، نەبوۋنى ھىچ جۇرە چەكىكى كۆكۆز لەعىراقدا، لارىي نەبوۋنى عىراق لەۋەي ھەموو كىشەكانى ناۋچەكە بەشپەيوەيەكى گشتىي چارەسەرىكرىت لەناۋىشىدا كىشەي فەلەستىن و چۆلكەردنى ناۋچەي خۆرەلاتى ناۋەپاست لەچەكى كۆكۆز، ئەمەش بەھارىكارىي سەرچەم ولاتانى جىھان.

بەپىنى قىسەى دىكتور، غودەى ھەدام ھىسەن پىش ھىرشى ئەمىرىكا بۇ سەر عىراق ئەم بەياننامەى پىداو، بەشىۋەيەكى ووردر چلو ھەشت كاترەمىز پىش ھىرشەكە. ئەم كەسە نەيتوانىۋە عىراق بەجى بەئىلىت بۇ ئەۋە بەياننامەكە بداتە ئارانسەكانى ھەوال و دەزگا جۇراوجۇرەكانى راگەياندن، كە بەشىۋەيەكى ئەنقەست لەلەين وىلايەتە يەكگرتوۋەكانى ئەمىرىكاۋە ئاستەنگ خراۋەتە بەردەم گەشتەكەى.

لەم پىرسى كە چى دەۋىت، ۋەلامى دايەۋە: دەمەۋىت بەياننامەكەتان بۇ بىنەرم بۇ ئەۋەى بىگەيەننە دەست سەرۆك، بۇ ئەۋەى ئەگەر ۋىستى بىگورپىت يان شتىكى لى لادىت يان بۇى زىاد بىكات، يان لەبرى ئەم بەياننامەى بەياننامەىكە بنوسىت بۇ ئەۋەى پاستىيەكان پوونبىكاتەۋە تا جىهان لەپاستى مەسەلەكان لەدۋاى دوزمىنكارى و وىرانكارىيەكە ئاگادارىبىكاتەۋە، چونكە پاستىيەكان بەتەۋاۋەتى شىۋىنراۋن بەتايىبەتى ئەۋەى كە پەيۋەندىي بەخودى سەرۆكەۋە ھەيە.

دۋاى ئەۋە، دىكتورەكە بەياننامەكەى نارد.

لەكاتى كۆبوۋنەۋەمان لەنووسىنگەى "پشتىۋانىيى" پىش ئەۋەى سى لەپارتىزەركان رابىسپىرەن بۇ ئەۋەى لە ۲۰۰۶/۱۲/۲۶ دا سەردانى سەرۆك بىكەن، ئەم بابەتەمان لەگەل ئەۋە برادەرەنەدا باسكرد كەلەۋى بوون، پىكەۋتەن لەسەر ئەۋەى ئەۋە سى ھاۋەلەمان كە دەچن بۇ بىنەنى سەرۆك بەياننامەكە لەگەل خۇيان بەرن بۇ ئەۋەى سەرۆكى لى ئاگادار بىكەنەۋەۋە لەپاستى و دروستىيەكەى دىئىابىنەۋە، ھەلېزاردەنەكان لەبەردەمىدا كراۋەن. ئەم پىكەۋتەن شىمان بەھەلىك دانا كە لەۋانەيە سەرۆك ۋوتەى يەكلايىكەرەۋەى ھەبىت تىيدا، لەۋانەشە يارمەتىدەر بىت بۇ پىزگار بوون لەۋ تەنگۈچەلەمەيەى كە عىراق و سەرکردايەتەيەكەى پىيدا گوزەر دەكەن. بەلام سەرۆك ھەدام ھىسەن ھىچى لەبارەى ئەۋە بابەتەۋە نەۋوت. پەيۋەندىمىكرد بەۋ ھاۋەلەمانەۋە كە سەردانى سەرۆكى كىرەبوۋ ۋەلامى دامەۋە: "بابەتەكەم خستە پىش چاۋى سەرۆك بەلام ھىچ ۋەلامىكى لەۋ بارەيەۋە نەدايەۋە ھىچى نەۋوت".

بهشی بیست و دووهم

لهدانیشتنهکانی لیکۆئینهوهکاندا چی گوزهرا

بهردهوام دهم له بهرگیرکردن لیت،
ههتا نه گهر له پیناو نه وهدا ژیانیشم دانابیت.

خهلیل نه لدایمی

پېش دەستېكىردى دانيشتەكانى دادگايى كەلەبەرۋارى ۱۹/۱۰/۲۰۰۵ دا دەستى پېكىرد،
دەستەكانى لىكۆلېنەۋە چەند دانيشتەنېكىان لەگەل سەرۆكى دىلكراۋ سەدام حسين و
ھاۋەلە دىلەكانى ئەجامدا.

ئەمەى خوارەۋە چەند كۆپلەۋەرگىراۋىكى ئەو دانيشتەنەيە كە ھەلگىرى ئامازەگەلىكى
دەۋلەمەندە لەلايەنى مەۋىي و خەباتگىرپىي و پالەۋانىتى و سەرکردايەتىي لەكەسايەتىي
سەدام حسيندا:

سەرۆك سەدام حوسەين و دورخستەۋەى پارىزەرەكان

لەيەكىك لەدانيشتەكانى لىكۆلېنەۋەدا سالى ۲۰۰۵، قازى پائىد ئەلجوحى ئەو داۋايەى بۆ
سەرۆك خويىندەۋە كە خىزانەكەى لەپىگەى پۆستى ئەلەكترونىيەۋە بۆ دادگاي ناردىبوو، بۆ
دورخستەۋەى ھەموو پارىزەرەكانى جگە لە پارىزەر خەلىل دىلمىي، ئەۋىش بۆ
پىكخستەۋەى بىركارىي و كاروبارە ياسايەكان. سەرۆك لەبارەى ھۆكارەكەۋە پىرسىار
كرد، بۆم پوونكردەۋە ئەۋە ئارەزۋىي خىزانەكەيەتى كە دۋاي پۈۋىزكرىن بە پۈۋىزكارە
ياسايەكەى ئەو داۋايەيان لەدادگا كىردۈۋە، ئەمەش بۆ پىكخستەۋەى كارەكان
بەشىۋەيەكى ووردو بەرپىرسىارانەتر. سەرۆك سەرسامىي دەرپىي و وتى: من شەرمەزار
دەبم لەمە، نامەۋىت كەرامەتى ھىچ عىراقىيەك بىرىندارىكەم، چۆن دەتوانم ئەو كەسە
بىرىندارىكەم كە خۆى بەخشىۋە بۆ ئەۋەى لەسەختىن بارودۇخەكاندا بەرگىي لەمن بىكات.
بە ئەلجوحىي وت: دۋاي ئەۋە پوونبۈۋەۋە، ئەۋا من پارىم لەسەر داۋاي خىزانەكەم تەنھا بۆ
مەبەستى پىخستى زياتر ووردىرى كاروبارەكان، نەك لەبەر ھەر ھۆكارىكى تر.

چاۋپىكەۋەتنى سەرۆك لەگەل دادۋەردا لە ۲۳/۸/۲۰۰۵

پائىد ئەلجوحى: سەدام، ئايا پەزەمەندىت لەسەر دورخستەۋەى ھەموو پارىزەرەكان
و ھىشتەۋەى تەنھا مامۇستا خەلىل دىلمىي يان بىركارىتى ئەۋانىش دەھىللىتەۋە،
ئەۋەش لەسەر داۋاي پەغدى كچتە، ئەمەش داۋاكەيە كە بەدەستەۋەيە؟
سەرۆك: " رىنا لاتىزغ قلوبنا بعد از هدىتنا وھب لنا من لدنك رحمة إنك لا تخلف

الميعاد". سەرەتا من سوپاسى ھەموو پارىزەرەكان دەكەم بۆ ئەۋەۋەل و كۆششەنى كە
ئەجاميانداۋە، بەلام لەپىناۋ سەرلەنۋى پىكخستەۋەى پىۋىستىيەكان كە پەيۋەستە بە

قۇناغەكەوھو نەوھى كەروو دەدات، ئەوا مەن پەزىمەندەم لەسەر ھەلوھشانەنەوھى ھەموو بىرىكەرىيەكان و تەنھا ھېشتەنەوھى مامۇستا خەلىل دىلىمى ۋەك بىرىكارو پارىزەرم.

پاڭد ئەلجوحى: لەئەندەدا، ئەگەر پارىزەرەكەت بىرىكەرىيەكى نوئى پىشكەش كەرد بۇ نەوھى كەسانى تەرىكەتە بىرىكارى تۆ لەبرى خۆى، ئايا پەزىمەندە دەبىت لەسەرى؟

سەرۆك: مەن پەزىم لەسەر ھەر شەتەك كە مامۇستا خەلىل دىلىمى لەسەرى پەزىمەندىت، مامۇستا خەلىل دەكەمە سەرپىشك بۇ ھەلپەزەردى ھەر كەسەك كە دەپەوئە ۋەك مەرجەك لەمەرجەكانى پەزى بوونم لەسەر ئىمزاكەردى ھەر بىرىكەرىيەك.

پاڭد ئەلجوحى: سەبارەت بە پارىزەرە عىراقىيەكان يان عەرەب يان بىيانى، ئايا داۋاى پارىزەرى عەرەب يان بىيانى دەكەيت؟

سەرۆك؟: ئەگەر پارىزەرەكان عىراقىيە بىن يان عەرەب يان بىيانى، ئەوا مەن پەزىستىم بە بىرىكار و پەزىزەكەردەن ھەپە، ھەموو ئەو كاروبارەنەش بۇ مامۇستا خەلىل بەجەدەھىلەم.

دانىشتىنى ۲۰۰۵/۹/۱۵ رەقى و لەروودا ۋەستانەوھو پىپاۋەتتى

دادوهر: سەدام، ئەمەرو بەو پەپەي كە پەپەشەر سەركەردەى گەشتىي ھەزە چەكدارەكان

بوويت، دەمانەوئەت لەتۆۋە ئەو بىزانىن كەلە پەزىسەكانى ئەنقالدا چى پەوئەدا؟

سەرۆك: بسم الله الرحمن الرحيم: " ربنا أفرغ علينا صبرا وثبت اقدامنا وانصرنا على القوم الكافرين " صدق الله العظيم.

لەسەرەتادا دەمەوئەت بىلەم سەدام حەسەن ھېشتا سەرۆك كۆمارى عىراق و سەركەردەى

گەشتىي ھەزە چەكدارەكانە، مەگەر تەنھا گەل پەپەوانەى ئەمەى وويست. بەم پەپە ئەوا مەن

ۋەلام نادەمەۋە چۈنكە ئەو دۆزەنكارىيەى كە ئەمەرىكا پەپى ھەستەۋەو نەوھى كە

لەپەكەۋتۆتەۋە تەپكرا ھەموۋى پەچ و بەتالە.

دادوهر: ئەمە دادوهرىن، پەپەشەش لەسەپەى ئەو پەزىمەدا كە تۆ سەرۆكى بوويت ھەر

دادوهر بووین، ھېشتاش ھەر دادوهرىن.

سەرۆك: ناكەيت سەستەمەكى دادوهرى بەپى ھەردو دەسەلاتى ياسادانانى و

جەپەجەكەردەن بوونى ھەپەت. ھەروەھا ئەۋەش دەلەم، ئەگەر ھەلى نەۋەم ھەبەۋە

كەلەدەرەۋەى گەرتوخانە بوۋمايە، ئەوا بەردەۋام دەبووم لەسەر كەردايەتەكەردى بەرەنگارىي

و بەرەلەستىي لەدەزى داگەركە.

دادوهر: ئەم دانىشتنە پەيوەندى ھەيە بەو ھەو ھەلەسالى ۱۹۸۸دا پوویدا لە پرۆسەى ئەنفالدا، بەو پىيەى كە تۆ سەر كەردەى گشتىي ھىزە چەكدارەكان بوويت و فرمانى جولە پىكردنى ھىزە سەربازىيەكانت لە دەستدا بوو، بە شىۋەيەكى تىرو تەسەل پىمان بلى دەسەلاتەكانى سەر كەردەى گشتىي ھىزە چەكدارەكان كامانەن؟

سەرۆك: دووبارەى دەكەمەو ھەلەسالى نەك تەنھا بۆ ئەم پرسىيارە، بەلكو ھەلەسالى ھەموو پرسىيارەكانى تىرش نەدەمەو ھەلەسالى ھەمەش دەگەپتەو ھەلەسالى بۆ ئەو كە مەن ھىشتا سەرۆك كۆمارو سەر كەردەى گشتىي ھىزە چەكدارە عىراقىيەكان و سەرۆكى ئەنجومەنى سەر كەردايەتى شۆپشەم، بە پىنى دەستور ھەسانەى دادوهرى تەواوم ھەيە. دوو ھەمەش رەنگە يەكەمەش بىت، چونكە داگیركەرى ئەمرىكى و ئەو ھاوپەيمانىيەى كەلەگەلدايە ھىرش و پەلاماردانىكى پوچ و بەتالە، ئەو ھەيشى لەسەر پوچى و بەتالى بوونىادبىرەت پوچ و بەتالە. ئەو لىكۆلەينەو ھەيش كە ئىستا دەكرىت و دەستەى دادوهرىش لەسايەى داگیركارىدا پوچ و بەتالە چونكە ھەموو ئەو بە پىچەوانەى دەستورەو ھەيە. دادوهر: پىموايە كە تۆ دەرچووى ياسايت.

سەرۆك: پىت وايە؟! منىش ھەروەھا پىموايە تۆيش دەرچووى ياسايت. ھەلەسالى دەستەى لىكۆلەينەو كەسانىكى تىدايە كە برامەن و شانازىيان پىتو دەكەم، كاتىكىش قسە دەكەم مەبەستم كەس نىيەو نامەو پىت سوكاىەتى بەكەس بكەم.

دادوهر: ئايا بە شىۋەيەكى تەواو ھەلەسالى پرسىيارەكان نەدەيتەو؟ سەرۆك: مەگەر تەنھا گەل بىەو پىت.

دادوهر: شورەيە كە لەبارەى دەسەلاتەكانتەو قسە نەكەيت.

سەرۆك: دەستەى لىكۆلەينەو ھەلەسالى تە ھەن كە دادوهرەكان تىيدا ناوى خۆيان نەووتو ھەلەسالى پاشان مەن بەرپرسيارم لەتەواوى دەسەلاتە دەستورىيەكانم، ھەلەسالى شانازىشى پىتو دەكەم و پىيەو دەنازم.

دادوهر: قسەمان لەگەل سولتان و عەلى ھەسەن و فەرھان ئەلجورىي و ھوسەن رەشىد دا كەردو ھەلەسالى دانىيان بە ھالەتەكدا ناو ھەلەسالى ھەيش ئەو ھەيە كە ئەنفال پرۆسەگەلەيكى سەربازىي بوو. با واز لەكاروبارى سەربازىي بىنەن و بىرۆين بۆ پۆزنامەكان (فلان بىروسكەيەك بۆلۆدەكاتەو ھەلەسالى دەربارەى پرۆسەكانى ئەنفال) ئەم پرۆسانەش ماو ھەلەسالى شەش مانگ بەردەوام بوون و ھەموو جىھان بىنىوويەتى. كاتىكىش دىتە سەرەى سولتان دەلەيت كە فرمانەكان لە نزار ئەلخەزەجىيان ھەلەسالى ھەلەسالى ھەلەسالى پىيەگەيشتو ھەلەسالى.

سەرۆك: غەلى جەسەن ئەلمەجىد يان كەسەنى تر، بەپىي دەستور دەسلەپتىن ھەيە،
وہ لائىمە دانەۋەى منىش كەمكىدەنەۋە نىيە لەتۆ يان لەكەسايەتتىي تۆ.

دادوۋە: ھىچ گىرغىتىك نىيە لەۋەى ۋەلام دەدەيتەۋە يان نا، من ماۋەيەكە دادوۋەرم،
دەتوانم بەپىگەى تر بگەمە ھەموو بەلگەكان. ئەگەر دەرگات داخست، ھىچ گىرغىتىك نىيە،
من پىگەۋ سازاندنى ياساى دادەنىم و دەيگرمەبەر، داخستنى دەرگاكان و خۆلادان
لەۋەلامدانەۋە يان پاساۋەينانەۋە ئەمە پاساۋ نىيە. چەندىن كەس ھەيە لەپىرۆسەى
لەيگۆلىنەۋەدا كەلەۋانەيە بەپىي لەيگۆلىنەۋە لەگەلتەدا ھەلۋىستىيان بگۆرەيت.

سەرۆك: ئايا لىيۋىيەتەۋە؟ ... كاتىك بەشۋەيەكى ھونەرىي تىپوانىنى ياساى بەشەش
دەكەيت، بەھەنگاۋگەلەيكى ھەلە دەگەيت. من لەناۋ داگىركەردام و ولتەكەم داگىركراۋە،
ئەگەر تەمەنم مابىتەۋە، ئەۋا لەدەرگەردنى داگىركەردا بەسەرى دەبەم.

دادوۋە: تەنھا لەلايەنى ياساىيەۋە قسە بگە.
سەرۆك: من شانازى بەخۆمەۋە دەكەم ۋەك ھاۋلاتىيەك زياتر لەشانازىكردم بە
ناۋنىشانەكانەۋە.

دادوۋە: كەۋاتە وتت ھاۋلاتىي ھاۋلاتىش بەپىزە لەبەردەم ياساداۋ ئەركى لەسەر شانە.
نامەۋىت بچمە ناۋ مشتومپى ترەۋە، لەزىر پۆشنايى ئەۋەدا منىش ئەركىكى ديارىكراۋم
ھەيە، لەيگۆلىنەۋە دەكەم و بىرپارەكانم دەردەكەم. من شانازى بەدادوۋەرىيەكەمەۋە دەكەم
كەلەسەرى ماندوو بووم. بۇ ئەۋەى پىشەيىانەش بىن، من پىرسىارەكان دەكەم و ئىدى
ئەۋى تىرىش بەجى دەھىلەم بۇ تۆ ۋەلام دەدەيتەۋە يان نا.

سەرۆك: پازى بوونت بەۋەى لەيگۆلىنەۋە بگەيت پىچەۋانەى دەستورە و بەزاندنى
ياساكانە تۆش ياسات بەزاندوۋە بەۋەى كە پازى بوويت بە پىكەيىنانى دەستە
لەيگۆلىنەۋەيەكەكان لەسايەى نەبوونى دەسلەپتى ياسادانان و جىيەجىكردن و لەسايەى
داگىركردندا.

دادوۋە: پىرۆسەكانى تانەدان لەشەرەيەت و ناشەرەيەتى بوون لەكاتى لەيگۆلىنەۋەدا
نابىت.

سەرۆك: كاتىك كە بىنچىنە تۆكمەۋە پتەۋ و دروست نەبىت بىناكەى سەرى دەپوخىت.
دادوۋە: لەقسەكانى تۆمەتباران سولتان ھاشم و حسين پەشىد دا ھاتوۋە كە
پىرۆسەكانى ئەنقال پىرۆسەى سەربازىين و بە بىرپارگەلەيكى سەربازىي جىيەجىكراۋن
كەلەلەين سەركردەى گىشتىي ھىزە چەكدارەكانەۋە لەۋكاتەدا دەرگراۋن، لەلايەن

سەرگىردە مەيدانىيە كانىشەۋە جىيە جىنگراۋى. بەۋ پىيەش كە تۇ لەۋ كاتەدا لەۋ پۇستەدا
بوۋىت لەسالى ۱۹۸۸ بە پىيى بەلگە نامەكان كە لاي دادگا مەن، ئەۋا ئەۋان ئەۋا فەرمانانەيان
جىيە جىنگىردۈۋە كەلەلەين تۆۋە راستەۋخۇ دەرچوۋىن، تۇ چى دەلئىت؟

سەرۆك: (بىدەنگ بوۋ و قورئانەكەي كىردۈۋە، پاشان بۇ ماۋەيەكى دىرئۇ سەيىرى
دەموچاۋى دادۋەرى كىرد).
دادۋەر: ئايا بىنوۋسم بىدەنگ بوۋەۋە لەمى نەداۋەتەۋە؟

سەرۆك:.....

دادۋەر: لە وتەكانى تۆمەتبارغەلى خەسەن ئەلمەجىددا ھاتوۋە كە بە پىيى بىرپارى ۱۲۰
لە ۱۹۸۷/۲/۲۹ دا بە بەرپىسى ناۋچەي باكور دامەزراۋە، ئەۋ دەسەلاتانەي پىدراۋە كەلە
بىرپارەكەدا ھاتوۋەۋ لەخوارەۋەي ئىمزاىەكى لەسەرە كە بۇ تۇ دەگەپىتەۋە، كەبىرپارى
پاگۋاستىنى گۈندە كوردىيەكانە لەناۋچەي ياساغىراۋەۋە بەفەرمانى راستەۋخۇ تۇ بوۋە.
ۋەلامت چىە لەسەرئەۋە؟

سەرۆك:.....

دادۋەر بۇ نوۋسەر: بىنوۋسە " بىدەنگ بوۋ ۋە لەمى پىرسىارەكەي نەدايەۋەۋ ھىچ
ۋوشەيەكى نەدركاند ۋ لەمەدا مافە ياساىيەكانى بەكارھىتئا". ئايا نىيازى ۋەلامدانەۋەت ھەيە
يان نا؟

سەرۆك: مەن ۋە لەمى يەككەۋ ناگۋرېم.

دادۋەر: لەدانۇستانەكانى سالى ۱۹۹۲ كەلەنىۋان سەرگىردە كوردەكان ۋ ئىۋەدا پوۋىدا،
داۋاتان لىكرا كە چارەنوۋسى ئەۋ خىزانانەۋ ئەۋ كەسانە ئاشكرا بىكەن، ۋەفدى دانۇسانكار
كە بەشىك لەئەندامەكانى غەلى خەسەن مەجىد ۋ تارىق غەزىز بوۋ ۋەلامىيان دايەۋە.. كە
ئەۋەي پوۋىدا پوۋىداۋ لەئەنجامى پىرۋسەي ئەنقالدا نەمان ۋ كۆتايىيان پىتھات. بەۋ پىيەي كە
تۇ بەرپىسى بالا بوۋىت لەدەۋلەتدا، ۋەلامت چىە لەسەر ئەم پىرسىارە؟

سەرۆك: ئەۋەي لەناۋ ۋەفدەكەدا بوۋ ئىستى سەرۆكى دەۋلەتە ۋ ئەمىرىكىەكان
دايانناۋە. ۋە مەن كەسم نەدىۋەۋ چاۋم بە ۋەفدەكە نەكەتوۋە.

دادۋەر: ھەتا جەماعەتىش؟

سەرۆك: جەماعەت كىيىن؟

دادۋەر: تارىق غەزىزۋ غەلى خەسەن مەجىد.

سەرۆك: باشترىن جەماعەت! خوا دەزانئىت.

دادوهر: خوا لە ھەموو شتەك بە ناگايە، بچووك وگە وڤرە و تۆمار كراوە كانیشی لایە.

سەرۆك: ئەگەر خوا بێهۆیت هیچ شتەك لە ناو ناچیت و دەمینیته وە.

دادوهر: (زەر ددەخە دە یگریت) ھیزە كانمان قەرە داخ پاكدە كەنە وە!

سەرۆك: ئایا ئەم قسە یە نازانیت، دە تبینم سەرسامیت، ئایا لە كاتی خۆیدا ئەم قسە یە

گوئی لی نەبوو؟

دادوهر: ھەموو قسە یەك كە دە تەوینت تۆماری بكەم ئەوا تۆماری دەكەم. ئەمۆ ئەمە

دانیشتنە كە یە هیچ شتەكمان نییە. (دادوهر چەند كۆپلە یەك لە پۆژنامە دە خوینیته وە).

سەرۆك: ئایا گە لە كە مان لە مسەر یە وە بۆ ئەوسەری لە خوشی سەر كە وێن بە سەر ئێراندا

سەمایان نە كرد لە سەر شە قامە كاندا؟

دادوهر: پرسسیاریكی دەرەكییە.. سەدام چەند جار (پرسسیارت لێكراو وە وە لامە

نە داو دتە وە) لە سالی ۱۹۲۷ وە ھەتا سالی ۲۰۰۵؟

سەرۆك: كاتێك بھەوینت وە لام بدەمە وە ئەوا وە لام مدا وە تە وە، میژووی سەدام حسیینیش

پوونە ھەر لە پۆلی پینجەمی سەرەتاییە وە نە گۆراو.

دادوهر: (ھەمان پرسسیار دووبارە دەكاتە وە).

دادوهر: شەرەفی پیشە دەخوازیت واز لە میژو كورسی بھینریت.

سەرۆك: بێمە ئەساسە و بنچینە یە كاتێك كە وێم وە لام نادەمە وە.

دادوهر: خەلكانی بیتاوان ستە میان لیدە كریت.

دادوهر: من غەیب نازانم. بە لام بە لگە نامەم لایە و پرسسیار دەكەم. كاتێك كە كە سێك

داوای شایەتیدان دەكات و دەلێت لە سەدام بپرسن، تۆش وە لام نادەیتە وە چی پێی بلێین؟

سەرۆك: بە دەست خوایە.

دادوهر: ھەموومان بە دەست خواین.

دادوهر: جەنگی ئێران و بەرپەرچدانە وە لە ۱۹۸۰/۹/۲۱ دا ئایا ئەو جموجولانە

بە فەرمانی تۆ بوون؟

سەرۆك: وە لام دایتە وە.

دادوهر: بۆچی چەكی كیمیاوی بە كار ھینرا لە و پڕۆسانە دا، بە و پێیە لە چەكە

ستراتیژیە كانە، تەنھا بە فەرمانی تۆ نە بیت بە كار ناھینریت، باشە بۆچی فەرمانتدا

بە كار بھینریت؟

سەرۆك: دەمەۋىت شىتېك بۇ مېژوو بلىم، ئەگەر ھەردوو دەستى صەدام حسىن بېرىتەۋە
فەرمان بە كوشىنى يەك عىراقى نادات، ئەگەر لەگەردىنى صەدام حسىن بىرىت ناكىرىت
بەكىمىيەۋىي لەگەلەكەي خۆى بدات.

دادوەر: گویت لە تۆمارىكى دەنگى دەبىت كەلەگەل سەركردايەتى گشتىي ھىزە
چەكدارەكاندا كۆبويىتەتەۋە لەو ماۋەيەدا تىيدا يەكك لەئەفسەرەكان كاريگەرىي چەكى
كىمىيەۋىي پوون دەكاتەۋە لەو پىرۆسانەداۋ بەدىارىكراۋىش لەناۋچەي قەرەداغ كە ئوئ
يەكك بوۋە لەناۋچەكان لەپىرۆسەكانى ئەنفالى دودا.

دادوەر: دەنگى خۆت بۇ دەردەخەم كە لەناۋ كۆبونەۋەكەدا دانىشتۋىت.
سەرۆك: دۆبلاز ھەموو شىتېك دەكات، تۆش ۋەك دادوەر ناكىرىت تۆمارە دەنگىەكان
ۋەرىگىرىت ۋە كاريان پىيىكىەت.

سەرۆك (لەكاتى گوگىرتن لە تۆمارەكە) ئەۋ قەسەي ئەۋكاتەيە كە جەنگ لەگەل ئىراندا
بەردەۋامە.

دادوەر: منىش پىچەۋانەي ئەۋەم نەۋتوۋە.
دادوەر: يەكك لە ئەفسەرەكان لەتۆمارەكەدا دەلىت كاتىك كە گورزە كىمىيەۋىيەكان
لەقەرەداغ دراۋن كاريگەرىيان نەبوۋە. لەمبارەيەۋە چى دەلىت؟

سەرۆك: بۇ پاستىكرەنەۋەي قەسەكانت، ئەۋ گىفتوگۆيە لەكاتى جەنگدايە لەگەل ئىران،
قەسەكەش بۇ دەركردىنى ئىرانى دۆژمنە لەقەرەداغ.

سەرۆك: ئايا پىرسىيەرت لە نزار ئەلخەزەرەجى كردوۋە.. نەيانتۋانى پىرسىيەرى لىيەكن
چونكە پاي كردوۋە ئىۋەش ھەلۋىستى دەزانن.

دادوەر: ئەي لەبارەي ۋەفقىقەۋە چى دەلىت؟
سەرۆك: تۆ ئەۋەي كە من دەيلىم تۆمارى ناكەيت، بەلكو پارچە پارچەي دەكەيت ۋە
ئەۋەي خۆت دەتەۋىت تۆمارى دەكەيت.

دادوەر: لەرىگەي بەلگەنامە ۋە قەۋالەكان ۋە پۆژنامەكانەۋە كە بەروارەكەيان ئامازە بە
مېژوۋى سالى ۱۹۸۸ دەدەن، ئەۋە پوونە كە ئەۋەي پوۋىداۋە لەپىرۆسەكانى ئەنفال لە
پىرۆسە سەربازىيەكان ۋە ئەۋ فەرمانانەي كە لەلايەن بەرپىرسەكانەۋە دەرچوون لەلايەن تۆۋە
دەرچوون. چى دەلىت؟

سەرۆك: ئايا ۋەك دادوەرېك دەكرىت ئەۋەي لە پۆژنامەدا بلاۋدەكرىتەۋە ۋەك بەلگەيەك
بەكارى بېيىت؟

دادوهر: ئايا ۋە لامت ھەيە ؟

دادوهر: لە گۆرە بە کۆمەلەکاندا لە ناوچەى (حزر) كە دەكەوێتە بىابانى نەينەواوە و ناوچەى بىابانى نزيك (نوگرە سەلمان) سەدان جەستە دۆزراوەتەووە كە ھى ژن و منال و پياون، نۆزى ھى ئەو بەلگەنامانەش كە پىيانە ئامارە بەو دەكەن و جەخت دەكەنەووە كە ھى پۆلەكانى گەلى كوردمانە ئەوانەى كە لە پرۆسەكانى ئەنفالدا دىلكراون لە دانىشتوانى ئەو گوندانەى كە پرۆسەكانى ئەنفال گرتوونىەتەووە.. بەو پىيەش كە تۆ سەر كەردەى گشتى ھىزە چەكدارەكان بووى لەو ماوہىەدا، پرۆسە سەربازىيەكانىش بەفەرمانى تۆ بەرپۆھ دەچوون، باشە بۆچى ئەو دىلانە كوژران؟

سەرۆك سەدام حەسەن: ئەگەر ئەوانە لە پرۆسەى سەربازىدا كوژرابن، ئەوا ئەمە شتێكە. ئەگەر بشتەوێت ۷۲ كاتر مۆر ماوہم بدەرى، ئەوا دەتوانم بەسەدان لاشەت بۆ كۆبكەمەووە. دادوهر: بۆچى ھەموو دەسەلاتەكانت داھە عەلى حەسەن مەجىد لە نووسىنگەى رێكخستنى باكور و ھەروەھا دەسەلاتى دەر كەردنى فەرمانەكان بۆ سەر كەرداھەتییە سەربازىيەكانت لە ناوچەى باكور پێدا. ئايا ھىچ ھۆكارێكى تايبەت ھەبوو؟ ئەم دەسەلاتانە دراوونەتە ناوبراوە پىيە برىارى ۶۰ لە ۱۹۸۷/۲/۲۳دا. سەرۆك: لە سەرەتاوہ ۋە لامت دايتەوہ.

دادوهر: بۆچى پێتدا بە عەلى حەسەن مەجىد چەكى كىمىاوى لەو ناوچەىەدا بەكار ھەيئەت؟

سەرۆك: ئەو بەلگەنامەىەم بدەرى كە ئەو دەسەلمىيەت، ئەمە شىۋازىكە بۆ وروژاندنى راي گشتى، ۋە من تەحەداى ھەموو جىھان دەكەم كە بىسەلمىيەت عەلى حەسەن مەجىد يان ھەر كەسێكى تر چەكى كىمىاوى لە دژى گەلەكەى بەكار ھەيئەت. دادوهر: تۆ ۋە لامت نادەيتەووە راسستىش دەخەيتەووە شوپنەكەى خۆى.

سەرۆك: ھەموو شتێك لەكاتى خۆيدا خۆشە.

دادوهر: مەبەست چىە لەلێدانى تايبەت؟ ئايا مەبەست پىيە لێدانى نىيە بەچەكى كىمىاوى؟

سەرۆك: لێدانى تايبەت يانى خودى لێدان.

دادوهر: ھەموو تۆمەتبارەكان ۋە لاميان داوہتەووە كە لێدانە تايبەتەكان برىتيە

لەبەكار ھەيئەت چەكى كىمىاوى.

سەرۆك: لەسەر ئەو قسەىەت، ھەتا تۆ پباران كەردنەكانىش ۋا تىگەيشتنى بۆكراوہ

دادوهر: ئايا ئەو بەسپىنم ؟

سەرۆك: نەخىر..

دادوهر: ژمارەى ئەو كەسانە چەندن كەلەدواى ئەنفالەو پىزيان لىنراو ؟

سەرۆك: ھەموو ئەو پالەوانانەى لەجەنگدا پىكوپىك كارەكانيان ئەنجامداو پىزيان

لىنراو .

دادوهر: ژمارەى ئەو ئەفسەرو پلەدارانەى كە پىزيان لىنراو ؟

سەرۆك: ئەگەر تۆ سەرۆك كۆمار بوويتايە ئايا ژمارەى ئەوانت لەبىر دەما كە پىزت

لىناون ؟

دادوهر: ئايا ئەم وەلامە بەسپىنم ؟

سەرۆك: بەشىوہەكى مەبدەئىي .

دادوهر: تۆ فەرمانى ئەنجامدانى پرۆسەكانى ئەنفالت دەرکردوو و تۆ پىرۆزبايت

لىكردوو ؟

سەرۆك: خەتم پوونەو ئىمزاكەشم چەسپاو .

دادوهر: ئايا پشىلە لەئەنفالدا تياچوو ؟

سەرۆك: خراپ و بەكرىگىراو، پشىلە باشترو شەرىفتەرە لەو .

دادوهر: قەناعەتم نىيە بەو ئەمەكەت .

سەرۆك: دەمبىنىت بەرزترم لەتۆ ئەگەر قەناعەتت بەشتىك كرد ئەوا بىكە .

دادوهر: ئەو كىيە ؟

سەرۆك: قسەكەر .

دادوهر: بۆچى فەرمانت دەرکرد بۆ ئەوەى ناوچە ئاوەدان و نىشتەجىبووكان ويران

بكرىن لەناوچەكانى باكوردا سەرەپاى ئەوەى ئەمە پىچەوانەى ياسايە ؟

سەرۆك: ئايا بەپىي ياسا پومادى ويران كرا ؟ ويرانكردنى تكريت بە فرۆكەى ئىف ۱۶

ئەمە ياسايە ؟

دادوهر: وەلامى پرسىارەكەم بدەرەو .

دادوهر: تۆ لەبەرەمبەر ھەقدا بىدەنگى .

سەرۆك: نەخىر سویند بەخوا لەھەق بىدەنگ نابم .

دادوهر: وەلامت نەدايەو .

سەرۆك: نەخىر...

دادوهر: بە پىتى بەرپرسىيارتىتى و ئەۋەى كە تۆ سەر كىردەى گىشتىى ھىزە چەكدارەكان و ئەمىندارى گىشتىى رىكخستىنى سەر كىرداىەتى ھەرىمى بوويت، ئەۋا تۆ بەرپرسىيارى بەكەمى لەكوشتنى ھەموو ھاولاتىيە مەدەنىيەكان لەپروئەسەكانى ئەنقالدا.

سەرۆك: ئەم باس و خواسە كورت و پوختەت لەكوئە ھىناۋە؟

دادوهر: ئەمەم پى مەلى مافى خۆمە ھەموو پىرسىياريك بەكەم.

سەرۆك: تۆ بۆ پىلماندىن وئىستىقراز پىرسىياريك لىدەكەيت.

سەرۆك: بەخوا ئەى پايد ئەى كۆپى ئەلجوحى ئەگەر لەسەردەمى سەدام حەسەندا نەبوويتايە بە دادوهر، ئەۋا ئىستا نەدەبوويت بەو دادوهر، چونكە ھەلى خويىندىن بۆ پۆلە جوتيارەكان و ھى تىرىش فەراھەم نەكرايوو ئەگەر ئەۋ ھەلە نەبووايە كە سەدام حەسەن فەراھەمى كرد.

دادوهر: قەسەوباسى دەرەكىى لىرەدا قەبۇلكراۋىيە (ۋەلامى نادىرتەۋە).

دادوهر: تۆ ئەمپۆ ئەۋەى داتمەزاندوۋە دەلىتى دامەنەزاندوۋە.

سەرۆك: دەلىتى چىي.

دادوهر: مەن ۋەلامە لانىيە.

دادوهر: تۆمەتبارەلى حەسەن مەجىد ئەۋەى باسكرد راگواستىنى گوندە كوردىيەكان بە پشتىبەستىن بەفەرمانەكان جىيەجىكراۋە.

سەرۆك: جەنابت دەزانىت لەژىر وئىرانكردىنى سوپاى ئەمىركادا كى خەلكى موسلى راگواست.

دادوهر: ۋەلامىك دەۋىت بىخەمە سەر كاغەز.

دادوهر: لەسالى ۱۹۸۷دا بەرپۆەبەرىتى ھەۋالگىرى سەربازى لىكۆلىنەۋەيەكى پىشكەش كردوويت دەربارەى بەكارھىنانى چەكى كىمىياۋى، دواى كۆتايى ئەۋ لىكۆلىنەۋەيە لەسەر ھەردوۋ مادەى (زارىن و خەردەل) پەزەمانەندى تۆى لەسەر دراۋە، تۆمەتبار سابىر دەرۋىش جەختى لەسەر بوونى ئەم لىكۆلىنەۋەيە كردۆتەۋە ھەروەك چۆن حامد يوسف حەمادى كە ۋەك سكرىتېرىك لاي تۆ كارى كردوۋە بەھەمان شىۋە جەختى لەسەر ئەم پووداۋە كردۆتەۋە، قەسەت چىيە لەسەر ئەمە؟

سەرۆك: بەكارھىنانى دژى گەل يان دەتەۋىت ناۋى ولاتەكە بەئىنەم؟

سەرۆك: ۋەلامە نىيە.

دادوهر: ئىستا چى دەخوئىنىيەۋە؟

سەرۆك: ئەو شتانەى كە حكومەتى ئەمرىكى دەھىنەت، شتانىك كە سىياسەتى تىدا نىيە
وەك ھۆنراو ھەقورئانى پىرۆز.

دادوەر: ئەمە سىياسەتى تىدا نىيە.

سەرۆك: دىموكراتىيەتى ئەمرىكى ھەزى لەسىياسەت نىيە. نە پۇژنامە و نە گۇفارى
نە رادىئو نە تەلەفون، بە پىيەى لەپىداوېستىيەكانى دىموكراسىيەتن.

دادوەر: دەبىنم ئىستا رەوشت باشتەر لەپىشو!

سەرۆك: ئەگەر خوا وويستى لەسەربىت.

دادوەر: پزىشك كەى دەتبىنەت؟

دادوەر: ھەيە، (ھەركات).

دادوەر: رەوشى ئەو نەشتەرگەرىي فەتقە چۆن كە بۆت كرا؟

سەرۆك: سوپاس بۇ خوا.

دادوەر: بەلام لەدەرەوھى بازەنى خزمەتگوزارىيەو.

سەرۆك: سەلامەت و پىچەكەو...

دادوەر: وەلامى پرسىيارەكانت نەدامەو. ئەوان دەلەين فەرمانن و تۆش وەلام
نادەيتەو.

سەرۆك: لەسالى ۱۹۶۴دا ئەوكات من ئەندامى سەركردايەتى بووم پلانمان بۇ شۆرش
دارىشت، پاشان دواى سى مانگ لە خىانەتى قەيس ئەلنامىق دەستگىركرام، لەكاتى
لەكۆلەنەو دا يەككىيان لاوازبوو پلانەكەى لەدزى (ئەلبەكر) دركاند كەئەو دايرىشتو،
كاتىك دادوەر لى پىرسىم، پىموت من پلانەكەم دارىشتو. ووتى ئەى ئەبو ھەيسەم
(ئەلبەكر)؟ پىموت: گومانمان ھەيە لەوھى ئەو پەيوەندى بەعەبدوسەلامەو ھەبىت.. بەو
شىئوھە قورسايىيەكەم لەسەر لابر، پىاوان بەھەلۆستياندا دەناسرىنەو. ژمارەى ئەوانەى
لەوكاتەدا دەستگىركرابوون ۱۲۰۰۰-۱۲۰۰۰ كەس دەبوون لەكاتىكدا ئەوانەى پلانەكەيان
جىبەجى كىرەبوو ۷ كەس بوون.

دادوەر: بەلام تۆمەتت لەسەر كەس لانەبرد.

سەرۆك: لەياداشتەكانمدا كە پىشكەشم كىرەت وەك پىويست پوونكرەنەوھى تىدايە.

دادوەر: لەسەر كۆمەلەكەت ھىچت لانەبردو.

سەرۆك: ھەموو شتىك بەكاتى خوى.

داوەر: چىرۆكىك ھەيە لەبارەى (ھەدىب) و براكەيەو.

سەرۆك: ھەول مەدە كە داو و گۆلمەز بىيىتەۋە.

دادوەر: ئايا تۆ پىشتىر ھوكم دراويت؟

سەرۆك: دەگەرپمەۋە بۆ ۋەلامەكەم لەسەرەتاۋە.. بۆ ئەۋەى ھىچ جۆرە تىكەلكردنەك پوۋنەدات. ھوكم نەدراوم تەنھا لەسەر ئەۋە نەبىت كە پەيوەندى بە خزمەتكردى گەلەۋە ھەيە.

دادوەر: كۆتايى پىدەھىتىم.. ئايا ئىمزا دەكەيت يان مافى خۆت بەكاردەھىتىت لەۋەى كە ئىمزاى نەكەيت؟

سەرۆك: مافى خۆم بەكاردەھىتىم بەۋەى ئىمزاى ناكەم.

دانىشتنى لىكۆلىنەۋە لەرووداۋەكانى سالى ۱۹۹۱

سەرۆكى دانىشتنى لىكۆلىنەۋە: دادوەر عەلى ئەلرۋبەيىيى

ئەندامان: عەدنان ئەلبەدرىي و عەبدول ھسېن ھەتتاب

شۋېنى لىكۆلىنەۋە: بىناى سەركردايەتى ھەرىمىي.

دادوەر: مامۇستا خەلىل ئايا بىركارەكانت كىردوۋە.

خەلىل دلەيمىي: بەلى ئەمەش سى نوسخەيە.

سەرۆك: ئايا نابىت پىش ئەۋەى بىم بۆ ئىرە چاوم بەپارىزەرەكان بىكەۋىت؟

دادوەر: ئايا پارىزەرە بەپىزەرەكان بىركارنامەكانيان ئىمزا كىردوۋە؟

سەرۆك: كام كىشە كە بىركارنامەكانيان ئىمزا بىكەم؟

دادوەر: كىشەى سالى ۱۹۹۱.

سەرۆك: بۆ ھەمووشتىك ئىمزاىان بۆ دەكەم.

دادوەر: ناۋى خۆت و ناۋنىشانىت بلى.

سەرۆك: ئايا تۆ دادوەرەيت؟

دادوەر: بەلى من دادوەرم.

سەرۆك: تۆ و گەلى عىراق ناو و ناۋنىشانى من دەرزان.

دادوەر: بەپىي كۆنۋوسى ۲۸/۷/۲۰۰۵.

سەرۆك: من لەسیفەتی فەرمیی خۆم سازش ناکەم. گەلی عێراق منی وەك سەرۆك و سەرکردەى خۆى ھەلزاردوو.

ئەلدایمی: بەپێى بڕگەى ب لە مادەى ۱۲۶ لە یاسای ئوسولى دادگایی، بڕگەى ۹ لە مادەى ۱۹ لە یاسای دادگا، بڕگەى ج لە پێسای ۲۷ لە پێشویئەکانى لێپێچینەو و کۆکردنەو بەلگەکان، ئەوا موەکیلەكەم بەرێز سەرۆك صەدام حسین مافی ئەوێ ھەبە بێدەنگ بێت وەلام نەداتەو، وە ناچار ناکرێت لەسەر وەلامدانەو کە ئاراستەى دەکرێت یان ھەر ئیفا دە دانێك یان خستە پرویەك بێجگە لە ناساندنى خۆى و وتنى نازناوى و پلە و سالى لەدايك بوونەكەى، بى ئەوێ ئەم بێدەنگ بوونەى وەك بەلگەىك لەدژى بەکاربھێنرێت. ھۆكەشى ئەوێ كە ھەلمەت و داگیرکاری پوچ و بەتالە و ئەوەش لەسەر پوچى و بەتالى بوونىادبەنرێت ئەویش بەتالە ووردو درشتى، لەناویشیدا دادگاگەتان و ھەموو ئەو دەستانەى لێکۆلینەو کە لەپێگەىو دەروست بوون. دەبوو پێش ئامادەبوونمان بۆ ئەم دانیشتنە چاومان بە موەکیلەكەمان جەنابى سەرۆك بکەوتایە. بەلام تۆ پەتتکردەو.

دادوەر: نەخیر من پەتم نەکردۆتەو.

ئەلدایمی: تۆ پەتتکردەو. ئەمریکەکان وایان پى ووتین.

دادوەر: دەبوو داوايەكتان پێشكەش بکەدایە.

ئەلدایمی: ئەمە پێشتر کارى پێنەکراو تەنھا لای تۆ نەبێت. وا باوہ چاوپێکەوتنەکان بەبى پێشکەشکردنى ھېچ داوايەك ئەنجام دەدرین، ئەمەش مافیكى پەوايە. لەبیریش تەچیت ئەمە دانیشتنى لێکۆلینەو بە نەك دادگاییکردن.

دادوەر: ئیئە ناوو ناوینشانى تۆمان لایە، ئایا ناو ناوینشانى خۆتمان پیدەدەیت؟

سەرۆك: ناوم صەدام حسین عەبدول غەفورە. کارم سەرۆك کۆمارى عێراق و سەرکردەى گشتى ھێزە چەكدارە عێراقیە خەباتگێرەکانە. سالى لەدايك بوونم ۱۹۳۷. لەبەغداى پایتەخت دادەنیشم، کۆشكى کۆمارى.

دادوەر: پلەى حزبیت چییە؟

سەرۆك: نایلیم چونکە ئیستا حزب نەینى، ئەخلاقم پێگەم پێنادات ئەو بلیم چونکە کار لەکارى خەباتگێریمان دەکات و نەینى کە لەنەینىکانى کار.

دادوهر: لەبەرۋارى ۱۹۹۱/۳/۲ كۆبوونەۋەيەكى سەرکردايەتى كراۋە كە ژمارەيەك لە ئەندامانى سەرکردايەتى ھەرىمىي ھەلۋەشاۋە ئەندامانى ئەنجومەنى سەرکردايەتتى شۆپشى ھەلۋەشاۋەت بانگەيشت كەردوۋە، لەو كۆبوونەۋەيەدا چى پوۋىدا؟
سەرۆك: ھىچ كاغەزىكم پىنەدراۋە نەمبىنۋە، چاۋم بەپاريزەرەكان نەكەوتوۋە، لەبەر ئەۋە ھىچ ۋەلامىكم نىيە.

دادوهر: فەرموو پرسىيارەكە لەلايەن دەستەي لىكۆلىنەۋەيە.
سەرۆك: با ۋاي دابنىيەن كە تۆمەتبارەكە غەيرى سەدام حسىنە، ئايا پىۋىست نىيە تۆمەتبار لەكاغەزەكان ئاگادارىكرىتەۋە بىيانىيەت بەتايبەتى ئىمە لەعىراقداين و دادوهر ھەيە؟

دادوهر: دادگا دەيگىرپىتەۋە بۆ تۆمەتبار، پاريزەرەك بىكار يان نا بەپىي ئارەزوۋى خۆي.

سەرۆك: بىركارە نەك بەدىل، ناكىت پۆلى من فەرامۆش بىكرىت و ھەلبوەشىنرەتەۋە ھەتا ئەگەر ھەزار پاريزەرەش ھەيىت. بۆيە دەبوو كاغەزەكانم بىينىايە بۆ ئەۋەى بمتوانىايە پۆلى خۆم بگىرپم.

دادوهر: دەبوو پاريزەرەكەت ووردەكارىيەكانى پى پابگەياندىتايە.
سەرۆك: نەك پاريزەرە، بەلكو ئىۋە. دەبوو ھەلى ئەۋەتان پى بىدامايە بۆ ئەۋەى كاغەزەكانم بىينىايە.

دادوهر: لەبەرۋارى ۱۹۹۱/۳/۲ دادا كۆبوونەۋەيەك لەنىۋان ئەندامانى سەرکردايەتيدا كراۋە، كە تىيدا ژمارەيەك لەئەندامانى سەرکردايەتى ھەرىمايەتى و ئەندامانى ئەنجومەنى سەرکردايەتى شۆپشىش بانگەيشتكراون، لەنىۋان ئامادەبوۋەكانىشدا تەھا ياسىن رەمەزان و محمد ھەمزە زويەيدى و حسىن كامىل و عبدول ھەمىد مەحمودو كەسانىكى تر ھەبوون.
ئەم كۆبوونەۋەيە پەيوەندى بەپوۋداۋەكانى ۱۹۹۱ ھەيە. ئامانچ چى بوو لەم كۆبوونەۋەيە، ئايا ئامادەبوۋان پاسپىردران بۆ ئەۋەى سەرکردايەتى بىركە سەريازىيەكان لەۋ ماۋەيەدا بىكەن، ئايا پلان و شىۋانزۇ ئەۋ بەرنامەيە دانرا كەلەلايەن ناوبراۋانەۋە پىشتى پىيىبەستىن؟

سەرۆك: دەلێم سەرەپای ئەوەی كە قسەكەم مانای دانپێدانان نییه بەحكومەتدا یان بەوەدا كە ئەم دەستانەى پێكەیتناو. لەبەرئەو بەدەنگ دەبم.

دادوهر: هیچ وەلامێكت لا نییه لەسەرى؟

سەرۆك: وەلامم دایەو.

دادوهر: وەلامت نییه جگە لەبێدەنگی؟

سەرۆك: ئایا بێدەنگی ماف نییه؟

دادوهر: وەلامى دایەو: بێدەنگ بوون و نەدووى.

سەرۆك نەموت نەدووى (نەگوى).

دادوهر: لەناوچەى باشور بارەگایەكى بەرەى پێشەوەى ھێزە چەكدارەكان ھەبوو، كە ئەوان ئەندامانى ئەم بارەگایە بوون. بۆچى ئەم بارەگایە پێكەیتنا، دەسلەتتى ئەم بارەگایە چىیە لەبەسرە؟

سەرۆك: وا دابنێت ئەگەر تۆ یەكێك بوویتایە لە ئەندامانى سەرکردایەتیی، ھەدام سەرۆكت بووایە، ئایا پێتوابوو بڵێت ئەندامانى سەرکردایەتیی فلانە كەس و فلانە كەس؟ ئەگەر بۆ پێزلیتەن بوایە دەمانووت و دادپەرور دەبووین و ناوى پیاوێكەمان دەووت. كەواتە پابەند دەبم بەبێدەنگیەو.

دادوهر: ئایا ئەو بەسپێتم؟

سەرۆك: ئەمە پرسىاریكە بۆ پوونکردنەو مادام تۆ ئەوەى پێشتر كە وویستووتەو مەبەستت بوو نەتەجەسپاندوو، ئەوا من بێدەنگ دەبم.

سەرۆك: پوونکردنەو كەم بەسپێتە كە عێراق لەلایەن ئەمریکاو ھوكم دەكرێت

دادوهر: ئایا دەتەوێت پوونکردنەو كەم بەسپێتم یان نا؟

سەرۆك: بێدەنگ دەبم.

سەرۆك: ھەك وەلامدانەو ھەكەم بۆ دەستەى بەرگری، ئەوا بێدەنگ دەبم.

دادوهر: ھسێن كامەل پاسپێردراو بەسەرکردایەتیی كردنى بركە سەربازییەكان لەنزىك پارێزگای كەربەلاو، لەو كاتەشدا كە لەنزىك پارێزگای كەربەلاو بوو، ھەستاو بە بوردومانكردنى شارەكە و لێدانى ھەردوو مەزارگەى ئىمام ھسێن و عەباس سلاوى خوايان لەسەربێت، ئایا تۆ ھەرمانت پێكردوو، ئایا بەوێت زانیو كە ھسێن كامەل لەكەربەلا

نه نجامی داوه، نهو لیبېچینه وانه چین که له وکاته دا گرتنه بهر به تایبه تی که ووتنه یه کی به ناویانگی حسین کامیل هیه له که رلا به دا که به نیمام حسینی وتووه سهلامی خوی له سه ربیت: تو حسینیت و منیش حسینم باببینین بزاین کامان سه رده که وین.

سه روک: بیدنگ ده بم (وه لام ناده مه وه)

دادوهر: دوی کو تاییه اتنی پووداوه کانی سالی ۱۹۹۱، به پتی مه رسومی کوماری ژماره ۲۳۹ له ۱۹۹۲/۵/۲۴ ریز له نه ندامانی سه رکردایه تی و سه رکرده سه ربازییه کان و دهزگا نه منیه کان نراوه له کی و له سه رچ شتی که نه م ریزلینانه نه نجامدراوه؟

سه روک: زوریک له خه لکان ریزیان لیکیراوه. هر به لکه نامه یه کیش نیمزای منی له سه ربیت، راست بیت نیمزای من بیت نهوا بهر پرسیاریتیه که ی هه لده گرم.

داواکاری گشتی: شایه تحالیک له ناو سه دان شایه تحاله کاند که وا که سیکی پاک و بیگه رده خواهن توانسته، ده ستگیرکراوه و نیردراوه بۆ (په زوانیه). له وی خراوه ته ناو یه کی که له و جه مه لوانه وه که ژماره یان به دوانزه جه مه لوان ده خه ملینریت، هه ریه کی که له و جه مه لوانه ش زیاتر له ۲۰۰۰ گیراویان تیدابووه هه مو نه وانه ی له هه لده که دا بوون له سیداره دراوون. لیره دا پرسیاره که ده رباره ی تومه تبار تاریق عه زیزه که نه وکات هه لده ستا به هه ماهه نگیکردن له گه ل به رتوه به ریتی ئاسایشی گشتیدا بۆ که مکړنه وه ی ژماره ی گیراوه کانی پووداوه کانی سالی ۱۹۹۱ و له ۱۰۵۰۰۰ که سه وه که میانکړنه وه بۆ ۱۵۰۰۰ پاشان ژماره که که مکړاوه ته وه بۆ ۱۱۰۰۰ که س نه وانیش له لایه ن دادگا تاییه ته کانه وه که فهران دراوه پیکبه ینرین سزای له سیداره دانیان به سه ریاندا جیبه جی کراوه ... وه لامت چیه؟

سه روک: نه وه ی داواکاری گشتی باسی کرد، ده بوو له رینگه ی نه وانه وه که له په زوانیه نیشته جین پرسیاربکرایه له ژماره ی جه مه لوانه کان، په زوانیه ناوچه یه کی که وره ی پر له دانیشته وانه، به لام بۆ لایه نه کانی تری پرسیاره که ت، نهوا وه لامیکم نییه بویان.

داواکاری گشتی: شایه تحالیک له کوردستان که له و که سانه یه پاک وخواهن په وشته، باسی نه وه ده کات که له ۱۹۹۱/۴/۴ دا هیزه کانی سوپا دهوری شاره که یان گرتووه، پاشان جامی تورپه یی خوی به سه ریاندا رشتووه.

سەرۆك: خەلكىنە ئەو ۋە وتار بوو داواكارى گىشتى پىشكەشى كىر يان ئىفادە بوو، ناۋچەى باكور لەلايەنى كەشۈھەۋايەۋە ناسراۋە زانراۋىشە كە ھەفتەى كۆتايى لەنتوان ۲۶-۲۷/۴/۱۹۹۱دا كەشۈھەۋا بەۋ شىۋەيە نىيە كە داواكارى گىشتى باسى كىر. بەلام ھەلھاتنى ھاۋلاتيان دەبىت لىكۆلئىنەۋەى لەبارەۋە بىرئىت، ئايا پىش ھاتنى ھىزە چەكدارەكان بوو يان دۋاي ھاتنى. ئەۋ كاتەش دەستەى لىكۆلئىنەۋە دەتوانىت لەۋە بىكۆلئىتەۋە، كە تەنھا يەك گۆر ھەيە كە ۴۰۰ كەسى تىدايە ئەۋانەى لەگەل مامۇستا عىزەت دورىدا ۋەستان، دەشتوان لەمە بىكۆلئەۋە لەرئىگەى سەركرەدى فرەكانەۋە ۋ مامۇستا جەلال تالەبانى ۋ بەرئىز تەھا مەيدىن مەعرفەۋە، بەلام لايەنەكانى تر، ئەۋا بىدنگ دەبم. دادۋەرى گىشتى: شاىەتھالىكى تر كەپلەيەكى سەربازى گەۋرەى ھەيە لەفۋراتى ناۋەراست دەلئىت كە تالە ئەلدورى ۋ فەرحان ئەلدلىمى ۋ محمد جۋاد عىنفس لەبەردەمىدا خەلكىان كۈشتۈۋە، ئەم شاىەتە لەكاتى پۈوداۋەكەدا گىراۋە، ھەروەھا كۆرە مامەكانىشى. ئەم شاىەتە موشەك ۋ تۆپى بىنيۋە كە بوردومانى كەربەلايان كىردۈۋە، ھەروەھا گۆرئىكى بەكۆمەلى بىنيۋە كە تەرمى ۴۰۰ كۆزراۋيان لى دەرھىناۋە، تۆمەتبار لەبارەى ئەمەۋە قسەى چىيە؟

سەرۆك: بۆچى سەمىلەكانى دادۋەرى گىشتى لەسەر كۆزرانى دەيان ۋ بگرە سەدان كەس نالەرىنەۋە كە پۇژانە بەھۆى ئاشوبى تايىفىيەۋە لەبەغداد ۋ ھەندىك ناۋچەى تىرى عىراقدا دەكۆزىن؟ كەۋاتە قسەى سەدام لەسەر ھەر ئازاردانىك كە بەناھەق پۈۋبەپۈۋى عىراقىەك دەبىتەۋە چ ئىستاۋچ پىشتىش، ئەۋە كارىكى ترسنۆكانەۋا تەۋانە. دادۋەرى گىشتى: ئايا تۆمەتبار لەناۋ عىراقدا بوو ۋ مومارەسەى دەسەلاتى خۋى كىردۈۋە ۋەك سەرۆك كۆمار؟

سەرۆك: ۋەلامى ئەم پىرسىارە نادەمەۋە چۈنكە شاىانى ۋەلام دانەۋە نىيە.

بەشى بىست و سىيەم

چەند لايەنىكى مەۋىي
لەكە سايە تىي سەرۋەدا

بەلامەۋە گرنگە ھىچ عىراقىيەك لەدمست نەدمىن، بەھاۋەلەكانى
لەگرتوۋ خانەشم، كاتىك لەپەراۋىزى ئەۋەي پىي دەوترىت دادگا بىنىنم
پىمۋوتن، ھەموو عىراقىيەك ئەگەر تىپروانىنىكى ھەلەي بوو يان
ھەلسۈكەۋتىكى ھەلەي كىردو وويستى چاۋ بە ھەلۋىستىدا بىخىنىيەۋە و
رېك بىتەۋە و تەۋبە بىكات، ئەۋا دەرگاي تەۋبە و پاشگەزبۈۋنەۋە والايە ھەتا
دوايىن كاترۇمىر پىش پراگەياندىنى سەرگەۋتن بەپشتىۋانى خۋاي گەۋرە.
بەلام ئەم كەسە يەكسان نابىت لەگەل خاۋەننى بىرواۋ پلەۋپايەي نىشتمانى
ئەۋانەي لەسەر بىروباۋەرىان مانەۋە، ھەموو شتىكىش لەسەر بىنچىنەي
ھەلۋىست و بەخشىن.

(سەدام ھىسەن لەزىندان)

سەرۆك ھەندىك شتى بۆگىرامەو ھەكەلەبىرى مابوو سەبارەت بە پەيوەندى
بەرۆلەكانى گەلەكەيەو ھەووتى؛

" ھەزەم لەپەرەردەکردن و بەخێوکردنى مەپومالات و ووشتر بوو، ھەرەھا جۆرەكانى
ترى گيانەلەبەرەكان بەتايبەتى مالى و ھۆگرەكان. پۆژىكيان، لەكاتى سەرداندا بۆ
پاريزگاي سەلاخەدين، ھەلەكەم قۆزتەو ھەووتى سەردانىكى ئەو مەپومالاتانە بەكەم
ھى خۆم بوون. بەھاربوو، زەوى بەگژوگيا داپۆشرا بوو. بەلام، كاتىك گەيشتم، بىنىم
شوانەكە مەرەكانى دەبرد بۆ شوينىك كەوا گياى تىدا نەبوو، يان كەمى تىدا بوو. گالۆكىكەم
بەدەستەو ھەووتى، كەلەناو ئەو زەويە قوپاويەدا پىشتم پىدەبەست، قارچەك پىدەدۆزىەو.
پرسىارم كرد لە شوانەكە بۆچى مەومالاتەكە لەو شوينەى ئەوبەرەو ھەووتى پىشتم
كەگژوگياى باشتەر. زۆر كاريگەر بووم بەرەوشى ئەو مەرە برسيانە. بۆيە دارەكەم چەقاندە
شانى، بەلام بەشيوەيەك ئازارى پىشتم گەيەنيت، ئاگادار كردنەو ھەووتى لەداھاتوودا
ئەو پوونەدات. گەرامەو ھەووتى بەغداد. بەلام ئەو شەو نەنووستم، لەخەمى ئەو ھەووتى لەوانەيە
ئازارى ئەو شوانەم دايت. لەپۆژى دواتردا، بە سكرتيرەكەم پراگەياند كە پىشتم بەستە ئەو
شوانەم بۆ بھينيت. كاتىك ھات، دەرست، پىشتمى دەكرد كە سزاي بەدەم. پىشتم بەستە
لەكرد. لەئامىزمگرت، پۆشتم بۆ ھىنايەو. پاشان پىشتم لىناو كاتىك پۆشتم بىرواى بەو
نەدەكرد كە پوويدا. ئىدى ئەو كاتە ھەستم بەئاسوودەى دەروون و وىژدان كرد.

" پۆژىكيان، لەبەغداد دەسوپامەو، ھەندىك سۆلكەرم بىنى، پەم لەو دياردەيە
دەبوو ھەو، پىداگريم دەكرد لەسەر پۆلى چاودىرى كردنى ھەتيوان و پەكەوتووان، پىدانى
مووچە بەگەرە سالان، سەرەپاي پىدانى مووچە بەو كەسەى كە سەرپەرشتى
پەكەوتەكان دەكات. داوام لەسكرتير كرد ھەموو سۆلكەرەكانى بەغداد كۆبكاتەو، زيار
لەجاريك، لەگەلەياندا نانم خواردو يارمەتىمدان، ھىوام خواست كە جاريكى تر نەگەرەن ھەووتى
ئەو پەرەوشە كە شايانى پياھەلەدان نىيە.

" دەرگاي نوسينگەكەم كراو ھەووتى بۆ پىشتم بەستە كردن لەپۆلەكانى گەلەكەم، ھەتا لە برا
ھەرەبەكانمان ئەوانەى كە لەناو گەلەكەماندا دەژيان. چاوم بەھاولاتيان دەكەوت ھەتا
كاتانىكى دەرنگ و ھەندىك جاريش تا بەرەبەيان و تا بەيانى، پاشان بۆ پۆژى دواتر
بەردەوام دەبووم لەسەر كارەكەم لەناو عىراقىيەكاندا، لەپەرەوش و بارودۆخى ژيانىام
دەپرسى، ھەستم بە ئاسوودەى تەواو دەكرد كاتىك پىشتم بەستە بەرەبەيانى گەرەتريان

دەكرد، چارەسەرى گرفتەكانىيانم بۆ دەكرد. كاتىك كە دەنووستم ھەستم بە ئاسودەيى وىزدان دەكرد كە توانىومە خزمەتتىكى بەرچاۋ پىشكەش بەھاۋوللى بىكەم".

سەرۆك باسى لەپەوشى ژيانى خىزانەكەى كرد ھەر لە لەدايك بوونىەو ووتى:

" كاتىك سالى ۱۹۲۷ لەدايك بووم، باۈكم پىش پىنج مانگ مردبوو. زانيم خوالىخوش بوو، دواى ئازارو ئىشلىكى زۆر كە بەھۆى ئەوئى پەراسويەكى شكاۋى چەقىبوو ۋاۋ گورچىلەيەكەو ھەللىدى بوو گيانى لەدەستدا بوو. ئەمەش بەھۆى ھەللىستىكى پىاۋانەى باۈكمەو بوو كە وويستبوۋى بەرگىرى لەژىتىكى خزمى بىكات كە دز چوۋ بوو سەرى، باۈكم لەسەر دىۋارىكى قورپىنى بەرزەو ھەللىد بوو ئىدى تووشى ئەو پوۋداۋ ھاتبوو، ۋەك دايكم دەگىرايەو ۋاۋ لىلى خۆش بىت، مىزى خويىنىنى دەكرد، ئىدى وورده وورده بىرنەكەى سەخت بوو، پەوشى بەرەو خراپى و لەشى بەرەو لاۋازى پويشت تا گيانى سپارد.

" دواى لەدايك بوونم، دايكم شوۋى كردهو. ئەمەش نەرىتىكە لەنەرىتەكانى خەلكى عىراق بەشئوئەيەكى گىشتى، بەتايىبەتەش خەلكى گوند، كە بىۋەژن شوۋىكاتەو بۆ ئەوئى پوۋىپوۋى زەحمەتى ژيان نەبىتەو. بەلام دايكم لەو شوۋىكردنەيدا سەركەتوۋ نەبوو، ئەۋىش بەھۆى ئەوئى كە حاجى ئىبراھىم حسن، زەحمەتى خۋاى لىبىت، زۆر توندو خراپ بوو لەگەلدا بەھۆى سىروشتى گوندو زەحمەتى ژيان و ھەژارى و دواكەوتن و شتى تىشەو... ھەتا توندوتىزەكەى ھەندىك جارىش ھەدامى دەگرتەو، ئەو كاتە تەمەنم چەند سالىك دەبوو، كارى پۇژانەم كۆكردنەوئى داربوو سەرەپاى قورسى و نارەھەتى كەشو ھەۋاى زىستان و گەرمىى ھاۋىن. ھەروە ھەلدەستام بە يارمەتى دانى دايكم لە بەخىۋىكردنى مانگاكان و ئەو ووشترانەى كە ھەمانبوو. من فەرمانەكانى حاجى ئىبراھىم ھەسەنم جىبەجى دەكرد بەھۆى ئەوئى خۆشبدەويستم و لەمامەلەدا جىاى نەدەكردمەو لەكۆپەكانى تىرى، سەبەۋىى و، بەرزان و ۋەتبان، ھەروە زۆر خراپ و توندبوو لەگەل ئەدەمى كۆپىدا چونكە پىۋى ۋابوۋ زىرەكى و وورپاى تىدا نىيە.

سەرەپاى ئەۋەش، كارى كىشتوكال و ئاۋدىرىم دەكرد، ھەروە شۋانى ئاژەل و مەپومالەتەكانىش بووم... بەھۆى ھەزكردنم لەخويىندن و فىربوون، چوۋم بۆ مالى خالم خوا لىخۆشبوو خەيروللا تىلەف.

" ژيانىكى زۆر سەخت ژيام چى لە منالى و چى لەلاۋىەتىمدا. كاتىكىش ھوكىم گرتە دەست، سوۋرىبووم لەسەر خزمەتكردنى گەلەكەم، بۆ ئەوئى پەزنامەندى ئەو و خۋاى گەرە

بە دەست بێتم. جیاوازیم نە کردوو، لە نێوان پۆلەکانی گەلە کەمدا، رقم لە کەس نە بوو، هەتا ئەو کەسە خراپەیی دەکرد، رقم لێی نە دەبوو، بە لکو رقم لە کردووەکەیی دەبوو. کاتیکیش وازی لە هەلەکەیی دەهێناو دەگەڕایو، بۆ سەرنگای راست پێی دلخۆش دەبوو.

کاتیک سەرۆک بێپاری دا لە بەغداد بچیتە دەرەو، لە ۱۱/۴/۲۰۰۳، داوای لە پاسەوانەکانی کرد بپۆنەو، بۆلای خێزانەکانیان، سوپاسی هەلۆیستیانی کرد، تەنها ژمارەیهکی کەم لە پاسەوانە تاییبەتیەکانی لای مانەو، کە متمانەیی پێیان هەبوو. پرسپاری لێدەکردن لە بارەیی پەوش و بارۆدۆخی کۆمەلایەتیانەو، یەك بە یەك لێی دەپرسین کە ئایا ژنی هێناو، ژمارەیی منالەکانی چەندە، ژمارەیی مێینهکانیان، ئایا جگە لەخۆی کەسیکی تر هەیه خێزانەکەیی بەخێو بکات.. زۆریک لەو پرسپارانەیی کە ئاماژە بە لایەنی مرۆفانە دەکەن تێیدا. لەوانەش هەدام کۆمەلێک منالی هەتیوی بەخێو دەکرد کە لەگەڵیدا نیشتەجێ بوون. ئەو منالانە گەورە بوو بوون و پێیان دەووت "بابە". داوای داگیرکردنی بەغداد، سەرۆک لەگەڵ کۆپەکەیی و سێ لە پاسەوانەکانیدا دادەنیشیت، کاتیک کە قوسەیی سەیری بەکێک لە پاسەوانەکان دەکات، کە پەییوەندییهکی بەهیزی لەگەڵیدا هەبوو، پێی ووت: فلانە کەس، تۆ لەگەڵ خێزانەکەمدا دەمێنیتەو و پاسەوانی لێدەکەیت. ئەو لاو ووتی: من نەبووم و نابم تەنها لەگەڵ مام و باوکی سەرۆکەمدا نەبیت.

پەییوەندی سەرۆک بە پارێزەرەکانەو

بەخۆشییهکی زۆرەو، پێشوازی لێدەکردین و لە زیاتر لە بۆنەیهکدا دەپیوتەو: ئێوه کەسانی بەرزو بلندن کە مەترخەمیتان نە کردوو، لە دادگاوە دەرەویدا ئەوێی لە تواناتاندا بێت کردووتان، من تەنها گوێتان لێناگرم بە لکو پێزان لێدەگرم و پێز لە پراکانتان دەگرم بە لکو ئێوه لە پێشەوایی ئەو کەسانەو، کە پێزیان لێدەگرم". من پێش ھاوڵەکانم سلاووم لێدەکرد، سەرۆک تەنانت ئەو کاتەش لە گرتووخانەدا بوو پێداگریو لەسەر پێشەنگی و پلە لەسەر بنچینهیی بەرپرسپاریتی و دووپاتی دەکردەو، کە پابەندیین بە لەپێشی بوونەو. ئەو بە ھاوڵەکانی دەووت پێویستە لەسەریان کە ئەوان کاتیک دابنیشن کە ھاوڵەکانان دادەنیشیت "ئەبوعەلا"، واتە خەلیل ئەلدایمی، چونکە من سەرۆکی دەستە کە بووم و لە پێشتەرەووم لە پێشی خۆی خۆی خۆی.

سالانی دوو درێژی گرتووخانە بەنسەت سەرۆکەو کاری نە کردبوو سەر

رەفتارەكانى و ئەو سىرۋىشەنى كەلەسەرى گەۋرە بوو، ئەو بايەخى بەرەفتارمان و پووخسارمان دەدا بەو پىيەنى ئىمە لەھەموو شىتەكدا لەسەر ئەو حسابىن. ئەو سەيرى شىۋەو شىۋازى دانىشتىن و قىسەكردن و جوولەكانى دەكردىن. ئەو خەزى لەدىسپلېن بوو لەھەموو شىتەكدا. ھەتا كاتىك لەسەر يەك خوان و سفرە نانمان لەگەلدا دەخوارد، لەھەموو دانىشتنەكاندا، سەيرى ئەو بېرە خواردنەنى دەكرد كە پىشكەش بە ھەريەكىمان دەكرا.

سەرۆك داۋاي لىدەكردىن سىلاۋى بەخىزانەكانمان بگەيەنن، سەرەراي سىلاۋ ناردنى بۇ خىزما و كەسە نىزىكەكان و ئەو گەلانەنى كە پارىزەرەكان ئىنتىماين بۆى ھەبوو. لەھەموو دانىشتىنەكاندا، داۋاي لەمن دەكرد سەرى دايكە ماچ بگەم، ھەروەھا سىلاۋ پىدا دەناردم بۇ مىنالەكانم و خىزمەكانم و ھۆزەكەم و شىخەكانى ھۆزەكەم. زۆر دلخۆش دەبوو كاتىك پاسەوانەكانى پىيان دەووت پارىزەرەكانت ھاتوون. ھەروەھا لە بۆنەو جەژنەكاندا، ھەروەھا لەيادى لەدايك بوونىدا، ئەۋەى ۋەبىردەھىنايەۋە كە چۆن عىراقىيەكان بەم بۆنەيەۋە ئاھەنگيان دەگىراۋ، ھەستى بەئازار دەكردو دەيووت:

" داۋام لەھىچ كەسەك نەكردوۋە ھىچ ئاھەنگىك يان مەراسىمىك تايبەت بەسەدام پىكېخات، ئىدى لە چەژنى لەدايك بووندا بىت يان ئەۋەى كە بەشىۋەيەكى كەسىي پەيوەندىي بەخۆمەۋە ھەبىت. مەسەلەكەم بۇ گەل بەجى ھىشتوۋە چۆنى بویت ۋا ھەلسوكەوت بكات، ھەتا بەنسبەت ئەۋ پەيكەرەنەۋە كە دانران، ھىچ پىشنىيارىكى منى تىدا نەبوو، بەشىۋەيەكى كەسىش داۋام لىنەكراۋە، ئازادى گوزارشتكردنمان بەجى ھىشتبوو بۇ گەل و دامەزراۋەكانى، بەلام ھەندىك مەسەلە بە بەشىك لەكەلتورومان دادەنرىت ۋەك پەيكەرى سەربازى وون و يان پەيكەرى شەھىد يان پەيكەرى ھەندىك سىمبولىي مېژوۋىي يان ھەندىك پەيكەرىي فەرمىي يان ئەۋەى شۋانى عىراق و مېژوۋەكەى و شارستانىيەتەكەى نىشان دەدات. ئەۋا لەمانەدا ئىمە پۇلمان ھەبوۋە". ھەروەھا لەيادە ئاينىيەكان و بۆنە نىشتىمانىيەكاندا، داۋام لىدەكرا سەردانىان بگەم. منىش سەردانم دەكردو لەگەل خۆمدا دىيارىم بۇ خۆشەويستان دەبرد.

ئىمەنى پارىزەرەكان، تاكە پەيوەندى ئەۋ بوۋىن بەجىھانى دەرەكپەۋە. داۋاي شەھىدكردنى ھاۋەلمان پارىزەرەخەمىس ئەلەۋبەيدى، جىگىرى سەرۆكى دەستە، سەرۆك داۋاي لىكردم، كە زۆر كاريگەر بوو بە شەھىدبوۋنى ئەۋ ھاۋەلمان، كە چىدى سەردانى نەكەم، ھەروەھا ھاۋەلەكانى تىرىشم، لەترسى گىيانى ئىمە. پىيى ووتم: " كۆرەكەم (ئەبو عەلا)، دەترسم ئەۋ پىياوخراپانە زىانت پىيگەيەنن، مىنالەكانت زىاتر لەمن پىيوستيان بە

چاودىرىيى تۆ ھەيە. بەلام من خوايەكم ھەيە ھەرامۆشم ناكات". ھەروەھا دەيووت: " ويزدانم نازارم دەدات بەھۆي شەھيدبووني ھاو لەكە تانەو و نامەوئيت ھيچ كەسيك لەئىو و لەپيناوي مندا زيانى خۆي لەدەست بدات".

ئەم پياو ھەزەنە بەمشىو ھەيە بوو. زۆر كاريگەر دەبوو كاتيك ھەست و سۆزى ھەرب و عىراقىيەكانمان بۆ باس دەکرد...

بەريارەكانى دادگا پىشتەر

پرسىارم لەسەرۆك كۆر دەريارەي ئەو ھەي دەوترىت لەبارەي ئەو بەريارى لەسىدارەدانانەو كە لەسەردەمى دەولەتى نىشتىمانيدا دراوون و ھەلوئىستى لەبارەيانەو، ووتى:

" سزاي لەسىدارەدان دەستورو ياساكانى عىراق دايناو. ئەم سزايە كاري پىكراو نەك تەنھا لەعىراقدا، بەلكو لەزۆربەي ولاتانى جىھاندا لەناوئيشاندا ويلايتە يەكگرتووەكانى ئەمريكا. ئەم سزايەش بۆ تاوانە گەورەكان دانراو وەك خيانەتى گەورە، يان كاتيك تاوانكار دەگاتە ئاستىك ناكريت چاك بكريت، يان تاوانى كوشتن يان ئابرووتكاندى ئەنجام دايت.

" ئەو ھەي خيانەت لەولاتەكەي بكات، ناكريت چىي چاوپوانى چاكەي لىبكريت. ئەگەر وازىشمان لىھىنا، ئەوا خەلكانى تىرش تىو دەگلىنيت. عىراقىيەكانىش شايتەي ئەو دەدەن كە ئىمە لەزۆيك لەو كەسانە خۆش بووين كە شاينى ئەو سزايە بوون، ھەندىكيان باش بوون و پلەي سەركردايەتيان لەدەولەتدا وەرگرتووە، ھەندىكى تىرشيان ھەلەكەيان نەقۆزتۆتەو، چونكە مەرفەكە لەوژدانيدا مردووە. لەگەل ئەو شەدا، لەوانەيە ھەلەگەلىكىش پوويان دايت كە پىئويستى نەكردبىت ئەو سزايە بەكاربەيتىرت، ئەو ھەلەيش لەئىمەو نەبوو بەلكو لەلەيەنى لىكۆلئىنەو بوو. سەرەپاي ئەو شە، ئىمە زۆر نارەحەت دەبووين كاتيك ئەو ھالەتە پوويان دەدا، ئىمە ئەوانەمان بەشەھيد دادەنا، لەبەر چەند ھۆيەك، لەوانەش، ھەتا كارنەكاتە سەر مەعنەوياتى كۆرەكانى و خزمەكانى و ھۆزەكەي. ھەتا ھەندىك ھالەت كە شاينى لەسىدارەدان بوو، بەبى بوونى ھەر ھەلەيەك لەلىكۆلئىنەو دا، بەلام ئىمە بەشەھيدمان داناون، بۆ ئەو ھەي كە سوکارەكەي لەيەنى مەعنەوي و مادىيەو زيانيان پىنەگات، چونكە ئىمە نامانەوئيت زيان بەكە سوکارەكەي بگەيەن. سەرەپاي ئەو شەش ئەوانە بەشەھيدمان داناون ھەمويان بىتوان نين.

" کاتیك كه ئیمزام له سهر ئهم سزایه دهکرد، داوام له سكرتیره كه دهکرد بۆم نه هیئت تهنها له وكاتانه دا نه بیئت كه له باشترین حاله ته كانی دهروونی و جهسته ییدام، به دور له ماندوویی پیشه و کار. هه موو حاله تیکم به ووردی دهپشکنیی، به لکو زۆر جار، داوام دهکرد سهر له نوێ لیکۆلینه وه بکریت. کاتیك له بهردهم حاله تیکدا دهبم، پتویسته له سهرم ئیمزای خۆمی له سهر دابنیم وهك وه لآمدانه وهیهك بۆ ئهمانه تی دهستوری كهوا گهل خستوتهیه ته گهردنه وهو به پیتی ئه وه سویندم خواردوه كهوا پارێزگاریی له بهرژوه ندییه كانی گهل بکه، زۆر جار دوو دل دهبووم، سهره پای ئه وهی من كه سی دوو دل و پاراپیکه رم خۆش ناوێت. کاتیکیش ئیمزام له سهر بریارێك دهکرد، بۆ ماوهیهك نانا سووده دهبووم، چونكه ئیمه عێراقییه كمان له دهستدا. ئیمه بهو شیوهیه مامه له مان له گهل گه له كه ماندا دهکرد. ئیمه دهیان بریاری لیبوردنمان دهکردوه له لیبوردنی تایبه تی و گشتیی، زیاتر له جارێك زیندانه كانمان به تالکردۆته وه، هه لی زیاترمان داوه. گه لی عێراق شایسته ی ئه وهیه كه مرقۆ ژیا نی خۆی بکاته قوربانیی بۆی، هه تا من له دوا ی داگیرکردنی به غداد، زۆرێك له سهرزه نشتم بیسته وه له باره ی حاله ته كانی لیبوردنه وه. پیش ئه وهش، هه ندێك له هاوه له كانمان له سهر کردایه تی چه زیان به وه نه دهکرد كه بریاری لیبوردن ده ربکه ی بۆ هه ندێك له تاوانکاره كان و ئه وانه ی خاوه ن پابردووی خراپ بوون و ئه وانی تریش".

سه رۆك ئهم چیرۆكه ده گێڕێته وه كه له دوا ی سه رکه وتنی شۆرش پوویدا وه له گه لیدا، ده لێت:

" له سالی ۱۹۵۹ دا، هاوپه یمانیه تیک له نیوان حزبی شیوعی و عه بدول که ریم قاسمدا پوویدا. له و ماوه یه دا چه ند کوشتاروبړۆ له عێراق پوویندا كه حزبه که مان به وپه ری جوامیرییه وه به رهنگاریی بووه وه، په وانه ی دادگایه کی سه ربازی کرام كه سزاکه له سیداره دان بوو. له سالی کۆتایی ئاماده ییدا بووم. ئۆ که س شایه تیان له سهر دام، هه موو شایه تییه کانیا ن دڕۆ بوون وهك ئه وانه ی كه ئیستا له م دادگاییه دا شایه تی ده دن. دوا ی ئه وه شۆرشه که مان سه رکه وت. ده متوانی ئه وه ی به ویت پییان بکه م، به لام سویند به خوا نه مکرد. یه کێك له ئه فسه ره کان ناوی عه بدول هادی بوو خه لکی موسل بوو، له کاتی گرتندا ده ستی بۆ درێژکردم و لییدام.. دوا ی سه رکه وتنی شۆرش، ده سته گیرکرا یان بۆ ماوه ی چارمانگ بوو یان چل پۆژ، بیرم نایه ت. ئه و گرتنه ش بۆ ئه وه بوو له نازارو ئه شکه نجه دان بپاریزیت. له و ماوه یه دا، خیزانه که ی سه ردانیان کردم، منیش چاودیریمکردن وهك چۆن

چاودىرىيى و سەرپەرشتىياريى خىزانەكەم كرد. پاشان عەبدول ھادىم لەگرتووخانە ھىنايە دەرەووە بەجىگري بەرئۆھەبەرى گشتىيى دامەزراند لە ۋەزارەتى كارو كاروبارى كۆمەلايەتى. سوپاس بۆ خوا، ئىمە رق لەكەس ھەلناگرين و تۆلە لەكەس ناكەينەوہ.."

خواردنى سەرۆك

سەرۆك پۆژانە پيش نان خواردن دوو تا چوار دانە خورماي دەخوارد، ئەويش بەھۆي ئەو سوودەوہ كە خورما ھەيەتى، ھەرۋەھا بۆ چارەسەرکردنى ھەندىك تەنگوچەلەمە لە گەدەدا. لەسەرەتاي دەستگيرکردنەكەوہ، ئەمريكيەكان ھىندەي كە پتيويست بيت خواردنيان نەدەدا بەسەرۆك سەرەپاي خراپى جۆرەكەي. لەمبارەيەوہ قسەم لەگەل ئەمريكيەكاندا كرد. دواي ئەمە ئىدى ژەمە خواردنيكيان بۆ سەرۆك دەھينا پاسەوانە ئەمريكيەكانى دەيانووت ئەو خواردنە بۆ ئەفسەرەكانى سوپاي ئەمريكا ئامادە دەكرىت، وپراي ئەوہى خۆي زياد لەجاريك ووتى "ھىچ گرفتتيكم نيبە سەبارەت بەوہى بۆم دەھينن يان بۆم ناھينن لەخواردن، چ جۆرەكەو چ بپرەكەشى، من چلييس نيم لەخواردندا، ئەو مەسەلانە من بە شتى لاوہكيان دادەنيم."

پاريژكردنى ئەمنىي و پاكوخاويىنى

سەرۆك زۆر بايەخى بە پاكوخاويىنى جلو لەشى دەدا. ئەو لەمبارەيەوہ دەيووت كە لەئەرگەكانى كەسى موسلمان و باوہردارە ئەولەويەت بدات بەپاكوخاويىنى. ھەكاتيك كە رۆژنامەي سەنى بەريتاني ويناكەي بلاوكردەوہ، كە خەريكي پاكوكردەوہى جلوبەرگەكانيەتى، لەبارەي ئەو ويناكەي ووتى: "ئايا بەخەوشيكي دەزانن لەئىمەدا كە پابەندبين بە نەريتى ئاييىنى بيگەردمان و دابونەريتى عەرەبيمانەوہ كە خۆمان و جلوبەرگەكانمان پاك بكەينەوہ. چ خەوشى و نەنگييەكى تىدايە؟" ھەرۋەھا ووتيشى: "پاكوخاويىنى ناوہرۆكى باوہرمانە، ئىمە ئاييىنە پاك و بيگەردەكەمان پارسپاردووین كە پاكوخاويىن بين، بايەخدانى مرؤفیش بە تەندروستى و پاكوخاويىنى لەپرووى خۆپاريژيەوہ باشتەر لەچارەسەكردن". سەرەپاي ئەوہى كە ئەمريكيەكانيش ئەوہيان بۆ تەرخانكردبوو كە خزمەتى بكات، بەلام ئەو سوور بوو لەسەر ئەوہى بۆ خۆي خزمەتى خۆي بكات، جلەكانى خۆي دەشۆرد و دەيخستە شوينيكەوہ بۆ ئەوہى ووشك بيتەوہ: سەرۆك دەيووت: "وہك ئاشكرايە، من ناتوانم پيداگرىي بكەم كە سەربازە ئەمريكيەكان ئەوانەي

كە پاسەوانىم دەكەن ھېچ جۆرە نەخۇشەكى پەتايى و گوازراۋەيان نىيە كەبەھۇى
 جلۇبەرگەۋە دەگويزىنەۋە، من پەرژىنم بۇ ئەۋە كىردۈۋە، چونكە ئەۋ پاسەۋانانە لاۋان و
 لەكۆمەلگەيەكن جىاۋازە لەكۆمەلگەى ئىمە، ئەۋان دابونەرىتتىكىان ھەيە جىاۋازە لەھى
 ئىمە. لەبەرئەۋە ئەۋان نىزىكتىن لەتوۋشبوۋىيان بە نەخۇشى و گواستىنەۋەى نەخۇشى
 ترسناك. من پىگىرىم دەكرد لەۋەى جلۇبەرگەكانىيان لەنرىك ئەۋانەى منەۋە ھەلۋاسن.
 لەبەرئەۋە پىمۋايە پاكوخاۋىنى ھەركەسىك بۇ تۆمار دەكرىت نەك لەسەرى".
 بەلام سەرۆك، پىش دانىشتىنەكانى دادگايىيە گالتەجاريپىيەكە، ناچار بوۋ كە چاكەتەكەى
 بنىرتىت كەلەكاتى دادگايىدا لەبەرىدەكرد، بۇ بەشى شۆردن و ئوتوكردنى سەر بە سوپاي
 ئەمىرىكا.

خىزانەكەى و لەناۋىشىاندا يەكك لەبراكانى، ھەندىك لەخزمەكانى جلۇبەرگان بۇ
 دەنارد. بەلام بەپىي ئەۋ رىنومايىيانەى كە بۆمان دانرابوۋن، لەپوۋى سەلامەتى ئاسايشى
 سەرۆكەۋە، من دىارىي و جلۇبەرگم دەبرد بۇ سەرۆك كەلەلايەن ھاۋپىيان و خزمەكانىيەۋە
 نىردىرابوۋن. بەلام لەبەرى نەدەكردن، دواتر بۆى دەگىپراينەۋە. من ناۋى خاۋەنى
 دىارىيەكانم پى دەۋوت، سوپاسى دەكردم و داۋاي لىدەكردم بەردەۋام خۇپارىزىم ھەبىت،
 ئاگاداركدنەۋەى لەۋ جلۇبەرگانەى كەلەلايەن خىزانەكەيەۋە دەنىرران و ئەۋانەى لەلايەن
 غەيرى خىزانەكەيەۋە بۆى دەنىردىرا. دەيوۋت: سوپاس بۇ خوا كوپەكەم خەلىل كە تۆ
 بەتەنگمەۋە دىيت ۋەك چۆن من بەتەنگ خۆمەۋە دىم.

ھەروەھا ھەندىك لەۋ جلۇبەرگانەى كە لەلايەن خىزانەكەيەۋە بۆى دەنىردىرا لاي خۆى
 گلى دەدايەۋەۋ لەبەرى نەدەكرد، پاشان جارىكى تر دابەشى دەكردەۋە. ھەروەھا ھەندىك
 لەجلۇبەرگەكانى دەنارد بۇ ھاۋەلە گىراۋەكانى و ھەندىك لەۋ دىارىيانەش كەلەرىگەى
 ئەمىرىكىەكانەۋە بۆى دەنىردىرا. سەرەپاي ئەۋەى ھەندىك لەۋ دىارىيانەى دەدايە ھاۋەلە
 پارىزەرەكان ۋەك جگەروشتانى تر. ھەروەھا ھەندىك دىارىشى دا بە من ۋەك جلۇبەرگ و
 كاترمىرى دەستى و جانتاي جلۇبەرگ و ھەروەھا تەزىيچ و چەند شتىكى تر.
 بەلام بەنسبەت ھەندىك خواردەمەنى تر ۋەك شىرىنى و شتانى تر كە بۆى دەنىردىرا
 لەلايەن خزمە نرىك و خۇشەۋىستانىيەۋە، پىمپادەگەياند بەلام نەمدەدايە.

لەبەرەمبەردا، ئەمىرىكىەكان لەگرتوۋخانە ھەمىشە پىداگىريان دەكرد لەۋ شتانەى كە بۇ
 سەرۆكم دەبرد پىرسىاريان لەبارەى سەرچاۋەى ئەۋ كەسەۋە دەكرد كە شتەكانى ناردبوۋ
 بۆى، ئەۋان متمانەيان بە دىسۆزىي و بەتەنگەۋە ھاتىم بۆى ھەبوۋ.

پۇرۇتلىقلار، خىزانەكەي و بەدىيارىكرائىش پەغدى كچى، چەپكىك گۈلى سىرۇشتى بۇ ناردىبوو بەبۇنەي يادى لەدايك بوونىەو لە ۲۸/۴/۲۰۰۶. كاتىك چووم بۇ لاي سلاوم لىكرىد بەو شىۋەيەي كە ئەمىرىكىەكانى سەرسام دەكرىد، سەرۇك پىداگىرىيى دەكرىد لەسەر ئەو و سوپاسى دەكرىد لەسەرى. ئەمىرىكىەكان پىگىرىيان كرىد لەو وى كە چەپكە گۈلەكە لەگەل خۇم بەرم، بەلام پىمىووتن كەلەلاين كچەكەيەو بۇى نىردىراو. پىرسىارىيان لەبارەي سەرچاوەي گۈلەكەو كرىد، گومانىيان كرىد لەو وى سەرچاوەكە پاك نەبىت. بەزەحمەت قەناعەتم پىكرىد، خۇم بۇنى گۈلەكەم كرىد، بۇ ئەو وى نىازپاكىيى دەربخەم جەختمىكرىدەو كە ئامادەم ھەر بەشىكى بخۇم. دواي ئەمە، رىگەيان پىدام بىبەم بۇ سەرۇك، بەلام ھەندىك ھىلم پىنەبوو كە پەناي كچى بۇى ناردىبوو نەيانھىشت بىبەم بۇى، ووتىيان: ئىمە خەمى ئەومانە، نامانەوئىت ئەو پووبىدات كەبەسەر مىلۇسۇقچى سەرۇكى يوكسلافيادا ھات.

ئەمىرىكىەكان نەياندەھىشت ھىچ كەسىكى تر ئەو جۆرە شتەنە بەرىت بۇ سەرۇك تەنھا لەرىگەي مەنەو نەبىت بۇ ئەو وى لەسەرچاوەكەي دىنبايىيان بىكەمەو، واتە لەخىزانەكەيەو. لەچەند ھەفتەي پىش لەسىدارەدى سەرۇك، يەككىك لە ھاو لە پارىزەرەكان نوئىنەرايەتى منى دەكرىد دواي ئەو وى كە نووسراوئىكى فەرمىم لەرىگەي پۇستە ئەلەكترونىەكەمەو بۇ پەوانە كرىد لەسەر رىكەوتنىك لەگەلئاندا. ھەتا لەبابەتى سەردانەكاندا، وا رىكەوت كە يەككىك لەھاو لەكان سەردانى باوكى دەكرىد كە لەسەربازگەي كرىۋەر دەستگىر كرابوو، ئىمە ھەندىك جار سەرىشكىمان دەكرىد سەردانى سەرۇك بىكات، ئەمەش تەنھا دواي شەھىدكرىدى ھاو لەكەمان خەمىس ئەلەوئىدى پووبىدا، لايەنى ئەمىرىكى نەياندەھىشت سەردانى سەرۇك بىكرىت تەنھا كاتىك نەبوايە كە پەزامەندى شەخسى خۇم بۇ بناردنايە، ھۆكارەكەم بە پۇستى ئەلەكترونى بۇ پوونىكرىدنايەتەو، كاتىك بۇ سەردانكرىدى ھاو لەكەمان دادەنا بۇ ئەو وى ھەستەن بەگەياندى بۇ ئەو شوئىنەي كەتەرخان كرابوو بۇ چاوپىكەوتن.

سەرۇك لەناو ھۆلى دادگادا

سەرەپاي ئەو مامەلە خراپەي كە مەدام حسىن لەناو دادگادا تووشى ھات، بەلام ئەو بەشىۋەيەكى ئاسايى مامەلەي دەكرىد لەگەل ھەموواندا. كاتىك دەچوۋە ناو ھۆلى دادگاۋە، بەزەردەخەنەيەكى لەسەرخۇ ھىمانەو سلاۋى لەھەمووان دەكرىد. كەسايەتى ئەو بەشىۋەيەكى گەردە ھاوسەنگ بوو لەھەمانكاتىشدا جىگەي مشتومر بوو. كاتىك كە

چەند مەترىكى دەبرى لە دەرگاگەو ھەتا شوینی دانیشتن لەناو قەفەسە نەفرەتییەكەدا، ئەمریکەكان وازیان لێی دەھێناو خۆیان لەپشتی دەرگاگەو دەمانەو، ئەو بەھەژموون و بێندییەكەییەو ئامادەگییەکی بەھیزی ھەبوو. ئەندامانی حكومەتی داگیركەر لەسەرەوێ مۆلی دادگاگەو لە بەرزى چوار مەترەو، بەرق و كینەو لێیان دەپوانی، دلیان غەشم و فین پڕیكردبوو چونكە ئەو یاخیی بوو لەوێ جگە بۆ خوا نەبێت سەری نەوی نەكات و نەچەمیتەو. ئەحمەد چەلەبی چاوی بری بوو دەموچاوی سەرۆك و دەستەكانیشی لەسەر پووختاری دانابوو، بە خەندەییەکی زەردەو لێی دەپوانی. موەفق روبەیی پێدەكەنی كاتێك كە ئەمریکی و جۆرجیەكان بەدەست و بە ئامیز دەیان پشكنیی، ھەرەھا ھەموو سەرانی حكومەتی داگیركەر ئەوانەى كە پام دەبوون بۆ پشكنین، تەنھا گیراوەكان نەبێت كە نەدەپشكنران.

سەرۆك صەدام حسین سەری دادوەرەكانی دەكردو بەوپەڕی مۆیانیەو مامەلەى لەگەڵ دەكردن، بەھەمان شیوەش لەگەڵ داواكارى گشتیشیدا. ھەندێك لەپارتیزەرەكان وەك مافیكى شەخسى لەكاتى پشوویدا سلاویان لێدەكرد، بەلام دواتر دەستیان دەكردەو بەبرینداركردنى ھەستیی. ئەو زۆر ئازارى دەچەشت كاتێك دەیبینی دادوەرەكان ئازاریان پێدەگەیاندى ھەلى ئەو دەیان پێنەدەدا قسە بكات.

مومارەسەكردنى دروشمە ئیسلامیەكان

سەرۆك لەسەرەتای گرتنیەو قورئانی پیرۆزى لاندەبوو. پاشان ئەو قورئانەى دەست كەوت كە چیرۆكە ناسراوەكەى ھەبە. منیش دانەبەكم بۆ برد ھەرەھا خێزانەكەشى. ئەو كتیبی ئایینی و دوعای زۆرى لاوێ كە زۆر دەخویندەنەو، ھەتا پۆژێك پێی ووتم: سوپاسى خوا دەكەم كەوا كاتى پێبەخشیم بۆ ئەوێ یەكلایی ببمەو بۆ ئایینەكەم... لەماوەى مانگیكدا چەند جارێك خەتمى قورئانى دەكرد، سەرەپای نووسینی ھۆنراو. سەرۆك سوور بوو لەسەر خویندەوێ ئەو كتیبانەى كە لەسەر داواى خۆى بۆمان دەھێنا زۆربەشیان لەلایەن خۆشەویستانییەو بەدیاری بۆی دەھات، ئەو ئەوانەیانى لا باشتەر بوو كە پەییوەندى ھەبایە بە كلتور و نەرىتى میللى و ھۆنراو و فەق و تەخووەو، سەرەپای پۆژنامەو وتارو بەیاننامەكان كە دواتر پێگەیان پێداين بیانبەینە ژوورەو.

ئەو زۆر ویردى دەخویندو دەپاراپەو داواى لێخۆشبوونی لەخوا دەكرد، ھەندێك لەپۆژەكانى ھەفتە بەپۆژو دەبوو ئەویش بۆ نزیكبوونەو لەخوا، زۆر سوپاسگوزاریى خواى

دەكر، ھەمىشە لەكاتى چاوپىكەوتنەكانماندا لەگەلى يان دىدارم لەگەلدا، ئەم دەستەواژەيەى دووبارە دەكردەو "سوپاس بۆ خوا، ئەمەى بەسەرمان ھاتوو ھىرادەى ئەوى لەسەرە، خوا لەگوناھەكانمان خۆش بىت و چاكەكانىشمان زىاد بكات"، ھەمىشە پايدەسپاردىن كارى چاكە بكەين و لىبوردين بنوئين لەكاتى ھەر پووداويكدا كە پوودەدات، كىنە بەكار نەھىنين وەك پەرچەكردارىك لەدژى ئەوانەى خراپەمان لەگەلدا دەكەن.

بەلام لەمانگى پەمەزاندا، ئەوا لەمومارەسەكردىن دروشمە ئىسلامىيەكاندا قول دەبۆو، لەپىش پەمەزان و لەپاش پەمەزانىشەو بەپۆژو دەبوو، ھەرودھا لەپۆژەكانى سالىشدا پۆژوى دەگرت. بەخورماى بەرەكەت بەربانگى دەكردەو ھەمىشە پايدەسپاردىن بۆى بەئىنين. خىزانەكەشى بىرى زياتر لەم جۆرە خورما پىچراوانەيان بۆ دەنارد كە لەجۆرەكانى تىرى خورما بەلايەو بەشتر بوو.

پۆژىك لەپۆژان، قسەوباس لەگەل سەرۆك دەربارەى ھەندىك مەسەلەى ئايىنى بوو، وتى پىم: "ئىمە ھىچ پۆژىك لەپۆژان ھەلوئىستى بى لايەنانەمان نەبوو لەنىوان ئايىن و بىباوھەيدا، ھەتا لەئەيدۆلۆژىيەتى حەزىماندا، ئىمە لەگەل ئايىن و دژى بىباوھەين. لەھەمانكاتىشدا پۆژ لەمافەكانى خەلكانى تر دەگرين". ھەرودھا سەرۆك دەلەيت: "ھەر بىنايەك كە بوونىادمانناوھە يان مەزگەوتىك كە دروستمان كەردوھە يان مەزارگەيەك كە نويمان كەردۆتەو، ئەركىك بووھە لەسەرشانمان، تەنھا لەبەر خواو لەپىناو پەزنامەندى ئەودا دروستمان كەردوھە".

سەرۆك و مەرجەعيەتە ئايىنىيەكان

دواى دىدارى يەكەم لەگەل سەرۆك ھەدام حەسەن لەسالى ۲۰۰۴دا، كەسىكى گىرنگ ھات بۆ مالەكەم لەئەنبار كەيەكىك لەشىخەكانى ھۆزە ناسراوھەكان لەگەلدابوو. خۆيى پىناساندىم كە پەيوەندى ھەيە بەموقتەدا سەدرەوھە دەيەوئەت لەپىگەى مەوھە پرسىيارىك لەسەرۆك بكات لەبارەى كوژدانى باوكى موقتەداوھە، ئەمەش بەئەمانەتەوھە دەگوازىتەوھە بۆ موقتەدا، بەوھەش پىداگرىي كەرد لەسەر داواكەى تا ناكۆكى و ئاشوبىك خەفەبكات كە لەپىنى پوودانىدايە.

دواتر ئەوھەم بۆ سەرۆك باسكرد كاتىك كە لەبارەى سوپاي مەھدييەوھە قسەوباس دەكرا لەگەلدا، وەلامى دامەوھە: "ھەموو ئەو زانىارىيانەى كە لامە لەبارەى باوكى موقتەداوھە ئەوھەيە كە ئەو ھەولەى دەدا عىراقىيەكان كۆبكاتەوھە پىشنىوئىزيان بۆ بكات

له‌نوێژی هه‌ینیدا (واته نوێژی ملیۆنی) له‌پێگه‌ی ئه‌و زانیاریانه‌ی که‌لای ده‌زگا ئه‌منیه‌کان هه‌بوون، ده‌رکه‌وت بۆمان که ئێران ئه‌م فیل و ته‌له‌که‌یه‌ی داپشتووه‌ بۆ ئه‌وه‌ی وه‌ک نه‌ریتی خۆی بیخاته سه‌ر ده‌وله‌تی عێراقی و درزبخته‌ ریزه‌کانه‌وه‌و ناشوب هه‌لبگیرسیڤنیت. ئه‌مه‌ش به‌رنامه‌ی فارسه‌کانه‌ که‌ ناسیومانه‌ له‌خسته‌نه‌وه‌ی ناشوب و فیتنه‌ له‌نتوان موسلمانان و یه‌ک که‌لدا". هه‌روه‌ها ده‌لێت: " ئاگام له‌پووداوه‌که‌ نه‌بوو، کاتیکیش پرسیارم له‌به‌رپرسه‌کان و ده‌زگا ئه‌منیه‌کان کرد، پێیان راگه‌یاندم چ له‌دوور و چ له‌نزیک. ئاگایان له‌م بابته‌ نییه‌.. ئیدی دلتیا بووین له‌وه‌ی که ئێران پلانی بۆ ئه‌و پووداوه‌ داپشتووه‌ له‌سه‌ر زه‌وی ولاته‌که‌مان بۆ ئه‌وه‌ی ئیمه‌ تاوانبار بکات، پاشانیش ناشوبیکی خراپ هه‌لده‌گیرسیڤت، له‌کاتی خۆیدا سه‌ره‌خۆشیمان له‌ موخته‌دا کردو پرسه‌نامه‌مان بۆ نارد و ئه‌ویش سوپاسنامه‌یه‌کی بۆ ناردين".

هه‌روه‌ها پرسیارم له‌سه‌رۆک کرد له‌باره‌ی محمد باقر ئه‌لحه‌کیمه‌وه (دوای داگیرکردنی عێراق له‌ پووداویکی ته‌قینه‌وه‌دا له‌که‌ربه‌لا کوژرا)، ووتی: " کاتیکی پووداوه‌که‌ پوویدا، من له‌ده‌ره‌وه‌ی به‌رپرسیاریتیه‌وه‌ بووم، ئه‌وه‌شم له‌نامه‌یه‌کدا بۆ که‌له‌که‌مان پوونکرده‌وه‌ که‌ نووسیم و ده‌زگاگانی راگه‌یاندنیش بلاویان کرده‌وه‌. مه‌سه‌له‌که‌ پوون بوو پێویستی به‌ کۆششیکێ گه‌وره‌ نییه‌ بۆ گه‌یشتن به‌هه‌قیقه‌ت و راستی چۆنییه‌تی پووداوه‌که‌. ئێران و هه‌ندیک له‌ به‌کرێگیراوه‌کانیه‌تی له‌ناوخۆدا، ئه‌و پووداوه‌شیان دروست کرد له‌به‌ر چه‌ند مه‌سه‌له‌یه‌ک که‌په‌یوه‌ندی به‌حه‌وزه‌و مه‌رجه‌یه‌ته‌وه‌ هه‌یه‌. سه‌رۆک هه‌ر له‌وباره‌یه‌وه‌ ووتی: " ئیمه‌ پێزمان له‌پیاوانی ئایینی ده‌گرت له‌هه‌موو چین و په‌نگه‌ جیاوازه‌کانی که‌له‌که‌مان، ئیدی موسلمان بێت یان مه‌سیحیی یان سابشی و هه‌موو تایفه‌کانی تریش، هه‌چ جیاوازییه‌که‌مان له‌نتوان ئه‌م و ئه‌ودا نه‌ده‌کرد ته‌نها له‌سه‌ر بنچینه‌ی هاولاتیی بوون و دلسۆزی نه‌بێت بۆ عێراق".

هه‌لوێسته‌ ناخۆشه‌کان

سه‌رۆک سه‌دام حسێن به‌هه‌لوێست و به‌ کاتی ناره‌حه‌ت و گه‌ژبووندا تیپه‌پی له‌کاتی دانیشته‌نه‌کانی لیکۆلینه‌وه‌دا له‌وانه‌ش شه‌په‌ قسه‌ له‌نتوان ئه‌و و دادوهر قازی پاند ئه‌لجوحی له‌دانیشته‌نه‌کانی لیکۆلینه‌وه‌ له‌ سالێ ۲۰۰۵داو ئه‌وه‌ی پێی ده‌وتریت کێشه‌ی دوجه‌یل و کێشه‌ی ئه‌نفال. ئه‌م دادوهره‌ به‌ به‌رده‌وامی چاوی ده‌برپیه‌ چاوی سه‌رۆک بۆ ئه‌وه‌ی پیلوی چاوی لی بتره‌کینیت، سه‌رۆکیش به‌هه‌مان ئه‌و پوانینه‌و پێداگرییه‌کی زیاتره‌وه‌ سه‌یری

دەكرده وه. من جارنا جارێك پەخنەم لەم دادوهره دهگرت.
 لەیهكێك لەدانیشتنهكانی لێكۆڵینهوه لەكێشه‌ی دوجەیل سالی ۲۰۰۵، چاوم بەسەرۆك
 كهوت دیاریبوو ماندوو بوو، وا دیاریبوو وهك پێویست نهخهوتبوو. لەساتیكدا بۆم دەرگه‌وت
 شیوه‌ی جیاوازی بوو لەسەر ئه‌وه‌ی كه‌پیشتر بینیبووم، هه‌تا گومانی ئه‌وه‌م لادروست بوو كه
 ئه‌مه‌ سەرۆك سه‌دام حسین نییه‌. كاتیكیش هاته‌ ناو هۆلی لێكۆڵینه‌وه‌وه‌، دادوهر
 ئه‌لجوحی به‌جۆرێك له‌پشكنین و سه‌یرییه‌تی‌وه‌ بۆی پوانی، دوا‌ی ئه‌وه‌ ده‌مه‌قاله‌و شه‌په‌
 قسه‌ له‌نیوان ئه‌و و دادوهردا پوویدا.

هه‌روه‌ها له‌هه‌لۆیسته‌ ناره‌حه‌ت و ناخۆشه‌كان، ئه‌و هه‌لۆیسته‌نه‌یه‌ كه‌ له‌دانیشتنی
 لێكۆڵینه‌وه‌ لەكێشه‌ی بازرگانه‌كاندا پوویندا. دادوهر ئه‌وكاته‌ سەرۆکی ده‌سته‌ی
 لێكۆڵینه‌وه‌ عه‌لی روبه‌یعی بوو، دادوهر عه‌بدول حسین هه‌تتاب یاریده‌ده‌ری بوو. پیش
 ئه‌وه‌ی لێكۆڵینه‌وه‌كه‌ ده‌ست پێبكات، دادوهر هه‌تتاب ئیستیفزازی سەرۆکی كرد، ئیدی
 ده‌مه‌قاله‌و شه‌په‌ قسه‌ له‌نیوانیاندا دروست بوو كه‌ ووشه‌ی ناشیرین هات به‌ده‌میدا، ئیدی
 سەرۆك و من، دوو هینده‌ی خۆی ووشه‌كانمان بۆ په‌وانه‌ كرده‌وه‌. به‌لام دادوهر عه‌لی
 روبه‌یعی رازی نه‌بوو له‌هه‌لسوكه‌وته‌كانی هاوه‌له‌كه‌ی.

له‌و كاته‌دا، كه‌سێك ناوی ته‌حسین بوو، كه‌ لێكۆڵه‌وه‌ری دادی بوو، له‌و شوینه‌وه‌ كه‌
 ته‌رخان كرابوو بۆ پیاوه‌كانی هه‌والگری ئه‌مریکی هه‌ستایه‌وه‌، به‌خیرایی به‌ره‌و لای سەرۆك
 چوو كه‌ وویستی بچیت كه‌مێك پشوو وه‌ربگریت ئه‌ویش دوا‌ی ئه‌وه‌ی له‌لایه‌ن منه‌وه‌
 په‌تمكرده‌وه‌ كه‌ لێكۆڵینه‌وه‌كه‌ به‌رده‌وام بێت. ئه‌م پیاوه‌ هه‌ستا به‌گرتنی مه‌چه‌کی سەرۆك
 بۆ ئه‌وه‌ی لێببات. منیش خێرا راپه‌ریم و سەرۆكم خسته‌ پشته‌ی خۆمه‌وه‌ بۆ ئه‌وه‌ی
 بێپاریزم، ئه‌و كه‌سه‌م گرت، پیش ئه‌وه‌ی تییسه‌ره‌وینم ما‌یك ما‌كوی كاپتنی ئه‌مریکی هاته‌
 ناوه‌وه‌. داوام له‌دادوهره‌كان و ئه‌مریکیه‌كان كرد به‌مه‌رجێك سەرۆك ده‌گه‌رێته‌وه‌ بۆ هۆلی
 دادگا كه‌ ئه‌و لێكۆڵه‌ره‌وه‌یه‌ بكرێته‌ ده‌ره‌وه‌، به‌لام ئه‌وان داوايان لێكردم كه‌ پازی به‌م له‌سەر
 ئه‌وه‌ی ئه‌و كه‌سه‌ دووربخێته‌وه‌و بېریت بۆ كورسیه‌كانی دواوه‌ی هۆله‌كه‌وه‌و له‌پشته‌ی
 دانیشتوه‌كانه‌وه‌ بێت. داوام له‌سەرۆك كرد لێكۆڵینه‌وه‌كه‌ په‌تبكات‌وه‌وه‌ و هه‌لامی هیچ
 پرسیارێك نه‌داته‌وه‌، ئه‌مه‌ش وا‌ی له‌دادوهر كرد كه‌ داوام لێبكات داوایه‌ك پیشكه‌ش بكه‌م بۆ
 ئه‌وه‌ی دانیشتنه‌كه‌ دوا‌بخێت.

هه‌روه‌ها له‌و هه‌لۆیسته‌ ناخۆشانه‌ی تر، له‌یه‌كێك له‌دانیشتنه‌كانی دادگاییدا بوو،
 سه‌ره‌ی سەرۆك بوو قسه‌ بکات، ئه‌و شتیکی ده‌خوینده‌وه‌ كه‌ جۆری بابته‌كه‌ له‌پووی

ئەۋەي قىسە ھۆنراۋە بوو ھەروەھا لەچەند لاپەرەيەك پىكھاتبوو دادوەر پەئوۋى توپە
 كرد، بۆيە دادوەر چەند جارىك پىيىپى و ئىستىفازى كرد. سەرۆك سوور بوو لەسەرئەۋەي
 كە مافى خۆيەتى قىسە بىكەت بى ئەۋەي كەس پىيىپىت. ئىدى سەرۆك پىگەي پىدايەۋە
 قىسە بىكەت و ھىندەي نەدەبرد پىيى بىپىيەۋە زىاتر ئىستىفازى دەكرد، ئىدى سەيرىكى
 دادوەرى كرد، سەرۆك بەدەستى راستى كۆمەلىك كاغەزى گرتىبوو، ھەستا بەگوشىنى
 كاغەزەكان بەتوندى، چاۋەكانى پىپوون لەتوپەيى و پىق، ۋەك ئەۋەي زمانى ھالى بلىت:
 ئەگەر ئىستا ئازاد دەبووم.. بەلام ئەم ھالەتە وىنە نەگىرا. دواي ئەمە دادوەر پايگەياند كە
 دانىشتنەكە نەينى دەبىت كاتىك كە كاغەزىكى لەژوورى ژەنەرالەكان و سى ئاي ئەي و
 ھكومەتى داگىر كەرەۋە پىگەيشت.

سەرۆك زۆر ئازارى دەچەشت كاتىك يەككە لەھاۋەلە دەستگىر كراۋەكانى (لەدۆسىي
 دوجەيل) دا لەبەردەم دادوەردا دەۋەستان و بەدادوەريان دەۋوت كەئەۋان فەرمانيان
 پىگەيشتوۋە جىيەجىيان كىدوۋە. سەرۆك بەسەر كۆنە كىدىكى توندەۋە سەيرى دەكرد.
 لەدۆسىي ئەنقالىشدا ئەم ھەلۋىستە دووبارە بوۋەۋە. كاتىكىش كە سەردانم دەكرد، ئەۋەي
 لەدانىشتنەكانى داداگايىدا روويەدا دەيگىرپايەۋە دەيووت: " نازانم دەبىت كەسىك
 كەلەئاستى بەرپىرسىيارىتىدا بوويت لەھكومەتى عىراقىدا ۋابلىت". پاشان دەيووت: "
 ھەندىك كەس دەسەلات و پىسىيەكانى قورس و گرانى كىدوون پىاۋ بەپىاۋەتى دەمىننەۋە
 لەسەر ئەۋ بىچىنەيەش پىاۋانە ھەلسوكەوت دەكات". ھەروەھا دەيووت: " ھەلۋىستى
 ھەندىك لەھاۋەلەكانى لاۋاز بوو، ئەۋان دەبوو بچوۋنايەتە دەرەۋە كاتىك ھەلسوكەۋتى ئەۋ
 گەمژە (دادوەر) يان بىنى لەگەل مندا. ھەلۋىستى گىراۋەكان لەدۆسىي دوجەيلدا زۆر
 بەھىزترە لەۋانەي كەلەم دۆسىيەدان". پاشان ئەم ۋوشەيە دووبارە بوۋەۋە دەرپارەي
 ۋەرگرتنى فەرمانەكان، سەرۆك لەيەككە لەدانىشتنەكاندا بىزار بوو لەمەۋ ھەستا
 بەدادوەرى ۋوت: " من ھەدام ھىسنىم، قورسايى، يان بەرپىرسىيارىتى ھەر عىراقىيەك
 دەخەمە سەرشانى خۆم كەناتوانىت خۆي ھەلىبگىرت". ئەم قىسەيەي بەۋ پەرى ئازارەۋە
 دەۋوت.

لەدانىشتىنىكدا كەپىي دەۋترىت نووسىن يان تۆمار كىردن، ئەۋ كورسىيەي كە سەرۆك
 لەسەرى دادەنىشت بەشىۋەيەكى پىچەۋانە دايان نابوو پىچەۋانەي شەرىع و عورف. سەرۆك
 ئارەزايى دەرپى و پىي ۋتن: " دەتەنەۋىت ۋا دابىنىشم كە مەجوسەكان دادەنىشن؟" بۆيە
 ھەستا بەراست كىردنەۋەي كورسىيەكەي ۋا دانانەۋەي بەشىۋە ئاساييەكەي خۆي.

لەو مەسەلانەى كەسەرۇكىيان بېزار دەكرد، چىرۇكى گرتنەكەى بوو، ھەرۈەما ئەو ناپاكىيەى كە پرويدا. بەلئىنى تۆلەو ھەقكردنەوەى دەدا بەو كەسەى كە ھەستارە بەو ناپاكىيە لەگەلیدا، ھەتا پىئى وتم: من ئەو كەسە ناناسم كە ھەوالى كۆرەكانمى داوہ بەئەمرىكەكان، ئەگەر لەو كردهوہەى خوشبم لەبەردەم خواو لەبەردەم گەلى عىراقدا و ئەوہ بگىرەمەوہ بۆ ساويلكەى، ئەوا نەرمى نانويتم لەگەل ئەو كەسەى كە بەبى ھىچ كەمتەرخەمىەك لەلایەن مەوہو بەبى ھىچ ھۆكارىك ناپاكىيە لەگەل كىردم. پاشان چىرۇكىكى بۆ گىرەمەوہ كەلەگەلیدا پرويدا پىش كۆتايى مانگى حوزەيران/يۇنيۇ ۲۰۰۲ و ووتى:

"بەناو پۆلەكانى گەلەكەمدا دەسورامەوہ كاتىك بىرپارمدا برۆم بۆ يەكك لەگونەكانى موسل لای شىخك لەشىخە دلسۆزو بەوہفاكانى دابەزىم (لەبەر پەوشى ئەمنى ئەو شىخە لىرەدا ناوى ناھىتىن). كاتەكەى ئىوارە بوو شىخ بەكارىكەوہ سەرقال بوو لەنزىك مالاكەيەوہ. داوام لەيەكك لەپاسەوانەكانم كىرد كەلەگەلم مابوونەوہ كە ئۆتۆمبىلى تاكسىەكە زياتر نىزىك بخاتەوہ لەمالەكە. ئەو پۆژە جلوبەركىكم لەبەركىدبوو كە نەناسرىمەوہو پىششىم زۆر نەھاتبوو، كاتەكە دوو مانگ پىش داگىركردنى بەغداد بوو. خاوەنى مالەكە شلەژاو بوو ووتى: من لە زووەوہ چاوەپوانى ئەم سەردانەم، بەلام ئىستا خەمى تۆمە. داوام لىكرد كە ھىورىيەتەوہ، پىموت كە من خواردنىكى ديارىكراوم دەوئت ئەویش دۆشاوى تەنھا خورماو ئاردو نانە. ئەو كاتە خۆم پاهىنا بوو لەسەر ھەر برىكى كەم لەخواردن كە دەستم دەكەوت. بەلام شىخەكە داواكەى پەتكرمەوہو داواى لەكۆرە گەرەكەى كىرد كە مەرىك سەرىپىت بۆ ئەوہى نانى ئىوارەم بۆ ئامادە بكات. لەكاتى چوونە ژوورەوہم بۆ ناو مالەكە كەسىك بىنىمى سەرەپاى ئەوہى ھەولمدا خۆم پەنھان بكەم بەلام ناسىمىەوہ. ئەویش كەسىكى ترى تىگەياندبوو كەدياربوو بەكرىگىراوى ئەمرىكەكان بوو. پاش كەمىك گويمان لەدەنگى ھەلىكۆپتەرەو جۆلەيەكى ئاناسايى بوو لەناوچەكەدا. شىخەكە چووە دەرەوہ بۆ ئەوہى بزائىت چىيە. ھەلىكۆپتەرەو ھىزەكانى ئەمرىكا ناوچەكەيان گرتبوو، شىخەكە منى برد بۆ ئۆتۆمبىلەكەى خۆى داوى ئەوہى من داوام لەپاسەوانەكانم كىرد بگەپنەوہ بۆ شوپنەكانى خويان. شىخەكە ھىشتا شلەژابوو، پىم وت ئەوہ كارىكى ئاسايىيە بەنىسبەت مەوہ، سەرەپاى ئەوہى من چەكى خۆم پىيە، دوو دەمانچەو كلاشىنكوفىك. پاشان شىخەكە پىيى راگەياندم كە ئەمرىكەكان لەدورپاينەكاندا ھىزەكانيان دابەزاندووە، بۆيە پىويستە لەپىگەيەكەوہ برۆين كە دوورپىت لەدەستى ئەوان.

دوای ئەو ھەند مېلىكمان لە بىابان و دۆل و شىوھكاندا بېرى ، بى ئەوھى گلوپى
ئۆتۆمبىلەكە دابگرسىنن، تا گەيشتىنە ئەو شوپىنەى كە من دەمەوئىت لەوئى سواری
ئۆتۆمبىلىكى بارھەلگىرى بچووك بووم تویتا پىكاب، داوام لەشىخەكە كرد بگەرتەو،
سوپاسمكرد، ئەو بەجىئى نەھىشتم تا ئۆتۆمبىلەكە دەستى بەجولان كرد، زۆر دلتەنگ بووم
لەو پىاوھى كە ھەوالى لىداین. دوای زیاتر لەمانگىك، نامەيەكى دەست نووسم بۆ ئەو شىخە
بەرزو بەپىزە نووسى، داوام لىكرد بپوات بۆ لای يەكئىك لە خزمەكانم كە ھەندىك پارەم بە
ئەمانەت لا دانابوو بۆ ئەوھى بىداتە پىاوھ ئازاكانمان كە لەبەرەى بەرەنگارىدا دەجەنگن،
كاتىك نوپىنەرەكەم چوو بوو بۆ مالى خزمەكەم و داواى پارەكەى كردبوو، توپە بوو بوو
نامەكەى دېرى بوو نكولى لەئەمانەتەكەش كردبوو وتبووى دە سالى كە منى نەبىنىوھ.
بەوھش نەوھستابوو، بەلكو ھەستابوو بەناردنى كۆرەكەى بۆ ئەوھى لەبارەى
مىوانەكەيەوھ ھەوال بەداتە ئەمرىكىيەكان. ئەم مەسەلەش لەكۆمەلگەى ئىمەدا لەسەریان
پانەھاتووین كە عىراقى خیانەت لەمىوانەكەى بكات. بەلام مىوانەكە بەئاگا ببوو، بۆيە
توانى بوو بەخىراى خۆى دەرېكات و بچىتە لای يەكئىك لەئەندامانى ھۆزەكەى ئەوھش
سەرزەنشتى كردبوو لەسەر ئەوھى چووه بۆ لای ئەو پىاوھ.

ھەروھەلا ھەلۆئىستە ناپەرھەتەكان ئەوھ بوو لەيەكئىك لەدانىشتنى دادگايىيە گالتە
چارەكەدا، كاتىك كە دادوھر پەئووف فەرمانى كرد كە بەرزان لەھۆلەكە بكىتە دەرەوھ،
پاسەوانەكانى ناو ھۆلەكە لەبەردەم صەدامدا لەبەرزانياندا، سەرۆكىش بەوھ زۆر توپەو
ناپەرھەت بوو.

قورسىترىن ھەلۆئىست لەكاتى چاپىكەوتنمان لەگەل سەرۆك لە ۱۱/۴/۸۱ دا بوو، واتە
پۆلئىك پىش ئەوھى ھوكمەكەى دەرېچىت. وا سەبىرى يەكترمان دەكرد وەك ئەوھى
خواحافىزى لەيەكترى بكەين، لەو شەوھدا لەھۆلى دادگايى زۆر كەشەكە باركراو قورس
بوو. چاوھپوانى ئەوھمان دەكردو دەانووت دەبىت قەدەر بۆ سەرلەبەيانى پۆلئى دوایى چى
حەشارداپىت. سەرۆك لەسەر كورسىيەك دانىشتبوو دوو قاچى ھەبوو، نەك چوار قاچ وەك
كورسى ئاسايى، بەلكو بىكەكەى بۆ پىشەوھ بوو لەوكاتەدا قسەوباسمان لەگەلدا دەكرد.
سەرۆك جارئىك پىشتى دەبرد بۆ دواوھ پالى دەدايەوھو جارئىكەش دەھات بۆ پىشەوھ،
لەئاكاو كورسىيەكە شك، سەرۆك كەوت بەپىشتدا. خىرا پۆشتم و ھەلمگرتەوھ، ئەفسەرە
ئەمرىكىيەكە يارمەتىدام و كورسىيەكى تریان بۆ ھىنا ئەو ھەلۆئىستە وەك ئامارەدانئىكى شووم
وابوو لام پاشان ئەفسەرەكە پىي پاكەياندىن كەوا كاتى دىدارەكە كۆتايى پىھات ھاوھلەكانم

چوونە دەرەۋەى ھۆلەكەۋە. لەسەرۆك پىرسى ئايا دەيەۋىت بەتەنھا بىمىنىت ۋەك جارانى پىشوو. بەنىگايەك سەيرى كردم كەپىشتىر و لەماۋەى سى سالى پابردودا لەچاۋىدا ئەو نىگايەم نەبىنى بوو. نىگاي خواخافىزىم خويندەۋە، بەو پەرى ھەستى خۆمەۋە دركم پىكرد بەھۆى ئەو پەيۋەندىيە توندوتۆلەى كە پۆژانى سەخت لەنىۋان من و ئەۋدا گىتىداۋو لەو ساتەدا ھىوام خواست كە داوام لىنەكات دابنىشم يان بەيەكەۋە بەتەنھا بىن، ۋەك ئەۋەى ئەۋىش ئەۋەى خويندىتەۋە كە بەخەيالىدا دەھات بەنىگا تىژو پەيپىبەريەكانى. بەروانىنىك بۆ يەكتىر مائىئاۋايما لەيەك كرد، ۋەك ئەۋەى جارىكى تر يەك نەبىنىنەۋە. خۆم گرت، ئازارەكەم ھەلگرت، ھەر ئەۋەندەى كە چوۋە پىشتى دەرگاكەۋە، ئىدى گىرانم بەتوندى تەقىەۋە دەنگم لى بەرزيۋەۋە بەشيوەيەك كە پىشتىر وام نەكردبوو، ئەمىرىكىەكان ھاتن بۆ لام و دلىاندەۋە، ھاۋارم لەھاۋەلەكانم كرد، نەمدەۋىست ئەمىرىكىەكان ئەۋەم لەگەل بىكەن و دلمبەنەۋە چونكە ئەۋان ھۆكارى ھەموو ئەو نەھامەتيانە بوون كە بەسەر عىراقدا ھات.

ئەمە كەمىكە لەۋەى لەماۋەى سى سالى وشكەسالىدا بەسەرم بردو تىيدا زياتر لەسال و نيوپك بەتەنھا لەگەل شەھىد سەرۆك ھەدام ھىسندا بووم ھەرچەند بنووسم لەبارەى ئەو پۆژانەۋە، ئەۋا قەلەمەكەم دەستەۋسانە لەۋەى ئەو ھەست و سۆزو پووداو و موغاناتانە بنووسىتەۋە كەمن و ھاۋەلە پالەۋانەكانم پوۋبەپوۋمان بوۋەۋە ھىندەى شاخىك بەرپرسىارىتتيان خستە سەرشانى خۆيان بۆ ئەۋەى ھەق بگىرپنەۋە بۆ بنچىنەۋە شوپىنى خۆى ئەۋانە كاترمىرو پۆژان و شەۋان و سالانىكن كە لەبىر ناچنەۋە.

تەندروستى سەرۆك؟ ئايا ژەھريان داۋەتە سەرۆك لەگرتوو خانەدا؟

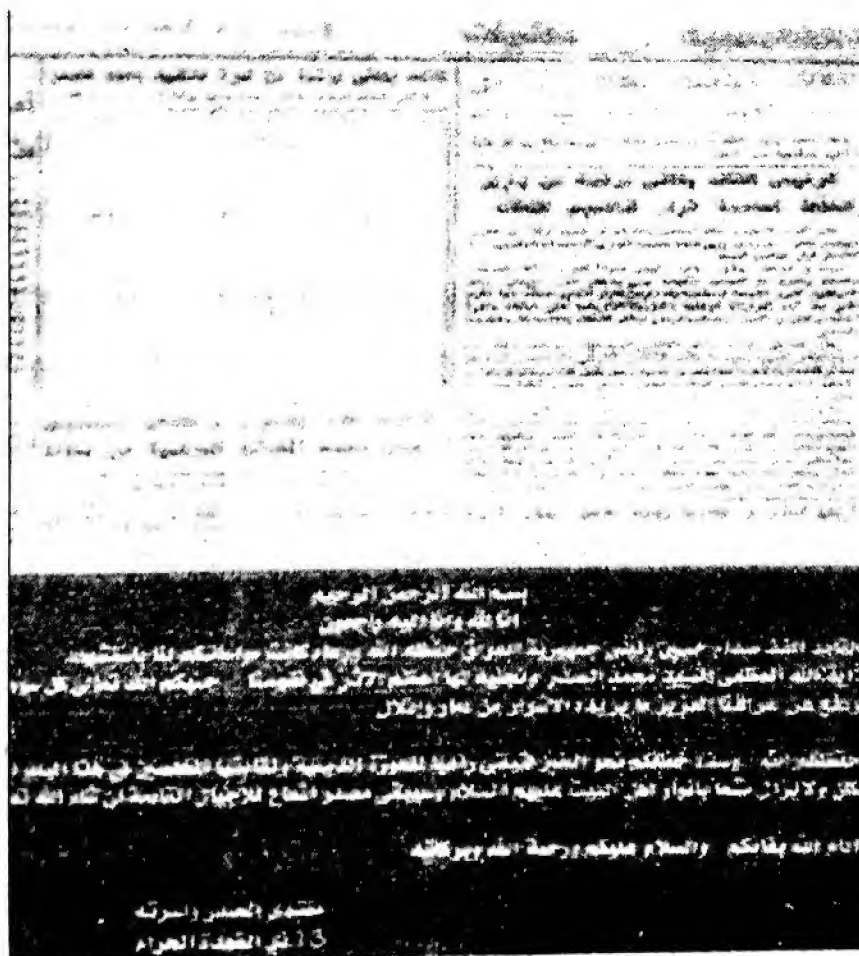
سەرۆك تەندروستى زۆر باش بوو، كاتىكىش دەستگىركرا پىش ناۋەپاستى كانونى يەكەمى سالى ۲۰۰۲ تەمەنى لەشەست و شەش سالى تىنەپەرى بوو. بوونىادى بەھىز بوو، جەستەى پىپو، بالاي بەرز بوو. لەيەكەم چاۋپىكەۋتنم لەگەلدا كەلەكۆتايى سالى ۲۰۰۴ دا لەگەل سەركرد دەرەكەۋت كەزۆرىك لەكىشى لەدەستداۋە، ھەتا لەو ساتەدا وامزانى كە ھاۋشيوەكەيەتى نەك خۆى. لەگەل ئەۋەشدا تەندروستى باش بوو. لاۋازبونىشم گىراپەۋە بۆ ئەو ماۋەيەى كەلەنار پياۋانى بەرھەلىستىدا بوو كە شەۋو پۆژ لەنىۋان ناۋچە جۇراۋجۆرەكاندا ھاتوچۆى دەكرد، ھانى زياتر ۋەشاندى ئەو گورزانەى

دەدا كە دوزمى ئازار دەدا، داۋاي دەكرد پىزەكان پىكبخەن و دوزمىن دەرپەرىنن.

داۋاي ناۋەپاستى سالى ۲۰۰۵، كاتىك كە لەگەلى دادەنىشتم، ھەستىمىرد يەككە
 لەدەستەكانى دەلەرزىت، ھەروھە چىچ و لۇچى زۆر لەسەر دەموچاۋى دەركەوتىۋو.
 ئەو مەسەلەيەم لاي يەككە لەغىراقىيەكان باسكرد كە خاۋەن شارەزايى و پىسپۇرى بوو
 بەدىارىكراۋىش لەولاتىكى ئەسكەندەنافىدا. چوۋ بۆ يەككە لە تاقىگەكان، ئەم حالەتەي
 بۆ باسكردن بى ئەۋەي ناۋى سەروكىان پى بلىت. ئەوانىش جەختيان لەۋە كىردەۋە كە
 ئەو كەسە بەشىۋەيەكى خاۋ ژەھرى دەدرىتى، داۋايان لىكرد كە با كەسەكە كاغەزىكى
 سىپى پاك كە ھىچ كەسك دەستى لى نەدابت بىخاتە ناۋ لەپىيەۋە تا عارەق دەكاتەۋە
 پاشان كاغەزەكە بخىتە ناۋ كىسىكى پاكەۋە بەئىنرىتەۋە بۆ ئەۋەي لە تاقىگەدا
 پىشكىنىنى بۆ بىرىت، ئەمەش لە حالەتلىكدا ئەگەر نەتوانىت خويىن يان مىزى كەسەكە
 دەست بخىت. لەرەۋشى سەروكىشدا رىگە بەبردنى خويىن و مىزەكەي نەدەدرا، لەبەر
 ئەۋە سى كاغەزى سىپى پوختىم برد بۆ ئەۋەي سەروك بىخاتە ناۋ دەستىۋە تا دەستى
 عارەق دەكاتەۋە پاشان بىگىرپەۋە بۆ تاقىگەكە، حسابىش بۆ ئەۋە كىردىۋو كە ئەگەر
 ئەمىركىيەكان نەيانەيشت دەلىم ئەۋە كاغەزىكە داۋمەتە سەروك بۆ ئەۋەي ناۋى ئەو
 پارىزەرەنەي لەسەر بنوسىت كە ھەلىاندەبىزىت بۆ ئەۋەي لە دەستەي بەرگىدا
 لەگەلماۋى بن. ۋە پىيان بلىن كاغەزەكەمان گىراۋەتەۋە بى ئەۋەي سەروك ھىچى لەسەر
 بنوسىت. دىاربوو ئەمىركىيەكان بەئاگابوۋن لەۋە، بۆيە پىش ئەۋەي بىدەم بەسەروك
 لىيان سەندىم و بردىان. لەخۆم پرسى: ئايا ئەو ژەھرانە كە دەدرانە سەروك ھۆكاربوۋىن
 لەپەلەكردن لەسىدارەدانىدا لەترسى ئەۋەي نەكا ئەو نامونەگىيە ئاشكرا بىت؟

ھەروھە ھەردەم سەروك باسى ئازارىكى دەكرد لەگەدەيدا، ھەتا دادۋەر ئەلجۈجى
 بەۋوردى ئاگاي لەم ئازارانە بوو، پۇزىكىشيان پرسىارى لىكرد لەبارەي چۆنىەتى
 پەۋشى گەدەيەۋە. ھەروھە سەروك پىي ۋىتم كە جارىكىان بەشىۋەيەكى كىتوپ
 لەۋش خۆي چوۋە، بۆيە بە ھىلىكۆپتەرى بلاك ھۆك بردىۋىيان بۆ نەخۇشخانەي ئىبن
 سىنا (لەناۋ ناۋچەي سەۋزدا). ۋىپراي ئەو نەشتەرگەرى فىقىي بەبى بىھۆشكردن بۆي
 ئەنجامدراۋو.

ئەمەش وامان لىدەكات گومان بىكەن لەو مامەلە تەندروستىيە زىادەپۇيى
كەلەلايەن ئەمىرىكەكانەو لەگەل سەرۇكدا دەكرا، كەلەناو يەكك لە ژورەكانىدا
بەندكرابوو. بەشى پزىشكى چاودىريان دەكرد كەلەدەستان بەپشكىنى پلەي گەرمای
و رادەي شىي ژورەكەو پۇژانەش سىجار لەلايەن پزىشكەو پشكىنى بۇ دەكرا،
ئەوئەش ئەو گومانەمان لا دروست دەكات كە ئەمىرىكەكان شتىكىان لەژىرسەردا بوو
ئەو چاودىريە چرە بايەخدان نەبوو بەتەندروستى سەرۇك. ھەرۇھا بەرەو ئەوئەمان
دەبات كەوا كاتىك پارىزەرەكان سەردانى سەرۇكىان دەكرد لەگرتوخانە، زۇرجار لەگەل
سەرۇكدا نانمان دەخوارد، يەكك لەپارىزەرە بيانيەكان كە زۇر پارىزى دەگردو لەگەل
ئىمەدا ھەرگىز نانى نەدەخوارد، بەلكو تەنھا ئەو پارچە بسكىت و شەكلەمانەي
دەخوارد كەلە عەممانەو لەگەل خوى دەيھتەنا. لەبەرئەوئەي كە ئىمە پزىشك نىن، ئەوا
ناتوانىن لەم بابەتەدا پىداگرىي بىكەن..

دەقى ئەو بروسكەيەي كە سەرۇك لەلايەن خىزانى سەيىد محمد باقر ئەلصەدرەو پىيگەيشتووو لە
رۇژنامەي ئەلقادسيەدا لەبەرۋارى ۱۹۹۹/۲/۲دا بلاۋبۆتەو.

بەشى بىست وچوارەم

دیداری کوتایى لەگەل پارێزەرەکاندا

من راسپاردە دەدەمە ھەموو خەلکەکەمان کە دەست بەیەکیتیانەو بەگرن و لەنیوان خۆتاندا لیبوورده بن. ئەو ئاشوب و فیتنەییە کە پلانی ئەو دوژمنانەییە نەیاننوانیوە داگیرکردنەکەیان و فراوانخوارییەکەیان بەدی بهێنن، تەنھا لەرێگەى ورژواندنی ئەو ھۆزگەریتی و دەمارگیرییەو نەبییت، کە لەلایەن ھەمووانەو پەتکراوہیە. پیتان دەلیم خوا فەردارتان بکات، ئێو کەسانیکی دلسۆزو بروادارن، ژيانى خۆتان خستە مەترسیەو.. لەئێو جگە لە ئارامیی و خۆنەوویستی و قوربانیدانی بى سنور هیچی ترم نەبینیوەتەو..

(سەدام حەسین لەزیندان)

بەھۇي ئەۋەي كە لەلەين دەسلەتەكانى داگىركەرەۋە پىڭگە لەمن گىرا بچم بۇ بەغدا لەبەر ھۆيەك كە نايزانم بۆيە سى كەس لەھاۋەلە پارىزەرەكانمان نارد بۇ ئەۋەي چاويان بەسەرۆك سەدام حەسەن بگەۋىت. لەكاتى چاۋپىڭكەۋىتى پارىزەرەكاندا لە ۲۰۰۶/۱۲/۲۶، لايەنى ئەمىرىكى پەيۋەندى كرد پىمەۋەۋە پىپىراگەياندم كە دادگا پەزەمەندى لەسەر بىريارى حوكمەكە دەرېرېۋە، ئەۋەي لەسەرمە ئەۋەيە كە ۋەفدىك بىنېرم بۇ ئەۋەي پىداۋىستى و شتومەكە تايبەتتەكانى سەرۆك ۋەربگىرتتەۋە. داوام لىكردن كە چاۋپىڭكەۋىتىكى تر پىڭبەخەن بۇ ئەۋەي پارىزەرەكان لەپۇژى دواتر سەردانى سەرۆك بگەنەۋە، بۇ ئەۋەي بىريارى پەزەمەندى دەرېرېن لەسەر فەرمانەكە بەسەرۆك رابگەيەنن. دواي ئەۋەي چاۋپىڭكەۋىتنەكە كۆتايى ھات، گەيشتىنى پارىزەرەكان بۇ ئەۋەي شويىنەي كەتەرخانكرابو بۆنىشتەجى بوونيان، مۇبايلەكانيان كىردەۋە، پەيۋەندىم كرد پىيانەۋەۋە پىمىراگەياندم كە پىۋىستە بگەپىنەۋە بۇ لاي سەرۆك و منىش ئەۋەم بۇ پىڭخستوون. دوايىن دىدار دىارىكرا كەپۇژى ۲۰۰۶/۱۲/۲۸ بوو. بەلام يەككە لەپارىزەرەكان بەھۇي پەۋشېكى تايبەت بەخۇيەۋە پۇژى ھىنايەۋە، پۇژى ۲۰۰۶/۱۲/۲۷ گەپايەۋە بۇ غەممان.

لە بىست و ھەشتى مانگى كانونى يەكەم/ دىسەمبەرى سالى ۲۰۰۶، دوايىن دىدار لەنىۋان سەرۆك و پارىزەرەكاندا ئەنجام درا دواي دەركرىنى بىريارى حوكم بەسەر سەرۆك و بەپىزان بەرزان تىكرىتى و عەۋاد بەندەردا. ئەۋەي دىدارەش لە بىنكەيەكى ئەمىركادا ئەنجامدرا لەنزىك فرۆكەخانەۋە.

سەرۆك پىشۋازى لەپارىزەرەكان كرد. كاتىك كە گوئى لە ھەۋالى پەزەمەندى دەرېرېن لەسەر بىريارەكە بوو، خۇپاگر دىاربوو، تا ئەۋەپىرى رادە متمانەي بەخۇي ھەبوو. دىاربوو گالئەي دەھات بەبىريارەكەۋوتى: " ئەمە مەسەلەيەكە بىزارم ناكات، بەلكو سوپاسى خوا دەكەم لەسەر ھەموو شتىك، نىرخەكەي ھەر چەندىك بىت، ئەۋە ھەموو ئەمە كەمە بۇ عىراق. كارى دوزمانمان ئاشكرا بوو، پۈۋى پاستەقىنەيان دەرەكەۋت، لاوازتر دەرەكەۋتن زياتر لەۋەي كە ھەندىك كەس پىيان واپوو. بەلام پىاۋەكانمان، ئەۋە گورزى كوشندەيان لىۋەشاندىن و شىكىستان پىخواردن، زۇر سوپاسى خۋاي گەرە دەكەين لەسەر ئەۋە دواي

پاشە پۇرۇشكى باش بۇ خۇمان و ھەمووان لەخوا داواكارىن."

پاشان سەرۆك سەيرى ئامادە بووانى كرد و ووتى:

"من دۇنيا بوم لەوەى كە ئەوان دەيانە ویت ئەم حوكمە ستەمكارانە يە جىبەجى بكن، ئەوا ئەو پادىۆيەيان لەكارخستبوو كە بەھۆيەوە گویم لەھەوال دەگرت، دركم بەوە كرد كە دەيانە ویت ھەواللى پەزامەندى دەربېرىن لەسەر حوكمى لەسىدارە دانەكە لەمن بشارنەوە... بەلام پادىۆيەكى تری گەورەيان بۇ ھىنام كە وەرگىرەكە كارى پىدە كردو ئەوەى كە بىە ویت و بەگونجاوى بزانیٹ ئەوە لىیدەدا. لەبەرئەوە دواى ئەو لىپچىنەوانەو پرۆسەكانى توندكردنەوەى ئەمنىى و پاسەوانى لەلایەن ئەمرىكەكانەوە، ھەستمركد شتېك ھەپەو ئەوان بېرپارەكە يانداوە."

لىرەدا يەكېك لەپارىزەرەكان پرسىارى لىكردووە كە ئايا دەپە ویت داخوازیبەك يان پەيامېك ئاراستە بكات لەپىناو جىبەجىنەكردنى حوكمى لەسىدارە دانەكە، سەرۆك وەلامى دایەوە:

"من پازى نابم، پاشان بانگ لەكى بكم، ئايا داوا لەدوژمنەكانم بكم؟ ئەوان خۇيان ئەم دادگا نادادپەرەرانەيان پىكخستوو، ھەر ئەوانىشىن ئەم سىنارىۆيەيان لەسەرەتاوە تا كۆتایى ئامادە كردووە. لەگەل ئەوەشدا پىتان دەلیم كە من ئاسوودەم، ئاسوودەم چونكە بەدلىكى پاك و پتەووە، پاكىەتى دەست و دلسۆزى لەكارو ئەركەكانداو لایەندارى ھەمىشەبى بۇ ھەق و دادپەرەرى دەگەریمەوە بۇ لای خواى خۆم. من پووبەپوى پوچى و بەتالى بوومەوەو بەروويدا وەستامەوە. من ئەگەر بمويستايە ئەوا دەمتوانى لەگەلئاندا پىكبكم و پاساويك بۇ خۆم بەيئەنمەوە، بەلام پەيمانم بەخوا داو ھەمىشە ئەوە بكم كەمايە پەزامەندى وىژدان و ئايىن و خۆشەويستى و ئىنتىمام بىٹ بۇ عىراق و نەتەوەكەم. دواى ھەموو ئەو، لەدواى ھەموو ئەم تەخەدايانەو پەتەكردنەوەى ھەموو ھەولانەى كە لەگەلما ئەنجامياندا، ئايا دەكرىٹ ئىستا صەدام حسىن سازش لەسەر گەردنى بكات، داوا بكات لەبەر ھەر ھۆيەك بەرى بدەن؟ ئەو ئەو صەدامە نىيە كە ئىو دەيناسن بكرىٹ ئەوە بكات... پاشە ئەگەر ئەوەم كرد، چى بەخواو بەخەباتگىرەكان بلیم؟.. بەو كەسە بلین كە ئەمەى خستۆتە پوو پىشنىارى كردووە صەدام حسىن تەنھا داوا لەخوا دەكات، جگە لەو داوايەك لەكەس ناكات. خوا دوژمنان سەرشۆپ بكات و

باوەردان سەرکەوتووێکات.

"دوای پەزماوەندی دەربەڕین لەسەر قەرمانی لەسەندارەداتەکە، پزیشکیک هات بۆ لام و لێی پرسیم: ئایا پێویستت بەدەرمانی هینورکەرەوه نییه؟ پێمووت: جیا پێویستی بەهینورکەرەوه نییه. خۆی گەرە ئەوەندە باوەڕی پێداوین کە وایان لێبکات پێویستمان بەو جۆرە شتە نەبێت. هینورکەرەوهکان بەکەسانی لاواز دەدرێن ئەوانەى بەهەر نرخیک بێت ژبانی دنیا بەلایانەوه لەپێشترە، بەلام من ئەوا دەلێم بەجێگیرى و باوەڕەوه پووبەپووی مردن دەبەوه و سوپاسی خوا دەکەم لەسەر ئەوه..

"من داواتان لێدەکەم بە بەردەوامی باوەڕی خۆتان لەیادبێت هەركاتیک دەروونتان تووشی لاوازی یان خەمۆکیی بوو. ئارامیی و قوربانیدان و کۆششکردن و دەروونباشیی لەپێتێو راستی و بنەما شەریفەکاندا کەبالاترین ماناکانی باوەڕن. لەیادتان بێت کە دادپەرەری بوونی وێژدانە ئەک یاسا، واتە یاسا دەکرێت لەسەر وێژدان بوونیاد بنێت، ئەگەرنا دادپەرەری بەدی ناهێنێت..

"لەوکاتەوه کە هەوالی پەزماوەندی دەربەڕین لەسەر حوکمەکەم زانیوه، ئەو پاسکیەلەى کە بۆیان هێناوم وەرزشی پێیکەم، زیاتر و بەکۆششێکی گەرەتر بەکاری دەهێنم بۆ ئەوهی سروشتی کەسایەتی عەرەبیی باوەڕداریان بۆ بەسەلمێنم. لەدوێنیۆوه ئەوکاتەى کە تەرخانم کردبوو بۆ وەرزش لە ۱۲ خۆلەکەوه کردوومه بە ۲۵ خۆلەک. پێویستە لەسەریان بزانن کە ئێمە کەلێکین ژباڵمان خۆش دەوێت، بەلام کاتیک کاتی قوربانیدان دێت، ئەوا ئێمە بەبێ هیچ ترس و بیمێک مەرگ قەبول دەکەین."

لێرەدا سەرۆک باسی چیرۆکی پەڕینەوهی لەپوویاری دیجلەیان بۆ دەگێڕێتەوه پیش دەستگیرکردنی لە کانونی یەکەمی سالی ۲۰۰۲ و پاشان دەلێت:

"هیوادارم تووشی ناویمیدی نەبنەوه، ئەمە قەدەر و وویستی خوایه. بەلام ئەوهی کە گرنگە عێراق و نەتەوه دەرپەراندنی داگیرکەران و بەزاندنیان. من بپوام وایە کە بەهاری داهاوو یەکلایی کەرەوه دەبێت چونکە ئەوان خەریکە توانایان نامیێنێت، ئەمە لەکاتیگدا پیاوەکانی ئێمە ئێستا جلەوی دەستپێشخەری و پێشپەرەیان بەدەستەوهیه. خۆی گەرە گەل و نەتەوه لەدوژمنەکانی دەپارێزێت و سەرمان دەخات بەسەریاندا سەرکەوتنێکی گەرە، نەتەوهکەمان شایەنی ئەو سەرکەوتنە پڕبەهاو بەنرخەیه کە ئێستا بەخوێنی پۆلە

به‌وه‌فاکانی دروستی ده‌کات. نه‌وه‌نه‌جامه‌ی که خوازیارین و باشتره نه‌وه‌یه که به‌پینگه و نامرازی ناشتیانه سه‌رکه‌وتن به‌ده‌ست به‌ینیت، به‌لام نه‌گر ناچار بوویت، نه‌وا به به‌ره‌لستی و به‌ره‌نگاربوونه‌وه و ده‌ره‌پاندنی سته‌مکاران. گومانی تیدا نییه نه‌وسته‌مه‌ی له‌عیراق کراوه و له‌پینگه‌یه‌وه له‌نه‌ته‌وه هیچ پاساویکی نه‌بووه. نه‌وان باسیان له‌هۆکاره‌کانی داگیرکردن و دوژمنکاری کرد، به‌لام هه‌موو درۆکانیان ناشکراوو، په‌وشیان له‌به‌رده‌م پای گشتیدا له‌وپه‌پی خراپیدایه. به‌لام نه‌وه‌ی سه‌یرو نامۆیه نه‌وان هیشتا به‌رده‌وامن له‌سه‌ر گومرایی و تاوان و داگیرکارییه‌که‌یان و کوشتنی خه‌لکان و که‌سانی بی‌گوناح و به‌فیروانی سامانه‌کانی ولاتیکی عه‌ره‌بی سه‌ربه‌خۆو خاوه‌ن سه‌روه‌ری. جارێک ده‌لێن سه‌رکه‌وتن به‌ده‌ست دینین، جارێکیش ده‌لێن نه‌سه‌رکه‌وتووین و نه‌ شکستخواردووین. پاشان سه‌رله‌نوێ ده‌که‌پێنه‌وه و ده‌لێن ژماره‌ی هیزه‌کانمان له‌عیراق زیاد ده‌که‌ین. به‌وشیوه‌یه بی‌ سه‌روبه‌ره‌یی ده‌که‌ن دوا‌ی نه‌وه‌ی به‌هۆی به‌ره‌لستی پال‌ه‌وانانه‌وه زه‌ره‌رو زیانیکی نۆریان لیکه‌وتوو. نه‌وان هه‌ولیاندا قووی ناشوب و فیتنه له‌ناو پۆله‌کانی گه‌له‌که‌ماندا بچینن، له‌بیریان چوو که گه‌له‌که‌مان خاوه‌نی شارستانیته و میژوووه به‌دریژی سه‌ده‌کان وه‌ک یه‌ک پرسته‌ی چنراو ژیاوه، نه‌ ناکۆکی ده‌زانیت و نه‌ تایه‌فه‌گه‌ری یان مه‌زه‌ه‌بچه‌تی و په‌گه‌زچیت.

" له‌وه‌ه‌واله‌ گرنگانه‌ی که پێیان دلخۆش ده‌بم نه‌وه‌یه کاتی‌ک گه‌له‌که‌مان له‌ باشور له‌دژی هیزه‌کانی داگیرکه‌ر ده‌وه‌ستیته‌وه. هه‌روه‌ها نه‌وه له‌وه‌ه‌واله‌ خۆش و نایابانه له‌باره‌ی گه‌له‌که‌مان له‌ناوچه‌ی خودموختاری و به‌شیوه‌یه‌کی دیاریکراوتریش له‌هه‌له‌بجه، که‌وا چه‌ندین که‌س له‌ گه‌لی کوردمان ده‌ستگیرکراون چونکه داگیرکاریان په‌تکردۆته‌وه و پابه‌ندن به‌ یه‌ک عیراقی یه‌کگرتوه‌وه.

من پاسپارده ده‌ده‌مه هه‌موو خه‌لکه‌که‌مان که ده‌ست به‌یه‌کیتیانه‌وه بگرن و له‌نیوان خۆتاندا لی‌بوورده‌بن. نه‌و ناشوب و فیتنه‌یه‌ی که پلانی نه‌و دوژمنانه‌یه نه‌یانتوانیوه داگیرکردنه‌که‌یان و فراوانخوازییه‌که‌یان به‌دی به‌ینن، ته‌نها له‌پینگه‌ی ورژواندن نه‌و هۆزگه‌ریتی و ده‌مارگیریه‌وه نه‌بیت، که له‌لایه‌ن هه‌مووانه‌وه په‌تکراوه‌یه. من متمانه‌م هه‌یه که گه‌له‌که‌مان و نه‌ته‌وه‌کان سه‌لامه‌ته، هه‌رگیز پینگه به‌داگیرکه‌ران و به‌کرێگیراوه‌کانیان ناده‌ن که سه‌رکه‌وتووین له‌پلانه‌کانیاندا که ده‌یان‌ه‌ویت عیراق و نه‌ته‌وه‌که‌مان په‌رت و دابه‌ش

بکه ن.. من داواتان لیده که م که په یامیک بنیرن بۆ هه موو پۆله کانی گه له که مان بۆ ئه وهی به کیتیان بیاریزن و پووبه پووی دوژمنه هاوبه شه که یان بینه وه که خیرو چاکه ی بۆ هه یچ به کیک له پۆله کانی عیراق ناویت.

" من به پۆله کانی گه له که مان ده لیم: ئارام بگرن، ساته کانی سه رکه وتن به پیره ون، په وشى نئوده وه تیش به ناچارى له جولاندايه، سیاسه تی ئه مریکیش هه موو هه له کانی له ناویردو وای لیکردین تاکه رینگه که له به رده مماندا ماوه ته وه به رهنگاری و وه ستانه وه بیته له پووی دوژمندا.. زۆر باسیان له ئاشته وایی کرد، ئه م مه سه له یه شیان زیاد له جاریک باس کردووه، وه من پیم وتن: ئه مه مه حاله. ئه گه ر سه دام حسین به بی حزبی به عس پویشته بۆ ئاشته وایی و رینگه وتن، ئه وا هه یچ سوودو بایه خیکی نابیت. هه ر ووتویرۆ دانوستانیك، ئه گه ر له گه ل حزیدا نه بیت وه ک دامه زراوه یه کی فه رمیی و په یوه ندیدار، هه یچ به هاو سودیکی نابیت. ئه وانه ش به دوور له حزب خویان پیشکه ش ده که ن، ئه وا ئه وانه نوینه رایه تی حزب ناکه ن.

" عه قلی ئه مریکی هیشتا که مه رخمه له چاره سه رکردنی هه له کانی، ئه وان تانیستا نه یان توانیوه له ده رگا راست و دروسته کان بده ن، دان به داخوازییه کانی گه لی عیراقماندا بنیین، به لام به وپه ری متمانه وه ده لیم، که له ماوه ی دوو مانگدا، ئه وا شوپشه که جیاواز ده بیت و داگیرکه ران له په وشیکدا ده بن که ئه م په وشه نابیت نیستا تئیدان، ئه ویش ئه و کاته که دیموکراتیه کان ئه رکه فه رمیه کان وه رده گرن، به ته واوه تی له به لکه نامه و کاغه زه کان وورد ده بنه وه.. لیره دا کار ده که ن و هه ولده دن چاره سه ریک بۆ کیشه ی عیراق بدوژنه وه. به برپوای من، ئه وه له ماوه ی سی مانگدا ده کریت.

" برپوام پییکه ن، ئه وهی که زیاتر نا په حه تم ده کات چاره نووسی خۆم و چاره نووسی عیراقیش نییه، چونکه عیراق پیاوانی خۆی هه یه به دلنیا ییه وه له داگیرکه رانی ده سیننه وه پزگاری ده که ن. به لام ئه وهی که نیگه رانم ده کات ئه وه یه که من قه باره ی ئه و کینه یه نازانم که له ده روونی زۆریک له عیراقیه کاندا گه شه ده کات ئه گه ر من له سیداره بدریم، چونکه ئه وهی دلی کینه پرپکرد ئه وا به رچاوپوونی نامینیت..

" من به پۆله کانی گه له که م ده لیم: ئاگاتان لیبیت و جاریکی تریش ده لیم ئاگاتان له خۆتان بیت با بق و کینه تان نه بیت. من بۆ ماوه ی هه شت سال له دژی خومه یینی جهنگام

ئەوئىش بۇ بەرگىرىكىرىن لەغىراق و لەنەتەوئى عەرەب لەبەرامبەر پلانگىرپىيە فراوانخوئىزىيەكان و ھەناردەكردنى شوپشدا، بەلام سوئند بەخوئىنى پۇلەكانم دەخۆم تەنھا جارىكىش پىق و كىنەم بەرامبەر خومەينى نەبوو. ئەمە دژو نەيارمەو بەشەرەفەو لەدژى جەنگاوم.. ھەمان ئەمەش بەسەر جۆرج بۆشى سەرۆكى ئەمرىكىدا جىبەجى دەبىت، بۆش ولاتەكەمى وئىرانكردو گەلەكەمى پەرتەوازەو بى لائەو جى كرد، وە من بەھەموو ئىرادەمەو پووبەپرووى دەوەستەمەو داواى بەرەنگاربوونەوئى و شكست پىئەينانى دەكەم. بەلام پىق و كىنەم نىيە بۆى. ھىلىكى جياكەرەو ھەيە لەنىوان كىنەو لەنىوان دژبوون لەگەل نەيارىدا.

" پىتان دەلەيم لەبىرتان نەجىت "صەدام" بە خەباتگىرپى دەستى پىكرد، بە خەباتگىرپىشەو چوو ناو پىزەكانى حىزى (بەس)ەو، بەعەقلىيەتى خەباتگىرپىشەو دەسلەتلى لەفەوزاو كاوكارىيەو دەرگىشا. ئىمە عىراقمان خشت بەخشت بوونىادنا، كاتىكىش ساتى يەكلايىكەرەو ھات، بەرۆجى خەباتگىرپى بەرەلستكارەو پووبەپرووى دوزمىنانى عىراق و دوزمىنانى نەتەو بوومەو.

" من دەمزانى خۆم و كورەكانم شەھىد دەبىن، ھەموو ئەوانەش پالئەرم بوون بۇ ئەوئى بەردەوام بىم لەسەر بەرگىرى، نەك ھەلھاتن، بەلكو مانەو لەناو پۇلەكانى گەلەكەمدا بەھەر باج و نرخىك بىت.

" لەماوئى ھەشت مانگا خۆم حەشاردا، تىيدا بەھەموو ناوچەكانى عىراقدا دەگەپام، لەگەل پىاوانى بەرگىرىدا پەيوەندىم ھەبوو بەدواياندا دەچووم و دەمدۆزىنەو. لای كەسانىك خەوتووم كەناياناسم.. تەنھا دواى سى ھەفتە لەداگىركردنى بەغدا، ھەموو پاسەوانە تايبەتەكانم مۇلەتداون تەنھا يەك دانەيان لام مايەو.

" من بۇ ماوئى ۲۵ سال خزمەتى ئەم گەلە مەزنەم كرد. ئىستا خۆمى پىدەسپىرم. دلىاشم لەوئى لەئامىزم دەگىت، ئەگەر ئەوئى نەكرد، ئەوا بىگومان ھەلەيەك ھەيە...

" لەكاتى گەپاندا، جلى جۇراوجۆرم لەبەركردو، بەناو كىلگەو باخ و چياكاندا گەپاوم. بەدرىژايى ئەو كاتانە، بەعەقلىيەتى خەباتگىرپەو جولامەتەو، ھەرەھا لەماوئى دەستگىركردنىشدا كەوويستيان خراپى و سووكايەتىم دەرھەق بكەن. ھەرەھا لەكاتى دادگايشدا.

" من لەخوا نەبىت لەكەس ناترسم، وە من بەتەواوئى لەخۆم پازىم. خەباتگىرپى جياوازە

لە مەروۇفى ئاسايى. مەروۇفى ئاسايى، بەپىي ئەرک و کارەكەى، بەوشىوھە منالەکانى پادەسپىریت کە بۆيان داریژراوہ. کاتیکیش خانەنشین دەبیت، وای دادەنیت کە ھەموو شتیک تەواو بووہ و ژیان وەستاوہ. ئەمە لەکاتیکدا کەسى خەباتگىر وای دادەنیت ئەرکەکەى بەردەوامە ھەتا دوايىن ساتى ژيانى. لەبەرئەمە، ئەو کۆتايى نایەت.. نىمە پىويستمان بەحالەتیکى لەم شىوہیە بۆ ئەوہى پاکبىنەوہ، چونکە خەبات لەسايەى یاساو دەولەتدا جیاوازە لەخەبات لەدەرەوہى چوارچىوہى دەولەت و یاساوہ.

"کاتیک شۆرشى سالى ۱۹۶۸ بەرپابوو، ژمارەى ئەندامانى حزبى بەعس تەنھا نزیکەى ۷۷۰ ئەندام بوو. نىمە پىويستمان بەرەوشىکى خەباتگىرپى ئاسايى ھەبوو، کاروانەکە ئاسان نىيە، ئەویش قورستىن حالەتیکە کەتائىستا بەسەر حزیدا ھاتبیت. دوژمن لەناوخۆدا ھەيە، داگیرکەرىش گەورەترین ھیزە لەجیھاندا. ھەلپژاردنى کردارىش ئەوہیە کە چۆن حزبمان لەم نەھامەتیيە دەربىنن بى ئەوہى سازش بکەین یان بکشیتەوہ لەبنەماو بیرویاوہ پرەکانى.

"وا دیارە سەرتانم نیشان. پیتان دەلیم خوا فەردارتان بکات، نئوہ کەسانیکى دلسۆزو بروادارن، ژيانى خۆتان خستە مەترسیيەوہ.. لەئىوہ جگە لەئارامیى و خۆنەویستی و قوربانیدانى بى سنوور ھىچى ترم نەبینیوہتەوہ.. خوا فەردارتان بکات خۆتان و خیزانەکانتان کە دەستیان لێلەنەگرتن کاتیک برپارتاندا بەرگری لەمن و لەھاوہلەکانم بکەن. داوا لەخوای گەورە دەکەم لەدونیائو دواپۆژدا پاداشتان بداتەوہ، پرەحمەتیش لە پارێزەرى شەھید خەمیس ئەلعوبەیدی، داوا لەخوای گەورە دەکەم سوپاکەمان و گەلەکەمان بەرزو بەھیز بکات.

"سلاوى من بگەيەنن بەدایکى عەلى و دایکى و خوشکەکانى و کورەکانى و نەوہکانم ھەموویان و ھەموو خیزانەکەم. ئەوان برپویان بەکارو فەرمانى خوا ھەيە. ھەموو مەروۇفیک کات و ئەجەلى نووسراوہ. پىويستە لەسەریان بەدلکى باوہ پدارانەوہ پازى بن بەوہى خوای گەورە بۆى نووسیووین، ئەوہیان لەیادبیت کە باوکیان بەشەرەفەوہ کۆشاوہ و خەباتى کردوہ، بەدوای پلەو پایەوہ نەبوہ، بەلکو لەپیناو گەل و نەتەوہ مافەکاندا بوہ. ئەوہى ھەلمگرتوہ متمانەمە بەگەلەکو سوپاکەم ھەتا ئەگەر ھەندیک کەسینیش بلەرزیت، ئەوا بەشتیک ھەن لەخەلک پىیان دەوتریت پىشەنگ و ئەوانى تریش پىیان دەوتریت ئەوانى

تر. ئەزمونەكانىشمان دەريايەكى لىوان لىو، گەلەكەمان گەلىكى پەسەنە، حەزىكەمان
 حەزىكى پەسەنە لەبنەماكان و پىداگىرى لەسەر ھەق و دادپەرۋەرىيە.^{۱۱}
 لەم دىدارەدا، بىرى مەنى كىرۋە و ئازارى چەشتوۋە لەوھى كە نەيانھىشتوۋە چاوم
 پىيىكە وىت بەتايىبەتى لەپۆژەكانى كۆتايى ژيانىدا كەپىيىستى بەو ھەبوو كە مەن
 لەنەزىكىۋە بىم، پۆلى مەن لەگەل سەرۆكدا تەنھا خوا سنوورى دەزانىت.
 وادىارە ئەو لەنىوان دىپەرەكاندا ئەوھى خويىندۇتەو كە چەند لايەننىكى دىيارىكراو
 ھەوليانداو مەنى لىدوربىخەنەو ئەوئىش بۆ چەند ئامانچ و مەبەستىكى دىيارىكراو..
 ئەو لەگەل پارىزەرەكاندا ئەم ھۇنراوھەي بۆ ئارەبوم كە شانازىي پىتوۋە دەكەم^{۱۲}:

^{۱۱} - پىيىستە ۋەك ۋەزگىزى كوردى ئەوۋە بلىم كە راي مەن لەگەل تەنھا يەك ۋوشەي ئەم كىتەبەدا يەكناگىرئەوۋە، بەلام لەبەر
 ئەمانەتكارى ئەمۋەزگىراندا دەستكارى دەقەكانم ئەكرۋومو ۋەك خۇي ۋەزگىزاون، بەلام ھۇنراۋەكانى سەدامم ۋەزگىزاون،
 ئەوئىش لەبەر دوو ھۇيەكەم: ھەموو پىيەھەلەنن بە بالاي پارىزەر خەلىل دىنمىداو ستايىشكردنى ئەوۋە، دوۋەمىش ھەزەمكرد
 دەقە شىعەرىيەكانى سەدام بى ۋەزگىزان بىيەنەلمەۋە، چۈنكە ئەلەيەكەۋە ھۇنراۋەكە بەمۋەزگىزان دىشۋىت و دوۋەمىش ھەزەمكرد
 مۇرك و سىملا بىيەخى ئەدەبىي و ئاستى شىعەرىي دەقەكە بىخەم بەرچلوى خويىنەر، ۋەك ئەمۋە دىقەكى شىعەرى سەدام ھوسىنە
 كە ئەدۋاسەكانى تەمەنىدا نوۋسىۋىيەتى. (ۋەزگىزى كوردى)

أصیل خلیل ونیس له بدیل
 عذب الماء هو وأعداؤنا سحول
 ما ارتجف خيانة في صعبة
 وإنما يلطم سفينة تجرهم وتصول
 يشتد وقد صابرها مسفرا
 ويطلق موجه نو واجهه غول
 كالنار مستعرة واجهها هوى
 لا يحتوبها عرض ولا طول
 يشمخ في العالي ويعلوها بهمة
 لا يلتوى له في الجنور أصول
 كالبحر الزاخر لو تقضب أمواجه
 وسيف له نو واجهة هبيل
 صابرها أول وهو بها أول
 إذ تكاثرت علينا بظلمها اللول
 وها هي الآن وقد اشتد ظلمها
 يعلو العقوب وللمسيوف صليل
 أبا علاء لا يظن فيك سوى كرم
 وهل ظننا سوى ما يستحق الفحول
 ما جفلت عنها وتكلم شرها
 أصيل الفرع أصيل نبيل

سه دام حسین

سەرۆك كۆمارى عێراق و سهركردهى گشتى هیزه چهكداره خهباتگیرهكان

له ٢٨/١٢/٢٠٠٦

بەشى بىست و پىنجەم

ساتەكانى كۆتايى

من داواتان لىدەگەم بە بەردەوامى باومېرى خۇتان لەيادىيىت ھەركاتىك دىروونتان تووشى لاوازىي يان خەمۇكى بوو. ئارامىي و قوربانىدان و كۆشكردن و دىروونباشىي لەپىناو راستى و بىنەما شەرىفەكاندا كە بالاترىن ماناكانى باومېرن. لەيادتان بىت كە دادپەرەمىي بوونى وىژدانە نەك ياسا، واتە ياسا دىمكىت لەسەر وىژدان بوونىاد بىرىت، ئەگەرنا دادپەرەمىي بەدى ناھىيىت..

(سەدام حەسەن لەزىنداندا)

رمزنامەئىلى دىمىرىنى نۇرى مالىكى لەسەر بىرىارى لەسىدارەدانى سەرۇك سەدام حەسەن

لەو ماۋەيەدا چەندىن نامە گۆرىنەۋە لەنىۋان بالىۋىزخانەى ئەمىرىكاو سەرکردە سەربازىيە ئەمىرىكىەكاندا پۈويدا. ۋا ديارە ئەۋانە دۈاجار دەرەكىان بەۋە كىردۈۋە كە ھەلەيان كىردۈۋە لەداگىركىردىنى عىراقدا. ئەۋەش كەۋا لەئەنجامى ئەۋ داگىركىردنەۋە پۈويداۋە لەۋىرانكارى و زىانكەۋىتنەۋە زۆر گران و قورسە بۆ ھەردۈۋلا، عىراق و ئەمىرىكا، ھەروەھا ناكىرىت ھۆكىمى عىراق بىكرىتەۋە بەپۈۋەبىرىت بەشىۋەيەكى باشتر لەۋەى كە ھەدام ھىسەن، بەپۈۋەى دەبرد بۆ گەلىكى فرە پەنگو فرە چەشەن بەتايىبەتى ھەندىك لەپاۋىژكارەكانى دادگاي ئەمىرىكى ۋىتۈۋىيان كە تۆمەتى دۈجەيل ناگاتە ئاستىك كە سەرۆك لەدۈۋ سال زىندانى دىاتىرى بەسەردا بدىرىت.

كىشەى دۈجەيل بەشىك بوو لەبەشەكانى پلانگىپى دىرى سەرۆك لەناۋ دادگايەكى ئىرانى ئەمىرىكىدا. سەرۆك پۈۋەپۈۋى تىرۈركىردن بۆۋە لەلايەن جىزى دەۋەى ياساگىراۋى سەر بەئىرانەۋە ئەۋىش ئەۋ كاتەى كە عىراق لەجەنگىكى ۋىرانكاردا بوو لەگەل ئىراندا. لەنەرىتەكانى سەرۆكىش لەۋكاتەدا ئەۋە بوو كە بەجلى سەربازىيەۋە سەردانى ناۋچە جۆراۋجۆرەكانى دەكرد. ۋەك ھەر سەرکردەيەكى تر كەپۈۋەپۈۋى تىرۈركىردى دەبىتەۋە، ئەۋە لايەنە تايىبەتەكانن ھەلدەستىن بەلىكۆلىنەۋە بۆ گەيشەن بە ھەموو ۋوردەكارىيەكان، پاشانىش دەسلەتە دادۋەرىيە سەربەخۆكان بەپۈلى خۇيان ھەلدەستەن بەپىي ئەۋ دەسلەتەنى كەپىيان دراۋە. ۋەك ھەر سەرۆكىكى ترى دەۋلەتىش، ئەۋا ھەدام ھىسەن دەستى لەبەپۈۋەچۈۋى لىكۆلىنەۋەكان و مەسەلەكانى دەستگىركىردن يان ھۆكىمدانى تۆمەتبەرەكان ۋەرنەداۋە. بەلام ۋەك سەرۆكى ۋلاتىك، مومارەسەى دەسلەتەكانى دەكات كە دەستور پىيپىداۋە، ۋاتە پەزامەندى دەرپىن لەسەر ھۆكىمە ياسايىەكان يان سوۋككىردى ھۆكىمەكان يان لىبوردن بەپىي قەناعەتى خۇي. كاتىك دەستور ئەم ھەلەى دانائەۋە بەتەنھاش سپاردۈيەتى بەسەرۆك كۆمار، ۋەك دۈا ھەلىك لەبەردەم تۆمەتبەردا بۆ ئەۋەى سوۋدى لىبىبىنىت. بەتايىبەتىش لەم مەسەلەيدا، سەرۆك پەزامەندى لەسەر ھەندىك

لە ھۆكۈمەكان دەربېرپوۋە، لە ھەندىكىش بووراۋە. ۋەك دەشزانين، ئەۋا ھىزى دەۋە بەپىي ياسا ھىزىكى ياساغە لە ھىراق كە ھەركەسىك بەسەرىدا بىسەپىت پەيوەندى بەۋ ھىزىۋە ھەيە ئەۋا سىزى لەسىدارەدانى بەسەردا جىبەجى دەپىت، ئەۋىش بەۋى ئەۋەۋە كە پەيوەندى بە (ئىران) دۆژمنەۋە ھەيە كە پەلامارى ھىراقى داۋ دۋى ئەۋەش شەپكى ھارپەرو وپرانكەر بۆ ماۋەى چەندىن سال لەدژى ھىراق بەرپاكرد، ھەر ۋەك چۆن ئەندامانى ئەم ھىزى (كە زۆرىەيان لەۋانە بوون لەخزمەتى سەرىزى ھەلھاتىبون) تاۋانى خراپيان لەدژى پۆلەكانى گەلى ھىراق ئەنجامدا بەتەقىنەۋەى تىرۋىستى لەژمارەيەكى زۆر لەناۋچە گىشتى و ھۆمىيەكاندا ۋەك زانكۆى مۇستەنسرىيە ۋە زىرىيە ۋىناى پادىۋ تەلەفىزىۋن ۋ بارەگى ۋەزارەتى پاگەياندىن ۋ شۋىنەنى تىرىش. سەرۆك لەقسەيەكىدا لەدانىشتى دادگايى لەبەرۋارى ۱۲/۵/۲۰۰۵دا دەلەيت: " ئايا كاتىك تەقە لەسەرۆك كۆمار دەكرىت، ھەتا ئەۋ سەرۆكەش كە ئەمىرىكا دايناۋە، ئايا لىپىچىنەۋە ئەنجام نادىت؟ ئايا مافى دەزگا ئەمنىەكان نىيە كە بەدۋادىچوون بىكات ۋ لىكۆلىنەۋە لەپوۋداۋىكى لەمىشۋەيە بىكات؟

بەرپرس ھەدام ھىسپنە، ئەۋ دەيتۋانى فەرمان بىكات لىكۆلىنەۋە نەكرىت ۋ پەزامەندى لەسەر ھۆكۈمەكانى لەسىدارەدان دەرنەبرىت، ئەگەر گەردنى ھەدام ھىسپنتان دەۋىست ئەۋا فەرموون ئەۋەى كە داۋاتان كىدوۋە، ئەگەر دەشتانەۋىت لىپرسىنەۋە بىكەن، يان ئەگەر ئەمىرىكىەكان دەيانەۋىت لىپرسىنەۋە بىكەن، ئەۋا مەن بەرپرسىارم ۋ بىكەن، مومارەسەى دەسەلاتى دەستۋرو ياساى خۆم كىدوۋە ۋەك سەرۆكى ھىراق...".

بەلام دۋى زالبوونى ھىزى دەۋە بەسەر ھۆمەتى داگىركەرۋ دەزگاكانىدا ۋ لەۋانەش ئەم دادگا گالئەجارپە، ئەۋا شتىكى سىروشتى بوو سەرۆك بەئاراستەى لەسىدارەداندا بەرىت. بەلام دەستەى بەرگىرى لەسەرۆك، بەھەموو تۋانستى ئەندامەكانىيەۋە چ ۋەك تاك ۋ چ ۋەك كۆمەل ۋ دەستەى بەگىرى، ھەستان بە پۈچەلكىدەۋەى دىۋو دەلەسەكانى. شاىتەكانى بەرگىش پۆلىكى گەۋرەيان بىنى لە تەنگەتاۋكردى ئەۋانەى ھەستابوون بە بەرپاكردى دادگايىيەكە، ئەمەش ۋى لەۋانە كىد، دۋى ئەۋەى كەزىرى خۆيان لەدەستدا كە شاىتەكان زىندانى بىكەن. ئەۋەش پەفتارىكە گۆرپەپانەكانى دادۋەرىيە لەھىچ ۋلايتىك ۋ لەھىچ سەردەمىكدا بەخۆيەۋە نەيىبنەۋە.

يارپيكردن و پلانگيريه كان

رۆژى ۲۸/۴/۲۰۰۶ لە عەممان بووم، كەسێك پەيوەندى كرد پيتمەو كە ھەر لە يەكەم ساتدا پيتم وابوو لەوانەى پۆژنامە نووسىكى ئەمريكى بىت لە پۆژنامەى نيويۆرك تايمز يان پۆژنامەى واشنتن پۆست يان يەكێك لە كەنالە تەلەفزيونى ئەمريكەكان، بەتايبەتى كە ژمارەى تەلەفونەكە ئاماژەى بەو دەكرد كە ژمارەىكى ئەمريكە. قسەكەرەكە وەك وەرگيرێك كارى بۆ يەكێك لە كەسايەتە ئەمريكە گرنگەكان دەكرد لە دادگا، ئەم وەرگيرە لەبەرەدا عەرەب بوو ھەلگرى پەرگەزنامەى ئەمريكى بوو، لەبالتۆزخانەى ئەمريكا لەناو ناوچەى سەوزەو پەيوەندى دەكرد. داواى لێكردم كاتێك دابنيم بۆ ئەوەى چاوم بەكەسايەتەك بکەوێت كە بەتايبەتى دیت بۆ عەممان بۆ ئەوەى من ببينیت و پاشانىش دەرواى بۆ قەتەر بۆ ئەوەى لەوى چاوى بە پارێزەر نەجيب ئەلنەعیمی بکەوێت. ھەرەھا پيپراگەياندم كە ئەم كەسە لە ۲۰۰۶/۵/۶ دا دیت بۆ عەممان. لەو پۆژەدا، كەسەكە پەيوەندى كرد پيتمەو و پيکەوتين كە پۆژى دواتر، واتە لە ۲۰۰۶/۵/۷ دا چاومان بەيەك بکەوێت.

لەوکاتەدا دادگا بەرپەوشىكى قورسدا دەپۆيشت، لەدەست لەكارکيشانەو و وازھينانى دادوەرەکانى، سەرەپاى ئەو سەرپيچيە ترسناکانەى كە دادگا ئەنجامى دەدان، داواى ئەوەى كە شاھتەکانى بەرگرى کارىكى باشيان كرد لە پوچەلکردنەو و بەلگەكان سەرەپاى ساخته بوونيشيان. لەيەكێك لە ميوانخانەکانى عەممان چاوم بەم كەسە كەوت، كە بەكێك لە ھاوھەلە پارێزەرەكان لەگەڵدا بوون، سەرەپاى وەرگيرێكى ئافرەت كە سكرتيرەكەى خاتوو پەغديشى لەگەڵدا بوو بۆ ئەوەى ھەستيت بەوەرگيرپانى قسەكانمان. پيى وتين: بەويپيەى كە پراويزكارىكى ياسايم، ئەوا ئەمريكەكان مووچەيەكى مانگانەى زۆرم دەدەنى بۆيە منيش ئەمريكى نيم!! (لەھەوالگرى ئەمريكى)، ئەركەكەم يارمەتيدانى بەرگرى، ھىواى خواست كە ئەم دیدارە نھينى بىت و بەدووربىت لەدەزگاكانى پاگەياندن، ھەرەھا ئەو پارێزەرەنەى كە لەدادگا كەدا و ھەتا دادگاى بەم دیدارە نەزانيت. من و ھاوھەلەكەم زۆر بەوورپايەو مامەلەمان دەكرد. بپيارەكەمان ئەو بوو كە گوێى لێبگرين بەبى ئەوەى ھيچ شتێك بليين ھەتا پراويز بە ھاوھەلە پارێزەرەكانمان نەكەين و ووردەكارىيەكان تينەگەيەنين. پاشان (پراويزكارەكە) بەردەوام بوو لەسەر قسەكانى و وتى:

من بايەخ بەو گرفتانه دەدەم كە لە دادگادا پووبەپووتان دەبیتەو، ھەول دەدەم خالێك بۆ پینگەشتن لە نێوان ھەردوولاتاندا بدۆزمەو، داواتان لێدەكەم جەخت لە لایەنى یاسایی بەكەنەو ھەروەھا لە سەر ئەو سەلماندانەى داواكارى گشتى، چونكە ھەموو بەلگەكانیان لاوازەو دەكریت بە ئاسانى بەرپەرچ بدرێنەو، ھىچ بەلگەيەكیش نىيە بۆ ئەو ھى داواكارى گشتى پێشكەشى كردووە. پاشان ووتى: ئەوپەرى سزايەك كە بكریت صەدام وەريگريت لەم كێشەيەدا بریتىيە لەزىندانىكردنى بۆ ماو ھى دوو سال. بەلام ئاگادارتان دەكەمەو لە كێشەى دووھەم كە ئەویش (ئەنفال)ە. لە دۆسیەى دوجەيلدا، من دلتیاتان دەكەمەو كە سەرۆك مەبەست نىيە بەلكو ئەو ھى كراوەتە ئامانج بەرزانە. پتويستە لە دۆسى ئەنفالدا وورباين چونكە چەكى ناتەقلىدى تىدايە، پتويستە لە سەرتان لە ناو ھۆلى دادگادا ئارامىي و ھىمنى بپارێزن و پابەندبن پتییەو.

پيمان وت ئىمە گرفتى گەرەمان ھەيە لەگەڵ لایەنى ئەمريكيدا كە پتینگە لە ئالوگۆرپكردنى كاغەزەكان و بەلگەنامە ياساييەكان و ياداشتەكان دەگريت لە نێوان ئىمەو سەرۆك و ھاو لەكانيدا، وێرەى گرەنتى نەكردنى پاراستنى پارێزەرەكان، وتى: بەنسبەت پارێزگارىكردن لە پارێزەرەكان، دەتوانن نووسراوێك ئاراستەى كاپتن (لىي) (ئەفسەرى ماريئز بەپەلەى نەقىبى بەرەچەلەك چىنىيە بكەن)، ئەو بەرپرسيارىبوو لە پاسەوانىكردنمان. بەلام بەنسبەت ئالوگۆرپكردنى كاغەزو بەلگەنامەكانەو ھەر كاغەزێك ھەتا ئەگەر سېيش بێت لەگەڵ صەدام، ئەمريكەكان لەو دەترسن يەكێك بە ھۆى كاغەزەو ژیەراوى بكەن، كەبىدەن بە ئىو ھەو لەرنگەى ئىو ھەو بىدەن دەستى ئەو. وتمان: باشە، ئەو كاغەزانە فۆتۆكۆپى بكەن و كۆپىيەكەى بىدەن سەرۆك، پاشانىش خۆتان نوسخە ئەسلىيەكان بپشكنن كەلای خۆتانە. بەمەش ھىچ گرفتێك لەو پووەو دروست نابێت چونكە ئەو ھى بە دەست سەرۆك گەشتووە نوسخەى كۆپىيەو ئىو پتتاندو ھى بۆچى پتینگە بە ئىمە نادەن ئەو كاغەزانەى لىو ھىگريئەو. قسەى زۆرمان كرد لە بارەى ئەو ئاستەنگانەو كە پەيوەندىيان بەكارى دەستەى بەرگرييەو ھەيە لە ساختەكردنى ئەنقەستى بەلگەنامەكان، دوالىزمەى مامەلەكردن لە ناو دادگادا سەبارەت بەو ھى كەتاييەتە بە دەستەى بەرگرييە و داواكارى گشتى. لە كۆتايى دىدارەكەشدا ووتى: پتويستە ھەستى بەجياكردنەو ھى پەيوەندى گەشتى. لە نێوان ئىو ھەو لە نێوان موەكىلەكانتندا، واتە پارێزەر با بەرگرييە لە تۆمەتبارىكى تر نەكات (يەكگرتووى پارێزەرەكان و ھەماھەنگى پلانەكانى نىوانيان، دادگا و پووتكارەكانى تووشى شەژان كردبوو). ھەروەھا ووتى: بۆ نمونە پتويستە ئەو پارێزەرەى كە بەرگرييە

لەسەدام دەكات بەرگىرى لە بەرزان يان پەمەزان يان ھەر تۆمەتبارىكى تر نەكات، ھەروەھا پىموايە كە تۆمەتبارى سەرەكى كە تاوانبار دەكرىت لەم كىشەيەدا بەرزانە.

پىش ئەو ھى دىدارە كە كۆتايى پى بىت كە بۆ ماو ھى چەند كاتژمىرك بەردەوام بوو، پىموت: پىويستە لەسەرت بەئەمرىكەكان پابگەيەنيت كە يەكىتى عىراق و ئايندە ھى و سەدام حوسىن ھىلى سوورىان ھەيە.

لێرەدا ئەو پرسىارە دىتە پىشەو، ئەگەر ئەمرىكەكان دەزانن كە دۆسى دوجەيل تۆمەت لەسەر سەرۆك ساغناكاتەو، ئەى بۆچى خىرا پادەستى دوزمەنەكانيان كرد تا لەسىدارە ھى بدەن، تاوانى كوشتنەكەى لەخۆيان دووربەخەنەو.

ھەموو كەسىك لەدوور و نزىك دەزانىت كە برىارى لەسىدارەدانى سەرۆك سەدام حوسىن پىشتەر ئامادەكرابوو، ئەوانەيش كە دادگايەكەيان بەمشىو ھە پىكھىناو ھە دوزمەنانى سەرۆك، دادگايىكردى سەرۆكىش بۆ ئەو ھەو ھەو كە بووترىت سەرۆك بەشىو ھەكەى دادپەرەرانە دادگايىكراو ھە. بەلام برىارى خىرا لەسىدارەدانى زۆر كتوپر ھەو بەتايبەتى ئەمرىكەكان قەناعەتيان وابوو كە دۆسى دوجەيل پىويست بەلەسىدارەدان ناكات، يەكەم دۆسىيەى زنجىرەيەك دۆسىيەيە كە دواتر سەرۆك لەسەريان دادگايى دەكرىت.

ئەمە ئەو سىنارىيەيە كە ئامادەيان كردبوو، كە دابەشكردى تاوانباركردەكانە بەسەر دۆسىيەكاندا. ھەك سەرۆك سەدام حوسىن وتى، برىارەكان بەپى ناوەكان دەبىت و بەدابەشكردنيان بەسەر دۆسى و كىشەكاندا. پرسىارەكەش ئەو ھەو بۆچى ھوكمى لەسىدارەدانەكە لەمانگى حوزەيرانەو ھەو مانگى تشرىنى دوو ھەم دواكەوت؟

ھەندىك زانىارى ھەيە كە ئەو دەگەيەنن چەند لاينىك لەسەركردايەتى ھەردوو حزيە كوردىيەكە، سەرەپاي چەند لاينىكى ترى ناوچەيى و ھەرىمىي، ئامۆزگارىي ئىدارەى ئەمرىكان كردبوو كە سەرۆك لەسەر دۆسىيەك لەسىدارە بدرىت لەسەر تايىفەيەكى عىراقى بگەويىت كە زۆر گەورەتر بىت لەكوردەكان، ھەروەھا خاوەن ئەو حزيانە بىت كە ئامادەيى زياتريان ھەبىت بەرپرسيارىيتى ئەوكارە لەئەستۆ بگرن، چونكە متمانەيان بەو ھەبوو كە پۆلەكانى گەلى كورد بەرئىژەيەك كە دەكاتە ۹۰٪ بەو ھەو پازى نابن.

ئەمىرىكا ئىران ۋە ھەلە بىجەۋ پارىژدەركان

ئىراندا ھەروەھا دەپرسىن: ئايا رېكەۋىتىڭ لەنىۋان ئەمىرىكىەكان ۋ ئىرانىيەكاندا ھەبوۋە بۇ ئەۋەى عىراق لەنىۋان خۇياندا دابەش بىكەن كە ئەمەش يارمەتى دەرېك بىت بۇ ئەۋەى ئەمىرىكا لەۋ تەنگەۋ چەلەمە گەۋرەيەيان دەرچەن كەلە عىراقدا تىيىكەۋتوون؟

پتەۋى ۋ خۇپاگرى سەرۆك بۇ ئەمىرىكىەكان سەلمابو، كە ئەۋ لەناۋ زىندانەكەيەۋە لەگەل پۆلە پالەۋانەكانىدا لەناۋ رىزەكانى بەرگرىيدا لەپەيۋەندىدا بوۋ ۋ كارى لەشەقامى عىراقى دەكرى، ھەروەھا خۇپاگرى ۋ پتەۋى ۋ باۋەرى بەدادپەرۋەرى كىشەكەى ۋ ھەلۋىستى ئازايانەى لەناۋ دادگادا، ھەموو ئەمانە كارىگەرىيەكى گەۋرەيان بەجى ھىشت لاي ھاۋەلە دىلەكانى لەناۋ گرتوۋخانەدا، ھەروەھا كارىگەرىيەكى زۆرىشى لاي شەقامى غەربى ۋ ئازادىخۋازانى جىھان بەجى ھىشتبوۋ لەپۆژنامەنووسان ۋ نوۋسەرەن ۋ پەرلەمانتاران ۋ سىياسىيەكان ۋ سەرۆكەكانى چەندىن ولات، ھەتا زۆرىك لە ئەفسەرە ئەمىرىكىەكان لەۋانەى لەناۋ زىنداندا چاۋيان پىدەكەۋت، ھاۋسۆزى خۇيان لەگەلدا دەنۋاندو سەرسام بوۋن بەكەسايەتەكەى. پەلەكرىن لە لەسىدارەدانى سەرۆك سەدام حسىن لەدۆسى دۈجەيلدا چەند راقەۋ لىكدانەۋەيەك ھەلدەگرىت. ئەگەر سەرۆك ئامادەى دۆستىيەى ئەنقال بۋايە، ئەۋا ئەگەرى ئەۋە ھەبوۋ پەنگە باسى لەھەندىك مەسەلە بىكرىايە كە بىۋايەتە مايەى تەنگەتاۋكرىنى ھەلۋىستى زۆرىك لەولاتان، لەۋانەش ويلايەتە يەكگرتۋەكانى ئەمىرىكا كە بەشىۋەيەكى ناپاستەۋخۇ ۋ لەرىگەى ھەندىك لەولاتانى غەربىيەۋە زانىارىيە ۋەھمى دەدايە عىراق لەبارەى جىمجول ۋ شوئىنەكانى سوپاي ئىرانى. لەھەمانكاتىشدا، ئەمىرىكا ۋ ئىسرائىل چەكىان دەدايە ئىران (ئىران گىت)، واتە ئەمىرىكا لەيەككاتدا پەيپەۋى لەسىياسەتتىكى دۈجەمسەرەنە دەكرى، تىدەكۆشا بۇ بەھەدەربردن ۋ بەفېرچوۋنى ۋوزەۋ دەرەمەتەكانى ھەردوۋ ولات، عىراق ۋ ئىران، لەيەككاتدا، لەپىناۋ بەتەنھا مانەۋەى خۇى ۋ ھەژمونكرىنى تەۋاۋ بەسەر تۋاناۋ داھات ۋ دەرەمەتەكانى ولاتانى كەنداۋى غەربىيدا، نىزىك بوۋنەۋە لەئاسىيائى ناۋەپاست ۋ تەخەكۈمكرىن بە چارەنوسى پوسىاۋ چىن، لاۋازكرىنى عىراق ۋ ئىران بۇ ئەۋەى قەۋارەى جوۋلەكە ۋەك تاكە ھىزىك بىمىنىتەۋە لەناۋچەكەدا.

سەرەپاي ئەۋەش، ئەگەرى ئەۋە ھەبوۋ كە سەرۆك سەدام حسىن ھەندىك زانىارى بىركىنىت كە ھەردوۋ سەركرىدەى دوۋ پارتە كوردىيەكە دەيزانن لەبارەى ھەندىك

ئەو غازانەى بەكارنەھىناوہ.

لەبەرامبەر ھەموو ھەلۆستە پەق و خۇپراگرانەكەى سەرۆكدا، ئەمىرىكەكان گەبىشتە ئەو پرايەى كە مەھالە سازشى لەگەلدا بىكرىت بەتايىبەتى لەمەسەلەى پوو لەزىادبوونى بەرھەلستى عىراقىي و درىژبوونەوہى لەمبەپى باكورەوہ بۆ ئەوپەپى باشور، ھەروەھا مەھاللى ھەلگىرسانى جەنگىكى ئەھلىي لەنئىوان پىكھاتە جۇراوچۆرەكانى گەلى عىراقدا. ھەروەھا لەوہ دلتىابوون كە مەھالە پىزەكانى سەرکردايەتى عىراقى و ھەموو دىلەكانى ناو گرتووخانەكانى ئەمىرىكا بىرپىت بۆ ئەوہى بىنە شاىبەتى دەرى درۆ لەدژى سەرۆك سەرەپاى ھەلغىريواندن و بەلئىنەكان و ھەپەشەكان، ھەروەھا سەرەپاى لاوازى ھەندىك لەقۇناغى يەكەمدا بەھۆى قەبارەى فشارەكانەوہ كە پووبەپووى دىلەكان دەبووہوہ، بەتايىبەتى كەلە ھەلۆستى سەرۆكەوہ فىترى ئەوہ بوون كە بەھىچ نرختىك سازش لەسەر زەوى عىراق و ئازادىيەكەى ناكات. سەرۆك فەرمانى بۆ ھەموو عىراقىيەكان دەرکردبوو، بەعسىيەكان و سەربازەكان و پىاوانى بەرھەلستى و كەسانى تىرىش كە دانوستان لەگەل ئەمىرىكەكاندا نەكەن، بابەتەكە بىمىنئەوہ بۆ تەنھا سەرۆك و ھاوہلەكانى لەناو گرتووخانەدا، بۆ ئەوہى ئەمىرىكەكان بىبەش بىكرىن لە لىكۆلئىنەوہيان بۆ بىرنى پىزەكانى بەرھەلستى و دەرھىنانى زانىارى لىيان و كەشفكردى سەرکردەكانى و پەلكىشكردىيان بۆ سازشكردن لەژىر ھەژموونى ئەواندا. ئەمىرىكەكان گەبىشتبوونە ئەو پرايەى كە ھەر سازشىك لەگەل سەرۆكدا كارىكى مەھالە، دانوستانىش مەبەست و تەماخكارىيەكانىيان لەعىراقدا بەدى ناھىيىت.

كۆمەللىك ئەجندا لەدەورى لەسىدارەدانى سەرۆكەوہ ئالئىنرابوو، كە ئەجندائى ئىدارەى ئەمىرىكى و ئىسرائىلى و ئىترانى سەفەوى و ھەندىك لاىەنى كوردى ناو دوو حزبە سەرەكەكە و مىلىشياكانى ئىتران بوون كەلەعىراقدا خزمەتى داگىركارىي ئەمىركىيان دەكرد، ھەروەھا بەكرىگراوہكانى ئەمىرىكاو بەرىتانىاش.

بەپىچەوانەى بەرپرسىيارىتتە ياساىيەكان و بەپىي رىكەوتننامەكانى ژنىف، ئەمىرىكا ھەستا بەپادەستكردنەوہى سەرۆك ھەدام ھىسنى دىلى جەنگ بەدوژمن و نەيارە كىنە لەدلەكانى، بۆ ئەوہى لەپىرۆزترىن پۆژى مۇسلمانان و جىھاندا لەسىدارەى بدەن و سوكاىەتى پىكردىتىكىش ئاراستەى عەرەب و مۇسلمانەكان بكەن، ھەروەھا پەيامىكىش ئاراستەى سەرکردەكانى جىھان و بەتايىبەتىش سەرکردەكانى عەرەب بكەن كە ئەمە چارەنووسى ھەر كەسكە بىھوئە لەمالى گوئىپرايەلى ئەمىرىكا بچىتە دەرەوہ، پەيامىكىش ئاراستەى كۆپەكان و براكانى بكەن لەپۆلەكانى گەلەكەى و بەرھەلستى عىراقى بەھەموو

تویژو بەشەکانیەوێ لەهەولێکدا بۆ شلەژاندنیان و لەرزاندنی باوەرو پێداگرییان. بەلام ئەوێی کە پرویدا تەواو بەپێچەوانەوێ دەرچوو. وا ئەوەتا گەلی عێراق زیاتر بەهێزو یەکپیزانە دەوێستێتەوێ، ئەوەتا بەرهەڵستی بەهەموو تویژو پیزەکانیەوێ یەکدەگرێتەوێ بەهێز توندوتیژترو جیگیرو باوەردارتر دەبێت.

مامە ئەکردن (پێکەوتن) لەسەر کوشتنی سەرۆک

لێرەدا دەگەرێنەوێ بۆ ئەو چیرۆکانە ی کەسەرچاوێ ئەمریکیەکان دەیگیرنەوێ سەبارەت بەوێی کە لەکاتژمێرەکانی کۆتاییدا پرویداوێ:

لەهەولێکدا بۆ ئەوێی بەرپرسیاریتی ئەنجامدانی تاوانی کوشتنی سەرۆکی شەریعی دەوڵەت بەتەواوەتی بخەنە ئەستۆی حکومەتی داگیرکەری سەر بەئێران، سەرچاوێ ئەمریکیەکان ئاماژە بەوێ دەکەن کە گەر ئەفسەرانی ئەمریکی فشاریان خستۆتە سەر بالیۆزخانە ی ئەمریکا بۆ ئەوێی پەیوەندی بەواشنتۆنەوێ بکات تا جێبەجێکردنی پرۆسە ی کوشتنی سەرۆک دوابخێت. ئەو سەرچاوانە تا ئەو پادەییە دەپۆن کە هەندێک لەو ئەفسەرانە ئاماژەیان بەوێداوێ کە پەتیان کردۆتەوێ سەرۆک پادەستی حکومەتەکە ی مالیکی بکەنەوێ، حاکی ئەمریکی کرداری بۆ عێراق زالمای خەلیلزاد، بالیۆزی ئەمریکا لەناوچە ی سەوز شکستی هێناوێ لەوێی کە پرۆسە ی کوشتنەکە دوابخێت. هەمان ئەو سەرچاوانە لەدەست نیشانکردنێکدا کە نزیکە لەپاستیەوێ دەلێن سەرکردەکانی میلیشاکیان و چەتە ئێرانییە هەژمۆنکەرەکان بەسەر حکومەتی داگیرکەردا پێکەوتنێکی کراوەیان لەگەڵ سەرۆکی ئەمریکادا ئیمزا کردووە کاتێک کە سەردانی یەکیک لەپایتهختە عەرەبیەکانی کردووە. لەم پێکەوتنەدا مالیکی و عەبدولعەزیز حەکیم و موقتەدا سەدر بەشیوەیەکی ناپێستەوخۆ (لەپێکەوتنە مالیکیەوێ) بەشداریبون.

لەبەردەم ئەو بەلێنە کراوانەدا بەخزمەتکردنی داگیرکەری ئەمریکی و ئامانجەکانی و بەرژەوێندیەکانی لەعێراق، وەلامی بۆش ئەوێ بوو: "سەری سەدامیان پادەست بکەن". پێشتریش بۆش پێش سالتیک پێکەوتنێکدا بوو کە ئەرکە لەگەڵ کۆتایی هاتنی سالتیک ٢٠٠٦دا ئەویش کۆتایی پێدێت. باشە لەبارە ی چ کارو ئەرکێکەوێ دەدوێت جگە لەکوشتنی سەرۆک سەدام حەسین. هەرچیش وتراوێ لەبارە ی پێکەوتنەکان و تاوانی تیرۆرکردنی سەرۆکەوێ، ئەوا ئەمریکا بە بەرپرسیاری یەکەم تاوانکاری یەکەم دەمێنێتەوێ لەکوشتنی سەرۆک و وێرانکردنی عێراق و ئاوارەکردنی گەلەکە ی و دزین و تالانکردنی سامانەکانیدا.

مامۆستا مازن شەندب لە کتێبه‌که‌یدا " گەردەلۆولەکان " که‌ له‌ ساڵی ٢٠٠٧ دەرجوووه ده‌لێت: "... سیناریۆی ئەم کردەوه‌ بۆپۆرێنه‌ ئێرانیه‌ له‌وه‌ لۆیسته‌وه‌ ده‌ست پێده‌کات که‌ موخته‌دا سه‌در وه‌ریگرت له‌ چاپێکه‌وتنێک که‌ بپاریوو له‌نیوان جۆرج بۆشی سه‌رۆکی ئەمریکاو نوری مالیکی سه‌رۆک وه‌زیرانی عێراقیدا له‌ عهممانی پایته‌ختی ئۆردن ئەنجام بدرێت له‌ کۆتاییه‌کانی مانگی تشرینی دووه‌مدا، ئەوکات موخته‌دا سه‌در هه‌په‌شه‌ی نه‌وه‌یکرد که‌ ئەندامیته‌ی وه‌زیره‌کانی له‌ حکومه‌تدا هه‌لده‌واسیت ئەگەر نه‌و چاپێکه‌وتنه‌ به‌ ئەنجام بگات. موخته‌داش دوای به‌ ئەنجامگه‌یشتنی دیداره‌که‌ له‌نیوان نه‌و دووبیاوه‌دا هه‌په‌شه‌که‌ی جێبه‌جێ کرد، به‌لام یه‌کێک له‌ ئەندامانی کوتله‌ی سه‌دری نه‌سار ئەلروبه‌یعی دواتر رایگه‌یاند، به‌ دیاریکراویش له‌ ١٤ کانونی دووه‌مدا، واته‌ دوو هه‌فته‌ دوای له‌ سێداره‌دانی سه‌رۆک سه‌دام حسێن، پۆرتیک پێش له‌ سێداره‌دانی (به‌رزان) و (عه‌واد به‌نده‌ن)، رایگه‌یاند که‌ به‌ مزوانه‌ سه‌دریه‌کان ده‌گه‌ڕێنه‌وه‌ بۆ حکومه‌ت و په‌رله‌مان. به‌کرده‌وه‌ش له‌ ٢١ی هه‌مان مانگدا گه‌ڕانه‌وه‌. ئەم گه‌ڕانه‌وه‌یه‌ش نه‌و پرسیاره‌ی لای هه‌موو که‌سیک دروستکرد بۆچی موخته‌دا سه‌در پاشکه‌زیووه‌وه‌ وه‌زیرو ئەندام په‌رله‌مانه‌کانی گه‌ڕانه‌وه‌ بۆ سه‌ر کاره‌کانیان دوای نه‌وه‌ی به‌هۆی ناره‌زایی ده‌رپرین له‌ دیداری نیوان بۆش و مالیکی پاشه‌کشه‌یان کردبوو؟.. نه‌وه‌ی وه‌لامێکی دڵسارێژکه‌ری ده‌وێت بۆ هه‌موو ئەم جه‌مسهره‌ شاراوانه‌، پێویسته‌ له‌ سه‌ری قه‌ناعه‌ت به‌وه‌ بکات که‌ هه‌په‌شه‌ی موخته‌دا سه‌در به‌کشانه‌وه‌ له‌ حکومه‌ت و په‌رله‌مان شتێک نه‌بوو ته‌نها ناردنی جفره‌یه‌کی توندو ته‌واو نه‌یتی که‌ موخته‌دا ناردی بۆ مالیکی پێش نه‌وه‌ی ئەمه‌ی دوای بپروات بۆ دیدارکردن له‌ گه‌ڵ بۆش، په‌یامه‌ پێداگره‌که‌ش ده‌لێت: " ئەگەر ئەمریکه‌کان ڕێگه‌ به‌ جێبه‌جێکردنی سزای له‌ سێداره‌دانی سه‌دام نه‌ده‌ن له‌یه‌که‌م پۆژی جه‌ژنی قوربانه‌دا، ئەوا شیععه‌کانی عێراق جه‌نگ له‌ دژی زیاتر له‌ ١٥٠٠٠ هه‌زار سه‌بازی ئەمریکی راده‌گه‌یه‌نن که‌ له‌ ناو عێراقدا ". له‌ راستیشدا هیچ هه‌لبژاردنێک له‌ به‌رده‌م سه‌رۆکدا نه‌مايه‌وه‌ جگه‌ له‌ پازیبوونی ناچاری به‌ هه‌په‌شه‌کانی موخته‌دا، نه‌وه‌ش نه‌و پازیبوونه‌ بوو که‌ موخته‌دا به‌ گه‌ڕانه‌وه‌ی وه‌زیره‌کانی بۆ حکومه‌ت وه‌لامیدایه‌وه‌ " (ص ٢٥٠-٢٥٢).

سه‌رۆک سه‌دام حسێن له‌ گرتووخانه‌که‌یدا له‌ نه‌هۆمی زه‌مینی له‌ خانویه‌کی‌دا له‌ سه‌ر ده‌ریاچه‌ی نور، که‌ ده‌که‌وێته‌ لای چه‌پی نه‌و پرده‌ی که‌ به‌ سه‌ر ئاوه‌که‌دا پاکیشراوه‌ بۆ نه‌و ده‌ریاچه‌یه‌. ئەم خانووه‌ (گرتووخانه‌)، شارابووه‌ له‌ پووی ده‌ره‌وه‌ پوکه‌شکراوو بۆ نه‌وه‌ی مانگه‌ ده‌ستکرده‌کانی سه‌ر به‌ولاتانی تر نه‌یدۆزنه‌وه‌ و له‌ پووی ناوه‌وه‌ش به‌هه‌مان

شېۋە بەتەپەدۇر پۈۈكەش كرابوو بۇ ئەۋەى سەرۆك نەيناسىتەۋە، چۈنكە ئەۋ سەرپەرشتى بوونىادنانى كىردىبوو، ھەرۈەھا لەترسى ئەۋەى نەك ئەم زانىيارىيە بىداتە پارىزەرەكانى تا دىارىكىردنى ئامانجە بۇ بەرھەلىستىي ئاسان بىكرىت.

دوايىن داۋاى سەرۆك

لەكاتىرمىرەكانى يەكەمى شەۋى ھەينىدا، پىش لەسىدارەدان، ھەندىك لەئەفسەرە ئەمىركىيەكان پىزىيان گىرت، لەۋانەش سەرۆكى گىرتووخانەكە، ھەستان بە خواخافىزىكىردن لەسەرۆك، ئەۋىش داۋاى كىردىبوو خواخافىزى لەھەردىو براكەى بەرزان و سەبعاۋىيى بىكات.. كاتىرمىرەكان دەپۇن و سەرۆكىش ئەۋ شەۋە ۋەك نەرىتى خۇى لەسەر نوپىنەكەى خۇى داۋاى نوپۇزى شىۋان قورئان دەخوئىنىت.. داۋاى ئەۋەى كە ئەفسەرە ئەمىركىيەكە كەسەرۆكى گىرتووخانەكە بوو پىپىراگەياند كەۋا كاتى لەسىدارەدانەكە سەبەينى بەرەبەيانە. پاسەۋانە ئەمىركىيەكان بەۋپەرى ۋورىيەۋە چاۋدىريان دەكىرد پىيان ۋابوو لەۋانەى خۇى بىخىكىنىت.. كاتىرمىر چۋارى بەيانى، سەرۆكى گىرتووخانەكە ھات بۇ لاي سەرۆك، پىپىراگەياند كەتەسلىم بەغىراقىيەكانى دەكەنەۋە، لىپىرسى كە چى داۋا دەكات. سەرۆك دەستىنۇزى گىرتو و قورئانەكەى ھەلگىرت ئەۋەندە قورئانى خوئىد كەلەۋ كاتە كورئەدا بوارى ھەبوو. پاشان داۋاىكىرد كە پىنداۋىستىيە تايىبەتىيەكانى بدەنەۋە بەپارىزەرەكانى و بۇ ئەۋەى بىدەنەۋە بەرپەغدى كچى. ھەرۈەھا داۋاى لىكىردن كە بەكچەكەى پابگەينەن كە ئەۋ بەۋىژدانىكى ئاسوودەۋ دەستىكى پاكەۋە بەرپەۋەىيە بۇ بەھەشت، بۇ گەيشتن بەدىدارى خۋاى خۇى، ئەۋ ۋەك سەربازىك دەپۋات كە قوربانى بەخۇى و خىزانەكەى دەدات لەپىتتاۋ غىراق ۋ گەلەكەيدا.

چاكەتە خۇلەمىشەكەى لەبەركىرد لەگەل كراسە سىپەكەى ۋ قەمسەلە پەشەكەيدا، ھەرۈەھا سىدارەيەكى بەغدادى لەسەركىرد، پاشان ئەۋ چاكەتە پارىزەرەى كىردە بەرى كەۋا كاتىك دەپۇيشت بۇ دادگا يان كاتىك چاۋى بەپارىزەرەكانى دەكەۋت لەسەربازگەى كىرۋەرى باشورى فرۆكەخانەى بەغدادى نىۋدەۋلەتىي لەبەرىدەكىرد.

سەرۆك و پاسەۋانە ئەمىركىيەكانى سوارى يەكىك لەۋ ئۆتۈمبىلانە بوون كە تەرخانكراۋو بۇ گۋاستنەۋەى سەرۆك، كە زىپۇشنىك بوو نىشانەى خاچى سوۋى نىۋدەۋلەتى لەسەر بوو، پاشان گۋىزلىۋە بۇ يەكىك لە فرۆكەكانى جۋرى بلاك ھۆكى

ئەمىرىكى بەپىي ھەمان سەرچاۋەنى ئەمىرىكى، سەرۆك داۋاي لىكردن كەچاۋى نەبەستىن.. بۇ پامان لەبەغدا... لەۋانەشە بەغدا دوايىن نىگاي خۆشەۋىستى لەكۈرە كۆچكردۈۋەكەي بېيىت.. ئاسمانى بەغداي بېرى ۋەك ئەۋەي كە دوايىن نىگايى لىپروانىت، ۋەك ئەۋەي ئەم شارە كە بوۋىيادى ناۋ خۆشى ۋوۋىست ۋ تەمەنى خۆيى پىيەخشى.. ۋورده ۋورده دەپوات ۋ ۋوردهكەۋىتەۋە. تەنھا چەند خولەككىكى دىارىكرۋاي پىچوۋ، ھىندەي نەبرد كە فرۆكەكە لەسەريازگەيەكى ئەمىرىكى نىشتەۋە كە دەكەۋىتە ناۋ دەزگاي ھەۋالگىرى سەريازىيەۋە لەلاي خۆرئاۋاي پوبارى دىجلە لەناۋچەي كازمىيە، ئەم بەپىۋەبەرايەتتە لەسەردەمى داگىركەردا دابەش كرابوۋ بۇ سى ناۋچە، يەككىيان بوۋ بوۋە سەريازگەيەكى ئەمىرىكى، ۋوۋەمىشيان سەر بە ھىزەكانى بەناۋ پاراستى پزىم بوۋ، بەشەكەي تىرىشى بەپىۋەبەرىتى پاراستى سەر بەۋەزارەتى دادى حكومەتى داگىركەربوۋ.

سەرۆك لەفرۆكەكە دابەزى بەرەۋ سەريازگە ئەمىرىكىكە چوۋ، چاۋەكانيان بەۋ چاۋىلكە تارىكانە داپۆشى كە سوپاي ئەمىرىكى بەكارى دەھىنن كاتىك كە دىلەكان لەشۋىننىكەۋە دەگوۋىزەۋە بۇ شۋىننىكى تر. سەرۆك بەژمارەيەك لەئەمىرىكىكەكان دەۋرە درابوۋ (پىاۋانى پۆلىسى سەريازى) (مارشال). برايە ناۋ بەپىۋەبەرايەتتەكەۋە، لىرەداۋ لاي يەكەم دەروازەۋە پۆلى ئەمىرىكىكەكان كۆتايى ھات ۋ بەشۋىنى خۇياندا گەپانەۋە.

رادەستكردنەۋەي سەرۆك بە حكومەتى داگىركەر

داۋاي لاۋىردنى ھىلەك يان چاكەتە پارىزەرەكەۋ چاۋىلكەكەي چاۋى، برايە ناۋ يەكەم بەش لەبەپىۋەبەرىتتەكە كە ئەۋىش بىنپىركردنى تىرۆرە، ئەم بەشە تاييەتە بە جىيەجىكردنى لەسىدارەدان (كردەۋەكانى كوشتن) بەسەر سەركرەدەكان ۋ پالەۋانەكانى عىراق ئەۋانەي كە حوكمى لەسىدارەدانىيان بۇ دەردەچىت لەدادگا گالتەجارييە نا شەرىعەكانەۋە لەم سەردەمى ناشەرىعەتى بوۋنەدا. كاترۇمىر پىنج ۋ نىۋى بەرەبەيان بوۋ، كاتى چوۋنە ژوۋرەۋەي سەرۆك، چەند قەفەسىكى ئاسنىنى بىنى كە تىياندا ژمارەيەك لەپىاۋە عىراقى ۋ ەرەبەكانى پىزى بەرەۋەلىستى ھەبوۋ كە فەرمانى لەسىدارەدانىيان بۇ دەرچوۋبوۋ.

سەرۆك بەزەردەخەنەيەكەۋەۋ بەشانازىكردنەۋەي لىي پوانىن، ئەۋ لەپىگەي

ۋەستانىيە ۋە لەۋى ھەلۋىستە پالەۋانانەكانى ئەۋانى بۇ دەرگەۋت. بەئاراستەى يەككە لەژۈرەكان لەسەر پۇيشتەكەى بەردەۋام بوو. ئەو ئىستا بەۋ مىلىشيا تايىفیانە دەۋرى گىراۋە كە بەھۋى شەپى عىراق ئىرانى سالەكانى ھەشتاۋە جىنۇيان پىدەدا. كاتىك سەرۆك چۈۋە ناۋ يەككە لە ژۈرەكان پارىزەر منىر ھەدادى لەبەردەم خۇيدا بىننىنەۋە كە لەسەردەمى داگىركردندا بوۋە دادۋەرى لىكۆلىنەۋە، لەيەككە لە دانىشتەكانى لىكۆلىنەۋە لە دۆستى (پاگۋاستنى كوردە فەيلەكاندا) لەگەل سەرۆك ھەدام ھسەن سالى ۲۰۰۵ پاگەياند، كەئەۋ لەيەككە لەولاتانى كەنداۋ نىشتەجىيە، مىلۇنئىرەۋ ھىچ كەسكە كار ناكاتە سەر بىرپارەكەى. پاشان ۋوتى بەسەرۆك بەس باس لەسىياسەت بىكە ھەدام ھسەن. تۆ بۇ ماۋەى سى ۋ پىنج سال قسەت كرد ۋ تىربوۋىن لەم قسەيە، ئىستا تۆ بەتاۋانى جەنگ تاۋانبارىت.

لەۋ كاتەدا، گروپەكانى مردن كەسەر بەمىلىشياكانى سوپاى مەھدى بوون لەۋى بوون پىداگىرىيان دەكرد بۇ ئەۋەى بچنە ناۋ بەرپۈۋەبەرىتتەكەۋە كەسەرۆكى لى بوو بۇ ئەۋەى بىرپىنن ۋ لەبەرامبەر بىر پارەيەكى خەيالیدا پادەستى ئىرانى بىكەن. بۇ ئەمەش مالىكى ھاتەقسە لەگەل موقتەدا سەردا بۇ خۇلادان لەفەزىچەتەك بخرىتە بارەتەقاي فەزىچەتەكانى ترىانەۋە لەعىراق، ھەروەھا بۇ ئەۋەى ئەمىرىكاش تۈرە نەبىت. تاۋانى لەسىدارەدانەكەش ھەندىك كات دواكەۋت تا موقتەدا ھات كەھەندىك سەرچاۋە باس لەۋە دەكەن كە ئەۋ لەۋى نەبوۋە لەبەر چەند ھۆكارىك كە زانراۋە ھەروەھا بۇ ئەۋەى ھۆكۈمەتى داگىركەرو ھەتا خودى داگىركەرىش تەنگەلان نەبن. پاشان موقتەداۋ پاسەۋانەكانى ھاتن، كاتىك بىنى سەرۆك دانىشتۈۋەۋ قورئان دەخوئىت، پىى ۋوت: ئەمە چۆن سەمكارىكە؟، سەرۆك بە سووك تەماشاكردنىكەۋە لى پوۋانى كەۋاى لەيەككە لەپاسەۋانەكانى كرد بەقۇناغى تەنگەكەى بدات بەسەرى سەرۆكدا.

دادۋەر مونىر ھەداد داۋاى لەسەرۆك كرد لەسەر ئەۋ كورسىيە دابنىشىت كە بۇى تەرخان كرابوو. پاشان بەۋ بىرپارەى ھۆكىمى لەسىدارەدانەكەى بەسەردا خويىندەۋە لەگەل ئىمزاى نورى مالىكىدا لەسەرى ۋ بى ئەۋەى لەلەيەن ئەنجۈمەنى بەناۋ سەركرىدایەتەۋە پەزنامەندى لەسەر بدرىت ۋەك ئەۋەى كە خودى ياساى دادگا گالتەچارەكە دىارى كردبوو.

سەرۆك لەبەرامبەر پىاۋكۆژەكاندا چۆن ھەلسۈكەۋتى كرد

لەو كاتەدا سەرۆك دەستی بەھاوارکردن كرد: بۆي گەل، بۆي خەبات، بۆي نەتەو،
 بۆي عىراق، بۆي فەلەستىنىكى ئازادى عەرەبى، كەوتن و شكست بۆ بەكرىگىراوان..
 پاشان: ئىمە لەبەهەشتداين و دوزمەنەكانمان لەدۆزەخ، ھەروەھا بەپرووى دادوھرى گشتیدا
 ھاوارىكرد: بېروخت فارس و ئەمىركىيەكان و بەكرىگىراوان.. دواتر سەرۆك بىرايە ژوورە
 شومەينەرەكەو كەھەموو سەركرەدەكانى گروپى مردن لەوئى بوون لەوانەش: عەبدول عەزىز
 حەكىم و موەفەق روبەيعى و عەلى دەباغ و سامى عەسكەرى و بەھا ئەعرەجى و مەرىم
 پىس، ھەروەھا منقر ئەلفرعەون. بى ئەوەى ھىچ ئىمامىكى سوونى لەوئى بىت. سەرەپاى
 ژمارەيەك ئەفسەرى ھەوالگىرى ئىرانى كە زمانى عەرەبىيان دەزانى و لەژىر ناوى عىراقىدا،
 لەوئى بوون بۆ ئەوەى دلىابنەوە لەكەسىتى سەرۆك كەھاوشىوئەكەى نىيە وەك
 بلاوكرابووەو. ھەروەھا ئەفسەرە ئىرانىيەكان ئامادەى ھەموو حالەتەكانى لەسىدارەدان
 بوون كەبەسەر ئەندامانى سەركرەدايەتیدا جىبەجىكران، بەلكو لىكۆلىنەوەيان كرد لەگەل
 (بەرزان)دا پىش ئەوەى بەچەقۇ سەرىبىن كە عەلى دەباغ وتى گوايە حالەتى
 جىابوونەوەى سەر لەجەستە، حالەتیکە بەدەگمەن پوو دەدات، يەكك لەو ئەفسەرەنەى
 ئىتلاعاتى ئىرانى، چووە سەر تەختەى لەسىدارەدانەكەو دەموچاوى داپۆشى بوو.
 لەدىارترین ئەو ئەفسەرەنەش، ئەحمەد فروزەندى گەرە ئەفسەر بوو، بەرپرسى ئىتلاعاتى
 ئىرانى لەعىراق، كە خىرا دواى ئەوەى لە ئەوروپا گەرەپابووەو و پىش جىبەجىكرەنى
 تاوانەكە، لەگەل ئەحمەد چەلەبى و موەفق روبەيعى و جەلالەدىن سەغىردا كۆببووەو
 فشارى خستبووە سەريان تا زوو پرۆسەى لەسىدارەدانەكە ئەنجام بەدن. ھەروەھا
 ژمارەيەك لەسەركرەدەكانى سوپاى مەھدى و عەلى ئەدىب و خزىر ئەلخزاعى و سادق
 ئەلركابى و كەسانىكى تر لەبالیۆزخانەى ئىرانى لەوئى ئامادەبوون. بەلام ھۆكارى سەرەكىى
 لەرپگرتن لەپارىزەرەكان يان ھەر كەسىكى تر لەتايەفەى سوونى لەوئى ئامادەبن، لەبەر
 بوونى ژمارەيەك لەگەرە سەركرەدەكانى ھەوالگىرى ئىرانى و سوپاى پاسداران و
 سەركرەدەكانى فەيلەقى قودسى ئىرانى و لەوانەش ژەنرال سلیمانى بوو. ئەمانە پىش ئەوەى
 سەرۆك سەرکەوئتە سەر تەختى لەسىدارەدانەكە بەزمانى فارسى لەگەلى قسەيان كۆردبوو
 بۆ ئەوەى پەيامىكى پوون بەدن بەگوئى سەرۆكدا كەچارەنووسى كۆتايى و چارەنووسى
 عىراق ئىستا بەدەستى ئىرانىيەكانە. ئەم فەزىحەتەش داگیركەر و حكومەتەكەى
 بەردەپۆشيان كرد.

لە سیدارەدانی سەرۆک

سەرۆک بەو پەڕی بەرزى و بڵندىیەو چوو پێش، بۆ ئەوێ بەباوهرىكى قوولەو پێشوازی لەقەدەرى بکات. ئەو کۆمەڵانەش بەجۆن و قسەى ناشیرین پێشوازیان لیکرد، بەلکو هەندىک لەو بەرپرسانە و سەکردهکانى گروپەکانى مردن وویستان پەلامارى سەرۆک بدەن و لى بدەن، لەکاتێکدا ئەو هەردوو دەستى بەسرابوو، بەرزو بڵندو خۆپاگر. وەلامى دانەو و پێى ووتن: ئێو خیانەتکارن... بەکرێگىراون... دوزمنانى گەلن... بروخیت ئەمریکاو بەکرێگىراوێکە... بەسەرى ئاماژەى بۆ دەکردن. موفەق روبەیعى قسەى پێ دەووت، سەرۆک پێى وت... ئێو تیرۆرىستن... تیرۆرىستن... پاشان... بژى بەرەى بەرەلستى... بژى گەل... بژى عىراق... بژى فەلەستین... بژى ئەتەوێ عەرەبى. پاشان ووتى کە ئەو خزمەتى عىراقى کردووە و بوونىادی ناو.

لەو ماوەیەدا. وێنەگرەکەى مالیکى (عەلى ئەلمەسەدەى) چەند گرتەیهکى وێنەگرت. پاشان میلشیا خۆتێرێژەکان دەستى سەرۆکیان کردووە کە لەپێشەو بەستراپوون و دەستەکانیان لەدواو کە لەپەچە کرد، هەروەها ئەو زنجیرانەى کە قاچەکانیان پێبەستبوووە گۆریان بەیهکێکى تر کە تاییەت بوو بەحالتەى لەسیدارەدان. سەرۆک داواى لە منقر ئەلقرعەون کرد کە ئەو قورئانەى پێى بوو تەسلىم بە (پارێزەر بدر ئەلبەندى) بکات بۆ ئەوێ بیداتەو بەخیزانەکەى. سەرۆک لەبەردەم گورىسى هەلواسینەکەدا وەستا، بەو پەڕى بڵندى و ئارامى و باوهرەو، وەك ئەوێ کە هەموو جیهانى بىنى. ئەم دیمەنە مەزنەى سەرۆک، بەپێچەوانەى ئەوێ بوو کە ئەلروبەیعى وتى کە سەرۆک سەدام حسین ترساو دیاربوو. سەرکەوت بۆ سەر تەختى هەلواسینەکەو دەيووت: یا ئەللا یا ئەللا. لەبەردەم گورىسەکەدا وەستا بەو پەڕى ئازایەتیهو، خۆپاگر بەرزو بڵند، وەك دارخورمايهکى عىراقى هەلکشوو. ئەو وەستانە ئازایانە پێچەوانەى ئەوێ بوو کە پیلانگێڕەکان پێشبێنیان دەکرد... ئامادەبووکان.

ئەو چوار چەتەیهى کە لەبەردەم و دواوێ سەرۆکەو بوون، لەگەرە سەرکردهکانى گروپى مردن بوون (سوپای مەهدى). رىاز نوری زاواى موقتەدا سەدر پەتى سیدارەکەى خستە ملى سەرۆک، بۆ ئەوێ هیچ کەسێکیشیان ئاشکرا نەبن هەموویان دەمامکیان کردبوو.

چەندیکیش شارديانەو نکلایان لیکرد ئەوا ئیمە دلتیان لەوێ کە لەواقیعدا پوویدا، لەناو ئەوانەشدا کە لەوێ بوون و لەسیدارەدانەکیان جیبەجی دەکرد موقتەدا سەدر بوو کە

بەتەكەي مىلى سەرۋىكى رېڭخستەۋە دۋاي ئەۋەي كىردىۋىيەنە ملىيەۋە كە لەلەي پاستى سەرۋىكەۋە ۋەستابوۋ، دەمامكىكى پۇشى بوۋ بۇ ئەۋەي شۇناسى خۇي بشارىتەۋە، ئەۋەي كىردىۋى بەمەرج بەسەر مالىكىيەۋە كە دەبىت بۇ خۇي پىرۋسەي كۈشتىنى سەرۋىك ئەنجام بەت.

بۇچى ۳۹ گىرى ۱۹

سەرۋىك نەيەشت كىسە رەشەكە بىكەنە سەرى، رېڭەي پىدان كە بىخەنە ژىر ئەلقەي گورىسەكەي ملىيەۋە. ئەم گورىسە ئەمىرىيەكان لەسەربازىكى زايۇنىان ۋەرگىتبوۋ، بەشۋەيەك دروستكرابوۋ كە پىچەۋانەي ياسا بوۋ لەپوۋى جۇرو درىژى گورىسەكەۋە... ۋەك ئەۋەي ۋويستى خرايە مىلى سەرۋىكەۋە... پىش ئەۋە، يەكك لەسەربازە ئەمىرىيەكان كەلەنەپەتدا جۈلەكە بوۋ ھاتە ناۋ ھۆلەكەۋە، دەستى كىرد بە پىۋانەكىردنى درىژى گورىسەكە تا گەيشتە ۳۹ گىرى (كە ئەۋە ژمارەي ئەۋ موشەكانەيە كە عىراق لەسالى ۱۹۹۱ دا ناى بە تەلئەبىيەۋە، كە ئەۋە لەھۆكارەكانى كىتەي جۈلەكەكان بوۋ لەسەرۋىك سەدام حسىن ۋ ھەۋلەدان بۇ لەسىدارەدانى)^{۱۰}، داۋاي لەئامادەبوۋان كىرد كە ئامىرىكى بىرىنى بەدەنى، يەكك لە پىۋەكان چەقۇيەكى سەربىرىنى پىدا، كەئامادە كرابوۋ بۇ ئەۋەي مىلى سەدامى پى بىپەرىن ۋ سەرى لەجەستەي بىكەنەۋە تا دواتر لەشارى پورە مەراسىمىكى گەرە رېڭبەخەن ۋ تىيدا سەرى سەرۋىك ھەلگىر ۋ لەگەل ۋوتنى دروشمى تايەفیدا بىسورپىننەۋە، تا دلىان ئاۋ بخواتەۋە.

موقتەدا سەدر ھاتەپىشەۋەۋ گورىسەكەي لەملى سەرۋىكدا رېڭكىرد دۋاي ئەۋەي دلىابوۋ لەۋەي كە ئەۋەي لەسىدارەي دەدات سەدام حسىنە نەك ھاۋشۋەكەي. سەرۋىك بەۋپەرى خۇپاگرىيەۋە ھاتەپىش ۋ چوۋە سەر ئەۋ دەرگا ئاسۋىيەي كە پانتايىيەكەي ۸۰ بە ۸۰ سم.

^{۱۰} لە ۱۹۹۱/۱/۱۷ دا سەرۋىك نامە بەناۋىانگەكەي ناراستەي ھىزى موشەكى عىراقى كىرد بۇ ئەۋەي دۋىزىنى زايۇنى موشەك باران بىكات. ئەمە دىقى پەيامەكەيە: ((بەناۋى خۋاي بەخشندەۋ مېھرىبان. غەمىدى رۈكن حازم غەبىدولرەزاق. سلاۋت لىيىت. لەسەر بەرەكەتى خۋا دەست بىكەن بەلىدانى ئامانجەكان لەناۋ ھەۋارەي زايۇنىزى تاۋىكاردا بەقورسەرىن شىۋە لەگەل پىۋىستى بەناگابوۋن لەبەرەمبەر نەگەرەكانى كەشف بوۋىداۋ دەبىت لىدانەكان بەچەكى تەقلىبىدى (ئاسايى) موشەكەكان بىت ئەۋ بورىدومانەش تا ناگادار كىردنەۋەيەكى تر بەردەۋام دەبىت.

لېرەدا يەككە لە ئەندامانى حكومت (نەك پاسەوانەكە وەك دەلتىن) بەوشىۋەيە تايەفیانە و لەسەر شىۋازى ئىرانى ھاۋارىيەكرد " بەسەلاۋاتدان لەسەر موخەممەدو ئالى موخەممەد، پاشان يەككىكى تريان ناۋى محمد باقر ئەلسەدرى ھىنا و ئامادە بوۋەكانىش ناۋى موقتەدايان ھىنا..

دواى ئەو شەپە قسە پويىدا لەنىۋان ئەو داخ لەدلەنەو سەرۆكدا، كە وايكرد سەرۆك وەلاميان بداتەو " موقتەدا ... ئەم قازانە پيشخواردوۋەيە؟ " سەرۆك تەنەت لەو كاتەشدا لەدەست و دەمى ئەو جەلادانە سەلامەت نەبوو. لەدوايىن ساتەكانى ژيانيدا.. يەككىكيان كە لەگەرە ئەندامانى حكومتەكەى مالىكى بوو ووتى " بۆ دۆزەخ " ، سەرۆك وەلامى دايەو: " بۆ بەهەشت بەوويستى خوا لەپىناو عىراقدا. لەوكاتەدا دوان لەگەرە ئامادەبوۋان ديمەنەكەيان بەمۆبايل وئىنەگرت كەيەككىكيان فىلمەكەى بە ۱۸۰۰۰ دۆلار فروشت بەكەنالىكى ئاسمانى ئەمريكى!

منقز ئەلفرعون جىگرى داۋاكارىي گشتىي لەدادگا تايەفییە ناشەرعیەكەدا ھەولیدا ئەو ھاتو ھاۋارو سوكاپەتيكردنەنە بەسەرۆك بوەستىنىت، بەلانى كەمەو لەبەردەم كامىرادا، نەك لەنەيازباشیەو بىت وتى: برايان.. داۋاتان لیدەكەم، پیاوھەكە لەحالەتى لەسىدارەداندايە، بەلام لەناو ئەو ھاتوھاۋارەدا بانگەوازەكەى بەر گوئی ھىچ كەسىك نەكەوت.

ئەمەش نامۆ نىيە بەنسبەت ئەو كەسانەو كە ھىشتاۋ تائىستاش فەزىحەتەكانيان بەردەوامە لەوكاتەو كە پىلانيان لەدرى عىراق و سىستەمە نىشتەمانىيەكەى دارشت، ھەتا دەگاتە سەر ئەم دادگا گالتەچارە، ھەتا ئەوان پارىزەرئىكيان پاسپاردبوو كە عبدولسەمەد حسەيىنىيە و شەھادەيەكى ساختەى پارىزەرىي ھەيە، تا لائىحەى بەرگرىي لەشەھىد صەدام حسىن بخوینىتەو كەئەمريكىيەكان خۆيان ئامادەيان كردبوو، دواى ئەوھى ھەستان بەرپىگرتن لەپارىزەرە خۆبەخشەكانى دەستەى بەرگرىي و دانانى ھەموو بەرپەستەكان لەبەردەمياندا بۆ ئەوھى نەھىلن بگەنە دادگا.

نایا خنكىنرايان كوژرا؟

سەرۆك بەتەواۋەتى شايتى خویندو نەيانھىشت شايتەكەى دووبارەبكاتەو.. جەستەى پاكى لەو دەروازە نەفرەتيەو كەوتە خوارەو، بەشىۋەيەكى ئەنقسەت گورىسەكە درىزكراۋو بۆ ئەوھى سەرۆك بەزىندوۋى بگەوئە سەر زەوى و بە لەقەو

شەقەيدان بېكۇرن، ھەرواش بوو سەرۆك كەوتە سەر زەوى، بەزەردەخەنەو سەرى بەزەردەو، بەلام ئەوان بەشەق تىيى كەوتن و بەتوندى لىياندا بەتايىبەتى مۇفەق ئەلروپەيىيى و مەرىم رېس ھەتا لەژىر شەق و تىيەلدانەكانيانداو بەدور لەچاوى كامىرا گېانى لەدەستدا. پاشان جەستەى ساردو سريان ھىناو ھەليانواسىيەو بۆ ئەوەى ئەو ئېنىپاە دروست بگەن كە سەرۆك بەشيوەيەكى ياساىي لەسىدارەدراو.

دواى ئەوەى ھىرەون ھەستا بەسەرۆكايەتيكردى خۇپيشاندانتيك كە تىيدا ئەفسەرە ئىرانىەكان و چەند ئەندامتيك لە گروپەكانى مردنى سەر بەئىران تىيدا بەشداريان كرد، خستيانە سەر شانيان و دەستەواژەى ئىرانى و تايەفيان دەوتەو كە گوزارشتى لە پادەى دادپەرورەىيى و بىگەردى و بى لايەنى ئەو دادگايە دەكرد كە داگيركەر دايمەزراندو لە ميليشياكان و ئەو لايەنانەى كە پەيوەنديان بە دوژمنانى عىراقەو ھەيە (ئىران و ئىسرائىل) پىكيان ھىتابوو.

پاشان جەستەى سەرۆك برا بۆ مالى يەككە لەسەركرەكانى ميليشياكان بۆ ئەوەى كارە فارسىيە مەجوسىيە بەدەكەيان تەواو بگەن. لەوئ چەتە ئىرانىە سەفەويەكان بە جىنوپيەدان و تىيەلدان و چەقاندنى ئامىزى تىژ (چەقۆ) بەچەندىن شوپنى جەستەيدا پىشوازيان لەجەستەى پاكى شەھىدى عىراق و نەتەوە كرد. لەھەموو ئەمانەشدا ھەموو سەركرەكان و پەرمزەكانى حەزبە ئىرانىەكان و سەركرەكانى ميليشيا سەفەويەكان و ئەوانى تر لە پياوگورۇ جەلادەكان لەئىرانىە داخ لەدەكان لەبەرامبەر ئىسلام و موقايەتيدا بەشداريان كرد، لەو كاتەدا بەشيوەيەكى ھىستىريايى ھاواريان دەكرد. پاشان ھەندىك لە ئەفسەرانى ھەوالگىرىي و پىسپۆرە ئىرانىەكان ھەستان بەدەليابوون لە جەستەكەو شوناسى سەرۆك. دواى ئەو قورقورپاگەيان بەچەقۆ بېرى لەترسى ئەوەى نەكا بگەرپتەو بۆ زيان.

!!

وا پلان دانرابوو كە دەزگاكانى وەزارەتى ناوخۆ لەحكومەتى داگيركەر پرۆسەى لەسىدارەدانى سەرۆك سەدام حوسەين ئەنجام بدەن دواى ئەوەى كە جلى فەرمىي تايبەت بە پەوشىكى وەك ئەمە لەبەر دەكەن، بەلام سووربوونى ھەندىك لە سەركرەدى

۱- مامۇستا عەبدول بارى عەتوان سەرنووسەرى رۇژنامەى (القدس العربى) دەلييت، موفەق ئەلروپەيىيى "دانى بەدەدا نەو كە كارى شەرمەزارمكەر بەرامبەر جەستەى سەرۆك كراو، دواى ئەوەى كە لەسىدارە دراو لەلايەن پاسەوانانى دادەو، كەنايەوت باسى بگات و خۇيى لى قوتاردەكات". رۇژنامەى قودسى عەرەبى لە ۱۵۲۰۰۸/۵/۱.

میلیشیاکان بۇ ئەۋەى سەرۆك بەدەستى خۆيان لەسیداره بدەن، پلانەكەى حکومەتى داگیرکەرى شیۋاند.

ئامازەکانى شوینی لەسیداره دانەكە

جیبەجیکردنى پرۆسەى کوشتنى سەرۆك و ھاۋەلەکانى لە بینای ھەوالگىرى، زیاتر لە مانایەك لەخۆدەگریت، سەرەپای ئەۋەى كە داخووزییهكى ئىرانى بوو بە ھەماھەنگى لەگەل شوینكەوتەکانیان لە حکومەتى داگیرکەر بپارى لەسەر درابوو. پرۆسەى کوشتنەكە لە بینای شوعبەى پىنج لە بەرئۆبەریتى ھەوالگىرى سەربازى پىشوو ئەنجامدرا لە ھەنگاویكدا كە ھەلگى كۆمەلە ئامازەیهكە پەيوەندى بە پق و كینەى سەفەوییە ھەيە لە عىراق و سەرکردەكەى. ئەۋیش ئەو شوعبەيەكە زانیارى بە ھیزە چەكدارەکانى عىراق دەدا لە بارەى دۆژمنى ئىرانىيە ۋە لەكاتى جەنگى عىراق ئىراندا. لەبەرئەۋە ئەو بینایە ھەلبژێراۋە ۋەك تۆلەکردنەۋەيەكى ئىرانى لە عىراق كە بە سەرۆكايەتى شەھید سەدام حسین توانى ھىرش و ھەلمەتى خومەينى بەرپەرچىداتەۋە كە دەيوست داگیرى بكات و خاكەكەى بۇ خۆى حەلال بكات پاشانىش ولاتانى عەرەبى لەكەنداۋ نیۋە دورگەدا داگیربكات.

لەپۆژى دواتردا، مالیكى بەم بۆنەيەۋە ئاھەنگى گىڤا دواى ئەۋەى لەگەل چەتەكاندا لەپۆژى جەژنى قورباندا سوکايەتى بە ئىسلام و موسلمانان كرد، لەم پۆژەدا ژنى بۇ كۆپەكەى ئەحمەد ھىنا. لە ئاھەنگەكەشیدا ھەموو ئەو ئىرانىانە بەشداريان كرد كە بەشدارىيان كردبوو لە پرۆسەى تیرۆركردنى سەرۆكداۋ ئەۋانى تىرش، دواى ئەۋەى ھەستان بەدواخستنى چەژنى قوربان بۇ پۆژى دواتر بە پىچەۋانەى ھەموو گەلانى موسلمان و تەقالیدى شەرىعى كە نابیت بە ھىچ شیۋەيەك جەژنى قوربان ناكۆكى لە سەربیت چونكە پەيوەندى بە دروشمەكانى حەجەۋە ھەيە، ئەمەشيان بۇ ئەۋە كرد كە لەگەل ئىرانىيەكاندا چەژن بكەن كە ھەمیشە بەجیاۋازى پۆژىك لەگەل ولاتانى تىرى ئىسلامیدا چەژن دەكەن كە ئەۋەش پىچەۋانەى دروشمە ئىسلامىيە راستەقىنەكان و كاتەكانىيەتى.

بەلام پېداگىرىي مالىكى و لەپىش نەۋىشەۋە ئەلجەغەرىي كەلەسىدارەدانى سەرۆك
سەدام حسين لەكاتى حوكمىرانىي نەۋدايىت، لەبەرئەۋە بوو كە دۆسىيى دوجەيل
دۆسىيەي حزبى دەعوە بوو كە ھەر دوو مالىكى و جەغەرىي سەر بەم حزبەن، ئەمەش
يەكك بوو لەخالەكانى پىكەوتنەكەي نىۋان ئەمىرىكاو مالىكى. لەبەرئەمە مالىكى دواي
لەسىدارەدانى سەرۆك ووتى بەلايەۋە گرنگ نىيە كە ئەگەر لەسەرۆك ۋەزىرى لايىرەيت
چونكە ئەۋەي كە دەيوويست بەدەيھىنا.

ھەندىك پەيوەندى و ووتووئ ھەبوو كە خىزانەكەي سەرۆك و پارىزەرە
سەرەكەكەي سەرۆك لەگەل دوو ولاتى عەرەبىدا ئەنجامياندا بۆ ئەۋەي ئىدارەي
ئەمىرىكى بىتە ناۋەۋە تا جەستەي سەرۆك بگوازىتەۋە بۆ يەمەن بۆ ئەۋەي لەۋى
بنيژرەيت. لەۋ ماۋەيەدا سكرتېرى سەرۆكى يەكك لەۋ دوو ولاتە عەرەبىيە پەيوەندى كرد
پىمەۋە بۆ ئەۋەي بەداخەۋەبوون و بىزارى خۆي دەرېپرەيت سەبارەت بەۋەي كە پوویدا.
جىگىرى پارىزگارى سەلاخەدىن و شىخى ھۆزى ئەلبوناسر جەستەي سەرۆكىيان
ۋەرگرتەۋە. گرۇپەكانى مردن (مىليشيا تايىفەكان و سوپاي مەھدى) پلانىان داپشتبوو
بۆ ئەۋەي كۆنترۆلى پىگەي بەغدا- سەلاخەدىن بكنەن، ئەۋانەي تەرمەكەي سەرۆكىيان
پىيە بىيانكوژن و جەستەي سەرۆك برفىنن بۆ ئىران، نرخەكەي ھىشتا ئامادەيە و
بەملىۋان دۆلارە، بەلام ھەلىكۆپتەرە ئەمىرىكەكان جەستەي سەرۆكىيان گويزايەۋە بۆ
بىكەيەكى سەربازىي لەتكرىت، ئەمەش بوۋە ھۆي ئەۋەي پلانى ئەۋ تاۋانكارانە
بەئەنجام نەگات.. لەۋىش لە بىكە ئەمىرىكەكە، ھەزاران خەلكى عىراقى چاۋەپوانى
ھاتنەۋەي جەستەي سەرۆكىيان دەكرد لەگەلىشىياندا شىخى ھۆزو عەشیرەتەكان و
پۆلەكانى پۆلىسى پارىزگاي سەلاخەدىن بەگريانەۋە جەستەكەيان ۋەرگرتەۋە لەناو
ئەمىرىكەكاندا كە سەيرى دىمەنەكە سەرسامى كردبوون. لەۋەسىتەكەيدا بۆ
خىزانەكەي، داۋاي كردبوو كە تەرمەكەي يا لەشۋىنى لەدايك بوونى بنيژرەيت يان
لەشارى پومادى ئەۋىش ۋەك پىزلىناتىك لەم شارە كە لىيەۋە دەستەي بەرگىرى
دەرچوون، لەبەرئەۋەي كە بەرھەلىستىي چۆكى بەئەمىرىكەكان داۋ شىكسىي پىيھىنان لە
جەنگەكانى فەلوجەي دلىرو دەستەخوشكەكانى لە شارەكانى پارىزگاي ئەنبار.

مەترسی داگیرکەرەن و حکومەتی داگیرکەر لەدوای شەھیدبوونی سەرۆکەو پووی لەزیادبوون کرد، گەل لەزۆریە پاریزگاگانی عێراق و شارەکانیدا راپەڕی، بە ئیدانەکردنی تاوانی داگیرکردن و دارەستەکانی، سەرەپای شاردنەوێ پراگەیانندی و یاساگکردنی لێپێچینەو ئەمنیە توندەکان.

لێرەدا پێنومایی ئەمریکی هات کە پازی نابن تەرمی سەرۆک ببریته دەرەوێ عێراق، دەبیته شەوی تەسلیمکردنەوێ لەکاتیکی درەنگی شەودا واتە کاتژمێر سی و نیوی سەرلەبەیانێ لەشوینی لەدایکبوونی خۆی، واتە لەعۆجە بەخاک سپێردرا.

سەرۆک تەسلیمکردنی بەرپرسیاریتیە دەستوریەکانی

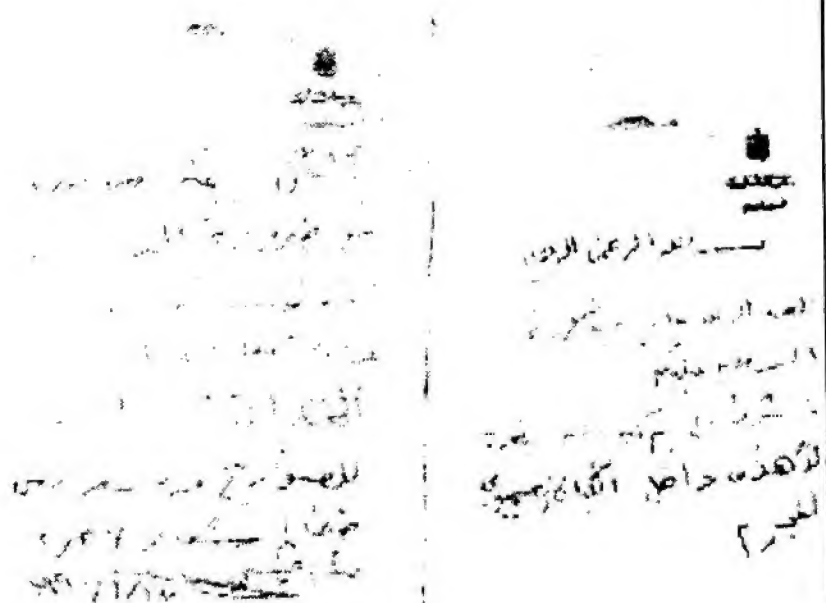
بەپێچەوانە نوقلانی لێدان و پڕوپاگەندەکانەو کە دەوترێ سەرۆک، دوای دەرچوونی بپاری تیرۆرکردنی، یان لەدوای پەزنامەندی لەسەر بپاری تیرۆرکردنی، فەرمانی کردووە بەرپرسیاریتیە دەستوریەکانی لەحزب و دەولەتدا بداتە بەرێز عزەت ئیبراھیم، ئەمە قسەیکە راست نییە، چونکە سەرۆکی شەھید دەزانیت کە ئەو پێچەوانە واقیع و پێچەوانە دەستوری عێراقی و پەپەرەوی ناوخۆیی حزبە. دەستوری عێراقی مومارەسەکردنی ھەموو دەسلالتە دەستوریەکانی سەرۆک دەداتە جێگرەکە لەکاتیکی ئەگەر خۆی نەیتوانی ئەو دەسلالتانە مومارەسە بکات وەک لە حالەتەکانی (دیلی، مردن، شەھیدبوون یان ھەر حالەتیکە تری پێگر) بەبێ ئەوێ پێویست بەو بکات بپاریکی تر لەو بارەوێ دەربجیت. دوای مومارەسەکردنی ئەو دەسلالتانە سەرۆک و ئەمینداری ھەریمەو بەشیوہیکە کرداریی، پڕۆسەیکە ھەلبژاردنی نوێ دەکریت، لەکاتیکی ئەگەر پەوشەکە گونجاو بوو.

بەلام پەپەرەوی ناوخۆی حزب، ئەویش ھەموو دەسلالتەکانی سەرۆکی ئەمینداری ھەریم دەداتە جێگرەکە لە حالەتیکە ئەگەر سەرۆک نەیتوانی مومارەسەری دەسلالت و بەرپرسیاریتیە حزبیەکانی بکات، بەشیوہیکە خۆبەخۆیی جێگر دەبیته ئەمینداری ھەریم بەو کالەت و دوای ئەمە ھەلبژاردنیکی نوێ دەکریت بۆ ھێشتنەوێ سەرۆک یان گۆڕینی.

بەپىنى رېسا دەستورىيەكان و دەقەكانى پەپرەوى ناوخۆى حزب، وەك مافى خۆى، ئەوا بەرئىز عىزەت ئىبراھىم جىڭرى سەرۆكى ئەنجومەنى سەرکردايەتى شۆپش و جىڭرى سەرکردەى گىشتىي ھىزە چەكدارەكان لەدواى دىلکردنى سەرۆكەو مومارەسەى ئەو دەسلەتەنى سەرۆكى کردوو، چونكە پەوشى سەرۆك پىڭەى پىنەداوہ خۆى بەشىوہىكى تەواوہتى مومارەسەى دەسلەتە دەستورىيەكانى بىكات، لە ۲۰۰۳/۱۲/۱۳ ھەو كە مېژووى دىلکردنى سەرۆكە، بۆ ئەوہى ھىچ بۆشايەك لەسەرکردايەتيدا دروست نەبىت چ لەحزب يان لەدەولەتدا بەرئىز عىزەت ئىبراھىم مومارەسەى ئەو دەسلەتەنى کردوو. لەيەكەم دىدارىشمدا لەگەل سەرۆك لەكۆتايى سالى ۲۰۰۴دا جەختى لەوہ کردوو كە ھەموو دەسلەتەكانى بەشىوہىكى خۆبەخۆيى گۆيزراوتەوہ بۆ جىڭرەكەى. پاشان لەدىدارى دووہمىشدا لەسەرەتاي سالى ۲۰۰۵دا جارىكى تر سەرۆك جەختىكردەوہ كە ووتى: "بلى بە ئەبو ئەحمەد" لەشوئنى ئاسايى خۆيدا بىت و مومارەسەى دەسلەتەكانى بىكات و پىڭە نەدات ھىچ گرفت و بۆشايەك دروست بىت".

صه دام حوسین چهند ساتیک
پیش له سیداره دانی

وینەیهك له نامەى سەرۆكى شەهید سەدام حوسەین لەروژانى پەلامارە سى دەوڵەتیهكە بۆ سەر عێراق لەسالى ١٩٩١دا، كە بۆ سەرۆكى هێزى مووشەكى عێراقى ناردووئیهتى تا دوژمنى زایوئى بۆمباران بكات.

بەشی بیست و شەشەم

راسپاردەکه - بەلگەنامە میژووییەکه

داواتان لێدەکهەم که پارێزگاریی لەو مانایانە بکەن کهوای لێکردوون بە لێهاتووییەوێ هەلگری باوەڕبێ، ببێە چرای درەوشاوێ لەشارستانیەتدا، هەرودها زدووییەکهەتان لانکە ی پێغەمبەرانی ئیبراھیمی خەلیل و ئەوانی تر بپارێزن لەسەر ئەو مانایانە ی که وایلیکردن ماناکانی مەزنیی بەشیووییەکی متمانەپێکراو فەرمیی لەپێناو نیشتیما و گەلدا هەلگیرن.

(سەدام حەسێن لەزیندان)

سەرۆک سەدام حەسێن بە پێنوسەکی خۆی راسپاردەکی نووسی و ئاراستە ی گەلی عێراق و نەتەوێ عەرەب و پۆلەکانی هێزە عێراقییە چەکدار و خەباتگیرەکانی کرد. راسپاردەکه وەک بەلگەنامە یەکی میژوویی گشتگیر هاتووە بۆ هەموو ماناکانی جەنگی نیشتمانی و باوەڕداری و خەباتگیریی که عێراقیەکان پێی هەستان و هەتا نیشتمانی هەلگری پەرچەمەکه یێن بەرووی هێزە داگیرکەر و زانیوێزمەکان و گەلچییەتیدا که چاوی بپوێتە سەر وەت و سامانەکانی عێراق، هەولی وێرانکردن و پارچە پارچەکردنی دەدات بۆ خزمەتکردن بە تەماحکاری و بێ و کێشەکانی، لەپێناو جێبەجێکردنی پڕۆژەکانی زانیوێزمدا، که سەرۆکی شەهید شەرەفی سەرکردایەتیکردنی لایەنێکی گەورە و بنچینەیی هەبوو تییدا.

ئەمێ خوارەوێش دەقی ئەم بەلگەنامە میژووییە:

وینهی لاپه‌ره‌ی به‌که‌م	قُلْ لَنْ يَصِيَّبَنَا إِلَّا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَنَا
له‌وه‌سیه‌ته‌که	أَيُّهَا الشَّعْبُ الْعَظِيمُ .. أَيُّهَا الشَّاهِدُ الْمُؤْمِنُ
بسم الله الرحمن الرحيم	المجاهد .. أَيُّهَا الصَّامِدُ الْمَجْدُود .. يَا أَسَدَ الْوَهَّابِ
﴿قُلْ لَنْ يَصِيَّبَنَا إِلَّا مَا كَتَبَ	.. أَيُّهَا الشَّعْبُ الْمُؤْمِنُ .. يَا الْفَخْرُ الْمُسْلِمُ .. كَتَبَ
الله لنا هو مولنا وعلى الله	كُنْتُ كَمَا تَعْمُرُونَ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَاتِ وَأَنَا لَكَ يَا رَبُّ
فليتوكل المؤمنون﴾	مُجَاهِدٌ أَوْ لَوْ كُنْتُ مَوْجِدًا لَكُنْتُ مَوْجِدًا
ئهی که‌لی عیراقی مه‌زن ..	هَلْ يَوْمَ تَوَدَّدُوا كَذِبًا كَذِبًا كَذِبًا كَذِبًا كَذِبًا كَذِبًا
ئهی هیزه چه‌کداره دلیرو	أَيُّهَا الْأَعْمَى إِنَّكُمْ إِذًا لَشَارِدُونَ
خه‌بات‌گتیره‌کان	مَدِينَتُهُمْ وَأَرْبَابُهُمْ الْعَالَمِينَ
ئهی خاتوونه عیراقیه	وَرَبِّكَ مُبْدِيهِمْ وَخَلْقَهُمْ زَوْجًا وَمَا يَدْرِي أَلَمَ الْإِنسَانُ إِذْ يَخْلُقُ
شکومه‌نده‌کان	سَاءَ مَا يَحْكُمُ الْقَوْمَ الَّذِينَ يَدْعُونَهُ لَا يَفْقَهُونَ كَلِمًا
ئهی رۆله‌کانی نه‌ته‌وه	سَاءَ مَا يَحْكُمُ الْقَوْمَ الَّذِينَ يَدْعُونَهُ لَا يَفْقَهُونَ كَلِمًا
مه‌زنه‌که‌مان	سَاءَ مَا يَحْكُمُ الْقَوْمَ الَّذِينَ يَدْعُونَهُ لَا يَفْقَهُونَ كَلِمًا
ئهی ئازاو باوه‌پداره‌کان	الْحَاضِرُ وَالْمُغِيبُ وَالْأَعْيُنُ لَا يُبْصِرُهَا إِلَّا بِالسَّمْعِ
له‌نیو‌پیزه‌کانی به‌ره‌لستیدا	الْحَاضِرُ وَالْمُغِيبُ وَالْأَعْيُنُ لَا يُبْصِرُهَا إِلَّا بِالسَّمْعِ

وه‌ك ده‌زانن له‌پۆژانی پابردوودا، خوای گه‌وره‌ وویستی وابوو جارێکی تر له‌مه‌یدانی خه‌بات و تیکۆشاندا به‌وه‌ له‌سه‌ر ئه‌و شیوازو پۆحیه‌ته‌ی که‌ پێش شوێش تییدا بووین له‌گه‌ڵ نه‌هامه‌تیه‌کی قورس و ناره‌حه‌تتر. خۆشه‌ویستان، ئه‌م په‌وشه‌ سه‌خته‌ که‌ هه‌موومانی تێداین و عیراقی مه‌زنی پتوه‌ گیرۆده‌ بووه‌، وانه‌یه‌کی نوێیه‌ و به‌لایه‌کی نوێیه‌ بۆ نه‌وه‌ی هه‌رکه‌سیک به‌پێی توانای خۆی ده‌رکی پێبکات و بیناسیت، که‌له‌ئێستادا له‌به‌رده‌م خوای گه‌وره‌و له‌به‌رده‌م خه‌لکدا ناوینشانێکی نوێی بۆ ده‌بیست، کاتێک ئه‌م په‌وشه‌ی که‌ ئێستا ئێمه‌ تێداین ده‌بیته‌ میژووبیه‌کی مه‌زن و ده‌بیته‌ بنچینه‌یه‌ک که‌ سه‌رکه‌وتنی له‌سه‌ر بوونیاد ده‌نرێت بۆ قوناغه‌ میژووبیه‌کانی ئاینده‌، هه‌لویست تییدا راست و په‌سه‌نه‌ نه‌ک به‌پێچه‌وانه‌وه‌، جگه‌ له‌مه‌ش هه‌ر هه‌لویستیکی تر ساخته‌و دژه‌ .. خۆبه‌هێزکردنی هه‌یج و پوچه‌کان به‌په‌نابردنیان بۆبیانیه‌کان و بۆ زāl بوون به‌سه‌ر خوێش و هاو‌په‌گه‌زه‌کانی خۆیاندا هه‌یج و پوچ و بێ پێزییه‌ وه‌ك خودی ئه‌و که‌سانه‌ی ئه‌مه‌ ده‌که‌ن.

سەرئەنجام ئەوھى كە راست و دروست دەمىنئەتەوھە ئەوھى ناراست و ساختەيە دەپرات و نامىنئەت " اما الزيد فيذهب جفاء، واما ما ينفع الناس فيمكث في الارض " صدق الله العظيم. ئەى گەلى مەزنى عىراق... ئەى خەلكانى نەتەوھەكەمان و مروؤ دۆستان... زۆرىك لەئىوھ خاوەنى ئەم وتارەى ناسىوھ لەپاستگۆيى و بىگەردىيى و دەستپاكىيى و سووربوونى لەسەر مافەكانى گەلەكەى و دانايى و تىپوانىيى و دادگەريى و پىداگريى لەسەر چارەسەرکردنى مەسەلەكان و پىداگريى لەسەر پاراستنى مال و مولكەكانى خەلك و دەولەت، ھەرۈھە ئەوھى كە ھەموو شتەك لەويژدان و عەقلىدا بژى، دلى بەئازار بىت، دەروونى ئارام نەبىتەوھە ھەتا لەئاست و پىزى ھەژاران بەرزەكەتەوھە پىداوئىستىيەكانى كەمدەرامەتەكان دابىن نەكات، ھەرۈھە دلى بكەتەوھە بۆ ھەموو گەل و نەتەوھەكەى، ھەرۈھە باوھەردارو سەرپاست بىت... بى ئەوھى جىياوازي بكات لەنىوان پۆلەكانى گەلەكەيدا تەنھا بەكۆششى دلسۆزانەو توانستى نىشتەمانى نەبىت. ھا من ئەمپۆ و بەناوى ئىوھەو لەپىناو چاوەكانى ئىوھەو چاوەكانى نەتەوھەكەمان و چاوەكانى ئەوانەى دادپەرۈەرانى ئەھلى ھەق و پاستىيەوھە كە من بەيداخەكەيم بەرزكردۆتەوھە دەلئىم: ئەى عىراقىيەكان... ئەى گەل و كەسوكارەكانمان، ئىوھ براو سەرکردەى خۆتان ناسىوھە وەك چۆن كەسوكارەكەى خۆى دەيناسن، سەرى بۆ ستەمكارە لەخۆبايى و لوتبەررەكان نەوى نەكرد، وەك شمشىرو ئالايەك مايەوھە لەپرووى ستەمكاراندا. ئايا ناتانەوئەت ھەلوئىستى براو كوپو سەرکردەتان بەوشىوھە بىت...؟! بەلى بەوشىوھە... پىوئىستە ھەدام حسىن وابىت و ھەلوئىستەكانىشى بەمشىوھە بىت، ئەگەر خوا نەكردەش، ھەلوئىستەكانى بەمشىوھە نەبوايە، ئەوا ھەر خۆى پەتيدەكردەوھە، لەسەر ئەمەش پىوئىستە ھەلوئىستەكانى ئەو كەسەى كەدەبىتە سەرکردەتان و دەبىتە بەيداخەك لەنەتەوھەدا بەھەمان ئەم شىوھە بىت...

ئەوھەتا من خۆم دەكەمە قوربانىيى، ئەگەر خۆى بەخشندە وويستى لەسەرى بوو، ئەوا بەرزى دەكەتەوھە بۆ ئەو شۆينەى كەخۆى فەرمانى پىدەكات لەگەل شەھيدان و پاستگۆياندا، ئەگەر بىپارەكەشى دواخستەن بەو شىوھەى كەخۆى ئىرادەو خواستىيەتى ئەوا ھەر خۆى بەخشندەو مېھرەبانە، ھەر ئەو دروستىكردوين و ھەر بۆ لاي خۆيشى دەگەرپىنەوھە. ئارامىيەكى جوان و داواى كۆمەك و يارمەتى لەو دەكەين بۆ ئەوھى بەسەر زالمەن و ستەمكاراندا سەرگەتومان بكات.

برايمان... ئەى گەلى مەزنى عىراق... داواتان لىدەكەم كە پارىزگارىيى لەو مانايانە بكەن كەواى لىكردوون بەلئەتووييەوھە ھەلگىرى باوھەپىن، بىنە چراى درەوشاوە لەشارستانىيەتدا، ھەرۈھە زەويەكەتان لانكەى پىغەمبەران ئىبراھىمى خەلىل و ئەوانى تر بپارىزن لەسەر ئەو

مانایانەى که وایلکردن ماناکانى مەزنى بەشیوەیەکی متمانەپیکراو فەرمىی لەپێناو نیشتمانى و گەلدا هەلگەرن. بەلکو هەموو ژيانى خۆى و ژيانى خێزانەکەى گەرە و بچوکیانى هەر لەسەرەتاوە کردۆتە بارمەتەى نەتەو و گەلە مەزن و بەوفاو جوامێرەکەى، بەردەوام بوو لەسەرى و نەچەماوەتەو. سەرەپای هەموو ئاستەنگ و گەردەلولەکان که پێش شۆرش و دواى شۆرش خۆمان و ولاتەکەمان پێیدا گۆزەرى کرد. خواى گەرە وویستی و بوو سەدام نەمریت، ئەگەر ئەم جارە وویستی ئەوێ لەسەربیت، ئەو پواندووەتى و. ئەو پێیگەیانندوو و تائێستاش پاراستووێتى. بەو هەش نەفسێکى باوەردار شانازی بەشەهیدبوونیەو دەکات، کەسانیکیش هەبوون کە بەدەرونیکی ئاسوودەو لەسەر ئەم پێگەى پۆیشتوون لەسەدام حسینیى تەمەنیان کەمتر بوو. ئەگەر خواى گەرە وویستی شەهید بیت، ئەوا ئێمە سوپاسگوزاری دەکەین پێشتر و دواتریش. ئارامیکى جوان دەگەرن لەسەرى و داواى کۆمەکیش لەو دەکەین بۆ زالبوون و سەرکەوتن بەسەر زالمەن و سەمکاراندا لەسایەى مەزنى پەرەردگارى بەرزو بالادەست و سایەدارى بۆ ئێو. لەنمۆنەى ئەو سایەدارییەى خواى پەرەردگارىش بۆتان ئەوێ کەجۆر تاییەتەندیەکانى بۆ سانا کردوون بۆ ئەوێ تێیدا بێنە نمۆنەى کەچاوى لیبرکیت لەخۆشەویستی و لیبوردەبى و پێکەو ژيانى برایانە لەنێوانتاندا. هەرەها بوونیادیکی بێندى مەزن لەسایەى کەدا کە خواى بەخشندە فەراهمی کردوو لەتوانا و شیاوییەکان. خواى گەرەش نەبووێستو ئەو پەنگ و جۆرانە بێیتە قورسایەى بەسەرتانەو، بەلکو وویستوێتى تاقیکردنەوێکە بێت بۆ پرداخکردنى دەروونەکان، لەناو پێزەکانى ئێو شدا کەسانیک هەبوون، یان لەوانەى کە لەپشتى ئەتلسیەو، هەرەها لە فارسە کینە لەدەلەکانیش بەهۆى کردەوێ فەرمانپەرەواکایانەو کە لەکیسراو بۆیان ماوەتەو، بوونەتە جیگرەوێ شەیتان، بیرو هاوردەى خراپى خستۆتە دلى ئەو کەسانەو کە گۆپراپەلى لێدەکەن بۆ پلانگێرپى لەدژى هاوێرەگەزو هاوونیشتمانیەکانى خۆیان یان لەسەر دراوسێکەى، یان ئاسانکاریى کردوو بۆ تەماح و پق و کینەى زانیۆنیزم کە نوێنەرەکانى لەکۆشکى سپی بچوونیت بۆ ئەوێ هەستن بەدوژمنکاری، پق و کینەى کە بخوێنن کە بەدوورە لە بەها مۆفایەتیهکان و لەبیرو باوەرەو.

لەسەر بنچینەى مانای باوەرو خۆشەویستی و ئاشتى، ئەک پق و کینە، بەبێ هیچ مەلانییەک کۆشکەکەتان بوونیادناو بەرزتان کردەو. لەسەر ئەم بنچینەیش ئێو بە ئاشتى و سەربەرزى و لەپەنگ و پشیدارەکەتانداو لەسایەى نیشتمانداو لەپاڤردوویەکی نزیکدا پێتان دەکرد، بەتاییەتیش دواى شۆرشە مەزن و تیکۆشەرەکەتان شۆرشى حەفدە-

سى ته عموزى سالى ۱۹۶۸، سهرکهوتن و ئنوه به شينوهى عىراقىكى مەزن و يەكگرتوو مەلتانگرت.. وەك براو خوشەويستانى يەكتر، نەگەر لە سەنگەرى جەنگدا بووين يان لەگۆرەپانەکانى بوونىادنەندا.. دوژمنانى ولاتەكەشتان لە داگیرکەران و فارسەکان كە ئاويتەمى و شەپولى سيفەتەکانى يەكيتى ئنوهيان بينهوه كە بۆتە بەرپەست لەنتوان ئەوان و لەنتوان ئەودا كەوا بتانكەنە كۆيلە خۆيان، فیل و پلان و كينهى كۆنى خۆيان لەنتوانتەندا چاندوو كە بەنسبەت ئنوهوه ئەوانە نوین، لەبەرامبەرىشدا كەسانىكى نامۆ كە مەلگىرى پەگەزنامەى عىراقىن چوون بەپىریانەوه و لەلامیان دانەوه و دلایان پركردن لەبق و كينه. پىيان وابوو كە خستەوهى جياوازی و پکا بەرى لەنتوانتەندا زال دەبن بەسەرتانداو لاوازتان بگەن و دەتوانن مەرامەكانیان بهێنە دى لەوهى كە بتانكەنە دوژمنى يەكترى و پووبەپووى يەك ببەنەوه لەبرى ئەوهى بەيەكپىزى و خۆپاگیرى و هیممەتەوه وێرای جياوازی پەنگ و شينوهتان مەمووتان لەژێر پەرچەمى مەزنى (الله أكبر) دا لەدژى دوژمنە راستەقىنەكانتان بوەستەوه.

برایان، خەباتگێزان و تیکۆشەران، لەپێناو ئەمەدا ئیستا داواتان لێدەكەم با بق و كينهتان نەبێت، چونكە كينه و بق هیچ بوارێك ناهێلێتەوه بۆ خاوەنەكەى كە بەویژدان و دادپەرەوهر بێت، چونكە بق بەرچاو پوونى كۆیتر دەكات، پەنجەرەكانى بێركردنەوه دادەخات، خاوەنەكەى دووردهخاتەوه لەبێركردنەوهى هاوسەنگ و هەلبژاردنى راست و دروست و خۆلادان لەچەوتى، مەرۆهەها بینى گۆرپانكارىبەكان لەزەبىندا دەگرێت سەبارەت بەوهى كە بەدوژمنى دادەنێت لەناویشیاندا ئەو كەسە لادەرەنە كاتێك كە دەگەرێنەوه بۆ سەر پێگەى راست و دروست، پێگەى گەلى پەسەن و نەتەوهى مەزن و شكۆدار..

مەرۆهەها خوشك و برایان، ئەى پۆلەكانم و پۆلەكانى عىراق و هەقالە تیکۆشەرەكان داواتان لێدەكەم پەقتان لەگەلانى ئەو ولاتانە نەبێتەوه كە دوژمنكارىيان لەدژتان نواندوو، بەلكو تەنها پەقتان لە كارەكەيان بێتەوه، بەلكو هەتا ئەوهى كارەكەى شایانى ئەوهیە لەدژى جەنگین و پووبەپوویان ببەنەوه، با وەك مەژۆ وەك كەسانى شەپانگێز پەقتان لێیان نەبێتەوه، بەلكو پەقتان لەكارە شەپەكە بێت، بە هەقى خۆى بەرپەرچى شەپە خرابەكارىبەكانى بدەنەوه.. ئەوهیش كەچاك بوو هاتەوه سەر پێگەى راست و دروست، ئەگەر لەناوخۆى عىراقدا بوون یان لەدەرەوهى، ئەوا لێى ببورن، لاپەرەبەكى نوێى لەگەلدا بگەنەوه، چونكە خۆای گەرە لێبوردەبەو ئەو كەسانەشى خوش دەوێت كە لێبوردەن، بەلام خۆپاگیریش پێویستە ئەگەر پەوشەكە ئەوهى وویست، بۆ ئەوهیش كە لەلایەن گەل و نەتەوه قەبول بكرێت، پێویستە لەسەر بنچینەى یاسابێت، مەرۆهەها دادپەرۆرو

بەوێژدانانە بێت، ئەك دۆژمنكارىانە بێت لەسەر بنچىنەى كىنەو تەماعى نامەشروع..
 ھەروەھا پێيوستە برايان ئەو ەزانن كەلەناو ئەو گەلانەدا كە دۆژمنكارىان لەبەرامبەردا
 نواندن خەلكانىك ھەن پشتىوانى لەخەباتەكەتان دەكەن لەدژی داگیركەران، ھەندىكىشىان
 خۆيان بەخشىو ە بۆ ئەو ەى بەرگرى لە گىراو ەكان و لەناو یشياندا لەسەدام حەسەن بكن،
 ھەندىكى ترىش فەزىحەتەكانى داگیركەرانىان كەشف كردو ە ەيان ئاڕەزايىان لەدژی
 دەربرىو ە، ھەندىكىشىان بەراستگوى بەكۆل دەگرىان كاتىك كە ئەركەكەى تەواو دەبێت و
 بەجىمان دەھىلت.. بۆ ئەمەش داواتان لىدەكەم ەك گەلى سەر پاست و دلسۆزىن بۆ
 خۆتان و بۆ نەتەو ەكەتان و بۆ مرقایەتیی.. پاستگۆ لەگەل خۆى و لەگەل غەبرى
 خۆشىدا. ئەى گەلى بەو ەفاو جوامىر ئىو ەش و خۆشم دەسپىرم بە خۆاى بەخشنەدە كە لاى
 ئەو پاسپاردە وون نابىت و دلى باو ەپدارىكى پاستگۆو سەر پاست ناشكىنێت و بى ەواى
 ناكات..

الله اكبر... الله اكبر.. بژی نەتەو ەمان.. بژی مرقایەتى بەناشتى و ئارامى مادام بە وێژدان
 و دادپەرو ەرانە مابىتەو ە.. الله اكبر.. بژی گەلى خەباتىگرى مەزەمان .. بژی عىراق.. بژی
 عىراق.. بژی فەلەستىن و بژی خەبات و خەباتگىپران.. الله اكبر.. سووكى رىسواى بۆ
 دۆژمنان.

سەدام حوسەین / سەرۆك كۆمارو

سەرکردەى گشتى ەيزە چەكدارە تىكەشەرەكان

۲۰۰۶/۱۱/۴

بەوێژدانانە بێت، ئەك دۆژمنكارىانە بێت لەسەر بنچىنەى كىنەو تەماعى نامەشروع..
 ھەروەھا پێيوستە برايان ئەو ەزانن كەلەناو ئەو گەلانەدا كە دۆژمنكارىان لەبەرامبەردا
 نواندن خەلكانىك ھەن پشتىوانى لەخەباتەكەتان دەكەن لەدژی داگیركەران، ھەندىكىشىان
 خۆيان بەخشىو ە بۆ ئەو ەى بەرگرى لە گىراو ەكان و لەناو یشياندا لەسەدام حەسەن بكن،
 ھەندىكى ترىش فەزىحەتەكانى داگیركەرانىان كەشف كردو ە ەيان ئاڕەزايىان لەدژی
 دەربرىو ە، ھەندىكىشىان بەراستگوى بەكۆل دەگرىان كاتىك كە ئەركەكەى تەواو دەبێت و
 بەجىمان دەھىلت.. بۆ ئەمەش داواتان لىدەكەم ەك گەلى سەر پاست و دلسۆزىن بۆ
 خۆتان و بۆ نەتەو ەكەتان و بۆ مرقایەتیی.. پاستگۆ لەگەل خۆى و لەگەل غەبرى
 خۆشىدا. ئەى گەلى بەو ەفاو جوامىر ئىو ەش و خۆشم دەسپىرم بە خۆاى بەخشنەدە كە لاى
 ئەو پاسپاردە وون نابىت و دلى باو ەپدارىكى پاستگۆو سەر پاست ناشكىنێت و بى ەواى
 ناكات..

وێنەى لاپەڕەى كۆتاى ەسىيەتەكە

بەشى بىست و جەوتەم

دەستەى بەگرى .. ووشەى راست

صەدام حسين دىگۆن بۇ ھىمايەك بۇ سەدان سال چونكە ئەو بەرگرىي لە
كىشەى گەلەكەى و نەتەوئەكەى كردووہ كەلەناو وىژدانىدا سەرووتووہ، ئەو و
كىشە دادپەرورمەكان.. كەواتە لەسەرمتاوہ تا كۆتايى سوپاسگوزارى خوا
دەكەم لەسەر ئەم وىنەيە كەبەجىگىرىي و چەسپاويى ماومتەوہ.

(صەدام حسين دواى پەزىمانەندى دەرپرەن لەسەر بىريارى لەسەدارمەدانى)

تەشكىلە ھىمە الناجى ھىمە الناجى ھىمە الناجى
تەلەھا مەشھۇرە ھىمە الناجى ھىمە الناجى ھىمە الناجى
واتا لىورە الوطنى الناجى ھىمە الناجى ھىمە الناجى
اللى مەشھۇرە مەشھۇرە مەشھۇرە مەشھۇرە مەشھۇرە
الشىبان وھىلە مەشھۇرە مەشھۇرە مەشھۇرە مەشھۇرە
الدنيا والآخره ھىمە الناجى ھىمە الناجى ھىمە الناجى
آخول لىم رەھبەر ھىمە الناجى ھىمە الناجى ھىمە الناجى
مەشھۇرە ھىمە الناجى ھىمە الناجى ھىمە الناجى ھىمە الناجى

تەشھۇرە ھىمە الناجى ھىمە الناجى ھىمە الناجى ھىمە الناجى
اللى مەشھۇرە مەشھۇرە مەشھۇرە مەشھۇرە مەشھۇرە
ھىمە الناجى ھىمە الناجى ھىمە الناجى ھىمە الناجى ھىمە الناجى

ھىمە الناجى ھىمە الناجى ھىمە الناجى ھىمە الناجى ھىمە الناجى
ھىمە الناجى ھىمە الناجى ھىمە الناجى ھىمە الناجى ھىمە الناجى
ھىمە الناجى ھىمە الناجى ھىمە الناجى ھىمە الناجى ھىمە الناجى

وئەنەى نامەيەكى سەرۇك صەدام حوسەين
كە پەيوەندى بەسەرپە خويى كارى
دەستەكەوہ ھەيە تەيىدا دوو دەستەواژە
شاردراومتەوہ بەھوى چەند
نەعتىباراتىكەوہ كە پەيوەندى
بەسەرۇكەوہ ھەيە

ھەر لە وکاتەوێ کە دەستەى بەرگری لەسەرۆك S دەدام حسین و ھاوێلەکانى دامەزراوە، ئێمە لە پەيوەندیدا بووین لەگەڵ ئەو خەڵکانەدا کە بايەخ پێدەرن و سوورن لەسەر سەلامەتى عێراق و سەرکردایەتییە شەریعیەکی لە ھەموو شوێنەکانى جیھانەوێ. تێیاندا پیاوانى یاساو دادوێرو پیاوانى سیاسەت و شاعیران و خەڵکانى ئاسایی. پراو بۆچونەکانیانمان پێدەگەشت، ئەوانیان بەسوود بوونایە وەرماندەگرتن. لەھەندىك لە بەرگریەکانیشماندا دەستەبژێرىك لە دیارترین پیاوانى یاساو زۆرىك لە بلیمەتەکانى ئەو بوارە بەشداریان کرد. ئێمە پەيوەندییەکان و پاسپاردەو پێنومایەکانیانمان وەرەدەگرت، ئیجابى بوونایە یان سلبى. ئەو پەيوەندیانەو بەتایبەتیش ئەوانەیان کە من وەرەدەگرتن، تێیدا خواوەنەکانیان داوایان دەکرد کە سەرۆك سەدام حسین ھەستیت بە ئاراستەکردنى نامەى پوونکردنەوێ بۆ سەرکردەکان و لەوانەش سەرکردە عەرەب و ئەوروپییەکان و پاپای فاتیكان کە تێیدا راستى مەسەلەکان پوون بکاتەوێ، ئەوانەیان کە پەيوەندیان لە دوژمنکارییەوێ ھەبە بۆ سەر عێراق، ئەوێ کە پوويداوە لە وێرانکاری و ترسان لە ئایندەىەکی ناديار بۆ عێراق. ئێمە ھەندىك لەو تێبىنیانەمان دەنارد بۆ سەرۆك کە دەبویست ئاگادارى ھەموو ووردەکارییەکان بێت بۆ ئەوێ لەگەڵ پووداوەکاندا یەك یەك بپروات.

یەكێك لە ھاوێلە پارێزەرەکانم پاسپارد کە ئەم تێبىنیانە لە ۲۶/۱۲/۲۰۰۶ دا بگوازیتەوێ بۆ سەرۆك و پرسىار لەسەرۆك بکرىت کە ئایا ئارەزووى ئەوێ دەکات بە دەست و خەتى خوێ پەيامێك بنێرىت بۆ پاپای فاتیكان ئەوێ بۆ پوونبکاتەوێ کە پوويداوە، ھەرەھا بەسەرۆك پابگەيەنن کە من ئامادەم تا نامەکە بەرم بۆ پاپا بەلکو ئەو نامەىەو ھى تریش بەشداری بکات لە پەلەکردندا بۆ ئەوێ ئەوروپییەکان بێنە ناوێوە تا سیاسەتى ئەمریکى لە عێراق بگۆڕن، ھاوشیوێ ئەو نامانە بێت کە سەرۆك پێشتر ئاراستەى گەلى ئەمریکى و عێراقى کرد. بەلام وادیارە سەرۆك پاپاىەکی تری ھەبوو، بۆیە وتى: " چى بلیم بە ھاوێلەکانم... من جگە لە خواى خوێم داوا لە ھىچ کەسێك ناکەم".

سەربازانى راستى و دادپەرەوێرى

دەبێت لێرەدا، ووشەى راست بووتریت لەبارەى برا پارێزەرەکانمەوێ، لە دەستەى بەرگری لەسەرۆكى شەھید سەدام حسین و ھەموو گیاروێ عێراقیەکان، یان ئەوانەى کاریان کرد

لەگەل دەستەى بەرگىرى لەگروپى بەرگریدا. ئەوان سەربازى دلسۆزو بەو فابوون و بەھەموو مانابەكى وشە پالەوان بوون. ھەموویان وەك شانەبەكى ھەنگ کاریان دەکرد، ژيانیان خستبوو خزمەتى ئەم كىشەبەو بەردەوام لەگەشت و ھاتووچۇدا بوون ئىدى لەگەل دامەزىنەرە بەرايىبەكانى دەستەكەدا بىت لەعیراقى و عەرەب و بیانىبەكان، یان لەوانەى كە دواتر پەيوەندیان پىوہ کرد، دواى ئەودى ھەلیان بۆ پەخسا بەتایبەتى ھەموو ھاوہ لە عیراقیہ پالەوانەكانم بى ھەلاویردەى ھىچ یەكینیان لەوانەى كە ئەندامبوون لە دەستەى بەرگریدا یان ئەوانەى لەگەل دەستەكەداو لەناو گروپەكەدا کاریان دەکرد، ئەمانە خىزانەكانیان لەگەل ئەو ھەموو نەھامەتیانەى كەتئیدا دەژيان بەجیھەشتبوو بەتایبەتى ئەو مثالانەى كە بىبەش بوون لە خویندەكانیان بۆ ماوہى دوو تا سى سال، بەھوى ئەو ھەردەشەو مەترسیانەوہ كە لەناوہوہى عیراقدا ھەبوون، ھەندىك تووشى پفاندن بوون، یان بەھوى زەحمەتى خویندەوہ لەدەرەوہى عیراق، یان بەھوى گواستەوہوہ لەولاتىكەوہ بۆ ولاتىكى تر، یان بەھوى ھۆكارى مادىبەوہ كە بوو بووہ ھوى ئەوہى نەتوانن پارەى خویندەكانیان بدەن بەتایبەتى لەھەندىك ولاتدا كە خویندن پارەى زۆرى دەوێت.

ھەروەھا دەبىت لىرەدا ئامازە بۆ بەشەك لەئەندامانى دەستەى پشتیوانى بەرگىرى لەسەرۆك و ھەموو گىراو و دیلەكان بكەم، كەبەرگىریان لەسەرۆك کرد، ئەمە لەكاتىكدا كە بەشەكەى تریان بەرگىریان لەگىراوہكانى تر دەکرد. بەلام گروپى بەرگىرى ئەوہى لەناو دادگادا چاوى بەسەرۆك كەوتووہو بەرگىرى لىكردووہ. ئەندامەكانىشیان ھەموویان ئەندام نین لەدەستەكەدا. بەلام دەستەى سىيەم برىتيە لە "دەستەى كتوپرى"، بەرىزان : رەمى كلارك و ئەحمەد بن بىلاو دكتور مھاتىر محمد و پۇلان دۇما لەخۆ دەگرت. كارى ئەم دەستەى چاودىركردنى پادەى جىبەجىكردنى دادپەرەبىيە لەدادگادا. ھەندىك لەھاوہ لە پارىزەرەكانىش پۇلىكى دياريان ھەبوو لەدامەزراندنىدا، لەوانەش پارىزەر مامۇستا زیاد ئەلخەساوونە و پروفیسۆر كىرتىس دۇبلىر و دكتور نەجىب ئەلنعمى، سەرەپاى ئەندامەكانى ترى. ئەم دەستەى توانى ھەموو سەرپىچەكانى دادگا و پىشەلكارىيەكانى بخاتەرەو، بۆ ئەمەش قسەى لەگەل زۆرىەى كەسایەتى و پىكخراوہكان و دامەزراوہ نىودەولەتەكاندا کرد سەرەپاى سەرکردەكانى جىهان، ھاوكارى دەستەى پشتیوانى كردن لەچالاكیەكانیدا..

لىرەدا دەبىت لەپىشەوہ ناوى پارىزەرە شەھىدەكان بىنم ئەوانە كە خۆيان كردە قوربانى بۆ عیراق، ئەوانىش شەھىدان خەمىس ئەلەوبەئىدى جىنگرى سەرۆكى دەستەى بەرگىرى

(لەسالى ۲۰۰۶دا شەھید بوو) ھەروەھا شەھید سەعدون ئەلجەنابى و شەھید عادل ئەلزوبەيدى (سالى ۲۰۰۵ شەھید بوو) ، لیستەكەش دريژ دەبیته وە تا ھەموو ئەو شەھیدە پالەوانانە دەگریته وە كە لەدواى خۆیانە وە خیزانەکانیان بەبى پۆشویى و بەخێوکه رێك بەجێهێشت. ھەروەھا لەبیرم نەچیت كە بەوپەرى پێزە وە سوپاسى كۆششى ھاوێ و براكانم بكەم ئەندامانى دەستەى بەرگری كە پێكھاتوون لەو عێراقیانەى كە بەوپەرى توندییە وە لەناو دادگادا بەرگرییان كرد، ووشەى راستیان لەپرووی دەسەلاتى ستەمكارى ئەمریکاو شوێنكەوتەكانى ئەمریکاو بەكریگیراوەكانیدا وت، لەپیشى ھەموویانە وە مامۆستای پارێزەرەكان دكتور مەجید سەعدون و تەبیژی دەستەكە و جیگری سەرۆكەكەى، ھەروەھا بەدر عەواد ئەلبەندەر كە جارىك بەرگری لەباوكى و جارىكیش بەرگری لە سەرۆك دەكرد، ھەروەھا سامر ئەلخزاعى. ھەروەھا من ھەموو پێزو ستایشك ئاراستەى ھەموو پارێزەرە عێراقیەكان دەكەم ئیدى ئەوانەیان كە لەدەستەى بەرگریدا بوون یان لەپشتیوانانى بوون كە ناتوانم لەبەر ھۆكارى ئەمنى ناویان بهێنم، سەرەپای سەدان كەس لەو پارێزەرە عێراقیانە لەھەردوو پەگەزەكە، كە لیژەدا ناوی پارێزەرانى ئەنبار دەهێنم كە كرۆكى دەستەكە و لانەى بنچینەى بوون، كە لەبەر ھۆكارى ئەمنى ناویان لیژەدا ناھێنم. ھەروەھا پێزو سوپاسم بۆ مامۆستای پارێزەر وەدود فەوزى شەمسەدین، ئەندامى گروپى بەرگری كە لەگەڵ دەستەكەدا بەپۆحى جەنگاوەرە وە كاری كرد، ھەروەھا دكتور عەلى ئەلبەیاتى. ھەروەك چۆن سلوم ئاراستەى دكتور محمد ئەلعوبەيدى دەكەم بۆ وتارە نایابەكانى و باسەكانى كە لە ئەركە میژوییەكەماندا یارمەتیداین. ھەروەھا سوپاس بۆ ھەموو ئەوانەى لەم جەنگەماندا تەنھا یەك ووشەى نووسیوە. ھەروەك چۆن سوپاسى مینبەرى ئازادى عێراق و شۆپشگێر دەكەم، مینبەرى دەروازەى عێراق (بەسرە)، بۆ ھەموو نووسەر و تێكۆشەرەكانى. ھەروەك چۆن پێزو پێزانینم بۆ ھەموو ئەوانەى کاریان كرد لەگەڵماندا لەپارێزەرە مووھکیلەكان لەلایەن خیزانى دیلەكانە وە، بۆ بەرگرییكردن لە ئەندامانى سەرکردایەتى و وەزیرەكان و سەركرده سەربازییە دیلەكان.

ھەروەھا دەبیته ئاماژە بكەم بۆ ھەموو ئەو ھاوێ لە پارێزەرە پالەوانە عێراقى و عەرەب و بیانیانە، لەھەردوو پەگەز كە وەكاریان كرد لەگەڵماندا ئیدى ئەندام بن لە دەستەى بەرگریدا یان لەگروپى بەرگریدا، كە بەئارەزووى خۆیان ھاتبوون بۆ ئەوێ بەرگری لەسەرۆك سەدام حسێن بكەن، بى ئەوێ ھیچ شتیك لەبرى ماندوو بوونی كۆششەكانیان وەربگرن ئیدى ئەوانەى كە لەدەستەكەدا بوون یان لەخیزانى سەرۆك یان لەھەر لایەنێكى ترە وە،

ئەۋىش لەپوۋى باۋەربوونيان بەۋەى كە بەرگىرى لەسەرۆك، بەرگىرىيە لەشەرەفى پىشەى دادۋەرى و پىشەى پارىزەرى، لەپوۋى دەسلەتتىكى ستەمكاردا كە زۆردارىى بەسەر دەسلەتتى ھەق و ياسادا دەكات. ھەرۈك چۆن ھەموو پارىزەرەكان، ژن و پىياۋ، ەرەب و بىيانى، دەيانزانى كە خۆبەخشىنيان بۆ بەرگىرىكىردن لەسەرۆك ھەدام ھىستىن، بەرگىرىيە لە عىراق و گەلەكەى لەۋەى كە پوۋبەپوۋى بۆتەۋە لەدورمىنكارىيەكى ھەمەجى و دېندانە، دورمىنكارىيەكى بەردەۋام لەماۋەى زىاتر لە سى سالى رابردودا، پلانگىرپىيەكان لەلايەن ھىزى شەپو تارىكىيەۋە، بۆ جەنگىكى پاكتاۋكىردن لەدژى گەلە خۇپاگرە شۇپشگىرەكەى، دژى دەسكەۋتەكانى كەۋا گەلى عىراق بەدرىزايى مېژوو بوونىادى ناۋە. بۆ ھەموو ئەۋ ھاۋەلەنەم ھەموو پىزى ستايشىكىم ھەيە، لەمنەۋەۋ لەگەلى عىراق و نەتەۋەۋ خىزانى دىل و شەھىدەكانەۋە.

ھاۋەلەكانم لە پارىزەرە عىراقى و ەرەب و بىيانىيەكان، لەنوۋسىنگەى دەستە ھەتا كاتتىكى درەنگى شەۋ كارىيان دەكرد، بۆ ئەۋەى لىستەكانى بەرگىرى ئامادە بىكەن. بەلام ھەندىكى ترىان، لەۋپەپى زەۋىيەۋە ماۋەى زىاتر لەچواردە كاترئىمىر دەفېرىن و لەۋانەش زىاتر لەبىست كاترئىمىرىش، بۆ ئەۋەى لەۋپەۋە بېن بۆ ئۆردن كە ئەۋى خالى دەرجوون بوو بەرەۋ گىرتۇخانەكەى سەرۆك لەعىراق. ھەندىكىيان زىاتر پىداگرېوون لەسەر بەجىگەياندىنى ئەركەكانىيان، بۆ سەرخستنى راستى، بېگۋىدانە تەمەنى درىژى ۋەك دلاۋەرى پارىزەر پەمىزى كلارك.

ھەندىك لەئەندامانى دەستەى بەرگىرى ھەبوون، كارەكەى خۇيان بەجى دەھىشت ۋەك پارىزەرەكى نۆۋدەۋلەتى بەناۋبانگ، بۆ ئەۋەى بېتە پىزى ئىمەۋە بەئەزموون و شارەزايى و ئازايەتىيەكانى دەۋلەمەندمان بىكات، ۋەك پارىزەر دىكتۇر نەجىب ئەلنەئىمى، ھەلۋىستەكانى پارىزەر خاتوۋ بوشرا خەلىل كە تەنھا بوۋنى ئەۋ لەناۋ دادگادا بەس بوو بۆ ئەۋەى دادۋەر پەئوۋف تورپەى بېگىرىت. ھەرۈەھا پۆلى پىشتىۋانى ناياب و تايىبەتى پارىزەر مامۇستا سەعد ئەلنەعزەمى، پارىزەر دىكتۇر قەيس ئەلەلۋانى. ھەرۈەھا مامۇستاكانى ياسا دىكتۇر غەسان ئەلجندى لەئۆردن و دىكتۇر ھەسەن عومەر لەمىسر. ئەم ھەلۋىستانە ھەلۋىستى ئىمە ھەموۋمانى بەھىز دەكرد سەرەپاي ھەموو ھەۋلەكانى گۆلمەزنانەۋە لەنىۋان پارىزەرەكاندا.

ئۆردن، بەگەلە پەسەنەكەيەۋە، رۆلىكى دىيارى ھەبوو لەم ئەركە مەزنەدا. لەپىشيانەۋە مامۇستا محمد نەجىب ئەلراشدان كە يەككىك بوو لەدىيارترىن پىاۋانى ياسا، يەككىك

لەدامەزێنەرەکانی دەستەکە. ئەو ھەلبژێردرابوو بۆ ئەوەی بێتە ھەماھەنگیکاریکی دەستەکە، ھەرەبێھکی پەسەن و ئازا، بەلام لەبەرچەند ھۆکاریکی دیاریکراو، خێزانی سەرۆک دوری خستەووە لەئەرکەکە. لەدوای ئەو ئەم ئەرکە گرانە، کەوتە ئەستۆی یەکیک لەپۆلە پەسەنەکانی ھۆزەکانی ئوردن کەئەویش پارێزەر مامۆستا زیاد ئەلخەصاونە، کە بەو پەڕی ئەمانەت و دڵسۆزییەو بەردەوامیدا بەکارەکە مامۆستا ئەلرشدان. لەسەردەمی ئەودا ھەردوو دەستەکە یەکخرا، ھەرەبی و نیودەولەتیی و دەستە ی بەرگریی لەعێراق کە پارێزەر خەلیل دایمی لەشاری پومادی دايمەزراند کەدواتر بوو جێگری سەرۆکی دەستە ی پشتیوانی. کە پادە ی فشارەکان لەسەر دەستە ی پشتیوانی و لەسەر مامۆستا خەصاونە گەیشتە پادە یەک کە نامە یەکی دەستەنوس ئاراستە ی خێزانە کە ی سەرۆک و نامە یەکی تریش ئاراستە ی سەرۆک ھەدام حسێن بکات کە داوای ئەو بکات ئەندامی ئە ھەلبە سێردرێت، بەلام لەچالاکییە پاگە یاندە چرە کە ی بەردەوام بوو، لەپێناو ئەم ئەرکە نەجیبەدا زۆری چەشت. ھەرۆھا ئەو مامۆستایانە ی کەدامەزێنەری دەستە کە بوون پارێزەری گەرە سالت ئەلھەرموتی و پارێزەرە پالەوانەکان زیاد ئەلنەجدای، حاتم شاھین عسام ئەلغزای، عومەر ئەبوئەلراغب و سالت ئەلمەغریبی، سەرەپای ئەندامەکان کەئەوانیش پارێزەرەکان دکتۆر محمد ئەبو جەبارو پارێزەر حاتم ئەلغوری و پارێزەر سەمیح خریس و ژمارە یەکی زۆر لەپارێزەرە ئوردنیەکان. کەموداخە لەکانی پارێزەر مامۆستا ئەمین ئەلدیب، وەک یەکیک پارێزەری خۆبەخش کەلەمیسەرەو ھاتبوو، کە داواکاری گشتیی لەبەردەمیدا تەنگی پێتەلچنرا لەبەردەم پرسیارەکانی ئەم پارێزەرە ئازایەدا، کەبوو مایە ی سەرنامکردنی سەرۆک و زیاتر پێزگرتن لەگەلی میسر لەپێگە ی ئەووە، ھەرۆھا پارێزەر محمد جنیدی، کە پۆلی تەواکاریان ھەبوو بۆ ئەم کۆبوونەو نایابە ی پارێزەرەکان.

پۆلی پارێزەرە تونسیەکانیشم لەبیرناچیت، پارێزەر ئەحمەد ئەلسدیق و پارێزەر دکتۆر فەوزی بن مورا. بەلام لەلیبیا ئەو دکتۆرە عائیشە قەزافیی پۆلی دیاری ھەبوو لەدامەزراندنی دەستەکە و پشتیوانیە کەیدا، کە سەرۆک خوشحال بوو بە خۆبەخشی ئەو بۆ ئەوە ی بەرگریی لێ بکات، سەرەپای ھاوئەلەکانی پارێزەرەکانی لیبیا لەئەندامانی دامەزێنەر، پارێزەر مامۆستا محمد علاقی و پارێزەر مامۆستا سالت ئەلرغشی، پاشان ئەندامی دەستە کە دکتۆر عەبدوللا حەبیب. ھەرۆھا پۆلی سودانمان لەیاد ناچیت کە باشترین پیاوانی یاسایان نوینەرایەتیان دەکرد، لەپیشیانەو مامۆستای پارێزەر تەیسیر مەسر کە یەکیک بوو لەدامەزێنەرانی دەستەکە، نەقیبی پارێزەرانی سودانی پارێزەر

مامۇستا فەتىھى خەلىل. ھەروھە لەمە غەربىيىش پارىزەر مامۇستا خالە ئەلسەفیانى.
 لەبەر حەرىيىش پارىزەر مامۇستا عيسا بو رەشىد كە لە دامە زىنە رانى دەستە كە بوون.
 ھەروھە پىاوە رەسەنە كانى يەمەن لە پەيشانە ۋە مامۇستايان: پارىزەر محمد حەزام پاشان
 پارىزەر عەبدوللا نۇعمان و ھاۋە لە كانى تىرى. ھەروھە لە ئىماراتى عەرەبى يەكگرتو
 پارىزەر دىكتور ئىبراھىم مەلاۋ لە سەۋدىيەش پارىزەر خاتوۋ رىم و ھەموو ھاۋە لە
 پالە ۋانە كانى، نامانە ۋىت ناۋى ھەر ھەموۋيان بىنن تا نەبىنە مايە تەنگىيە لىچىنيان.
 لە لوبنانىش، پارىزەر دىكتور عەدنان زەناۋىي يەكك بوو لە دامە زىنە رانى دەستە كە.
 لە فەرەنساش پارىزەر مامۇستا ئىمانۇىل لۇدۆ ۋ ھاۋە لە كەي پارىزەر مامۇستا ماسىۋ،
 پارىزەر مامۇستا ئەندىرە شامىيە و مامۇستا رۆلان دۆما ۋە زىرى دەرەۋەي پىشۋى فەرەنسا
 كە بە ۋەپەي ئازايە تىيە ۋە پەتەي كەردە ۋە بە فرۆكە يان ئۆتۆمبىل يان ھەر ئامرازىكى تر كە
 ئاللى ئەمىرىكى بە سەرەۋە بىت بگۆيىزىتە ۋە بۆ شۆيىنە كەي سەرۆك.. سەرۆك زۆر پىزى لەم
 ھەلۆيىستەي دەرگرت و دەيووت: " پىز لەم ھەلۆيىستە نايابە دەرگرم، ۋاي دادەنم كە ھاتوۋە
 و لىرە بەرگىرى لەمەن كەردوۋە، ھەموو پىزو ستايشىك بۆ ئەو و بۆ فەرەنساي
 خۆشەۋىستمان و خۆشەۋىستى ھەموو گەلانى عەرەبى". لە ئىسپانىيەش پارىزەر مامۇستا
 خافىر يافدراۋ لە ژاپون ژمارە يەك لە پارىزەرەن. ھەروھە پۆلى ئەو ئافەرەتە ئازاۋ دلىرانەمان
 لە ياد ناچىت كە بوونە پىشتىۋان و ھاندەرى براكانيان لە دەستەي بەرگىدا ھەندىكيان
 پىداگىريان دەرگرت لە سەر بە شدارى كەردنى راستە ۋخۆ. بەلام ئىمە پەوش و بارودۆخى
 ئەوانمان لە بەرچاۋ دەرگرت، لەبەر ھۆكارى ئەمنى ناۋيان ناھىيىن، چونكە لە ناۋەۋەي
 عىراقدا دەرژىن. ھەروھە باس لە پۆلى پارىزەر مامۇستا عەبدول حەق ئەلەانى و پارىزەر
 سەبىح ئەلموختارو پارىزەر دىكتور محمد ئەلشېخلى دەرگەين كە بۆ ۋوتنى قسەي ھەق و
 پاستىي و بى سەلگەردنە ۋە عىراقىيە كانى سەر سامكرد.

ھەروھە پۆلى گەرەي يەككىتى پارىزەرەنى عەرەبمان لە ياد ناچىت كە كەمتەرخەمىيان
 نەنۋاند لە گەلماندا. لە مەسەلەي بەرگىيىكەردن لە سەرۆك سەدام حەسەن و لە عىراق. ئەو يەكەم
 رىكخراۋ بوو كە بە ۋوونى پايگە ياند كە داننانىت بەو دادگايەداۋ ئەۋەي لە عىراقدا ۋو
 دەدات، لە پىشۋى ھەموو ئەمانە شەۋە مامۇستا سامح عاشور و عەبدول عەزىم ئەلمە غەربى و
 ھاۋە لە كانى تىرى كە خاۋەنى ھەلۆيىستى بەرزو ئازايانە بوون. ھەروھە سوپاس بۆ
 سەندىكايى پارىزەرەنى عەرەب لە پىشەنگىيانە ۋە سەندىكاي پارىزەرەنى ئۆردىنى دلىرو
 قارەمان. ئەۋە شمان لە ياد نەچىت كە زۆربەي ئەو پارىزەرەنەي كە خۆيان بەخشى بوو بۆ

بەرگریکردن لەسەرۆك لەعەرەب و بیانییەکان بوون کەبەهۆی ئەو ئاستەنگانەو کە دادگا دای نابوو پەزنامەندی لەسەر بریکارنامەکانیان دەرنەبرا.

هەروەها پێویستە سوپاسی خۆم ئاراستەیی پارێزەرە مایزیه‌کان بکەم، لەپیشی هەموویانەو دکتۆر مەهاتیر محمد و دکتۆر زەکریا خەلیل نەقیبی پارێزەرانی مایزیا و دکتۆر مسایوس. هەروەها هەموو سوپاس و پێژیکم بۆ بەرێز ئەحمەد بن بێللا و بەرێز نیلسۆن ماندیللا و بەرێز جۆرج گالوی و هەموو ئەو کەسایەتیانەی کە لەگەڵماندا وەستان. هەموو ئەو پارێزەرەنە نمونەیی ئازایەتی و پارێزەرانی راستی و دادپەرەری بوون. داوای لێبوردنیش ئەکەم کە ناویانم نەهێناو لەبەر ترسان لەوێ تووشی گرفت و تەنگەلانی بن یان بەهۆی زۆری ژمارەکانیانەو. هەموو دانیان کەگەلی عێراق و نەتەوێ عەرەبی بەهەموو ولاتەکانیانەو، پۆلی دەستەیی بەرگری لەیاد ناکەن، کە خشتی یەکەمیان دانا بۆ بەرگریکردن لەهەقی مافخوراوان لەبەرگریکردن لە نیشتمانەکانیان، ئەمە لەکاتی کە لایەنەکەیی تر دەستوری عێراقی هەڵدەوێ شاندەو و دادگاییەکی ساختەیی پێکدەهێنا لەژێر قەمەو سونگ بەدەستانی بیانی و داگیرکردا.

هاولاتی عەرەبی شانازی بەم دەستەیی بەرگرییەو دەکات. چونکە بەرگریکردن لە صەدام حسین واتە بەرگریکردن لەهێمای نەتەو کەخیانەتی لەو بەلێنە نەکرد کە دابووی بەگەلەکەیی و هەتا دوایین ساتەکانی تەمەنی دڵسۆزو وەفادار مایەو بۆ بنەماکانی گەل و نەتەوێ کەیی.

هەروەها پۆلی دیاری هەموو پیاوانی پراگەیاندن و پیاوانی ئایینی و سیاسەت و ئەوانی تر لەیاد ناکەین کە لەمێژوودا بەنەمریی دەمێنێتەو کەپشتیوانی مەعنەویان لێکردین، هەروەها ئەوانەیی کە لەگەڵ گەلی عێراقدا مانەو لەنەهامەتیەکانیاندا بەجێیان نەهێشتن، هەروەها لەگەڵ بەرگری عێراقی پالەواندا مانەو، هەروەها لەگەڵ سەرۆکی شەهید صەدام حسیندا.

هەروەها من سوپاس و پێژم هەیه بۆ هەموو ئەوانەیی لەگەڵ ئێمەو خێزانی دیلەکان و خێزانی عێراقیەکاندا وەستانەو. هەروەها سوپاس بۆ هەموو ولاتانی عەرەبی کە لەگەڵ ئێمەو عێراقدا وەستان و پشتیان بەرنەداین. هەروەها هەموو سوپاسێک بۆ شانیشینی ئۆردنی هاشمی کە دەستەیی بەگری لەنامێز گرت، زۆریک لەفشارەکانی قەبولکرد کە بەهۆی بوونی دەستەیی بەگری لەسەر خاکەکەیی لەسەری بوو، هەروەها سوپاس بۆ پۆلەکانی و هۆزە بەرێزو وەفادارەکانی بۆ عێراق و گەلی عێراق و سەرکردەیی عێراق.

ههروه‌ها من و هاوه‌له‌کانم سلاوینکی پاکو دۆستانه ده‌نیرین بۆ خیزانی دیله ئارامگرو خۆراگره پاله‌وانه‌کان که له‌ناو زیندانه‌کانی داگیرکه‌رو حکومه‌ته‌که‌یدان. وه‌نه‌گه‌ر هه‌ر ده‌بیته‌ ووشه‌ی کۆتایی بلیین، دوا‌ی نه‌م که‌شته‌ قورس و زه‌حمه‌ته‌ نه‌وا ده‌لێین:

نێمه‌ پووبه‌پووی هه‌موو هه‌وله‌کانی ئازاردان بووینه‌وه‌ له‌لایه‌ن دۆزمنانی عێراق و دۆزمنانی سه‌رۆک سه‌دام حسینه‌وه‌، هه‌روه‌ها نه‌و په‌ری ئازارمان چه‌شت له‌ده‌ست هه‌موو نه‌وانه‌ی که‌ بوونه‌ مایه‌ی ئازار بۆمان یان هه‌ولێاندا به‌هه‌موو پێگه‌و شتێوازه‌کان ئازارمان بده‌ن، پێش نێمه‌ش ئازاری سه‌رۆکیاندا، به‌لام له‌پێناو عێراقدا ئاراممان گرت و خۆراگربووین، هه‌روه‌ها له‌پێناو سه‌رۆکی شه‌هید سه‌دام حسینه‌دا، هیوادارین توانیییمان نه‌مانه‌ته‌که‌مان که‌یانده‌بیته‌. هه‌ولێش ده‌ده‌ین برینه‌کانی نه‌و پۆژانه‌ له‌یادبکه‌ین و به‌رده‌وامیش ده‌بین له‌سه‌ر کاروانه‌که‌ هه‌تا هه‌موو دیله‌کانمان و عێراق ئازاد ده‌بن، ولاتی شارستانییه‌ته‌کان و کاسه‌ی سه‌ری عه‌ره‌ب و ناوه‌ندی شارستانییه‌ته‌ که‌وره‌که‌یان.

له‌کۆتاییدا ده‌لێین نه‌م یاداشتانه‌ و نه‌وه‌ی که‌ سه‌رۆک به‌ده‌ستی خۆی نووسیویه‌ته‌وه‌ تا‌که‌ یاداشتێک‌ن که‌ راستیه‌کان ده‌خه‌نه‌پوو پووداوه‌کان وه‌ک خۆیان ده‌گوێزنه‌وه‌. له‌کاتێک‌دا که‌ هه‌ندێک شت بلاوکراوه‌ته‌وه‌، به‌رده‌وامیش لێره‌و له‌وێ بلاوده‌کرێته‌وه‌، چیرۆکی ساخته‌و لاواز له‌داهێنراوی نه‌م یان نه‌و لایان له‌باره‌ی ژبانی سه‌رۆک و زیندانه‌که‌ی و شه‌هیدبوونییه‌وه‌، هه‌موو نه‌وانه‌، جگه‌ له‌یاداشتانه‌کانی سه‌رۆک و نه‌م کتێبه‌ که‌به‌شی‌که‌ لێی، هه‌رحیه‌کی تر بلاوبکرێته‌وه‌ شتێک‌ نییه‌ جگه‌ له‌هه‌ولگه‌لێکی بێ هوده‌ که‌ ده‌درێن ئیدی یان بۆ بازرگانیکردنه‌، یان بۆ شتێواندنی وێنه‌که‌یه‌ به‌هه‌مان نه‌و شتیه‌یه‌ی که‌ ئامرازی پرپیاگه‌نده‌ی خۆرئاوایی پێش داگیرکردنی عێراق و له‌دوا‌ی داگیرکردنیشیه‌وه‌ کاری بۆ کرد.

شتێکی زانراو ته‌واو ئاشکراشه‌ که‌بۆچی هه‌موو نه‌و هه‌ولانه‌ بایه‌خیان پێده‌دریته‌ و ده‌هۆلیان بۆ لێده‌دریته‌، چونکه‌ ئامانجه‌که‌ی چه‌واشه‌کردنه‌، چه‌واشه‌کردنیش به‌شیکی جیا‌نه‌بووه‌وه‌یه‌ له‌چه‌کی جه‌نگ بۆ هێشتنه‌وه‌ی داگیرکه‌ر و به‌رگریکردن له‌ تاوانه‌کانی و تاوانی شوینکه‌وته‌کانیش. وه‌ نه‌گه‌ر نێمه‌ له‌دوو سه‌نگه‌ردابین نه‌وا نه‌وان له‌سه‌نگه‌ری دژدان، به‌لام نه‌مه‌، سه‌نگه‌ری خودی شه‌هیده‌، نه‌مه‌ش تا‌که‌ جیاوازییه‌که‌یه‌، که‌ نه‌مه‌ش جیاوازییه‌که‌ به‌ته‌نها خۆی یه‌کسان ده‌بیته‌ به‌هه‌موو شتێک.

به‌سروشتی حالیش نه‌وا نه‌م یاداشتانه‌ هه‌موو نه‌وه‌ له‌خۆی ناگرێته‌ که‌ سه‌رۆک ووتویه‌تی،

ھەروەھا ھەموو ئەو ھەش نىيە كەنووسىيويەتى، ھەروەھا ھەموو ئەو ھەش نىيە كە
وويستويەتى بىخاتە بەر رۆشنايىيە. چونكى مەسەلەگەلىنگ ھەبوو كە پەيوەندىيان
بەخۇيە ھەبوو، لەپووى ئەمانە و پىشەيىيە ھەبوو ئەوان ھەك مولكى كەسىي خۇي
دەمىننە ھە.

پاشان مەسەلەي تىرىش ھەبوون پەيوەندىيان بە بەرھەلىستى و خەبات و تىكۆشانە ھەبوو
كەھىشتا ھاو لەكانى سەرۆك بەردەوام لە بەخشىنىي خويىنى خۇيان لەپىناويدا، ئەمەش
ناچارى كردين كەپەچاوى رەوشەكە بەكىن. ئەمە لەكانىكا كە ئامانجى نىيە لەم كارە
ئەو ھەبوو كە بەپاكو پوختى پاستىيەكان بەخەينەپوو، لەبەرئەو ھەي جەنگە كە لەپىناو ئازادى
غىراقدا ھىشتا بەردەوامە، بۇيە وويستمان كە ئەم كىتىبە. بەشيك بىت لەو جەنگە، لەبەرەو
سەنگەرى سەرۆكدا.

ئەم ياداشتانە دواھەمىن نابىن، ھىشتا زۆرىك شت ماو ھەپتويستە بخرىنەپوو و پىشەكەش
بكرين ھەك تۆمارىك لەگىرنگىرىن تۆمارەكانى مېژوو، لەدۆسيەگەلىنگدا كە ھىشتا بايەخى
زۆرىك لە مشتومرەكانە.

وام دانەنابوو كە قەدەر ئەو شەرەفەم پىدەبەخشىت كە سەرۆك ھەلمېژىرت بۆ ئەو ھەي ئەم
ياداشتانە ئەوانى تىرىش بىخاتە ئەستۆمە ھە. نەشمزانى ئەم شەرەفە تا ئەم پادەيە سەخت
و ستەمكارانە دەبىت. نىيە پووداوپ پىشەھاتەكانمان كۆدەكرەو ھەو دەمانزانى پىشەپىكى
لەگەل كاتدا دەكەين. سەرۆك بەباشى كۆتايى قەدەرى خۇي دەزانى، بۇيە بەسنگىكە ھە
كە باو ھەپى بەدادپەرۋەرىي ھەلوپىستەكەي پىكرىدبوو چاۋەپوانىي دەكرى، ھەروەھا
بەپاستى ھەلېژاردنەكان و لىھاتوويى بۆ ئەو تەخەدايانەي كە غىراق لەسايەي
سەركىدايەتيەكە ھەبەقوربانيدان پووبەپوويان بۆتە ھە، ھەتا ئەگەر ئەو قوربانيدانانەش
ماناي ژيانى خۇشى بگەيەنەت. زۆرىك لەھاو لەكانىشى دەيانزانى، ھەتا ئىستاش لەبىريانە
كەچەند چار سەرۆك ژيانى خۇي خىستۆتە سەردەستى، زۆرچار سەركىشى پىئو ھەروە
لەپىناو ئەو ھەدا كە لەھىلى پىشەو ھەدا بىت لەپووبەپووبونە ھەي مردندا. ئەوانىش ھەروەھا
دەيانزانى كە مردن ئەگەرچى خۇي بۆ مەلاس دابىت، بەلام سەرۆك بەردەوام بوو لەسەر
تەخەداكرىن و سەركىشىكرىن لەگەلىدا. ئەو بەوپەپى باو ھەپىيە ھەبە ئىرادەي خۇي كەورە
دەيزانى كەمردن پاستىيە دواچار ھەردەيگاتى و دەستى پىي دەگات.

ئەگەرچى قەدەر بەلەدەستدانى ستەمى لىكرىن، بەلام سەرۆك چاۋەپوانى مردنىك لەمە
باشترى نەدەكرى. بەلكو ئەو ئەم بوو كە خۇي بەرەو پىرى پۆيشت. ھە ئەم بوو بەوپەپى

بلندی پُوح و پېداگریبه وه چووه سر تهخته کهی، ههروه ها نهو بوو که وینای مه شخه له کانی کیشا بۆ نه وهی بېیته چرایه ک بۆ نازادی و شه ره ف و نازایه تی و که رامه ت.

نایا ده کریت گولله یه ک که تیرۆری بکات نه وه بکات که نهو له سیداره دانه کردی؟

نهوان دۆراندیان و ئیمه بردمانه وه. نهوان جهنگیکیان دۆراندو ئیمه پاله وانیکمان برده وه. پیلانیکیان دۆراندو ئیمه ش به ره لهستییه کمان برده وه. نهوان چنگیک درۆو پروپوچیان له باره ی (دیموکراسیه ته وه) دۆراندو ئیمه ش ووشه ی به رگریمان له هه ق و راستی برده وه. دواچار نه م داگیرکردنه ش ده دۆرینن، ئیمه نازادی ده به ینه وه، نه وکات پیشانیان ده ده یین که دادپهروه ری و یه کسانى چۆن ده بیّت، به هاکانى هه ق و راستى نه ک به هاکانى نهو دوو پروپییه ی که نه نجامى ده ده ن. نیشانیان ده ده یین که چۆن ده گه رپینه وه بۆ نه وهی عیّراق بوونیا دبنيّین وه ک نه وهی له مه و پيش (۱۲) جارى تر کردوومه، هه ر له داگیرکردنى مه گۆلییه وه هه تا نه مپۆ.

نه مه به شیکه له میژوو، پاشان به شیکى تر دیت که نه مپۆ دروستى ده کات هه موو نه وانه ی که نازادی عیّراق و سهروه ری و سه ره خوییه که ی وه ک پشکۆیه ک له دلایندا هه لده گرن، خویان ده که ن به قوریانى له پیتاویدا، هه موو نه وانه ی که له خوینه کانیان پۆحى نه مری

.....

وه ک هه موو شتیّک، نه و لیره شدا ههروه ها داگیرکه ران مه زنده که یان نه یپرئى و راست ده رنه چوو، وه ک که سانی ترسنۆک و درنده و دز ده رکه وتن، شه هیدیش به وپه پى نازایه تی و دلپرییه وه خۆی پیشکه ش کرد. هه موو شتیّک دیارو پروون بوو وه ک پروونى خۆر له به رچاوى هه موواندا.

هه موو جیهان بینیان سه دام کییه، هه موو جیهانیش بینیان کیّن نه وانه ی کوشتیان. هه موو جیهان بینیان له سه ر کام زه وی نازادیی نه م شه هیده و هاوه له کانی ده وه ستن، هه موو جیهان بینیان له چ گالته جاپی و داپوخانیّکه وه جه لادو پیاوکۆژه کان دین.

وه ک چۆن تیرۆرکردنى سه دام حسین وه ک یاده وه رییه کی نه مر ده مینیتته وه بۆ هه تا هه تایه، نه و چوونه سه ر ته ختى مردنه که شى ههروه ها وه ک ته حه دایه کی ئیلهام به خش بۆ هه تا هه تایه ده مینیتته وه. سه رشۆرى تاوانه پۆژانه ییه کانیش که داگیرکه رو داروده سته کانی نه نجامى ده ده ن دژ به خه لکانى بیتاوان هه تا هه تایه ده مینیتته وه به شوینیانه وه ده بیّت.

سه دام مرد به لام نهو نه مرد. نه وانیش ده ژین وه ک نه وهی که نه ژیا بن. نه مه ش تاکه جیاوازییه که که به ته نها خۆی یه کسان ده بیّت به هه موو شتیّک.

پاشكۆكان

پاشكۆى ژمارە (۱) چەند نامەيەك لەصەدام

حسینی بەرھەڵستکارەو.

پاشكۆى ژمارە (۲) دەقى ئەو بەلگەنامەيەى كە

يەكێك لەدیلهكانى

هاوەلى سەرۆك صەدام حسین لەگرتووخانەكانى

ئەمريكادا نووسىوویەتى.

پاشكۆى ژمارە (۱)

چەند نامەيەك لەسەرۆك صەدام حسینى بەرھەڵستکارەو

لەپاڤردوویەكى نزیكداو لەیەكێك لەدانیشتنى دادگایە گالتهجارەكە، سەرۆك صەدام حسین بەتوندی بە دادوەر پزگار محەمەد ئەمینى وت: "لەبیت بیت تۆ عێراقیت". عێراقى.. واتە تۆ خەلكى ئەو ولاتەى كە منارە بوو بۆ ھەموو شارستانیەتەكانى دواتر، ھەروەھا پێشەنگ بوو لەھەموو مەعریفە مۆبیەكاندا، بەھەشتى خوا بوو لەسەر زەوى بەسامان و خێرو بەرەكەو سروشتە دلڤینەكەيەو، پێش ھەموو شتێكیش بە مۆڤە مەزنەكانیەو، عێراق شارستانیەتێكى بونیادنا كە پۆچوووەتە ناو میژوووەو، عێراقى نوێش (خشت بەخشت (بوونیادنراو وەك سەرۆك صەدام حسین دووپاتیدەكاتەو.

سەرۆك صەدام حسین لەقولاى ناخیدا كەسایەتى جەنگاوەریكى دلێرو ئازای ھەلگرتبوو كە پۆحى بەمەزنەكانى میژوو تیربوو بوو. لەبارەى شارستانیەتە جۆراجۆرەكانەو خۆیندووبوویەو، كاریگەر بوو بەشارستانیەتى عەرەبى ئیسلامى. ھەروەھا میژوو

شۆڤرەشەکانی گەلانی خوێندبوو و دەژ بەزۆلم و سەرکوتکردن و ستمکاریی. بەناگابوو لەبزوێنە وەکانی پزگاریخوایی جیهانی و عەرەبی، مەسەلە ی فەلەستین سەرقاتی کردبوو بەکێشە ی سەرەکی و بنچینە یی عەرەبی دادەنا. چیرۆکی زۆری بیستبوو لەبارە ی پالەوانیەتیەکانی گەلی عێراق وە، ئەوکات کە هێشتا منال بوو لەکۆپی گەورە پیاوێکاندا نامادە دەبوو، کە باسیان لەعوسمانیەکان و پاشان بەریتانیەکان و بەرەلستی گەلی عێراق دەکرد لەدژی داگیرکەرەکان. ئەو بەهەستی تیزی خۆی ئەوێ هەست پێدەکرد کە گەلی عێراق بەدەستیە وە دەنالتینت لەهەژاری و برسیتی و نهخۆشی.. کە ئەو خۆی بەکێک بوو لەوانە.. هەموو ئەمانە ئەو کەسایەتیە ی سەرۆک سەدام حسینیان بوون یادنا کە ئێمە دەمانناسی.. لەبەرئەو هێچ کەسێک بەلایە وە شتیکی کتوپر نەبوو کاتێک لەدوای داگیرکردنە وە چوو ناو پیزەکانی بەرگرییە وە، ئەو درکی بە وە دەکرد کە پلانگێپی لەدژی عێراق هەر لەسەر دەمی نەبوو خۆز نەسەر وە هەتا سەر دەمی سەدام حسین بەردەوامە.. کاتیکیش کە لەدوای داگیرکارییە وە دیارنەما، دوو پووەکان و کلکەکانی دوژمن بە وە تۆمەتباریان کرد کە هەلەاتوو بۆ دەر وە ی عێراق.. ئەو هەموو فریودانانە ی فرێدا کە پێشکەشی کران بۆ ئەوێ عێراق بەجێ بهێڵێت و لەولاتیکی (پێشکەتوودا) بژی، بەلام ئەو پەییوەندی کردنی بەپیزەکانی بەرگرییە وە هەلێژارد بۆ ئەوێ لەنزیک خاکی ولاتەکیە وە بمینیتە وە، لەنامیزی بگرت، بەچەکەکی بەرگری لی بکات، پۆچی هیواو گەشبینی لەنیوان خەباتگێرەکاندا بلابکاتە وە.. سەرۆکەکیان لەناویاندا، نەک لەناو ئەو کۆشکانەدا کە هەندێک دەیانووت لەناویدا ژیاو.. ئەو چۆن ئەوێ بۆ دەبوو کە هەموو تەمەنی بەدوژمنانی دەرەکی و ناوخۆیی دەورە درابوو، لەبۆسەدا بوون بۆ عێراق.. ئەو ماوێ بەرەلستی لەناو پۆلەکانی گەلەکییدا ژیا، جەختی دەکردە وە کە هەرچەندێک بخایەنیت بەلام هەر عێراق پزگاری دەبیت، خیانهتکاری بلابوو وە پلانگێپان بەویەری پق و تۆلەکردنە وە یانە وە پلانیا گێپا.. ئەو درکی بە وە کرد کە بەرگری چەکداری تاکە پێگایە کە بۆ جەنگان لەدژی ئیمپریالیزم و زایۆنیزم و پەگەزپەرستی فارسی، پزگار کردنی نەتە وە لەشەر و خراپە کارییەکانیان.

لەکاتی گواستە وە سەرۆک لەنیوان خەباتگێرە پالەوانەکاندا لەناوچە جۆراوجۆرەکانی عێراقی خۆشەویست، نامەکانی ئاراستە ی گەلی عێراق دەکرد، پۆچی هیوا ی تیدا بلۆدەکردنە وە بەلێنی سەرکەوتنی نزیکی پێدەدان.. ئەم نامانەش هەندێک لەدەزگاکانی پراگەیانندی عەرەبی بلایان کردە وە، هەندیکیان دەستنوس و هەندیکیشیان دەنگین،

بەپیتی ئەو رەوشەیی کەسەرۆکی تێدا بوو لەکاتی جموجولکردنی لەناو پێزەکانی بەرھەڵستیدا. ئەمەیی خوارەووش چەند کۆپلەیەک لەو نامانە کە ھەلگری نامازەگەلێکی کەرن.

نامەیی یەکەم

ئەیی دۆستان و ھاوڕێیان و ئەوانەیی لەبەرەمبەر چەپۆکی خراپەکاریدا وەستاونەتەو لەجیھاندا، سلاوتان لێبیت.

وا بۆ خۆتان تێبینیتان کرد کەچۆن بۆشی نەفام سوکایەتیی بەھەلۆیست و ھاو بۆچونەکانتان کرد کەلەدژی جەنگ پاتانگەیاندا بانگەشەیی راستگۆیانەتان بۆ ناشتی کرد، ئەو لەم پۆژەدا تاوانێکی خراپ و نابەجێکرد.

ئیمە بەناوی خۆمان و بەناوی سەرکردایەتی عێراقی و بەناوی گەلی عێراقی خۆپاگرو سوپا پالەوانەکە یەو لەعێراقی شارستانیەتەکان و میژوو باوەرپەو بەلێنتان پێدەدەین، کە بەپشتیوانی خوا لەدژی داگیرکەرەکان بوەستینەو تا ئەو پادەییە کە ئارامییان نامینیت و بێ هیوا دەبن لەوێ کە پلانیا بۆ داڕشتبوو و لەلایەن زانیۆنیزمی تاوانکارو داخ لەدلانەو ھاندراپوون و بەرەو کەندەلانی دۆران و شکستیان دەبەین..

نامەیی دووەم

بۆ مامۆستا عیزەت ئەلدوری لەپۆژی دووەمی داگیرکردنی بەغداد

بەناوی خوا بەخشندەو میھرەبان

﴿وإن الله يفعل ما يريد﴾

ھەقانی جێگیر، سلاوتان لێبیت

وویستم ناوەرۆکی ئەو تان بۆ بنێرم کەوێزیری بەرگری پێپراگەیاندا بۆ ئەوێ بەشیوەیەکی کورت و پوخت بۆتانی پوونبکەمەو، نامەکەم بۆ نووسین، بەلام ھەقانی ھەلی پێیابوو کەمێک چاوەروانم پەنگە وویستبیتی تواناکانی لقی یەک لەناوچەیی پیشەوێ بەرەیی جەنگە کە بەکاربھێنیت بەھیوای ئەوێ کەپشتی ئەمریکەکان لەبەغداد بشکینیت، ئەمپۆش دوا ئەوێ لەناو بەغداد ئەو ھیزانە کە مابوونەو بەسەرکردنەو بینیم بەھیج شیوەیە کە لەشیوەکان ھیوای ئەو ئەماوە چاوەروانی بکەیت بەتایبەتی ھەلی ئەو تان بۆ ھەرھەم بەکەم کەپیشوخت چاویک بەو بێرگە سەربازیانەدا بخشینیتەو کە تۆ و یاریدەدەرەکان سەرکردایەتیا دەکەن بەتایبەتی ھەقانی سەمیر نەجم.. ئەگەر ئەوێ

به سهر برهگه كاني تر دا هاتووه به سهر نه وانيشدا نه هاتين.

به توندي ده ست له ملت ده كه م و ده سته كانت ده گوشم و به پشتيواني خواي گه و ده و به و
شيوه يه ي كه نه و خواستي له سهره به كتری ده بينينه وه، ئيدي يان له به هه شتي
هه تاهه تايي كه خواي گه و ده به ئيني پيداوه بو مواهيد هه كان و باوه رداران و ئارامگره كان،
يان وهك پرۆزه يه كي هه ميشه يي بو شه هيد بوون، وهك مواهيد ده بين و ده گه پرئينه وه بو
هه لگرتني ئالاكه له پره وشيكي نويدا كه پره وشي نه و سهره تايه يه كه شوپشي ١٧-٢٠ ي
ته مموزي مه زني ليكه وته وه.. دواتر به پشتيواني خواي گه و ده په يوه نديمان ده بيت، به لام
مه سه له كه له گه ل وه رگرتني رپوشويني و ته كبردا پيويستي به ئارامييه كي باش و جوان
هه يه، به پشتيواني خواي گه و ده ش نه وه ده كه ين خوا گه و ده يه.. مردن و سهر شوپي بو
دوژمنان.. بزي نه ته وه مه زنه كه مان

سه دام حسين ٢٠٠٣/٤/١٠

نامه ي سييه م

وهك چو ن هولاكو هاته ناو به غداوه به هه مان شيوه ش بو شي ره زاتاليش هاته ناويه وه،
سهر نه كه وتوون به سهر تاندا، نه ي نه وانه ي كه زه ليلي و داگر كردن پرته ده كه نه وه، نه ي
نه وانه ي له دل و عه قلتاندا عروبه و ئيسلام هه يه، ته نها به خيانه ت نه بيت. سويند بيت به خوا
نه وه سهر كه وتن نيه مادام به رگري له ده روتناندا هه بيت و مابيتته وه.. ئيستاش له و
په وشه داين كه له راستيدا ده مانووت، ئيمه له ناشتي و ئاراميدا ناژين مادام قه واره ي
جوله كه ي ناشيرين و شيواو له سهر زه وي عه ره بيمانه، له به رنه وه هه يه جيا بوونه وه يه ك نيه
له نتيوان به كيكتي خه باتي عه ره بيدار.

نه ي پوله كاني گه له مه زنه كه مان

له دزي داگر كه ر راپه رن، متمانه به وه مه كه ن كه قسه له باره ي سوننه و شيعه وه ده كات،
تاكه مه سه له يه ك نيشتي مانه مه زنه كه تان ئيستا هه يه تي داگر كردنه. هه يه نه وله ويا تيكي ش
نيه جگه له ده ر كردني داگر كه ري بي باوه رو تاوانكارو بكورزي تر سنوك كه ده ستي هه يه
كه سيكي شه ريف دريژ نه بووه وه بو ته وه كردن و به خير هاتني جگه له ده ستي خيانه تكاران
و به كر يگير اوان نه بيت.

٢٠٠٣/٤/٢٨

نامەى چوارەم

لەجەنگى فرۆكەخانەدا، خۆبەخشە عەرەبەكان لەگەڵ برا عێراقىيەكانىيان لەسوپا و گەل مەملەتییەكى سەر سەختانە و ئازاياتەيان كرد. هەتا زەرەوزیاتەكانى تاوانكارە ئەمەریكەكان گەیشتە زیاتر لەدوو هەزار كوژراو و ژمارەىەكى زیاتریش لەبریندار، كەلوپەلىكى زۆرى سەربازى ئەگەر پێگەيان بەوتنەگرەكان بدایە وتنەى بگرتایە، ئەوا دەبوو ویتنەى سوتماكێك كە لەم پووبەپووبوونەو دەیدەدا تووشیان هات. بەلام خیانەت لەلایەن كەسانىكەو كە تاین و نیشتمانى و نەتەو و ناموسیان فرۆشتوو لەبەرامبەر نرخێكدا كە بەقەبارەى ئەو ئازار و ئێشەى كەبەعێراق و نەتەو و دەیان گەيانوو، هەرچەندە ئەو نرخە زۆر بێت ئەوا كەم و نزمە. ئێمە بەپیاوانە و شەرف و سەربەرزى و كەرامەتەو جەنگاين و ناشەزین مادام بپروابوون بەخوا لەدەروونماندا ماوەتەو و جیهادكردن هەلبژاردن و بەرگریش وەلاممانە.. ویتناى بێكەن ئەوانەى ناوى خۆیان ناو بەرهەلستى عێراقى هاتوون پشتیوانى لەداگیركەر دەكەن بۆ ئەو دى دزى لێكەن و ولاتەكەيان داگیر بێكەن و لەنەتەو كەيان جیابكەنەو و دان بە دۆژمنى زانیاندا نین. هەموویان وەك یەك ئەگەر مێزەریان بەسەرەو بێت یان كلاوى ئەمەریكى، هیچ جیاوازیەك نییە لەتوانیاندا مادام ئەم ئازار و داگیركارییەيان بەسەر گەلەكەياندا هێناو.. بۆیە ئەى بۆلەكانى عێراق داواتان لێدەكەم مژگەوتەكان بێكەن پێگەو ناوەندى بەرهەلستى و سەرکەوتن بۆ تاین و بۆ ئیسلام، بۆ ئەو دى دۆژمن هەست بكات كەئێو بەكردهو بەووشە رقتان لێ دەبیتەو و دەبیتزێتن.

۲۰۰۲/۵/۷

نامەى پێنجەم

ئەى گەلى مەزنى عەرەبى

من بەلێنم بەخوای خۆم داو كە بەشەهیدى بمرم و خۆم نەدەمە دەستى دۆژمنى ئەمەریكى و بەرىتانى ترسنۆك و بكۆژ. ئەگەر گەشتى بەكەم پڕیووییت لەخیانەتكارى لەلایەن كەسانىكەو كە ئایینەكەيان و نەتەو كەيان و نیشتمانەكەيان و ناموسیان فرۆشتوو، ئەوا كۆتاییەكە تەنها باوەردارەكان دەینوسنەو هەروەها ئەوانەش كە داگیركەرە بكۆژ دزەكان دەردەپەڕێتن. من كۆپو كچەلاوكان پادەسپێرم كە هەستن بەپروەسەىەك لەدۆژنى دۆژمنى ترسنۆك و بكۆژ، هەموو ساتەكانى مێژووى ئیسلامى و عەرەبى پاكو بێگەردم بەیادەتەو. ئایندە نمونەى ئەم كەسانە دروستى دەكەن، هەروەك چۆن

پۇلەكانى گەلى فەلەستىنى مۇجاھىدو مەزىمان دروستى دەكەن.. تۆ ئەى بىراى عەرەبى پۇشنىبىر يان ئەدىبى يان رۇژنامەنوسى يان وىنەگرى يان وىنەكىشى پىتوئىستە لەسەرت كەداگىركەرى ترسنۆك و تاوانەكانى ئاشكراو پىسوا بكەيت. رىگەش بەۋە مەدەن كەپشتىۋانى لەداگىركەر دەكات و پاساۋى بۇ دەمىننەتەۋە لەناو پىزەكانقانابىن. ئەى ئەۋانەى كەۋەرزىش بىۋارتانە، پەتى داگىركەر بكەنەۋە، خۇتانىيان لىدابىرپن و يارى لەگەل يانەۋ تىپەكانىيان مەكەن. با ئەم دابىركارىيەش ھەموو بىۋارەكان بىگىرتەۋە، بۇ ئەۋەى دەنگى ھەمووتان دژى داگىركەردن بىت.

۲۰۰۳/۵/۹

نامەى شەشەم

بۇ مۇجاھىدەكان لەھەموو شۆيىنك پۇلە ئازاكانى عروبە بۇ ئەندامانى خىزى بەعسى عەرەبى سۆشپالىستى سىلاۋتان لىبىت

ئىمە دەجەنگىن و دوزمىنى ئەمرىكى و بەرىتانى ترسنۆك پادەكەين، داۋاتان لىدەكەين پۇلى سىياسىتان چالاك بكەن لەخۇدابىركەردن لەھەموو كەسىك كە ھىزەكانى داگىركەرى تاۋانبار دادەمەزىنن لەپۇستە كارگىرپىيەكاندا واتە لەبىۋارە عىراقىيە حكومى يان مىللىيەكاندا.

ھەرۋەك چۆن داۋاتان لىدەكەم ئەى برايانى مۇجاھىد كە ھەموو خىيانەتكارىك كە پىشتىۋانى لەداگىركەر كىردۈۋە يان لەگەلىاندا ھاتۈۋەۋ بەدرۇ خۇيان ناۋاۋە عىراقىي دەريان بكەن. خۇتانىيان لى دابىرپن و ھەلگىرتنى چەكىش بۇ تىكشكاندىنى ئەمرىكاي تاۋانبارو ئەۋانەى لەگەلىدا لىگەپىن بۇ ئىمە.

برايانى مۇجاھىد ھەست بەۋە بكەن كە ھەموو ئەمرىكىي و بەرىتانىيەك كە دەمىننەتەۋە لەزەۋى عەرەبدا دەژى ترساۋ و نىگەران و زەندەق چوۋە تا لەعىراق نەكشىتەۋەۋ ھەلۋىستەكانى خۇيان پاست و پىك نەكەنەۋە بەرامبەر داگىركەرى زابۇنى تاۋانكار لەدژى فەلەستىنى عەرەبى..

نامەى ھەۋتەم

ئىمە بەلىنمان بەخۋا داۋە كە نەھىلپن ھىزەكانى ئەمرىكاۋ بەرىتانىيە تاۋانكار سەرۋەت و سامانەكانى گەلى عىراق بىزن و تۆشى بكەن، بۇيە پۇلەكانى گەلەكەمان لەپىۋانى سۇپاۋ

پاسه وانانی کوماری و که تیه کانی فاروق و کومه له ی بزگار کردن و نه دمانی حزبی به عس و گروپه کانی حسین شه پکی راسته قینه ده که ن که جه نگیکه به ره و پویه پویه بونه وه هره که وره که بۆ ده رکردنی هیزه داگیرکه ره بیباوه ره کان له عیراق..

ئه ی پۆله کانی نه ته وه ی عه ره بی و ئیسلامی له هه موو شوینیک، تیبینی دزیوی تاوانه کانی نه مریکا بکه ن له عیراق، هه روه ها تیبینی تاوانه کانی شارونی تاوانکار بکه ن، هه ردووکیان له یه ککاتدان، مه به ست لییان ئیسلام و عروبه و نیشتمان و مروقه ...

بۆشی تاوانکاری کافرو دزو پیس و نه وه ی له گه لیدایه بچوکی به دپه وشت بلیر به خراپترین شیوه په شیمان ده بنه وه، هه روه ها هه موو نه و حکومه تانه ش په شیمان ده بنه وه که هیزه کانیان ناردوه بۆ عیراق بۆ نه وه ی داگیرکه ره ماوه یه کی درێژتر له عیراقدا بمینیتته وه.

مانای چیه داگیرکه ره زیاتر له دوو سه د دیل بکوژیت، زیاتر له دوو سه دو په نجا مه ده نیش له ٧٢ کاترمیتردا له ناو به ریت، هه موو نه مه مانای چیه بزگاریخوازانی عیراق و عه ره ب و ئیسلام و جیهان..

٢٠٠٣/٦/١٢

نامه ی هه شته م

ئه ی برایان و پۆله کان، ژنانی خه باتگپو نه به رد، مژده تان ده ده می که شانە کانی به ره لستی و تیکۆشان له چوارچێوه یه کی فراواندا له گه ل ژنان و پیاوانی خه باتگپردا پیکهاتوون و خویان پیکهستوو ته وه، هه روه ها ده ستیان به کاره شه ریفه کانیان کردوه له پویه پویه بونه وه ی دوزمن و دوزمناندا، ده بیت ئیوه ش له باره یاته وه بیستیتان، نه گه ر نه شتان بیستوو له باره ی نه و زیانانه وه که له ناو پیزه کانی داگیرکه ره کافره کاندایه ده که ویتته وه، نه و به هوی راسته قینه یی که ویتته وه ی نه و زیانانه وه ئاسانه که پیتان بلیم: له ماوه ی نه م چهند هه فته یه کی کوتاییدا هیچ پۆرتک له پۆزه کانی هه فته تینه په پویه که خوینی کافران و بیباوه ران له سه ر نه م خا که پا که ماندا نه پزیت ئه ویش به هیمه ت و خه باتی موجهیده کاشان، نه وه ش که له پۆزانی ئاینده دا به پتویه به پشتیوانی خوا زۆر زه حمه ت و قورس ده بیت بۆ داگیرکه ره بیباوه ره کان.

له به رته وه داواتان لیده که م موجهیده پاله واته کان بیاریزن و بیانشارنه وه، هیچ زانیارییه کیان له باره یاته وه مه ده ته داگیرکه ره بیباوه ره کان، هه روه ها له کاتی نه نجامدانی چالاکیه کانیاندا له پیش نه نجامدان و له دوا ی نه نجامدانی شیه وه هیچ قسه یه ک مه که ن و

زانباریه کی راسته قینه له باره ی ناوه کانیانه وه مه درکینن، چونکه موجهیده کان بهوشیویه ی که هایه ی په زامه ندی خواو گه ل و نه ته وه و نیشتمانه که یانه به کاره کانیان مه لده ستن و نه نجامی ده دن.

(نامه ی دهنگی) ۲۰۰۲/۶/۱۴

نامه ی نویه م

ئه ی براو پۆله کانم .. مه والی مه رگیکی قورس و نارپه حه تتان پیراده گه یه م که هیواو ئاواتی مه موو باوه پداریکی تیکۆشه ره له پیناو خوادا که پۆچی کۆمه لکی تری نوێ له شه هیدان بۆلای خوی خۆیان بهرز بوونه وه .. بالنده ی سه وز.. له ئاسمان و میوانداری خوی به خشنده دا له وێ که به هه شته و راستگۆیان و شه هیده کان و ئه وانه ی خوا لییان پازیی بووه و په زامه ندی کردوون.

مه لویستی ئه م کۆمه له ش وه ک مه لویستی مه موو شه هیده کان که راستگۆیان و باوه پدارانه له پیناو خوادا جیهاد ده که ن، دلسۆزو راستگۆو سه ر راستانه بوو بۆ ئه و به لێن و په یمانه ی که له بهرده م خوادا به خۆیان و به ئیویه یان دابوو بۆ خۆبه ختکردن له پیناو خواو نیشتیما و گه ل و نه ته وه دا، هه روه ها پۆله و براکانتان ئه ی عێراقیه خۆشه ویسته کان، له دژی داگیرکه ر وه ستانه وه وه ک وه ستانه وه ی عوده ی و قوسه ی و موسته فای کوپی قوسه ی وه ستانه وه یه کی بروادارانه که خواو پیغه مبه ره که ی پێی په زامه ندو دلخۆش بن له گۆرپه پانی جیهاد له دایکی پمه کان موسلی حه دبا، ئه ویش دوا ی جهنگیکی ئازاو دلیرانه له گه ل دوژمندا که بۆ چه ند کاتژمیریکی ته واو بهرده وام بوو، هیزه بلاو بووه وه کانی دوژمن به هه موو جوړه کانی چه ک و هیزی زه مینییه وه نه یانته وانی بیان به زینن، ته نها ئه وکاته نه بیته که فرۆکه یان له دژیان به کاره ئینا. بهوشیویه وه وه ستانه وه له دژی داگیرکه ر وه ستانه وه یه ک که خوا ئه م خیزانه حسینییه ی پێ شه ره فدار کردوه ...

۲۰۰۳/۷/۳۵

نامه ی دهیه م

له په وشێ کاره ساته کان و جهنگه کاند، بهرپرسان و دلسۆزان بۆ گه له که یان و نه ته وه که یان هه ولده دن گرانتیرین و به نرختیرینی شته کان ده رباز بکه ن، دانانی قوربانیدانه کان و زیانه کانی به ئاست و قه باره ی هه ر کاره سات و په وشیکێ سه خت دیاری ده گریت و ده زانریت، چونکه ئه وه ش که به سه ر گه له که ماندا هاتوه له قوربانیدان و زیانه کان به وه ی

دوژمنکاری بیانییه وه گه وره و قورسه به پیوانه کردن به و کاره سات و نه هاهمه تیانه ی که پیشتر به سر گه له که ماندا هاتوو پیشتر و له میژووی نویدا، نه واه بنه مای پرگارکردنی نه وه ی که ده کریت پرگار بکریت له شته به نرخ و گرانبه هاکان نه رکیکه له نه رکه کانی به پرسان له م گه له ...

دهسته یه که له خه لکان له پوژانی جهنگدا تیچکچوو که له نیوان کوتله کانی سوپادا له هه ردوولایه که یه وه وه که نه وه ی له دوا ی نه وه شه وه به ماوه یه که، نه و تیچکچوونی هاوسه نگیه ش نه وه ستاو ته وه و ناشوه ستینیتته وه ته نها وه ستانه وه ی نه و که سه نه بیت که خوی خه باتکردوو له پیئاو خزمه تکردنی نه و بنه مایانه دا که له دوا ی په زامه ندی خوی گه وره وه ده بیتته مایه ی په زامه ندی گه ل و میله ت.. ده لیم نه له نیستاو نه له داهاتووشدا نه و ناهاوسه نگ بوونه ناوه ستینیتته وه که نامارژه مان پیدا ته نها هه لویت و کرداری باوه پرداره به وه فاو دلسۆزو مواهیده کان نه بیت نه وانه ی که وا کاریان کردوو و خه باتیان کردوو له پوو به پوو بوونه وه ی داگیر که رو ده رکردنی داگیر که ران له عیراق، بو نه وه ی عیراق بگه ریتته وه بو پوو باوه پرداره که ی و بیتته وه سه رخوی دوا ی نه وه ی تووشی نه و به لاو نه هاهمه تییه بو که تووشی هات. له نیوان نه وه شدا تیچکچوون و به ربادی نه و ده روونانه ی که هه ستیان به داپوخان و ناومیدی کردوو، چونکه پۆله ی گه ل له پیشتره و زیاتر له داگیر که ران مافی به سه ر مال و دارایی ده و له ته وه هه یه که داگیر که ران هه و لده دهن له ناوی به رن یان دهستی به سه ردا بگرن و بو مه به سه ته گلاو پیسه کانی خویانی به کار به تین له ناویشدا به کاره یان و فه راهه مکردنی بو شوینکه وته خیانه تکاره کان که هاوشان و له گه ل تانکه کانیا ندا وه ستان، که زه لیل و سه رشۆرپوون له به رده م نیشتمان و باوه پو پۆله هاوخوین و هاو نیشتیمانیه کانی خویاندا...

۲۰۰۳/۷/۱۷

(به یاننامه یه که بو گه لی عیراقی به وه فاو مه زن)

نامه ی یانزه یه م

(قسه له گه ل سه روکی نه مریکا دا ده کات)

به ناوی گه لی عیراقی مه زنه وه ده لیم تو درۆت له گه ل خۆت و گه له که ت و هه موو خه لکدا کرد، تو نه وه ی که له گه ل خۆتدا تیوه تگلاندوون، یان که سانیک که هه ن و درۆیان له گه ل ت کرد. وه که چون زایونیزم تو و سیاسه تی ده ره وه ی نه مریکای تیوه گلاند

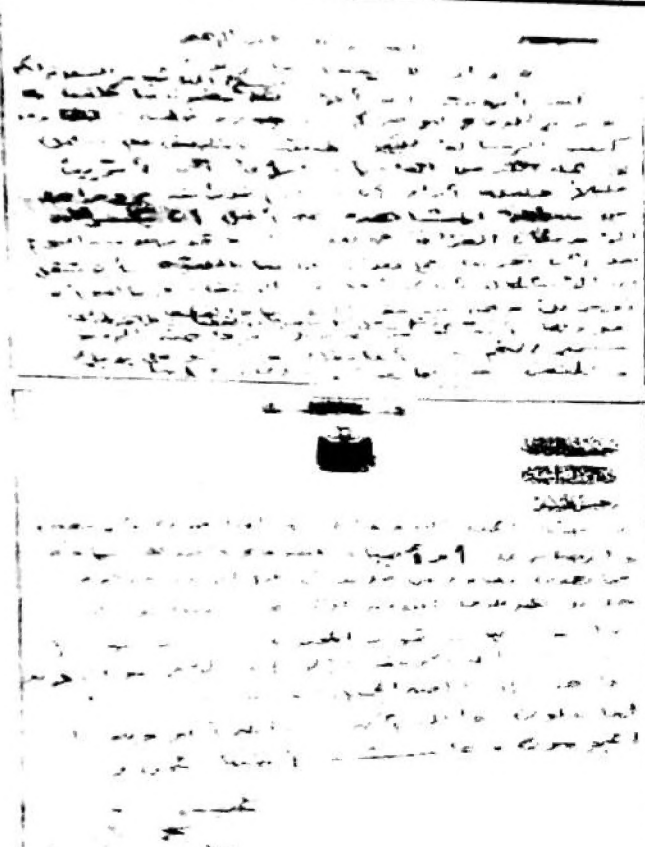
لە دوزمنايە تىكردنى ھەردوو مىللەتى ئىسلام و نەتەوۋى عەرەبى و سوگايە تىكردن بەجىھان، تىۋە گلاندنن لە دوزمنايە تىكردنى عىراق و ھىرشكردن سەر...
لە بەرامبەر تەنگە لائىبۇن و پىژەى ئەو زىيانەى كە بە سوپاكەت دەگات كەوا ناتوانايى بوونى بە پرونى ديارە، چونكە خاوەن مەسەلەيەكى شەرىفانەنىيە لە پروبە پروبوونەوۋى گەلى شارستانىيە تەكاندا، ئەوا ھەلۆيستەكە بۆ بەرگىركردن لە ھەموو ئەوۋى شەرىف و شەرىفانەى واتان لىدەكەت بە شىۋەيەكى فەرمىي و ئاشكرا شكستى خوتان پابگەيەنن و كىشانەوۋى حەتمىتان لە ولاتەكە مان پابگەيەنن.

(نامەى دەنگىي) ۲۰۰۳/۹/۱۷

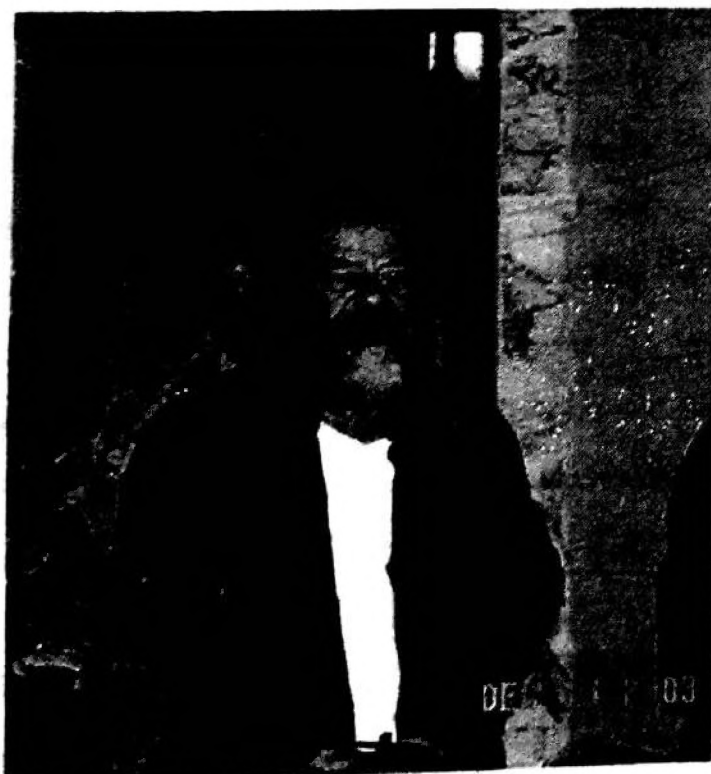
نامەى دوانزەيەم (دوايىن نامە پىش دىلكردن)

ئەوان دەلئىن و ھەموو دەنگەكانىش لەجىھاندا بە دەنگى بەرز دەلئىن ئەوۋ دەلئىنەوۋە كە ئىمە پىش ھىرشكردن و دوزمنايەكە ووتەن كە عىراق ھىچ جۆرە چەكىكى تىدا نىيە لەوۋى كە ئەوان دەلئىن، عىراقىش بە پشتىوانى خوا ياخى دەبىت لە ھەموو نيازە خرابەكانىيان لە داگىركردن و سەقامگىركردنى ھىزەكانىيان قەلەمپەويان تىيدا.. بۆيە درۆزنەكانى ئەمىركا و بەرىتانىا بە نۆرە دەستىيان كىردوۋە بەگەپان بەجىھاندا بۆ پەيداكردن پەرە و ھىنانى سەربازى ئەو ولاتانەو بە دەستەيىنانى ھەلۆيست و پشتگىرىي ولاتان.. ئەو بەكرىگىراوانەى كە ئەمانەيان ھىنا كەمترىن كىش و قورسايىيان نىيە و كار ناكەتە سەرگەلى عىراقى مەزنى پاستگۆو بەوفا، بەلكو ھىچ كەسىك لەوانە تەنەت ناتوانىت بەناو شەقامەكانى بەغداد يان ھەر شارىكى تى عىراقىدا بىروات، ھەر بۆيە ھەستىيان بەبى ئومىدى كىردوۋە نوئىنەرەكانىيان پەوانەى ولاتانى عەرەبى كىردوۋە بەدواى ئەوۋەدا دەگەپىن كەپىي دەوترىت (ئامۆزگارىي وەرگرتن) لەبارەى عىراقەوۋە. بەوان و غەبرى ئەوانىش دەلئىن: سەرەپاى ئەوۋى عىراق بەشىكە لەنەتەوۋەكەى ھەركاتىك پەوشەكە بۆى لەبارو گونجاو بوو پۆلى پىشپەوۋى دەبىنىت يان دەبىتە بەشىك لەپىشپەوۋى تىيدا، ئەوا عىراق ئەگەر گوزارشتەكە شىاو بىت پىكەتەيەكى كىمىيائى تايبەتى ھەيە كە ھىما نەيىنىيەكانى تەنھا بەكەسانىك دەكرىنەوۋە كە لەپۆلەكانى خۆى بىت يان لەو باوۋەدارە پىاواچاكەنە بىت لەپۆلەكانى نەتەوۋەكەى ئەگەر ھاوكارىيان كىردو بەبىگەردى و نەزاكەتەوۋە پاپوژيان لەگەل عىراقىيە دلسۆزو سەر پاستەكاندا كىرد..

ئاوۋەپاستى مانگى پەمەزانى پىرۆز (تشرىنى دووم ۲۰۰۳)

وینەیهك ئەنامەى سەرۆك سەدام حوسەین بۆ ھاوێلى رێگەو خەباتى مامۇستا
عیزەت ئىبراھىم ئەلدورىى ئە ۱۰/۴/۲۰۰۳دا.

سەرۆك ماوێهەكى كەم ئە
دەستگیركردنى

نه و هس كه روويدها....

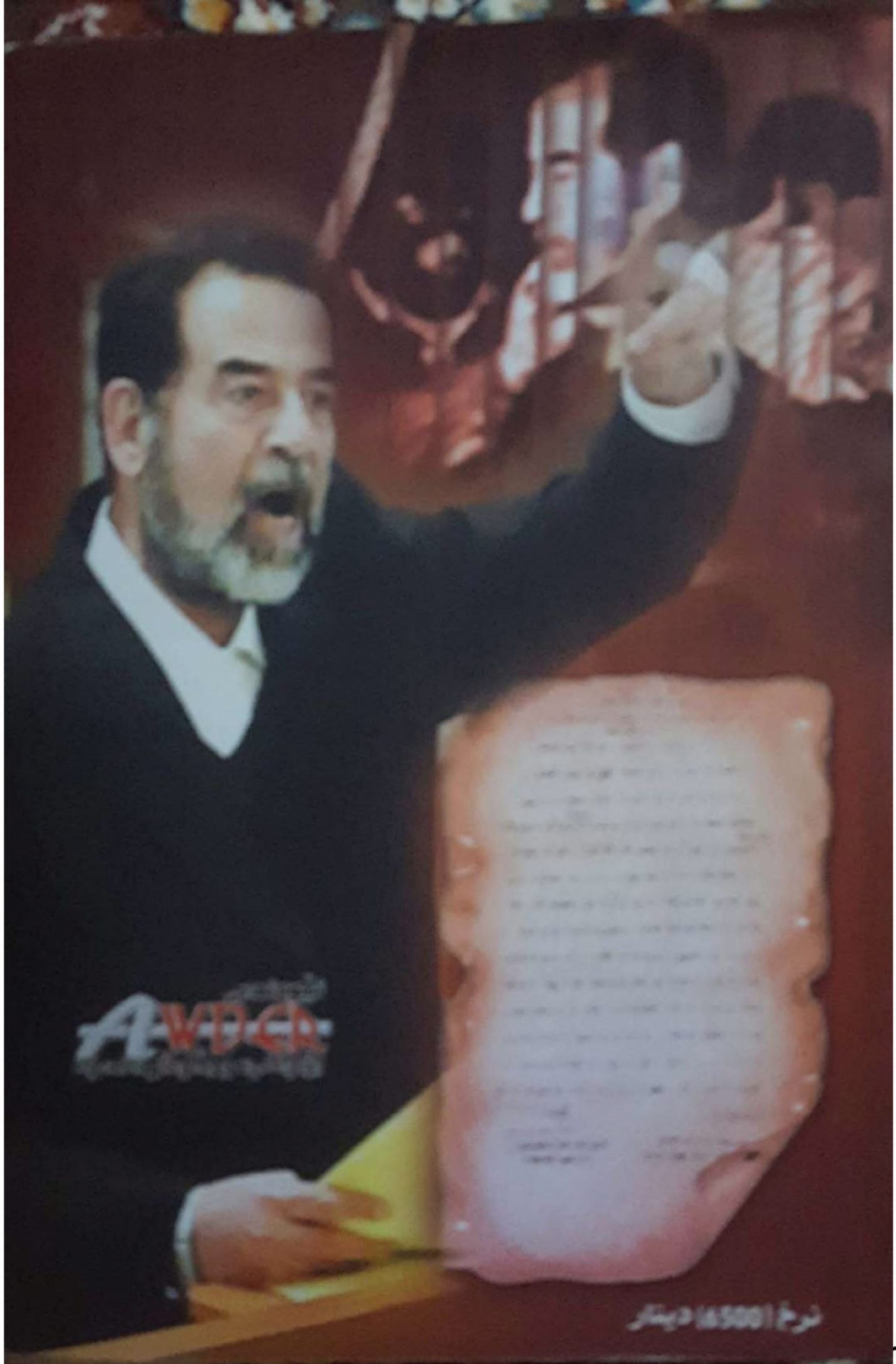
ساته كاني
دادگايي كړدني
وينه ي نه و
ياداشته ي كه
يه كيك نه ديله كاني
هاورني سه روک
نه گرتو خانه كاني
نه مري كادا
نووسيويو يه تي

صدام حسين
في ميونخ المانيخ

بقم : أسيرت ارقا
من صين

« ب م الله الرحمن الرحيم »
ما القارعة
« القارعة » ما ادراك ما القارعة
يوم يكون الناس كالفراش المبثورة
وتكون الجبال كالعهن المنفوشة
تألمات نفقة صارية « لودني عبثة
راعية » واما من خلفه سوازينه
ناصه صارية « ما ادراك ما حجة
نار صارية
سوار القارعة »

الصفحة الأولى من الوثيقة

نومبر 15500 دینکار